ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

(ΜΜΕ, ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ, ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ)

Διδακτορική Διατριβή

της

Κωνσταντίνας Π. Ηλιοπούλου

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΨΥΛΛΑ	**ΜΑΡΙΑ ΚΟΜΝΗΝΟΥ**	**ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΑΥΛΑΜΗ**
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
(ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ)	(ΜΕΛΟΣ)	(ΜΕΛΟΣ)

ΑΘΗΝΑ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2014

Πάντειο Πανεπιστήμιο
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

(ΜΜΕ, ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ, ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ)

Διδακτορική Διατριβή

της

Κωνσταντίνας Π. Ηλιοπούλου

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΨΥΛΛΑ	**ΜΑΡΙΑ ΚΟΜΝΗΝΟΥ**	**ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΑΥΛΑΜΗ**
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
(ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ)	(ΜΕΛΟΣ)	(ΜΕΛΟΣ)

ΑΘΗΝΑ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2014

Copyright © Κωνσταντίνα Π. Ηλιοπούλου, 2014.
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.
Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

Στους γονείς μου Παναγιώτη, Γεωργία

και

στα αδέρφια μου Λεωνίδα, Κατερίνα, Αθηνά

Ευχαριστίες

Η ολοκλήρωση της εργασίας αυτής δεν θα ήταν δυνατή αν όλα αυτά τα χρόνια δεν είχα την αμέριστη συμπαράσταση και καθοδήγηση ανθρώπων, οι οποίοι με αγκάλιασαν με την εμπιστοσύνη τους και με υποστήριξαν σε κάθε βήμα μου.

Πρωτίστως θα ήθελα να εκφράσω τη βαθιά μου ευγνωμοσύνη στην επιβλέπουσα της διδακτορικής μου διατριβής, αναπληρώτρια καθηγήτρια κα Μαριάννα Ψύλλα, για την ευκαιρία που μου έδωσε να εκπονήσω αυτή τη μελέτη, για την πολύτιμη επιστημονική καθοδήγηση, υποστήριξη και ψυχολογική ενθάρρυνση που μου παρείχε καθ'όλη τη διάρκεια της έρευνας και της συγγραφής. Χωρίς τη συμβολή της δεν θα ήταν δυνατό να επιτύχω το πιο σημαντικό έως τώρα ακαδημαϊκό στόχο μιας μακράς και επίπονης πορείας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στα μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, την αναπληρώτρια καθηγήτρια κα Μαρία Κομνηνού καθώς και την επίκουρη καθηγήτρια κα Χρυσάνθη Αυλάμη για το συμβουλευτικό τους ρόλο και την προθυμία τους.

Στη συνέχεια και με την ίδια θέρμη θα ήθελα να αναφερθώ στην επίκουρη καθηγήτρια κα Φανή Κουντούρη για την προσφορά των επιστημονικών της γνώσεων όποτε παρέστη ανάγκη.

Επιπλέον, θέλω ν'αποδώσω θερμές ευχαριστίες στον τηλεοπτικό σταθμό Alpha για την παραχώρηση αρχειακού τηλεοπτικού υλικού.

Ευχαριστώ από καρδιάς τον κ. Εμμανουήλ Μπεντενιώτη, δικηγόρο Αθηνών και πρόεδρο της δεύτερης Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής για το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου για την συνεισφορά του αναφορικά με την εύρεση δικογραφικού υλικού καθώς και την κα Θωμαή Γρηγορίου, δικηγόρο Αθηνών για το χρόνο που μου αφιέρωσε και την πολύτιμη βοήθεια που μου παρείχε αναφορικά με το δικογραφικό υλικό καθώς και με τις πολύ εύστοχες υποδείξεις και παρατηρήσεις της επί του υλικού.

Ολοκληρώνοντας, δεν θα μπορούσα να παραβλέψω φυσικά την ίδια μου την οικογένεια και τους φίλους μου, οι οποίοι στέκονταν πάντα δίπλα μου, ουσιαστικά σε όλη τη διάρκεια κι αυτής της προσπάθειας. Ήταν οι άνθρωποι που με την αγάπη τους, την υπομονή τους και τη διαρκή έμπρακτη υποστήριξή τους έκαναν τις δύσκολες στιγμές να μοιάζουν ευκολότερες.

Abstract

The present scientific work under the title «Scandals and Political Communication (media, public sphere, political field)» constitutes a study on the mediated political messages the suzerainty of which can be considered a critical factor for the configuration of the political and media environment. The value that each message brings is altered depending on the sociopolitical and economic situations. The period that is examined in this thesis is intensively imbued with the changes in political and social structures as well as in the new technological developments that take place in the current media field.

In the present study, the mediated scandals will seen as critical junctures, at the duration of which the observation of the active subjects, media and political subjects, and their function in the public sphere, can lead to interesting reflections in regard to the operation the political and media environment. Their function is considered of paramount importance, provided that the public engages the activities of the political environment through the media. It is also the way through which is evaluated and re–defined the political scandal in the realm of public debate, while important is also the investigation of a causal affinity between media and political forces and in what extent this affinity relates to the scandal.

It presents therefore particular interest to investigate the media's representation power of a scandal through the periodization of an event and in particular the case of Vatopedi Monastery, that quickly became a scandal in the 2000s, fueling the political columns of newspapers and television news for almost three years. The aim of this work is primarily to investigate the degree of entanglement of the printed and electronic media regarding the visibility of the event and secondarily to analyze the correlations and the interactions that arise between media, political and public space.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....1
Μεθοδολογικό σημείωμα.....8
ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ.....22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1Α. ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ.....22
1.1 Εννοιολόγηση του σκανδάλου και της διαφθοράς.....22
1.1.1 Οι μεταβαλλόμενες όψεις διαφθοράς και ηθικής ως συνιστώσες του σκανδάλου 26
1.2 Η οριοθέτηση του σκανδάλου στο πολιτικό πεδίο.....34
1.2.1 Η τυπολογία των σκανδάλων.....38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2Α. ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ –ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....47
2.1 Τα σκάνδαλα ως δημόσια υπόθεση.....47
2.2 Μηχανισμοί λειτουργίας και επηρεασμού της επικοινωνιακής σφαίρας στην ευρύτερη δημόσια σφαίρα.....56
2.3 Πολιτικές επιδράσεις των ΜΜΕ και αλληλοδράσεις πεδίων.....65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3Α. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ.....77
3.1 Το πολιτικό – ιστορικό πλαίσιο παραγωγής του.....78
3.2 Περιοδολόγηση του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου 98
3.3 Σχέσεις πολιτικής εξουσίας – εκκλησίας.....114
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ – ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....122
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1Β. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....122
1.1 Σώμα ερευνητικής εργασίας.....122
1.1.1 Κριτήρια επιλογής των μέσων.....123
1.1.1.1 Κριτήρια επιλογής των εφημερίδων.....123
1.1.1.2 Κριτήρια επιλογής των τηλεοπτικών σταθμών.....126
1.1.2 Ερευνητικοί περιορισμοί.....127
1.2 Πρωτόκολλο της έρευνας.....131
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2Β. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΤΟ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ.....140
2.1 Η τυπολογία των κεντρικών δελτίων ειδήσεων.....140

2.1.1 NET.....140
2.1.2 Mega.....143
2.2 Παρουσίαση των ευρημάτων στη NET.....145
2.2.1 Θεματική ανάλυση.....145
2.2.2 Μορφολογική ανάλυση.....148
2.2.3 Συνδυαστική ανάλυση μορφής – θεμάτων.....149
2.2.4 Καταγραφή και συνδυαστική ανάλυση τίτλων πρώτων ειδήσεων – τίτλων γεγονότος.....151
2.2.5 Η πλαισίωση του γεγονότος.....160
2.3 Παρουσίαση των ευρημάτων στο Mega.....164
2.3.1 Θεματική ανάλυση.....164
2.3.2 Μορφολογική ανάλυση.....170
2.3.3 Συνδυαστική ανάλυση μορφής – θεμάτων.....172
2.3.4 Καταγραφή και συνδυαστική ανάλυση τίτλων πρώτων ειδήσεων – τίτλων γεγονότος.....175
2.3.5 Η πλαισίωση του γεγονότος.....189
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3Β. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ.....199
3.1 Η τυπολογία των εφημερίδων.....199
3.1.1 Τα Νέα.....199
3.1.2 Η Καθημερινή.....201
3.2 Παρουσίαση των ευρημάτων στα Νέα.....204
3.2.1 Θεματική ανάλυση.....204
3.2.2 Μορφολογική ανάλυση.....207
3.2.3 Συνδυαστική ανάλυση μορφής – θεμάτων.....208
3.2.4 Καταγραφή και συνδυαστική ανάλυση τίτλων πρώτων ειδήσεων – τίτλων γεγονότος.....211
3.2.5 Η πλαισίωση του γεγονότος.....227
3.3 Παρουσίαση των ευρημάτων στην Καθημερινή.....236
3.3.1 Θεματική ανάλυση.....236
3.3.2 Μορφολογική ανάλυση.....238
3.3.3 Συνδυαστική ανάλυση μορφής – θεμάτων.....239
3.3.4 Καταγραφή και συνδυαστική ανάλυση τίτλων πρώτων ειδήσεων – τίτλων γεγονότος.....243

3.3.5 Η πλαισίωση του γεγονότος.....256
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4Β. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ.....265
4.1 Ορατότητα γεγονότος.....265
4.2 Συγκριτική θεματική ανάλυση.....267
4.3 Καταγραφή και συνδυαστική ανάλυση τίτλων.....270
4.4 Η πλαισίωση του γεγονότος.....288
Αντί Επιλόγου..... 291
Βιβλιογραφία.....i
Παράρτημα Ι Χρονολογικός πίνακας σκανδάλου Μονής Βατοπεδίου.....xli
Παράρτημα ΙΙ Φόρμα ομαδοποίησης αποτελεσμάτων οπτικοακουστικού και έντυπου υλικού.....lxxxi
Παράρτημα ΙΙΙ Οπτικά στιγμιότυπα και πρωτοσέλιδα εφημερίδων.....cxxxii

Εισαγωγή

Το παρόν επιστημονικό έργο αποτελεί μια μελέτη για τη *διαμεσολάβηση* (médiatisation) πολιτικών μηνυμάτων η επικυριαρχία των οποίων συνιστούν κρίσιμο παράγοντα διαμόρφωσης των όρων λειτουργίας τόσο του πολιτικού όσο και του επικοινωνιακού περιβάλλοντος. Το αξιακό φορτίο που φέρει κάθε μήνυμα μεταβάλλεται ανάλογα με τις κοινωνικο – πολιτικές συγκυρίες του περιβάλλοντος. Η περίοδος που εξετάζεται στην εν λόγω διατριβή είναι έντονα διαποτισμένη από τις μεταβολές στις πολιτικές και κοινωνικές δομές καθώς και στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα στο σύγχρονο επικοινωνιακό γίγνεσθαι.

Σήμερα η συζήτηση επικεντρώνεται στο ολοένα και περισσότερο κατακερματισμένο επικοινωνιακό περιβάλλον που καθορίζει ή μάλλον αναδιαμορφώνει το περιεχόμενο της δημοσιότητας. Γίνεται λόγος για μια διευρυμένη δημοσιότητα που μετουσιώνει τη διάσταση που λαμβάνουν τα μηνύματα μετατρέποντάς τα σε εργαλειακά, κανονιστικά στοιχεία της σύγχρονης εποχής.

Οι σταδιακές πολιτικο – κοινωνικές και επικοινωνιακές μεταλλαγές επέφεραν ριζικές μετατοπίσεις. Η ανανέωση της πολιτικής συζήτησης, η σταδιακή κατάρρευση των πελατειακών σχέσεων και συνεπακόλουθα η μεταβολή των κριτηρίων επιλογής του πολιτικού προσωπικού της χώρας, καλλιέργησε μια ιδιαίτερη πολιτική κουλτούρα που έχει ως βάση την πολιτική αποξένωση, τη σύγκλιση ανάμεσα στο ιδιωτικό και το δημόσιο και τη μετατόπιση του πολιτικο – επικοινωνιακού άξονα σε ζητήματα που άπτονται της πολιτικής αξιοπιστίας και της ηθικής του πολιτικού συνόλου απέναντι στους ιδεολογικούς και θεσμικούς μηχανισμούς.

Ξεκινά πράγματι στις αρχές της δεκαετίας του 2000 ένας νέος κύκλος λειτουργίας του πολιτικού περιβάλλοντος, το οποίο διαμορφώνεται ως επί το πλείστον με επικοινωνιακά κριτήρια και στο οποίο κυρίαρχο ρόλο κατέχει μια ηθικοκεντρική ρητορική χωρίς ουσιαστικότερες πολιτικές και κοινωνικές παραμέτρους. Η αυξανόμενη κυριαρχία ζητημάτων διαφθοράς και εξωθεσμικών πρακτικών βρίσκει πρόσφορο έδαφος για τη διεύρυνση της ορατότητας που λαμβάνουν τα σκάνδαλα και κυρίως για την παγίωσή τους στον πολιτικό ανταγωνισμό.

Ειδικότερα, η επικοινωνιακή κάλυψη των σκανδάλων και εν προκειμένω το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου που κυριάρχησε στη δημόσια σφαίρα κατά την περίοδο 2008 – 2011 αποτελεί αντικείμενο μελέτης και έρευνας στο παρόν έργο. Λαμβάνοντας ως

κριτήριο ότι τα θέματα που δέχονται τη μεγαλύτερη προσοχή των ΜΜΕ γίνονται αυτά που το τηλεοπτικό και αναγνωστικό κοινό θεωρούν ως τα πλέον σημαντικότερα θέματα που απασχολούν τη χώρα και αντιστρόφως η απουσία ορισμένων θεμάτων στα ΜΜΕ επιφέρει αντίστοιχη άγνοια στην κοινή γνώμη, ενώ η αυξανόμενη επικράτηση των διαμεσολαβημένων σκανδάλων στην ημερήσια διάταξη των ΜΜΕ (agenda setting) παρουσιάζει ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον. Η μελέτη της ιδιαίτερα αυξημένης ορατότητας που τυγχάνει το γεγονός στο δημόσιο πεδίο καθώς και ο τρόπος με τον οποίο οι επικοινωνιακοί παράγοντες επιλέγουν κάθε φορά να το φορτίσουν ή αντίστοιχα να το αποφορτίσουν, μας οδηγεί εύλογα στη διερεύνηση των αναπαραστασιακών πρακτικών που μετέρχονται τα ΜΜΕ στην πολιτική δράση (πολιτικοί δρώντες), στο δημόσιο πεδίο και στην πολιτική κουλτούρα.

Στην παρούσα μελέτη, τα *διαμεσολαβημένα σκάνδαλα* θα ειδωθούν ως κρίσιμες συγκυρίες, κατά τη διάρκεια των οποίων η παρατήρηση των δρώντων υποκειμένων, επικοινωνιακών και πολιτικών και η λειτουργία αυτών στη δημόσια σφαίρα, μπορεί να οδηγήσει σε ενδιαφέροντες προβληματισμούς αναφορικά με τη λειτουργία του πολιτικού και επικοινωνιακού περιβάλλοντος. Εξέχουσας σημασίας, εφόσον το κοινό προσλαμβάνει τις διεργασίες του πολιτικού περιβάλλοντος μέσα από τα ΜΜΕ, είναι και ο τρόπος με τον οποίο αξιολογείται και επαναπροσδιορίζεται το πολιτικό σκάνδαλο στη σφαίρα του δημόσιου διαλόγου ενώ σημαντική είναι και η διερεύνηση της ύπαρξης αιτιώδους συνάφειας επικοινωνιακών και πολιτικών δυνάμεων και σε ποιο βαθμό σε σχέση με το σκάνδαλο.

Προς την κατεύθυνση αυτή, αναλύονται οι σχέσεις που διαμορφώνονται ανάμεσα στους πολιτικούς και επικοινωνιακούς δρώντες, οι αλληλεπιδράσεις τους στο δημόσιο χώρο και η κατασκευή των πολιτικών διακυβευμάτων σε κρίσιμες πολιτικές περιόδους για τη χώρα κάτω από το πρίσμα της διαμεσολαβημένης πληροφορίας. Το βασικό θεωρητικό μας πρόταγμα είναι ότι το σύνολο των λειτουργιών (η λήψη πολιτικών αποφάσεων, η διαμόρφωση πολιτικής στάσης, η οργάνωση και η ιεράρχηση των πολιτικών κριτηρίων) που συντελούνται μέσα στο πολιτικό σύστημα υπαγορεύονται από τη *«γραμματική»* των μέσων. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στο παρόν έργο στον τρόπο με τον οποίο νοηματοδοτείται το μήνυμα με σκοπό την κατασκευή μιας κοινωνικής αναπαράστασης. Το ερμηνευτικό μας πλαίσιο συνεπώς συνίσταται στην ανάλυση της δομής και της μορφολογίας του μηνύματος, ή αλλιώς της *«γραμματικής»* των ΜΜΕ.

Εν μέσω λοιπόν ενός εντεινόμενου μεντιοκρατούμενου πολιτικού περιβάλλοντος με την έννοια ότι οι όροι λειτουγίας του καθορίζονται πλέον σε μεγάλο βαθμό από επικοινωνιακά κριτήρια, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να διερευνηθεί η ισχύς της αναπαράστασης του σκανδάλου στα ΜΜΕ μέσα από την περιοδολόγηση ενός γεγονότος και συγκεκριμένα την υπόθεση της Μονής Βατοπεδίου που γρήγορα έλαβε διαστάσεις σκανδάλου κατά τη δεκαετία του 2000, τροφοδοτώντας τις πολιτικές στήλες των εφημερίδων και τα τηλεοπτικά παράθυρα για σχεδόν τρία χρόνια. Θα μπορούσε να λεχθεί ότι η πολυθεματική ειδησεογραφία φωτίζει πολύπλευρα και πολλαπλά τις πτυχές της πολιτικής ζωής αξιοποιώντας έτσι τα επικοινωνιακά εργαλεία για την διαμόρφωση δημόσιων πολιτικών. Όταν όμως η ειδησεογραφία μετατρέπεται πολλές φορές σε μονοθεματική – από τα μονοθεματικά δελτία ειδήσεων μέχρι την κρατούσα σκανδαλολογική ειδησεογραφία στον ημερήσιο τύπο – καθώς δεν είναι λίγες εκείνες οι φορές όπου τα δελτία εξαντλούνται στην παρουσίαση της συνεχούς ροής πληροφόρησης γύρω από ένα θεαματικό γεγονός (σκάνδαλο), η επικοινωνία μετατρέπεται σε επικίνδυνο εργαλείο επίτευξης πολιτικών στόχων και συμφερόντων. Αυτή λοιπόν η «ασύμμετρη» πληροφόρηση και ο ρόλος της στη διαμόρφωση τόσο του πολιτικού όσο και του δημόσιου πεδίου θα μας απασχολήσει στην τρέχουσα μελέτη.

Στόχος της παρούσας εργασίας σε πρώτο επίπεδο είναι να διερευνηθεί ο βαθμός εμπλοκής των έντυπων και ηλεκτρονικών ΜΜΕ αναφορικά με την ορατότητα του γεγονότος και σε δεύτερο επίπεδο να αναλυθούν οι συσχετισμοί και οι αλληλεπιδράσεις που προκύπτουν ανάμεσα στον επικοινωνιακό, πολιτικό και δημόσιο χώρο. Η ορατότητα, η οποία συνίσταται στη συχνότητα και στο εύρος προβολής ενός μηνύματος από τα ΜΜΕ γίνεται αντιληπτή μέσα από την ερμηνευτική εκδοχή του Thompson (2004), ο οποίος κάνει λόγο για μια νέα *διαμεσολαβημένη ορατότητα*, σύμφωνα με την οποία η δημοσιότητα ενός γεγονότος δε σχετίζεται με την αίσθηση ενός κοινού τόπου. Ένα γεγονός δηλαδή μπορεί πλέον να καταστεί δημόσιο μέσω της καταγραφής και της μετάδοσής του σε άλλους οι οποίοι δεν παρευρίσκονται στον χρόνο και στον τόπο που συντελέστηκε. Όπως επισημαίνει ο Thompson (2004), η διερεύνηση των σκανδάλων αναδύει σημαντικά ζητήματα για το ρόλο των ΜΜΕ στη διαμόρφωση του δημόσιου διαλόγου ενώ η ανάπτυξη των ΜΜΕ έχει αφενός επαναπροσδιορίσει το χαρακτήρα της ορατότητας, αφετέρου έχει επιφέρει μεταλλαγές ανάμεσα στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα. Στη βάση λοιπόν αυτής της νέας

διαμεσολαβημένης ορατότητας θα επιχειρηθεί να προδιορισθεί ο ρόλος και τα κριτήρια λειτουργίας των ΜΜΕ.

Πρωχωρώντας στον προσδιορισμό του ερευνητικού μας εγχειρήματος, θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε βασικά ερωτήματα τα οποία αναφέρονται τόσο στο θεωρητικό όσο και στο πρακτικό πεδίο.

- *Αν και σε ποιο βαθμό ο καθορισμός της ημερήσιας θεματολογίας μεταβάλλει την πολιτική και κοινωνική πραγματικότητα;*
- *Αν και σε ποιο βαθμό το σκάνδαλο επανακαθορίζει/αναδιαμορφώνει τους όρους λειτουργίας του πολιτικού περιβάλλοντος στο δημόσιο χώρο;*
- *Πώς αξιολογούνται η δομή, η λειτουργία και η επιρροή των ΜΜΕ αναφορικά με το γεγονός;*
- *Η ιδιαιτερότητα της ελληνικής πολιτικής πραγματικότητας και πώς αυτή συνδέεται με τη διαφθορά.*

Η υπόθεση εργασίας λοιπόν που διατρέχει την παρούσα διατριβή θα μπορούσε να συμπυκνωθεί στην αλλαγή δομικών συσχετισμών που συντελούνται ανάμεσα σε επικοινωνιακή, δημόσια και πολιτική σφαίρα καθώς οι δυνάμεις των ΜΜΕ προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό στις μέρες μας το σύνολο των πολιτικών και κοινωνικών διεργασιών. Στο πλαίσιο αυτό λοιπόν ο αυτοαναφορικός χαρακτήρας της ατζέντας των ΜΜΕ σε μεγάλο βαθμό διεμβολίζει την πολιτική και δημόσια ατζέντα, η λειτουργία των οποίων νοηματοδοτείται και νομιμοποιείται μέσα από την επικοινωνιακή δράση. Πιο συγκεκριμένα από τη στιγμή που ένα γεγονός εγγράφεται με αυξημένη ορατότητα στην ατζέντα των ΜΜΕ και συγκροτείται ως σκάνδαλο, αποκτά δημόσια και κατ'επέκταση πολιτική διάσταση νομιμοποιώντας έτσι την ανάληψη πολιτικών πρωτοβουλιών. Εν προκειμένω, η υπόθεση της Μονής Βατοπεδίου που εξετάζεται στο παρόν έργο εντάσσεται δυναμικά στη θεματολογία των ΜΜΕ μόλις το Φθινόπωρο του 2008, όταν η δικαστική διαμάχη μεταξύ Δημοσίου – Μονής για τις εκτάσεις είχε ξεκινήσει το 2003 και η περίφημη υπουργική απόφαση για την παραχώρησή τους στη Ι.Μ. Βατοπεδίου εκδόθηκε τον Ιανουάριο 2005.

Η παρούσα μελέτη χωρίζεται σε δυο μέρη. Στο πρώτο μέρος που αποτελεί τη θεωρητική διερεύνηση της μελέτης, αναλύεται ο συλλογισμός μας σε τρία κεφάλαια.

Ξεκινώντας από έναν προβληματισμό περί εννοιολόγησης του σκανδάλου και της διαφθοράς, το οποίο διατρέχει το πρώτο κεφάλαιο του επιστημονικού έργου με τίτλο *«Κριτικές προσεγγίσεις περί σκανδάλου και διαφθοράς»* γίνεται αναφορά στις

ερμηνευτικές και σημασιολογικές προσεγγίσεις των δυο φαινομένων, όπως αυτά μετεξελίχθηκαν και αποτυπώθηκαν στο πέρασμα των χρόνων. Ζητήματα όπως η διάκριση των όρων, η λειτουργία τους και οι αλληλεπιδράσεις τους στο πολιτικό πεδίο, η αναγωγή τους στη δημόσια διαμεσολαβημένη σφαίρα αρχικά μας απασχόλησαν προκειμένου να οδηγηθούμε στην καταγραφή των δομικών χαρακτηριστικών των σκανδάλων και στην ταξινόμησή τους με στόχο την περαιτέρω ανάλυση της φύσης των πολιτικών σκανδάλων που συγκεκριμένα διερευνώνται σε αυτή τη μελέτη.

Και αν η προηγούμενη θεωρητική προσέγγιση μας οδήγησε στην αποκρυστάλλωση της σημασιολογικής ερμηνείας των όρων όπως αυτές διαμορφώνονται ανάλογα με τις ιστορικο – πολιτικές συγκυρίες, η ένταξη των σκανδάλων στο σύγχρονο μεντιοκρατούμενο πολιτικό περιβάλλον που αποτελεί αντικείμενο μελέτης κατά τη διάρκεια του δευτέρου κεφαλαίου υπό τον τίτλο *«Τα σκάνδαλα στο πολιτικο – επικοινωνιακό περιβάλλον»* μας φέρνει πιο κοντά σε μια σύγχρονη κριτική θεώρηση του σκανδάλου, το οποίο είναι άμεσα συνδεδεμένο με το δημόσιο χώρο. Πιο ειδικά, αναλύεται η ακολουθία του σκανδάλου στη διαμεσολαβημένη σφαίρα, με την έννοια ότι ακολουθείται μια χρονική και διαδοχική διάρθρωση των γεγονότων που αναφέρονται σε αυτό. Παράλληλα με την ανάδειξη, εξέλιξη και κορύφωσή του, εξετάζεται η διαμόρφωση της θεματολογίας των ΜΜΕ στο δημόσιο πεδίο και πώς το σκάνδαλο μπορεί να λειτουργήσει ως γέφυρα ανάμεσα στο πολιτικό και επικοινωνιακό περιβάλλον αναδιατάσσοντας το σχεσιακό τους πλέγμα.

Η συνθήκη άλλωστε της ιδιαίτερης φύσης της ελληνικής πολιτικής πραγματικότητας, μας απασχολεί στο τρίτο κεφάλαιο του παρόντος συγγράματος. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ελληνικού πολιτικού συστήματος υπό την «ανοχή» του οποίου συντελέστηκαν οι πολιτικο – οικονομικές και κοινωνικές μεταβολές σε συνδυασμό με την τεχνολογική ανάπτυξη των μέσων μαζικής ενημέρωσης από τη μεταπολιτευτική περίοδο και έπειτα θα πρέπει να ειδωθούν ως προέκταση των ερμηνευτικών εργαλείων στην προσέγγιση που επιχειρείται. Η περιοδολόγηση του κοινωνικο – ιστορικού πλαισίου της εποχής μας επιτρέπει να προσδιορίσουμε ακριβέστερα τις συνθήκες μέσα στις οποίες παράχθηκε το σκάνδαλο ενώ η ίδια η περιοδολόγηση του σκανδάλου συμβάλλει στην ερμηνευτική πληρότητα της έρευνας.

Στο δεύτερο μέρος της παρούσας μελέτης, επιχειρείται η εφαρμογή του υλικού. Το εμπειρικό μέρος διαρθρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο *«Εισαγωγή στην εμπειρική έρευνα»* του παρόντος έργου τίθεται το μεθοδολογικό πλαίσιο της εμπειρικής έρευνας στην οποία προχωρήσαμε. Η μεθοδολογική μας πρόταση αφορά στη διερεύνηση της δομής της επικοινωνιακής ατζέντας σε σχέση με το εξεταζόμενο μήνυμα, υιοθετώντας τη θεματική ανάλυση του περιεχομένου καθώς και την ανάλυση της μορφής του εν λόγω μηνύματος. Συμπληρωματικά για την εξυπηρέτηση των ερευνητικών μας στόχων επιχειρείται να αναλυθεί το διαμεσολαβημένο μήνυμα σε γλωσσολογικό επίπεδο. Στην κατεύθυνση αυτή το κέντρο βάρους της ανάλυσης πέφτει στην ερμηνεία των ειδήσεων που στρέφονται γύρω από τη Μονή Βατοπεδίου και πώς αυτές καλύφθηκαν ειδησεογραφικά από τα ηλεκτρονικά και έντυπα ΜΜΕ. Γίνεται έτσι συστηματική αναφορά στον τρόπο με τον οποίο προβάλλονται, δημοσιοποιούνται και διαχειρίζονται ζητήματα πολιτικής διαφθοράς. Ειδικότερα, διερευνάται και επιχειρείται να ερμηνευθεί το σημασιολογικό περιεχόμενο, η μορφή, το πλαίσιο διαμόρφωσης του μηνύματος, οι λεκτικοί προσδιορισμοί που χαρακτηρίζουν το μήνυμα και ο τρόπος εγγραφής του στην αξιακή κλίμακα της ημερήσιας ειδησεογραφίας. Η ερευνητική μας θεώρηση εστιάζεται λοιπόν τόσο στα ποιοτικά όσο και στα ποσοτικά χαρακτηριστικά του μηνύματος, όπως αυτά προσδιορίζονται από τα εξεταζόμενα στην προκειμένη περίπτωση μέσα (Τα Νέα, Η Καθημερινή, ΝΕΤ, Mega). Στο πλαίσιο εξυπηρέτησης των ερευνητικών μας στόχων γίνεται αναφορά τόσο στους περιορισμούς που τέθηκαν για την ανάλυση του σώματος εργασίας όσο και στο πρωτόκολλο της έρευνας βάσει του οποίου διενεργήθηκε η εμπειρική ανάλυση.

Προχωρώντας στην ανάλυση του ερευνητικού μας corpus, η οποία απασχολεί τα δυο επόμενα κεφάλαια της διατριβής, αφενός εξετάζεται η τυπολογία των κεντρικών δελτίων ειδήσεων (ΝΕΤ, Mega) καθώς και των εφημερίδων (Τα Νέα, Η Καθημερινή), αφετέρου παρουσιάζονται και αναλύονται τα ευρήματα της έρευνάς μας έχοντας πάντα ως πυξίδα τη χρήση των ήδη προεπιλεγμένων μεθοδολογικών μας εργαλείων. Η ανάλυση του ερευνητικού σώματος στο τηλεοπτικό πεδίο συνιστά αντικείμενο ενασχόλησης στο δεύτερο κεφάλαιο με τίτλο *«Ευρήματα ανάλυσης στο τηλεοπτικό πεδίο»* ενώ το τρίτο όπως φανερώνει και ο τίτλος του *«Ευρήματα ανάλυσης στον τύπο»* είναι αφιερωμένο στην παρουσίαση των ευρημάτων στον ειδησεογραφικό τύπο.

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο που φέρει τον τίτλο *«Συγκριτική ανάλυση των ευρημάτων»* διατυπώνονται προβληματισμοί σχετικά με τη «συγγενικότητα» δυο

επικοινωνιακών συστημάτων που είναι από τη φύση τους ετερογενή. Γίνεται αναφορά στο αξιακό φορτίο του μηνύματος της τηλεόρασης και των εφημερίδων, εντοπίζονται οι ομοιογένειες και οι ανομοιογένειες τόσο σε ερευνητικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ανάλυσης, με απώτερο στόχο να συγκροτηθεί η σκέψη σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο προβάλλεται το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου.

Η μελέτη θα ολοκληρωθεί μ' έναν προβληματισμό σχετικά με το βασικό μας πρόταγμα που συνδέει το επικοινωνιακό πεδίο, την πολιτική σφαίρα και το δημόσιο χώρο, δίνοντας προφανώς έμφαση στην επίδραση της διαμεσολαβημένης σφαίρας (επικοινωνιακή σφαίρα) στον καθορισμό του πολιτικού πεδίου όπως και αυτού της ευρύτερης δημόσιας σφαίρας.

Μεθοδολογικό σημείωμα

Για την ανάλυση ενός μηνύματος διατίθεται μια σειρά μεθόδων και τεχνικών, τις οποίες ο αναλυτής εφαρμόζει κατά περίπτωση ανάλογα με τους επιστημονικούς στόχους και τα θεωρητικά ερωτήματα που έχει διατυπώσει. Η L. Bardin (1977, σελ.34) διατείνεται ότι *«η μέθοδος που εφαρμόζεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, στην ουσία κάθε φορά ή σχεδόν κάθε φορά ξαναεφευρίσκεται, έτσι ώστε να ανταποκριθεί με τον πιο κατάλληλο τρόπο στο διερευνώμενο αντικείμενο και στο διερευνώμενο στόχο».*

Αυτός ο προβληματισμός μας οδηγεί σε μια πιο σφαιρική ερμηνεία του μηνύματος το οποίο είναι δυνατό να επιτευχθεί μέσα από μια πολυμεθοδολογική πρόταση. Η περάτωση του εγχειρήματός μας προκύπτει μέσα από έναν ορθολογικό συνδυασμό μεθόδων και εργαλείων καθώς σημαντικό στάδιο στην επιτυχημένη αναλυτική και ερμηνευτική μας προσέγγιση λαμβάνουν μια σειρά παραγόντων που αποπειρώνται να διερευνηθούν στο πρώτο μέρος της παρούσας μελέτης.

Ειδικότερα, οι εξελικτικές σημασιολογικές κριτικές προσεγγίσεις σε σχέση με το σκάνδαλο και τη διαφθορά στο πέρασμα των χρόνων, ο εντοπισμός των αλληλεπιδράσεών τους στο πολιτικό πεδίο είναι ζητήματα που απασχολούν το πρώτο Κεφάλαιό μας προκειμένου να είμαστε σε θέση να προχωρήσουμε στον προσδιορισμό του χαρακτήρα των σκανδάλων και να αναγνωρίσουμε τα διαρθρωτικά γνωρίσματά του με απώτερο σκοπό την περαιτέρω ανάλυσή τους. Επιπλέον, εμβαθύνουμε στη συνέχεια (βλ. Κεφάλαιο 2) σε ζητήματα που έχουν να κάνουν με τη δημόσια φύση του σκανδάλου, τις λογικές των ΜΜΕ προκειμένου να αναπαραστήσουν το μήνυμα και να το διαχύσουν στο δημόσιο χώρο καθώς και την αλληλεπιδραστικές σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στο πολιτικό και επικοινωνιακό πεδίο, το δημόσιο και ιδιωτικό δημιουργώντας έτσι το κύριο αντιληπτικό πλαίσιο εντός του οποίου επιχειρείται το ερευνητικό μας πρόκριμα. Εξάλλου, το μήνυμα θα πρέπει να ειδωθεί ως προϊόν συγκεκριμένης επικοινωνιακής διεργασίας πομπού/δέκτη, που δεν απομονώνεται από το περιβάλλον του αλλά μετουσιώνεται σημασιολογικά και κατανοείται η μεταβαλλόμενη φύση του μέσα από το κοινωνικό – ιστορικό περικείμενο. Οι συνθήκες συνεπώς παραγωγής του μηνύματος, ο προσδιορισμός δηλαδή του κοινωνικο – ιστορικού πλαισίου εντός του οποίου παράχθηκε το μήνυμα καθώς και ο προσδιορισμός των βασικών στοιχείων – παραγόντων που

χαρακτηρίζουν το ίδιο το μήνυμα – τόσο η συνοπτική περιοδολόγηση του γεγονότος στο Κεφάλαιο 3 όσο και η αναλυτική παρουσίαση του χρονολογικού πίνακα της υπόθεσης που παρατίθεται στο Παράρτημα Ι – εξυπηρετούν σ'ευρύτερο επίπεδο τη διαδικασία της ερμηνείας του.

Για τη συνολική θεώρηση του εξεταζομένου μηνύματος προχωρήσαμε τόσο σε δευτερογενή έρευνα (βιβλιογραφία, δημοσιεύματα κ.λπ.) όσο και σε πρωτογενή έρευνα (άντληση πρωτότυπου δικογραφικού υλικού, επίσημων εγγράφων, μέσα από τη διαδικασία της συνέντευξης καθώς και της συνδρομής ειδικών επιστημόνων κ.λπ.). Η αναγκαιότητα να εφαρμόσουμε όσο το δυνατόν πληρέστερα την έρευνά μας, μας οδήγησε στην αναζήτηση και του σχετικού δικογραφικού υλικού, το οποίο προέκυψε μέσα από συζήτηση – συνέντευξη με ερωτήματα ανοιχτού τύπου προκειμένου να συμπληρωθούν τα διαβήματά μας με επιπλέον στοιχεία. Γίνεται αντιληπτό λοιπόν ότι η έρευνα στην οποία προχωρήσαμε και προέκυψε μέσα από την ανάγκη επιστημονικής πληρότητας των θεωρητικών μας αναζητήσεων, λειτούργησε συμπληρωματικά στην πρωτογενή έρευνα που διενεργήθηκε σε πρακτικό επίπεδο και συνέβαλε καθοριστικά στη διαμόρφωση της θεωρητικής και ερμηνευτικής μας σύλληψης.

Ως εκ τούτου, η μεθοδολογία στο παρόν έργο βασίστηκε αφενός στη θεωρητική διερεύνηση στη βάση των προεκτεθέντων αξόνων αφετέρου στην εμπειρική προσέγγιση του ζητήματος μέσα από ένα συνδυασμό ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων που αποσκοπούν στη συνολική κατανόηση και ερμηνεία του διαμεσολαβημένου μηνύματος. Μας δίνεται η ευκαιρία να αναφερθούμε σε αυτό το σημείο στον τρόπο με τον οποίο – μέσα από τη θεωρητική σύλληψη αναφορικά με τις μεθόδους που έχουμε στη διάθεσή μας – καταλήξαμε και επιλέξαμε τις κατάλληλες μεθόδους και εργαλεία για την ερευνητική μας απόπειρα. Για τη συνολική επισκόπηση των επιμέρους μεθοδολογικών βημάτων που εφαρμόσαμε στην παρούσα εργασία αναφερόμαστε διεξοδικά στο Κεφάλαιο 4 (Εισαγωγή στην Εμπειρική Έρευνα), όπου εκτίθεται αναλυτικά το σκεπτικό της ερευνητικής μας προσέγγισης.

Τα πλεονεκτήματα της συνδυαστικής χρήσης ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων είναι ποικίλα και εξυπηρετούν μια σειρά επιστημονικών στόχων: εμπλουτισμός των αναλύσεων που προκύπτουν μέσα από διαφορετικές μεθόδους, ακύρωση των μειονεκτημάτων των μεμονωμένων τεχνικών, αύξηση της αξιοπιστίας των πορισμάτων κ.ά. (Βιτσιλάκη – Σορωνιάτη, 1998, σελ.259). Η σύχρονη τάση που

βασίζεται στον αλληλοσυμπληρωματικό χαρακτήρα των δυο μεθόδων υποστηρίζεται έντονα από τον γνωστό μεθοδολόγο Earl Babbie (1986, σελ.93), ο οποίος τονίζει ότι ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι όχι μόνο έχουν διαφορετικά προτερήματα και μειονεκτήματα, αλλά συμπληρώνουν οι μεν τις δε τέλεια. Η άποψη αυτή είχε υποστηριχθεί πολλά χρόνια νωρίτερα από τους Merton & Kendall (1946, σσ.541-557) οι οποίοι είχαν επισημάνει: *«Οι κοινωνικοί επιστήμονες έχουν φτάσει να εγκαταλείψουν την κίβδηλη επιλογή ανάμεσα σε ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα· τους νοιάζει περισσότερο εκείνος ο συνδυασμός και των δυο ο οποίος αξιοποιεί τα πιο πολύτιμα γνωρίσματα του καθενός. Το πρόβλημα έγκειται πια στο να καθοριστεί σε ποια απ'όλα τα σημεία θα πρέπει να υιοθετήσουν τη μία, και σε ποια την άλλη προσέγγιση».* Με γνώμονα τα παραπάνω προχωρούμε στην επιλογή των κατάλληλων μεθόδων και εργαλείων για την όσο το δυνατόν βέλτιστη αξιοποίηση του ερευνητικού μας υλικού και πληρέστερη ερμηνευτική διαδικασία.

Αναφορικά με την ερμηνευτική διαδικασία, δεν θα πρέπει να παραγνωριστεί το γεγονός ότι είναι ιδιαίτερα αναγκαίος ο καθορισμός των συνθηκών πρόσληψης του μηνύματος, τις επιδράσεις δηλαδή που αυτό επιφέρει στους αποδέκτες του έτσι ώστε να αποδοθεί συνολική θεώρηση στο μήνυμα ως κοινωνικό προϊόν και να αξιολογηθεί η καθολική του διαδικασία ή «διαδικασία ροής» σύμφωνα με τον E. Veron (1981). Το πιο πιθανό είναι να υποπέσει ο αναλυτής σε ολίσθημα κλονίζοντας την αντικειμενικότητα της τοποθέτησης δεδομένου του γεγονότος ότι οι αποδέκτες στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι το αναγνωστικό και τηλεοπτικό κοινό, όπερ μεθερμηνευόμενο εστί δεν μπορούν να διασαφηνιστούν οι συνθήκες υπό τις οποίες προσλαμβάνει ο δέκτης το μήνυμα καθώς και ο τρόπος με τον οποίο το αντιλαμβάνεται. Γίνεται επομένως κατανοητό ότι στο παρόν έργο το ερμηνευτικό μας εγχείρημα και η συνεπιχειρούμενη ερμηνευτική διαδικασία της επικοινωνιακής πράξης επικεντρώνεται στον προσδιορισμό του περιβάλλοντος[1] στο πλαίσιο του οποίου παρήχθη το μήνυμα και όχι στη διακρίβωση των συνθηκών κάτω από τις οποίες προσλαμβάνεται και αντιστοίχως ερμηνεύεται το μήνυμα.

[1] Βλ. Κεφάλαιο 3 σσ.78-97.

Σύμφωνα με τους θεωρητικούς της ημερήσιας διάταξης[2] (agenda – setting) Mc Combs και D. Shaw, ο τρόπος με τον οποίο πλαισιώνεται, αναδεικνύεται το γεγονός από τα ΜΜΕ στο δημόσιο χώρο, παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινωνικής πραγματικότητας και συνεπώς στη σημασία που αποκτά αυτό στο δημόσιο πεδίο. Στο γνωστό τους πλέον άρθρο *«The agenda – setting function of mass media»* (1972, σσ.176-187) επισημαίνουν τη σημασία που αποδίδεται στο εκάστοτε μήνυμα από τα ΜΜΕ επηρεάζοντας έτσι σε γνωσιακό επίπεδο τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνεται η αντίληψη του κοινού αναφορικά με το μήνυμα[3].

Θα πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι στις σύχρονες δημοκρατικές κοινωνίες η δημόσια σφαίρα δεν συνίσταται σε μια μόνο ημερήσια διάταξη αλλά τα ΜΜΕ καθορίζουν το καθένα τη δική τους επιμέρους θεματολογία, η οποία πολλές φορές μπορεί να επικαλύπτεται (McQuail & Windahl, 1993, σσ.115-116).

Αξίζει να γίνει αναφορά σε αυτό το σημείο ότι ακόμα και η απουσία του γεγονότος είναι ενδεικτική της λογικής που ασκούν τα ΜΜΕ κατά τη διαδικασία καθορισμού της ημερήσιας διάταξης. Σύμφωνα με τον Abastado (1980), *«η υψηλή συχνότητα ενός θέματος είναι πάντα ένας σημαντικός παράγοντας. Η απουσία του όμως είναι μερικές φορές πιο δηλωτική»*. Για την ακρίβεια, σύμφωνα με τους στόχους της έρευνας, πολλές φορές η απουσία ενός θέματος στο λόγο των ΜΜΕ είναι δηλωτική της ερμηνείας και της κατανόησης σχετικά με την σημασία αυτού του λόγου στην κατασκευή μιας κοινωνικής αναπαράστασης. Το χωρο – χρονικό πλαίσιο και η αξιολόγηση της απουσίας του θέματος σε σχέση με την εξεταζόμενη περίοδο είναι μια παράμετρος που πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη. Το χωρο – χρονικό πλαίσιο πάντα νοηματοδοτεί ένα γεγονός, δίνοντας στο λόγο μια κοινωνική διάσταση. Ειδικά όταν αυτός ο λόγος είναι διαμεσολαβημένος και απευθύνεται σε ένα ευρύ κοινό, η απουσία ορισμένων θεμάτων που σχετίζονται με συγκεκριμένες κοινωνικές και πολιτικές αναφορές είναι δηλωτική της αίσθησης ενός γεγονότος και πώς κάθε εργαλείο χειρίζεται αυτό το γεγονός. Ανακύπτει για ακόμη μια φορά ένα ζήτημα όχι μόνο στην

[2] Αξίζει να σημειωθεί ότι ο όρος agenda – setting έχει κατά καιρούς αποδοθεί ως «σειρά προτεραιότητας», «καθορισμός θεμάτων», «καθορισμός θεματολογίας», «ημερήσια διάταξη» και «ημερήσια διάταξη θεμάτων».

[3] Όπως έχει διατυπωθεί από τον Bernard Cohen (1967, σελ.13) τα ΜΜΕ δεν καθορίζουν *τί* ακριβώς να σκεφθούμε, το ακριβές δηλαδή περιεχόμενο των απόψεών μας, αλλά *περί τίνος* να σκεφθούμε, σε ποιά δηλαδή θέματα να στρέψουμε την προσοχή μας και πόσο.

παραγωγή του λόγου, αλλά και στις σχετικές αναπαράστασεις που φέρει κάθε μήνυμα κατά την ανάγνωσή του.

Ειδκότερα, η μέθοδος που υιοθετήθηκε είναι σε πρώτη φάση η *θεματική ανάλυση περιεχομένου* η οποία αναφέρεται στη σημασιολογική ανάλυση του περιεχομένου του μηνύματος ως προς την παρουσία, απουσία ή παράλειψη νοηματικών δομών ή εννοιών. Πρόκειται για μια μια από τις βασικότερες μεθόδους προσέγγισης της σημασιολογίας του περιεχομένου του μηνύματος. Σύμφωνα με μελετητές του 20ου αιώνα (Holsti et. al., 1969) η αναγκαιότητα αναφοράς όχι μόνο στο έκδηλο περιεχόμενο του μηνύματος αλλά και στο υπολανθάνον του μηνύματος, διερευνάται πλέον πέρα από τα δεδομένα, πάντα όμως σε στενή σχέση με αυτά.

Επιδίωξή μας μέσα από την εν λόγω μέθοδο είναι να αποσυνθέσουμε τη νοηματική δομή του κειμένου και να την ανασυνθέσουμε με σκοπό να την ερμηνεύσουμε με τρόπο σαφή έτσι ώστε να μπορεί και να ποσοτικοποιηθεί από τον ερευνητή. Επιπλέον, μια τέτοια μέθοδος, θεωρείται ιδιαίτερα χρήσιμη σε περιπτώσεις που απουσιάζει κάθε προηγούμενη ιδεολογική διερεύνηση και γνώση σχετικά με την εννοιολογική/ιδεολογική συγκρότηση ενός ζητήματος σ'ένα συγκεκριμένο πεδίο, καθώς επιτρέπει στους ερευνητές να επεξεργάζονται με σχετική ευκολία μεγάλους όγκους δεδομένων με συστηματικό τρόπο (US General Accounting Office, 1996). Ως μέθοδος δηλαδή είναι χρήσιμη γιατί μας επιτρέπει να ανακαλύψουμε και να περιγράψουμε πού εστιάζεται το ατομικό, ομαδικό, θεσμικό ή κοινωνικό ενδιαφέρον (Weber, 1990), καθώς και τις ευρύτερες αντιλήψεις.

Σ'ένα γενικό επίπεδο, πάντως, βασικός στόχος της κλασικής θεματικής ανάλυσης περιεχομένου είναι η μετατροπή «ακατέργαστων» και ετερόκλιτων πληροφοριών γύρω από ένα ζήτημα σε δεδομένα, τα οποία μπορούν να τύχουν μιας συστηματικής, κατά κανόνα, στατιστικής επεξεργασίας και περιγραφής (Φίλιας, 1998). Η έρευνα που επιχειρείται στην παρούσα μελέτη και αφορά σε παραγόμενα μηνύματα που συγκροτούν εννοιολογικά ένα ζήτημα (σκάνδαλο) από διαφορετικούς, ετερόκλιτους μάλλον πομπούς, υπακούει στην προκειμένη περίπτωση στην παραπάνω λογική.

Παράλληλα, όσον αφορά τη σημασιολογική διερεύνηση του περιεχομένου του μηνύματος, επιχειρούμε να αναλύσουμε σε ικανοποιητικό βαθμό τους υπολανθάνοντες τρόπους εγγραφής του υποκειμένου στο λόγο με σκοπό την αποκωδικοποίηση της ιδεολογικής του τοποθέτησης απέναντι στο γεγονός. Προς την κατεύθυνση αυτή, της μελέτης της υπόρρητης εγγραφής του υποκειμένου κρίνεται

σκόπιμο να εφαρμόσουμε συμπληρωματική τη μεθοδολογία της *ανάλυσης λόγου*, η οποία κατά βάση στηρίζεται στις έννοιες και στα μεθοδολογικά εργαλεία της γλωσσολογίας. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η μελέτη μας δεν επικεντρώνεται στο ίδιο το υποκείμενο εκφοράς του λόγου εξατομικευμένα αλλά αντιλαμβάνεται σ'ένα ευρύτερο πλαίσιο ως φορέας/εκφραστής μιας συγκεκριμένης ιδεολογικής τοποθέτησης δεδομένου ότι η ανάλυση λόγου «*δεν αντιμετωπίζει ένα corpus ως προϊόν ενός συγκεκριμένου υποκειμένου, αλλά κυρίως ως εκφορά που προκύπτει από το συσχετισμό μιας συγκεκριμένης κοινωνικο – ιστορικής θέσης*» (Maingueneau, 1987).

Την πολυμεθοδολογική μας πρόταση ενισχύει ο Van Dijk, επισημαίνοντας ότι μπορεί *«η επιλογή των θεματικών κατηγοριών να είναι προφανώς πιο σκόπιμη σε σχέση με τη λεπτομερή συντακτική δομή και τον τονισμό μιας πρότασης […], αλλά συχνά συγκεκριμένες λέξεις επιλέγονται με πρόθεση, με βάση το είδος και το περιβάλλον που ελέγχονται, ιδιαίτερα στη γραπτή επικοινωνία»* (Van Dijk, 2006, σελ.124).

Ο δημοσιογραφικός λόγος γίνεται αντιληπτός στο πλαίσιο επικοινωνιακών διεργασιών, οι οποίες αποδίδουν στο λόγο έναν διαμεσολαβητικό συμβολικό χαρακτήρα μέσα από μια περίπλοκη συνέργεια πολλαπλών δρώντων, όπου η παραγωγή και η πρόσληψη καθίστανται αναγκαίοι παράγοντες για τη νοηματοδότηση ενός γεγονότος. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, τα ΜΜΕ παράγουν μια διαμεσολαβημένη πραγματικότητα, η οποία σε μεγάλο βαθμό, είναι προϊόν κατασκευής και ερμηνείας από την πλευρά του τύπου (Λέανδρος, Παπαδοπούλου, Ψύλλα, 2011). Ο Coman (2003, σ. 172-173) υπογραμμίζει σχετικά: *«τα Μέσα Επικοινωνίας εμφανίζονται ως φορείς κατασκευής νοήματος και διαπραγμάτευσης διαφορετικών αναπαραστάσεων του κόσμου».*

Σημαίνουσα λειτουργία στον ηγεμονικό ρόλο των ΜΜΕ ως κατασκευαστές νοημάτων παίζει και ο λόγος. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και ο Todorov (1989), *«κάθε πρόταση εμπεριέχει μια αξιολόγηση αλλά διαφορετικού βαθμού, πράγμα το οποίο μας επιτρέπει να αντιπαραβάλουμε έναν «αξιολογικό» λόγο στα άλλα επίπεδα της ομιλίας».* Η αξιολογική χροιά που αποκτά το περιεχόμενο και η μορφή της γλώσσας των ΜΜΕ συνδέεται συνεπώς τόσο με ρητές όσο και υπόρρητες ιδεολογικές διεργασίες του υποκειμένου. Ο Πολίτης (2001, σελ.2) αποσαφηνίζει τη λειτουργία που επιτελούν στην επικοινωνιακή πράξη τόσο η ανάλυση περιεχομένου όσο και η ανάλυση λόγου. *«Η ρητή έκφραση της ιδεολογίας ενός μέσου ενδιαφέρει κυρίως την κοινωνιολογία και*

στηρίζεται στην ανάλυση περιεχομένου του δημοσιογραφικού λόγου. Όμως, η γλωσσολογία και η ανάλυση λόγου ειδικότερα ενδιαφέρονται για την υπόρρητη έκφραση της ιδεολογίας, όπως αυτή κωδικοποιείται στις γραμματικές και λεξικές επιλογές ενός συντάκτη ή ομιλητή, ή διαχέεται στις προϋποθέσεις και τα υπονοήματα που μοιράζονται πομπός και δέκτες ενός δημοσιογραφικού κειμένου και που χωρίς αυτά η πρόσληψη και η κατανόησή του καθίσταται προβληματική».

Αυτό που μας ενδιαφέρει συνεπώς να εξετάσουμε μεταξύ άλλων μέσα από τη χρήση της ανάλυσης λόγου είναι το διαμεσολαβημένο λόγο που παράχθηκε από τα ΜΜΕ αναφορικά με το γεγονός σε μια απόπειρα να καταγραφούν οι αρνητικές ή θετικές συνδηλώσεις οι οποίες συνέβαλαν στη διάχυση μιας αναπαράστασης στο κοινό από τους επικοινωνιακούς δρώντες.

Σε δεύτερη φάση, πέρα από το σημασιολογικό επίπεδο, εξετάζεται η *μορφή* με την οποία μεταβιβάζεται το μήνυμα. Η μορφολογική ανάλυση εφαρμόστηκε τόσο στον τύπο όσο και στην τηλεόραση. Όπως είναι φυσικό λοιπόν κάθε κανάλι επικοινωνίας – πομπός υπακούει σε μια λογική, στη λογική της «*γραμματικής*» του μέσου σύμφωνα με την οποία έρχεται σ' έμμεση επαφή με τον δέκτη. Τα κριτήρια επομένως επιλογής για τη μορφή μετάδοσης ενός μηνύματος κινούνται σε πλαίσια τηρουμένων των αναλογιών και της ιδιομορφίας του μέσου δεδομένου ότι *«η σχέση μορφής – περιεχομένου είναι άρρηκτη καθώς το είδος της μορφής που υιοθετείται κάθε φορά έχει άμεσες συνέπειες για το περιεχόμενο του εκάστοτε μηνύματος»* (Ψύλλα, 1998, σελ.82). Σε κάθε περίπτωση το σημασιολογικό περιεχόμενο του μηνύματος αλληλεπιδρά με την εκφορά απόδοσής του.

Η διερεύνηση λοιπόν τόσο της δομής όσο και της μορφολογίας του μηνύματος ή αλλιώς της «γραμματικής» των ΜΜΕ προσδιορίζει σύμφωνα με τον Altheide (1985) τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η «λογική των μέσων», το οποίο ορίζει ως ένα σύνολο σιωπηρών κανόνων που διέπουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να γίνεται η επεξεργασία και παρουσίαση του περιεχομένου, ώστε αυτό να επωφελείται πλήρως τις ιδιότητες του συγκεκριμένου μέσου και παράλληλα ν' ανταποκρίνεται στις ανάγκες της οργάνωσης των ΜΜΕ.

Συμπληρωματικά και στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων, σημαντική παράμετρος για τη στοιχειοθέτηση της μεθοδολογίας, που μόλις περιεγράφη, είναι η διερεύνηση της λειτουργίας της *ημερήσιας διάταξης των θεμάτων* (agenda – setting). Η θεμελίωση της θεωρίας της ημερήσιας διάταξης έγινε στις αρχές του 1970 από τους McCombs &

Shaw[4] η οποία υπογράμμισαν την αιτιώδη συνάρτηση ανάμεσα στα ΜΜΕ και στη δημόσια σφαίρα καθώς η ημερήσια διάταξη είναι η διαδικασία με την οποία τα ΜΜΕ διαχέουν στη δημόσια σφαίρα, επικοινωνούν στην κοινή γνώμη τη σχετική σημασία διαφόρων θεμάτων. Σύμφωνα με τον McQuail (1987) πρόκειται για μια έννοια που υποδηλώνει τη σαφή συσχέτιση της δομής της ατζέντας των ΜΜΕ με τη δημόσια καθώς *τα προβλήματα που δέχονται τη μεγαλύτερη προσοχή των δελτίων ειδήσεων γίνονται αυτά τα οποία το κοινό των εφημερίδων και της τηλεόρασης θεωρούν ως τα πλέον σημαντικά προβλήματα για τη χώρα* (Iyengar & Kinder, 1987, σελ.16). Ο γνωστός αναλυτής D. Weaver (1984, σελ.682) εξηγεί ότι με την πάροδο του χρόνου η ημερήσια διάταξη των ΜΜΕ συγκεντρώνεται σε σχετικά λίγα θέματα, έτσι ώστε το κοινό να προσλαμβάνει τα θέματα αυτά ως τα πλέον περίοπτα και σημαντικά σε σύγκριση με τα υπόλοιπα (απουσία γεγονότος/θέματος).

Από τη σκοπιά της θεωρίας της επικοινωνίας η ημερήσια διάταξη ορίζεται *«ως θέματα ή γεγονότα τα οποία σε τρέχοντα χρόνο τοποθετούνται σε μια ιεραρχική σημασιακή κλίμακα»* (Dearing & Rogers, 1988, σελ.555). Οι διαδικασίες που επηρεάζουν την καθημερινή επιλογή των ειδήσεων είχαν αναγνωριστεί το 1922 από τον Lippmann όταν υποστήριζε ότι «*χωρίς κατηγοριοποίηση, χωρίς στερεότυπα, χωρίς τυποποιημένες κρίσεις και αξιολογήσεις, χωρίς μια κάπως σκληρή και αδιάφορη στάση προς τη λεπτομέρεια, ο αρχισυντάκτης σύντομα θα «πέθαινε από ενθουσιασμό».* Σύμφωνα με τους θεωρητικούς Dearing και Rogers (2005) η γενική αυτή διαδικασία της ημερήσιας διάταξης συγκροτείται από τρεις διατάξεις: την ατζέντα των ΜΜΕ (media agenda), τη δημόσια ατζέντα (public agenda) και την πολιτική ατζέντα (policy agenda). Έτσι, ο ορισμός της ημερήσιας διάταξης συνίσταται στη σχέση και στον ανταγωνισμό, ανάμεσα στα ΜΜΕ, το κοινό και τις πολιτικές ελίτ προκειμένου να έλθουν στο φως της δημοσιότητας ορισμένα μόνο θέματα εις βάρος κάποιων άλλων. Πρόκειται για μια κατάσταση πολιτικής και κοινωνικής επιρροής που τείνει να αποκλείσει από τη δημόσια σφαίρα μια σειρά ζητημάτων τα οποία αποσιωπούνται. Η αναγόρευση ενός ζητήματος σε κοινωνικό πρόβλημα, το οποίο προβάλλεται από τα ΜΜΕ, καθίσταται γνωστό στο κοινό και πιθανώς επιλαμβάνονται της λύσης του πολιτικοί και κυβερνώντες, εξαρτάται από το συσχετισμό δυνάμεων ανάμεσα σε

[4] Η ιδέα του Lippmann στις αρχές του αιώνα (1988, σελ.322) ότι «ο τύπος είναι σαν τη δέσμη ενός προβολέα που κινείται ολόγυρα ακατάπαυστα, φέρνοντας το ένα επεισόδιο μετά το άλλο έξω από το σκοτάδι, στην κοινή θέα», αποτέλεσε το όχημα για τη θεμελίωση της ημερήσιας διάταξης.

ποικίλα πεδία κοινωνικής και πολιτικής δράσης (δημοσιογράφοι, διανοούμενοι, ομάδες συμφερόντων, συνδικάτα, εκδότες, πολιτικοί κλπ.). Πρόκειται δηλαδή για έναν τρόπο άσκησης εξουσίας που χαρακτηρίζει τις σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες (Δεμερτζής, 2002, σσ.102-103). Πάνω σε αυτό, οι Dearing & Rogers (1988, σελ.22) υπογραμμίζουν ότι η διαδικασία ορισμού της ημερήσιας διάταξης διαμορφώνεται από την ατζέντα των ΜΜΕ η οποία επηρεάζει τη δημόσια ατζέντα, η οποία με τη σειρά της επιδρά στον καθορισμό της πολιτικής ατζέντας. Η αναγωγή του μηνύματος λοιπόν στη σφαίρα του δημοσίου διαλόγου και η αντίληψη που διαμορφώνει το κοινό για τη σημασία του προβλήματος νομιμοποιεί και την εγγραφή του στην πολιτική ατζέντα. Υποστηρίζεται λοιπόν από τους θεωρητικούς του agenda – setting ότι στο σχεσιακό πλέγμα που συγκροτείται ανάμεσα στις επιμέρους διατάξεις η ατζέντα των ΜΜΕ είναι εκείνη που κατέχει το ρόλο του διαμεσολαβητή – διαμορφωτή της διαδικασίας της ημερήσιας διάταξης των θεμάτων[5], άποψη που επιχειρείται να τεκμηριωθεί μέσα από την ερευνητική μας προσέγγιση.

Στην παρούσα μελέτη η διερεύνηση της διαδικασίας της ημερήσιας διάταξης επικεντρώνεται στην επιρροή ενός μεμονωμένου θέματος εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος και σε συγκεκριμένα μέσα (εφημερίδα και τηλεόραση). Σύμφωνα με τη θεωρία, η επίδραση του καθορισμού της θεματολογίας αποτυπώνεται μόνο μετά την παρέλευση ικανού χρονικού διαστήματος (κατά κανόνα από τρεις μήνες και πάνω), ζήτημα που έχει απασχολήσει τους υπεύθυνους πολιτικής επικοινωνίας κομμάτων, ομάδων, προσώπων καθώς και τους ερευνητές της ημερήσιας διάταξης (Δεμερτζής, 2002, σελ.108). Επιπλέον, η εκδήλωση των επιδράσεων της ημερήσιας διάταξης διαφέρει από μέσο σε μέσο καθώς έχει δειχθεί ότι ο καθορισμός των θεματολογιών των εφημερίδων επηρεάζουν τους αναγνώστες σε πιο μακροχρόνια βάση απ' ό,τι ο καθορισμός της θεματολογίας της τηλεόρασης (Curran & Seaton, 1988 σελ.233). Ο McCombs υποστηρίζει ότι η ημερήσια διάταξη της τηλεόρασης επιδρά αμέσως αλλά για λίγο χρόνο, σε αντίθεση με την εφημερίδα που επιδρά καθυστερημένα αλλά με μεγαλύτερη διάρκεια (1981, σελ.130)

Δυο βασικές συνιστώσες της διαδικασίας με την οποία διαρθρώνεται και συγκροτείται η ημερήσια ειδησεογραφία είναι η *ιεράρχηση των θεμάτων* (salience), δηλαδή η

[5] Σύμφωνα με τους Dearing & Rogers (1996, σελ.192) η θέση ενός ζητήματος στην ημερήσια διάταξη των ΜΜΕ σε μεγάλο βαθμό καθορίζει τη σπουδαιότητα του ζητήματος αυτού στη δημόσια θεματολογία.

σημασία και η αξιολόγηση κάθε ζητήματος σε σχέση με τα υπόλοιπα που εμφανίζονται στην ατζέντα (McCombs & Shaw, 1972) και η *πλαισίωση*[6] της είδησης (framing), η οποία συνιστά την *«επιλογή μερικών πτυχών μιας αντιληπτής πραγματικότητας και την ανάδειξή τους μέσα σε ένα κείμενο επικοινωνίας, με τέτοιο τρόπο ώστε να ενισχύεται μια συγκεκριμένη προβληματική, ερμηνεία, ηθική αποτίμηση ή/και υπόδειξη χειρισμού»* (Entman, 1993). Σύμφωνα με τον Entman (1993) η πλαισίωση εμπλέκει την επιλογή και την σπουδαιότητα. Ο Walter Lippmann έθεσε το ζήτημα της «κατασκευής της πραγματικότητας» από τον τύπο πολύ πριν εμφανιστεί η τηλεόραση επισημαίνοντας πως *«ακόμα και αν δούλευαν, όλες τις ώρες της ημέρας, όλοι οι δημοσιογράφοι του κόσμου, δεν θα μπορούσαν να είναι αυτόπτες μάρτυρες όλων όσων συμβαίνουν στον κόσμο»* (1922/1990, σελ.136). Αυτή η διαπίστωση εξυπονοεί μια μερική και επιλεκτική εικόνα της πραγματικότητας. Οι Kepplinger & Habermeier (1995) εξέτασαν την υπόθεση που υποστηρίζει ότι γεγονότα υψίστης σημασίας ασκούν μια πολύ ισχυρή επίδραση στην απεικόνιση της πραγματικότητας, προκαλώντας ένα κύμα δημοσιευμάτων που είναι εξαιρετικά δυσανάλογο με την πραγματική συχνότητα των γεγονότων[7]. Μια συγκριτική ανάλυση των πρωτοσέλιδων τίτλων των εφημερίδων αρκεί για να αποκαλύψει τη στρέβλωση[8], η οποία αποδίδεται με τον όρο «πλαισίωση», σύμφωνα με τον Iyengar (1991). Οι εκδότες υπαγορεύουν τη «γραμμή» τους προκρίνοντας τα δικά τους θέματα. Αντίστοιχα στην τηλεόραση, ελλείψει πρωτοσέλιδων τίτλων, «οι ειδήσεις σε τίτλους» επιτελούν λειτουργίες πλαισίωσης[9]. Διαβλέπουμε έτσι τον προσανατολισμό ή τις τάσεις πλαισίωσης που

[6] Η άποψη για την πλαισίωση των ειδήσεων έχει ευρέως και αόριστα χρησιμοποιηθεί με όρους όπως «πλαίσιο αναφοράς», «περιβάλλον», «θέμα» ή ακόμα και «οπτική των ειδήσεων».

[7] Ένα παράδειγμα που αναφέρουν ήταν οι ρατσιστικές επιθέσεις κατά των μεταναστών στη Γερμανία, που συνέβησαν ανάμεσα στο 1992 και το 1993. Η μελέτης τους για τη δημοσιογραφική κάλυψη στη Γερμανία πριν και μετά την εκδήλωση σημαντικών γεγονότων επιβεβαίωσε την υπόθεση ότι σημαντικά γεγονότα πράγματι προσανατολίζουν το ενδιαφέρον σε ορισμένα θέματα για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, χωρίς στην πραγματικότητα να έχει αλλάξει τίποτα όσον αφορά στην εξέλιξη αυτών των θεμάτων.

[8] Στρέβλωση προκύπτει, πότε στρατηγικά και πότε ως μορφή παραγωγής προπαγάνδας σύμφωνα με τους Chomsky & Herman (1988).

[9] Στα ηλεκτρονικά δελτία διάκριση παράγεται με τη γραμμική/χρονική ιεράρχηση των θεμάτων: ποια είναι η πρώτη είδηση και, κυρίως, πώς αυτή εκφέρεται. Έχουν δική τους σημασιοδότηση οι λεκτικές διατυπώσεις, οι τονισμοί αλλά και τα παραγλωσσικά στοιχεία. Τη διακεκριμένη έμφαση σε μια είδηση την αντιλαμβανόμαστε εξάλλου από τη χρονική διάρκεια και το σχολιασμό της (Σ. Καϊτατζή –

επιχειρεί το κάθε μέσο. Η τάση πλαισίωσης σχετίζεται ασφαλώς και με την επιλογή συγκάλυψης ή αποφυγής εστίασης σε υπαρκτά προβλήματα της επικαιρότητας. Υπάρχει βέβαια πάντα η κατηγορία των «αναπόφευκτων θεμάτων». Τα ΜΜΕ εστιάζουν αποσπασματικά μόνο σε ορισμένες πτυχές των θεμάτων εκείνων που θέλουν να υποσκιάσουν ή να «υποτιμήσουν» (Καϊτατζή – Γουίτλοκ, σελ.397). Ο Παπαθανασόπουλος (2004, σσ.78-79) τονίζει ότι η ολική αγνόηση καθώς και η αποσπασματική παρουσίαση ισοδυναμούν με ανεπαρκή πολιτική πληροφόρηση και, μακροπρόθεσμα, συμβάλλουν στο διάχυτο, πλέον, πρόβλημα της «πολιτικής άγνοιας» και τελικά της αποπληροφόρησης. Υπάρχουν ολόκληρες κατηγορίες θεμάτων, όπως και μεμονωμένα θέματα, τα οποία δεν προβάλλονται και δεν «φιγουράρουν».

Ωστόσο, αυτό που σε πρώτο βαθμό επιδιώκει ο μηχανισμός της πλαισίωσης είναι η κατηγοριοποίηση ενός διακυβεύματος είτε μέσα από την αναγωγή του σε μία τάξη προβλήματος (πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, κλπ.), είτε μέσα από την απόδοση της ευθύνης ενός προβλήματος σε έναν θεσμό (Gerstlé, 2004). Είναι χρήσιμο να γίνει διάκριση ανάμεσα στους δυο τύπους πλαισίωσης που χρησιμοποιούνται στην παρούσα μελέτη, τον θεματικό και περιπτωσιολογικό. Ο Iyengar (1991, σσ.11-16) εισάγει την «πλαισίωση καταλογισμού», την οποία προσδιορίζει ως την απόδοση της ευθύνης διαχείρισης ή πρόκλησης του προβλήματος. Από την άλλη, ο Gerstlé (2004, σελ.102) συλλαμβάνει την «πλαισίωση διαμόρφωσης» του αντικειμένου που συνίσταται στον ορισμό και στην κατασκευή του περιγράμματός του. Σύμφωνα με τον Gerstlé (2004, σελ.102) είναι «χρήσιμη η διάκριση των δύο πλαισίων. Η ανάδειξη ορισμένων διαστάσεων ενός προβλήματος δεν οδηγεί απαραίτητα στην απόδοση μιας ευθύνης. Με άλλα λόγια, η κατηγοριοποίηση ενός διακυβεύματος δεν αντιστοιχεί στην αξιολόγησή του». Ο Iyengar (1991, σελ.11) ωστόσο υποστηρίζει ότι η πλαισίωση είναι η εκλεπτυσμένη επιλογή επιμέρους πλευρών ενός θέματος, η οποία διενεργείται από τα ΜΜΕ προκειμένου να αναδείξουν τις πλευρές αυτές ως

Γουίτλοκ, 2010, σελ.324). Η Graber (1981) συνεισφέροντας στη μελέτη των πολιτικών μηνυμάτων κυρίως στις τηλεοπτικές εκδοχές τους επισημαίνει ότι *«οι δημοσιογράφοι έχουν αναπτύξει δραματολόγια – ένας άλλος πιθανός όρος για την πλαισίωση, τη λογική ή τος υποκατηγοριοποιήσεις σχημάτων, που φέρουν υψηλές στερεοτυπικές υποδείξεις για πολλές ειδικές πολιτικές περιπτώσεις».* Μια σύγκριση ανάμεσα στα δυο μέσα (εφημερίδα – τηλεόραση) καταδεικνύει ότι η τηλεόραση είναι γενικά λιγότερο οριοθετημένη από συμφωνημένους (γλωσσικούς) κώδικες, περισσότερο ασαφής στο νόημα, λιγότερο απόλυτη σε κύρος (ή ένδειξη της πηγής), περισσότερο ανοιχτή, πιο συγκεκριμένη, μοναδική και πιο κατάλληλη στην παροχή ενημερωτικού υλικού (McQuail, 2003, σελ.390).

αξιολογότερες και να καταστήσουν το ίδιο το θέμα ως πιο σημαντικό. Με τον τρόπο αυτό τα ΜΜΕ δίνουν έμφαση σε μια συγκεκριμένη αιτία ενός ζητήματος και εστιάζουν σε μια συγκεκριμένη αιτιολόγηση αναφορικά με το ζήτημα. Ο Iyengar διακρίνει δυο τύπους πλαισίωσης: την *περιπτωσιολογική* και τη *θεματική*. Στη μεν πρώτη περιλαμβάνονται οι αναφορές οι οποίες απομονώνουν ειδησεογραφικά γεγονότα χωρίς να παρέχουν ένα ευρύτερο πλαίσιο αλλά μια απλή παράθεση συγκεκριμένων συμβάντων. Στη θεματική πλαισίωση, όπως υποστηρίζει, παρέχεται ένα ευρύτερο πλαίσιο για τα γεγονότα με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται με πιο ολοκληρωμένη εικόνα και με συλλογικά στοιχεία. Οι δυο αυτοί τύποι πλαισίωσης έχουν διαφορετικά αποτελέσματα επιρροής πάνω στο κοινό. Η περιπτωσιολογική πλαισίωση καταλογίζει την ευθύνη σε συγκεκριμένες ομάδες ή άτομα, ενώ η θεματική πλαισίωση αποδίδει την ευθύνη σε κοινωνικο – πολιτικές δυνάμεις. Ο Ν. Δεμερτζής (2002, σελ.373) επισημαίνει αναφορικά με τη λειτουργία των δυο πλαισιώσεων: «Πλαισιώνοντας «θεματικά» την είδηση ο τύπος λειτουργεί έτσι ώστε οι πολίτες – αναγνώστες να αποδώσουν την ευθύνη για το όλο ζήτημα σε δομικούς παράγοντες και κυβερνητικές πολιτικές. Πλαισιώνοντάς την όμως «περιπτωσιολογικά» συμβάλλει στην από μέρους των πολιτών – αναγνωστών απόδοση ευθύνης σε προσωπικά και υποκειμενικά κίνητρα ενώ υπογραμμίζει ότι «στην πράξη, ελάχιστες ειδήσεις είναι πλαισιωμένες αποκλειστικά με θεματικό ή περιπτωσιολογικό τρόπο» (Δεμερτζής, 2002, σελ.373).

Συνοψίζοντας τις βασικές όψεις της πλαισίωσης, ο Entman (1993) υποστηρίζει ότι τα πλαίσια *προσδιορίζουν τα προβλήματα, διαγιγνώσκουν τις αιτίες, προβαίνουν σε ηθικές αξιολογήσεις και προτείνουν λύσεις*. Είναι εμφανές ότι ένας μεγάλος αριθμός τεχνικών του κειμένου χρησιμοποιούνται για να επιτελεστούν αυτές οι δραστηριότητες.

Είναι ιδιαίτερα χρήσιμος στην παρούσα ανάλυση ο τρόπος με τον οποίο προβάλλεται μια είδηση τονίζοντας συγκεκριμένες πτυχές της καθώς συνδέεται με την αντίληψη του κοινού αναφορικά με την επικαιρότητα. Κατά την επεξεργασία λοιπόν του υλικού μας χρησιμοποιούμε τους δυο τύπους πλαισίωσης (θεματικός – περιπτωσιολογικός) προκειμένου να διαμορφώσουμε άποψη για το πώς συγκροτείται το γεγονός από τα ΜΜΕ χωρίς να προχωρήσουμε ωστόσο και στο πώς το γεγονός προσλαμβάνεται και ερμηνεύεται από την κοινή γνώμη. Ως πλαίσιο σύμφωνα με τον θεμελιωτή της νοούνται *«λέξεις – κλειδιά, πάγιες εκφράσεις, στερεότυπες εικόνες, πηγές πληροφόρησης και προτάσεις που προσφέρουν θεματική ενίσχυση σε πεδία γεγονότων*

και κρίσεων». Στην κατεύθυνση αυτή, η γλωσσολογική ανάλυση στην οποία προχωρούμε λαμβάνει κατ' ουσίαν αναγνωριστικό χαρακτήρα στη διερεύνηση εκείνων των γλωσσικών κωδίκων που παράγουν δευτερογενή νοήματα. Με κριτήριο λοιπόν ότι *«το πλαίσιο είναι μια κεντρική ιδέα οργανωμένη για να περικλείει ένα περιεχόμενο ειδήσεων, που παρέχει ένα γενικότερο πλαίσιο γεγονότων και προδιαθέτει ως προς τη φύση του κειμένου μέσω της επιλογής, της έμφασης, της παράλειψης και της επεξεργασίας»* (Tankard, 1991), παρουσιάζει εξάλλου ιδιαίτερο ενδιαφέρον η διερεύνηση της ιδεολογικής τοποθέτησης του υποκειμένου και εν προκειμένω των ΜΜΕ απέναντι στην είδηση.

Συνοψίζοντας, οι έρευνες για την επιρροή των ΜΜΕ επικεντρώνονται κατά μείζονα λόγο στις επιδράσεις της *ημερήσιας θεματολογίας* (agenda – setting), της *ιεράρχησης* (salience) και της *πλαισίωσης* (framing) χρησιμοποιώντας παράλληλα τη *«γραμματική»* των ΜΜΕ στην οποία δίνεται έμφαση στη γνωστική και μορφολογική επεξεργασία που υποβάλλονται τα μηνύματα.

Η αναγκαιότητα συνεπώς για περαιτέρω εμβάθυνση επιτυγχάνεται και μέσα από την ανάλυση των μηνυμάτων στη βάση των προεκτεθέντων μηχανισμών που μετέρχονται τα ΜΜΕ (framing). Ο συνδυασμός των προαναφερθέντων ερευνητικών εργαλείων που εφαρμόζονται στην παρούσα διατριβή συνιστούν τα μέσα για τη διακρίβωση των ερευνητικών μας ερωτημάτων. Τα ερωτήματα που έχουμε διατυπώσει αποτελούν οχήματα για να περιηγηθούμε στο εμπειρικό υλικό.

- *Πώς κατανέμονται οι ειδήσεις που αφορούν στην υπόθεση της Μονής Βατοπεδίου ανά συχνότητα, μέσο, μορφή, περιεχόμενο στην εξεταζόμενη χρονική περίοδο.*
- *Μεταξύ των εφημερίδων/τηλεοπτικών σταθμών στην εξεταζόμενη χρονική περίοδο υφίστανται διαφοροποιήσεις ως προς τη συχνότητα, τη μορφή και το περιεχόμενο;*
- *Ποια είναι η στάση/τάση πλαισίωσης του τύπου και της τηλεόρασης απέναντι στο γεγονός;*

Η χρήση πολλαπλών πηγών και μεθοδολογικών στρατηγικών που ακολουθούν τη λογική των μικτών μεθόδων παρέχουν νέες ερμηνευτικές δυνατότητες για την εξερεύνηση σύνθετων όψεων και αλληλεπιδράσεων του διαμεσολαβημένου μηνύματος ενθαρρύνοντας τους ερευνητές να προσεγγίσουν ερμηνευτικά και σκεφτούν διαφορετικά για ανοίκειους ερευνητικούς κόσμους (Mason, 2006;

Ζαϊμάκης, 2008). Σε αυτήν την κατεύθυνση μπορούν να ενισχύσουν διαφορετικές αλληλοσυμπληρούμενες θεάσεις μιας πολυδιάστατης πραγματικότητας (Wooley, 2009 ; Moran – Ellis, 2006).

Η χρήση διαφορετικών πηγών μπορεί να θεωρηθεί ενοποιημένη σε μια μελέτη στο βαθμό που τα στοιχεία αυτά συνδέονται το ένα με το άλλο με τέτοιο τρόπο ώστε να συμβάλουν στη διασαφήνιση και στην κατανόηση ερμηνευτικών διαστάσεων της μελέτης. Σε αυτήν την κατεύθυνση τα ευρήματα δεν είναι απλά ένα άθροισμα δεδομένων αλλά ένα πλέγμα αλληλοσυμπληρούμενων πηγών και αναλύσεων προερχόμενων από διαφορετικές κατηγορίες ποιοτικών δεδομένων (Ζαϊμάκης, 2012).

Κοντολογίς, η συνδυαστική χρήση μεθόδων εργαλείων και η ανίχνευση των μηχανισμών που χρησιμοποιούν τα ΜΜΕ ανταποκρίνονται σε μεγάλο βαθμό τόσο στη θεωρητική σύλληψη όσο και στην αναλυτική προσέγγιση που επιδιώκουμε με στόχο την κατανόηση και την ερμηνεία του μηνύματος συνυπολογίζοντας ταυτόχρονα τη φυσιογνωμία και την πολιτικο – ιδεολογική τοποθέτηση του κάθε μέσου, όπως και το κοινωνικο – ιστορικό περικείμενο μέσα στο οποίο διενεργείται η επικοινωνιακή πράξη.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1Α. ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Στο παρόν κεφάλαιο το ενδιαφέρον επικεντρώνεται γύρω από την προβληματική του σκανδάλου και της διαφθοράς και πώς οι δυο όροι συνυφαίνονται στον δημόσιο χώρο. Ερμηνευτικές και σημασιολογικές κριτικές προσεγγίσεις αναφορικά με το σκάνδαλο και τη διαφθορά, η μετεξελικτική πορεία της νοηματοδότησής τους στο πέρασμα των αιώνων, ζητήματα διάκρισης των δυο όρων και συνάφειας με σύστοιχες ως προς τη φύση τους έννοιες όπως η ηθική και η πολιτική, η αναζήτηση και αναγνώριση των αλληλεπιδράσεών τους στον πολιτικό χώρο διερευνώνται παρακάτω με απώτερο σκοπό τον προσδιορισμό του χαρακτήρα των σκανδάλων, τον εντοπισμό των διαρθρωτικών γνωρισμάτων του και την περαιτέρω ανάλυσή τους. Η κριτική θεωρητική προσέγγιση που αποπειράται είναι ιδιαιτέρως χρήσιμη για την ερμηνευτική διαδικασία του υπό εξέταση σκανδάλου.

1.1 Εννοιολόγηση του σκανδάλου και της διαφθοράς

Ο όρος «σκάνδαλο» συναντάται συχνά στο πολιτικό λεξιλόγιο και χρησιμοποιείται αφειδώς από δημοσιογράφους, συγγραφείς, πολιτικούς, επικοινωνιολόγους, δημοσιολογούντες και πολίτες όταν ανακύπτει ζήτημα διαφθοράς. Τόσο το σκάνδαλο όσο και η διαφθορά είναι κοινός τόπος στο πολιτικό πεδίο (Brooks, 1909, σελ.4). Η διάκριση μεταξύ διαφθοράς και σκανδάλου δεν είναι πάντοτε σαφής και προφανής. Και ενώ η διαφθορά συνδέεται άμεσα με θέματα πολιτικής ηθικής, το σκάνδαλο είναι εκείνο που άπτεται των μελετών της κοινής γνώμης.

Η διαφθορά από μόνη της σύμφωνα με τον Nye είναι *«η συμπεριφορά, η οποία είτε αποκλίνει από τα επισήμως αποδεκτά καθήκοντα μιας πολιτικής θέσης, εξαιτίας οφέλους που είναι ιδιωτικό (προσωπικό, οικογενειακό, στενά φιλικό), χρηματικό ή εργασιακό, είτε η συμπεριφορά που είναι αντίθετη με κανόνες που απαγορεύουν τη χρησιμοποίηση συγκεκριμένων τρόπων αθέμιτης επιρροής»* (1967, σσ.417-427). Ο Bryce λίγες δεκαετίες νωρίτερα και συγκεκριμένα μετά τον Α’ Παγκόσμιο Πόλεμο (1921) εμφανώς επηρεασμένος από το κλίμα της εποχής, όπου η διαπλοκή και οι άλλες μορφές σύνδεσης κεφαλαίου και κράτους δεν είχαν αναπτύξει τη σύγχρονη

εκλεπτυσμένη πολυμορφία, εστιάζει στο χρήμα (χρηματισμό) ως μέσο διαφθοράς, ανιχνεύοντας τη διαφθορά *«στους τρόπους χρησιμοποίησης χρήματος με σκοπό την επίτευξη ιδιωτικών σκοπών μέσω πολιτικών μέσων (τρόποι), οι οποίοι είναι εγκληματικοί ή παράνομοι διότι προτρέπουν πρόσωπα επιφορτισμένα μ' ένα δημόσιο καθήκον να υπερβούν/καταπατήσουν το καθήκον»* (Della Porta & Vanucci, 1997, σελ.252). Βασικό στοιχείο της διαφθοράς είναι ότι δεν διαθέτει ακροατήριο καθώς πρόκειται απλά για μια πληροφορία. Η πληροφορία όμως που αφορά μια δυσυπόληπτη πολιτική πράξη, η οποία δημοσιοποιείται στην κοινή γνώμη και που συνεπάγεται καθολική καταστροφή ή έστω μερική ζημιά, της φήμης του εμπλεκομένου υποκειμένου συνιστά σκάνδαλο.

Ιστορικά, ο όρος διαφθορά (ως έννοια ηθική) ταυτίζεται με την ηθική εξαχρείωση, την κατάπτωση, έκλυση ηθών σε πρώτο επίπεδο και σε δεύτερο με τη δωροδοκία – δεκασμό. Ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης συλλαμβάνουν τη διαφθορά ως έκπτωση, έκπτωση ως υποβάθμιση από ένα ποιοτικά υψηλότερο επίπεδο και σ'ένα κατώτερο. Στα αρχαία ελληνικά ο όρος ήταν συνώνυμος με την καταστροφή, τον αφανισμό και το θάνατο[10]. Η αρχαιοελληνική ερμηνεία του όρου θα μπορούσαμε να πούμε ότι συνδέεται σήμερα με τη μεταφορική σημασία που αποδίδεται πολλές φορές στον όρο σκάνδαλο. Σημασιολογικά η διαφθορά σχετίζεται αφενός με την ηθική διάβρωση των κοινωνιών στις οποίες διαδραματίζεται η πράξη της διαφθοράς (Μπαμπινιώτης, 1998, σελ.504), αφετέρου με την παραβίαση ή απόκλιση από κάποιο προϋπάρχον και ρητά καθορισμένο πλαίσιο (Κουτσούκης, 1987). Αξίζει να υπογραμμισθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των ερευνών που διενεργούνται αναφορικά με την διαφθορά, την προσδιορίζουν ως πρακτική παράβασης ή παραβίασης ενός τυπικού νομικού πλαισίου (Heidenheimer & Johnston, 2002).

Αν και ο όρος «διαφθορά» συγγενεύει εννοιολογικά με το «σκάνδαλο», το στοιχείο που το διαφοροποιεί από τη διαφθορά είναι η δημοσιότητα. Το σκάνδαλο αφορά και αυτό σε μια δυσυπόλυπτη πράξη, η οποία όμως κοινοποιείται στο ευρύ κοινό και που συνεπάγεται καθολική καταστροφή ή μερική ζημιά της φήμης του εμπλεκομένου υποκειμένου (Garment, 1991). Το σκάνδαλο ως φαινόμενο λοιπόν είναι στενά συνδεδεμένο με τη λειτουργία των ΜΜΕ σύμφωνα και με την Carolyn Funk (1996, σελ.2) η οποία ορίζει το σκάνδαλο ως «δημοσιοποιημένη συμπεριφορά ενός πολιτικού η οποία έρχεται σε αντίθεση με τις κοινωνικές ηθικές επιταγές».

[10] Μπαμπινιώτης, Γ. (2008). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Κέντρο Λεξικολογίας. τ. Β΄:671.

Ερμηνευτικά ο όρος «σκάνδαλο» ορίζεται ως καθετί που γίνεται αφορμή για έριδες, διχόνοιες, καθετί που αντιβαίνει στα καθιερωμένα και θίγει το κοινό αίσθημα, που προκαλεί τη γενική αποδοκιμασία και κατάκριση (κοινωνικό, ερωτικό σκάνδαλο),τη δυσάρεστη κατάσταση ή γενική δυσφορία που προκαλείται ύστερα από την αποκάλυψη μιας ανήθικης, άτοπης ή παράνομης πράξης ή ενέργειας (πολιτικό σκάνδαλο). Σύμφωνα με το νόμο, σκάνδαλο είναι το να επιχειρεί κανείς δημόσια μια ακόλαστη πράξη κατά τρόπο και χρόνο τέτοιο ώστε να μπορεί να την παρακολουθήσει ένας αριθμός ατόμων άμεσα και χωρίς να καταβάλει ειδική προσπάθεια. Ωστόσο, δε συνιστούν όλες οι παραβιάσεις ένα σκάνδαλο. Μερικές παραβιάσεις μπορεί να είναι πολύ ασήμαντες για ν' αποτελούν σκάνδαλο, ενώ άλλες μπορεί να είναι πολύ σημαντικές (Thompson, 2004, σελ.31). Σύμφωνα με την ερμηνεία που δίνει στο Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας ο Μπαμπινιώτης (1998), το σκάνδαλο δεν είναι το βαθύ και κρυφό αίτιο μιας πράξης, αλλά το τελικό στάδιο αυτής, αυτό που μπορεί να γίνει αντιληπτό, αυτό που διακρίνεται, που ξεχωρίζει, αυτό που επιφαίνεται, δηλαδή που παρουσιάζεται «απροσδόκητα ή/και αποκαλυπτικά». Όπως εύστοχα επισημαίνει ο Κωνσταντόπουλος (2005) ο όρος σχετίζεται άμεσα με τη σημασιολογική διάσταση του φανερού αλλά και της επιφάνειας, δηλαδή της εξωτερικής όψης που δημιουργεί την πρώτη εντύπωση.

Ετυμολογικά ο όρος μπορεί να συνδεθεί με το λατινικό scando που σημαίνει ανεβαίνω καθώς και με το ιρλανδικό scendit («αυτοί ορμούν») και το αρχαίο ινδικό scándati («πηδώ, χοροπηδώ»). Το παράγωγο *σκάνδαλο* στην αρχαία ελληνική ισοδυναμούσε με την ανυπέρβλητη δυσχέρεια, το πρόσκομμα, το δύσκολο εμπόδιο. Η λέξη *σκάνδαλον* θα πρέπει να δήλωνε αρχικά ένα μακρύ κομμάτι ξύλου, που αποτελούσε είτε εξάρτημα της παγίδας (πρβλ. σκανδάλη, σκανδάληθρον), είτε σανίδα των ακροβατών (πρβλ. σκανδαλιστής), χρησιμοποιήθηκε, όμως, μεταφορικά και κατ' επίδραση κάποιων τύπων της Σημιτικής γλώσσας με τη σημασία «ο,τιδήποτε γίνεται αφορμή για έριδες»[11]. Πιο δόκιμα το σκανδάληθρον ήταν ένας πάσσαλος που χρησίμευε μαζί με άλλα υλικά για την παγίδευση ζώων (Δασκαλάκης, 1989). Η λέξη αρχικά νοηματοδοτείται σε θρησκευτικό πλαίσιο. Εντούτοις, το λατινογενές «scandalum» μετρίασε τη θρησκευτική χροιά του όρου. Σε αδρές γραμμές η πλειονότητα των λεξικών ορίζει τον όρο «σκάνδαλο» ως μια υπόθεση, ένα γεγονός που έρχεται σε σύγκρουση με την τρέχουσα ηθική και προκαλεί την αποδοκιμασία

[11] Μπαμπινιώτης, Γ. (2008). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Κέντρο Λεξικολογίας τ. Ι΄:535.

αλλά και το έντονο ενδιαφέρον και την περιέργεια της κοινής γνώμης, καθώς έχουν εμπλακεί σ΄ αυτό πρόσωπα που θεωρούνταν μέχρι τότε ευυπόληπτα.

Με βάση τα προεκτεθέντα, είναι σαφές ότι τόσο το σκάνδαλο όσο και η διαφθορά ενέχουν στη σημασιολογική τους άρθρωση κοινή συνισταμένη. Εντούτοις, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η εισαγωγή της έννοιας της ηθικής στο σκάνδαλο δεν θα πρέπει να θεωρείται θέσφατη. Σύμφωνα με την Garment (1991), ένα σκάνδαλο δεν παραπέμπει αναγκαστικά σε μια έκνομη δραστηριότητα. Δεν πρόκειται για ένα περιστατικό που από τη φύση του είναι κακό. Είναι απλά ένα περιστατικό που σοκάρει και δημιουργεί ανησυχία στο κοινό.

Θα πρέπει να σημειωθεί σε τούτο το σημείο ότι πολλές μελέτες δεν διαχωρίζουν τους δυο όρους θεωρώντας τη διαφθορά ως πληροφορία, η οποία είναι δυνατόν να επηρεάσει σημαντικά τον πολιτικό χώρο (Fackler, 1996). Σε τούτες τις περιπτώσεις διαφθορά θεωρείται η ίδια η είδηση και όχι η πράξη αυτή καθαυτή. Στην παρούσα εργασία η πολιτική διαφθορά και το πολιτικό σκάνδαλο απαλλαγμένες από πολυσήμαντες σημασιολογικές ασάφειες/κριτικές προσεγγίσεις, γίνονται αντιληπτές και χρησιμοποιούνται ως διακριτές έννοιες. Το σκάνδαλο και η διαφθορά μπορεί να συνιστούν πράξεις αλληλοσυνδεόμενες, άλλες φορές μπορεί και όχι. Το κύριο αντιληπτικό μας πλαίσιο συνίσταται στο ότι η πράξη διαφθοράς συνυπάρχει με το σκάνδαλο, για την ακρίβεια βρίσκεται στη βάση του με τα ΜΜΕ να επιδρούν σημαντικά στην ανάδειξη της διαφθοράς σε σκάνδαλο.

Για να συντελεστεί λοιπόν η μετατροπή μιας έκνομης πολιτικής δραστηριότητας σε πολιτικό σκάνδαλο, είναι αναγκαία η μετάβασή της στη δημόσια σφαίρα, εκεί όπου είναι κοινός τόπος για ΜΜΕ, πολιτικούς και δημόσιο χώρο.

Το σκάνδαλο λοιπόν εν συγκρίσει με τη διαφθορά τοποθετείται σε ένα ερμηνευτικό πλαίσιο, μέσα από τις αφηγήσεις των ΜΜΕ και αποκτά ήρωες, δομή και χρονική διάρκεια καθώς διαχέεται στη διαμεσολαβημένη δημόσια σφαίρα.

Σημαντικό κριτήριο για τη βαρύτητα ενός σκανδάλου αποτελεί το αν η πράξη θεωρείται ιδιωτική ή δημόσια. *«Σκάνδαλα που αφορούν στην επίδοση ενός πολιτικού στα δημόσια καθήκοντά του έχουν σοβαρότερες και πιο αρνητικές συνέπειες σε σχέση με σκάνδαλα που δεν αφορούν στη δημόσια σφαίρα και επομένως δεν αφορούν στο πολιτικό κοινό»* (Heywood, 1997).

Προκειμένου να γίνει κατανοητή η λειτουργία των πολιτικών σκανδάλων στην παρούσα εργασία επιχειρείται να απομονωθούν και να μελετηθούν εκείνα τα

χαρακτηριστικά, ποιοτικά και ποσοτικά ενός κρίσιμου γεγονότος. Η περίπτωση του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου από ερευνητική σκοπιά παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον δεδομένου ότι εμπερικλείει σύμφωνα με τα παραπάνω όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά τα οποία μετατρέπουν μια έκνομη πράξη σε πολιτικό σκάνδαλο απασχολώντας για παραπάνω από δυο χρόνια τα ΜΜΕ. Πρόκειται για το πιο πρόσφατο δημόσιο σκάνδαλο της χώρας καθώς ο απόηχός του συντηρείται ακόμα και σήμερα. Από τη στιγμή που διερευνάται ένα δημόσιο σκάνδαλο όπως αυτό της Μονής Βατοπεδίου θέτουμε εξ'αρχής στην υπόθεση εργασίας ότι πρόκειται για μια πολιτική πράξη με σοβαρές αρνητικές συνέπειες.

1.1.1 Οι μεταβαλλόμενες όψεις διαφθοράς και ηθικής ως συνιστώσες του σκανδάλου

Η πολιτική διαφθορά στην Ελλάδα δεν αποτελεί μια ανακάλυψη του σύγχρονου πολιτικού κόσμου. Ιστορικές αναφορές περί διαφθοράς και κατάχρησης εξουσίας στα όργανα που επόπτευαν τα δημόσια ζητήματα καταγράφονται και στην Αρχαία Ελλάδα. Χαρακτηριστική είναι η διαμάχη που εκτυλίχθηκε ανάμεσα στο δημοκρατικό Θεμιστοκλή και στον σημαντικότερο πολιτικό του αντίπαλο, το συντηρητικό Αριστείδη, τον επονομαζόμενο «δίκαιο». Ο Αριστείδης ο οποίος εκτελούσε χρέη υπεύθυνου των δημόσιων εσόδων, κατηγόρησε τον Θεμιστοκλή για κατάχρηση. Ο δεύτερος, όμως, όχι μόνο κατάφερε να τον παύσει από τα καθήκοντά του, αλλά τον κατηγόρησε, επίσης, για ατασθαλίες. Όπως αναφέρει ο καθηγητής Αρχαιολογίας, Μ. Τιβέριος στο βιβλίο του «Όψεις του αρχαίου ελληνικού κόσμου», *όταν ο Αριστείδης επανήλθε στη θέση του, απευθυνόμενος στα πλήθη, είπε: «όταν εκτελούσα ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου, με αποδοκιμάζατε. Τώρα που έχω αφήσει τους κλέφτες να αλωνίζουν το δημόσιο χρήμα, σας φαίνομαι σπουδαίος»*.

Ως μια μορφή αποσύνθεσης της ηθικής και πολιτικής τάξης, μια υποβάθμιση ηθική και συγχρόνως λειτουργική που οδηγεί στην αλλοτρίωση της πολιτείας κατανοείται μέσα από τα κείμενα των Αριστοτέλη και Πλάτωνα. Για την πολιτική διαφθορά – τη διαφθορά της πολιτείας ή και των πολιτικών ομάδων και ανδρών – ο Rousseau (1762) οδηγήθηκε στο συμπέρασμα ότι αποτελεί προϊόν ή παραπροϊόν των συγκρούσεων δύναμης και εξουσίας. Όπως συνοψίζουν οι Della Porta και Vanucci (1997, σελ.231) η πολιτική διαφθορά γινόταν κατανοητή ως και τις αρχές του 19^{ου} αιώνα σαν ένας εκφυλισμός του πολιτικού συστήματος. Για τον Machiavelli, ήταν η καταστροφή των πολιτικών αρετών· για τον Montesquieu, η μετατροπή μιας καλής πολιτικής τάξης σε

κακή και για τον Rousseau η αναπόφευκτη συνέπεια της ίδιας της πάλης για δύναμη. Στις αρχές του 20ου αιώνα μεταβάλλεται η φύση της πολιτικής διαφθοράς, η οποία άρχισε να θεωρείται σαν μια παθολογία μάλλον παρά σαν μια γενική ασθένεια και σαν ένας ειδικός τύπος ατομικής συμπεριφοράς παρά σαν μια ασθένεια του συστήματος. Η όψη της πολιτικής διαφθοράς, όπως διαμορφώνεται στον 21ο αιώνα περιγράφεται με ιδιαίτερη σπουδή από τους Heidenheimer, Johnston (2002) και Philp (2001) οι οποίοι υποστηρίζουν ότι οι τρεις σημαντικότερες κατηγορίες ορισμών της διαφθοράς έχουν ως επίκεντρο τη *δημόσια θέση*, το *δημόσιο συμφέρον* και την *αγορά* (προσφορά, ζήτηση και ανταλλαγή στο πλαίσιο της οικονομικής θεωρίας) διαφοροποιώντας όμως τις θέσεις τους αναφορικά με τη ιεράρχηση και τη σημασία σε κάθεμια από τις παραπάνω κατηγορίες. Οι σύγχρονες θεωρήσεις περί διαφθοράς εστιάζονται κυρίως στην κατάχρηση της δημόσια θέσης για ιδιωτικούς σκοπούς[12] ενώ ενεργό χαρακτηριστικό της σύγχρονης τάσης αποτελεί η θέση ότι η διαφθορά συνιστά ατομική συμπεριφορά μάλλον παρά συστημικό πρόβλημα ή δυσλειτουργία. Στον αντίποδα, το θεωρητικό μοντέλο που ανέπτυξε ο Scott (2001) κατανοεί την πολιτική διαφθορά ως ένα άτυπο πολιτικό σύστημα, μέρος του ευρύτερου πολιτικού συστήματος, κατατάσσοντάς την παράλληλα στην ευρύτερη κατηγορία της πολιτικής επιρροής. Σύμφωνα με τον ίδιο η πολιτική διαφθορά συνιστά σημαντικό και αναπόσπαστο κομμάτι του κοινοβουλευτικού καθεστώτος και ίσως το κρισιμότερο χαρακτηριστικό αντιδημοκρατικότητας που είναι σε θέση να φέρει. *«Αν η μελέτη της διαφθοράς μας διδάσκει κάτι, μας διδάσκει να μην αποδεχόμαστε ένα πολιτικό σύστημα ή ένα πολιτικό καθεστώς με βάση τα όσα διακηρύσσει για τον εαυτό του. [...] Ενώ τα κομματικά μανιφέστα, η γενική νομοθεσία και οι δηλώσεις χάραξης πολιτικής αποτελούν ένα τυπικό προσωπείο (facade) της πολιτικής δομής, η διαφθορά ορθώνεται σε οξεία αντίθεση με αυτά τα χαρακτηριστικά σαν ένα άτυπο πολιτικό σύστημα,*

[12] Το 1996 ο Bardhan, συνεργάτης του ΟΟΣΑ κατέθεσε τον ακόλουθο, ιδιαίτερα δημοφιλή μετέπειτα ορισμό: «διαφθορά είναι η χρήση της δημόσιας θέσης για προσωπικά κέρδη». Ο Y. Luo προσδιορίζει τη διαφθορά ως *«δράση που καταχράται τη δημόσια ισχύ για ιδιωτικούς σκοπούς»* (2002, σελ.405) ενώ ο Collier σαν *«καταπάτηση της δημόσιας πίστης για προσωπικό κέρδος»* (2002, σελ.1). Η κριτική που ασκήθηκε σχετικά με την επικράτηση ορισμών αυτής της μορφής από αρκετούς θεωρητικούς επικεντρώθηκε κυρίως στο γεγονός ότι οι απλουστευμένοι ορισμοί της πολιτικής διαφθοράς *«είναι εγγενώς παραπλανητικοί διότι γενικά συσκοτίζουν την έκταση που η έννοια και η τα συστατικά είναι ριζωμένα σε τρόπους σκέψης σχετικά με το διακριτό χαρακτήρα της δημόσιας θέσης και τους διακριτούς στόχους που αυτή η πολιτική δράση αποσκοπεί»* (Philp, 2001, σελ.52).

αυτόνομο και αυτοδίκαιο. Είναι εδώ που εντοπίζονται συμμαχίες οι οποίες δε θα άντεχαν στο φως της ημέρας, κυβερνητικές αποφάσεις που θα ξεσήκωναν μια δημόσια κατακραυγή, ελιτίστικη συμπεριφορά που θα κατέστρεφε μια πολιτική καριέρα», υπογραμίζει ο Scott (2001, σελ.123). Στο πλαίσιο αυτό συναλλάσονται χρήμα ή πόροι και αναπτύσσονται ισχυρά δίκτυα δύναμης και πλούτου.

Η προσέγγιση των Della Porta και Vanucci (1997 & 1999) για την πολιτική διαφθορά ανταποκρίνεται με ιδιαίτερη συνέπεια στη λογική της παρούσας μελέτης αναφορικά με τα ζητήματα πολιτικής διαφθοράς που προκύπτουν στο πλαίσιο ανάλυσης του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου. Οι Ιταλοί επιστήμονες εισάγουν το θεώρημα εντολέα – εντολοδόχου, όπου ανάμεσα στο δίπολο αναπτύσσεται ένα πλέγμα διαμεσολαβητών και επεξεργασμένων διαμεσολαβήσεων, προκρίνοντας έτσι την έμφαση στην πολυσύνθετη συστημική διαφθορά : *«Για να γίνει κατανοητή η πολιτική διαφθορά, έχουμε ανάγκη να λάβουμε υπόψη το σύνθετο δίκτυο δραστών που μετέχουν, καθώς επίσης και τους πόρους που ανταλλάσσουν»* (1997, σελ.232). Στη μετέπειτα μελέτη τους (1999) οι Della Porta και Vanucci καταλήγουν στο ότι η πολιτική διαφθορά δεν αποτελεί απλή χρηματική ανταλλαγή ή αμοιβαίες εξυπηρετήσεις αλλά μια πολυμέθοδο στην ουσία όπου οι νόμιμες διαδικασίες είτε παρακάμπτονται είτε αίρονται (κυρίως με ανταλλαγή πόρων – πολιτική επιρροή, πολιτική προστασία, χρήμα, πρόσβαση σε πολύτιμες πληροφορίες). Πρόκειται στην ουσία για μια ανταλλαγή η οποία αποτελεί μέρος μιας αγοράς πολιτικών προσόδων για αποφάσεις της πολιτικής εξουσίας, όπως η χορήγηση αδειών λειτουργίας ή εκμετάλλευσης, συμβολαίων κατασκευής ή η αγορά ή πώληση εμπορευμάτων από και προς το δημόσιο (Λάζος, 2005, σελ.97). Ο τρόπος με τον οποίο κατανοείται και αναλύεται από τη μελέτη των Della Porta και Vanucci διαμορφώνει το κύριο αντιληπτικό πλαίσιο του παρόντος έργου αναφορικά με την πολιτική διαφθορά ως μια σύνθετη διαδικασία δομικής δυσλειτουργίας του πολιτικού συστήματος.

Σ'εγχώριο επίπεδο, οι ατέλειες και οι εγγενείς αδυναμίες της ανθρώπινης φύσης προς τη διαφθορά, την ιδίωση και την ηθική διάβρωση είναι ελαττώματα τα οποία σε συνδυασμό με το αμαρτωλό παρελθόν της χώρας, σημειώνει ο Μιχαλόπουλος (2005), όπως τις καταχρήσεις, πριν από την έλευση του Καποδίστρια, με αντικείμενο τα δάνεια Ανεξαρτησίας και τη σκανδαλολογία του 1932 με το σύνθημα «Κάτω οι κλέφτες», με το οποίο ένας Ελευθέριος Βενιζέλος έχασε τότε τις εκλογές, βλέπουμε γιατί η χώρα οδηγείται πολύ πιο εύκολα στον προθάλαμο της μεγάλης αίθουσας, όπου

η διαφθορά, ο χρηματισμός, τα σκάνδαλα και η σκανδαλολογία, οι εκβιάσεις και η διαπλοκή διαγκωνίζονται για το πρώτο «βραβείο».

Η δημοσιοποίηση περιστατικών πολιτικής διαφθοράς τοποθετείται πριν τη γένεση του τύπου, όταν φαινόμενα διαφθοράς συγκλόνιζαν και τότε τις τοπικές κοινωνίες και ο μόνος τρόπος γνωστοποίησής τους ήταν η διάδοση από στόμα σε στόμα. Η ανάδειξη όμως της δημοσιοποιημένης διαφθοράς σε σκάνδαλο και η μετουσίωσή της σε κοινωνική αναπαράσταση έλαβε χώρα με την εμφάνιση του τύπου ενώ η ωρίμανσή του επήλθε με την αλματώδη ανάπτυξη του επικοινωνιακού περιβάλλοντος.

Στο νέο και περισσότερο κατακερματισμένο επικοινωνιακό περιβάλλον, όπου η δημοσιότητα είναι ιδιαίτερα διευρυμένη, παρατηρούμε το έντονο ενδιαφέρον για πολιτικά σκάνδαλα με τα ΜΜΕ να αφιερώνουν περισσότερο χώρο ή χρόνο στην κάλυψη τέτοιων ειδήσεων. Σύμφωνα με τον Lippmann (1914, σελ.24) η σκανδαλοθηρία οφείλει την εμφάνισή της στο ότι ο κόσμος άλλαξε ριζικά και όχι στο γεγονός ότι ξαφνικά αποφάσισε να μετατραπεί σε λάτρης της εντιμότητας. Οι κοινωνικές μεταλλαγές και η επίδρασή τους στην πολιτική ζωή δεν θα πρέπει να εξεταστούν ανεξάρτητα από τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις στο χώρο των ΜΜΕ.

Η ανανέωση της σκανδαλολογίας όπως είναι φυσικό ανανέωσε και τη συζήτηση για τα συμπαρομαρτούντα αυτής. Αναπόφευκτα, ο λόγος περιστράφηκε γύρω από την ηθική[13] στα πολιτικά ζητήματα που κατά καιρούς τίθενται. Έτσι, παράλληλα με τις αλλαγές στις κοινωνικο – πολιτικές δομές και τις εξελίξεις στο επικοινωνιακό περιβάλλον, ριζικές αλλαγές συντελέστηκαν τόσο στους ηθικούς κώδικες – μετασχηματίζονται και λειτουργούν σε συνάρτηση με το νεοδιαμορφωνόμενο κοινωνικό – πολιτικό περιβάλλον όπως συμβαίνει και με τον ανθρώπινο χαρακτήρα. Αναπτύσσεται μόνο μέσα στην κοινωνία από τη στιγμή που ο άνθρωπος είναι κοινωνικά καθορισμένος – όσο και στους εξουσιαστικούς θεσμούς.

Έτσι, ως αντικειμενική συντεταγμένη της πολιτείας παρά ως μια ιδιότητα του υποκειμένου γίνεται αντιληπτή η ηθική και από τους Πλάτωνα και Αριστοτέλη, οι οποίοι παρουσιάζουν τον πολίτη ως φορέα της ευρύτερης ηθικής, η οποία συμβάλλει στο συνολικό κεφάλαιο της τρέχουσας έμπρακτης ηθικής του δήμου (Λάζος, 2005, σελ.18).

[13] Στην πλειονότητα των μελετών για τις μορφές δομικής διαφθοράς που απαντάται κυρίως σε έργα κοινωνικών (πολιτικών, ιστορικών και ανθρωπολόγων) επιστημόνων δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε δυο στοιχεία της: στο νόμο και στην ηθική.

Όπως τονίζει ο Αριστοτέλης στα Ηθικά Νικομάχεια (Β.1.1-3 ή1103 α 16-20), *η ηθική εξ έθους περιγίγνεται, όθεν και το όνομα…..δηλαδή η ηθική αντίληψη του ανθρώπου διαμορφώνεται με τη συνήθεια, απ' όπου παράγεται και η λέξη (ηθική από τη συν – ήθεια, το ήθος),* ενώ *ουδεμία των ηθικών αρετών φύσει ημίν εγγίγνεται (αλλά εξ έθους περιγίγνεται),* δηλαδή, *καμιά ηθική αρετή δεν την έχουμε έμφυτη, δοσμένη από τη φύση, αλλά διαμορφώνεται στον άνθρωπο με τη συνήθεια, με την επανάληψη τέτοιας συμπεριφοράς....*

Η συνήθεια λοιπόν, ή ισοδύναμα η διαμορφωμένη από την έξη κρίση, που λειτουργεί ως κριτήριο για μια ορθή πράξη, είναι εκείνη που σε μεγάλο βαθμό καθορίζει σύμφωνα με τον αρχαίο φιλόσοφο την ηθική αντίληψη που αναπτύσσει ένα άτομο. Έξις, είναι μια επίκτητη κλίση, την οποία δεν έχουμε εκ γενετής. Είναι ένα habitus, όχι μόνο και όχι τόσο με την έννοια της συνήθειας, αλλά κάτι το κεκτημένο, το οποίο επιτρέπει καταρχήν την πράξη, τη δράση (Καστοριάδης, 1984).

Στην αριστοτελική χρήση του όρου «έξις», μας παραπέμπει και η βασική έννοια της αναστοχαστικής θεωρίας του Bourdieu, αυτή του habitus. Το habitus/έξη αποτελεί ένα σύνολο ιστορικών κοινωνικών σχέσεων, πραγματωμένων στα πεδία που συναποτελούν το κοινωνικό σύμπαν και ενσταλαγμένων εντός των ατομικών υποκειμένων υπό τη μορφή νοητικών και σωματικών σχημάτων αντίληψης, αξιολόγησης και δράσης· είναι «*συστήματα προδιαθέσεων, διαρκών και μεταθέσιμων*» – ως προς την εφαρμογή τους – κοινωνικά, πολιτισμικά *«δομημένες δομές προδιατεθειμένες να λειτουργούν ως δομούσες δομές, δηλαδή ως γενεσιουργές και οργανωτικές αρχές των πρακτικών και των αναπαραστάσεων»* (Bourdieu, 2006, σελ.88). Αυτά, δηλαδή, τα συστήματα προδιαθέσεων προσκτώνται εμπειρικά στο πλαίσιο της κοινωνικής πρακτικής και διάδρασης μεταξύ των υποκειμένων, διαμεσολαβώντας το σχηματισμό των παραστάσεων της κοινωνικής πραγματικότητας και επικαθορίζοντας την πρόσληψη, ταξινόμηση και οργάνωση των αισθητηριακών και νοητικών δεδομένων που προκύπτουν στο πλαίσιο της κοινωνικής διαδικασίας. Σύμφωνα με τον Γάλλο κοινωνιολόγο, οι έξεις είναι δομημένες εντυπώσεις: αντανακλούν τις κοινωνικές συνθήκες υπό τις οποίες αποκτήθηκαν. Γι' αυτό και είναι σχετικά ομοιογενείς σε συγκεκριμένες ομάδες ή τάξεις ατόμων. Άτομα της ίδιας κοινωνικής τάξης τείνουν να ενεργούν με παρόμοιους τρόπους. Οι δομημένες αυτές εντυπώσεις είναι, επίσης, διαρκείς: χαρακτηρίζονται από σχετική σταθερότητα και

λειτουργούν με προσυνειδητό τρόπο. Αλλάζουν δύσκολα, μόνο μετά από συνειδητή προσπάθεια και κάτω από διαφορετικές πολιτισμικές και εκπαιδευτικές συνθήκες.

Σύμφωνα με τον Bourdieu, (2006, σελ.88), το habitus, όπως η γλώσσα, συγκροτεί ένα γενετικό μηχανισμό που είναι ικανός να παράγει πληθώρα πρακτικών και αντιλήψεων, και μάλιστα σε πεδία διαφορετικά από αυτά στα οποία αρχικά αποκτήθηκαν. Καθοδηγεί τα άτομα στην καθημερινή τους ζωή, προσανατολίζει τις πράξεις τους, τους παρέχει την αίσθηση της καταλληλότητας, την απαραίτητη *πρακτική αίσθηση* (sens pratique).

Στη σύγχρονη «διαμεσολαβημένη» κοινωνία όπου τα ΜΜΕ συνιστούν αναπόδραστο στοιχείο της καθημερινότητάς μας, το ερώτημα που θα μπορούσε να τεθεί είναι σε τι βαθμό αυτή η διαμεσολάβηση επηρεάζει το habitus και κατ'επέκταση το πλαίσιο διαμόρφωσης της ηθικής. *«Με την αυξανόμενη εμπορευματοποίηση των μέσων, τα ηθικά και πολιτικά ιδεώδη που διείπαν μερικές από τις πρώτες επιχειρήσεις των μέσων αντικαταστάθηκαν σταδιακά από κριτήρια αποτελεσματικότητας και κέρδους [...]. Η αποδοχή των προϊόντων των μέσων μπορεί, βέβαια, να έχει κάποια ξεχωριστά χαρακτηριστικά αλλά με όρους ηθικής σημασίας, φαίνεται να έχει μικρή διαφορά από την κατανάλωση ψυγείων, πατατών, ή οποιωνδήποτε άλλων αγαθών. Μ' άλλα λόγια, φαίνεται ότι η ανάπτυξη των μέσων δεν έφερε καλά νέα για την ηθική»,* υποστηρίζει ο Thompson (1999, σελ.418).

Είναι σαφές ότι δε μιλάμε για εξοβελισμό της ηθικής διάστασης από την καθημερινότητα, αλλά για το μετασχηματισμό της. Οι αξίες που ενδεχομένως εκφράστηκαν άπαξ δε σημαίνει ότι διατηρούν μέχρι και σήμερα τη σημασία τους. Δεν θα ήταν υπερβολή να μιλήσουμε σήμερα για μια «διαμεσολαβημένη» ηθική, όπου οι ηθικοί κώδικες λειτουργούν με επικοινωνιακούς όρους.

Ο Thomson αποδίδει την αυξανόμενη επικράτηση των πολιτικών σκανδάλων όχι τόσο σε μία γενική πτώση του επιπέδου ηθικής των πολιτικών ηγετών όσο στις αλλαγές στους ηθικούς κώδικες και συμβάσεις που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς των πολιτικών και στην αυξανόμενη σπουδαιότητα των κωδίκων αυτών στη συμπεριφορά στην πολιτική ζωή.

Ο Μακρυδημήτρης (2005) διατείνεται ότι η ηθική διάσταση στην πολιτική δεν έχει εξαντλήσει τη σημασία και την αξία της αλλά προσλαμβάνει ένα νέο νόημα. Ένα νόημα που δεν έχει να κάνει τόσο με την ηθική αξία ή απαξία του περιεχομένου των πολιτικών κρίσεων και αντιπαραθέσεων, όσο με την τήρηση της ηθικής

ουδετερότητας και αμεροληψίας στη διεξαγωγή της πολιτικής διαδικασίας καθώς και την αποφυγή της νόθευσης της πολιτικής επιχειρηματολογίας με ηθικολογικού τύπου χαρακτηρισμούς (πιστοί – άπιστοι, πατριώτες – προδότες, έντιμοι – ανέντιμοι, δημοκράτες – μη δημοκράτες κ.λπ.), που αλλοιώνουν και παραμορφώνουν την ιδιαιτερότητα της πολιτικής επιχειρηματολογίας.

Ωστόσο υπάρχουν και οι αντιρρησίες που «*απορρίπτουν πλήρως οποιαδήποτε σχέση ανάμεσα σε πολιτική και ηθική με το σκεπτικό ότι η πολιτική ως κατεξοχήν δραστηριότητα που στοχεύει στην απόκτηση και διατήρηση της εξουσίας δεν είναι συμβατή με ηθικούς προβληματισμούς, ηθικά διλήμματα ή αναστολές*» (Γ. Μανιάτης, σελ.15 1995).

Και αν στην αρχαιότητα η διάκριση ανάμεσα στον ιδιωτικό και στο δημόσιο βίο δεν ήταν ορατή – η πολιτική θεωρούνταν δημόσια ηθική όπου κάθε ορθή πολιτική πράξη ήταν άμεσα συνδεδεμένη με την ηθική της αξιολόγηση – στο σύγχρονο κόσμο η κρίση της δημόσιας – ιδιωτικής σφαίρας καταδεικνύει την ανάγκη επαναπροσδιορισμού μεταξύ πολιτικής και ηθικής[14]. Εδώ βρίσκεται ακριβώς το σημείο όπου η διάκριση ηθικής και πολιτικής συναντά τη διάκριση ιδιωτικού και δημοσίου. Στη σύγχρονη πόλη συντελείται ένας ουσιαστικός μετασχηματισμός, δηλαδή η συγκρότηση της δημόσιας σφαίρας που από τον έλεγχο του κράτους περνά στον έλεγχο ιδιωτών/πολιτών (Κομνηνού, 2001, σελ.29). Ο Kant επιχειρώντας την επανασύνδεση πολιτικής και ηθικής υποστηρίζει ότι η πολιτική δεν είναι ριζικά διαφορετική, αλλά απλώς μια ιδιαίτερη αυτοπεριοριζόμενη ηθική αλλά και αντίστροφα η ηθική, ακόμη και εκεί που δεν είναι πολιτική, δεν παραμένει αυστηρά ιδιωτική, αλλά χάρη στην απαίτηση έλλογης γενικότητας που τη συνοδεύει, εμφανίζει ένα στοιχείο που τη συνδέει με τη δημοσιότητα (Σούρλας, 1994, σελ.21). Ο χώρος της δημόσιας σφαίρας ολοένα και διευρύνεται με αποτέλεσμα να περιορίζεται εκείνος της ιδιωτικής. Όσοι απέχουν συνειδητά από αυτή τη λογική αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της περιθωριοποίησης. Η πολιτική υπό το πρόσχημα του κοινού καλού, του δημοσίου/συλλογικού/εθνικού συμφέροντος μπορεί να υποτάξει όλα τα μέσα ακόμα

[14] Οι σύγχρονες κριτικές (πρβλ. Χαραλάμπης, 1998 ; Ψυχοπαίδης, 1999) που διατυπώνονται για τη διαπάλη ανάμεσα στην πολιτική θεωρία και στην ηθική φιλοσοφία έχουν ως σημείο αναφοράς την κανονιστική ορθολογικότητα και τον ηθικό σχετικισμό. Αφενός, η ορθολογικότητα θεωρείται ότι συνιστά την αξιακή προϋπόθεση της δημοκρατίας, αφετέρου, ο ηθικός σχετικισμός θεωρείται ότι αφήνει κατά ανεπίτρεπτο τρόπο τόσα περιθώρια στην πολυφωνία, ώστε να υπονομεύει την ίδια την κοινωνική συνοχή και την παράδοση της δικαιωματοκρατικής δημοκρατίας.

και εκείνα που αντιβαίνουν σε ένα κοινά παραδεκτό ηθικό κώδικα. «Τελικά, στο όνομα κάποιου κοινού σκοπού...είναι δυνατόν να παραβιαστούν ατομικά δικαιώματα, να σχετικοποιηθεί το περιεχόμενο, και η κοινωνική τους λειτουργία με κριτήριο την πολιτική τους ωφελιμότητα, να λείψουν εκείνες οι δημοκρατικές διαδικασίες που εγγυώνται και διασφαλίζουν την ελευθερογνωμία και τη δημοσιότητα του λόγου», επισημαίνει ο Γ. Μανιάτης (1995). Προς επίρρωση των παραπάνω λεχθέντων θα μπορούσαμε να εισφέρουμε στη συζήτηση παραδείγματα όπου οι κρατικοί μηχανισμοί υπό το πρόσχημα του κοινωνικού καλού, του δημοσίου συμφέροντος ή του κατεπείγοντος προκειμένου να μη ζημιωθεί το δημόσιο λαμβάνουν αποφάσεις παρακάμπτοντας εξουσιοδοτημένα όργανα (γνωμοδοτικά συμβούλια, επιτροπές) και προχωρώντας σε απευθείας αναθέσεις έργων (Μανιάτης, 1995).

Ανάμεσα στον ηθικό πυρήνα της νέας κοινωνίας και την αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας[15] διαπιστώνεται μια βαθύτατη διαλεκτική σχέση. Ο Κ. Κουτσούκης (2005) κάνει λόγο για μια «ιδιοτελή κοινωνία», η οποία μετέρχεται κάθε θεμιτό ή αθέμιτο μέσο, ηθικό ή ανήθικο για την επίτευξη του στόχου της, ενθαρρύνοντας την διάπραξη πράξεων που χαρακτηρίζονται ως διαφθορά. Στη βάση μιας τέτοιας κοινωνίας ενεργοποιούνται θεσμικά κενά, τα οποία η ιδιοτελής κοινωνία σπεύδει να εκμεταλλευθεί, η ανυπαρξία ελεγκτικών μηχανισμών, η αναποτελεσματική λειτουργία θεσμών και διαδικασιών ενώ αξιοποιούνται οι θέσεις εξουσίας στις οποίες οι ενδιαφερόμενοι ενδέχεται ν'αντλούν απ'αυτές δύναμη επιρροής για ικανοποίηση και επιδίωξη ιδίων συμφερόντων[16].

[15] Κατα τον Sampson (1994) η έννοια της ιδεολογίας έχει δύο νοήματα: α) η ιδεολογία είναι ένα πέπλο που χρησιμοποιείται απ'αυτούς που βρίσκονται στην εξουσία για να καλύψουν τα πραγματικά τους συμφέροντα και πλεονεκτήματα: οι κυρίαρχες ιδέες καλύπτουν τα συμφέροντα των υλικά κυρίαρχων ομάδων β) η ιδεολογία αναπαριστά με ακρίβεια την συνείδηση/επίγνωση μιας ομάδας ή εποχής. Αντικατοπτρίζει ένα συγκεκριμένο κοινωνικο – ιστορικό πλαίσιο. Έτσι οι δύο όψεις της ιδεολογίας παραδόξως παριστούν κάτι που είναι ταυτόχρονα και αληθές και ψευδές: Είναι αληθές με την έννοια ότι σαφώς αναπαριστά την πραγματικότητα σε μια κοινωνικο – ιστορική στιγμή ή για μια ομάδα. Είναι ψευδές καθότι αυτή η αλήθεια μπορεί να αποτελεί μια συστηματική διαστρέβλωση της πραγματικότητας ώστε να ικανοποιεί τα συμφέροντα συγκεκριμένων ομάδων.

[16] Αυτό που θα συνιστούσε την κατ' αρχήν «αποϊδεολογικοποίηση» της πολιτικής, για τον J. Habermas, η αντίληψη για την πολιτική ως τεχνική λήψης αποφάσεων και διαχείρισης πρακτικών υποθέσεων συνιστά μια κατεξοχήν ιδεολογική στάση.

Στις κοινωνίες όπου τα όρια ανάμεσα στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα είναι ασαφή οι πιθανότητες ν'αναπτυχθούν τέτοια φαινόμενα είναι σε μεγάλο βαθμό ορατή. Εύστοχα παρατηρεί ο Κουτσούκης (2005), ότι όσο περισσότερες επιμέρους «ιδιοτελείς κοινωνίες» υπάρχουν, τόσο περισσότερο ευεπίφορη είναι η κοινωνία σε πρακτικές διαφθοράς. Η «ιδιοτελής κοινωνία» εξ'ορισμού θα'λεγε κανείς ότι αποτελεί θερμοκήπιο διαφθοράς. Στην Ελλάδα που χαρακτηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις προαναφερθείσες πρακτικές, προκύπτει εύλογα το συμπέρασμα ότι αναπτύσσονται και συντηρούνται στη βάση της ιδιοτελείς κοινωνίες, οι οποίες μπορούν να δρουν διαβρωτικά προς το πολιτικό σύστημα.

1.2 Η οριοθέτηση του σκανδάλου στο πολιτικό πεδίο

Όπως επισημάνθηκε και προηγουμένως μια πράξη διαφθοράς μετατρέπεται σε σκάνδαλο από τη στιγμή που μεταβαίνει στη δημόσια σφαίρα. Πώς όμως ένα σκάνδαλο από μια ποινικά ή ηθικά κολάσιμη πράξη σταχυολογείται ως πολιτικό σκάνδαλο; Πως προσδιορίζεται εννοιολογικά το πολιτικό πεδίο, ποιες είναι οι ιδιότητές τους; Ποια είναι τα γνωρίσματα και οι συνιστώσες ενός πολιτικού σκανδάλου;

Πριν προχωρήσουμε στην εξέταση των γνωρισμάτων και παραμέτρων του πολιτικού σκανδάλου, είναι χρήσιμο να οριοθετήσουμε το πολιτικό πεδίο μέσα στο οποίο εμφανίζεται. Ο Bourdieu (1990, 1991) προσλαμβάνει εννοιολογικά το πεδίο σαν ένα διαρθρωμένο χώρο κοινωνικών θέσεων, του οποίου οι ιδιότητες καθορίζονται πρωταρχικά από τις σχέσεις ανάμεσα σε αυτές τις θέσεις και από τους πόρους που συνδέονται με αυτές. Οι άνθρωποι δρουν μέσα σε διάφορα πεδία, κατέχουν θέσεις και χρησιμοποιούν τους πόρους που συνδέονται με αυτές προκειμένου να υλοποιήσουν τους στόχους τους. Οι θέσεις πολλές φορές ταυτίζονται με τους θεσμούς, οι οποίοι διαμορφώνουν πεδία αλληλόδρασης και ταυτόχρονα δημιουργούν νέες θέσεις μέσα στα πεδία. Ως εκ τούτου, καταγράφονται πολλά και διαφορετικά πεδία ή σφαίρες αλληλόδρασης (πεδίο πολιτισμού, εργασίας, εκπαίδευσης κ.λπ.).

Σε ό,τι αφορά το πολιτικό πεδίο θα μπορούσε να σημειωθεί ότι πρόκειται για ένα πεδίο αλληλόδρασης το οποίο είναι στενά συνυφασμένο με τη λογική της εξουσίας, την προσπάθεια απόκτησης, την κατοχή και την άσκηση αυτής με σκοπό την εξυπηρέτηση συμφερόντων ή την επίτευξη στόχων. Ο Weber (1948, σσ.77-148) μιλώντας για άσκηση εξουσίας επεσήμανε δυο κυρίαρχες μορφές ισχύος από τις

οποίες εξαρτάται η ικανότητα επιβολής εξουσίας από το κράτος. Από τη μία η χρήση μορφών καταναγκασμού, δηλαδή η χρήση βίας με σκοπό την επιβολή εξουσίας, από την άλλη η χρήση συμβολικών μορφών που έχουν ως κυρίαρχο στόχο τη συντήρηση της πίστης στη νομιμότητα της εξουσίας. Κατά την άσκηση της συμβολικής ισχύος είναι δυνατή η χρήση διαφόρων πόρων : α) τεχνικά μέσα παραγωγής και μετάδοσης συμβολικών μορφών, οι ικανότητες, μορφές γνώσης που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή, μετάδοση και πρόσληψη πληροφοριών με συμβολικό περιεχόμενο[17], επιγραμματικά μέσα πληροφόρησης και επικοινωνίας, β) το κύρος, η αναγνώριση και ο σεβασμός που απολαμβάνουν είτε άτομα είτε θεσμοί που παράγουν συμβολικές μορφές[18]. Η συνέπεια ενός πολιτικού προσώπου ή η ανεγνωσμένη αξία ενός θεσμού συνιστά μια εκ των πολλών διαστάσεων του συμβολικού κεφαλαίου και αυτή μπορεί εύκολα να απομειωθεί ή να ανατραπεί μπροστά και στην ιδέα ακόμα ενός παραπτώματος ή μιας αποκλίνουσας συμπεριφοράς.

Σύμφωνα με τον Thompson, η συμβολική ισχύς έτσι όπως ο ίδιος την προσδιορίζει μέσα στο πολιτικό πεδίο διαφοροποιείται από τον τρόπο με τον οποίο την προσεγγίζει ο Bourdieu, αποκλείοντας την πιθανότητα κάποιοι μηχανισμοί συμβολικής ισχύος να είναι «αόρατοι» [19]. Κυρίαρχη θεώρησή του είναι ότι συνιστά βασικό γνώρισμα στον αγώνα άσκησης της πολιτικής εξουσίας. Έχοντας οριοθετήσει εννοιολογικά τη συμβολική ισχύ προχωρά στην πρακτική οριοθέτηση του πολιτικού πεδίου: είναι το πεδίο δράσης και αλληλόδρασης που σχετίζεται με την απόκτηση και την άσκηση της πολιτικής εξουσίας μέσω της χρησιμοποίησης, μεταξύ άλλων, και της συμβολικής ισχύος.

Προσεγγίζοντας το πολιτικό πεδίο το οποίο μας ενδιαφέρει να διερευνήσουμε θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και μια άλλη συνιστώσα· αυτή της ιδιαίτερης σχέσης που

[17] Ο Bourdieu (1986, σσ.241-258) ονομάζει αυτούς τους πόρους πολιτισμικό κεφάλαιο.

[18] Σύμφωνα με τον Bourdieu (1986, σσ.241-258) οι πόροι αυτοί συνιστούν το συμβολικό κεφάλαιο.

[19] Κατά τον Bourdieu οι μηχανισμοί κυριαρχίας αποτελούν τμήμα της κοινωνικοποίησης των ατόμων, που τους αναπαράγουν ασυνείδητα, καθώς έχουν καταστεί γι' αυτά έξεις (habitus). Πρόκειται για μια κυριαρχία κατά κανόνα συμβολική, που στηρίζεται στην (ακούσια) συμμετοχή – συνενοχή των κυριαρχουμένων, οι οποίοι δεν αντιλαμβάνονται τη βία που τους ασκείται, διότι τη θεωρούν σύμφυτη προς την κοινωνική τους θέση, άρα αιτιολογημένη και φυσιολογική. Συνεπώς η γνώση του κοινωνικού κόσμου δεν είναι παρά παραγνώριση: οικοδομείται με την καταλυτική παρέμβαση εξωτερικών προς το άτομο, κοινωνικών παραγόντων, χωρίς όμως να υπάρχει η συνείδηση, η γνώση αυτής της παρεμβολής (meconnaisance), (1977, σσ.3-43).

αναπτύσσεται ανάμεσα στους πολιτικούς και επικοινωνιακούς δρώντες. Με τον πολλαπλασιασμό των μέσων ενημέρωσης, οι σχέσεις ανάμεσα στους πολιτικούς και τους μη επαγγελματίες της πολιτικής οργανώνονται όλο και περισσότερο από τις μορφές της διαμεσολαβημένης επικοινωνίας. Τα συγκροτήματα των ΜΜΕ μετέρχονται των διαφόρων ειδών ενημέρωσης με στόχο την άσκηση της συμβολικής ισχύος. Σε πολλές περιπτώσεις η συμβολική ισχύς που ασκούν οι δημοσιογραφικοί οργανισμοί βρίσκεται σε πλήρη σύμπνοια με τους πολιτικούς δημιουργώντας σχέσεις αλληλεξάρτησης ενώ άλλες φορές η άσκησή της αποτελεί πεδίο δυνητικών συγκρούσεων ανάμεσά τους.

Τα πρόσωπα που δρουν μέσα στο πολιτικό πεδίο εξαρτώνται άμεσα από τη χρήση της συμβολικής ισχύος προκειμένου να είναι σε θέση να επηρεάζουν συμπεριφορές και να διαμορφώνουν την πορεία γεγονότων. Και η ικανότητα χρήσης της όπως προαναφέρθηκε είναι άμεσα συνδεδεμένη τόσο με το πολιτισμικό κεφάλαιο (μέσα πληροφόρησης και επικοινωνίας) όσο και με το συμβολικό (φήμη, κύρος, σεβασμός).

Εύλογα λοιπόν προκύπτει για ποιο λόγο τα πολιτικά σκάνδαλα από τη στιγμή που μπορούν να είναι επιζήμια για τα πολιτικά πρόσωπα αποκτούν ιδιαίτερη θέση και σημασία στο πολιτικό πεδίο με την έννοια ότι μπορούν να είναι συγκρούσεις για τους πόρους της συμβολικής ισχύος με τα ΜΜΕ να μετατρέπονται στο βασικό πεδίο όπου διεξάγεται η σύγκρουση.

Αφού ορίσαμε το πολιτικό πεδίο μέσα στο οποίο εμφανίζονται τα σκάνδαλα, είναι χρήσιμο να αναφερθούμε σ' εκείνα τα γνωρίσματα του σκανδάλου που το αναγάγουν σε πολιτικό.

Ο Κωνσταντόπουλος (2005, σελ.426) ορίζει το σκάνδαλο και κυρίως το πολιτικό σκάνδαλο ως τη *«δημοσιοποίηση μέσω των ομιλητικών εργαλείων μιας πράξης ή ενός γεγονότος που παραβιάζει την ηθική υπόσταση της κοινωνίας στα πλαίσια της οποία διαπράττεται η εν λόγω πράξη»*. Στο γενικευμένο ορισμό του έρχεται να προσθέσει μια σειρά παραμέτρων που νοηματοδοτούν το πολιτικό σκάνδαλο. Η πολιτική κουλτούρα [20] του κάθε πολιτικού πεδίου επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο

[20] Όπως ορίζεται από τον Κωνσταντόπουλο πρόκειται για το σύνολο της εμπειρικής και παραδοσιακής (δηλαδή ιστορικής) γνώσης που προσφέρει στα πολιτικά υποκείμενα τη δυνατότητα μέσα από ένα κώδικα αντίληψης να εξοικειωθούν με την πολιτική πραγματικότητα, αλλά και να τη διαχειριστούν στρατηγικά ανάλογα με τους προσωπικούς τους στόχους και τις συναισθηματικές τους εκφάνσεις. Τα στοιχεία για την οριοθέτηση της κουλτούρας είναι δανεισμένα από τους: Αχείμαστος, Μ. (1998). Μορφές Νοηματοδότησης του κοινωνικού πράττειν: Ιδεολογία, κουλτούρα, φαντασία. *Επιθεώρηση*

οριοθετείται το σκάνδαλο. Το ίδιο γεγονός μπορεί να οριοθετείται ως πολιτικό σκάνδαλο σε ένα πολιτικό περιβάλλον που διαπνεέται από μια συγκεκριμένη πολιτική κουλούρα και σε ένα άλλο, η κουλτούρα του οποίου διαφοροποιείται σημαντικά να μην εκλαμβάνεται ως τέτοιο. Αντίστοιχα, η σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στην κυρίαρχη ιδεολογία και των εν δυνάμει λανθανόντων αξιακών προτύπων καθώς και το πολιτικό κλίμα που χαρακτηρίζει τις περιόδους είναι δυνατό να μεταβάλει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τα σκάνδαλα τα άτομα της συγκεκριμένης κοινωνίας.

Και ενώ ο ορισμός του Thompson (2004, σελ.128) δείχνει να προσεγγίζει με απλό φαινομενικά τρόπο τη φύση των πολιτικών σκανδάλων υποστηρίζοντας ότι το πολιτικό σκάνδαλο είναι οποιοδήποτε σκάνδαλο στο οποίο εμπλέκεται ένας πολιτικός ηγέτης ή μια πολιτική προσωπικότητα, έρχεται κατόπιν να συμπληρώσει ότι μια πολιτική προσωπικότητα συνιστά ένα άτομο μόνο δυνάμει ενός ευρύτερου συνόλου κοινωνικών σχέσεων και θεσμών που του προσδίδουν ισχύ, συνδέοντάς το έτσι άμεσα με το κοινωνικό περιβάλλον και την πολιτική κουλτούρα.

Σ'ένα ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο που περικλείει τη δυναμική της εξουσίας τοποθετούν τα πολιτικά σκάνδαλα οι Markovits και Silverstein. Η θεώρησή τους συνίσταται στο εξής: το καίριο γνώρισμα που καθορίζει τα πολιτικά σκάνδαλα πηγάζει από τη φύση της παράβασης εννοώντας ότι ένα πολιτικό σκάνδαλο συνεπάγεται αναγκαία μια *παραβίαση των νόμιμων διαδικασιών* (1988, σελ.6). Η λογική των νόμιμων διαδικασιών ως κανόνες, νόμοι δεσμευτικοί που διέπουν και ρυθμίζουν την άσκηση πολιτικής εξουσίας, όπως υποστηρίζουν, είναι θεσμοθετημένη στα φιλελεύθερα κράτη και συνεπώς μόνο σε αυτά τα καθεστώτα μπορούν τα σκάνδαλα να εμφανιστούν. Ο ορισμός τους θα μπορούσε να θεωρηθεί μονοδιάστατος καθώς ταυτίζουν εμφανώς τα πολιτικά σκάνδαλα με την κατάχρηση εξουσίας, μην αναγνωρίζοντας άλλες παραμέτρους βάσει των οποίων μπορεί να προκληθεί ένα πολιτικό σκάνδαλο όπως είναι η αποκάλυψη παράνομων ερωτικών σχέσεων ή οικονομικών καταχρήσεων. Ωστόσο, ο ισχυρισμός των Markovits και Silverstein ότι

Κοινωνικών Ερευνών. 95:3-52, Δεμερτζής, Ν. (1990). Η ελληνική πολιτική κουλτούρα στη δεκαετία του '80 στο Λυριντζής, Χ., Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.). (1990). *Εκλογές και κόμματα στη δεκαετία του 80. Εξελίξεις και προοπτικές του πολιτικού συστήματο*. Αθήνα: Θεμέλιο, 70-96, Williams, R. (1994). Κουλτούρα και Ιστορία. Αθήνα: Γνώση.

τα σκάνδαλα μπορούν να αναπτυχθούν και να συντηρηθούν μέσα σε συνθήκες φιλελεύθερων δημοκρατικών κοινωνιών[21] έχει έρεισμα.

Η εγκαθίδρυση της δημοκρατικής λειτουργίας των θεσμών, αλλά και η περαιτέρω ουσιαστική αναπροσαρμογή των αξιακών προτύπων των πολιτών αναφορικά με τη διαφοροποίηση μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα έκαναν το σύνολο της κοινωνίας πιο ευαίσθητο σε ζητήματα διαφθοράς (Κουτσούκης, 1994, σσ.34-36). Μέσα σε συνθήκες πολιτικού ανταγωνισμού και επικράτησης στην εξουσία, η παραβίαση ενός ηθικού δεσμευτικού κανόνα ή η εμπλοκή σε μια υπόθεση διαφθοράς, η αποκάλυψη τέτοιου είδους συμπεριφορών μπορούν να αποβεί μοιραία τόσο για την πολιτική φήμη του προσώπου όσο και για την έκβαση των εκλογών.

Επιπλέον, στα δημοκρατικά καθεστώτα σε σχέση με τις διάφορες μορφές απολυταρχικής διακυβέρνησης, τα ΜΜΕ δείχνουν να διαθέτουν περισσότερη ελευθερία πολιτικής δράσης με την έννοια ότι οι δημοσιογραφικοί οργανισμοί αν και λειτουργούν μέσα σε ένα ρυθμιστικό πλαίσιο που έχει θεσμοθετηθεί από το κράτος, δρουν με κριτήριο το ιδίον όφελος. Ο εμπορικός χαρακτήρας τους και τα ιδιωτικά τους συμφέροντα τους οδηγεί στην παραγωγή ειδήσεων που έχουν ως στόχο να έλξουν την προσοχή της κοινής γνώμης.

Με βάση την παραπάνω φιλοσοφία που διατρέχει τα ΜΜΕ στις σύγχρονες φιλελεύθερες δημοκρατικές κοινωνίες, η οποία διερευνάται διεξοδικότερα στο επόμενο κεφάλαιο, δεν είναι δύσκολο να συνάγει κανείς ότι τα πολιτικά σκάνδαλα αποκτούν πλέον συστημικό χαρακτήρα στις διαδικασίες που διέπουν την άσκηση πολιτικής εξουσίας.

1.2.1 Η τυπολογία των σκανδάλων

Προχωρούμε στην ανάλυσή μας σχετικά με την αποκωδικοποίηση της πολυσχιδούς φύσης του σκανδάλου με την παραδοχή ότι όλα τα σκάνδαλα δεν είναι πολιτικά και όλα τα πολιτικά σκάνδαλα δεν είναι όμοια μεταξύ τους (Thompson,

[21] Η φιλελεύθερη δημοκρατία αποτελεί ένα σχετικά πρόσφατο ιστορικό μόρφωμα. Δημοκρατία με ελεύθερες εκλογές, καθολική, ισότιμη και μυστική ψηφοφορία για άνδρες και γυναίκες, ελευθερίες του λόγου, της συνείδησης, του συνέρχεσθαι, του συνεταιρίζεσθαι, της έκφρασης κ.λπ. Σύμφωνα με τους Cas Mudde και Cristobal Rovira Kaltwasser (2013, σελ.47), η φιλελεύθερη δημοκρατία ταυτίζεται με τη δημοκρατία, η οποία ανάγεται σε περιοριστικό ορίζοντα του διανοητού, απόλυτο μέτρο κάθε συζήτησης περί ανανέωσης, εμβάθυνσης ή ριζοσπαστικοποίησης της δημοκρατίας. Η εννοιολόγηση του όρου ξεκινά από τον «συνδυασμό της λαϊκής κυριαρχίας και της αρχής της πλειοψηφίας».

2004). Οι διάφορες μορφές πολιτικών σκανδάλων που συχνότατα συναντώνται στις μέρες μας διαφοροποιούνται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους. Έχοντας ως θεωρητική βάση τα είδη τα οποία διέκρινε ο Thompson και στα οποία απέδωσε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, ταξινομούμε και αναλύουμε τη δομική φυσιογνωμία του σκανδάλου που εξετάζεται στην παρούσα μελέτη.

Ο θεωρητικός της επικοινωνίας αναγνωρίζει τρεις μορφές πολιτικών σκανδάλων: εκείνα που σχετίζονται με την παραβίαση ερωτικών κωδίκων (ερωτικά σκάνδαλα), την αθέμιτη χρήση οικονομικών πόρων (οικονομικά σκάνδαλα) και την κατάχρηση της πολιτικής εξουσίας (πολιτικά σκάνδαλα). Ο Πίνακας 1.1 συνοψίζει τα κύρια γνωρίσματα των τριών ειδών σκανδάλων που ανιχνεύει ο Thompson στο πολιτικό πεδίο.

Πίνακας 1.1 Τα είδη των πολιτικών σκανδάλων

Είδη των σκανδάλων			
Χαρακτηριστικά	**Ερωτικο-πολιτικά σκάνδαλα**	**Οικονομικο-πολιτικά σκάνδαλα**	**Σκάνδαλα εξουσίας**
Κώδικες που παραβιάζονται	ερωτικοί	οικονομικοί/πολιτικοί	πολιτικοί
Κύριες μορφές ισχύος	συμβολικές	οικονομικές/πολιτικές	πολιτικές
Εμπλεκόμενες μορφές ισχύος	πολιτικές	συμβολικές	συμβολικές
Πιθανότητες παραβίασης των νόμων	μεταβλητές	μέτριες έως μεγάλες	μεγάλες

Όπως αναπαρίσταται και στον Πίνακα 1.1, όλα τα σκάνδαλα σχετίζονται με την παραβίαση κωδίκων. Η δημόσια αποκάλυψη ερωτικών δραστηριοτήτων ενός πολιτικού προσώπου, οι οποίες μπορεί να μην είναι απαραίτητα έκνομες αλλά να παρεκκλίνουν των κυρίαρχων κανόνων συνιστά *ερωτικό σκάνδαλο*. Σε ορισμένες περιπτώσεις η αποκάλυψή τους μπορεί να ενέχει τον κίνδυνο άσκησης ποινικής δίωξης (π.χ. συνεύρεση με ανήλικα άτομα) ενώ σε άλλες είναι ικανές να στιγματίσουν τα εμπλεκόμενα άτομα αφού οι ερωτικοί κώδικες χαρακτηρίζονται από ένα βαθμό ηθικής δεσμευτικότητας σ'ένα συγκεκριμένο κοινωνικο – ιστορικό πλαίσιο. Αν και

στα ερωτικά σκάνδαλα μπορεί να ενυπάρχουν και άλλες προεκτάσεις όπως λ.χ. οικονομικές, αυτές δεν θεωρούνται μείζονος σημασίας.

Σύμφωνα με τον Thompson τρία συμπληρωματικά στοιχεία χαρακτηρίζουν τη φύση των ερωτικο – πολιτικών σκανδάλων. Η υποκρισία, οι συγκρούσεις συμφερόντων και οι παραβιάσεις δευτέρου επιπέδου. Η αποκάλυψη ερωτικών δραστηριοτήτων του πολιτικού προσώπου μπορεί να βλάψει την αξιοπιστία αν οι πολιτικές απόψεις που ασπάζεται δημόσια έρχονται σε αντίθεση με τις ιδωτικές του πράξεις (π.χ. όταν ένας πολιτικός δημόσια τοποθετείται κατά των ομοφυλοφιλικών σχέσεων όταν ο ίδιος στην ιδιωτική του ζωή συνευρίσκεται με άτομα του ίδιου φύλου). Επιπλέον, τα ερωτικά σκάνδαλα μπορούν να είναι επιζήμια για τα εμπλεκόμενα πολιτικά πρόσωπα όταν μπορούν να προκαλέσουν συγκρούσεις συμφερόντων. Περίπτωση στην οποία διακυβεύεται για παράδειγμα η εθνική ασφάλεια είτε πραγματικά είτε φαινομενολογικά, μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες για ένα πολιτικό πρόσωπο. Οι παραβιάσεις σε δεύτερο επίπεδο αφορούν κυρίως σε παραβιάσεις που πολύ συχνά είναι πιο σοβαρές από εκείνη του αρχικού παραπτώματος οδηγώντας τα εμπλεκόμενα πρόσωπα σε μια μορφής αντιπαράθεσης αντικρουόμενων ισχυρισμών μετατρέποντας έτσι το αρχικό ερωτικό παράπτωμα σε ένα σκάνδαλο που σχετίζεται με κακουργηματικές πράξεις όπως ο εκβιασμός, η ψευδορκία, η συκοφαντία και άλλα.

Το παράδειγμα της υπόθεσης Ζαχόπουλου περικλείει όλα εκείνα τα γνωρίσματα τα οποία το εντάσσουν στην κατηγορία του ερωτικού σκανδάλου με έντονες τις παραβιάσεις δευτέρου επιπέδου. Πρόκειται για ένα σκάνδαλο που ήρθε στο φως της δημοσιότητας τον Δεκέμβριο του 2007 και το οποίο είχε ως βάση μια εξωσυζυγική ερωτική δραστηριότητα του τότε γενικού γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού, Χρήστου Ζαχόπουλου με συνεργάτιδά του. Η παραίτηση του επικαλούμενος λόγους υγείας και η ανεπιτυχής απόπειρα αυτοκτονίας του ακριβώς μια μέρα μετά, προηγήθηκε των δημόσιων αποκαλύψεων για τον ιδιωτικό του βίο. Η ύπαρξη του ροζ dvd, οι πιέσεις και ο εκβιασμός που δέχθηκε από τη συνεργάτιδά του για να μην αποκαλυφθεί η ερωτική τους σχέση, ήταν οι κύριοι λόγοι που τον οδήγησαν σύμφωνα με το κατηγορητήριο στην παραίτηση και κατοπιν στην αυτοκτονία. Η υπόθεση αυτή πέρα από τη δημόσια έκφραση αποδοκιμασίας για την ερωτική ζωή του πρώην γ.γ. και τη ποινική δίωξη που ασκήθηκε μεταξύ άλλων στην πρώην συνεργάτιδά του, Εύη Τσέκου για εκβιασμό και συμμετοχή σε αυτοκτονία, είχε και σημαντικές οικονομικές προεκτάσεις καθώς ήρθαν στο φως ατασθαλίες στη διανομή κονδυλίων του

Υπουργείου Πολιτισμού σε Μη Κερδοσκοπικούς Οργανισμούς κατά τη διάρκεια της θητείας του. Ωστόσο, η συγκεκριμένη υπόθεση αν και είχε σοβαρές πολιτικές συνέπειες εξατομικευμένα τουλάχιστον στο πρόσωπο του Χρήστου Ζαχόπουλου, ο οποίος υπέστη σημαντική ζημιά σε ό,τι αφορά την πολιτική του φήμη, στο πολιτικο – επικοινωνιακό πεδίο αυτό που επικυριάρχησε δεν ήταν η οικονομική αλλά η ροζ εκδοχή του σκανδάλου.

Σε περίπτωση που ασκούνταν ποινική δίωξη στον Χρήστο Ζαχόπουλο για παράνομο καταμερισμό των οικονομικών πόρων του Υπουργείου Πολιτισμού επί θητείας του θα ήμασταν σε θέση να μιλάμε για ένα καταρχήν *οικονομικό σκάνδαλο* σε πολιτικό επίπεδο.

Τα *οικονομικο – πολιτικά σκάνδαλα*[22] μπορούν να διακριθούν σε επιμέρους κατηγορίες ανάλογα με τη μορφή της παραβίασης. Η παραβίαση των κανόνων που διέπουν την απόκτηση και χρήση των οικονομικών πόρων μπορεί να σχετίζεται είτε με τη δωροδοκία η οποία στις περισσότερες περιπτώσεις έχει σκοπό να επηρεάσει πολιτικές αποφάσεις, είτε με την υπεξαίρεση δημόσιων πόρων για ιδίον όφελος, είτε με τις διεφθαρμένες προεκλογικές πρακτικές οι οποίες στοχεύουν στην εξαγορά ψήφων ή τη νοθεία του αποτελέσματος σε περίοδο εκλογών είτε τέλος με την ύπαρξη ιδιωτικών αδιαφανών οικονομικών συμφερόντων τα οποία έρχονται σε σύγκρουση με τα δημόσια καθήκοντα ενός πολιτικού. Αξίζει να υπογραμιστεί σε αυτό το σημείο ότι στο τελευταίο είδος φαίνεται να εμπίμπτει το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου, που εξετάζουμε στο παρόν έργο, δεδομένου ότι οι παραβιάσεις του σε πρώτο επίπεδο σχετίζονται με σύγκρουση συμφερόντων και αμοιβαίες εξυπηρετήσεις. Κατά τη διάρκεια της ανάλυσης του εν λόγω σκανδάλου στόχος μεταξύ άλλων είναι να διερευνηθούν και οι παραβιάσεις του σε δεύτερο επίπεδο εφόσον υπάρχουν.

Παρατηρούμε ότι όλα τα είδη παραβίασης στα οποία αναφερθήκαμε στην προηγούμενη παράγραφο εμπεριέχουν τη διαφθορά ενώ θα μπορούσαν να θεωρηθούν

[22] Σύμφωνα με τον Thompson οι επίμονες προσπάθειες για να περιοριστεί η κυβερνητική διαφθορά δεν εξάλειψαν οριστικά τη διαφθορά, περιόρισαν όμως πιο απροκάλυπτες μορφές διαφθοράς, όπως την καθαρή δωροδοκία, και ώθησαν τα οικονομικο – πολιτικά σκάνδαλα προς πιο δυσδιάκριτες μορφές, όπως αυτές που σχετίζονται με τη σύγκρουση συμφερόντων και τις αμοιβαίες εξυπηρετήσεις (2004, σελ.217). Πολλές φορές το είδος της διαφθοράς που ενυπάρχει στη σύγκρουση συμφερόντων είναι λιγότερο ευδιάκριτο και συγκαλύπτεται μέσω ασαφών δραστηριοτήτων, με αποτέλεσμα να είναι λιγότερο εύκολο να αποδειχθούν οι ατασθαλίες και να αποδοθούν μομφές (ό.π., σελ.245).

μορφές της διαφθοράς. Εντούτοις, όλες οι παραπάνω μορφές παραβίασης δε συνιστούν ad hoc οικονομικο – πολιτικά σκάνδαλα αν αυτές δεν αποκαλυφθούν δημόσια και δεν χαρακτηριστούν σ'ένα συγκεκριμένο πλαίσιο αρκετά σοβαρές ώστε να επιφέρουν πολιτικές απώλειες.

Για το πλαίσιο μέσα στο οποίο δημοσιοποιείται το οικονομικο – πολιτικό σκάνδαλο αναφέρει χαρακτηριστικά ο Thompson είναι εκείνο που διαφοροποιεί α) την ιστορία, β) τη φύση και γ) την έκταση αυτού του είδους των σκανδάλων. Το πλαίσιο διαμορφώνεται από τις ιστορικές και θεσμικές διαφορές στα συστήματα πολιτικής εξουσίας, τις διαφορές στην ισχύουσα νομοθεσία και στους ανεπίσημους κανόνες που διέπουν τους όρους λειτουργίας των πολιτικών προσώπων, τις διαφορές ως προς την έκταση που αυτές οι παραβιάσεις προβάλλονται από τα μέσα και τέλος τις διαφορές ως προς το βαθμό στον οποίο θεωρούνται ηθικά και πολιτικά απαράδεκτες (2004, σελ.215).

Ο συνδυασμός των παραπάνω παραμέτρων που θέτει ο Thompson και αφορούν στο πλαίσιο μέσα στο οποίο παράγεται και διαμορφώνεται το οικονομικό σκάνδαλο, διαπνέει το σύνολο τόσο της θεωρητικής όσο και της εμπειρικής προσέγγισης που επιχειρούμε.

Τα *σκάνδαλα εξουσίας* τέλος, αν και μπορούν να εμπεριέχουν παράνομες οικονομικές δραστηριότητες ανθρώπων που κατέχουν δημόσια αξιώματα, αυτές βρίσκονται σε δεύτερο πλάνο δεδομένου ότι η εν λόγω κατηγορία αφορά κυρίως σε παραβιάσεις κανόνων που διέπουν την άσκηση πολιτικής εξουσίας. Πρόκειται για μια κατηγορία σκανδάλων, ίσως η πιο σαφής και διακριτή μορφή πολιτικών σκανδάλων σε σχέση με τις άλλες καθώς «οι κανόνες ή οι συμβάσεις που η παραβίασή τους βρίσκεται στο επίκεντρο αυτών των σκανδάλων είναι οι κανόνες και οι συμβάσεις που διέπουν εκείνη ακριβώς τη μορφή ισχύος – δηλαδή, την πολιτική εξουσία – η οποία αποτελεί το συστατικό στοιχείο του πολιτικού πεδίου» (Thompson, 2004, σσ.166-167). Η αθέμιτη χρήση της πολιτικής εξουσίας αντικατοπτρίζεται με παραδειγματικό τρόπο στο σκάνδαλο Γουότεργκέϊτ, όπου το διακύβευμα ήταν αν ο ανώτατος πολιτικός λειτουργός της χώρας είχε παρακάμψει τις καθιερωμένες και νόμιμες διαδικασίες που διέπουν την άσκηση της εξουσίας.

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της κατηγορίας σκανδάλων είναι η δημόσια αποκάλυψη κρυφών μορφών εξουσίας και μυστικών τρόπων λήψης των αποφάσεων που σχετίζονται πολλές φορές με κατάχρηση εξουσίας. Στα σκάνδαλα

εξουσίας οι τρόποι με τους οποίους οι κρυφές μορφές εξουσίας μπορούν να παραβιάσουν τους κανόνες ποικίλλουν, συνδέοντας έτσι το σκάνδαλο εξουσίας με παραβιάσεις δευτέρου επιπέδου όπως συμβαίνει και στα άλλα είδη. Ένας τομέας των κρατικών δραστηριοτήτων που ευνοεί την ανάπτυξη κρυφών μορφών εξουσίας είναι αυτός των κρατικών μυστικών υπηρεσιών γύρω από τις οποίες αναπτύσσονται αόρατες δραστηριότητες με σκοπό την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων. Ο συσχετισμός των σκανδάλων εξουσίας με τις μυστικές υπηρεσίες σε πολλές περιπτώσεις είναι άμεσος και σαφής.

Όπως και στα οικονομικά σκάνδαλα, έτσι και τα σκάνδαλα εξουσίας διαφοροποιούνται σημαντικά ανάλογα με το πλαίσιο το οποίο σχετίζεται με ένα σύνολο θεσμικών, νομικών και πολιτισμικών διαφορών.

Αναφορικά με τα ερωτικά και οικονομικά σκάνδαλα, αυτό που τα διαφοροποιεί σε σχέση με τα σκάνδαλα εξουσίας είναι ότι μπορούν να αναγνωριστούν και σε άλλες εκφάνσεις της ζωής (π.χ. στο χώρο της showbiz, της οικονομίας ή σε θεσμούς όπως η εκκλησία, ο αθλητισμός, η εκπαίδευση κ.λπ.). Αρκετοί θεωρητικοί αν και ανιχνεύουν ερωτικά σκάνδαλα στο πολιτικό πεδίο, δεν τα θεωρούν αυθεντικά πολιτικά σκάνδαλα. Ο Robert Williams στην έρευνά του για τα πολιτικά σκάνδαλα των ΗΠΑ, αποκλείει τα ερωτικά υποστηρίζοντας ότι δεν έχουν «πολιτικά κίνητρα» (1998, σελ.7), ενώ για τον Antony King τα ερωτικά σκάνδαλα είναι μεν πολιτικά αλλά για τυχαίους και όχι ουσιαστικούς λόγους (1986, σελ.187), στηρίζοντας σε ένα μεγάλο βαθμό την άποψή του και από το γεγονός ότι τα βρετανικά πολιτικά σκάνδαλα είναι κυρίως ερωτικά επειδή στη Μεγάλη Βρετανία σχεδόν δεν υπάρχουν σκάνδαλα άλλου είδους (1986, σελ.183).

Λαμβάνοντας, υπόψη τον παραπάνω προβληματισμό, στην παρούσα εργασία, ισχυριζόμαστε ότι τα ερωτικά σκάνδαλα που ανιχνεύονται στο πολιτικό πεδίο εννοιολογικά και σημασιολογικά συνιστούν είδος πολιτικού σκανδάλου από τη στιγμή που οι εμπλεκόμενες μορφές ισχύος είναι πολιτικές και οι επιπτώσεις τους στο πολιτικό πεδίο είτε αυτό αφορά σε πρόσωπο ή σε θεσμό είναι ορατές.

Οι προεκτεθείσες κατηγορίες σκανδάλων συνιστούν τις βασικές μορφές των σκανδάλων χωρίς να αποκλείει την ύπαρξη άλλων, δευτερευόντων. Ωστόσο αυτές συνιστούν τη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων, προσφέροντάς μας ένα χρήσιμο πλαίσιο ανάλυσης. Θα πρέπει βέβαια να επισημανθεί ότι είναι δυνατόν αυτές οι κατηγορίες να αλληλοεπικαλύπτονται καθώς δεν είναι ασύνηθες να μιλάμε για ένα

σκάνδαλο το οποίο φέρει μια πιο πολύπλοκη σύνθεση. Πολλές φορές τα σκάνδαλα δεν είναι μόνο ερωτικά αλλά μπορούν να εμπεριέχουν εξίσου και το οικονομικό στοιχείο ή μπορούν να μεταβάλλονται ανάλογα με την εξέλιξή τους από κυρίως ερωτικά σε κατά βάση οικονομικά.

Κινούμενοι στην παραπάνω λογική και υιοθετώντας τις παραδοχές του Thompson σχετικά με τα τυπικά χαρακτηριστικά που αποδίδεται σε κάθε ένα είδος πολιτικών σκανδάλων, προχωρούμε σε μια εκ νέου σταχυολόγηση, σύμφωνα με την οποία τα πολιτικά σκάνδαλα ταξινομούνται σε επιμέρους κατηγορίες βάσει: α) του εγγενούς χαρακτήρα, της ιδιαίτερης φύσης τους και β) των συνεπειών τους με κριτήρια χρονικά και χωρικά, και γ) των αποδιδόμενων αιτιάσεων. Στη λογική αυτή, εξειδικεύουμε το σχήμα του Thompson και λαμβάνουμε υπόψη εκείνους τους παράγοντες και τα στοιχεία που διαφοροποιούν τα είδη των σκανδάλων, όπως πρωτογενώς είχε θέσει. Τα νέα κριτήρια λοιπόν που τίθενται από την πλευρά μας στην παρούσα μελέτη λειτουργούν συμπληρωματικά στο σχήμα που έχει καταρτίσει ο Thompson και γίνονται αντιληπτά ως επιπρόσθετες και διακριτές συνιστώσες που εξυπηρετούν την πληρέστερη ερμηνευτική μας προσέγγιση.

Η πρωτογενής κατηγοριοποίηση των πολιτικών σκανδάλων με βάση την παραμετροποίηση την οποία μόλις παραθέσαμε απεικονίζεται στον Πίνακα 1.2. Ακολουθεί το κύριο αντιληπτικό μας πλαίσιο[23] εντός του οποίου ταξινομούνται τα πολιτικά σκάνδαλα και με βάση το οποίο θα επιχειρηθεί η ερμηνευτική προσέγγιση του εξεταζόμενου σκανδάλου.

Πίνακας 1.2 Τα κριτήρια των πολιτικών σκανδάλων

Κριτήρια των πολιτικών σκανδάλων		
Χαρακτήρας	Εσωστρεφές	Εξωστρεφές
Συνέπειες	Χρόνος	Βραχυχρόνιες Μεσοχρόνιες Μακροχρόνιες
	Χώρος	Πολιτικός Κοινωνικός Οικονομικός ΜΜΕ
Αποδιδόμενες αιτιάσεις	Ατομικές	Συλλογικές

[23] Επισημαίνεται ότι για την εννοιολογική περιγραφή των κατηγοριών συμβουλευτήκαμε τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις του Thompson (2004) αναφορικά με τα πολιτικά σκάνδαλα.

Πιο αναλυτικά, ως προς την ιδιαίτερη φύση, διακρίνουμε δυο κατηγορίες σκανδάλων τα *εσωστρεφή* και *εξωστρεφή*. *Εσωστρεφή* θεωρούμε εκείνα τα σκάνδαλα τα οποία σχετίζονται με ιδιωτικές πράξεις του πολιτικού προσώπου οι οποίες αντιβαίνουν τους κυρίαρχους ηθικούς κανόνες και αξίες και αποκαλύπτονται δημόσια. Τα σκάνδαλα που εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία δε συνιστούν αδικήματα ή παραβιάσεις της ισχύουσας νομοθεσίας. Δε χαρακτηρίζονται από νομική αλλά από υψηλή ηθική δεσμευτικότητα, με τέτοιο τρόπο ώστε το πολιτικό πρόσωπο να γίνεται αποδέκτης δημόσιων αποδοκιμασιών και ηθικών επικρίσεων. Στον αντίποδα, *εξωστρεφές* αντιλαμβανόμαστε ένα σκάνδαλο το οποίο δημοσιοποιείται και έχει ως καίριο γνώρισμά του την παραβίαση κανόνων και κωδίκων που διέπουν το ισχύον θεσμικό και νομικό πλαίσιο. Στη δεύτερη περίπτωση ο βαθμός νομικής δεσμευτικότητας έχει πρωτεύοντα ρόλο καθώς η ζημία αποτιμάται με όρους δικονομικούς και δευτερευόντως με όρους ηθικής ορθότητας.

Σε κάθε περίπτωση πάντως οι πολιτικές συνέπειες μπορεί να είναι εξίσου σημαντικές και να επιμερίζονται σε κατηγορίες με κριτήρια το *χώρο* και το *χρόνο*. Οι επιπτώσεις του σκανδάλου μπορούν να λάβουν βραχυχρόνιο, μεσοχρόνιο και μακροχρόνιο χαρακτήρα ενώ οι παρενέργειές του μπορούν να ανιχνεύονται σ' ένα ή και περισσότερα πεδία (πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και επικοινωνιακό). Έτσι, οι παρενέργειες που μπορεί να επιφέρει ένα σκάνδαλο π.χ. στον πολιτικό χώρο μπορεί να είναι είτε βραχυχρόνιες είτε μακροχρόνιες ανάλογα με τη χρονική έκταση που λαμβάνει. Το κριτήριο του χρόνου δεν είναι εύκολο να προσδιορισθεί επ'ουδενί με ακρίβεια αν λάβουμε υπόψη ότι οι παρενέργειες πολλές φορές εμπίπτουν σε πολλαπλά πεδία (αλληλοεπικαλυπτόμενα) και μπορεί να προκαλούν ετεροβαρείς επιπτώσεις σε καθένα από αυτά τα πεδία, πόσω μάλλον όταν οι επιπτώσεις δεν είναι δυνατό να ανιχνευθούν και να προσδιοριστούν επακριβώς.

Το τελευταίο κριτήριο με βάση το οποίο κατηγοριοποιούνται τα σκάνδαλα σε συλλογικά ή ατομικά συνδέονται με την απόδοση ευθυνών, κατηγοριών στα εμπλεκόμενα με την υπόθεση πολιτικά πρόσωπα. Όταν οι κατηγορίες εκτοξεύονται σε ένα πρόσωπο μεμονωμένα και δεν επηρεάζουν τον πολιτικό μηχανισμό μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται το πρόσωπο τότε γίνεται λόγος για ατομική αποδιδόμενη αιτίαση ενώ στην περίπτωση που οι αιτιάσεις αποδίδονται σε ένα πολιτικό ή θεσμικό σύνολο, η απόδοση από προσωποκεντρική μεταφέρεται στο συλλογικό. Τούτο δε σημαίνει απαραίτητα ότι η ύπαρξη της μιας περίπτωσης αναιρεί αυτόματα την άλλη.

Πολλές φορές η πολυπλοκότητα της φύσης του σκανδάλου αφήνει περιθώρια για την ταυτόχρονη συνύπαρξη και των δυο περιπτώσεων. Όταν οι κατηγορίες αποδίδονται κατ'αρχήν ατομικά σε πολιτικά πρόσωπα στην πορεία πληθύνονται με σαφή προσανατολισμό σε ένα συγκεκριμένο πολιτικό ή θεσμικό σύνολο, η προσπάθεια απόδοσης ευθυνών σε συλλογικό επίπεδο είναι σαφής. Όταν π.χ. ξεσπά ένα σκάνδαλο και ενώ αρχικά κατηγορείται ένα άτομο από την κυβερνητική παράταξη για διαφθορά και στη συνέχεια αποκαλύπτεται ότι επιπλέον άτομα από την ίδια παράταξη εμπλέκονται στην υπόθεση, είναι εύλογο να κατηγορηθεί η παράταξη στο σύνολό της για διαφθορά στους κόλπους της.

Η διερεύνηση και η απόπειρα αναγνώρισης των τυπικών χαρακτηριστικών καθώς και τα κριτήρια των πολιτικών σκανδάλων όπως εκτέθηκαν και αναλύθηκαν παραπάνω στο παρόν εξεταζόμενο σκάνδαλο εξυπηρετούν στην πληρέστερη και πιο ολοκληρωμένη ερμηνευτική μας προσέγγιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2Α. ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Τα σκάνδαλα έχουν μετατραπεί σε ένα από τα κεντρικά στοιχεία – αν όχι ο πυρήνας – του σύγχρονου πολιτικο – επικοινωνιακού περιβάλλοντος. Δεδομένου ότι το σκάνδαλο είναι αναπόσπαστο στοιχείο της πράξης δημοσιοποίησης και τα ΜΜΕ είναι στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα ο κύριος φορέας δημοσιοποίησής τους, τα τελευταία καταλήγουν να δρουν ως φορείς «κατασκευής»[24] των πολιτικών σκανδάλων (Κωνσταντόπουλος, 2005, σελ.427). Η αυξανόμενη κυριαρχία των σκανδάλων[25] και η ιδιαίτερα σημαντική θέση που κατέχουν σήμερα στο πολιτικο – επικοινωνιακό πεδίο οφείλεται σε μια σειρά παραγόντων που συνδέονται άμεσα με τις μεταβολές στο πολιτικό, επικοινωνιακό και δημόσιο πεδίο.
Γίνεται εύλογα λοιπόν αντιληπτό ότι στο κεφάλαιο αυτό μας απασχολούν ζητήματα που έχουν να κάνουν με το δημόσιο χαρακτήρα του σκανδάλου, τις διαχειριστικές λογικές που υιοθετούν τα ΜΜΕ για να αναπαραστήσουν το μήνυμα και να το διαχύσουν στη δημόσια σφαίρα καθώς και την αιτιώδη σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στο πολιτικό και επικοινωνιακό πεδίο, το δημόσιο και ιδιωτικό και πώς τα πεδία αυτά λειτουργούν αλληλοδραστικά.

2.1 Τα σκάνδαλα ως δημόσια υπόθεση

Το σκάνδαλο ξεκινά από τη στιγμή που περνά στο δημόσιο χώρο μέσα από διαμεσολαβημένες μορφές επικοινωνίας. Η αποκάλυψη και στη συνέχεια κάλυψη του γεγονότος από τα ΜΜΕ συνιστούν σε μεγάλο βαθμό συστατικά στοιχεία του σκανδάλου.

[24] Είναι πλέον κοινός τόπος ότι τα ΜΜΕ «κατασκευάζουν» την πραγματικότητα μέσα από διαδικασίες όπως η συλλογή, επεξεργασία, διαλογή των πληροφοριών και στη συνέχεια ενδεδειγμένη «παραγωγή/δημιουργία» των δημοσιογραφικών προϊόντων, που μέσα σ'αυτά είναι και οι ειδήσεις, λαμβάνοντας υπόψη ένα σύνολο μεταβλητών, όπως τα χαρακτηριστικά των ληπτών, η θέση του μέσου αλλά και της συγκεκριμένης επιχείρησης που παράγει το συγκεκριμένο προϊόν στην αγορά, το ευρύτερο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο στο οποίο διακινούνται τα συγκεκριμένα προϊόντα κ.λπ. (Ρ. Παναγιωτοπούλου, 1998).

[25] Η αναγωγή τους σε ιδιαίτερο δημοσιογραφικό μήνυμα προκύπτει εύλογα αν αναλογιστεί κανείς ότι η αξία δημοσιοποίησης ενός πολιτικού σκανδάλου σε σχέση με την αξία δημοσιοποίησης ενός γεγονότος που αναφέρεται π.χ. σε ένα φονικό τυφώνα στην Ιαπωνία είναι ετεροβαρής.

Πλέον, οι πράξεις των πολιτικών προσώπων αποκαλύπτονται και εξετάζονται εξονυχιστικά στο δημόσιο χώρο. Τα ΜΜΕ δεν αφήνουν πλέον πολλά περιθώρια κάλυψης της ιδιωτικής ζωής και συμπεριφοράς των πολιτικών ηγετών. Η μετάβαση σε μια νέα εποχή όπου τα όρια ανάμεσα στο ιδωτικό και στο δημόσιο επαναπροσδιορίζονται, συνεπικουρούμενη από τα ΜΜΕ μετατρέπει τους πολίτες από απλούς θεατές σε κοινωνούς. Όπως σημειώνει ο Thompson (1999, σελ.241) «*τα σκάνδαλα σήμερα – όχι μόνο τα μεγάλα σκάνδαλα όπως το Watergate και η Υπόθεση με τους Κόντρας και το Ιράν αλλά και τα μικρότερης κλίμακας σκάνδαλα που ξεσπούν με αριθμητική σχεδόν συχνότητα μέσα από τον τύπο – μπορούν να κατανοηθούν εν μέρει ως η μετατόπιση των ορίων ανάμεσα στο δημόσιο και στο ιδιωτικό*» για να συμπληρώσει ο Barthes (1972, σελ.23), «*η ακαταμάχητη, αισθησιακή φύση των σκανδάλων κέρδιζε έδαφος, καθώς η μη συμμετοχή (non – participation) στην πολιτική ζωή αντικαθίστατο από τη θεαματοποιημένη συμμετοχή (spectator participation)*» ή αλλιώς τη μετάβαση από την παραδοσιακή δημοσιότητα συμπαρουσίας στη διαμεσολαβημένη δημοσιότητα όπως την περιγράφει ο Thompson.

Σε αντίθεση με τα τοπικά σκάνδαλα (localized scandals)[26] όπως τα ονομάζει ο Thompson, τα διαμεσολαβημένα σκάνδαλα (mediated scandals) εμπεριέχουν τη διαμεσολαβημένη δημοσιότητα αποκτώντας μια χρονική και διαδοχική αλληλουχία η οποία διαρθρώνεται από τις πρακτικές των μέσων ενημέρωσης. Η έκφραση της αποδοκιμασίας που μπορεί να προκαλέσει η δημοσιοποίηση ενός σκανδάλου ενεργοποιείται μέσα από μηχανισμούς που εξαρτώνται από τον τρόπο με τον οποίο επικοινωνείται. Στα τοπικά σκάνδαλα η αποδοκιμασία θα μπορούσε να έχει τη μορφή απευθείας λεκτικής επίθεσης στο εμπλεκόμενο πρόσωπο ενώ στα διαμεσολαβημένα, η διατύπωση αρνητικών σχολίων, τα δηκτικά άρθρα, οι πηχυαίοι τίτλοι των εφημερίδων είναι αυτά τα στοιχεία που δημιουργούν και πολλές φορές είναι σε θέση να παγιώσουν το κλίμα αποδοκιμασίας.

Η παγίωση ενός τέτοιου κλίματος είναι χαρακτηριστικό των μέσων επικοινωνίας τα οποία προσπορίζονται τα μέσα των νέων τεχνολογιών (χαρτί, φωτογραφικό φιλμ,

[26] Τα σκάνδαλα τοπικής εγγύτητας ενυπάρχουν στη σφαίρα της παραδοσιακής δημοσιότητας της συμπαρουσίας. Πρόκειται δηλαδή για γεγονότα που αποκαλύπτονται στο πλαίσιο της τοπικής κοινής καθημερινής ζωής, όπου η αλληλόδραση ανάμεσα στους ανθρώπους συντελείται σε προσωπικό επίπεδο [...] Τα σκάνδαλα τοπικής εγγύτητας συνδέονται λοιπόν συνήθως με το κουτσομπολιό και τη φημολογία από στόμα σε στόμα (Thompson, ό.π., σσ. 90-91).

μαγνητοταινία) προκειμένου να συντηρήσουν σε βάθος χρόνου πληροφορίες ή συμβολικό περιεχόμενο (μετάδοση μηνυμάτων με τη χρήση οπτικοακουστικών τεχνικών). Τα μέσα αυτά χρησιμοποιούνται ως βάση τεκμηρίωσης για την επαλήθευση ή διάψευση ισχυρισμών – συχνό φαινόμενο στα σκάνδαλα – προκειμένου να ισχυροποιήσουν το μήνυμά τους. Η ύπαρξη τεκμηρίων (δημοσίευση φωτογραφιών, ενοχοποιητικών εγγράφων, συνομιλιών) καθιστά έτσι το συμβολικό περιεχόμενο ανθεκτικότερο στο χρόνο.

Καθίσταται σαφές λοιπόν ότι οι μεταβολές στις τεχνολογίες της επικοινωνίας δεν είναι αποκομμένες από την αυξανόμενη ορατότητα των σκανδάλων. Η επανάσταση που πραγματοποιήθηκε στις νέες τεχνολογίες κατά τον 20ο αιώνα προσέφερε νέους τρόπους προκειμένου να εξασφαλιστούν τεκμήρια και να παγιωθούν συμβολικά περιεχόμενα. Τα εξελιγμένα συστήματα παρακολούθησης, οι κρυφές κάμερες, οι συσκευές τηλεφωνικής υποκλοπής και μια σειρά άλλων τεχνολογικών καινοτομιών τίθενται στην υπηρεσία των μέσων επικοινωνίας ως τεκμήρια καθοριστικά για την πορεία και εξέλιξη του σκανδάλου. Μάλιστα, η διαδικασία της αναπαραγωγής και της αναδημοσίευσής τους, μια συνήθης πρακτική των μέσων πληροφόρησης στις μέρες μας, τροφοδοτεί το σκάνδαλο, λαμβάνοντας εκρηκτικές διαστάσεις. Αν και στην περίπτωση αυτή, ενεργοποιούνται σύστοιχα επικοινωνιακοί μηχανισμοί από τα επιτελεία των πολιτικών σε μια προσπάθεια αποδυνάμωσης του γεγονότος και προστασίας της φήμης του εμπλεκόμενου προσώπου ή φορέα, δεν είναι δύσκολο να μετατραπεί το σκάνδαλο σε γεγονός εθνικής, πολιτικής ή ακόμα και εκλογικής σημασίας. Δεν είναι λίγα εκείνα τα σκάνδαλα που όχι μόνο άφησαν το αποτύπωμά τους στην χρονική περίοδο κατά την οποία διαδραματίζονταν αλλά ανασύρονται στο προσκήνιο κάθε φορά που προκύπτει ένα νέο σκάνδαλο με παρόμοια χαρακτηριστικά ή επανέρχονται στην επικαιρότητα μέσα από εκτενή αφιερώματα σε ντοκυμαντέρ, βιβλία ή ταινίες που βασίζονται εξ'ολοκλήρου σε αυτά με την πρόθεση να επανεξεταστούν ή να αναδειχθούν νέες άγνωστες μέχρι σήμερα πτυχές τους. Σκάνδαλα που έχουν μείνει στην ιστορία όπως το Προφιούμο, το Γουότεργκέιτ, η υπόθεση Λεβίνσκι απασχολούν ακόμη και στις μέρες μας τα φώτα της δημοσιότητας.

Επιπλέον και αναφορικά με τα διαμεσολαβημένα σκάνδαλα, σημαντικό στοιχείο στη διαμόρφωσή και στην εξέλιξή τους είναι η ύπαρξη πλαισίων δράσης και οι διεργασίες που επιτελούνται κατά την αλληλεπίδραση τους. Ο Goffman εστιάζοντας το ενδιαφέρον του στη μελέτη του φαινομένου της αλληλεπίδρασης υιοθετεί στο έργο

του *«The presentation of self in every day life»* τη «δραματουργική προσέγγιση» της διαδικασίας της αλληλεπίδρασης, σύμφωνα με την οποία η αλληλεπίδραση θεωρείται σαν μια «σκηνή» με τους δρώντες να εισέρχονται και να εξέρχονται στο «προσκήνιο» και στο «παρασκήνιο», όπου επιτρέπεται η εκδήλωση διαφορετικών μορφών συμπεριφοράς. Οι δρώντες στέλνουν μηνύματα, λεκτικά ή μη αποσκοπώντας στο να δημιουργήσουν μια «παράσταση». Η διαδικασία της αλληλεπίδρασης αφορά, με τους όρους της δραματουργικής προσέγγισης του Goffman, στον τρόπο με τον οποίο οι δρώντες θέτουν εαυτούς πλησίον των ετέρων σ' ένα συγκεκριμένο χώρο, τη μετακίνησή τους άλλοτε στο προσκήνιο και άλλοτε στο παρασκήνιο της σκηνής όπου διεξάγεται η παράσταση. Με όρους επικοινωνιακούς, δημιουργούνται δυο πλαίσια δράσης, το προσκήνιο και το παρασκήνιο μέσα στα οποία λειτουργούν και αλληλεπιδρούν οι δρώντες (1971, σσ.32-40). Και ενώ στο προσκήνιο οι δρώντες εμφανίζονται να είναι πιο χαλαροί και να περιορίζουν τους μηχανισμούς άμυνάς τους, στο παρασκήνιο λειτουργούν σαφώς πιο επιθετικά, διαθέτουν μεγάλο βαθμό αντανακλαστικότητας και δρουν με κριτήριο την εικόνα που επιδιώκουν να προβάλλουν στο προσκήνιο. Και ενώ τα δυο πλαίσια δράσης φαινομενικά είναι διακριτά όταν μιλάμε με όρους δραματουργικούς – το θέατρο χωρίζεται στη σκηνή και στα καμαρίνια, στα οποία απαγορεύονται να εισέλθουν άλλοι πλην των ηθοποιών, των τεχνικών και του προσωπικού της παραγωγής – δε συμβαίνει το ίδιο όταν οι όροι λειτουργίας των πλαισίων δράσης συνδέονται με το επικοινωνιακό περιβάλλον. Καθώς η διαμεσολαβημένη αλληλόδραση συνεπάγεται ότι οι συμμετέχοντες βρίσκονται σε διαφορετικά πλαίσια, δημιουργεί έναν κοινό τόπο (ενιαίο πλαίσιο το οποίο αποτελείται από δυο ή περισσότερα προσκήνια που βρίσκονται σε διαφορετικό χώρο και, ενδεχομένως, χρόνο). Η καθεμιά από αυτές τις περιοχές έχει το δικό της παρασκήνιο και οι συμμετέχοντες στη διαμεσολαβημένη αλληλόδραση πρέπει να προσπαθούν να διευθετούν τα όρια ανάμεσά τους (Thompson, 2004, σελ.92). Όρια τα οποία δεν είναι πάντα ευδιάκριτα καθώς τα ΜΜΕ σε πολλές περιπτώσεις αποσκοπούν να αποκαλύψουν στο προσκήνιο πληροφορίες ή συμπεριφορές του παρασκηνίου. Οι διαρροές σε περιπτώσεις σκανδάλων είναι συχνές και συνήθως εκείνες που προκαλούν την εμφάνισή του στο προσκήνιο και τροφοδοτούν την εξέλιξή του.

Σε ό,τι αφορά την εμφάνιση και εξέλιξή του, το σκάνδαλο ως γεγονός διαθέτει μια συγκεκριμένη διάρθρωση, χρονική και δομική. Η χρονική διάρκεια του σκανδάλου μπορεί να είναι ιδιαίτερα σύντομη αλλά και πολύ μακρά. Ο εμπλουτισμός του

αρχικού σκανδάλου με νέες αποκαλύψεις, η υπαγωγή του σε δικαστικούς ή πολιτικούς θεσμούς (η έκταση προβολής του αυξάνεται κατά τη διάρκεια π.χ. μιας δίκης ή διεξαγωγής μιας έρευνας) μπορεί να εντείνει (με κριτήρια χρονικά) την ορατότητά του. Σε ό,τι αφορά τη διαρθρωτική δομή του, το σκάνδαλο συνήθως δομείται σε στάδια με βάση μια τυπική ακολουθία, η οποία αν και δεν εμπίπτει σε όλες ανεξαιρέτως τις περιπτώσεις, ωστόσο είναι ιδιαίτερα συχνή. Σύμφωνα με τον Thompson (2004, σελ.104) διακρίνονται τέσσερα βασικά στάδια σ' ένα διαμεσολαβημένο σκάνδαλο: α) το στάδιο προ του σκανδάλου, β) το στάδιο του σκανδάλου αυτού καθ'εαυτού, γ) η αποκορύφωση και δ) τα επακόλουθα. Το πρώτο στάδιο αφορά όχι στην ίδια την πράξη αλλά σε έρευνες που μπορεί να διεξάγονται για την υπόθεση ή σε πληροφορίες που δημοσιεύονται και εκ των υστέρων να αποδεικνύονται ότι είχαν σχέση με το σκάνδαλο. Σε παρασκηνιακό επίπεδο ενδέχεται να κυκλοφορούν κουτσομπολιά ή να υπάρχει μια έντονη φημολογία γύρω από ένα γεγονός χωρίς όμως αυτό να έχει γίνει ακόμα ευρέως γνωστό. Σε δεύτερο στάδιο, το σκάνδαλο περνά στη διαμεσολαβημένη δημόσια σφαίρα, εκεί που αποκαλύπτεται ως σκάνδαλο πλέον και ενώ αρχικά η ορατότητά του μπορεί να είναι ιδιαίτερα ισχνή, η δημόσια αποκάλυψη έστω και με τη μορφή μιας μονόστηλης είδησης είναι αρκετή για να προκαλέσει μια σειρά αλυσιδωτών αντιδράσεων, εγκλήσεων και αντεγκλήσεων, ισχυρισμών και αντι – ισχυρισμών εντείνοντάς την ορατότητά του. Κατα τη διάρκεια του δευτέρου σταδίου ένα κύμα αντιπαραθέσων και στρατηγικών συγκρούσεων με στόχο την επικράτηση βρίσκεται σ'εξέλιξη. Το ποιος τελικά θα διαψευστεί ή θα επιβεβαιωθεί θα φανεί στο τρίτο στάδιο, εκεί όπου θα υπάρξει η αποκορύφωση ή η επίλυση του σκανδάλου. Η αποκορύφωση μπορεί να πάρει τη μορφή μιας ομολογίας ενοχής, μιας παραίτησης, σύλληψης, άσκησης ποινικής δίωξης ή ακόμα και αθώωσης των εμπλεκομένων προσώπων οδηγώντας στην κατάρρευση του σκανδάλου. Το τέταρτο και τελευταίο στάδιο αφορά στα επακόλουθα του σκανδάλου, τις επιπτώσεις δηλαδή που μπορεί να έχει στην περίοδο που ακολουθεί μετά την αποκορύφωσή του. Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου, οι πολιτικοί, θεσμικοί και επικοινωνιακοί φορείς προχωρούν σε μια αποτίμηση του γεγονότος και των συνεπειών του.

Εξετάσαμε συνοπτικά τα σκάνδαλα ως διαμεσολαβημένα γεγονότα καθώς και τα στάδιά τους όπως διαμορφώνονται με επικοινωνιακούς όρους. Η κατίσχυση όμως των διαμεσολαβημένων σκανδάλων στη δημόσια και πολιτική σφαίρα οφείλεται και στη

διεύρυνση της επικοινωνιακής βάσης, η οποία αναντίρρητα αποτέλεσε αιτία για τη σωρευτική αύξηση και εξέλιξη των σκανδάλων.

Τα σκάνδαλα απέκτησαν εργαλειακή μορφή στο σύγχρονο πολιτικό – επικοινωνιακό περιβάλλον εξαιτίας της σταδιακής ραδιοτηλεοπτικής απορρύθμισης στη δεκαετία του ’80. Τα μέσα επικοινωνίας λειτουργώντας πλέον μέσα σε όρους ανταγωνιστικής αγοράς έδωσαν έμφαση σε προϊόντα ιδιαιτέρως ανταγωνιστικά, που να προκαλούν δηλαδή «το καταναλωτικό ενδιαφέρον του κοινού» (Σ. Παπαθανασόπουλος, 2000). Η αύξουσα τάση για τον πολλαπλασιασμό και την ιεραρχική άνοδο στις πρώτες θέσεις σκανδαλολογικών ειδήσεων είναι απότοκες του δομικού ανταγωνισμού και του αγώνα βιωσιμότητας των ραδιοτηλεοπτικών μέσων. Εισέρχεται πλέον σε πρώτο πλάνο το κέρδος των οργανισμών μέσων ενημέρωσης, οι οποίοι λειτουργούν ως εμπορικές επιχειρήσεις και επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση των πωλήσεών τους, προκρίνοντας έναν επιχειρησιακό λόγο, ο οποίος σε κάθε περίπτωση αν δε μεγιστοποιεί το επικοινωνιακό κεφάλαιο, επιβεβαιώνει το διευρυμένο ρόλο των μέσων στη διαμόρφωση της ημερήσιας διάταξης θεμάτων σύμφωνα με τις επιταγές του εμπορικού προτύπου.

Σύμφωνα με την Μ. Κομνηνού (2001, σσ.30-31) η αναδιάταξη του δημόσιου/ιδιωτικού χώρου ήταν συνέπεια της σημαντικής επέκτασης του ρόλου του κράτους στο πεδίο της οικονομίας και της ανασυγκρότησης των ΜΜΕ με την εμπορευματοποίηση στο χώρο του τύπου. Συγχρόνως η εμπορευματοποίηση στο πεδίο της κουλτούρας σημαίνει ότι ενώ κάποτε η αγορά καθόριζε μόνο τη διακίνηση και τη διανομή των πολιτιστικών αγαθών αρχίζει πλέον να επηρεάζει και τη μορφή τους. Η παραγωγή συμβολικών αγαθών εντυπωσιοθηρικών, σύμφωνα με τον Thompson δεν θα πρέπει να προκαλεί έκπληξη αλλά ταυτόχρονα δε θα πρέπει να ταυτίζεται και με το κέρδος[27]. Ωστόσο, δεν θα πρέπει ν’αγνοηθεί και το γεγονός ότι η τακτική της με κάθε τρόπο προσέλκυσης του κοινού μπορεί ν’αποφέρει πρόσκαιρα οικονομικά πλεονεκτήματα, μακροπρόθεσμα όμως βλάπτει την αξιοπιστία του μέσου

[27] Ο Thompson υποστηρίζει ότι *«ενδέχεται να υπάρχουν περιπτώσεις όπου τα κίνητρα για τη δημοσίευση άρθρων που αποκαλύπτουν κάποιο σκάνδαλο είναι σε μεγάλο βαθμό ή αποκλειστικά, εμπορικά, αυτό όμως μάλλον αποτελεί την εξαίρεση παρά τον κανόνα. Ο προσανατολισμός προς το οικονομικό κέρδος δε σχετίζεται τόσο με τα κίνητρα του προσωπικού των μέσων ενημέρωσης, όσο με τις αντικειμενικές συνθήκες που οι δημοσιογραφικοί οργανισμοί είναι υποχρεωμένοι να λαμβάνουν υπόψη τους και στη συνολική τους δομή – μια δομή που συνέβαλε ώστε ένα συγκεκριμένο είδος ειδήσεων να μετατραπεί σε κύριο γνώρισμα των εφημερίδων»* (ό.π., σελ.112).

(Λέανδρος, 2000, σελ.269). Υπάρχουν περιπτώσεις όπου το κίνητρο για την παραγωγή σημαινόντων ειδήσεων όπως είναι τα σκάνδαλα είναι οι επαγγελματικές αυτο – αντιλήψεις των δημοσιογράφων που σχετίζονται με τη μεταβολή της κουλτούρας της δημοσιογραφίας. Η έμφαση που δόθηκε στην ερευνητική δημοσιογραφία κατά τις δεκαετίες του 1960 και 1970 στο ξέσπασμα των πρώτων μεγάλων σκανδάλων[28] συνέβαλε στην αλλαγή του τρόπου με τον οποίο ασκούνταν η δημοσιογραφία. Το προσωπικό των μέσων ενημέρωσης επιδιδόταν πλέον στη διερεύνηση παρασκηνιακών συμπεριφορών, απόρρητων πληροφοριών στην απαρέγκλιτη προσπάθειά τους ν' αναδείξουν απρεπείς συμπεριφορές ή πράξεις στο προσκήνιο, οι οποίες σχετίζονταν τόσο με την άσκηση πολιτικής εξουσίας όσο και με τον ιδιωτικό βίο. Σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα, οι πληροφορίες αυτές προέρχονταν από πηγές των δημοσιογράφων στα ανώτερα κλιμάκια εξουσίας αλλά και στα θεσμικά όργανα μαρτυρώντας έτσι την στενή εξάρτηση των ΜΜΕ με την πολιτική εξουσία. Η ερευνητική δημοσιογραφία[29] μπορούσε εύκολα να μετατραπεί σ' ένα είδος άσεμνης δημοσιογραφίας, η οποία ανεμείγνυε τις κρυμμένες διαστάσεις της άσκησης εξουσίας με τις κρυμμένες διαστάσεις της ζωής των ισχυρών (M. Schudson, 1992, σσ.117-118). Έτσι, η γραμμή ανάμεσα στην αντικειμενική και στην υποκειμενική πληροφόρηση είναι σαφές ότι δύσκολα μπορεί ν' αναγνωριστεί (Waisbord, 1996). Η υπερίσχυση της «αποκαλυπτικής» έναντι της «διερευνητικής» πολιτικής δημοσιογραφίας (Ramonet, 1999, σελ.17) συχνά οδηγεί σε κόπωση από πλευράς παρατηρητών και αναξιοπιστίας των μέσων στη συνείδησή τους.

Ο Protess και οι συνεργάτες του καταδεικνύουν ότι ο πολιτικός αντίκτυπος της ερευνητικής δημοσιογραφίας είναι αρκετά σύνθετος. Μπορεί οι ερευνητές –

[28] Οι New York Times αφιέρωναν σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 περισσότερους πόρους στην ερευνητική δημοσιογραφία. Το 1967, το Associated Press συγκρότησε μια ομάδα ερευνών για τις συγκαλυμμένες κυβερνητικές δραστηριότητες: το 1968, αυτή η ομάδα δημοσίευσε 268 ενημερωτικά δελτία, στα οποία συγκαταλεγόταν και η αποκάλυψη μιας μυστικής έκθεσης για την πολιτική διαφθορά στη Σαϊγκόν (M. Schudson, 1978, σελ.190).

[29] Σύμφωνα με τον Schudson (2013, σελ.9) στην ερευνητική δημοσιογραφία, η εφημερίδα είναι σαφές ότι παίζει τον ρόλο του «φύλακα» (watchdog) καθώς ερευνά υποθέσεις διαφθοράς ή υποθέσεις στις οποίες το εμπλεκόμενο πρόσωπο έχει δεχθεί άδικη επίθεση. Τέτοιου είδους υποθέσεις συχνά απαιτούν εκτενή χρόνο και έρευνα, καθώς η διαχείριση των ισορροπιών ανάμεσα στην πηγή και στο θέμα αποδεικνύεται πολλές φορές δύσκολη υπόθεση. Ενδέχεται οι δημοσιογράφοι να ανατρέξουν σε κυβερνητικές πηγές για την παροχή πληροφοριών μέσα από επίσημα αρχεία ή σε άλλες εμπιστευτικές πηγές.

δημοσιογράφοι να επιδιώκουν να διαμορφώνουν την πολιτική ατζέντα προκαλώντας την αγανάκτηση των αναγνωστών και των τηλεθεατών, όμως στην πράξη η ατζέντα διαμορφώνεται συχνά από τη σύναψη συνασπισμών ανάμεσα σε δημοσιογράφους και διαμορφωτές της πολιτικής, που προσπαθούν να επιτύχουν την επιθυμητή έκβαση πριν ακόμα δημοσιοποιηθούν τα αποτελέσματα των ερευνών (Protess et al., 1991, σελ.5). Παρατηρείται λοιπόν έντονα αλληλόδραση ανάμεσα στην ατζέντα των ΜΜΕ και την πολιτική ατζέντα, η οποία μπορεί να οδηγεί πολλές φορές σε σύμπλευση πολιτικών και επικοινωνιακών δρώντων με στόχο την κατασκευή της συναίνεσης. Πρακτικές όπως το κέρδος, η αλλαγή των δημοσιογραφικών πρακτικών και η συνεπακόλουθη αλληλεξάρτησή τους με πολιτικούς και θεσμικούς φορείς συνιστούν δομικούς παράγοντες για την οικοδόμηση του «μοντέλου προπαγάνδας» όπως το συνέλαβαν οι Chomsky & Herman (1988). Στη μελέτη τους με τίτλο «Κατασκευή Συναίνεσης: Η Πολιτική Οικονομία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης» αναφέρουν μεταξύ άλλων ως βασικά συστατικά του «μοντέλου προπαγάνδας», «φίλτρα ειδήσεων», όπως τα προσδιορίζουν, α) τη συγκεντρωμένη ιδιοκτησία και τον προσανατολισμό προς την κερδοφορία των μεγάλων εταιρειών ΜΜΕ, β) την τάση των ΜΜΕ να βασίζονται σε έγκριτες, έγκυρες πηγές πληροφόρησης. Τούτο συνεπάγεται την εμπλοκή κυβερνητικών και επιχειρηματικών φορέων και των στρατιών από «ειδικούς» των συνεργαζόμενων δεξαμενών σκέψης, οι οποίοι καλλιεργούν τα ΜΜΕ με τρόπο ώστε να τα καταστήσουν υποχείριά τους και να περιορίσουν την πρόσβαση σε αυτά των αντιφρονούντων καθώς και όσων αμφισβητούν την επίσημη γραμμή. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το «μοντέλο προπαγάνδας» των Chomsky & Herman αναπτύχθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και αφορούσε κοινοβουλευτικές δημοκρατίες δυτικού τύπου, εκεί που τα μέσα είναι ιδιωτικά και η επίσημη λογοκρισία απουσιάζει. Οι δυο στοχαστές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η λειτουργία των ΜΜΕ οδηγούν στην παραχάραξη της πληροφορίας, στον έλεγχο των δημοσιογραφικών μηνυμάτων που εκπέμπονται και εν τέλει στην παθητικοποίηση των παραληπτών των μηνυμάτων μέσω της ανάλωσης προϊόντων με μονοδιάστατο και κατασταλτικό περιεχόμενο. Το δομικό αυτό μοντέλο, το οποίο εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν τα ιδιωτικά ΜΜΕ βρίσκει εφαρμογή στην Ελλάδα από το 1989 και μετά, όπου επιτυγχάνεται η πλήρης απελευθέρωση του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου.

Μια επιπρόσθετη παράμετρος που καθόρισε την παραγωγή των διαμεσολαβημένων σκανδάλων σχετίζεται με τις ιδιαίτερα ανταγωνιστικές συνθήκες ανάμεσα στα μεγάλα δημοσιογραφικά συγκροτήματα ή οργανισμούς για την εξυπηρέτηση των εκδοτικών τους συμφερόντων και όχι μόνο. Το ζήτημα που κάθε φορά προκύπτει είναι η ανεύρεση ενός ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, το οποίο σε όρους δημοσιογραφίας μεταφράζεται σε ταχύτητα (π.χ. εκείνος που θα δημοσιεύσει πιο γρήγορα την είδηση), και αποκλειστικότητα (π.χ. εκείνος που θα έχει την είδηση πριν από τους άλλους). Αυτή η πίεση να δημοσιευτεί μια είδηση πριν ακόμα προλάβουν οι ανταγωνιστές δίνει πολλές φορές το έναυσμα για την αποκάλυψη στοιχείων που σηματοδοτούν το ξέσπασμα ενός σκανδάλου. Μια εντυπωσιακή είδηση όπως είναι η αποκάλυψη πληροφοριών συνήθως αναπαράγεται πολλές φορές από διαφορετικά μέσα. Αυτή η ανακύκληση των πληροφοριών, την οποία ο Bourdieu (1998, σελ.23) εύστοχα ονομάζει «κυκλική ροή των πληροφοριών» προκαλεί σ'ένα βαθμό *ομογενοποίηση* ανάμεσα στα θέματα, με την έννοια ότι ένα θέμα που θεωρείται δημοσιεύσιμο από κάποιον οργανισμό θεωρείται επίσης δημοσιεύσιμο και από άλλους ειδησεογραφικούς οργανισμούς, *ενημερωτική επαύξηση* επειδή ακριβώς αναμεταδίδεται από άλλους οργανισμούς και άρα αποκτά ακόμα πιο σημαντική θέση στο δημόσιο βίο και γίνεται ακόμα πιο ορατό και τέλος *αυτο – αναφορικότητα* αφού οι οργανισμοί που παράγουν ειδήσεις αναφέρουν, σε κάποιο βαθμό, αυτά που αναφέρουν και οι άλλοι οργανισμοί που παράγουν ειδήσεις (Thompson, 2004, σελ.119).

Η επαγγελματοποίηση των προαναφερθέντων ανταγωνιστικών πρακτικών στον ελληνικό χώρο των ΜΜΕ βρίσκει πλήρη έκφραση κατά την απελευθέρωση του ραδιοτηλεοπτικού τοπίου (κατάργηση του κρατικού μονοπωλίου για το ραδιόφωνο με το Ν. 1.730/87 και για την τηλεόραση βάσει του Ν. 1.866/89), οπότε ενισχύεται η διαπλοκή τύπου και ραδιοτηλεοπτικών Μέσων, καθώς ορίζει ότι οι άδειες λειτουργίας τηλεοπτικών σταθμών θα χορηγούνται κατά προτίμηση σε επιχειρήσεις με μετόχους που διαθέτουν εμπειρία στα ΜΜΕ, επιτρέποντας έτσι την εμφάνιση ισχυρών οικονομικών συμφερόντων στις μετοχικές συνθέσεις των εταιρειών ΜΜΕ. Το φαινόμενο εντάθηκε με την ανυπαρξία του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης[30] (ΕΣΡ) με αποτέλεσμα η αυξανόμενη δύναμη των Μέσων Ενημέρωσης και κυρίως της τηλεόρασης να δρα ως μοχλός πίεσης προς την πολιτική εξουσία. Στην περίπτωση

[30] Για το ρόλο του ΕΣΡ στη διαμόρφωση του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου βλ. σχετικά Κεφάλαιο 3 σσ. 78-97.

αυτή, τα σκάνδαλα συνιστούν ένα αποτελεσματικό εργαλείο πίεσης και ανταγωνιστικότητας στα χέρια των μέσων για την προώθηση ιδίων συμφερόντων.
Ως εκ τούτου, το σκάνδαλο ως επικοινωνιακό προϊόν ιδιαίτερης βαρύτητας παρουσιάζει ιδιαίτερο ερευνητικό και αναλυτικό ενδιαφέρον, ανεξάρτητα από τα υπόλοιπα μηνύματα, λαμβάνοντας υπόψη ότι από τη στιγμή δημοσιοποίησής του, συνήθως «μονοπωλεί» το ενδιαφέρον στο δημόσιο πεδίο.

2.2 Μηχανισμοί λειτουργίας και επηρεασμού της επικοινωνιακής σφαίρας στην ευρύτερη δημόσια σφαίρα

Η ενότητα αυτή στο πλαίσιο μιας ευρύτερης θεωρητικής – κριτικής προσέγγισης συνίσταται κατά μείζονα λόγο στην αναγνώριση των τεχνικών που μετέρχονται τα ΜΜΕ με στόχο την επικυριαρχία τους στην ευρύτερη δημόσια σφαίρα. Η μελέτη των επιδράσεων των ΜΜΕ θα λειτουργήσει ως θεωρητικός προθάλαμος προκειμένου να εμπλουτιστεί σε επίπεδο ανάλυσης το πλαίσιο ανάπτυξης και διαμόρφωσης του διαμεσολαβημένου γεγονότος στο δημόσιο πεδίο.
Οι μελέτες των επιδράσεων των ΜΜΕ εμπεριέχουν ως βασική συνιστώσα το ακροατήριο – κοινό. Η διαδραστική σχέση ΜΜΕ και κοινού, στην οποία τα ΜΜΕ αφενός κατασκευάζουν και φέρουν τα πολιτικά μηνύματα, αφετέρου τα υποκείμενα διαμορφώνουν το νόημα των πολιτικών μηνυμάτων στα οποία εκτίθενται, (Neuman et al., 1992, σσ.17-19), θεμελιώνει την κονστρουξιονιστική προσέγγιση. Στη διπλή αυτή κατασκευή, τη θεσμική κατασκευή του μηνύματος και την υποκειμενική κατασκευή του νοήματός του οι πρωταγωνιστές είναι δυο: τα *μέσα* και το *κοινό* ενώ το προϊόν αυτής της κατασκευής μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με την α) την ιδιομορφία της πηγής (τη «γραμματική» του μέσου, την αξιοπιστία του, την οργανωτική του δομή, καθώς και την επαγγελματική κουλτούρα των δημοσιογράφων), β) τις ιδιαιτερότητες του κοινού (ενδιαφέρον και γνώσεις περί την πολιτική, δημογραφικά χαρακτηριστικά, διάθεση «κοινωνικού κεφαλαίου» κ.λπ.), γ) τη φύση και την ποιότητα των θεμάτων, τα οποία συγκροτούν το εκάστοτε πολιτικό μήνυμα (συνάφεια και εμφατικότητα [saillance] του θέματος, δυνατότητα εξεικονισμού του, ειδησεογραφική αξία κ.λπ.). Έτσι, στο εκάστοτε ιστορικό και, κατά συνέπεια, καταστασιακό πλαίσιο η συνύφανση των σχημάτων με τα οποία τα μέσα και το κοινό νοηματοδοτούν τα πολιτικά μηνύματα μπορεί να οδηγήσει σε πειθώ, εκμάθηση, συναίνεση, χειραγώγηση,

ηγεμόνευση ή ακόμα και υπονόμευση του ενός ή του άλλου (Δεμερτζής, 2002, σελ.131).

Κεντρικό σημείο λοιπόν των ερευνών αναφορικά με τη επιρροή που ασκούν τα μέσα, είναι η πρόσληψη των διεργασιών στη μαζική επικοινωνία. Η αντίληψη των ανθρώπων που δεν εμπλέκονται σε ένα διαμεσολαβημένο σκάνδαλο αλλά είναι απλοί παρατηρητές των γεγονότων, καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαμεσολαβημένων μορφών επικοινωνίας. Ωστόσο, ευθύς εξ'αρχής αποσαφηνίζεται ότι σκοπός της παρούσας μελέτης δεν είναι η διερεύνηση της επίδρασης των μέσων στη συνείδηση και στις δραστηριότητες των αποδεκτών του μηνύματος (Corner, 1991) αλλά στις τεχνικές – όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί παράλληλα με την εξέλιξη των ΜΜΕ – που μετέρχονται τα ΜΜΕ με σκοπό την επιβολή τους στο δημόσιο πεδίο. Η έμφαση λοιπόν θα δοθεί σε εκείνα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που ασκεί κάθε επικοινωνία ανάλογα με τη μορφή διαμεσολάβησής της, κινούμενοι στο πνεύμα της περίφημης φράσης «το μέσο είναι το μήνυμα» του Marshall McLuhan (1967).

Στη βάση των προεκτεθέντων, η γνώση που αποκτά το ακροατήριο για τα γεγονότα καθορίζεται αποκλειστικά από την πηγή που μεταδίδει το μήνυμα. Σε αυτή την περίπτωση γίνεται λόγος για μια «διαμεσολαβημένη εμπειρία» όπως την ονομάζει ο Thompson (1995, σσ.227-234), η οποία διαφοροποιείται από τη «δια ζώσης εμπειρία» και διενεργείται στο πλαίσιο της καθημερινής μας ζωής. Το αναγνωστικό και τηλεοπτικό κοινό καθίσταται θεατής, σχολιαστής και επικριτής απέναντι σ' ένα γεγονός το οποίο βιώνεται εξ'αποστάσεως και κάτω από το πρίσμα των επικοινωνιακών τεχνικών που ασκούν τα ΜΜΕ για την προβολή της είδησης. Όπως αναφέρουν οι Funkhouser και Shaw (1990, σσ.75-87) η «διαμεσολαβημένη εμπειρία, διαφέρει από την εμπειρία που θα αποκτούσαμε, αν αντιμετωπίζαμε απ'ευθείας τα φαινόμενα [...] αυτό οφείλεται στον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν τα ηλεκτρονικά μέσα, τα οποία με τη χρήση ειδικών τεχνικών[31] είναι σε θέση να μετατρέψουν τα

[31] Οι τεχνικές αυτές αφορούν α) την αλλαγή της κίνησης (αργή ή γρήγορη), β) την άμεση οπτική επανάληψη ενός γεγονότος, γ) τη στιγμιαία μετακίνηση από τη μία σκηνή στην άλλη, δ) την απόσπαση και απομόνωση συγκεκριμένων πλευρών ή και ολόκληρων συμβάντων, ε) την παράθεση γεγονότων τα οποία στην πραγματικότητα απέχουν χρονικά και χωρικά, στ) την εναλλαγή της οπτικής γωνίας («ζουμ», κινητή κάμερα κ.λπ.), ζ) το συνδυασμό εικόνας και ήχου από την ίδια ή διαφορετικές πηγές, η) την πρόσμιξη οπτικών εικόνων με τεχνικά επεξεργασμένες φωτογραφίες και γραφικά, θ) την επινόηση γεγονότων μέσα από τεχνικές εμψύχωσης και γραφικών. Οι τεχνικές αυτές σύμφωνα με τους

γεγονότα που συμβαίνουν σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο». Το να παρακολουθείς εξ'αποστάσεως δεν είναι το ίδιο με το να συμμετέχεις σε μια πολιτική δραστηριότητα. Σύμφωνα με τους Funkhouser και Shaw πρόκειται για μια «συνθετική» εμπειρία πολιτικής συμμετοχής, στο πλαίσιο της οποίας το υποκείμενο δεν βιώνει το «πραγματικό» γεγονός αλλά τη διαμεσολαβημένη αναπαράστασή του ή αλλιώς ένα «ψευβίωμα», όπως το ονομάζει ο Πλειός (2001, σσ.378-394) δια του οποίου το υποκείμενο περιέρχεται στην κατάσταση του παθητικού θεατή της πολιτικής. Όπως αναφέρει ο Robins (1996, σελ.71) *«η οθόνη μας κατέστησε μάρτυρες των γεγονότων του κόσμου, αλλά ταυτόχρονα μας απομονώνει από την πραγματικότητα των γεγονότων που παρακολουθούμε».* Αναφορικά με τη λειτουργία του τύπου ο Lippmann (1988, σελ.22) είχε επισημάνει νωρίτερα ότι *«τα μόνα αισθήματα που μπορεί να έχει κανείς για ένα γεγονός, το οποίο δεν γεύεται, είναι τα αισθήματα που γεννάει για το γεγονός αυτό η διανοητική εικόνα»,* υπονοώντας ότι ο αναγνώστης ανταποκρίνεται στην εικονική αναπαράσταση, στο συμβολικό προϊόν και όχι σε αυτό καθαυτό το προϊόν.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν αντανακλούν απλώς αλλά συγκροτούν εν μέρει την κοινωνική πραγματικότητα ενώ μπορούν να μετατραπούν αν και εφόσον το επιθυμούν σε πιστούς θεματοφύλακες των ειδήσεων. Ειδικότερα, σύμφωνα με την θεωρία της *ημερήσιας διάταξης θεμάτων*, εκδότες και δημοσιογράφοι απολαμβάνουν μεγάλη ελευθερία σε ό,τι αφορά ποια είδηση τυγχάνει προβολής και ποια όχι και πώς αυτές οι επιλογές επηρεάζουν την αντίληψη της κοινής γνώμης σχετικά με το ποια θέματα είναι σημαντικά και σε ποιο βαθμό.

Προτού προχωρήσουμε στις θεωρήσεις που διατυπώθηκαν σχετικά με τις τεχνικές των ΜΜΕ στον δημόσιο χώρο, είναι σκόπιμο να προσδιορίσουμε τη σχέση αλληλεξάρτησης του όρου δημόσια σφαίρα με την κοινή γνώμη. Σύμφωνα με τον Childs η κοινή γνώμη αποτελεί απλή συνάθροιση ατομικών απόψεων (1939, σσ.53-69) ενώ οι Cooley (1902) και Blumer (1948) υποστηρίζουν ότι ως προϊόν δημοσίου διαλόγου και συλλογικών αντιπαραθέσεων, είναι κάτι περισσότερο από ένα απλό αθροιστικό αποτέλεσμα. Η δημόσια φύση της κοινής γνώμης εντοπίζεται και από τον Habermas, ο οποίος σημειώνει: *«Ο όρος «δημόσια σφαίρα» δηλώνει πρωτίστως εκείνο το πεδίο της κοινωνικής ζωής στο οποίο σχηματίζεται αυτό που συνήθως εννοείται ως «κοινή γνώμη»...Οι πολίτες είναι σε θέση να δρουν ως συλλογικό σώμα μόνο όταν*

Funkhouser και Shaw οδηγούν στο σχηματισμό μιας «συνθετικής εμπειρίας», που σταδιακά εκτοπίζει και υποκαθιστά την «πραγματική» άμεση και αισθητηριακή εμπειρία.

μπορούν να βουλεύονται χωρίς έξωθεν περιορισμούς, δηλαδή μόνο όταν υπάρχουν εγγυήσεις για την ελευθερία του συνέρχεσαι, του συνεταιρίζεσθαι, της γνώμης και του τύπου» (1987, σελ.89). Σύμφωνα με τον Habermas η πρώτη χρήση του όρου «κοινή γνώμη» καταγράφηκε το 1781 και αφορούσε στον «κριτικό αναστοχασμό» από μέρους ενός κοινού, ικανού να διαμορφώσει τις δικές του κρίσεις (1989, σελ.90). Ο Grispund (1992, σελ.89) συνδέοντας τα ΜΜΕ με τη δημόσια σφαίρα τονίζει ότι ο τύπος ειδικότερα «έπρεπε να λειτουργεί σαν ένα όργανο ή ένας χώρος για μια συνειδητή, κριτική και απροκατάληπτη δημόσια συζήτηση, όπου τα κοινά ενδιαφέροντα ήταν τα θέματα της κουλτούρας και της πολιτικής» για να έρθει στη συνέχεια ο McNair (2003, σελ.44) να συμπληρώσει ότι η δημόσια σφαίρα συνιστά στην ουσία τους επικοινωνιακούς θεσμούς μιας κοινωνίας, μέσω των οποίων γεγονότα και γνώμες τίθενται σε κυκλοφορία και με τη βοήθεια των οποίων οικοδομείται ένα κοινό απόθεμα γνώσης ως βάση της συλλογικής πολιτικής δράσης, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι τα ΜΜΕ έχουν καταστεί το κύριο πεδίο του δημοσίου διαλόγου.

Στα τέλη του 20ου αιώνα, οπότε και συντελείται η ραγδαία αύξηση των ραδιοτηλεοπτικών μέσων, η διαπροσωπική πολιτική επικοινωνία τέθηκε στο περιθώριο της δημοκρατικής διαδικασίας. Για την πλειοψηφία των ατόμων τα ΜΜΕ σημειώνουν υψηλούς δείκτες διείσδυσης καθώς αντιπροσωπεύουν την κύρια πηγή πληροφόρησής τους. Η κοινή γνώμη λοιπόν θα συμπληρώναμε ότι υφίσταται αν όχι αποκλειστικά, σε μεγάλο βαθμό, στο δημόσιο χώρο μέσα από τη λειτουργία των ΜΜΕ. Είμαστε λοιπόν σε θέση να μιλάμε για αποδυνάμωση της δημόσιας σφαίρας από τη στιγμή που είναι έντονα διαποτισμένη από το επικοινωνιακό στοιχείο[32].

[32] Οι Γ. Χάλαρης και Κ. Ψυχοπαίδης (2000, σσ.28-29). συσχετίζουν την αποδυνάμωση του δημόσιου πεδίου με την απαξίωση του πολιτικού ως άσκησης πολιτικής ως απόρροια της διαπλοκής των ΜΜΕ με τις δυνάμεις της αγοράς και το πολιτικό ως πεδίο κατανομής και διαπλοκής της εξουσίας*: «Στην Ελλάδα, η αποδυνάμωση του δημόσιου χώρου λαμβάνει ιδιαίτερες μορφές: α) υποκατάσταση του κρατικού μονοπωλίου στα ηλεκτρονικά ΜΜΕ από πλέγμα ιδιωτικών και δημόσιων ΜΜΕ, στενά συνδεδεμένων με οικονομικά συμφέροντα, διεθνή και ελληνικά [...] Οι αλλαγές που διαμορφώνουν τη νέα πραγματικότητα ως προς τη δομή της εξουσίας φαίνεται ν'αποτυπώνονται και στις συλλογικές αναπαραστάσεις της ελληνικής κοινωνίας»*. Όπως προκύπτει από σχετική έρευνα της VPRC που διενεργήθηκε το 1998 *«η ελληνική κοινωνία ιεραρχεί τη δύναμη των θεσμών δίνοντας την πρώτη θέση στις μεγάλες επιχειρήσεις, τη δεύτερη, με ελάχιστη διαφορά στα ΜΜΕ, την τρίτη στην κυβέρνηση, την τέταρτη στην εκκλησία και τελευταία με μεγάλη διαφορά τη συνδικαλιστική/σωματειακή βαθμίδα της αντιπροσώπευσης»*.

Αποτολμώντας ένα παράδειγμα εφαρμογής της θεώρησης του Thompson για «διαμεσολαβημένη εμπειρία», θα προσθέταμε ότι δεν είναι μόνο το κοινό – απλοί παρατηρητές που αποκτούν γνώση για ένα γεγονός μέσα από την πηγή που το μεταδίδει αλλά και οι δρώντες οι οποίοι αντιλαμβάνονται τη στάση του κοινού – απλών παρατηρητών για το γεγονός μέσα από το κανάλι επικοινωνίας που το μεταβιβάζει. Στην περίπτωση που υφίσταται κάτι τέτοιο δεν έχουμε μόνο «διαμεσολαβημένη εμπειρία» αλλά και «διαμεσολαβημένη κοινή γνώμη».

Το 1922 ο Walter Lippmann επινόησε την «κατασκευή της συναίνεσης». Η έννοια αυτή περικλείει όλο το διανοητικό, τεχνολογικό και οικονομικό εξοπλισμό που συμμετέχει στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης (τα ΜΜΕ, η διαφήμιση, το μάρκετινγκ, οι ειδικοί με δημόσιο βήμα, οι πολιτικοί αποτελούν κομμάτια αυτής της μηχανής). Σύμφωνα με τον Lippmann η κοινή γνώμη γίνεται αντιληπτή ως ένα ευμετάβλητο και εύκολο στη χειραγώγηση σύνολο, συγκλίνοντας με τους θεωρητικούς της σχολής της Φρανκφούρτης, Adorno και Horkheimer ότι οι σημερινές συνθήκες οδηγούν στη χειραγώγηση των ατόμων από τα ΜΜΕ. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει: *«Το ότι η κατασκευή της συγκατάθεσης επιδέχεται μεγάλα ραφιναρίσματα κανείς, πιστεύω, δεν το αρνείται. Η διαδικασία με την οποία διεγείρονται οι κοινές γνώμες δεν είναι ασφαλώς λιγότερο περίπλοκη απ'όσο έχει εμφανιστεί σ'αυτές τις σελίδες και οι ευκαιρίες για χειραγώγηση είναι ανοιχτές σε οποιονδήποτε κατανοεί τη διαδικασία αρκετά καλά»* (1988, σελ.224). Η κατασκευή της συναίνεσης, σύμφωνα με τον Lippmann, είναι απαραίτητη για τη διακυβέρνηση των σύγχρονων κοινωνιών γιατί, σε αντίθεση με την άμεση δημοκρατία, η αστική αντιπροσωπευτική δημοκρατία[33] προϋποθέτει διαμεσολάβηση μεταξύ του λαού και των κυβερνώντων.

Εξήντα έξι χρόνια μετά τη διατύπωση του Lippmann, ο Edward S. Herman και ο Noam Chomsky (1992) οικειοποιήθηκαν την έννοια στο βιβλίο τους Manufacturing Consent. Κάνοντας μια ανάλυση της μαζικής επικοινωνίας υπό το πρίσμα της πολιτικής οικονομίας, έφτασαν στο συμπέρασμα ότι τα κυρίαρχα ΜΜΕ τείνουν όχι πλέον να χειραγωγούν αλλά να διαμορφώνουν τη συναίνεση προς την κατεύθυνση που ευνοεί το ίδιο το οικονομικό και πολιτικό τους όφελος και όχι αυτό της

[33] Στη σύγχρονη αντιπροσωπευτική δημοκρατία, οι πολιτικοί μετεξελίχθηκαν σε μόνιμους ομιλητές και σε πρωταρχικές πηγές ενώ οι πολίτες σε εγκλωβισμένους δέκτες και μόνιμους παραλήπτες πολιτικών μηνυμάτων (Καϊτατζή – Γουίτλοκ, 2010, σελ.33).

κοινωνίας. Ο McNair τονίζει ότι αν θεωρήσουμε ότι η πληροφόρηση στην οποία βασίζεται η πολιτική συμπεριφορά είναι ή μπορεί να είναι κατά κανόνα μια τεχνητή (επικοινωνιακή) κατασκευή παρά μια αντικειμενική αλήθεια, η ακεραιότητα της δημόσιας σφαίρας ελαττώνεται και στο βαθμό που οι πολίτες υπόκεινται στη χειραγώγηση παρά στη λήψη μιας άριστης πληροφόρησης, η δημοκρατία χάνει την αυθεντικότητά της και μετατρέπεται σε κάτι μάλλον επιβλαβές (2003, σελ.52) Πρόκειται για μια από τις δυο κυριότερες κριτικές προσεγγίσεις αναφορικά με την κεφαλαιώδη δραστικότητα των ΜΜΕ.

Στον αντίποδα και με δεδομένη την εντεινόμενη τάση, σε παγκόσμιο επίπεδο, των οικονομικά ισχυρών να επηρεάζουν την κοινή γνώμη και παράλληλα να διαμορφώνουν άμεσα ή έμμεσα τις πολιτικές ελίτ υπογραμμίζει ο Ν. Μουζέλης (2003, σσ.5-29), ότι στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της αυξημένης χρήσης των νέων τεχνολογιών της επικοινωνίας, τα μέσα συγκεντρώνονται όχι μόνο σε λιγότερα χέρια οικονομικά ισχυρών αλλά και σε δημοκρατικά μη υπόλογων ατόμων των οποίων οι πολιτικές ακολουθούν μια περισσότερο κερδοσκοπική και λιγότερο μια πολιτιστική/χειραφετική λογική.

Η δεύτερη κριτική προσέγγιση συνίσταται στις σύγχρονες έρευνες για την επιρροή που ασκούν τα ΜΜΕ στη δημόσια σφαίρα και επικεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό στις επιδράσεις της ημερήσιας θεματολογίας (agenda – setting) και στους μηχανισμούς πειθούς που τα ΜΜΕ αναπτύσσουν[34].

Σύμφωνα λοιπόν με όσα κατά καιρούς έχουν διατυπωθεί από θεωρητικούς του ευρύτερου χώρου των κοινωνικών και πολιτικών επιστημών οι όροι λειτουργίας του επικοινωνιακού περιβάλλοντος χαρακτηρίζονται από λογικές, οι οποίες διαμορφώνονται με κριτήρια το κέρδος, την προπαγάνδα και την πειθώ.

Από τα τρία αυτά βασικά κριτήρια, αυτή που μπορεί με σαφήνεια ν' ανιχνευθεί και να διαφοροποιηθεί από τα άλλα δυο είναι η εμπορευματική λογική σε σχέση με την

[34] Δυο μηχανισμοί που θα μας βοηθήσουν να γίνει αντιληπτός ο τρόπος με τον οποίο διαρθρώνεται η ημερήσια ειδησεογραφία είναι η ιεράρχηση των ειδήσεων (Priming), η οποία συνίσταται στην «επιλογή για τη σειρά προβολής της είδησης στο σύνολο της ειδησεογραφίας και κατά συνέπεια αντανακλά τη «βαρύτητα» που αποδίδεται στην κάθε είδηση και η πλαισίωση της είδησης (Framing), η οποία συνιστά την επιλογή μερικών πτυχών μιας αντιληπτής πραγματικότητας και την ανάδειξή τους μέσα σε ένα κείμενο επικοινωνίας, με τέτοιο τρόπο ώστε να ενισχύεται μια συγκεκριμένη προβληματική, ερμηνεία, ηθική αποτίμηση ή/και υπόδειξη χειρισμού» (Entman, 1993). Για την ανάλυση των μηχανισμών αυτών πρβλ. Μεθοδολογικό σημείωμα σελ.8.

πειθώ που είναι μια αναγνωρισμένη τεχνική των ΜΜΕ και την χειραφέτηση, στην οποία εμφιλοχωρούνται αρνητικές έννοιες όπως η προπαγάνδα και η χειραγώγηση. Μια κρίσιμη διαφορά ανάμεσα στην πειθώ και στη χειραφέτηση είναι ότι η πρώτη πηγάζει από τεχνικές που μετέρχονται τα ΜΜΕ με σκοπό την έμφαση ή την εστίαση του δημοσίου ενδιαφέροντος σε συγκεκριμένες πτυχές ενός γεγονότος (πρβλ. Entman, 1993) ενώ η δεύτερη συνιστά «στρατηγικές που πηγάζουν από τους ίδιους τους πολιτικούς «πρωταγωνιστές» και διεκπεραιώνονται μέσων των θεσμών των μέσων ενημέρωσης» (McNair, 2003, σελ.53).

Σε τούτο το σημείο αξίζει να υπογραμμιστεί ότι εάν υιοθετήσουμε τη θεώρηση της προπαγάνδας ως παντοδύναμου εργαλείου χειραγώγησης, η χρησιμοποίησή της ως ερμηνευτική κατηγορία για τη μελέτη του διαμεσολαβημένου σκανδάλου θα ήταν άστοχη και επικίνδυνη, στο βαθμό που ένα προκατασκευασμένο μήνυμα απευθύνεται σε υποτιμημένους αποδέκτες μάλλον καταστατικά επιρρεπείς στην καθυπόταξη. Υπό αυτό το πρίσμα, η διατήρηση ορισμένων στοιχείων της προπαγάνδας[35] όπως αυτά προέκυψαν και διαμορφώθηκαν στις σύγχρονες ανοιχτές κοινωνίες μας δίνει τη δυνατότητα να μιλάμε για εξέλιξη των προπαγανδιστικών τεχνικών οι οποίες δεν κατανοούνται ως οτιδήποτε φαντάζει «κατασκευασμένο» και «ελεγχόμενο». Αν και είναι σαφές ότι μιλάμε για μείξη παλιών και νέων τεχνικών που χρησιμοποιούνται από επικοινωνιακούς και πολιτικούς δρώντες με στόχο τη διαμόρφωση και κατ'επέκταση επιβολή στη δημόσια σφαίρα, στην παρούσα εργασία, μελετώνται αποκλειστικά οι *μηχανισμοί πειθούς* που διέρχονται τα ΜΜΕ με ιδιαίτερη έμφαση στις επιδράσεις της *ημερήσιας θεματολογίας* – για την διαμόρφωση των όρων του επικοινωνιακού περιβάλλοντος. Το παράδειγμα της ημερήσιας θεματολογίας των μέσων ερευνά κυρίως τις *«γνωσίες»* (cognitions) [36] – όχι με την έννοια των διεργασιών σκέψης γενικώς αλλά συγκεκριμένων δραστηριοτήτων δομών πολιτικής γνώσης και πληροφορίας – που διαμορφώνει η κοινή γνώμη μέσω των διαμεσολαβημένων μορφών επικοινωνίας. Οι θεωρητικοί του agenda – setting

[35] Η χρήση ενός δραματοποιημένου συναισθηματισμού, οι τακτικές απόλυτου στιγματισμού και ακύρωσης του αντιπάλου, η ηρωοποίηση προσώπων και πράξεων, η καταιγιστική επανάληψη θέσεων, μηνυμάτων, μειονεκτημάτων συνθέτουν τον βασικό άξονα των προπαγανδιστικών στρατηγικών που αναπτύσσονται ευρύτατα στη σύγχρονη μαζική επικοινωνία και κάνουν ιδιαίτερα αισθητή την παρουσία τους κατά τις προεκλογικές περιόδους (Βαμβακάς, 2006, σελ.59)

[36] Για την απόδοση αυτή βλ. Αλεξανδρόπουλος, Κ. (1999). *Αγγλοελληνικό Ελληνοαγγλικό Λεξικό Ψυχιατρικών Όρων*.

υποστήριξαν ότι τα ΜΜΕ είναι σε θέση να επηρεάσουν θεμελιωδώς τις προτεραιότητες των ανθρώπων ως προς το ποια ζητήματα εκλαμβάνονται ως σημαντικότερα στη δημόσια σφαίρα. Συνεπώς, τα ΜΜΕ δεν καθορίζουν *τι* ακριβώς να σκεφθούμε, το περιεχόμενο δηλαδή των σκέψεών μας αλλά *περί τίνος* να σκεφθούμε, δηλαδή σε ποια ζητήματα θα στρέψουμε την προσοχή μας και πόσο[37].

Εξάλλου, η απήχηση που έχουν κάποια γεγονότα στην κοινή γνώμη[38] διαμορφώνεται όχι μόνο από τη χρήση ιδιαίτερων επικοινωνιακών τεχνικών από την πλευρά των μέσων αλλά και από τη «δομή συνάφειας»[39] (Thompson, 1995, σσ.229-231), δηλαδή τη δυνατότητα των ανθρώπων να μη συσχετίζουν με τον ίδιο τρόπο όλες τις εμπειρίες τους και να δίνουν προτεραιότητα σε μερικές από αυτές με βάση το κατά πόσο τις θεωρούν συναφείς με τη ζωή τους. Και αναρωτιώμαστε πώς ένα πολιτικό οικονομικό σκάνδαλο θα μπορούσε να συνάπτεται σε κάποιο βαθμό με τη ζωή ενός απλού θεατή, παρατηρητή, τηλεθεατή; Σύμφωνα με τον Thompson, για τους περισσότερους ανθρώπους τα διαμεσολαβημένα σκάνδαλα είναι γεγονότα που τα βιώνουν

---

[37] Βλ. μεταξύ άλλων Cohen, B. (1963). The Press and Foreign Policy. *Princeton University Press,* McCombs, M. & Shaw, D. (1972). The agenda – setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36:176, MacKuen, M.B. & Coombs, S.T. (1981). *More Than News: Media Power in Public Affairs*. London:Sage. Βλ. επίσης Lang, K. & Lang, G.E. (1966). The Mass Media and Voting in Berelson, B. & Janowitz, M. (eds.). (1966). *Reader in public opinion and communication*, New York: The Free Press.

[38] Όπως σημειώνει ο Lippmann (1922), γεγονότα που σχετίζονται με δημόσια ζητήματα θα ήταν έξω από την προσοχή, τη θέα και το μυαλό των πολιτών, αν τυχόν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν τα κάλυπταν.

[39] Η *ανάγκη προσανατολισμού*, καθορίζεται από δυο παράγοντες: τη *συνάφεια* (relevance) της εκάστοτε είδησης με τα ενδιαφέροντα του ατόμου και την *αβεβαιότητα* (uncertainty) που νιώθει απέναντι στο θέμα της είδησης.Υψηλή συνάφεια και μεγάλη αβεβαιότητα οδηγούν σε έντονη ανάγκη προσανατολισμού με αποτέλεσμα την απρόσκοπτη υπαγωγή του ατόμου στις προτεραιότητες των Μέσων ενώ υψηλή συνάφεια και μικρή αβεβαιότητα οδηγούν σε μέτρια ανάγκη προσανατολισμού. Ανεξάρτητα από το βαθμό αβεβαιότητας, χαμηλή συνάφεια του θέματος με τα ενδιαφέροντα του ατόμου οδηγεί σε περιορισμένη ανάγκη προσανατολισμού (Δεμερτζής, 2002, σελ.111). Για το ζήτημα βλ. σχετικά McCombs, M. & Bell, T. (1996). The agenda setting role of mass communication. in Salwen, M.B. & Stacks, D.W. (eds). (1996). *An integrated approach to communication theory and research*, Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum, 101-102, Severin, W. & Tankard, J. (1992). *Communication theories: Origins, Methods and Uses in the Mass Media*. (3rd ed.). New York: Longman.

αποσπασματικά και με ποικίλους, αλλά σε γενικές γραμμές περιορισμένους, βαθμούς ενδιαφέροντος και προσοχής καθώς το πιθανότερο είναι να παρακολουθήσουν χωρίς ιδιαίτερη προσοχή και τμηματικά προσέχοντας μάλλον τους τίτλους στα ΜΜΕ και το γενικότερο πλαίσιο, παρά τις λεπτομέρειες. Στην έρευνά τους αναφορικά με την τηλεόραση οι Iyengar και Kinder (1987, σελ.45) κατέληξαν μεταξύ άλλων στο συμπέρασμα ότι όσο πιο απόμακρος είναι ο τηλεθεατής από τον κόσμο των δημοσίων υποθέσεων, τόσο περισσότερο υποκύπτει στην επίδραση της ημερήσιας θεματολογίας των τηλεοπτικών ειδήσεων ενώ όσο αυξάνει η πολιτική συμμετοχή και το πολιτικό ενδιαφέρον, τόσο λιγότερο οι πολίτες επηρεάζονται από την τηλεοπτική ημερήσια διάταξη. Στην παραπάνω ερώτηση που θέσαμε θα απαντούσαμε ως εξής: Η συνάφεια δε συνδέεται μόνο με τις προσωπικές εμπειρίες ή προτεραιότητες που θέτει το κάθε άτομο για τον ίδιο αλλά και με την επίδραση που μπορεί ένα τέτοιο γεγονός να έχει συλλογικά στο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει και δρα. Εν προκειμένω λοιπόν τα διαμεσολαβημένα σκάνδαλα μπορεί να μην έχουν άμεσο αντίκτυπο στο πρακτικό πλαίσιο της καθημερινής ζωής ενός ατόμου, αυτό όμως δεν τα καθιστά λιγότερα ενδιαφέροντα ή μικρής σημασίας γεγονότα.

Ένας βασικός παράγοντας που μπορεί να αυξήσει την προσοχή ή να εντείνει το ενδιαφέρον των αναγνωστών για την σκανδαλολογική ειδησεογραφία είναι η πολιτική κουλτούρα ως μέρος ενός ευρύτερου πολιτισμού μιας κοινωνίας, που σε γενικές γραμμές μπορεί να θεωρηθεί ως *η συνολική κατανομή των προσανατολισμών των πολιτών προς τα πολιτικά αντικείμενα* (Μακρής, 2005, σελ.184) με την έννοια ότι οι απαιτήσεις και τα αιτήματα που απευθύνονται στο πολιτικό σύστημα, οι αποκρίσεις στους νόμους και γενικότερα η συμπεριφορά των ατόμων στη διεκπεραίωση των πολιτικών τους ρόλων, όλα αυτά μορφοποιούνται από τα κοινά πρότυπα πολιτικού προσανατολισμού της κοινωνίας (Kavanagh, 1991, σελ.23).

Η Μ. Ψύλλα υπογραμμίζει τη σχέση αλληλεξάρτησης κουλτούρας και επικοινωνίας και πως η πρώτη επηρεάζει τη διαδικασία επιλογής πολιτικών προτιμήσεων. «Είναι αυτονόητο βεβαίως, ότι το επίπεδο της πολιτικής κουλτούρας ατόμων και ομάδων διαφοροποιεί τη σχέση που καλλιεργεί ο καθένας με το χώρο της επικοινωνίας και τις συνέπειές της στη διαμόρφωση του πολιτικού, συνδυαστικά πάντοτε βεβαίως με τη διαντίδραση ποικίλων άλλων παραγόντων» (2008, σελ.21). Είναι σαφές ότι σε αρκετές περιπτώσεις η σχέση ανάμεσα στους αποδέκτες και τους πομπούς των

μηνυμάτων καθίσταται επικίνδυνα ετεροβαρής (υπέρ των δεύτερων), γεγονός που επιβεβαιώνει τις μεταξύ τους εξουσιαστικές σχέσεις κυριαρχίας.

Επισημαίνεται ότι στην παρούσα μελέτη η σχέση κουλτούρας και επικοινωνίας μας απασχολεί όχι στο βαθμό που η πρώτη δύναται να επηρεάσει την εκλογική συμπεριφορά ή πολιτική στάση αλλά στο πώς αυτή μετασχηματίζεται, διαμορφώνεται και αντιλαμβάνεται μέσα από την κοινωνικό – ιστορική περιοδολόγηση που επιχειρείται στο Κεφάλαιο 3 (πρβλ. Το πολιτικο – ιστορικό πλαίσιο παραγωγής του μηνύματος σελ.78).

Είναι σαφές ότι επιδίωξή μας δεν είναι να διερευνήσουμε σε τι βαθμό επιδρούν τα ΜΜΕ στην κοινή γνώμη αναφορικά με το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου αλλά στο πώς τα ΜΜΕ αποπειρώνται, δηλαδή ποιες επικοινωνιακές τεχνικές υιοθετούν, προκειμένου να επιβάλουν στη δημόσια σφαίρα τις θέσεις τους σε σχέση με το γεγονός.

2.3 Πολιτικές επιδράσεις των ΜΜΕ και αλληλοδράσεις πεδίων

Στις επικοινωνιακές μελέτες που έχουν εστιαστεί στο ρόλο των μέσων στη σύγχρονη πολιτική εντοπίζονται δυο κυρίαρχες ανταγωνιστικές προσεγγίσεις. Η πρώτη στο πλαίσιο της θεωρίας της μαζικής κοινωνίας, όπου σύμφωνα με την προσέγγιση του Lippmann η πολιτική στη νεωτερική δημοκρατία, με την επιρροή των μέσων, σταδιακά θ'απέβαινε ανορθολογική, χαρισματική και ενδεχομένως ψηφοθηρική και η δεύτερη εκλαμβάνοντας την καπιταλιστική ανάπτυξη ως εξαιρετικά θετική για τη δημοκρατία θεώρησε δεδομένο το φιλελεύθερο μοντέλο της πολιτικής που βασίζεται στα δικαιώματα (Garnham, 2003 σσ.256-258). Σύμφωνα με την δεύτερη αισιόδοξη προσέγγιση, η πολιτική γίνεται αντιληπτή ως αγώνας για επιρροή που απονέμεται μέσω της εκλογικής νίκης. Επομένως, τα ΜΜΕ γίνονται αντιληπτά ως δίαυλοι διαμέσου των οποίων οι ομάδες συμφερόντων επικοινωνούν μεταξύ τους, αλλά και εντός των πλαισίων τους καθώς και ως αμφίδρομοι δίαυλοι επικοινωνίας ανάμεσα στους πολιτικούς και τους εκπροσώπους τους. Παρατηρείται ότι και στις δυο αντίθετες οπτικές τα ΜΜΕ εκλαμβάνονται ως μη –αυτοαναφορικά στοιχεία αλλά ως μια σύγχρονη εργαλειακή προέκταση της πολιτικής δράσης.

Εντούτοις, οι μεταβολές που έχουν εκδηλωθεί στο επικοινωνιακό πεδίο έχουν επηρεάσει καταλυτικά και τους όρους διαμόρφωσης του σύγχρονου πολιτικού περιβάλλοντος. Σήμερα, μέσα σ'ένα έντονα πολιτικοποιημένο οπτικοακουστικό

περιβάλλον, η έποψη ότι οι πολιτικές επιδράσεις των μέσων έχουν μακροπρόθεσμο και σωρευτικό χαρακτήρα (Denton & WoodWard, 1998) βρίσκει ολοένα και περισσότερους υποστηρικτές.

Στις σύγχρονες φιλελεύθερες δημοκρατίες, όπως υποστηρίζει ο McNair (2003, σελ.125), τα ΜΜΕ όχι μόνο προβάλλουν την πολιτική, αλλά είναι ένα αποφασιστικό τμήμα του περιβάλλοντος όπου εκτυλίσσεται η πολιτική. Οι θεσμοί των μέσων ενημέρωσης δεν επιτελούν μόνο τη γνωστική λειτουργία της μετάδοσης των πληροφοριών αλλά επίσης και τις ερμηνευτικές λειτουργίες της ανάλυσης, της εκτίμησης, και του σχολιασμού αυτών των πληροφοριών[40]. Συμβάλλουν όχι μόνο στο περιεχόμενο της πολιτικής συζήτησης και διαδικασίας αλλά και ασκούν κριτική στις πολιτικές αντιλήψεις που εκφράζονται, διαδραματίζοντας με αυτό τον τρόπο ενεργό ρόλο στον ορισμό της πολιτικής «πραγματικότητας». Ουσιαστικά, δηλαδή, οι δημοσιογράφοι μας προβάλλουν το «νόημα» της πολιτικής (Gerstlé, 1991). Οι διεργασίες που επιτελούν τα ΜΜΕ σχετικά με την επεξεργασία του μηνύματος είναι σαφώς πιο σύνθετες από μια απλή κανονιστική διαδικασία καθώς δεν παρεμβαίνει μόνο στη μορφή μετάδοσης του μηνύματος αλλά μεταβάλλει ουσιαστικά και το περιεχόμενό του. Η σχέση ΜΜΕ και πολιτικής[41] είναι πλέον συμβιωτική καθώς η διαμεσολάβηση των πολιτικών μηνυμάτων, δεν είναι μια ακόμη διαδικασία προώθησης και μετάδοσης αλλά επηρεάζει με καταλυτικό τρόπο τόσο τη λεκτική όσο και τη σημασιολογική διαμόρφωση του μηνύματος και με την έννοια αυτή λειτουργεί καθοριστικά τόσο στην παραγωγή και συγκρότηση του πολιτικού λόγου όσο στην πρόσληψή του.

Υπ'αυτές τις συνθήκες η άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος έχει αλλάξει ριζικά σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια (Παπαθανασόπουλος & Κομνηνού, 1999). Ο Ramonet (1999, σσ.141-142) υπογραμμίζει τις σημαντικές μεταβολές που έχουν επέλθει στις συνθήκες λειτουργίας των ΜΜΕ. Ο τομέας αυτός έχει καταστεί πεδίο

[40] Οι Denton και Woodward (1990, σελ.42) διατείνονται ότι «η πληροφορία είναι δύναμη και ο έλεγχος της πληροφορίας το πρώτο βήμα της προπαγάνδας».

[41] Τα ΜΜΕ δεν αντανακλούν απλώς την πραγματικότητα αλλά συνιστούν αναπόσπαστο μέρος της. Όπως σημειώνει ο Ν. Δεμερτζής (1994, σελ.544) η πολιτική επικοινωνία καταλήφθηκε από το Οπτικό και τη λογική του θεάματος (Postman, 1985, σελ.78) εξαιτίας της κυριαρχίας της τηλεόρασης. Έτσι κατά ένα μεγάλο μέρος, η πολιτική συμπεριφορά των ατόμων και των ομάδων υφίσταται ως ανταπόκριση σε πολιτικές εικόνες, μια και η πολιτική διαδικασία ορίζεται και συγκροτείται ολοένα και περισσότερο από και με εικόνες.

μάχης όπου οι υπερεθνικοί κολοσσοί αγωνίζονται να θέσουν υπό τον έλεγχό τους όχι μόνο τις επιχειρήσεις της ενημέρωσης, αλλά και αυτές των τηλεπικοινωνιών καθώς και κάθε είδους δίκτυα που θα τους επιτρέψουν να ελέγχξουν τη ροή της πληροφορίας. Ο τύπος χρησιμοποιεί σύμφωνα με τον McNair (2003, σελ.128) τη δύναμή του στη μετάδοση πληροφοριών για να επηρεάσει το περιβάλλον που σχεδιάζει την πολιτική, να καθοδηγήσει τους αναγνώστες σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις, εάν μπορεί, και να ασκήσει πίεση σε εκείνους που λαμβάνουν τις κυβερνητικές αποφάσεις. Μέσα από την έρευνα του με τίτλο «Policing the Crisis», ο Hall έδειξε πώς οι βρετανικές εφημερίδες παρενέβησαν τη δεκαετία του 1970 και συνεισέφεραν στο να διαμορφώσουν το νομικό πλαίσιο για θέματα ληστειών (1978). Ακολοθώντας μια «πολυεπίπεδη και διαφοροποιημένη προβολή», ο τύπος πρώτα τόνισε το «πρόβλημα», έπειτα το ερμήνευσε με βάση το κύμα της αμερικανικής εγκληματικότητας και τέλος, εξέφρασε τη «δημόσια κατακραυγή» γι'αυτό το κύμα εγκληματικότητας, ενθαρρύνοντας τους δικαστικούς κλάδους να είναι πιο σκληροί σε ό,τι αφορά την τιμωρία των «ληστών». Εν ολίγοις ο τύπος ήταν ο βασικός συντελεστής στην προκειμένη περίπτωση της δημιουργίας ενός ηθικού και πολιτικού κλίματος αύξησης της καταστολής, πράγμα που είχε πολύ σοβαρές συνέπειες για τους νεαρούς μαύρους στη Βρετανία.

Στο οπτικοακουστικό πεδίο, σύμφωνα με τους Daniel Hallin και Paolo Mancini (2004, comparing media systems σελ.278), η εμπορευματοποίηση της τηλεόρασης[42] έχει συμβάλει στη μετατόπιση της ισορροπίας ισχύος ανάμεσα στα ΜΜΕ και στους πολιτικούς θεσμούς. Σε αυτή τη δυναμική αλληλεπίδραση ΜΜΕ και πολιτικής υπάρχουν πολλές πτυχές, που άλλοτε κάνουν τους επικοινωνιακούς οργανισμούς ευάλωτους στην πολιτική χειραφέτηση και άλλοτε ευάλωτα τα πολιτικά πρόσωπα στο διαμεσολαβημένο πεδίο.

Το 1962 ο Daniel Boorstin επινόησε τον όρο «ψευδο – γεγονός» για να περιγράψει την αυαξανόμενη τάση των ΜΜΕ να καλύπτουν «μη αληθινά», «μη αυθεντικά» γεγονότα. Αυτή η ανάγκη προέκυψε από την αυξανόμενη δυναμική των ΜΜΕ και την

[42] Οι πολιτικές λειτουργίες των ΜΜΕ και ειδικά της τηλεόρασης ενεργούνται στο πλαίσιο της καταναλωτικής κοινωνίας, η οποία είναι ταυτόχρονα και κοινωνία του θεάματος όπως αντιλαμβάνεται ο Debord (1994). Έτσι, οι πολιτικές επιδράσεις των ΜΜΕ δεν ασκούνται απλώς σε ανθρώπους, αλλά σε πολίτες – καταναλωτές, ακριβώς διότι σε συνθήκες διευρυμένης κατανάλωσης η ιδιότητα του πολίτη προσδιορίζεται και από την ποσότητα αλλά και από το είδος που μπορεί να καταναλώσει (Miles, 1998).

αντίστοιχη αύξηση της ζήτησή τους για ειδησεογραφικό υλικό. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα οι πιέσεις για τη δημιουργία ψευδο – γεγονότων να γίνονται μεγαλύτερες. Η ίδια η συγκέντρωση των ειδήσεων μετατράπηκε σε δημιουργία ειδήσεων (1962, σελ.14) σημειώνοντας χαρακτηριστικά ότι αντίπαλοι πολιτικοί, ειδησεογράφοι και ΜΜΕ συναγωνίζονται μεταξύ τους στην προσφορά ελκυστικών «ενημερωτικών» θεμάτων και εικόνων του κόσμου (1962, σελ.35). Πράγματι, η πολιτική διαδικασία έχει αποτελέσει μια σημαντική πηγή ψευδο – γεγονότων για τα ΜΜΕ: συνεντεύξεις με κυβερνητικούς αξιωματούχους, διαρροές ειδήσεων και συνεντεύξεις τύπου, όλα δίνουν υλικό για ρεπορτάζ που με ευχαρίστηση παραλαμβάνουν τα ΜΜΕ για να γεμίσουν τις στήλες των εφημερίδων και τον τηλεοπτικό χρόνο. Ο Boorstin συμπεραίνει ότι πρόκειται για μια σχέση αμοιβαίας ανοχής και αλληλεξάρτησης ανάμεσα στους πολιτικούς και στους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης, καθώς ο ένας προσπαθεί να ικανοποιήσει την πείνα του άλλου για νέα, ενώ την ίδια ώρα αυξάνει τη δημόσια προβολή του.

«Πολλοί δημοσιογράφοι θεωρούν ότι η ίδια η διαδικασία μετέτρεψε τη σχέση μέσων ενημέρωσης – πολιτικών από σχέση αμοιβαίας αλληλεξάρτησης, σε σχέση μονομερούς εξάρτησης των μέσων ενημέρωσης από τους πολιτικούς, ιδίως σε περιόδους εκλογών», τονίζει ο McNair (2003, σελ.203). Η άποψη αυτή εμπεριέχει ψήγματα αλήθειας ωστόσο είναι σαφές ότι σε περιόδους πολιτικά κρίσιμες όπως είναι οι προεκλογικές παρατηρείται μια εξόχως έντονη σύμπλευση επικοινωνιακών και πολιτικών δυνάμεων.

Θεωρητικοί από τον ευρύτερο χώρο των κοινωνικών και πολιτικών επιστημών συντείνουν στο ότι η καταλυτική επίδραση των ΜΜΕ στην πολιτική δραστηριότητα εγείρει ζητήματα πολιτικής ορθολογικότητας και συνέπειας όταν τα «πραγματικά» ζητήματα πολιτικής υποκαθίστανται από θέαμα χωρίς περιεχόμενο, ζητήματα δευτερευούσης σημασίας, που έχουν να κάνουν κυρίως με την εικόνα και τη προσωπικότητα ενός πολιτικού.

Η αυξημένη ορατότητα των πολιτικών προσώπων στο διαμεσολαβημένο πεδίο αποτελεί μια από τις βάσεις για τη επικυριαρχία της πολιτικής σκανδαλογίας σύμφωνα με τον Thompson (2004, σελ.149) καθώς με την εξέλιξη των ΜΜΕ προέκυψε ένα νέο είδος διαμεσολαβημένης ορατότητας, στο οποίο οι πολιτικοί ηγέτες μπορούν να εμφανίζονται ενώπιον άλλων ανθρώπων που βρίσκονται σε πλαίσια απομακρυσμένα στο χώρο και στο χρόνο. Μέσα στο νέο αυτό πεδίο, οι σχέσεις

ανάμεσα στους πολιτικούς και στους πολίτες διαμορφώνονται από τις διαμεσολαβημένες μορφές επικοινωνίας. Όσο μεγαλύτερη δραστηριότητα εγγράφεται από ένα πολιτικό πρόσωπο στο νέο αυτό διαμεσολαβημένο πεδίο, τόσο πιο πιθανό είναι αυτή να αναδυθεί στο δημόσιο χώρο αποτελώντας κίνδυνο για τον ίδιο καθώς επιτρέπει να αναδειχθούν πτυχές της ζωής του που μέχρι τότε ήταν αφανείς. Στη σύγχρονη εποχή της διαμεσολαβημένης ορατότητας, επιδίωξη των πολιτικών προσώπων[43] είναι να χρησιμοποιήσουν τα ΜΜΕ προκειμένου ν' αποκτήσουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ορατότητα στο πολιτικό πεδίο, η οποία ωστόσο μπορεί ν'αποβεί μοιραία αν λάβει κανείς υπόψη το γεγονός ότι τα πολυπληθή πλέον δίκτυα επικοινωνίας διακλαδώνονται και περιπλέκονται όλο και περισσότερο με αποτέλεσμα να είναι δύσκολο ή σχεδόν αδύνατο να τεθούν υπό τον απόλυτο έλεγχο του πολιτικού προσώπου. Η διαμεσολαβημένη ορατότητα μπορεί να λάβει ανεξέλεγκτο χαρακτήρα και να καταστεί επιζήμια για το πολιτικό πρόσωπο το οποίο όσο μεγαλύτερη ορατότητα αποκτά, τόσο πιο ευάλωτο καθίσταται μέσα στο διαμεσολαβημένο πεδίο.

Ωστόσο, ανάμεσα σε αυτή τη διαπάλη πολιτικών και επικοινωνιακών δυνάμεων για την επικράτησή τους στη δημόσια σφαίρα, οι πολιτικοί δρώντες αναπτύσσουν και αυτοί από την πλευρά τους μηχανισμούς σε μια απόπειρα ελέγχου των ΜΜΕ έτσι ώστε ν' ανταποκρίνονται στις πολιτικές τους επιδιώξεις. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα ΜΜΕ είναι δυνητικά ανυπότακτοι σύμμαχοι στην πολιτική διαδικασία. Καθίστανται απαραίτητα για τη δημόσια προβολή τους, αλλά απρόβλεπτα, και με την τάση να επιδεικνύουν την ανεξαρτησία τους. Αυτή η σχέση αμοιβαίας αλληλεξάρτησης ανάμεσα στους πολιτικούς δρώντες και τα ΜΜΕ δεν εμποδίζει ούτε την άσκηση κριτικής, ούτε τον «έλεγχο» της πολιτικής εξουσίας (McNair, 2003, σελ.202). Η ανάπτυξη των ΜΜΕ και ιδιαίτερα η είσοδος της τηλεόρασης, προσέφερε μια ποικιλία δυνατοτήτων αλλά και παγίδων στα πολιτικά πρόσωπα να οργανώσουν τις δεξιότητές τους και μέσω αυτών να επικρατήσουν στο δημόσιο πεδίο. Με τη σταδιακή επικράτηση της «λογικής των μέσων» από τα τέλη του 20ού αιώνα, εμφανίστηκε μια νέα ανάγκη η οποία απαιτεί τα δημόσια πρόσωπα

[43] Όπως σημείωσε ένας πρώην πολιτικός ρεπόρτερ των Sunday Times, όλοι οι πρωθυπουργοί επιχειρούν να «κυριαρχήσουν στον τύπο, στο ραδιόφωνο και στην τηλεόραση, θεωρώντας ότι αυτό είναι ένας ζωτικός παράγοντας για την κυριαρχία τους στο κοινοβούλιο, στα κόμματα και στην κοινή γνώμη. Επιθυμούν να ελέγχουν και να χρησιμοποιούν τα ΜΜΕ ως όπλο της κυβέρνησης» (James Margas, παρατίθεται στο Cockerell, 1984, σελ.8).

και γεγονότα που σχετίζονται με τη δημόσια ζωή να έχουν υψηλή θεαματικότητα, έτσι ώστε να είναι αποδοτικά (McQuail 1997, σσ.178-179). Οι πολιτικοί άρχισαν να αξιολογούν και να εκτιμούν τη σημασία της ημερήσιας θεματολογίας των ΜΜΕ, τους τεχνικούς της περιορισμούς αλλά και τις εμπορικές τους απαιτήσεις. Στο πλαίσιο των τεχνικών πολιτικής επικοινωνίας που μετέρχονται οι πολιτικοί δρώντες για τη χειραγώγηση των ΜΜΕ είναι οι συνεντεύξεις τύπου, οι οποίες αποκτούν εργαλειακό χαρακτήρα. Οι συνεντεύξεις τύπου δημιουργούν στους πολιτικούς ευκαιρίες να θέσουν τις ημερήσιες θεματολογίες και να επηρεάσουν τη δημόσια συζήτηση (McNair, 2003, σελ.213). Στόχος αυτών των συνεντεύξεων είναι η μεγιστοποιημένη ορατότητα που θα λάβουν από τα ΜΜΕ χωρίς βέβαια να υπάρχουν τα εχέγγυα ότι η κάλυψη θα είναι ευνοϊκή. Αυτή η επιδίωξη ολοένα και μεγαλύτερης προβολής συνοδεύεται και από το υψηλό ενδιαφέρον για την εικόνα των πολιτικών δρώντων, ιδιαίτερα αφότου η τηλεόραση αναδείχθηκε σε κυρίαρχο ΜΜΕ. Το βασικό επιχείρημα σύμφωνα με τους θεωρητικούς της επικοινωνίας είναι ότι τόσο η ίδια η «γραμματική» του μέσου, όσο και ο δραματοποιημένος τρόπος παρουσίασης των ειδήσεων γεννούν μια ιδιαίτερη «τηλε – πολιτική κουλτούρα» ενημερω – διασκέδασης, μετατρέποντας την πολιτική διαδικασία σε ψυχαγωγικό θέαμα (Δεμερτζής, 2002, σελ.63). Η εικόνα υπό τις κατάλληλες συνθήκες μπορεί να χρησιμοποιηθεί με περισσή δεξιότητα υποδηλώνοντας εξουσία, σύναμη και άλλα επιθυμητά για έναν πολιτικό γνωρίσματα. Στην ίδια λογική της επιρροής των ΜΜΕ κινούνται και οι τεχνικές που χρησιμοποιούν οι κυβερνητικοί εκπρόσωποι με στόχο το σχεδιασμό του ελέγχου της ροής της πληροφορίας. Η πληροφορία άλλοτε αποσιωπάται, λογοκρίνεται, διαρρέει ή κατασκευάζεται ανάλογα με συμφέροντα των οργάνων της κρατικής εξουσίας και άλλοτε δίνεται με σκοπό τη διοχέτευσή της στη δημόσια σφαίρα.

Για να κατανοήσουμε πληρέστερα και πιο σφαιρικά τις αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο συγκροτούνται το επικοινωνιακό και το πολιτικό πεδίο και αλληλεπιδρούν μέσα στο σύγχρονο περιβάλλον κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούμε σε δυο καίριες συνιστώσες του δυτικού πολιτισμού, στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα και πως τα όρια ανάμεσα σε αυτές έχουν μετατοπιστεί. Στο Κεφάλαιο 1 θίξαμε ακροθιγώς το μετασχηματισμό που συντελείται στη συγκρότηση της δημόσιας σφαίρας μετατοπίζοντας έτσι τα όρια ιδιωτικού – δημόσιου.

Στην αρχαία ελληνική «πόλιν» υπήρχε μια σαφής διάκριση ιδιωτικού – δημόσιου όπου το ιδιωτικό (οικονομία, οικογένεια κ.λπ.) είναι το αναγκαίο «κακό» που διασφαλίζει το δεύτερο (ελευθερία, ισοπολιτεία, καλοκαγαθία) ενώ στην αστική καπιταλιστική κοινωνία το δημόσιο (κράτος) υφίσταται για να διασφαλίζει το ιδιωτικό (οικονομικό συμφέρον) σύμφωνα με την Arendt (1986, σελ.39). Οι δυο έννοιες ακολουθούν μια ιστορική συνέπεια αποκτώντας πρόσθετα νοήματα με τα ΜΜΕ και την πολιτική να εμφωλεύουν μονίμως στις έννοιες, όπως έχει υποστηρίξει και ο Ψυχοπαίδης (1997, σσ.14-15, σελ.29), ακριβώς επειδή αυτή η διαμεσολάβηση αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των διαδικασιών ηγεμόνευσης στο πεδίο του λόγου. Τα δυο κυρίαρχα γνωστικά σχήματα μέσω των οποίων γίνεται η διάκριση των εννοιών θα λέγαμε ότι είναι α) η αντίθεση ανάμεσα σ'εκείνο που είναι κρυμμένο και έχει αποσυρθεί και σ' εκείνο που είναι ανοιχτό και προσβάσιμο σε όλους, διαθέσιμο και διαφανές (Habermas, 1989, σσ.26-27) και β) η αντίθεση ανάμεσα σε ό,τι εκλαμβάνεται ως ατομικό ή μερικό και σε ό,τι είναι συλλογικό και καθολικό (Price, 1996, σελ.27). Σύμφωνα με το πρώτο γνωστικό σχήμα δημόσιο είναι το ορατό, αυτό που επιτελείται μπροστά στους θεατές, που μπορούν να το δουν και να το ακούσουν όλοι, ενώ το ιδιωτικό είναι αυτό που δε φαίνεται, που γίνεται μυστικά. Υπό αυτό πρίσμα «*η διάκριση ανάμεσα σε ιδιωτικό και δημόσιο έχει να κάνει με τη δημοσιότητα εναντίον της ιδιωτικότητας, με τη διαφάνεια εναντίον της μυστικότητας, με την ορατότητα εναντίον του μη ορατού*» (Δεμερτζής, 1999, σελ.207).

Ανάμεσα στις θεωρήσεις που έχουν κατά καιρούς αναπτυχθεί για τη διχοτομική διάκριση των όρων ιδιωτικού – δημόσιου επικεντρώνεται η προσοχή μας στην ιστορικο – ανθρωπολογική προσέγγιση σύμφωνα με την οποία το «ιδιωτικό» περιστέλλεται στο πεδίο του προσωπικού και των σχέσεων οικειότητας ενώ το «δημόσιο» περιλαμβάνει τόσο την αγορά όσο και τις σχέσεις πολιτικής εξουσίας (Δεμερτζής, 2002, σελ.195). Όπως αναφέρει ο Elias, με την έλευση του πολιτισμού, οι ζωές των ανθρώπων χωρίζονται ολοένα και περισσότερο ανάμεσα σε μια περιοχή οικειότητας και σε μια δημόσια σφαίρα, ανάμεσα στη μυστική και στη δημόσια συμπεριφορά (1983, σελ.256), θέση με την οποία συνδέεται και η γνωστή διάκριση του Berger (1974) σε παρασκήνιο (ιδιωτικός χώρος) και προσκήνιο (δημόσιος χώρος). Στο σύγχρονο μεντιοκρατούμενο περιβάλλον, μετατοπίζονται τα όρια ανάμεσα σε ιδιωτικό και δημόσιο και επιβάλλεται ένας ιδιότυπος ολοκληρωτισμός όπου το ιδιωτικό εισβάλλει και καταλαμβάνει το δημόσιο χώρο. Ο Bauman (1999, σσ.70-71,

96-100, σελ.19) ονομάζει αυτή τη νέα συνθήκη Συνοπτικό τρόπο πολιτικής κυριαρχίας στην ύστερη νεωτερικότητα όπου έχει συντελεστεί μετατόπιση των ορίων ανάμεσα στο ιδιωτικό και στο δημόσιο. Η εξουσία, σύμφωνα με τον Bauman (1999, σελ.74), αποστασιοποιείται από την πολιτική, υπό την έννοια ότι με την προσωποίηση η πολιτική γίνεται θέαμα (άλωση του δημόσιου από το ιδιωτικό) και τα ουσιώδη ζητήματα εξουσίας παραμένουν κατά βάση έξω από κάθε δημόσια διαβούλευση.

Ο μετασχηματισμός που επήλθε στη δημόσια σφαίρα έχει άμεση σχέση με τον τρόπο με τον οποίο διενεργείται η δημόσια διαβούλευση στις μέρες μας και σε αυτό καθοριστικό ρόλο έπαιξαν τα ΜΜΕ σύμφωνα με τον Habermas (1989) ο οποίος κάνει λόγο για την «επανα – φεουδοποίηση της δημόσιας σφαίρας». Αυτό που κάποτε ήταν ένας παραδειγματικός χώρος ορθολογικών και κριτικών συζητήσεων, μετατράπηκε σε πεδίο πολιτιστικής κατανάλωσης, σ' έναν ψεύτικο κόσμο δημιουργίας εικόνων και διαχείρισης γνωμών. Η δημόσια ζωή αποκτά ένα ημι – φεουδαρχικό χαρακτήρα, όπου νέες εκλεπτυσμένες τεχνικές των ΜΜΕ χρησιμοποιούνται για να εξασφαλίσουν στις δημόσιες αρχές το κύρος που κάποτε παρείχε η θεατρική δημοσιότητα των φεουδαρχικών αυλών στους βασιλιάδες (Δεμερτζής, 1999, σελ.131). Σύμφωνα με την προσέγγιση του Habermas (1989), η πολιτική μετατρέπεται σ'ενα θέαμα στο οποίο οι πολιτικοί δρώντες επιδιώκουν τη συναίνεση των πολιτών με τη βοήθεια των τεχνικών των ΜΜΕ. Στην ίδια κατεύθυνση η λειτουργία των ΜΜΕ και η παρείσδυση της θεματολογίας των ιδιωτικών συμφερόντων σ'αυτά αντιμετωπίζεται ως κύρια αιτία της αυξανόμενης παραμόρφωσης του δημόσιου χώρου. Ο αντίκτυπος των ΜΜΕ[44] έχει όντως επιδράσει καταλυτικά στο μετασχηματισμό της δημόσιας σφαίρας αλλά η αναγνώριση του Habermas ότι οι αποδέκτες των προϊόντων είναι μάλλον παθητικοί αποδίδει εν μέρει τις δομικές μεταβολές που έχουν συντελεστεί στη δημόσια σφαίρα.

Ο Schulz (1997) έχει περιγράψει ένα μοντέλο μιας «δημόσιας σφαίρας συγκροτημένης στα ΜΜΕ» (media constructed), βασισμένο στην πρόσφατη θεωρία και έρευνα στον χώρο της πολιτικής επικοινωνίας, το οποίο φαίνεται περισσότερο αρνητικό παρά θετικό στη συμβολή του στη δημόσια σφαίρα. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, στις σύγχρονες συνθήκες, τα ΜΜΕ παίζουν κεντρικό ρόλο στη λειτουργία

[44] Ο Craig (2004, σελ.8) διαπιστώνει ότι *«ο δημόσιος βίος είναι ένα διαμεσολαβημένο από τα ΜΜΕ κοινωνικό φαινόμενο […]. Ενώ ο δημόσιος βίος συγκροτείται από ένα πλήθος ατόμων, οργανισμών και θεσμών, τα ζητήματα, τα γεγονότα και οι συζητήσεις της ζωής αυτής αποκτούν νόημα μέσω του λόγου και των αναπαραστάσεων στα ΜΜΕ».*

του πολιτικού συστήματος. Αυτό προκύπτει κυρίως εξαιτίας της αποδυνάμωσης άλλων πεδίων πολιτικής αλληλόδρασης, ιδίως της πολιτικής συγκέντρωσης (McQuail, 2003, σελ.192). Ο Schulz επισημαίνει ότι η εκτεταμένη εξάρτηση από τα ΜΜΕ έχει συνοδευτεί από μια αύξηση του κυνισμού και του αρνητισμού απέναντι στην πολιτική, μια άποψη που επίσης αναπτύχθηκε από τους Capella & Jamieson (1997). Η ανάπτυξη των μέσων επικοινωνίας, έχει δημιουργήσει νέες μορφές διάδρασης, νέα είδη ορατότητας και νέα δίκτυα διάχυσης της πληροφορίας στον σύγχρονο κόσμο σε βαθμό που το νόημα της «δημοσιότητας» επανακαθορίζεται σ'ένα έντονα διαποτισμένο από νέες μορφές επικοινωνίας περιβάλλον. Η ιστορική τομή στο χώρο της δημοσιότητας συνδέεται με την εμφάνιση νέων δυνατοτήτων επικοινωνίας χάρη στην ανάπτυξη των μηχανισμών διαμεσολάβησης (ραδιόφωνο, τηλεόραση κ.λπ.). Το έδαφος ήταν πρόσφορο για την ανάδυση ενός νέου είδους δημοσιότητας, της *διαμεσολαβημένης δημοσιότητας*. Έτσι, τα όρια ανάμεσα στο δημόσιο και στο ιδιωτικό φθίνουν σταδιακά από το τέλος του 19ου και, ιδιαίτερα, κατά τον 20ο αιώνα, η ανάπτυξη των ΜΜΕ[45] δημιούργησε ένα νέο είδος διαμεσολαβημένης δημοσιότητας και μια οικειότητα νέου τύπου, που δεν υπήρχε προηγουμένως, και η οποία διαφέρει ουσιωδώς από τις μορφές οικειότητας της πρόσωπο – με – πρόσωπο αλληλόδρασης. Το κυριότερο χαρακτηριστικό της νέας δημοσιότητας είναι ότι με την επέκταση της διαθεσιμότητας των πληροφοριών, που έγινε εφικτή στα ΜΜΕ, η δημοσιότητα των πράξεων ή των γεγονότων δε συνδέεται με την αίσθηση ενός κοινού τόπου. Μια πράξη ή ένα γεγονός, αναφέρει ο Thompson, μπορεί πλέον να καταστεί δημόσιο μέσω της καταγραφής και της μετάδοσής του σε άλλους οι οποίοι δεν παρευρίσκονται στο χρόνο και στον τόπο που συντελέστηκε. Η ανάπτυξη νέων μέσων, όπως το ραδιόφωνο και η τηλεόραση, δημιούργησε, σύμφωνα με τον ίδιο, ένα καινούργιο είδος

[45] Σύμφωνα με τον Ν. Δεμερτζή (1994, σελ.551) έχουν επέλθει σοβαρές ανακατατάξεις στη δημόσια σφαίρα με την επικυριαρχία της τηλεόρασης στην πολιτική επικοινωνία. Ανακατατάξεις που δεν αναφέρονται μόνο στις επιδράσεις της τηλεόρασης, στις αντιλήψεις και την πολιτική συμπεριφορά του κοινού, αλλά και στις αναπόφευκτες άλλωστε επιδράσεις της στις λειτουργίες του πολιτικού συστήματος, οι οποίες επικεντρώνονται στην α) οργάνωση και λειτουργία των κομματικών συνεδρίων, β) στην προϊούσα μετατόπιση της δημόσιας αντιπαράθεσης από τις προεκλογικές πελατείες στα ραδιοτηλεοπτικά στούντιο, γ) στη σημασία που προσλαμβάνει η δημοσιοποίηση των προεκλογικών δημοσκοπήσεων, δ) στη βαθμιαία υποκατάσταση των κομμάτων ως μηχανισμών πολιτικής αντιπροσώπευσης, ε) στην εξ'ίσου βαθμιαία παράκαμψη της εσωτερικής οργάνωσης των κομμάτων προκειμένου για τη δημοσιοποίηση απόψεων των στελεχών τους.

αποσυνδεδεμένης από το χώρο δημοσιότητας, η οποία επέτρεψε την ύπαρξη μιας μορφής οικείας αυτοπαρουσίασης που ήταν απαλλαγμένη από τους περιορισμούς της συμπαρουσίας. Οι συνθήκες αυτές διευκόλυναν τη γέννηση μιας «κοινωνίας της αυτο – αποκάλυψης», όπως την ονομάζει, δηλαδή μιας κοινωνίας στην οποία ήταν εφικτό οι πολιτικοί ηγέτες και άλλα άτομα να εμφανίζονται ενώπιον απόμακρων ακροατηρίων και να εκθέτουν ορισμένες διαστάσεις του εαυτού τους και της προσωπικής τους ζωής. Η απρόσωπη αποστασιοποίηση των περισσότερων πολιτικών ηγετών του παρελθόντος άρχισε ν' αντικαθίσταται σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό από αυτό το νέο είδος διαμεσολαβημένης οικειότητας μέσω της οποίας οι πολιτικοί μπορούσαν να παρουσιάζουν εαυτούς όχι μόνο ως ηγέτες, αλλά και ως ανθρώπινα όντα. Ως απλούς ανθρώπους που μπορούσαν να απευθύνονται στους συμπολίτες τους ως ισότιμοι, αποκαλύπτοντας επιλεκτικά διαστάσεις της ζωής και του χαρακτήρα τους με έναν τρόπο που έμοιαζε με συζήτηση ή ακόμα και με εξομολόγηση (Thompson, 2004, σσ.54-87).

Καταλήγοντας, θα λέγαμε ότι η ανασυγκρότηση της δημόσιας σφαίρας χαρακτηρίζεται κυρίως από τον επαναπροσδιορισμό της ορατότητας και την αλληλοδιείσδυση ιδιωτικού και δημοσίου έχοντας ως κοινό παρονομαστή την ανάδυση νέων διαμεσολαβημένων μορφών επικοινωνίας.

Σε σημαντικό στοιχείο στη δυναμική που λαμβάνουν οι μετασχηματισμοί ανάμεσα στο δίπολο ιδιωτικό – δημόσιο[46] με όρους επικοινωνιακούς μπορεί να αναδειχθεί το σκάνδαλο, όπως έχει ήδη επισημανθεί κατά τη διάρκεια ανάλυσης των τύπων των σκανδάλων. Η σύγχυση άναμεσα σε δημόσιο – ιδιωτικό αντανακλάται με ιδιαίτερη ακρίβεια στην περίπτωση της σκανδαλολογικής ειδησεογραφίας όπου οι ανάγκες σε πληροφοριακό υλικό αλλά και διέγερσης της προσοχής οδηγούν νομοτελειακά αρκετά εμπορικά ΜΜΕ στο να επιδίδονται στην αναζήτηση προσωπικών πληροφοριών για τα πολιτικά πρόσωπα με κάθε τρόπο και από διαφορετικές πηγές.

[46] Ο Δημήτρης Χαραλάμπης κάνει λόγο για την παθολογία της σχέσης ιδωτικού και δημοσίου και την κατ' επέκταση αδυναμία διαμόρφωσης του δημοσίου λόγου, εφόσον το ιδωτικό λειρουργεί μόνο μέσω της διαμεσολάβησης του κράτους. Σημειώνει: *«οι σχέσεις επιμέρους συμφερόντων – κράτους, οι εξωθεσμικές λειτουργίες διαμόρφωσης όρων συμφωνίας – συναίνεσης, η κρατική παρέμβαση και η υποκατάσταση της διανεμητικής λειτουργίας της αγοράς από το κράτος δημιουργούν τις συνθήκες υπό τις οποίες το κράτος, ενώ αποδέχεται την αγορά, κηδεμονεύει τη λειτουργία της, αποτρέποντας παραγωγικές λογικές και επιτρέποντας μόνο καταναλωτικές σκοποθεσίες. Το αποτέλεσμα είναι η μετάθεση του ιδιωτικού στον δημόσιο χώρο»* (1994, σελ.98).

Με την εξύψωση του αξιακού προτάγματος της διαφάνειας[47], το απόκρυφο εμπορευματοποιείται και τα σκάνδαλα προσφέρονται ως ιδανικές αφηγήσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου αυτού. Τα ηθικά ζητήματα που προκύπτουν από την παραβίαση της ιδιωτικής σφαίρας των δημοσίων προσώπων περιπλέκονται από το γεγονός ότι αυτά τα άτομα γίνονται ευρύτερα γνωστά από τα ΜΜΕ. Ειδικότερα, δημιουργείται έντονη διχογνωμία, αφενός, για το εάν το κοινό χρειάζεται να μαθαίνει τα πάντα για την προσωπική ζωή των δημοσίων προσώπων και, αφετέρου, για το εάν τα δημόσια πρόσωπα έχουν μεγάλα περιθώρια σεβασμού του ιδιωτικού τους βίου. Η τεχνολογία, όπως προειπώθηκε, παρέχει συχνά τη δυνατότητα στους δημοσιογράφους να προμηθεύονται υλικό που άλλοτε δεν θα είχαν τόσο εύκολα στη διάθεσή τους και, συνεπώς, χρειάζεται να λαμβάνονται και πιο πολλές και κυρίως δυσχερείς αποφάσεις για τη δημοσίευσή του. Είναι εύλογο, επομένως, πως «απαιτείται» κάποια μορφή άμυνας και, όταν πρόκειται για διείσδυση στην ιδιωτική σφαίρα, αυτή προτάσσεται της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος ο ορισμός του οποίου, ωστόσο, αποτελεί σημείο σύγκρουσης και απόκλισης διαφορετικών προσεγγίσεων (Αθανασιάδης, 2011, τχ. 26). Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Bauman (1999, σελ.64), σχετικά με την εννοιολόγηση γύρω από το δημόσιο συμφέρον, για την ύστερη νεωτερικότητα στο «δημόσιο συμφέρον» τείνει να αλλάξει τόσο το «δημόσιο» όσο και το «συμφέρον»: το μεν «δημόσιο» μετατρέπεται σε αθροιστική προέκταση του «ιδιωτικού», το δε «συμφέρον» νοείται ως ανάγκη μιας απλής περιέργειας. Ο Garnham (2003, σελ.265) επισημαίνει δύο διαφορετικές διακρίσεις ανάμεσα στο δημόσιο και στο ιδιωτικό: Από τη μία πλευρά, υπάρχει το ζήτημα του κατά πόσον, στην περίπτωση ενός συγκεκριμένου ατόμου, μπορούμε ή πρέπει να διαχωρίσουμε την ιδιωτική από τη δημόσια συμπεριφορά. Από την άλλη, κατά πόσον υπάρχει ένα φάσμα ζητημάτων (ή συμπεριφορών) τα οποία είναι θεμιτό ή όχι να υπόκεινται σε δημόσια συζήτηση ή/και έκθεση. Σε κάθε περίπτωση η τήρηση της διαφοράς αρχής ανάμεσα σε δημόσιο και ιδιωτικό κρίνεται αναγκαία συνθήκη στην παρούσα μελέτη για τη συγκρότηση του πολιτικού πεδίου.

[47] Ο Δεμερτζής (2002, σελ.256) τονίζει ότι «η περίπου πανταχόθεν διεκδικούμενη «διαφάνεια», το «δικαίωμα του κοινού να ξέρει την αλήθεια» γύρω από τη ζωή διασημοτήτων της πολιτικής και του θεάματος, προβάλλεται ως κοινωνική αξίωση για το δικαίωμα στη δημοσιότητα – ορατότητα». Πρβλ. και Bauman (1999, σσ.72-78).

Η παραπάνω προσέγγιση επιχείρησε να συνδέσει την ανάπτυξη των σύγχρονων ΜΜΕ με τον τρόπο συγκρότησης της πολιτικής δράσης συμπαραβάλλοντας την αλλαγή δομής της δημόσιας – ιδιωτικής σφαίρας και πώς αυτοί οι παράγοντες λειτουργούν αλληλοδραστικά στο επικοινωνιακό και πολιτικό πεδίο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3Α. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ

Οι συνθήκες παραγωγής και ένταξης ενός τέτοιου πολιτικού μηνύματος στην ημερήσια ατζέντα των ΜΜΕ – και πολλές φορές στην κορυφή αυτής – θα πρέπει να εξεταστούν σε συνάρτηση με μια σειρά παραγόντων όπως την εξέλιξη των μέσων ενημέρωσης, τις αλλαγές στις κοινωνικές και πολιτικές δομές καθώς και το κοινωνικό – οικονομικό και πολιτικό γίγνεσθαι της εποχής. Το μήνυμα θα πρέπει να ειδωθεί ως προϊόν συγκεκριμένης επικοινωνιακής διεργασίας πομπού/δέκτη, που δεν απομονώνεται από τον περιβάλλοντα χώρο του αλλά μετουσιώνεται σημασιολογικά και κατανοείται η πολυσήμαντη χροιά του μέσα στο κοινωνικό – ιστορικό πλαίσιο παραγωγής του. Σύμφωνα με τον Thompson (1998, σ. 79) οι τρόποι, με τους οποίους κάποιο προϊόν των μέσων κατανοείται, διαφέρουν από άτομο σε άτομο (ή από μια ομάδα ατόμων σε άλλη) και από ένα κοινωνικό – ιστορικό πλαίσιο στο άλλο. Συνεπώς, το «νόημα» ενός μηνύματος που μεταφέρουν τα ΜΜΕ, όπως και όλες οι συμβολικές μορφές, δεν είναι στατικό, οριστικά παγιωμένο και ορατό σε όλους, αλλά θα πρέπει να αντιμετωπίζεται περισσότερο ως ένα σύνθετο, μεταβαλλόμενο φαινόμενο που ανανεώνεται συνεχώς και σε κάποιο βαθμό μετασχηματίζεται, από την ίδια την διαδικασία της ερμηνείας και επανερμήνευσης. Αντίστοιχα και το σκάνδαλο μεταβάλλεται εννοιολογικά και εκ νέου σημασιοδοτείται μέσα στο σύγχρονο μεντικοκρατούμενο περιβάλλον, το οποίο και αποτέλεσε τη βάση για την αυξανόμενη κυριαρχία των πολιτικών σκανδάλων.

Η κανονιστιστική διάσταση που σταδιακά αποκτούν τα σκάνδαλα αποτελεί μέρος μιας ιδιαίτερης πολιτικής κουλτούρας, της αποκαλούμενης από τον Thompson «πολιτικής κουλτούρας των σκανδάλων» (2000), η οποία σχετίζεται άμεσα με τις μεταβολές που σημειώθηκαν στο πολιτικό και επικοινωνιακό πεδίο. Η αυξανόμενη ορατότητα των σκανδάλων εν μέρει υποστηρίζει ο ίδιος ότι οφείλεται σε μια σταδιακή μεταλλαγή της ευρύτερη πολιτικής κουλτούρας. Είναι αναγκαίο να επισημανθεί ότι με τον όρο «πολιτική κουλτούρα» εννοείται το σύνολο των γνωστικών, αντιληπτικών σχημάτων και πρακτικών που διαχρονικά και σημασιοδοτούν την πολιτική σφαίρα (Δεμερτζής, 1990) Σχήματα τα οποία ο Bourdieu (1977) αντιλαμβάνεται ως τρόπο οργάνωσης και επανοργάνωσης της εμπειρίας των υποκειμένων σε πρακτικό, γνωστικό, θυμικό και αντιληπτικό επίπεδο. Η πολιτική κουλούρα εστιάζεται στην ιστορικο – εξελικτική διερεύνηση, στη σχέση πολιτικών δομών και πολιτικής δράσης

και στη συνεξέταση πολιτικών προδιαθέσεων και πολιτικής συμπεριφοράς (Tucker, 1973).

Η απαξίωση της πολιτικής, η σταδιακή απομάκρυνση των ταξικά προσανατολισμένων κομμάτων από παραδοσιακούς ιδεολογικούς διαχωρισμούς και η αποδυνάμωση της εκλογικής ρητορικής που βασίζεται σε αντιτιθέμενα ιδεολογικά συστήματα και ταξικά συμφέροντα σηματοδοτούν την ανάδυση μιας νέας πολιτικής κουλτούρας, η οποία δίνει έμφαση πλέον στην πολιτική της εμπιστοσύνης και όχι στην πολιτική της ιδεολογίας. Η έννοια της εμπιστοσύνης όπως τη συλλαμβάνει ο Francis Fukuyama ερμηνεύει σε ικανοποιητικό βαθμό την επίδραση που έχει στην πολιτική διαφθορά η πολιτική κουλτούρα της κοινωνίας – και αν ο δείκτης της ιδεολογίας ήταν η εξυπηρέτηση των ταξικών συμφερόντων, τότε ο δείκτης εμπιστοσύνης ισοδυναμεί σήμερα με την αξιοπιστία των πολιτικών προσώπων και θεσμών – . Ζητήματα επομένως που άπτονται της πολιτικής συνέπειας και περιστατικά που κλονίζουν την πολιτική εμπιστοσύνη λαμβάνουν τη μεγαλύτερη προσοχή στις μέρες μας.

Υπό αυτό το πρίσμα, είναι αναγκαία για την ερμηνευτική διαδικασία στην οποία προχωρούμε στην εμπειρική μας έρευνα μια συνοπτική περιοδολόγηση των μεταβολών που υπέστη η χώρα σε πολιτικό και επικοινωνιακό επίπεδο από τη δεκαετία του 1980, περίοδος κατά την οποία τα σκάνδαλα μετέρχονται στον πολιτικό ανταγωνισμό, μέχρι και σήμερα.

3.1 Το πολιτικο – ιστορικό πλαίσιο παραγωγής του μηνύματος

1980 – 2000: Συσχετισμοί πολιτικών και επικοινωνιακών δυνάμεων: Αλλαγές, μεταβολές και ανατροπές

Η δεκαετία του ’80 σηματοδοτεί μείζονες αλλαγές τόσο στο πολιτικό όσο και στο επικοινωνιακό περιβάλλον. Η δεκαετία διαποτισμένη έντονα από το αίτημα του εκδημοκρατισμού, θέτει τα θεμέλια για τη δημιουργία ενός σύγχρονου κράτους δικαίου, ενισχύοντας τη δημοκρατική λειτουργία βασικών πολιτικών και κοινωνικών θεσμών που κατοχυρώνουν το δημοκρατικό πολίτευμα (Παναγιωτοπούλου, 1996, σελ.139). Με την ένταξη της Ελλάδας το 1981 στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, η θεσμική μεταβολή δεν οδήγησε απαραίτητα στην παγίωση νέων κοινωνικών δομών. Δημιούργησε εντούτοις μια κοινωνική κινητικότητα, η οποία αποτυπώθηκε στις εκλογές του 1981 με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία.

Ωστόσο, η αντίφαση του ΠΑΣΟΚ, είναι έκδηλη ήδη από το 1977: από τη μια υπάρχει μια αντικαπιταλιστική προγραμματική διακήρυξη, από την άλλη μια «μετριοπαθής» πολιτική γραμμή. Από την μια υπάρχει το τρίπτυχο της κοινωνικής αλλαγής: κοινωνικοποίηση/αυτοδιαχείριση/δημοκρατικός προγραμματισμός, από την άλλη το τρίπτυχο της πολιτικής γραμμής: εκλογικισμός (κύριος στόχος είναι να αυξάνονται τα εκλογικά ποσοστά και να κερδηθούν οι εκλογές, ακόμα κι'αν χρειαστεί να γίνουν προγραμματικές υποχωρήσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί η ψήφος και συντηρητικών μαζών), κυβερνητισμός (διαμορφώνεται ένα πρόγραμμα – άθροισμα διαχειριστικών προτεραιοτήτων και διευθετήσεων και όχι πρόγραμμα κοινωνικών αλλαγών), τακτικισμός (νομιμοποιείται κάθε είδους τακτική που θα μπορούσε να συμβάλει στη διεύρυνση της εκλογικής βάσης), (Σπουρδαλάκης, 1988).

Από τις αρχές της δεκαετίας του '80, οι πελατειακές σχέσεις κράτους – πολιτών χρησιμοποιήθηκαν και από τα δυο μεγάλα κόμματα ΠΑΣΟΚ και ΝΔ ενώ η ισχυροποίηση του διπόλου (Κέντρο/Δεξιά) η οποία οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό και από την προνομικακή προβολή του στον τύπο, συνέβαλε στην παγίωση της λειτουργίας των κομμάτων. Ο προεκλογικός λόγος περί εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης των κοινωνικών και οικονομικών δομών υποκαταστάθηκε από μια πελατειακή διαλεκτική που αναπτύχθηκε ανάμεσα στα κόμματα εξουσίας και τους πολίτες. Το «κληροδότημα» των πελατειακών σχέσεων δεν επηρέασε μόνο τι σχέσεις κομμάτων – πολιτών αλλά και την ανάπτυξη των επικοινωνιακών δομών. Όπως σημειώνει η Μ. Κομνηνού, η αντίθεση κράτους – κοινωνίας παραπέμπει στη συγκεριμένη σχέση μεταξύ του τύπου και του κομματικού συστήματος, σχέση η οποία αντανακλά τόσο τα πελατειακά χαρακτηριστικά του κομματικού συστήματος όσο και την αδυναμία της σφαίρας της δημοσιότητας να λειτουργήσει με κάποια σχετική αυτονομία. Έτσι, ο αστικός τύπος τα επόμενα χρόνια μετά τη μεταπολίτευση δεν καθόριζε την ημερήσια διάταξη αλλά λειτουγούσε σαν φερέφωνο των κυρίαρχων κομματικών σχηματισμών χωρίς ωστόσο να μπορεί να του αποδοθεί ο όρος «κομματικός» τύπος αφού μπορεί να συντάσσονταν με τη γραμμή ενός κομματικού σχηματισμού, παρέμενε παρά ταύτα ιδιωτική επιχείρηση που εξυπηρετούσε σε πολλές περιπτώσεις επιχειρηματικά και εκδοτικά συμφέροντα (1990, σσ.291-292).

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 η κρίση σε πολλαπλά επίπεδα και κυρίως σε οικονομικό επίπεδο αποτυπώνεται στο πρόγραμμα λιτότητας που εφαρμόζεται από το ΠΑΣΟΚ. Η σταδιακή απομάκρυνση από τη σοσιαλιστική ρητορική του κόμματος και

η ενσωμάτωση νεοφιλελεύθερων πολιτικών έρχεται σε αντίφαση με την κύρια εκλογική του βάση, τη μεσαία τάξη. Οι δομικές επιδράσεις στην πολιτική κουλτούρα της ελληνικής κοινωνίας του 1980 είναι εμφανείς. Όπως το έχει διατυπώσει ο Λίποβατς (1988, σσ.91-94), η αναξιοπιστία και η έλλειψη εμπιστοσύνης στο λόγο του άλλου αποτελούν δομικό χαρακτηριστικό των ανταλλαγών και των συναλλαγών των νεοελλήνων. Η φάση αυτή προσδιορίζεται ως μετάβαση από την πελατεία στον λαϊκισμό (Κομνηνού et al., 1989, σσ.380-381).

Η οικονομική κρίση περνά και στον χώρο των εφημερίδων καθώς η πλειονότητά τους αντιμετωπίζει σοβαρά οικονομικά προβλήματα με εξαίρεση τρεις εφημερίδες (Το Έθνος, η Απογευματινή και ο Ριζοσπάστης). Σύμφωνα με την Μ. Κομνηνού δεν είναι τυχαίο που η δύσκολη οικονομικά περίοδος του τύπου συνδυάζεται με την «κομματικοποίησή» του (1990, σελ.299). Το δίπολο Κέντρο/Δεξιά, τυγχάνει ιδιαίτερης προβολής και στο πεδίο του τύπου ενώ η χρήση του σχήματος κατέχει ηγεμονική θέση κυρίως σε κρίσιμες πολιτικές συγκυρίες για τη χώρα όπως είναι οι προεκλογικές.

Ωστόσο, το πρόγραμμα λιτότητας που εφαρμόζεται το 1985 από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ φέρνει ριζικές αλλαγές στο χώρο των ΜΜΕ καθώς οι ξένες πολυεθνικές χάρη στο πακέτο των κυβερνητικών μέτρων που ονομάστηκε «πολιτική λιτότητας», οδηγούν σε έκρηξη διαφημιστικών δαπανών. Αυξήθηκαν έτσι σοβαρά τα κέρδη των συγκροτημάτων του τύπου. Παράλληλα, αναδιαρθρώνονται θεαματικά οι επιχειρήσεις του τύπου που επενδύουν σημαντικά ποσά στις νέες τεχνολογίες (Κυριαζίδης, 1987). Οι αλλαγές αυτές μετασχημάτισαν τις σχέσεις του τύπου με το κομματικό σύστημα, καθώς ο τύπος από βιοτεχνία πλέον μεταβάλλεται σε βιομηχανία που διεκδικεί να κατοχυρώσει την αυτοτέλειά του στο δημόσιο χώρο με κριτήρια ως επί το πλείστον επιχειρηματικά και εμπορικά. Η είσοδος νέων επιχειρηματιών που διαθέτουν οικονομική δύναμη και προέρχονται από εξωεκδοτικούς χώρους σε σχέση με τους παραδοσιακούς εκδότες, αναδιαμορφώνει τις σχέσεις τύπου – εξουσίας. *«Είναι σαφής η διαφορά με τους παραδοσιακούς εκδότες, οι οποίοι αρύονταν την επιρροή τους από την πελατειακή σχέση με κάποιον πολιτικό αρχηγό και από την «πιστή» τήρηση μιας παραταξιακής γραμμής. Δεν είχαν κεφάλαια από εξωεκδοτικές δραστηριότητες και χρησιμοποιούσαν την επιρροή τους στο αναγνωστικό κοινό για να προασπίσουν την επιχειρηματική τους υπόσταση. Αντίθετα, οι νέοι επιχειρηματίες αρύονται την επιρροή τους κυρίως από τις εξωεκδοτικές επιχειρηματικές δραστηριότητές τους. Η*

διαφοροποίηση των συμφερόντων αυτής της μερίδας των ιδιοκτητών τύπου ξεπερνάει την περιχαράκωση σε κομματικές εντάξεις – χωρίς αυτό να συνεπάγεται την πλήρη αυτονομία του – είναι δε πολύ πιθανόν ότι υπερισχύουν τα εξωεκδοτικά συμφέροντα στη χάραξη της εκδοτικής τους πολιτικής» (Κομνηνού, 1990, σσ.301-302). Έτσι, ο ενεργητικός ρόλος που αποκτά ο τύπος αντικατοπτρίζεται και στον σημαντικό ρόλο που αναλαμβάνει πλέον στη διαμόρφωση της ημερήσιας θεματολογίας. Στον αντίποδα τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα που παραμένουν κρατικά χρησιμοποιούνταν ως μέσο για τη δημοσιοποίηση της πολιτικής των εκάστοτε κυβερνήσεων και για την προβολή του κυβερνητικού έργου, γεγονός που είχε δημιουργήσει κύκλο αντεγκλήσεων ανάμεσα σε ΠΑΣΟΚ και ΝΔ για έντονη παρέμβαση και άμεσο έλεγχο των κρατικών ΜΜΕ. Το αίτημα για ελεύθερη ραδιοτηλεόραση από τα αντιπολιτευτικά κόμματα εντάθηκε κατά τη δεύτερη τετραετία της διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ όπου η δραστηριότητα των στελεχών του καλυπτόταν σχεδόν αποκλειστικά από τα κρατικά ΜΜΕ (Παπαναγιωτοπούλου, 1994, σελ.522). Η τηλεόραση μέχρι και το 1989 – χρονολογία ορόσημο για το ελληνικό ραδιοτηλεοπτικό πεδίο – λειτουργεί ως πεδίο προβολής και μηχανισμός εξυπηρέτησης του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος (Κομνηνού, 2001, σελ.155).

Το σκάνδαλο Κοσκωτά που ξεσπά στα τέλη της δεκαετίας (1989) αναδεικνύει αφενός τη διεφθαρμένη όψη στις σχέσεις επιχειρηματιών – εκδοτών με την κρατική εξουσία αφετέρου την ανάδειξη της περιχαράκωσης της προστασίας των εκδοτικών – επιχειρηματικών συμφερόντων με κάθε μέσο. Η ολοένα αυξανόμενη δύναμη του επιχειρηματία Γιώργου Κοσκωτά στον ελληνικό εκδοτικό χώρο και οι στενές σχέσεις που είχαν αναπτυχθεί με κυβερνητικούς παράγοντες και κρατικές δομές, αποτέλεσαν τη θρυαλλίδα για τις εξελίξεις σε πολιτικο – επικοινωνιακό επίπεδο. *«Οι πολιτικές συνθήκες στην Ελλάδα, το ιδιαίτερο εύρος του κρατικού παρεμβατισμού και του κρατικού οικονομικού ελέγχου, επέτρεψαν άνομες πρακτικές, εφόσον τα υποκείμενα της διαχείρισης είχαν την ευχέρεια, λόγω έλλειψης νομοτυπικού και πολιτικού ελέγχου να συγκροτούν ιδιωτικά οικονομικά συμφέροντα (περίπτωση Τράπεζας Κρήτης) [...] Οι εσωτερικές αντιθέσεις του κόμματος στην διακυβέρνηση όπως και οι αντιδράσεις των συγκροτήματων του τύπου που έβλεπαν τα συμφέροντά τους να θίγονται μακροπρόθεσμα κυρίως μπροστά στο ενδεχόμενο περιθωριοποίησης της προοπτικής να ελέγξουν την ιδιωτική ραδιοτηλεόραση, οδήγησαν στη δημοσιοποίηση αυτών των πρακτικών και στο φαινόμενο των σκανδάλων, που κυριάρχησε στη δημοσιότητα»*

(Χαραλάμπης, 1989, σσ.315-316). Η επιχείρηση άλωσης του τύπου από μερίδα του κομματικού συστήματος είχε καθοριστικές συνέπειες στο μετασχηματισμό της δημόσιας σφαίρας. Σύμφωνα με την Μ. Κομνηνού (2001, σελ.156) από τη μία επιτάχυνε την είσοδο του επιχειρηματικού κεφαλαίου στον τύπο και από την άλλη εγκαινίασε ένα νέο τύπο διαπλοκής μεταξύ επικοινωνιακών και επιχειρηματικών δρώντων. Το αποκορύφωμα της διαπλοκής αυτής ήταν η υπόθεση Κοσκωτά, η οποία ανέτρεψε τις ισορροπίες ανάμεσα στο εκδοτικό και πολιτικό σύστημα[48]. Επιχειρείται και ως ένα βαθμό και επιτυγχάνεται μια σχετική αυτοτέλεια του τύπου που κατάφερε να αποδεσμευθεί από τα στενά όρια των κομματικών λογικών/πρακτικών και μετατράπηκε από μια κρατικοκεντρική βιοτεχνία σε μια δυναμική βιομηχανία.

Παράλληλα, αναπτύχθηκε μια έντονη κριτική αμφισβήτησης του κομματικού συστήματος με αποτέλεσμα οι εκλογές του 1989 που διαδέχονται το σκάνδαλο αποβαίνουν μοιραίες για το ΠΑΣΟΚ. Ωστόσο η κυβέρνηση συνεργασίας ΝΔ – Συνασπισμού (ΚΚΕ και ΕΑΡ) ή άλλιώς η κυβέρνηση Τζανετάκη αποτέλεσε ένα αναγκαίο, αλλά μάλλον αποτυχημένο πείραμα καθώς η ΝΔ προσπάθησε μέσω αυτής να κερδίσει χρόνο, να εκμεταλλευθεί την ευκαιρία δημοσιοποίησης των σκανδάλων και να εκμεταλλευθεί πελατειακά τη συμμετοχή της στην κυβέρνηση (Χαραλάμπης, 1989, σελ.319). Αν και η πολιτική ανελαστικότητα στη συνεργασία μεταξύ ΝΔ και Συνασπισμού ήταν εμφανής, γεγονός που καταδείκνυε τη μη βιωσιμότητα του κυβερνητικού σχήματος, ωστόσο η συνεργασία απέφερε σ' ένα βαθμό αποτελέσματα για τη λειτουργία του θεσμικού πλαισίου, αρχής γενομένης από τη θέσπιση του Νόμου 1866/1989 όπου ιδρύεται το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης και παρέχονται οι άδειες για την ίδρυση των πρώτων ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών.

Ενώ θεσπίζονται όργανα με σκοπό να εφαρμόσουν τη νομοθεσία, απογυμνώνονται από ουσιαστικές αρμοδιότητες και μοιραία μεταβάλλονται σε συσκέψεις ειδικών με αλλεπάλληλες και αλληλοαναιρούμενες ανακοινώσεις, είτε σ' «εντολοδόχους» των εκάστοτε κυβερνήσεων, δεδομένου ότι ακόμα και η σύνθεση του ΕΣΡ καθορίζεται με

[48] Όπως εξηγεί η Μ. Κομνηνού (2001, σελ.156) *«η ιδιάζουσα μορφή που πήρε η ιδιωτικοποίηση στην Ελλάδα άλλαξε τόσο το ρόλο του τύπου όσο και της τηλεόρασης [...] Το εμπορικό πρότυπο υπερίσχυσε και επηρέασε σημαντικά τον καθορισμό της ημερήσιας διάταξης. Ιδιαίτερα μέσα από την κρίση του κομματικού συστήματος προέκρινε τη δραματοποίηση του εθνικισμού, του κοινωνικού αποκλεισμού και της εγκληματικότητας. Αμφισβήτησε ακόμη την κυριαρχία του «πολιτικού», το οποίο προσπάθησε να υποτάξει στη λογική του «φαίνεσθαι», και του μάρκετινγκ, όταν δεν το ευτέλιζε παρουσιάζοντάς το με όρους λαϊκού θεάματος».*

κομματικά κριτήρια. Αντίστοιχη ατολμία στην εφαρμογή των νόμων εφαρμόζεται και στην περίπτωση των ιδιωτικών ΜΜΕ, τα οποία δείχνουν να είναι απείθαρχα στο νέο νομικό πλαίσιο (Παναγιωτοπούλου, 1994, σσ.524-526) καθώς μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα ανοίγει το ένα τηλεοπτικό κανάλι μετά το άλλο χωρίς να διαθέτει νόμιμη ή επίσημη άδεια λειτουργίας.

Η απορρύθμιση του ραδιοτηλεοπτικού συστήματος που συντελείται περί τα τέλη της δεκαετίας αναπροσδιόρισε τις ανταγωνιστικές σχέσεις των διαφόρων ΜΜΕ με αποτέλεσμα να γίνει αναπροσαρμογή των επικοινωνιακών της προϊόντων (Παπαθανασόπουλος, 1993) με σαφή στροφή προς προϊόντα ιδιαιτέρως ανταγωνιστικά και ελκυστικά στο κοινό (Παπαθανασόπουλος, 2000). Επιπροσθέτως, η απελευθέρωση επέτρεψε την εμφάνιση ισχυρών οικονομικών συμφερόντων στις μετοχικές συνθέσεις των εταιρειών ΜΜΕ, ώστε μέσα από την αυξανόμενη δύναμη των μέσων ενημέρωσης και κυρίως της τηλεόρασης (Παπαθανασόπουλος, 2000), να πιέζουν την πολιτική εξουσία για προώθηση ιδίων συμφερόντων[49]. Πριν από την απορρύθμιση, η ιδιοκτησιακή δομή των ΜΜΕ ήταν σαφώς οριοθετημένη αφού τα έντυπα ΜΜΕ ελέγχονταν από ιδιώτες, ενώ τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ υπάγονταν στη δικαιοδοσία του κρατικού ελέγχου. Η οριοθέτηση του ελέγχου των ηλεκτρονικών ΜΜΕ άρχισε να μεταβάλλεται, αρχικά στο ραδιόφωνο από το 1987 (με την έλευση της δημοτικής, αλλά κατόπιν της ιδιωτικής ραδιοφωνίας), και μετέπειτα στην τηλεόραση, από τα τέλη του 1989 (με την έλευση της ιδιωτικής/εμπορικής τηλοψίας), (Χαιρετάκης, 2012). Με την εμφάνιση των ιδιωτικών σταθμών ο τύπος συναντά δυσκολίες καθώς δείχνει αδύναμος να αντιδράσει μπροστά στη νέα δυναμική της τηλεοπτικής ενημέρωσης και ενώ το λογικό θα ήταν να στραφεί σε ειδησεογραφικά προϊόντα περισσότερα ελκυστικά, αποπειράται να αναχαιτίσει την τηλεοπτική ορμή με προσφορές και δώρα, τακτική η οποία δεν αποδίδει τουλάχιστον σε βάθος χρόνου.

Και ενώ το 1989[50] εμφανίζεται συμβολικά ως σημείο εκκίνησης ενός ιδιότυπου ανταγωνισμού μεταξύ ιδιοκτητών ΜΜΕ και πολιτικού συστήματος· όπου τα

[49] Στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με τον Ν. Κωνσταντόπουλο, τα σκάνδαλα είναι ένα αποτελεσματικό όπλο στα χέρια των συμφερόντων αυτών, άρα είναι λογικό, να αναζητούνται από τα ΜΜΕ τέτοια εργαλεία πίεσης (2005, σελ.430).

[50] *«Η ελληνική ραδιοτηλεοπτική απορρύθμιση ήταν απόρροια της πολιτικής συγκυρίας «χρωματισμένη», κυρίως από πολιτικές σκοπιμότητες παρά από μια προσεκτική διερεύνηση των δεδομένων, προβλημάτων και δυνατοτήτων του επικοινωνιακού πεδίου της χώρας»,* υποστηρίζει ο Παπαθανασόπουλος (1994, σελ.246).

ανεξάρτητα από κρατικούς μηχανισμούς ραδιόφωνο και τηλεόραση δείχνουν ότι διαθέτουν τη δυναμική και τα μέσα να αμφισβητήσουν τις ρητορικές που το κράτος και τα κόμματα έχουν εγκαταλείψει τα τελευταία χρόνια, ο ανταγωνισμός κάθε άλλο παρά αποτρέπει τη σύγκλιση κράτους και ΜΜΕ. Στη λογική των ΜΜΕ, *«μπορεί κανείς να αμφισβητήσει επιμέρους πολιτικές, όχι όμως τους κανόνες του παιχνιδιού, πολλώ δε μάλλον το ίδιο το παιχνίδι»* (Λ. Φεραγιόλι, 1985, σελ.37), άποψη που υιοθετήθηκε σωρευμένα από τα μεγάλα εκδοτικά συγκροτήματα της εποχής εκείνης σε μια προσπάθεια να διεκδικήσουν κομμάτι από την πίτα και ν'αυξήσουν τον έλεγχο επιρροής τους.

«Η οικονομική, πολιτική και κοινωνική κρίση αποτέλεσαν την κατάλληλη συνθήκη για να δράσουν ανεξέλεγκτα τα ιδιωτικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα και στον τομέα των ειδήσεων. Βρίσκουν λοιπόν πρόσφορο έδαφος να καθιερώσουν νέους όρους πολιτικού διαλόγου και να κατασκευάσουν συναίνεση ως προς την «αντικειμενικότητα» και την «πολυφωνία» της πληροφόρησης [...] Συχνά παρατηρείται το φαινόμενο γύρω από συγκροτήματα των ΜΜΕ να συσπειρώνονται διακομματικές ομάδες πολιτικών, δημοσιογράφων και διαννοουμένων που με την παρουσία τους προσφέρουν στα κανάλια κύρος, συνέχιση του διαλόγου με τους προκαθορισμένους κανόνες του παιχνιδιού...», ισχυρίζεται η Ρ. Παναγιωτοπούλου (1994, σελ.530). Είναι προφανές ότι μέσα σε συνθήκες αδυναμίας διαμόρφωσης και εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου, φαινόμενα αυθαιρεσίας και διάβρωσης στις νεοπαγείς σχέσεις πολιτικών και καναλαρχών θα είναι εντονότερα. Η απορρύθμιση που συντελέστηκε έφερε μάλλον την άναρχη «αυτορρύθμιση» των ραδιοτηλεπτικών μέσων με πολυεπίπεδες συνέπειες στο πολιτικο – επικοινωνιακό πεδίο.

Σε επίπεδο διακυβέρνησης, μετά από μια πολύμηνη περίοδο κυβερνητικής αστάθειας, τον Απρίλιο του 1990 διαδέχεται την οικουμενική κυβέρνηση Ζολώτα η ΝΔ, η οποία εξ'αρχής ακολούθησε μια περιοριστική πολιτική ως προς τους μισθούς, τις κοινωνικές παροχές, πολιτική, η οποία βασιζόταν στα τεράστια δημοσιονομικά ελλείμματα που καλούνταν να αντιμετωπίσει. Εντούτοις, η απουσία μέτρων κοινωνικής πρόνοιας, η αλλαγή του εκλογικού νόμου που πριμοδοτούσε στην ουσία το πρώτο και το τρίτο κόμμα δεν διατάραξαν το κλίμα πολιτικής και κοινωνικής ηγεμονίας της ΝΔ. Από την άλλη, οι αλλαγές ή μάλλον οι αναχρονιστικές λογικές πολλών εκ των μέτρων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση που εξήγγειλε η κυβέρνηση θα λέγαμε ότι ήταν και το μοναδικό σοβαρό σημείο κοινωνικής τριβής της που οδήγησε σε δυναμικές μαθητικές

καταλήψεις, πρωτοφανή σε όγκο συλλαλλητήρια με αποκορύφωμα τη δολοφονία του καθηγητή Νίκου Τεμπονέρα τις πρώτες μέρες του 1991. Ωστόσο η μεγαλύτερη πολιτικο – κοινωνική τριβή που υπέστη η κυβέρνηση δεν ήλθε πριν το 1992, χρονιά κατά την οποία εξαγγέλθηκε η εισοδηματική πολιτική των μηδενικών αυξήσεων σε μισθούς και συντάξεις (αύξηση 0+0 όπως είναι ευρέως γνωστή), το τεράστιο κύμα μεταναστών που εισρέει στη χώρα, διαμορφώνοντας ένα σημαντικό εθνικιστικό πυρήνα, η κατάρρευση του κατηγορητηρίου του Ανδρέα Παπανδρέου για τη δίκη Κοσκωτά, κατακρημνίζοντας επί της ουσίας την αντιπολιτευτική γραμμή της ΝΔ περί «κάθαρσης» και τέλος η εσωκομματική αμφισβήτηση του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη από επιφανή στελέχη της ΝΔ. Οι παράγοντες αυτοί διαμορφώνουν ένα ασφυκτικό πλαίσιο για την κυβέρνηση, το οποίο κορυφώνεται με τις εξαγγελίες της κυβέρνησης για μείωση του κράτους ξεκινώντας κύμα αποκρατικοποιήσεων (Εταιρεία Αστικών Συγκοινωνιών κ.λπ.) και την ανακίνηση του καυτού ζητήματος του Ασφαλιστικού (Βερναρδάκης, 2006). Εν τω μεταξύ, η αποχώρηση του Αντώνη Σαμαρά από τη ΝΔ στα τέλη του 1992 ύστερα από τη ρήξη που είχε με τον Μητσοτάκη με «αιχμή του δόρατος» το μεταναστευτικό ζήτημα προχωρά στην ίδρυση της ΠΟΛ.ΑΝ. τον Ιούνιο του 1993 προκαλώντας κυβερνητικούς τριγμούς καθώς οι βουλευτές της ΝΔ που προσχωρούν στο νέο κόμμα διατηρούν τις έδρες τους θέτοντας σε καθεστώς ομηρίας την κυβέρνηση. Η πρόθεση της κυβέρνησης να πουλήσει το 49% του ΟΤΕ σε στρατηγικό επενδυτή κυριάρχησε στην πολιτική ατζέντα και ατζέντα των ΜΜΕ της εποχής ως μια εξόχως ετεροβαρής οικονομική συμφωνία εναντίον του ελληνικού δημοσίου, η οποία σε συνδυασμό με την αποστασία δυο βουλευτών της ΝΔ, υποχρέωσαν την κυβέρνηση σε πρόωρες εκλογές. Η φθορά που υπέστη η ΝΔ αποτυπώνεται έντονα στις εκλογές που προκηρύσσονται τον Οκτώβριο του 1993.

Το ΠΑΣΟΚ μετά τις εκλογές του 1993 επανέρχεται στο τιμόνι της διακυβέρνησης παρά τις δυναμικές προεκλογικές τακτικές στις οποίες προχωρεί η ΝΔ σε πολλαπλά πεδία. Κατά την προεκλογική περίοδο του 1993, οπότε παραχωρούνται οι άδειες σε τηλεοπτικούς σταθμούς της Αττικής, σε μια προσπάθεια της κυβέρνησης να αιφνιδιάσει τους πολιτικούς της αντιπάλους, αποτυπώνεται για μια ακόμα φορά η σχέση συμβίωσης ανάμεσα στους πολιτικούς και επικοινωνιακούς δρώντες. Με την ανάληψη της εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ παραχωρούνται άδειες και στους 2 αποκλεισμένους από την προηγούμενη κυβέρνηση τηλεοπτικούς σταθμούς (ΣΚΑΙ και

902) σε μια προσπάθεια ευρύτερου «ανοίγματος» των συχνοτήτων (Παπαθανασόπουλος, 1994, σσ.257-258).

Τα χρόνια που ακολουθούν το ΠΑΣΟΚ [51] έχει πλέον μετασχηματιστεί από διαχειριστικό κόμμα σε κόμμα διακυβέρνησης, αναπτύσσοντας οργανικές σχέσεις διαπλοκής με το επιχειρηματικό/εκδοτικό κεφάλαιο. Τα ΜΜΕ είναι στενά συνδεδεμένα με τις αντιφάσεις, εντάσεις και σκοπιμότητες του πολιτικού συστήματος καθώς, όπως εξηγεί ο Ν. Μουζέλης (1978), το πολιτικό μας σύστημα χαρακτηρίζεται από έναν ιδιαίτερα συγκεντρωτικό και πατερναλιστικό χαρακτήρα της πολιτικής εξουσίας, γεγονός που καταδεικνύει και την έντονη πολιτικοποίηση του επικοινωνιακού πεδίου.

Σε ιδεολογικο – πολιτικό επίπεδο, το ΠΑΣΟΚ κουβαλούσε ακόμη τις μνήμες της σοσιαλδημοκρατικής του διαχείρισης, παρ'όλα αυτά τόσο το διεθνές όσο και το εσωτερικό οικονομικο – πολιτικό πλαίσιο έχει αλλάξει άρδην. Η Ελλάδα είναι αναγκασμένη να προσαρμοστεί στα νέα ευρωπαϊκά κανονιστικά πλαίσια προκειμένου να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο που στην προκειμένη περίπτωση ήταν η ένταξη στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. *«Αν η πρώτη κυβερνητική περίοδος του ΠΑΣΟΚ (1981 – 1985) αλλά και η δεύτερη εν μέρει (1985 – 1989), ταυτίστηκαν με αναδιανεμητικές πολιτικές υπέρ των φτωχότερων τάξεων, η περίοδος 1993 – 1996 θα ταυτιστεί περισσότερο με διαχειριστικές προσπάθειες σταθεροποίησης της οικονομίας και σταδιακής (ήπιας) προσαρμογής στους μονεταριστικούς στόχους της ένταξης στην ΟΝΕ»,* σημειώνει ο Βερναρδάκης (2004).

[51] Το ΠαΣοΚ είναι το πολιτικό κόμμα που απετέλεσε τον κυβερνητικό σχηματισμό επί 23 περίπου συναπτά έτη από τον Οκτώβριο του 1981 μέχρι και τις 7 Μαρτίου του 2004, μ' ένα «διάλειμμα» τον Απρίλιο του 1990 σχηματίζει κυβέρνηση η ΝΔ και διατηρεί την εξουσία μέχρι τον Οκτώβριο του 1993 – τρεισήμισι ετών. Η περίοδος της μη διακυβέρνησής του, θα επισκιαστεί από το κλίμα των διώξεων του προέδρου του και αρκετών στελεχών του. Το γεγονός αυτό θα επιχειρήσει να εκμεταλλευτεί το 1990 στη Σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής του Πεντελικού μια ισχυρή εσωκομματική ομάδα, ώστε να αμφισβητήσει ανοικτά την ηγεσία του Α. Παπανδρέου (που βρίσκεται τότε σε υποδικία για το «σκάνδαλο Κοσκωτά»), προτείνοντας ως γραμματέα του κόμματος τον Π.Αυγερινό. Η ομάδα αυτή (Γεννηματάς, Σημίτης, Β.Παπανδρέου, Πάγκαλος, Λαλιώτης, κ.ά.) θα ηττηθεί μεν, ωστόσο θα αποτελέσει την αιχμή του δόρατος της εσωκομματικής αντιπολίτευσης που θα μορφοποιηθεί τα επόμενα χρόνια και η οποία θα συγκροτηθεί με βάση τον «πολιτικό και ιδεολογικό εκσυγχρονισμό» του κόμματος, σε αντιπαραβολή με τα «κοινωνιστικά» χαρακτηριστικά που επιβίωναν ακόμα έντονα στη φυσιογνωμία του (Βερναρδάκης, 2004).

Οι πολιτικές αυτές προκάλεσαν αντιδράσεις – με σημαντικότερη τη μεγάλη αγροτική κινητοποίηση σε Θεσσαλία, Μακεδονία και Στερεά Ελλάδα (1996) – όπως ήταν αναμενόμενο από τις λαϊκές τάξεις, που είχαν υποστεί κατά την προηγούμενη περίοδο μια συρρίκνωση τόσο των εισοδημάτων τους όσο και των δικαιωμάτων τους.

Στο εσωκομματικό πεδίο η περίοδος αυτή είναι περίοδος προετοιμασίας της διαδοχής του ιδρυτή του κόμματος, Ανδρέα Παπανδρέου. Η διαδοχή, που θα γίνει αναγκαστικά λόγω παρατεταμένης ασθένειας του Α. Παπανδρέου, τον Ιανουάριο του 1996, θα εκφράσει στην ουσία την πολιτικο – προγραμματική και οργανωτική μετεξέλιξη του ΠΑΣΟΚ. Η επικράτηση των «εκσυγχρονιστών» με την εκλογή του Κώστα Σημίτη σηματοδοτεί ουσιαστικά και τη μετεξέλιξη του κόμματος τόσο σε επίπεδο προγραμματικό όσο και σε οργανωτικό. Η άλλοτε σοσιαλιστική ρητορική αντικαθίσταται από το νέο εγχείρημα της ένταξης στις «μονεταριστικές» πολιτικές (βλ. ΟΝΕ) επιβάλλοντας περιοριστικές πολιτικές.

Οι δυο κυβερνητικές θητείες του ΠΑΣΟΚ (1996 – 2004) θα κληθούν να συγκροτήσουν στην πράξη τον εκσυγχρονισμό ως εθνική, πολιτική και ιδεολογική στρατηγική αντικαθιστώντας την παρελθούσα κομματική στρατηγική του λαϊκισμού του Ανδρέα Παπανδρέου: για την ποιοτική αναβάθμιση της θέσης της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και, ευρύτερα, στη διεθνή κοινότητα, για την ενίσχυση της κοινωνίας, τη λειτουργική ανανέωση των θεσμών, τον μετασχηματισμό της ιδεολογικοπολιτικής φυσιογνωμίας του ίδιου του ΠΑΣΟΚ (Πανταζόπουλος, 2011, σελ.150).

Στο επικοινωνιακό πεδίο, η επιδαψίλευση προνομίων στις επιχειρηματικές/εκδοτικές δυνάμεις από το θεσμικό πλαίσιο που τους εξασφαλίζει το πολιτικό σύστημα σηματοδοτεί νέους συσχετισμούς δυνάμεων. Το νέο πλαίσιο νόμου που θεσπίζεται (Ν. 2328/95) επιχειρεί να προσδιορίσει το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ραδιοτηλεοπτικών μέσων με την πρόθεση να περιοριστούν οι ολιγοπωλιακές πρακτικές και να διασφαλιστεί η διαφάνεια του ρόλου των εκδοτών και συγχρόνως επιχειρηματιών που συναλλάσσονται με το δημόσιο (έργα, προμήθειες κ.λπ.)[52].

[52] Ο Ν. 2328/95 του Βενιζέλου απαγόρευε την κάθετη συγκέντρωση μέσων διαφορετικών κατηγοριών (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες), και την οριζόντια συγκέντρωση, θέτοντας όριο μετοχών σ'ένα μόνο τηλεοπτικό σταθμό 25%. Για την επίτευξη της διαφάνειας, ο νόμος επέβαλε την ονομαστικοποίηση των μετοχών τόσο των ραδιοτηλεοπτικών και εκδοτικών επιχειρήσεων όσο και των μετοχών του δημοσίου μέχρι φυσικού προσώπου (Βενιζέλος, 1996, σσ.76-81).

Ωστόσο, οι διαδικασίες ελέγχου τόσο του καθεστώτος όσο και της νομιμότητας των φορέων που λαμβάνουν δημόσιες προμήθειες ή έργα δεν ολοκληρώθηκαν ποτέ. Η επιτροπή από το ΕΣΡ που προβλεπόταν για τη διενέργεια ελέγχων δεν πραγματοποιήθηκε. Επί της ουσίας το ΕΣΡ είναι μια κατ' επίφαση εποπτική αρχή, η οποία περιορίζεται σε μια τυποκρατική γνωμοδότηση και αίρεται και αυτή αν δεν παρασχεθεί εντός περιορισμένων χρονικών ορίων (Γ. Δαρεμάς, 2000, σσ.544-547).

Οι δομικές αδυναμίες που εμφανίζουν οι κρατικές δομές αποτυπώνονται και στο Ν.2644/1998 που αφορά στην παροχή συνδρομητικών ραδιοτηλεοπτικών συχνοτήτων. Ο νόμος ευνοεί τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας των εταιρειών μέσων επικοινωνίας υπό την επίφαση ότι θεσμοθετεί ασφαλιστικές δικλείδες περιορισμού της συγκέντρωσης, ενώ εισάγει πλήθος εξαιρέσεων από τους περιορισμούς (Δαρεμάς, 2000, σελ.548).

Η διαπλοκή με νέα οικονομικά κέντρα εξουσίας που αντανακλά ο «νεο – εκσυγχρονιστικός γραφειοκρατισμός» αναπαράγεται ιδιαίτερα στο χώρο της πληροφόρησης και των επικοινωνιών με βάση τη συχνά σκανδαλώδη ανάθεση δημοσίων έργων και των προμηθειών του Δημοσίου, εξηγεί ο Μ. Σαματάς συμπληρώνοντας ότι *«είναι επίσης χαρακτηριστικό αυτό που ανέφερε το πόρισμα της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής τον Ιούνιο 1999 που ασχολήθηκε με το θέμα των διαγωνισμών των δημοσίων έργων υπογραμμίζοντας ότι δεν υπάρχει θεσμικό πλαίσιο που να εγγυάται τους όρους υπό τους οποίους οι διακηρύξεις των διαγωνισμών ν'αποκλείουν οποιαδήποτε αδιαφάνεια»* (2000, σελ.170). Οι σχέσεις επικοινωνιακών και πολιτικών δυνάμεων αναπτύσσονται σε συνθήκες αδιαφάνειας, ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο τα επιχειρηματικά κεφάλαια που έχουν εισαχθεί πλέον δυναμικά στην κονίστρα των ΜΜΕ και με εχέγγυα τη διαχειριστική αναρχία και την εφαρμοστική ατολμία, επιχειρούν να περιορίσουν τον κρατικό παρεμβατισμό. *«Πέρα από τη διαμάχη τους για τη νομή της οικονομικής πίτας συγκλίνουν σ'ένα κοινό στόχο, στο ν'αρθούν πάνω από τους πολιτικούς και να τους ηγεμονεύσουν»* γράφει χαρακτηριστικά ο δημοσιογράφος Β. Μουλόπουλος στο άρθρο του «Τα νέα κέντρα εξουσίας» στις 17/5/1998 στο Βήμα. Η αποτίναξη της προσκόλλησης στην κομματική λογική των παλιών εκδοτών σε μεγάλο βαθμό επιτυγχάνεται.

Η στροφή προς νέες επικοινωνιακές τεχνικές σ'ένα βαθμό επιβεβαιώνουν τον διευρυμένο ρόλο της εμπορικής τηλεόρασης, η οποία μαζί με μια μερίδα του τύπου λειτουργεί επικυρίαρχα στον καθορισμό της ημερήσιας διάταξης σύμφωνα με τα

συμφέροντα των κυρίαρχων μερίδων του κεφαλαίου και με τις επιταγές του εμπορικού προτύπου (Κομνηνού, 2001, σελ.196).

Η επικοινωνιακή αγορά δείχνει να είναι άναρχα και εξουσιαστικά συγκροτημένη σ'ένα ελλιποβαρές πλέγμα δημοκρατικών θεσμών και ελλειμματικών εφαρμοστικών δομών από πλευράς κράτους.

Δεκαετία 2000: Η ηθικολογική ρητορική στο επίκεντρο του πολιτικού λόγου

Οι εναλλαγές των δυο κυρίαρχων πολιτικών κομμάτων (ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ.) στην εξουσία, το γεγονός ότι μέσα σε δέκα χρόνια προκηρύχθηκαν τέσσερις φορές εθνικές εκλογές, τρία πολιτικά κόμματα άλλαξαν αρχηγό (ΠΑΣΟΚ, Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ), ένα νέο μπήκε στη Βουλή (ΛΑΟΣ), η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, το αίτημα για αλλαγή των κοινωνικών δομών του Κράτους (επανίδρυση) και για ανασύσταση της δημόσιας πολιτικής κατά της αδιαφάνειας με αφορμή την «αναζωπύρωση» παλιών σκανδάλων (Siemens) και την εμφάνιση νέων (Βατοπέδι, ομόλογα, υποβρύχια), η ανάδυση νέων μορφών κινητοποίησης των πολιτών και οι κοινωνικές συγκρούσεις, συνθέτουν σε μεγάλο βαθμό το πολιτικό σκηνικό που επικράτησε την περασμένη δεκαετία στη χώρα. Στο επίκεντρο όλων των προεκλογικών αναμετρήσεων βρίσκεται σταθερά το ζήτημα της διαφθοράς.

Μετά από μια πολύχρονη διακυβέρνηση της Ελλάδας από το ΠΑΣΟΚ με σαφή σημάδια κοπώσεως και φθοράς, η εικόνα πλέον της αδρανούς, μη ανανεωτικής κυβέρνησης αντικατοπτρίζεται πλέον στο λαϊκό αίσθημα αιτώντας την ανανέωση στο κυβερνητικό καθεστώς. Η συσσώρευση αποτυχιών κυρίως κατά τη δεύτερη τετραετία διακυβέρνησης του Σημίτη, συμπεριλαμβανομένων της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης, του σκανδάλου του Χρηματιστηρίου, των φαινομένων διαπλοκής που παρατηρήθηκαν κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των ολυμπιακών έργων, οδήγησε σε συρρίκνωση της εκλογικής του βάσης. Μπροστά στο φόβο ενδεχόμενης εκλογικής ήττας αποφασίζει στις 8 Φεβρουαρίου του 2004 να κατέλθει στις επικείμενες εκλογές με νέο πρόεδρο, τον Γιώργο Παπανδρέου, γιο του ιδρυτή του ΠΑΣΟΚ, Ανδρέα Παπανδρέου. Ο νέος πρόεδρος διαδέχεται μέσα από συνοπτικές διαδικασίες τον Κώστα Σημίτη, ο οποίος χρημάτισε πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ επτάμισι περίπου χρόνια (Ιούνιος 1996 – Φεβρουάριος 2004). Το ΠΑΣΟΚ με επικεφαλής τον Γιώργο Α. Παπανδρέου και με φόντο την επικείμενη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων από την Ελλάδα (13 – 29 Αυγούστου 2004) δίνει τον προεκλογικό του αγώνα έχοντας ως

κεντρικό σύνθημα «Τολμάμε, Αλλάζουμε, Προχωράμε», με στόχο να αποδείξει ότι σέβεται την ανάγκη της κοινωνίας γι' αλλαγή.

Η διαδοχή του Γιώργου Α. Παπανδρέου στο «τιμόνι» του ΠΑΣΟΚ από τον απερχόμενο Κώστα Σημίτη μερικούς μήνες πριν τη διενέργεια των Εθνικών Εκλογών επέτυχε ως ένα βαθμό ν' αντιστρέψει τις αρνητικές μάζες των ψηφοφόρων, που πλέον είχαν μεταφερθεί στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης ως θετικές ψήφοι, «μειώνοντας τη ψαλίδα» ανάμεσα στους δυο ισχυρούς πολιτικούς μηχανισμούς. Οι επιφαινόμενες ποσοστώσεις ευρείας δυναμικής και οι υψηλές συσπειρώσεις δημιούργησαν την ψευδαίσθηση ενός «ντέρμπι» μέχρι και τον τελευταίο μήνα, κατά τη διάρκεια του οποίου παρατηρήθηκε αύξηση της διαφοράς ανάμεσα στο προπορευόμενο και ακολουθούν κόμμα για να καταλήξει σ' ένα αποτέλεσμα, μη αναστρέψιμο. Ο Γιώργος Α. Παπανδρέου, εκκολαπτόμενος ακόμα αρχηγός του κόμματος αποπειράθηκε να χτίσει ένα επικοινωνιακό προφίλ με target group τη νέα γενιά αλλά και τους παλαιούς «Παπανδρεϊκούς» προκειμένου να λάβει το «χρίσμα» και από το λαό. Ο νέος πολιτικός αρχηγός κλήθηκε να ενσαρκώσει τις μετασχηματιζόμενες επιταγές του λαού αναλαμβάνοντας παράλληλα να δημιουργήσει εξισορροπιστικές τάσεις ανάμεσα στ' αριστερά και δεξιά στοιχεία (πολιτικά στοιχεία που είχαν προσεγγισθεί από την κεντροδεξιά πολιτική του συντηρητικού Κώστα Σημίτη) που είχαν εγκολπωθεί στο ΠΑΣΟΚ με τις διευρύνσεις Μίμη Ανδρουλάκη, Μαρίας Δαμανάκη από τη μια και τις μετεγγραφές Στέφανου Μάνου, Ανδρέα Ανδριανόπουλου από την άλλη.

Στον αντίποδα, ο πολιτικός αρχηγός της Ν.Δ., Κώστας Καραμανλής, επτά χρόνια ως εκπρόσωπος της αξιωματικής αντιπολίτευσης στερέωσε γερές συσπειρωτικές βάσεις με στόχο να τις συντηρήσει αμείωτες – χωρίς απώλειες – μέχρι και την τελευταία μέρα των Βουλευτικών Εκλογών του 2004. Ωστόσο, ανατρέχοντας στο περιεχόμενο των πολιτικών λόγων της Ν.Δ. θα λέγαμε ότι παρέμεινε σχετικά αμετάβλητο καθώς οι περιστασιακές ανανεώσεις του λόγου του κόμματος, δεν οδηγούσαν με σαφήνεια προς μια συγκεκριμένη ιδεολογικοπολιτική κατεύθυνση λαμβάνοντας υπόψη και τις συχνές αλλαγές δυνάμεων σε εσωκομματικό επίπεδο[53]. Εγείρονται λοιπόν ζητήματα για τη σαφήνεια του ιδεολογικού προφίλ του κόμματος.

[53] Ο Γ. Κωνσταντινίδης (2009, σελ.208) αναφέρει χαρακτηριστικά: «Ο ενωτικός λόγος των ηγεσιών Καραμανλή και Ράλλη, με τις συχνές αναφορές σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, αντικαταστάθηκε, έστω και προσωρινά, από τον οικονομικό φιλελευθερισμό της ηγεσίας Μητσοτάκη το 1985 και τη

Η 7η Μαρτίου του 2004 αποτελεί ημερομηνία – ορόσημο για τις νέες πολιτικές ζυμώσεις που πραγματοποιούνται στον ελλαδικό χώρο καθώς η μέχρι τότε αξιωματική αντιπολίτευση αναδεικνύεται πρώτο κόμμα με ποσοστό 45,36%, καταλαμβάνοντας 165 έδρες στο κοινοβούλιο. Η παράταξη του ΠΑΣΟΚ μετά από μια μακρά περίοδο διακυβέρνησης διατηρεί ως ένα βαθμό τις δυνάμεις της, έχοντας ωστόσο απολέσει την παλαιά δυναμική του και με ποσοστό 40,55% αναδεικνύεται δεύτερο κόμμα. Η κρίση του ΠΑΣΟΚ, και κατ' επέκταση η κρίση του δικομματισμού, είναι αποτέλεσμα της άρσης των βασικών και στρατηγικών διαφορών με τη Ν.Δ., καθώς και της «χαλάρωσης» του ιδεολογικοπολιτικού του στίγματος δεδομένου ότι η «καθαρότητα» των θέσεων του κόμματος έχει αμβλυνθεί σε σημαντικό βαθμό, εξηγεί ο Βερναρδάκης (2009, σελ.139) ενώ από τα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας παρατηρείται ότι οι ιδεολογικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στα δυο μεγάλα κόμματα έχουν αμβλυνθεί ακόμα περισσότερο[54]. Η ήττα του ΠΑΣΟΚ ερμηνεύθηκε από την επόμενη κιόλας ημέρα ως αποδοκιμασία των «εκσυγχρονιστών» και σημείο τερματισμού του πρόσφατου εκσυγχρονιστικού εγχειρήματος στην Ελλάδα (Καρζής, 2006, σελ.9). Σύμφωνα με τον Τ. Παππά (2009, σελ.238), τα αίτια της εκλογικής ήττας θα πρέπει να αναζητηθούν στην κοινωνική απαξίωση των στελεχών που στήριζαν το 2000 την πολιτική του εκσυγχρονισμού είτε επειδή κατηγορήθηκαν για διαφθορά και συναλλαγή είτε λόγω προκλητικής ιδιωτικής ζωής.

Κατά την πρώτη τετραετία της, τα κύρια θέματα που χειρίστηκε η κυβέρνηση της Ν.Δ., ήταν πρώτον η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, η απογραφή της οικονομίας και η επιτήρηση από τις Βρυξέλλες, η διαδικασία της Αναθεώρησης άρθρων του Συντάγματος που ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2007, η συζήτηση

συγκυριακή εμφάνιση στο θέμα της διαφθοράς κατά την περίοδο 1989 – 1990. Υπό την ηγεσία Έβερτ, το κόμμα επέλεξε έναν σαφώς πιο εμπειρικό και λαϊκιστικό λόγο, εστιάζοντας κυρίως στο ζήτημα της κοινωνικής πρόνοιας και των αγροτών, επιχειρώντας να ορίσει εκ νέου τον γενέθλιο ριζοσπαστικό φιλελευθερισμό. Κατά το πιο πρόσφατο παρελθόν, υπό την ηγεσία Κώστα Καραμανλή, η Ν.Δ. υιοθέτησε στα προγράμματά της έναν μετριοπαθή λόγο εστιάζοντας αφενός σε ιδεολογικά μη φορτισμένα θέματα (παιδεία, περιβάλλον, πολιτισμός), αφετέρου σε ζητήματα οικονομικής διαχείρισης (κυβερνητική αποτελεσματικότητα, οικονομικοί στόχοι)».

[54] Η «κρίση των κομμάτων» και η ιδεολογικοπολιτική «ομογενοποίηση» των κυβερνητικών κομμάτων μπορεί να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό πλαίσιο για την ανάδειξη νέων κομμάτων διαμαρτυρίας ή /και ιδεολογικής ακαμψίας (βλ. ΛΑΟΣ), εξηγώντας πειστικά και την κινητικότητα στην κομματική σκηνή, σε περιοχές συνήθως ένθεν και ένθεν των κομμάτων που είναι σε «κρίση» και «συγκλίνουν», εκτιμά η Β. Γεωργιάδου (2009, σσ.309-310).

για το νέο Εκλογικό νόμο, με πιο σημαντικά τα θέματα της Παιδείας με αιχμή το νόμο πλαίσιο και την αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος και το σκάνδαλο των δομημένων ομολόγων των ασφαλιστικών ταμείων.

Και ενώ η θητεία της κυβέρνησης Καραμανλή έληγε κανονικά τον Μάρτιο του 2008, ο ίδιος ο πρωθυπουργός ζήτησε στις 17 Αυγούστου 2007 από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κάρολο Παπούλια τη διάλυση της Βουλής και τη διεξαγωγή πρόωρων εκλογών, επικαλούμενος ως εθνικό θέμα τις μεταρρυθμίσεις στην παιδεία, στην οικονομία και στην κατάρτιση του προϋπολογισμού του 2008. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου σημαντικότατο γεγονός που συγκλόνισε την Ελλάδα ήταν εκτεταμένες πυρκαγιές οι οποίες ξέσπασαν στις 24 Αυγούστου και είχαν σαν αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους 67 άνθρωποι και να καούν πολύ μεγάλες εκτάσεις στην Πελοπόννησο και στην Εύβοια. Πολλές προεκλογικές δραστηριότητες σταμάτησαν κατά τη διάρκεια των ημερών από 25 Αυγούστου μέχρι 1 – 2 Σεπτεμβρίου. Η φθορά που υφίσταται η εικόνα του πρωθυπουργού και ο κυβερνητικός μηχανισμός από τη διαχειριστική ανεπάρκειά του σε κρίσιμα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα αποδεικνύεται ανεπαρκής για να στερήσει την επανεκλογή της Ν.Δ.

Στις 17 Σεπτεμβρίου ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας Κώστας Καραμανλής έλαβε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κάρολο Παπούλια εντολή σχηματισμού κυβέρνησης και ορκίστηκε στις 19 Σεπτεμβρίου μαζί με την νέα κυβέρνησή του.

Στο αποτέλεσμα των εκλογών του 2007, προκύπτει πεντακομματική βουλή εξεικονίζοντας για πρώτη φορά τη συρρίκνωση του δικομματισμού και την αύξηση της εκλογικής βάσης των μικρών κομμάτων (ΚΚΕ, ΣΥΡΙΖΑ, ΛΑΟΣ).

Μετά την ήττα του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές, ο Γιώργος Παπανδρέου δήλωσε το βράδυ της ίδιας μέρας ότι θα ζητήσει την ανανέωση της εμπιστοσύνης της βάσης του κόμματος. Λίγο αργότερα ο Ευάγγελος Βενιζέλος δήλωσε εμμέσως πλην σαφώς ότι θα είναι και αυτός διεκδικητής της προεδρίας του ΠΑΣΟΚ. Ο Γ. Παπανδρέου δέχτηκε πολλές πιέσεις, τόσο από στελέχη του κόμματος, τα οποία τον πίεσαν να μην διεκδικήσει εκ νέου την προεδρία του κινήματος όσο και από τους πολίτες, οι οποίοι σύμφωνα με δημοσκοπήσεις τον θεώρησαν υπεύθυνο για το δυσμενές αποτέλεσμα των εκλογών, όμως αργότερα σε νέες δημοσκοπήσεις η δημοφιλία του επανέκαμψε.

Δυο είναι τα σημαντικότερα γεγονότα που καταγράφονται αμέσως μετά τις εκλογές: η επανεκλογή Παπανδρέου στην προεδρία του ΠΑΣΟΚ μετά από έντονες

εσωκομματικές αντιπαλότητες και η εκλογή του Αλέξη Τσίπρα στην ηγεσία του Συνασπισμού από το Ε΄ Συνέδριο του κόμματος τον Φεβρουάριο του 2008, οπότε οι πρώτες δημοσκοπήσεις εκτόξευσαν τον Συνασπισμό σε ιδιαιτέρως υψηλά διψήφια τον αριθμό ποσοστά. Η ανανέωση του πολιτικού λόγου με την αποδυνάμωση του δικομματισμού και την άνοδο των μικρών κομμάτων επιτυγχάνεται εν μέρει. Ο προγραμματικός λόγος του Συνασπισμού από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 και μέχρι σήμερα διαπνεόταν από μεταϋλιστικά αιτήματα (Kalyvas & Maratzidis, 2005, σελ.95 ; Κωνσταντινίδης et al. 2009, σελ.16). Η προστασία του περιβάλλοντος, ο πασιφισμός, τα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων, των μειονοτήτων και των μεταναστών, ο χωρισμός κράτους εκκλησίας αποτέλεσαν καίριες πλευρές του προγράμματός του (Τσακατίκα et al. 2009, σελ.272).

Η δεύτερη τετραετία, η οποία ωστόσο δεν ολοκληρώθηκε ποτέ, της κυβέρνησης Καραμανλή ξεκίνησε με τα φαινόμενα διαφθοράς και διαπλοκής να κυριαρχούν στην ημερήσια πολιτική ατζέντα και ατζέντα των ΜΜΕ της χώρας. Η σκανδαλολογία (υπόθεση Ζαχόπουλου, Siemens, Βατοπέδι, δομημένα ομόλογα) αξιοποιήθηκε καταχρηστικά τόσο από τα ΜΜΕ όσο και από το ΠΑΣΟΚ προσδοκώντας πολιτικά οφέλη από την απαξία του κυβερνώντος κόμματος. Η προεκλογική δέσμη ιδεών του Καραμανλή όπως η «επανίδρυση του κράτους» που στόχευε στην πάταξη της κακοδιοίκησης ή οι ηθικολογικές δηλώσεις και συνδηλώσεις του συνθήματος «σεμνά και ταπεινά» σε συνδυασμό με τη μετέπειτα εκτεταμένη διαφθορά κυβερνητικών στελεχών της Ν.Δ. αποδείχθηκαν ισχυρό αντιπολιτευτικό όπλο για το ΠΑΣΟΚ.

Ο Κώστας Καραμανλής για 2η φορά μέσα σε 2 χρόνια ανακοινώνει αιφνίδια μέσω τηλεοπτικού διαγγέλματος στις 2 Σεπτεμβρίου του 2009 και πάλι την προκήρυξη πρόωρων εκλογών. Ο πρωθυπουργός επικαλείται ως λόγους για την απόφασή του α) τη δυσχερή κατάσταση της ελληνικής οικονομίας, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης του 2008 και β) την άρνηση του ΠΑΣΟΚ να συνεργαστεί στο θέμα της εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας. Όπως τόνισε ο Καραμανλής στο τηλεοπτικό του διάγγελμα, «η χώρα δεν αντέχει, ειδικά στη σημερινή συγκυρία, μία προεκλογική περίοδο μέχρι το Φεβρουάριο, η οποία θα απέβαινε καταστροφική για την οικονομία μας».

Λίγες ώρες μετά την προκήρυξη των εκλογών, πολλά είναι τα πολιτικά πρόσωπα που ανακοίνωσαν την απόφαση τους να μη συμμετάσχουν στις εκλογές. Πολλά από αυτά φέρονταν εμπλεκόμενα σε σκάνδαλα το πρηγούμενο χρονικό διάστημα. Μεταξύ

αυτών ο Μιχάλης Λιάπης, πρώην υπουργός της Νέας Δημοκρατίας, ανακοίνωσε την απόφαση του να μη συμμετάσχει στις εκλογές χαρακτηρίζοντάς τες ως «ιστορικό λάθος για τη χώρα και ατόπημα για την παράταξη». Το όνομα του Μιχάλη Λιάπη είχε εμπλακεί λίγους μήνες νωρίτερα στο σκάνδαλο της Siemens. Επίσης απο τους εν ενεργεία βουλευτές δεν έλαβαν μέρος στις εκλογές ο Άκης Τσοχατζόπουλος, ο πρώην υπουργός του ΠΑΣΟΚ, Χρίστος Βερελής, ο οποίος είχε παραιτηθεί λίγους μήνες πριν για την υπόθεση «Μαν» και δεν συμπεριελήφθη στα ψηφοδέλτια του ΠΑΣΟΚ, ο Θεόδωρος Ρουσόπουλος, ο οποίος είχε ανακοινώσει την αποχώρησή του από την πολιτική μήνες πριν, και ο Γιώργος Βουλγαράκης, απόφαση που ανακοίνωσε με επιστολή του προς τον πρωθυπουργό. Οι δύο τελευταίοι είχαν εμπλακεί στην υπόθεση της Μονής Βατοπεδίου ενώ στις 11 Σεπτεμβρίου, ανακοινώθηκε από το ΠΑΣΟΚ ότι δε θα συμπεριληφθεί στα ψηφοδέλτια ο πρώην Πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης.

Στις 14 Σεπτεμβρίου, λίγες ώρες πριν την τελική συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής Εκλογικού Αγώνα της Νέας Δημοκρατίας για το καθορισμό των ψηφοδελτίων, ο πρώην υπουργός Βασίλης Μαγγίνας ανακοίνωσε ότι δε θα είναι υποψήφιος βουλευτής. Ο Β. Μαγγίνας είχε αναγκαστεί να παραιτηθεί τον Δεκέμβριο του 2007 για την υπόθεση της αυθαίρετης κατοικίας του. Το βράδυ της ίδιας μέρας ανακοινώθηκαν τα ψηφοδέλτια της Νέας Δημοκρατίας από τα οποία τέθηκαν εκτός ο πρώην υφυπουργός Πέτρος Δούκας και οι πρώην υπουργοί Αριστοτέλης Παυλίδης και Σάββας Τσιτουρίδης, τα ονόματα των οποίων εμπλέχθηκαν σε πολιτικά σκάνδαλα.

Στις επερχόμενες εκλογές το ΠΑΣΟΚ επενδύοντας στη θεματική της ανάτασης από το «τέλμα της διαφθοράς» με μια δέσμη απο φραστικά σχήματα όπως: «για μια Ελλάδα που μας αξίζει», «να επικρατήσουν οι άριστοι και όχι οι αρεστοί» σχηματίζει μια ad hoc ρητορική ιδεολογία, η οποία δεν είναι συμπτωματική. (Καϊτατζή – Γουίτλοκ, 2010, σελ.175) Είναι ενδεικτικό επίσης ότι η πολιτικά καίρια αυτή ιδεολογία επισημάνθηκε και στον ενδοεπικοινωνιακό διάλογο. Η δημοσιογράφος Μάγια Πετρούτσου (Ελευθεροτυπία 9/10/2009, σελ.27) σημειώνει: *«Με τη λέξη αξιοκρατία κέρδισε ο Παπανδρέου τις εκλογές»*. Οι βουλευτικές εκλογές της 4ης Οκτωβρίου δίνουν μετά από 5 χρόνια και πάλι ισχυρή κυβερνητική εντολή στο ΠΑΣΟΚ, υπό την προεδρία του Γιώργου Παπανδρέου.

Η δυναμική των σκανδάλων αποτυπώνεται ίσως για πρώτη φορά με τέτοια ένταση στις πολυάριθμες και ηχηρές απουσίες πολιτικών προσώπων από τις εκλογικές λίστες

των δυο μεγάλων κομμάτων. Ωστόσο, η διαφθορά εγγράφεται στην ατζέντα των κομμάτων και των ΜΜΕ λαμβάνοντας υψηλή ορατότητα από τις εκλογές κιόλας του 2004 καθώς η Ν.Δ. κατέρχεται στην εκλογική μάχη με κεντρικά συνθήματα το «σεμνά και ταπεινά» και τον «πόλεμο στη διαφθορά».

Τα σκάνδαλα και η περί διαφθοράς συζήτηση δε συναντώνται για πρώτη φορά τη δεκαετία του 2000 καθώς η ατζέντα των σκανδάλων υιοθετείται από την αντιπολίτευση και τα ΜΜΕ κατά τα τέλη του ’80, όπως έχουμε ήδη αναφερθεί με προεξάρχον το σκάνδαλο Κοσκωτά. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι μέχρι και σήμερα δε σημειώθηκε συγκεκριμένη πολιτική ή ποινική καταδίκη υπαιτίων. Η μη λυσιτελής αντιμετώπιση περιπτώσεων δημόσιας διαφθοράς και απάτης κατά του δημοσίου, συντηρεί μια μείζονα πολιτική πληγή, η οποία, δευτερογενώς, μετατρέπεται και σε εργαλείο μόνιμης και μάλιστα θεαματικής, αν όχι και κραυγαλέας, επικοινωνιακής «εκμετάλλευσης» από τα εμπορικά ΜΜΕ, ισχυρίζεται η Σ. Καϊτατζή – Γουίτλοκ (2010, σελ.173).

Και ενώ η πολιτική κουλτούρα που αποτυπώνεται και σε πρότυπα νοοτροπιών και συλλογικών συμπεριφορών επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την αντίληψη του κόσμου περί της διαφθοράς, προσδίδοντας έτσι σ’αυτήν ένα ιδιάζον νοηματικό περιεχόμενο, παράλληλα τείνει να διαμορφώνει ένα πλαίσιο ή το κλίμα που ενθαρρύνει ή αποτρέπει τις πρακτικές διαφθοράς και γενικότερα οριοθετεί πρότυπα συλλογικών συμπεριφορών σε μια κοινωνία (Κουτσούκης, 2005, σελ.105). Η αυξανόμενη απομάκρυνση των πολιτών από τη στρατευμένη πολιτική και οι αυξητικές τάσεις, τα τελευταία χρόνια, στη διαδικασία ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών με την εμφάνιση πολλών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη επικριτικών στάσεων απέναντι στους πολιτικούς. Η δημοσιοποίηση των αρνητικών συμπεριφορών του πολιτικού προσωπικού διευκολύνει τις στάσεις αυτές, συνεπώς τα σκάνδαλα στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία είναι ένα εύπεμπτο δημοσιογραφικό προϊόν (Κωνσταντόπουλος, 2005, σελ.430).

Ως εκ τούτου, η ολοένα και διογκούμενη πολιτική δυσαρέσκεια στις μέρες μας, η οποία συνάγεται είτε μέσα από τη μη ανταπόκριση των φορέων και θεσμών εξουσίας στις ανάγκες των πολιτών και στις βασικές αρχές λειτουργίας της δημοκρατίας, είτε μέσα από την ηθική αμφισβήτηση των φορέων εκπροσώπησης και διακυβέρνησης, παραπέμπει στην κρίση της σχέσης αντιπροσώπευσης. Η συμβολή των ΜΜΕ στην

αύξηση της πολιτικής αποξένωσης και της δυσπιστίας μπορεί να εντοπιστεί μεταξύ άλλων στον βαθμό αξιοπιστίας τους και στην έμφαση της δημοσιογραφίας σε αρνητικά συμβάντα της πολιτικής σκηνής. Σύμφωνα με τον Ν. Δεμερτζή (2002, σσ.66-67) τα ΜΜΕ δεν γεννούν αιτιωδώς την πολιτική δυσαρέσκεια, αλλά συμβάλλουν δευτερογενώς στην υποδαύλισή της. Την ώρα που οι πολιτικοί θεσμοί κλυδωνίζονται από τα πολλαπλά περιστατικά διαφθοράς που αναδύονται, τα αιτήματα των πολιτών για αναδόμηση του φθαρμένου πολιτικού συστήματος, επαναπροσδιορισμό των δημοκρατικών κανόνων, την επανίδρυση του κοινωνικού κράτους εντείνονται και μαζί με αυτά και η επιρροή των ΜΜΕ.

Τα σκάνδαλα λειτουργώντας ως δημοσιοποιημένη προέκταση της διαφθοράς επιφέρουν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό υποβάθμιση της δημοκρατικής λειτουργίας του πολιτεύματος (Μηλιώνης, 2003, σελ.74). Η διαφθορά σύμφωνα με τον Α. Παπακωνσταντίνου (2005, σελ.252) αναπτύσσεται στον δημόσιο χώρο σε συνθήκες παντελούς έλλειψης διαφάνειας και δημοσιότητας. Μπροστά στο φόβο της τιμωρίας οι διεφθαρμένες εξουσιαστικές δομές λειτουργούν παρασκηνιακά, αποκλείοντας την πρόσβαση σε τρίτους στις σχετικές διαδικασίες. Αίρονται με αυτό τον τρόπο δυο θεμελιακά στοιχεία της δημοκρατίας, η *διαφάνεια* και η *δημοσιότητα*. Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Το βάρος της υπόσχεσης του Γιώργου Παπανδρέου για «αξιοκρατία και διαφάνεια» είναι μεγάλο καθώς η αποτυχία της να υλοποιηθεί στην πράξη συνθλίβει την αξιοπιστία και την ικανότητα παραγωγικής πολιτικής.

Επιπλέον, η διαφθορά οδηγεί σε σχετικοποίηση της ουσιαστικής νομιμοποίησης με την έννοια ότι η λήψη πολιτικών αποφάσεων λαμβάνεται όχι με κριτήριο το δημόσιο συμφέρον αλλά το ιδιωτικό. «*Η διαφθορά, έτσι ως χαρακτηριστικό σύμπτωμα της δημόσιας διοίκησης και της πολιτικής εξουσίας συνδέεται στενά με το φαινόμενο που έχει περιγραφεί ως «κρίση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας», κρίση η οποία απορρέει σε σημαντικό βαθμό από το σύστοιχο φαινόμενο της κρίσης νομιμοποίησης και αντιπροσώπευσης που χαρακτηρίζει σε κάποιο βαθμό το σύγχρονο κοινοβουλευτικό σύστημα*» (Παπακωνσταντίνου, 2005 σσ.252, 1999, σσ.13-167)

Η διαφθορά σε πολλές περιπτώσεις παρουσιάζεται με ιδιαίτερα μεγάλη ένταση, φαινόμενο που ενισχύεται από τη διαπλοκή μεταξύ μεγάλων οικονομικών – εκδοτικών παραγόντων και εξουσιαστικών φορέων. Ο έλεγχος των ΜΜΕ, η ανάθεση μεγάλων δημοσίων έργων κ.λπ. αποτελούν χαρακτηριστικά γνωρίσματα του

φαινομένου, οδηγώντας σε μια περαιτέρω *συγκέντρωση των πολιτικών πόρων* (Dahl, 1979, σελ.139). Είναι σαφές ότι *«ο έλεγχος των ΜΜΕ που συνεπάγεται η εν λόγω «διαπλοκή» νοθεύει τον ελεύθερο ανταγωνισμό μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων και συσκοτίζει τους κανόνες της δημοσιότητας και της διαφάνειας, στον βαθμό κυρίως που η πληροφορία, ως αναγκαίος όρος της λειτουργίας της δημοκρατίας, δυιλίζεται εντός των συμφερόντων της «διαπλοκής»*, υπογραμμίζει ο Α. Παπακωνσταντίνου (2005, σσ.253-254) δεδομένου ότι πολλές πολιτικές αποφάσεις δεν λαμβάνονται με κριτήρια το δημοκρατικό διάλογο και την αρχή της πλειοψηφίας αλλά επί της ουσίας συνιστούν αποφάσεις επιχειρηματικο – πολιτικών «συμμαχιών» στο όνομα του ιδιωτικού συμφέροντος.

Το περιεχομένο του πολιτικού λόγου δείχνει να στιγματίζεται από πάσης φύσεως και δυναμικής σκάνδαλα που δημοσιοποιούνται, η επικυριαρχία των οποίων ως κινητήριος δύναμη του πολιτικού ανταγωνισμού κορυφώνεται κατά την δεύτερη περίοδο διακυβέρνησης της Ν.Δ. μ'αποκορύφωμα τις εκλογές του 2009. Αυτή η μετατόπιση του πολιτικού λόγου από τα ουσιώδη πολιτικο – κοινωνικά διακυβεύματα σε μια ηθικολογική συζήτηση γύρω από τη διαπλοκή, που προκλήθηκε με αφορμή ένα συνδυασμό δημοσιοποίησης σκανδάλων με αποκορύφωμα αυτό της Μονής Βατοπεδίου το καλοκαίρι του 2008, προσεγγίζεται άλλωστε κριτικά στην παρούσα εργασία[55].

[55] Η Ιερά Μονή Βατοπεδίου είναι η 2η στην ιεραρχία των Αγιορείτικων μονών μετά την Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας. Βρίσκεται στη μέση της βορειανατολικής πλευράς της χερσονήσου. Η μονή διαθέτει συνολικά τριάντα τρία παρεκκλήσια, δώδεκα εκ των οποίων βρίσκονται εκτός μονής και τα υπόλοιπα στο κτιριακό της συγκρότημα. Η μοναστική δύναμη της, σε σύνολο κοινοβιατών και εξαρτηματικών, είναι πάνω από 160. Διαθέτει μια εντυπωσιακή βιβλιοθήκη, η οποία περιλαμβάνει 2.050 χειρόγραφα, από τα οποία το ένα τρίτο είναι γραμμένα σε περγαμηνή και 25 περγαμηνά ειλητάρια. Εκεί φυλάγονται μέρος από τα 40.000 έντυπα, από τα οποία πολλά είναι αρχέτυπα και παλαιότυπα. Βλ. σχετικά Γ. Α. Νικολόπουλος, Περιήγησις εις τας Ιεράς Μονάς του Αγίου Όρους και της Χαλκιδικής Χερσονήσου, (1874, σελ.27), «Περιηγητών αναμνήσεις (15ος – 19ος αιώνας)», Ιερά Μέγιστη Μονή Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος. (2003), και από τον επίσημο ιστοχώρο της μονής (http://www.vatopedi.gr).

3.2 Περιοδολόγηση του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου

Το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου ή Βατοπαιδίου[56] έτσι όπως επικράτησε να αναπαρίσταται λεκτικά και σωρευτικά να χρησιμοποιείται από τα ΜΜΕ αποτελεί ένα από τα πιο γνωστά σκάνδαλα που κυριάρχησαν στην πολιτική και δημόσια ζωή της χώρας στα τέλης της δεκαετίας του 2000. Μια συνοπτική περιοδολόγηση[57] της υπόθεσης που θα μας απασχολήσει στην παρούσα μελέτη κρίνεται σκόπιμη για την εξυπηρέτηση των ερευνητικών μας στόχων.

[56] Αναφορικά με την ονομασία της μονής, η ίδια αποδέχεται επίσημα τον τίτλο Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου. Τον Σεπτέμβριο του 2009 η Πατριαρχική Επιτροπή για το Άγιον Όρος ζήτησε να απαλειφθεί ο όρος «Μεγίστη» από την ονομασία της Ιεράς Μονής Βατοπαιδίου, ο οποίος προστέθηκε αυθαίρετα και καταχρηστικά, καθώς ο τίτλος «Μεγίστη» ανήκει ιστορικά μόνο στη Μονή της Αγίας Λαύρας (Ράπισμα σε Εφραίμ από το Φανάρι, *Έθνος,* 4/9/2009). Η Μονή της Μεγίστης Λαύρας είναι η πρώτη στην ιεραρχία των αγιορείτικων μονών και η μεγαλύτερη σε έκταση. «Λαύρα» σημαίνει πολυάνθρωπο μοναστήρι. Όπως αναφέρεται και στην επίσημη ιστοσελίδα της μονής (http://www.vatopedi.gr), το βασικό όνομα Βατοπαιδίου ή Βατοπεδίου εμφανίζεται ήδη στις πρώτες ιστορικές μαρτυρίες που αφορούν το Αγιώνυμον Όρος και έχει διπλή ετυμολογία και αντιστοίχως διπλή ορθογραφία: α) ερμηνευόμενο ως παιδίον των βάτων στηρίζεται σε μία παράδοση. Σύμφωνα με αυτήν η μονή ιδρύθηκε τον 4ο αιώνα από τον Μέγα Θεοδόσιο, του οποίου ο γιος Αρκάδιος διασώθηκε με θαύμα από ένα ναυάγιο και βρέθηκε στη γεμάτη βάτα περιοχή της, β) ερμηνευόμενο ως πεδίον βάτων υποδηλώνει απλώς το γεγονός ότι στην τοποθεσία γύρω από την Μονή υπάρχουν πολλά βάτα. Τα ΜΜΕ έκαναν χρήση αφειδώς και των δυο ορθογραφιών και όχι απαραίτητα με συνέπεια όπως παρατηρούμε ενώ δεν παρέλειψαν ν'ασχοληθούν και με τη σύγχυση που προέκυψε στη γραφή. «Οι ίδιοι οι Βατοπε(αι)δινοί προτιμούν τη γραφή με άλφα γιώτα. Πιθανότατα, κρίνουν ότι η ετυμολόγηση που θέλει το μοναστήρι να ονομάζεται έτσι, επειδή χτίστηκε σε τόπο με βάτα (το «βατώδες πεδίον» των παλαιότερων), δεν είναι τόσο τιμητική. Προκρίνουν λοιπόν τη σύνθεση της λέξης από το βάτος και το παιδίον, μνημονεύοντας μια ιστορία (ή θρύλο): κοντά στον τόπο με τα βάτα ναυάγησε ένα καράβι βυζαντινό και η Παναγία έσωσε ένα πριγκιπόπουλο. Δεν πρόκειται όμως, κατά τους μοναχούς, για τυχαίο πριγκιπόπουλο του 11ου ή του 13ου αιώνα, αλλά για τον γιο του αυτοκράτορα Θεοδοσίου. Τι σημαίνει αυτό, πάλι κατά τους μοναχούς; Οτι μπορεί η Μονή να ιδρύθηκε περί το 980 μ.Χ. από τρεις πλούσιους Αδριανουπολίτες αδελφούς, όμως οι ρίζες της πάνε στον 4ο μ.Χ. αιώνα», σημειώνει ο Π. Μπουκάλας στο άρθρο του *Παιδίον ή πεδίον;* στην Καθημερινή (20/9/2008). Η γραφή «Βατοπαίδι» σύμφωνα με τους μοναχούς του Αγίου Όρους έχει ετυμολογικά τις ρίζες της σ'ένα θρύλο που όμως ιστορικά δεν επιβεβαιώνεται. Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιείται αυστηρά και με συνέπεια η γραφή «Βατοπέδι» ως πιο δόκιμη ετυμολογικά και ορθότερη ιστορικά.

[57] Σημειώνεται ότι το πλήρες χρονολόγιο (βλ. Παράρτημα Ι σελ.xli) συγκροτήθηκε τόσο από πρωτογενείς πηγές (προσωπικό χρονολόγιο του προέδρου της Εξεταστικής Επιτροπής, Εμμανουήλ Μπεντενιώτη, υπουργικές αποφάσεις, νομοθετικά διατάγματα, διοικητικές πράξεις κ.λπ.) όσο και από δευτερογενείς πηγές (άρθρα, ρεπορτάζ κ.λπ.).

Κατά τη διάρκεια εξέτασης του γεγονότος διαπιστώθηκε ότι πρόκειται για ένα πολύπτυχο γεγονός με πολιτικές, ποινικές, θεσμικές και κοινωνικές προεκτάσεις, οι οποίες διαπλέκονται κατά τη διάρκεια εξέλιξης του γεγονότος σε βαθμό που δυσχεραίνει ή μάλλον καθιστά δύσληπτη την πληρέστερη κατανόησή του. Στόχος του πλήρους χρονολόγιου ήταν αφενός να αποσαφηνιστεί η ποιότητα του γεγονότος, αφετέρου να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο που θα μας βοηθήσει στην πληρέστερη σύλληψη του ερμηνευτικού.

«Είναι το μεγαλύτερο σκάνδαλο της μεταπολεμικής περιόδου, δέκα φορές μεγαλύτερο σε οικονομικό μέγεθος από το σκάνδαλο Κοσκωτά, που πλήγωσε την ελληνική κοινωνία, είχαν εμπλοκή μοναχοί κι ενέπλεξαν υπαλλήλους, δικαστή, υπαλλήλους του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους», χαρακτήρισε στην αγόρευσή του την υπόθεση του Βατοπεδίου ο εισαγγελέας της έδρας Β. Φλωρίδης, στο Τριμελές Εφετείο Κομοτηνής το 2009[58].

Η υπόθεση της Μονής Βατοπεδίου συνίσταται σε δυο φάσεις. Κατά την πρώτη φάση, η κυβέρνηση, δια των αρμοδίων υπουργών, αναγνώρισε ότι η λίμνη Βιστωνίδα ή Μπουρού[59], καθώς και οι νησίδες και οι παραλίμνιες εκτάσεις της, δεν ανήκουν στο κράτος, αλλά στην κυριότητα της Μονής Βατοπεδίου ενώ κατά την δεύτερη φάση συνήψε συμβόλαια ανταλλαγής, μέσω των οποίων η Μονή Βατοπεδίου παραχώρησε τις ανωτέρω εκτάσεις στο κράτος, λαμβάνοντας ως αντάλλαγμα δημόσια ακίνητα τα οποία υπολογίζονταν πολύ μεγαλύτερης αξίας.

Επισημαίνεται ότι το πληροφοριακό υλικό που παρατίθεται σε σχέση με το χρονολόγιο της υπόθεσης Μονής Βατοπεδίου αντλείται τόσο από πρωτογενείς πηγές (νομοθετικά διατάγματα, αποφάσεις του Σ.τ.Ε., κανονιστικά κείμενα κ.λπ.) όσο και από δευτερογενείς πηγές (άρθρα, ρεπορτάζ, βιβλιογραφικές αναφορές κ.λπ.) Η διεκδίκηση της κυριότητας της λίμνης Βιστωνίδας από τη Μονή Βατοπεδίου δεν είναι πρόσφατη, αλλά ανάγεται περίπου ενενήντα χρόνια πριν. Την 1/5/1922 η Μονή

[58] Βατοπέδι: Το μεγαλύτερο σκάνδαλο της μεταπολεμικής περιόδου, *Το Βήμα*, 29/12/2011.

[59] Η λίμνη, ή – καλύτερα – η λιμνοθάλασσα Βιστωνίδα ή λίμνη Μπουρού ή Μπουρού Γκιόλ (ονομασία στα Τουρκικά την οποία έφερε επί οθωμανικής περιόδου) βρίσκεται στα σύνορα των πρώην Νομών Ροδόπης και Ξάνθης, βόρεια του όρμου της Βιστονίας (Πόρτο – Λάγο) με τον οποίο επικοινωνεί μέσω αβαθούς περάσματος και ο υγροβιότοπός τής προστατεύεται διεθνώς από τη σύμβαση Ramsar και το ευρωπαϊκό δίκτυο Natura. Είναι η τέταρτη μεγαλύτερη λίμνη της χώρας με συνολική έκταση 47 τ.χλμ. Βλ. *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια*. τ.Ζ΄:367, *Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Lrousse Britannica* τ.ΙΔ΄:376.

Βατοπεδίου επικαλούμενη χρυσόβουλλους λόγους[60], ασκεί αγωγή κατά του ελληνικού δημοσίου με αιτήματα να αναγνωριστεί η κυριότητά της στη λίμνη Βιστωνίδα, να αποβληθεί από την νομή και κατοχή της ο μέχρι τότε κύριος, νομέας και κάτοχος της λίμνης (ελληνικό δημόσιο) και να αποδοθεί η νομή και κατοχή της λίμνης σε αυτήν. Πριν την συζήτηση της αγωγής ο τότε πρωθυπουργός Αλέξανδρος Παπαναστασίου και ο υπουργός Γεωργίας Αναστάσιος Μπακάλμπασης εκπροσωπώντας το ελληνικό δημόσιο πρότειναν με το υπ' αριθμόν 2672/29.3.1924 έγγραφο τους προς τον «Αντιπρόσωπον του Αγίου Όρους, Ιγνάτιο Βατοπεδινό να αποδοθεί η λίμνη Μπουρού (Βιστωνίδα) στην Ιερά Μονή Βατοπεδίου (ΙΜΒ) υπό τον όρο τα μετόχια Σοφουλάρ και Άγιος Μάμας να περιέλθουν στην κυριότητα του κράτους και η Μονή να αναλάβει τη συντήρηση της Αθωνιάδος Σχολής».

Για τον λόγο αυτό εκδόθηκε στις 8/4/1924 Νομοθετικό Διάταγμα (ΦΕΚ Α' 82/10.4.1924) του οποίου το άρθρο 1, παρ. Β, εξουσιοδοτούσε τον υπουργό Γεωργίας να υπογράψει δύο συμβάσεις, η μια εξ αυτών αφορούσε τις διεκδικούμενες από την ΙΜΒ εκτάσεις, συγκεκριμένα *«τη σύμβαση οριστικής παραχωρήσεως και μεταβιβάσεως εις την κυριότητα του δημοσίου των εν Χαλκιδική κειμένων δύο αγροκτημάτων (μετοχίων) αυτής Αγίου Μάμαντος και Σοφουλάρ επί αναταλλάγματι παραιτήσεως και εκ μέρους του Δημοσίου πάσης αξιώσεως επί της εν Πόρτολάγω της Ξάνθης Λίμνης Μπουρού μετά των ιχθυοτροφείων αυτής των παρά τη νησίδα και τα στόμια της λίμνης κειμένων (Δαλιάνη, Καραγιέ κ.λπ.) και τα ανέκαθεν γνωστά τούτων όρια, αποδιδομένων την αποκλειστική κατοχή*[61] *της ειρημένης Ιεράς Μονής και*

[60] Όπως αναφέρεται σε ανακοίνωση της Μονής Βατοπεδίου στις 30/9/2008 «οι τίτλοι της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου ανάγονται στο 1080 μ.Χ. και εφεξής, με αφετηρία Χρυσόβουλλο Λόγο του Νικηφόρου Βοτανειάτη το έτος 1080 και στη συνέχεια Χρυσόβουλλους Λόγους του Ανδρόνικου Παλαιολόγου του Γ' του έτους 1329, Ιωάννου Παλαιολόγου του έτους 1357, του Ηγεμόνος Ιωάννου Ούγγλεση του έτους 1371».

[61] Η κατοχή δε θα πρέπει να συνδέεται με την κυριότητα σε καμία περίπτωση καθώς πρόκειται για δυο σαφώς διακριτές νομικές καταστάσεις. Σύμφωνα με το λεξικό Κοινής Νεοελληνικής του Τριανταφυλλίδη (1998) η κατοχή (νομ.) συνίσταται στην απολαβή, στη φυσική εξουσία ενός αγαθού, η οποία όμως δεν έχει σχέση με το δικαίωμα της κυριότητας, η οποία ορίζεται ως η άμεση και απόλυτη εξουσία επάνω σε ένα πράγμα, η οποία αναγνωρίζεται από το νόμο και στηρίζεται πάντα σε πραγματικό δικαίωμα. Σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα (ΑΚ) τα εμπράγματα δικαιώματα είναι η κυριότητα, οι δουλείες, το ενέχυρο και η υποθήκη και τα δικαιώματα αυτά παρέχουν άμεση και εναντίον όλων εξουσία πάνω στο πράγμα (973 ΑΚ). *Κατοχή* (947 ΑΚ) είναι η φυσική εξουσία που έχει κάποιος πάνω σε ένα πράγμα, αναγνωρίζοντας ότι δεν ανήκει σε αυτόν. *Νομή* (947 ΑΚ) είναι η φυσική

μεταβιβαζομένων εις αυτή όλων των υπό του Δημοσίου ασκουμένων δικαιωμάτων». Έτσι η εν λόγω αγωγή ουδέποτε εκδικάσθηκε διότι επήλθε συμβιβασμός μεταξύ της Μονής και του ελληνικού δημοσίου. Η δε Μονή ανέλαβε την υποχρέωση να συντηρήσει με δική της δαπάνη την Αθωνιάδα ιερατική Σχολή που βρισκόταν στο Άγιο όρος.

Πράγματι, σε εκτέλεση του ανωτέρω Νομοθετικού Διατάγματος, επακολούθησε, η υπ' αρ. 2243/4.5.1930 Σύμβαση Ανταλλαγής της συμβολαιογράφου Αθηνών Ιατρίδου μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Μονής Βατοπεδίου, δυνάμει της οποίας οι δύο πλευρές συμφώνησαν ότι η Μονή Βατοπεδίου δεν αποκτά δικαιώματα κυριότητας, κατοχής, δηλαδή εκμετάλλευσης της λίμνης και των παρόχθιων εκτάσεων, παραχωρώντας μάλιστα ως αντάλλαγμα στο Ελληνικό Δημόσιο την κυριότητα των προαναφερθέντων μετοχίων και 10% ετησίως επί των κερδών από την εκμετάλλευση της λίμνης, ενώ η Μονή παραιτείται οριστικά από κάθε αξίωση αναγνώρισης ότι η λίμνη και οι γύρω εκτάσεις της ανήκουν. Προηγουμένως, το Συμβούλιο της Επικρατείας με την υπ' αρ. 41/1929 απόφασή του είχε χαρακτηρίσει τη λίμνη ως λιμνοθάλασσα και ως εκ τούτου δημόσια περιουσία και άρα μη δεκτική αστικής κυριότητας.

Το έτος 1941 η κυβέρνηση της κατοχής, δια του άρ.3 παρ.1 του υπ' αρ.271/1941 Νομοθετικού Διατάγματος και με την αιτιολογία ότι προβαίνει σε «αυθεντική ερμηνεία» του Ν.Δ.8/10.4.1924, με την οποία ερμηνεία γίνεται αποδεκτό ότι *«ο θεσπισθείς συμβιβασμός κατέστη οριστικός, της λίμνης Μπουρού περιελθούσης από της ρηθείσης μεταβιβάσεως εις της κυριότηταν και αποκλειστικής κατοχήν της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου»*. Η αναγνώριση του δικαιώματος της κυριότητας της Μονής επί των εν λόγω εκτάσεων, λίγο μετά την απελευθέρωση της χώρας έπαψε να ισχύει με το άρ.9 του Αναγκαστικού Νόμου 476/19.7.1945 το οποίο κατάργησε το εν λόγω Νομοθετικό Διάταγμα.

Μετά το 1945 η Μονή Βατοπεδίου, όχι μόνο δεν διεκδίκησε δικαιώματα κυριότητας επί της λίμνης των νησίδων και των παραλίμνιων εκτάσεων, αλλά με διαδοχικές

εξουσία που έχει κανείς πάνω σε ένα πράγμα και συμπεριφέρεται σαν να είναι κύριός του. *Κυριότητα* (1000 ΑΚ) είναι η απόλυτη εξουσία που έχει κάποιος σε ένα πράγμα να το διαθέτει κατά την αρεσκείαν του και να αποκλείει κάθε ενέργεια τρίτου πάνω σε αυτό, εφόσον δεν προσκρούει στον νόμο ή σε δικαιώματα τρίτου.

νομοθετικές παρεμβάσεις (ΝΔ 420/1970, Ν. 1740/1987, Ν.2040/1992) απώλεσε αδιαμαρτύρητα υπέρ του δημοσίου και μέρος των δικαιωμάτων της επί της εκμετάλλευσής των και ιδίως δια της μίσθωσης των εν θέματι εκτάσεων προς ιχθυοτροφική εκμετάλλευση.

Το ενδιαφέρον για τη Μονή Βατοπεδίου αναζωπυρώθηκε[62] για πρώτη φορά το 1988, όταν δύο πολίτες οι οποίοι συνδέονταν με το μοναστήρι κατέθεσαν υπεύθυνες δηλώσεις, όπου αναφέρουν ότι η Μονή είναι ιδιοκτήτρια των 40.000 στρεμμάτων της λίμνης και των 25.000 στρεμμάτων γης γύρω από αυτήν. Επιπλέον, το 1990 εγκαθίσταται ηγούμενος της Μονής ο Εφραίμ, ο οποίος και αρχίζει να αμφισβητεί αρχικά το καθεστώς εκμετάλλευσης της Λίμνης. Δια της υπ' αριθμ.26/03.12.1998 Γνωμοδότησης του, το Κεντρικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Δημοσίων Κτημάτων δέχεται για πρώτη φορά ότι το Δημόσιο δεν δικαιούται να προβάλλει δικαιώματα κυριότητας επί της νησίδας Μπουρού στη λίμνη Βιστωνίδα, εκτός του αιγιαλού. Με την υπ' αριθμ. 1007690/610/Α0010 Υπουργική Απόφαση του υφυπουργού Οικονομικών της 5ης Φεβρουαρίου 1999 η γνωμοδότηση του Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων (Σ.Δ.Κ.) γίνεται δεκτή από τον υφυπουργό κ. Γ. Δρυ.

Ωστόσο, η Ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους συνεχίζει να ανθίσταται στις διεκδικήσεις της ΙΜΒ. Με την υπ' αριθμόν 111/2002[63] απόφασή της κρίνει ότι η λίμνη Βιστωνίδα είναι κοινόχρηστη και δεν έχει επ' αυτής δικαίωμα κυριότητας η Μονή Βατοπεδίου.

Η δεύτερη γνωμοδότηση του Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων, η υπ' αριθμόν 17/2002, κρίνει ότι το Δημόσιο δεν δικαιούται να προβάλλει δικαιώματα κυριότητας επί των παραλίμνιων εκτάσεων 25.000 στρεμμάτων των νησίδων Αγίου Νικολάου και Παναγίας Παντανάσσης στη λίμνη Μπουρού, οι οποίες *«ανήκουν εξ ολοκλήρου στη Μονή Βατοπεδίου»*. Η γνωμοδότηση γίνεται δεκτή με την από 5/8/2002 υπ' αριθμ. 1064538/5928/Α0010 Υπουργική Απόφαση του υφυπουργού Οικονομικών.

Το έτος 2003 η Μονή Βατοπεδίου άσκησε μια αναγνωριστική αγωγή ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ροδόπης και κατά του Ελληνικού Δημοσίου με αίτημα

[62] «Το χρονικό της παράδοσης στους μοναχούς της περιουσίας του Δημοσίου/Τα «παιδιά» του Εφραίμ», *Το Βήμα*, 14/09/2008.

[63] Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 111/Συνεδρίαση, 18/2/2000 της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που υπογράφηκε από τον Πρόεδρο κ. Δοτάκη με εισηγήτρια την κ. Κεφάλα προέκυψε ότι *«η συνδέουσα την Ιερά Μονή Βατοπεδίου και το Ελληνικό Δημόσιο (Υπ. Γεωργίας) αναφερόμενη στο ιστορικό σύμβαση δεν έχει ποτέ ρητά καταργηθεί»*.

την αναγνώριση της κυριότητάς της επί 27.044,50 στρεμμάτων παραλιμνίων εκτάσεων και νησίδων της λίμνης Βιστωνίδας και στη συνέχεια προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ξάνθης κατά του Ελληνικού Δημοσίου και της υπ' αριθμ.1/2003 απόφασης της Επιτροπής Απαλλοτριώσεων της Διεύθυνσης Γεωργίας Ξάνθης με αίτημα «να αναγνωρισθεί η κυριότητα της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου σε έκταση που ευρίσκεται στον νομό Ξάνθης με εμβαδόν 1.924,365 στρέμματα και να γίνει δεκτή η αίτηση της Μονής για ανταλλαγή – αντικατάσταση των εκτάσεων που της ανήκουν και έχουν δοθεί σε ακτήμονες».

Εν τω μεταξύ, νέα απόφαση (4/6/2003) του υφυπουργού Οικονομικών κάνει δεκτή μία ακόμη γνωμοδότηση του Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων, το οποίο επεκτείνει και άλλο τις γαίες της Μονής Βατοπεδίου. Πρόκειται για την 46/2002 γνωμοδότηση, δια της οποίας αποφαίνεται ότι το Δημόσιο δεν δικαιούται να προβάλλει δικαιώματα κυριότητας επί της λίμνης Βιστωνίδας και στις όχθες της, οι οποίες «ανήκουν εξ ολοκλήρου στη Μονή Βατοπεδίου».

Κατά το διάστημα 1998 – 2003 επί κυβερνήσεως ΠΑΣΟΚ και δια των εκάστοτε αρμοδίων υπουργών με όχημα τις γνωμοδοτήσεις του Σ.Δ.Κ., το ελληνικό δημόσιο προέβη σε αναγνώριση της κυριότητας της Μονής επί της λίμνης.

Τον Μάρτιο του 2004 η Ν.Δ. κερδίζει τις εκλογές και σχηματίζει κυβέρνηση. Στις 21/04/2004 συνεδριάζουν τα μέλη του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ροδόπης, το οποίο με ψήφους 2 – 1 δέχεται την αγωγή της Μονής μόνο για μέρος των δύο νησίδων (Αγίου Νικολάου και Παναγίας Παντανάσσης στη λίμνη Μπουρού) και την απορρίπτει για όλα τα υπόλοιπα αιτήματα. Η πρόεδρος, Μαρία Ψάλτη που μειοψηφεί (εισηγείται την εξ' ολοκλήρου αποδοχή της αγωγής της ΙΜΒ), κρατά την απόφαση[64] για να την δημοσιεύσει και ενημερώνει τους μοναχούς για την αρνητική για αυτούς έκβαση της υπόθεσης, πράξη για την οποία καταδικάστηκε μεταγενέστερα, πρωτόδικα, από τα ποινικά δικαστήρια. Η νέα γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 26/20.5.2004 του Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων, η οποία εκδόθηκε κατόπιν εντολής (30/10/2003) του υφυπουργού Οικονομίας, έπειτα από σχετική ένσταση των βουλευτών του Νομού Ξάνθης Π. Σγουρίδη, Σ. Στολίδη, Α. Κοντού και Α. Ξυνίδη και του προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου Ξάνθης – οι ιδιοκτησιακές αξιώσεις που

[64] Η από 21/4/2004 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ροδόπης επί της από 15/1/2003 αγωγής της ΙΜΒ (αριθ. κατ.141/ΤΠ12/21.1.2003) κατά του Ελληνικού Δημοσίου, δημοσιεύθηκε τελικά στις 6/11/2008 (αριθμ. αποφ.87/6.11.2008) και «κατά πλειοψηφία δέχεται εν μέρει την αγωγή».

εγείρονταν από τη Μονή Βατοπεδίου για τη Βιστωνίδα προκάλεσαν τις αντιδράσεις τοπικών φορέων και κατοίκων της Ξάνθης, οι οποίοι εκμεταλλεύονταν το χώρο αλιευτικά με μίσθωση – έκρινε ότι δεν συντρέχει λόγος να επανεξεταστούν οι προηγούμενες τρεις γνωμοδοτήσεις του. Η γνωμοδότηση αυτή έγινε δεκτή με την από 7/6/2004 υπ' αριθμ. 1046300/3944/Α0010 Υπουργική Απόφαση του υφυπουργού Οικονομίας. Αξίζει να σημειωθεί σε τούτο το σημείο ότι η γνωμοδότηση που ζητήθηκε λίγο πριν τις εκλογές του 2004 από τον τότε υφουπουργό Οικονομίας του ΠΑΣΟΚ, Απόστολο Φωτιάδη, επικυρώθηκε οκτώ μήνες μετά από τον νέο υφυπουργό Οικονομικών της Ν.Δ., Πέτρο Δούκα. Η νέα κυβέρνηση της Ν.Δ., αναγνώρισε εκ νέου την κυριότητα της Μονής (υπ' αριθμ. 1046300/3944/Α0010 Υπουργική Απόφαση από 7/4/2004) επί των επίμαχων εκτάσεων, και ταυτόχρονα μετά την έκδοση της απορριπτικής για τα αιτήματα της Μονής απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ροδόπης, προέβη σε συμβιβασμό, αποδεχόμενη ουσιαστικά εκ μέρους του δημοσίου το σύνολο των αιτημάτων συμπεριλαμβανομένων και των απορριπτέων, της προαναφερθείσας αγωγής[65].

Στις 5/7/2004 τοπικοί παράγοντες της Ξάνθης, ανησυχώντας για τις εξελίξεις, συναντιούνται, παρόντος του υφυπουργού Αλέξανδρου Κοντού, με τον υφυπουργό Πέτρο Δούκα ο οποίος δεν τους ενημερώνει για τις ενέργειές του και δηλώνει ότι θα δει το θέμα. Στις 15/7/2004 οι Δικηγορικοί Σύλλογοι Θράκης με επιστολή τους του επισημαίνουν τις πολιτικές και ποινικές του ευθύνες. Την 10η Ιουλίου του 2004 ο ηγούμενος Εφραίμ στέλνει επιστολή και λίγες μέρες μετά συναντιέται με τον τότε υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης, Σάββα Τσιτουρίδη και ζητάει να ανταλλάξει εκτάσεις στη Λίμνη Βιστωνίδα, με άλλες εκτάσεις του Δημοσίου.

Η Μονή Βατοπεδίου τον Αύγουστο του ίδιου χρόνου παραιτείται, επιπροσθέτως και από το δικόγραφο της από 15/1/2004 αγωγής που είχε καταθέσει στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Ροδόπης και ενώ είχε ήδη υποβάλλει κοινή δήλωση (25/6/2004) με το Ελληνικό Δημόσιο περί μη έκδοσης της απόφασης.

[65] Την 2/6/2004 η Ι.Μ. Βατοπεδίου υποβάλλει αίτημα στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΝΣΚ) να καταθέσουν δήλωση από κοινού με το Δημόσιο για μη έκδοση απόφασης. Το ΝΣΚ αποδέχεται το αίτημα με το υπ' αρ. 3056/17.6.2004 Πρακτικό, με μειοψηφική άποψη ότι δεν χωρά έγκυρα η παραίτηση όταν αναμένεται η έκδοση της απόφασης. Το πρακτικό Αποδοχής γίνεται αποδεκτό από τον υφυπουργό, Πέτρο Δούκα στις 22/6/2004 και στις 25/6/2004 αποστέλλεται με κούριερ στο Πρωτοδικείο Ροδόπης.

Στις 6/9/2004 φορείς της Ξάνθης συναντιούνται με τον υπουργό Επικρατείας, Θεόδωρο Ρουσόπουλο παρουσία του υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης Αλέξανδρου Κοντού, στην οποία ο κ. Ρουσόπουλος, δηλώνει αναρμόδιος, παραπέμποντάς τους στον αρμόδιο υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης.

Τον Οκτώβριο του 2004 επικοινωνεί ο κ. Ρουσόπουλος με τον υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης, Ευάγγελο Μπασιάκο (υπουργός μετά την παραίτηση Τσιτουρίδη, τέλη Σεπτεμβρίου 2004) για να τον ενημερώσει για το θέμα.

Η δεύτερη φάση της υπόθεσης έχει ως αφετηρία τα τέλη του 2004, οπότε και το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΝΣΚ) στην υπ' αριθμ. 15/9.12.2004 γνωμοδότησή του αποφαίνεται ότι η Κτηματική Εταιρεία Δημοσίου (ΚΕΔ) αναλαμβάνει την ανταλλαγή των παραλίμνιων εκτάσεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με άλλες εκτός των νομών Ξάνθης και Ροδόπης δεδομένης της αρμοδιότητας του για ανταλλαγή της λίμνης Βιστωνίδας στο Υπουργείο Οικονομικών. Η υπ' αριθμ. 3.822/2005 Υπουργική Απόφαση του υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης επικυρώνει τη γνωμοδότηση του ΝΣΚ χωρίς να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως[66]. Στις 21/12/2005, ενώπιον της Συμβολαιογράφου, Αικατερίνης Πελέκη, υπογράφονται συμβόλαια που αφορούν την ανταλλαγή των παραλίμνιων εκτάσεων της λίμνης Βιστωνίδας με 73 οικόπεδα, κυρίως του νομού Θεσσαλονίκης. Στις 8 Μαρτίου του 2006 ανακοινώνεται με δελτίο τύπου ότι ολοκληρώθηκε με επιτυχία η διαδικασία ανταλλαγής μεταξύ ΚΕΔ και ΙΜΒ έκτασης 25.000 στρεμμάτων των Νομών Ροδόπης και Ξάνθης με αντίστοιχες δημόσιες εκτάσεις περιοχών εκτός Θράκης.

Με την από 26/7/2006 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) – η ΚΥΑ δεν εκδόθηκε κατόπιν εισήγησης της Δ/νσης Πολιτικής Γης και ως εκ τούτου δεν έχει καταχωρηθεί στο πρωτόκολλό της (έγγραφο της 16/6/2010 αρ. Πρωτ. 2521 από Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης) – των υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης, Ευάγγελου Μπασιάκου, υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης Αλέξανδρου Κοντού και υφυπουργού Οικονομίας, Πέτρου Δούκα γίνεται η ανταλλαγή της λίμνης Βιστωνίδας και των

[66] Σύμφωνα με το γνωμοδοτικό σημείωμα του νομικού συμβούλου του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης, Χρ. Μπότσιου σχετικά με τη μη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της υπ. αριθμ. 3822/25.1.2005 Υπουργικής Απόφασης *«δεν χρήζει δημοσιεύσεως σε ΦΕΚ διότι αυτή όπως και οι σε εκτέλεσή της πράξεις της ΚΕΔ αφορούν διαχείριση περιουσίας του Δημοσίου και ως εκ τούτου δεν φέρει τα χαρακτηριστικά εκτελεστής διοικητικής πράξης ούτε δι΄ αυτής τίθενται κανόνες δικαίου»*.

παραλίμνιων εκτάσεών της, οι οποίες έχουν ήδη αναγνωριστεί ως κτήματα της μονής, με ακίνητα του Δημοσίου εκτός των Νομών Ξάνθης και Ροδόπης. Η αποτίμηση της αξίας της Βιστωνίδας και των παραλίμνιων εκτάσεών της (λίμνη Νταλιάνη) υπολογίστηκε σε 46.860.000 ευρώ[67].

Στα 31 συμβόλαια τα οποία συνάφθηκαν στο μεγαλύτερο μέρους τους από τη συμβολαιογράφο Αθηνών Αικατερίνη Πελέκη, σύζυγο του τότε υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας, Γιώργου Βουλγαράκη και δόθηκαν από την ΚΕΔ περιγράφονται τα 260 ακίνητα που παραχωρήθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο στη Μονή Βατοπεδίου. Με τη λίμνη Βιστωνίδα ανταλλάσσονται ακίνητα στο Ολυμπιακό Χωριό[68], εκτάσεις στην Ουρανούπολη, στο Ωραιόκαστρο, στον Ξηροπόταμο, στο Λαύριο, στον Μαραθώνα και σε άλλες περιοχές, ακίνητα τα οποία εν συνεχεία κάποια από αυτά είτε εκποιήθηκαν ή μεταπωλήθηκαν σε ιδιώτες από τη Μονή είτε επιστράφησαν στο Δημόσιο με αντάλλαγμα χιλιοστά εξ αδιαιρέτου της λίμνης Βιστωνίδας.

Τον Αύγουστο του 2008, μετά από δημοσιογραφικές αποκαλύψεις[69] για τα παραπάνω – στις 27/8/2008 φιλοξενείται για πρώτη φορά ρεπορτάζ στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων του Alpha με τίτλο «Ο Alpha αποκαλύπτει – Σκάνδαλο με ακίνητο του Δημοσίου» ενώ στις 4/9/2008 προβάλλεται από τον Alpha εκτενές αφιέρωμα – έρευνα μέσα από την εκπομπή του Κώστα Βαξεβάνη «Το Κουτί της Πανδώρας», με τίτλο «Ιερά Σκάνδαλα» στην οποία ξεδιπλώνεται η υπόθεση ανταλλαγής ακινήτων μεταξύ Δημοσίου και ΙΜΒ – ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, Γ. Σανιδάς ζητά με

[67] Σύμφωνα με την Έκθεση Εκτίμησης του Σώματος Ορκωτών Λογιστών με αντικείμενο τη λίμνη Βιστωνίδα και τη λίμνη Νταλιάνη, που ζητήθηκε από την ΙΜΒ (αρ.φ.21.11/1/6726/5.9.2006, *«Η αποτίμηση της αξίας πραγματοποιήθηκε με βάση την προβλεπόμενη αλιευτική παραγωγή. Για αυτόν το λόγο προσελήφθη σαν σύμβουλος ο ιχθυολόγος Βασίλειος Αναστασίου ο οποίος συνέταξε για λογαριασμό του ΣΟΕ «Μελέτη Αλιευτικής Διαχείρισης του Συστήματος Βιστωνίδας». Από € 18.000 ετήσιο πρόσοδο η μελέτη του κ. Αναστασίου κατασκευάζει διαδικασία υπολογισμού απόδοσης € 8.000.000 ετησίως χωρίς τεκμηρίωση και χωρίς να λαμβάνει υπ΄όψη ότι η περιοχή προστατεύεται από τις συνθήκες Ramsar και Natura γεγονός που δεν επιτρέπει εμπορικές παρεμβάσεις στην περιοχή».*

[68] Σύμφωνα με την υπ.αριθμ. Φ.32.1/3/7526/27.6.2007 εκτίμηση Σώματος Ορκωτών Εκτιμητών κτηριακών συγκροτημάτων στον οικισμό του Ολυμπιακού Χωριού, στη θέση «Λεκάνες» του Δήμου Αχαρνών, η τελική εκτίμηση των ακινήτων ανέρχεται σε € 39.500.000.

[69] Είχαν προηγηθεί των αποκαλύψεων ρεπορτάζ τα οποία φιλοξενούνται στον ημερήσιο ειδησεογραφικό τύπο αρκετά χρόνια νωρίτερα και αναφέρονται στη δικαστική διαμάχη μεταξύ Δημοσίου και Μονής χωρίς ωστόσο να υπάρξει ιδιαίτερος «ειδησεογραφικός τονισμός» καθώς πρόκειται για μικρής έκτασης ρεπορτάζ που εμφανίζονται στις εσωτερικές σελίδες της εφημερίδας.

παραγγελία ανήμερα προβολής της εκπομπής, στις 4/9/2008 να ανασυρθεί η υπόθεση από το αρχείο[70] εξαιτίας νέων στοιχείων που είδαν το φως της δημοσιότητας και να διερευνηθεί περαιτέρω για τη διακρίβωση τέλεσης εγκλημάτων και ιδιαίτερα της κακουργηματικής απάτης σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου από τα μέλη του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας και των μελών του Δ΄ Τμήματος του ΝΣΚκαι των ορκωτών λογιστών που εκτίμησαν τα προς ανταλλαγή ακίνητα αλλά και παντός άλλου συμμετόχου.

Λίγες μέρες αργότερα ο πρωθυπουργός, Κώστας Καραμανλής στη συνέντευξή του στην 73η ΔΕΘ, ερωτηθείς για την υπόθεση, απέφυγε να πάρει θέση[71]. Ωστόσο, οι διστάσεις που λαμβάνει το θέμα της Μονής Βατοπεδίου είναι πολύ μεγαλύτερες από τις κυβερνητικές εκτιμήσεις της περιόδου εκείνης. Στις 12 Σεπτεμβρίου 2008 ο υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας, Γ. Βουλγαράκης υποβάλλει την παραίτησή του από το κυβερνητικό σώμα, από ευθιξία, η οποία και έγινε αποδεκτή, μετά από κατηγορίες που αφορούσαν εμπλοκή του σε υπεράκτια εταιρεία διαχείρισης ακινήτων αλλά και αυτήν της συζύγου του με την υπόθεση της Μονής Βατοπεδίου. Στις 3/10/2008 ο υφυπουργός Οικονομικών, Αντώνης Μπέζας ανακαλεί με απόφασή του τις Υ.Α. των Δρυ και Φωτιάδη, ενώ λίγες εβδομάδες αργότερα μ' επιστολή του ο υπουργός Επικρατείας, Θεόδωρος Ρουσόπουλος γνωστοποιεί στον πρωθυπουργό την απόφασή του να *«υπερασπιστεί τον εαυτό του από την δόλια και παντελώς αθεμελίωτη επίθεση που έχει εξαπολυθεί κατά του προσώπου του το τελευταίο διάστημα»*[72] ως απλός βουλευτής.

Μεσούντων των αποκαλύψεων και των παραιτήσεων, στις 4 Νοεμβρίου 2008, κατόπιν της από 22 Οκτωβρίου 2008 ομόφωνης απόφασης της Ολομέλειας της

[70] Στις 4/9/2007 είχε προηγηθεί αναφορά προς τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου σχετικά με την νομιμότητα της ανταλλαγής ακινήτων περιουσιακών στοιχείων μεταξύ IBM και Ελληνικού Δημοσίου. Αιτείται η διερεύνηση των συνθηκών της ανταλλαγής για διερεύνηση τυχόν τέλεσης αυτεπαγγέλτως διωκομένων αξιόποινων πράξεων όπως της απιστίας και της παραβασης καθήκοντος.

[71] Ερωτηθείς από τον δημοσιογράφο του Star κ. Μποτσαράκο για την υπόθεση, ο πρωθυπουργός απαντά: «Γίνεται σήμερα θέμα μία υπόθεση, η επίλυση της οποίας ξεκινά από το 1999, δηλαδή σχεδόν μία δεκαετία πίσω, με γνωμοδοτικές αποφάσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους επί κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ και βέβαια, πιο πρόσφατα, επί κυβερνήσεως Νέας Δημοκρατίας. Σε κάθε περίπτωση, όλα τα στοιχεία για την υπόθεση αυτή, αναλυτικά θα κατατεθούν στο αμέσως προσεχές μέλλον στη Βουλή, σε απάντηση σχετικής ερώτησης που έχει γίνει».

[72] Απόσπασμα από την από 23/9/2008 επιστολή Ρουσόπουλου προς τον πρόεδρο της ΝΔ, Κ. Καραμανλή.

Βουλής, σχηματίστηκε Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής με σκοπό τη διερεύνηση «του συνόλου της υπόθεσης της Μονής Βατοπεδίου» και την αναζήτηση τυχόν πολιτικών ευθυνών. Πρόεδρος τοποθετήθηκε ο βουλευτής Χανίων με τη Νέα Δημοκρατία, Χρήστος Μαρκογιαννάκης. Η Επιτροπή αυτή συνεδρίασε από 30 Οκτωβρίου μέχρι 15 Δεκεμβρίου προσερχόμενη σε 47 συνεδριάσεις, με συνολικό χρόνο εργασιών 250 ώρες και της οποίας τα Πρακτικά έφθασαν τις 13.000 σελίδες και μετά από εξέταση 122 μαρτύρων. Σύμφωνα με το πόρισμα της εν λόγω Επιτροπής, όπως αυτό κατατέθηκε, αναγνωρίστηκαν μεν πολιτικές ευθύνες[73], χαρακτηριζόμενες μόνο ως «πλημμελούς εποπτείας» εμπλεκομένων πολιτικών προσώπων και πολιτικών προϊσταμένων δημοσίων φορέων, δηλαδή υπουργών, υφυπουργών, διευθυντών, διοικητών κ.λπ. Παρά ταύτα το καθένα από τα 5 πολιτικά κόμματα της Βουλής, εκπρόσωποι των οποίων συμμετείχαν στην Επιτροπή, εξέδωσε χωριστό πόρισμα σε καταλογισμούς. Λίγες μέρες νωρίτερα από την έκδοση του πορίσματος και συγκεκριμένα στις 9/12/2008 με επιστολή της η Μονή προτείνει τη συμβιβαστική λύση της επιστροφής των ακινήτων που πήρε από το Δημόσιο ή του τιμήματος για όσα από αυτά έχουν πωληθεί και λύση του ιδιοκτησιακού της λίμνης Βιστωνίδας από τα Δικαστήρια. Στις 10/12/2008 ο τότε υπουργός Οικονομικών, Γιώργος Αλογοσκούφης ερωτά το ΝΣΚ για την ανωτέρω επιστολή, το οποίο με την υπ' αριθμ. 312/2009 γνωμοδότησή του κρίνει ως πιο πρόσφορη την προτεινόμενη λύση, ενώ η άποψη της ισχυρής μειοψηφίας είναι η απόρριψή της και έγερση αγωγών του Ελληνικού Δημοσίου για ακύρωση των ανταλλαγών, με αναγνώριση της κυριότητας του Δημοσίου επί της Λίμνης.

Ο Κώστας Καραμανλής σε ομιλία του στην Κοινοβουλευτική Ομάδα (ΚΟ) της Ν.Δ. στις 16/12/2008 δηλώνει ότι υποτίμησε το μέγεθος του θέματος και αναλαμβάνει την πολιτική ευθύνη της υπόθεσης και προχωρά σε ανασχηματισμό στις 7/1/2009 απομακρύνοντας τους εμπλεκόμενους στην υπόθεση υπουργούς Αλέξανδρο Κοντό, Πέτρο Δούκα και τον υφυπουργό Ευάγγελο Μπασιάκο.

Εν μέσω λοιπόν της κλιμακούμενης πολιτικής έντασης, ο πρωθυπουργός αφορμάται από τις επερχόμενες Ευρωεκλογές του Ιουνίου και στις 8 Μαΐου του 2009, με το υπ' αριθμόν 53 Διάταγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας (αριθμός ΦΕΚ 72) και κηρύσσει αιφνιδιαστικά τη λήξη των εργασιών της Β' Συνόδου της ΙΒ' Βουλευτικής

[73] Βλ. Πόρισμα Εξεταστικής Επιτροπής «Για τη διερεύνηση του συνόλου της υπόθεσης της Μονής Βατοπεδίου», 15/12/2008, παρ. 12 σελ.94.

Περιόδου. Η λήξη των εργασιών της Βουλής πραγματοποιήθηκε 30 ημέρες πριν τις Ευρωεκλογές, σημαίνοντας έτσι την επίσημη έναρξη της προεκλογικής περιόδου. Στον Κώστα Καραμανλή ασκήθηκε έντονη κριτική από τα κόμματα της Αντιπολίτευσης για το κλείσιμο της Βουλής, τα οποία υποστήριξαν ότι έγινε προσπάθεια συγκάλυψης, προκειμένου να παραγραφούν όλες οι υποθέσεις που εκκρεμούσαν και αφορούσαν την πρώτη κυβερνητική θητεία της Νέας Δημοκρατία[74]. Η κίνησή του ερμηνεύθηκε ως απόπειρα κατάπαυσης της σκανδαλολογίας (Βατοπέδι, Siemens, δομημένα ομόλογα, υπόθεση Ζαχόπουλου κ.λπ.) ενόψει και των ευρωεκλογών[75], κατά τη διάρκεια των οποίων αναδείχθηκε σε πρώτο κόμμα το ΠΑΣΟΚ.

Εν τω μεταξύ, στις 29/6/2009 με νέα γνωμοδότησή (υπ. αριθμ. 312/2009) της, η Ολομέλεια του ΝΣΚ κρίνει ότι σε περίπτωση που η Μονή προβάλλει σχετικά δικαιώματα σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς της λίμνης, θα ακολουθηθεί η λύση της διεκδίκησης δια της δικαστικής οδού, γνωμοδότηση η οποία γίνεται δεκτή στις 4/9/2009 από τον τότε υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών Γιάννη Παπαθανασίου.

Μετά το απρόσμενο κλείσιμο της Βουλής και την ήττα της Ν.Δ. στις ευρωεκλογές του Ιουνίου, ο Κώστας Καραμανλής μέσω τηλεοπτικού διαγγέλματος στις 2 Σεπτεμβρίου του 2009 αιφνιδιάζει για μια ακόμη φορά το πολιτικό και κοινωνικό σύνολο της χώρας προκηρύσσοντας πρόωρες εκλογές. Ο πρωθυπουργός επικαλέστηκε ως λόγους για την απόφασή του τη δυσχερή κατάσταση της ελληνικής οικονομίας, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2008 και την άρνηση του ΠΑΣΟΚ να συνεργαστεί στο θέμα εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

---

[74] Σύμφωνα με το άρθρο 86 του Συντάγματος παρ. 3 *«πρόταση άσκησης δίωξης υποβάλλεται από τριάντα τουλάχιστον βουλευτές. Η Βουλή, με απόφασή της που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, συγκροτεί ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, διαφορετικά, η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη. Το πόρισμα της επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου εισάγεται στην Ολομέλεια της Βουλής η οποία αποφασίζει για την άσκηση ή μη δίωξης. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών. Η Βουλή μπορεί να ασκήσει την κατά την παράγραφο 1 αρμοδιότητά της μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος. Με τη διαδικασία και την πλειοψηφία του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής η Βουλή μπορεί οποτεδήποτε να ανακαλεί την απόφασή της ή να αναστέλλει τη δίωξη, την προδικασία ή την κύρια διαδικασία».*

[75] Έκλεισε νύχτα η Βουλή, *Ελευθεροτυπία*, 8/9/2009.

Οι εκλογές διεξάχθηκαν στις 4 Οκτωβρίου και το αποτέλεσμα ήταν η νίκη του ΠΑΣΟΚ. Λίγες μέρες αργότερα με απόφασή του το Τριμελές Εφετείο Θράκης καταδίκασε τη Μαρία Ψάλτη, πρόεδρο Πρωτοδικών στο Πρωτοδικείο Ροδόπης, για παράβαση δικαστικού απορρήτου και παράβαση καθήκοντος κατ' εξακολούθηση για τη μη δημοσίευση της απόφασης κατά της Μονής και τους μοναχό Αρσένιο και ηγούμενο Εφραίμ για ηθική αυτουργία στις παραπάνω πράξεις[76].

Και ενώ η διερεύνηση των ποινικών ευθυνών για την υπόθεση του Βατοπεδίου συνεχίζεται, η απόδοση των πολιτικών ευθυνών επανέρχεται στο προσκήνιο σύμφωνα με την από 25 Ιανουαρίου του 2010 ομόφωνη απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής η οποία είχε κάνει δεκτή την πρόταση 128 βουλευτών του κόμματος του ΠΑΣΟΚ για σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής για την ολοκλήρωση της διερεύνησης του συνόλου της υπόθεσης. Η δεύτερη στη σειρά Εξεταστική Επιτροπή συνεστήθη από 19 μέλη και με προθεσμία ολοκλήρωσης και υποβολής πορίσματος μέχρι τις 15 Μαρτίου 2010. Τελικά η επιτροπή συγκροτήθηκε σε Σώμα, σύμφωνα με τον κανονισμό της Βουλής, στις 10 Φεβρουαρίου. Εν τω μεταξύ στις 12 Φεβρουαρίου του 2010 με έγγραφο του τότε υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών Γιώργου Παπακωνσταντίνου προς τον Πρόεδρο ΝΣΚ Α. Τζεφεράκο ζητείται ν' ασκηθεί κάθε ενδεικνυόμενη δικαστική ενέργεια για την διασφάλιση των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου. Παράλληλα, το έργο της Εξεταστικής Επιτροπής μετά και τις κατόπιν αιτημάτων της, χορήγηση τριών παρατάσεων ολοκληρώθηκε στις 8 Ιουνίου του 2010. Η επιτροπή σε 42 συνολικά συνεδριάσεις, εκ των οποίων οι 34 με πολύωρες εξετάσεις 62 μαρτύρων (συνολικά 143 ωρών), συμπληρώνοντας στενογραφημένα πρακτικά 6.615 σελίδων και λαμβάνοντας υπόψη, πέραν του φακέλου της Εξεταστικής Επιτροπής του 2008, ένα πλήθος άλλων εγγράφων κοινών και απορρήτων, αντίγραφα συμβολαίων, αλληλογραφίας εμπλεκομένων φορέων, γνωμοδοτήσεις, έκθεση στελεχών της ΤτΕ για κινήσεις λογαριασμών, όσων ζητήθηκε το άνοιγμα κ.ά., επιβεβαίωσε το πόρισμα της προηγούμενης επιτροπής και συμπληρωματικά προτάθηκε από τα μέλη της πλειοψηφίας η ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης των ποινικών διαστάσεων για τους Πέτρο Δούκα, Αλέξανδρο Κοντό, Ευάγγελο Μπασιάκο, Θεόδωρο Ρουσόπουλο, Γιώργο Βουλγαράκη και Κώστα Κιλτίδη[77].

[76] Επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης 15 μηνών με αναστολή 3 ετών και στους 3 κατηγορούμενους.

[77] Πόρισμα Εξεταστικής Επιτροπής «Για την ολοκήρωση της διερεύνηση του συνόλου του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου», 8 Ιουνίου 2010.

Λαμβάνοντας υπόψη το νέο πόρισμα, συστήνεται προκαταρκτική [78] Επιτροπή αναφορικά με την υπόθεση του Βατοπεδίου για τη διερεύνηση τυχόν ποινικών αυτή τη φορά ευθυνών πρώην υπουργών. Η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή συνεστήθη σύμφωνα με την από 28/6/2010 απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, η οποία έκανε δεκτή την πρόταση 125 βουλευτών του ΠΑΣΟΚ για τη σύσταση Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης κατά το άρθρο 86 παρ. ε του Συντάγματος, τα άρθρα 153 επ. του Κανονισμού της Βουλής και το άρθρο 5 ν.3126/2003 «Ποινική ευθύνη των Υπουργών» για την ενδεχόμενη τέλεση αδικημάτων από τους πρώην υπουργούς Αλέξανδρο Κοντό, Ευάγγελο Μπασιάκο, Θεόδωρο Ρουσόπουλο, Γιώργο Βουλγαράκη και τον πρώην υφυπουργό Πέτρο Δούκα. Κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της επιτροπής κατατίθεται η συγκεντρωτική έκθεση της ΤτΕ για τις οικονομικές συναλλαγές της ΙΜΒ. Σύμφωνα με την έκθεση, στις διαδρομές των αγοραπωλησιών εμπλέκονται η κυπριακή εταιρεία Noliden, η οποία αγόρασε από την ΙΜΒ το ολυμπιακό ακίνητο έναντι 41 εκατ. ευρώ (επιπλέον κατέθεσε και «δωρεά» 9 εκατ. ευρώ, η οποία έγινε αποδεκτή από τη Μονή) η κυπριακή Rassadel, η οποία ελέγχεται από τον εκπρόσωπο της Μονής στην Κύπρο Άθω Κοιρανίδη. Στην τελευταία κατατέθηκε το ποσό αγοράς του Ολυμπιακού Ακινήτου από τη «Noliden». Η κυπριακή Madeus ελέγχεται επίσης από τον Άθω Κοιρανίδη, ενώ κατέχει το 30% του Ομίλου Πάπιστα. Σημειώνεται ότι με την από 10.08.2010 επιστολή της Κυπριακής δικηγορικής εταιρείας «Τάσσος Παπαδόπουλος (πρώην Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας) και Συνεργάτες», η οποία δρώντας κατ' εντολή του πελάτη της Α. Κοιρανίδη βεβαίωνε ότι τελικός δικαιούχος (beneficial owner) των εταιρειών Rassadel Co Ltd και Madeus Ltd είναι η Ιερά Μονή Βατοπεδίου. Στην έκθεση της ΤτΕ αναφέρεται και η Ανθεμιάς Κατασκευαστική Α.Ε.,

[78] Σύμφωνα με το άρθρο του ομοτ. καθηγητή Ποινικού Δικαίου, Γιάννη Μανωλεδάκη, «η εξεταστική επιτροπή διερευνά μόνο πολιτικές ευθύνες και δεν εντάσσεται στο μηχανισμό ποινικής καταστολής κατά των υπουργών. Η προκαταρκτική διερευνά ποινικές ευθύνες προκειμένου να εισηγηθεί την ποινική τους δίωξη. Η πρώτη εξετάζει και τις πολιτικές ευθύνες υπουργών ανεξαρτήτως χρόνου τέλεσης των αξιόποινων πράξεών τους. Η δεύτερη περιορίζεται σε πράξεις που δεν έχουν παραγραφεί ποινικά. Στην προκειμένη περίπτωση της «υπόθεσης Βατοπεδίου» ποινικό ενδιαφέρον έχουν οι πράξεις που τελέστηκαν από υπουργούς ή υφυπουργούς κατά τη διάρκεια της προηγούμενης βουλευτικής περιόδου, καθώς και της παρούσας (δηλαδή μετά το Μάρτιο του 2004), ενώ για προηγούμενες πράξεις δεν μπορεί να ασκηθεί ποινική δίωξη λόγω παρόδου της σχετικής αποσβεστικής προθεσμίας που προβλέπει το Σύνταγμα», (2008). Γνώμη. *ΠοινΔικ*:1137.

ιδιοκτήτης της οποίας είναι ο Αθανάσιος Πάπιστας με ποσοστό 70%, ενώ το υπόλοιπο 30% κατέχει η Rassadel ενώ μέλη στο ΔΣ της είναι ο Άθως Κοϊρανίδης και ο Αλέξανδρος Χατζηαλεξάνδρου, δικηγόρος της Μονής Βατοπεδίου. Μέσα από τις εταιρείες καταγράφηκε η διακίνηση μεγάλων ποσών προς άγνωστους προορισμούς από τα δάνεια που έλαβαν κυρίως από τη Marfin Egnatia Τράπεζα, καθώς και από την αξιοποίηση των ανταλλαγέντων ακινήτων μεταξύ Δημοσίου και ΙΜΒ από τις εταιρείες του Ομίλου Πάπιστα (Αναπτυξιακή Εταιρεία Ακινήτων, Αστική Εταιρεία Ακινήτων, Επενδυτική Εταιρεία Ακινήτων Β. Ελλάδος). Στις 18 Οκτωβρίου του 2010 η επιτροπή έχοντας εξετάσει σε 10 από τις 22 συνολικά συνεδριάσεις της (46 ώρες) 23 μάρτυρες και συμπληρώσει 1750 σελίδες στενογραφημένων πρακτικών, πρότεινε την παραπομπή σε Ειδικό Δικαστήριο των Πέτρου Δούκα, Αλέξανδρου Κοντού, Ευάγγελου Μπασιάκου, Θεόδωρου Ρουσόπουλου και Γιώργου Βουλγαράκη.

Στις 16 Νοεμβρίου 2010 η Ολομέλεια της Βουλής με μυστική ψηφοφορία υπερψηφίζει την παραπομπή στο Δικαστικό Συμβούλιο[79] των τριών εκ των πέντε κατηγορουμένων Πέτρου Δούκα, και Ευάγγελου Μπασιάκου με τις κατηγορίες της αυτουργίας σε απιστία σε βάρος του Δημοσίου και Αλέξανδρου Κοντού με το αδίκημα της συναυτουργίας σε απιστία σε βάρος του Δημοσίου.

Η απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου εκίδεται στις 8 Φεβρουαρίου του 2011, σύμφωνα με την οποία δεν μπορεί να εκτελεστεί η γραπτή παραγγελία για άσκηση ποινικής δίωξης κατά των αναφερομένων στην παραγγελία πολιτικών προσώπων για την αξιόποινη πράξη της απιστίας περί την υπηρεσία εις βάρους του Δημοσίου κατ' αυτουργία και συναυτουργία και να παύσει οριστικά η εναντίον τους ποινική δίωξη λόγω εξαλείψεως ως προς αυτούς του αξιοποίνου των πράξεων που τους αποδίδονται. Παραπέμπει δε τους φερόμενους ως συμμετόχους μη πολιτικά πρόσωπα που

[79] Μετά την ψηφοφορία στη Βουλή συγκροτείται το Δικαστικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από λειτουργούς της Δικαιοσύνης στον Άρειο Πάγο, στην Εισαγγελία και στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Το Δικαστικό Συμβούλιο, μετά την ανάκριση, θα εκδώσει βούλευμα. Αν από αυτό προκύψει παραπομπή υπουργού, τότε θα συγκληθεί Ειδικό Δικαστήριο. Λεπτομέρειες για τη διαδικασία ενώπιον του «Ειδικού Δικαστηρίου» ρυθμίζονται στο νόμο περί ευθύνης Υπουργών (άρθρο 86 του Συντάγματος). Για περαιτέρω ζητήματα που συνδέονται με τη συνταγματική και νομοθετική ρύθμιση της ποινικής ευθύνης των υπουργών, βλ. Καλογήρου, Ν. Γαλετσέλλη, Π. (2009). *Πολιτική και ποινική ευθύνη των μελών της Κυβέρνησης. Μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος και το Ν. 3126/2003*. Αθήνα: Έκδοση Νομικής Βιβλιοθήκης.

αναφέρονται στο πόρισμα της προκαταρκτικής καθώς και στη σχετική ποινική δικογραφία.

Σε συνέχεια της απόφασης του Δικαστικού Συμβουλίου, από τους συνολικά 32 κατηγορούμενους (μη πολιτικά πρόσωπα) για την υπόθεση της Μονής Βατοπεδίου, το Συμβούλιο Εφετών με βούλευμά του στις 23 Δεκεμβρίου του 2012 κάνει αποδεκτή την πρόταση της ανακρίτριας Ειρήνης Καλού για προσωρινή κράτηση του ηγούμενου Εφραίμ. Ωστόσο, ο Εφραίμ κάνει αίτηση αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης με όρους και οι εφέτες κάνουν αποδεκτό το αίτημά του, διατάσσοντας την αποφυλάκισή του με την καταβολή χρηματικής εγγύησης 300 χιλιάδων ευρώ, ενώ του επιβάλλονται επιπλέον οι περιοριστικοί όροι της υποχρέωσης εμφάνισης ανά τακτά διαστήματα σε Αστυνομικό Τμήμα και απαγόρευσης εξόδου από τη Μονή και από τη χώρα. Εν τω μεταξύ η απόφαση του πενταμελούς Εφετείου Θράκης στις 29 Φεβρουαρίου του 2012 καταδικάζει στο δεύτερο βαθμό σε 6 μήνες (σε 15 μήνες είχαν καταδικαστεί πρωτοδίκως) ποινή φυλάκισης, με τριετή αναστολή, τους ηγούμενο της Μονής Βατοπεδίου Εφραίμ, μοναχό Αρσένιο και την πρόεδρο πρωτοδικών Μαρία Ψάλτη, οι οποίοι κρίθηκαν ένοχοι για την καθυστέρηση δημοσίευσης δικαστικής απόφασης που αφορούσε τις ανταλλαγές της λίμνης Βιστωνίδας ενώ το δικαστήριο τους αθώωσε για το αδίκημα της παραβίασης δικαστικού απορρήτου.

Ο κύκλος των δικαστικών «αψιμαχιών» είναι μέχρι και σήμερα ατέρμονος καθώς νέο βούλευμα του Τριμελούς Συμβουλίου Εφετών (08/10/2013, αριθμ.2000/2012), παραπέμπει σε δίκη 14 από τα 32 άτομα που περιλαμβάνονται στη δικογραφία. Συγκεκριμένα, ο αρχιμανδρίτης Εφραίμ, ο μοναχός Αρσένιος, η συμβολαιογράφος Αικατερίνη Πελέκη, οι δικηγόροι Διονύσης και Δημήτρης Πελέκης, τα μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Ιωάννης Διονυσόπουλος και Στέφανος Δέτσης, το πρώην μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Χριστόδουλος Μπότσιος, ο πρώην αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Γρηγόριος Κρόμπας, ο πρώην πρόεδρος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου καθηγητής Πέτρος Παπαγεωργίου, ο πρώην διευθύνων σύμβουλος της ΚΕΔ Κωνσταντίνος Γκράτσιος, ο πρώην διευθυντής της υπηρεσίας Διαχείρισης Ακινήτων της ΚΕΔ Γεώργιος Μητρόπουλος, η πρώην διευθύντρια του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης Σταματούλα Μαντέλη και ο πρώην γενικός γραμματέας του υπουργείου Γεωργίας Κωνσταντίνος Σκιαδάς παραπέμπονται να δικαστούν για κακουργηματικές και πλημμελητικές πράξεις με σοβαρότερες εκείνες για «ξέπλυμα μαύρου χρήματος»

που αφορούν στους Εφραίμ και Αρσένιο[80]. Το βούλευμα έρχεται να αναιρέσει η αίτηση που υπέβαλαν ο ηγούμενος Εφραίμ, ο μοναχός Αρσένιος και το δικηγορικό γραφείο του Δημήτρη Πελέκη ενώ στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκε και η παρέμβαση του αντιεισαγγελέα του Αρείου Πάγου Γιώργου Μποροδήμου που άσκησε αίτηση αναίρεσης επί του βουλεύματος, τονίζοντας το έλλειμμα «νομικής βάσης» σε μία υπόθεση με πολιτικά χαρακτηριστικά, παραπέμποντάς τη στο Ποινικό Τμήμα του Αρείου Πάγου[81].

Είναι σαφές ότι η υπόθεση της Μονής Βατοπεδίου μπορεί ειδησεογραφικά να «έκλεισε» τον Φεβρουάριο του 2011, οπότε και αποφασίστηκε η παύση της ποινικής δίωξης για τα πολιτικά πρόσωπα, ωστόσο το δικαστικό σκέλος της υπόθεσης με σημείο αναφοράς την ποινική δίωξη των μη πολιτικών προσώπων θα εξελίσσεται ακόμα και μετά την περάτωση του παρόντος έργου. Εντούτοις, η μελέτη μας εστιάζεται σε εκείνα τα χρονικά σημεία που κυριαρχούσε στο πολιτικό, επικοινωνιακό και κατ' επέκταση δημόσιο πεδίο.

3.3 Σχέσεις πολιτικής εξουσίας – εκκλησίας

Αν και η επικοινωνιακή κάλυψη της υπόθεσης της Μονής Βατοπεδίου συνιστά το κεντρικό ερευνητικό ζητούμενο στην παρούσα μελέτη, σε επίπεδο θεωρητικών αναζητήσεων είναι κρίσιμο να διερευνήσουμε και την ιστορικο – κοινωνική μετεξέλιξη των σχέσεων κράτους και ορθόδοξης εκκλησίας καθώς και πώς αυτές μετασχηματίζονται στο σύγχρονο επικοινωνιακό περιβάλλον ως ένας επιπρόσθετος παράγοντας για τη νοηματοδότηση του μηνύματος.

Το σύγχρονο ελληνικό κράτος αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα εξακολουθητικής διαπλοκής των σχέσεων κράτους – εκκλησίας. Οι σχέσεις αυτές χαλαρώνουν ή συσφίγγονται μέσα στο χρόνο, αποκτώντας καθορισμένη μορφή και περιεχόμενο, αναλόγως της ευρύτερης πολιτικής συγκυρίας και των θεσμικών

[80] Σημειώνεται ότι η εφέτης Μαρία Ψάλτη είχε καταδικαστεί και πρωτοδίκως και δευτεροδίκως, αλλά ύστερα από δυο αναιρετικές αποφάσεις του Ποινικού Τμήματος του Αρείου Πάγου απηλλάγη αμετακλήτως κατά το ποινικό σκέλος, ενώ πρόσφατα το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό του ΑΠ την απήλλαξε, κρίνοντας ότι δεσμεύεται από την απαλλακτική ποινική κρίση. Σημειώνεται ότι ο υπουργός Δικαιοσύνης έχει ασκήσει έφεση για να ξανακριθεί η υπόθεση στο Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό. Πηγή: Παραμένει στο Δικαστικό Σώμα η εφέτης Μαρία Ψάλτη, *Το Έθνος*, 19/3/2013.

[81] Πώς ο Άρειος Πάγος κατακεραυνώνει το βούλευμα για το Βατοπαίδι, *Το Βήμα*, 9/11/2013.

παρεμβάσεων που κάθε φορά επιχειρούνται στο εκκλησιαστικό πεδίο, σύμφωνα με την Β. Γεωργιάδου (1996, σελ.247).

Κύρια γνωρίσματα της ορθοδοξίας είναι η εκούσια ή ακούσια πολιτικοποίησή της γεγονός που αναδεικνύει ότι οι δυο σφαίρες είναι «στενά συνυφασμένες» (Π. Λέκκας, 1992, σελ.159 και Β. Γεωργιάδου, 1995, σσ.197-225) καθώς και η εργαλειοποίησή της[82], γνωρίσματα τα οποία αποτυπώνονται εντονότερα κατά την περίοδο της μεταπολίτευσης.

Η διαπλεκόμενη σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στην ορθόδοξη εκκλησία και στα κόμματα κατά την περίοδο 1974-1994 εντείνεται λόγω των παραδοσιακών πολιτικών στρατηγικών των κομμάτων τα οποία μάλιστα «μεταμφιέζουν» στόχους και δράσης τους επικαλούμενα στοιχεία ευρέως αποδεκτά. Σχετικά με την πολιτική στρατηγική της μεταμφίεσης ο M. Duverger (1985, σελ.139) επισημαίνει: *«Μεταρρυθμισμός και επανάσταση, κέντρο και εξτρεμισμός είναι στρατηγικές εφαρμόσιμες μόνο στην πλουραλιστική δημοκρατία. Αντίθετα, ένα στρατηγικό μέσο χρησιμοποιείται σε όλα τα πολιτικά, ακόμα και τα αυταρχικά και τα συγκεντρωτικά: η μεταμφίεση. Συνίσταται στην απόκρυψη των πραγματικών κινήτρων και σκοπών πολιτικής δράσεως πίσω από ψευδοσκοπούς και ψευδοκίνητρα, που είναι δημοφιλέστερα […] Η μεταμφίεση έχει πολυάριθμες μορφές. Η συχνότερη είναι η απόκρυψη ενός αντικειμενικού σκοπού ανομολόγητου πίσω από κάποιον άλλο, που μπορεί να ομολογηθεί, σε σχέση με το σύστημα αξιών της εξεταζόμενης κοινωνίας, με μεγαλύτερη ευκολία…».* Η πολιτική στρατηγική της μεταμφίεσης, όπως ορίζεται και αντιλαμβάνεται από τον Duverger, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην κατίσχυση της εκκλησιαστικής επιρροής στην ελληνική κοινωνία, σύμφωνα με την Β. Γεωργιάδου.

Τόσο το Σύνταγμα του 1975 όσο και η αναθεώρηση του 1986 (άρθρο 3 παρ.1 περί «επικρατούσας θρησκείας[83]») καθώς και με βάση την παρ.2 του άρθρου 16 του

[82] «Η εκκλησία υποβάλλεται κατά καιρούς από το κράτος και τα κόμματα σε λειτουργικές χρήσεις που συχνά μεταθέτουν τα πνευματικά της περιεχόμενα», (Georgiadou, 1995).

[83] Η σχετική διάταξη των ελληνικών Συνταγμάτων, τα οποία ναι μεν αναγνώριζαν την Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία ως «επικρατούσα θρησκεία», παράλληλα όμως διακήρυσσαν την «ανοχή» προς κάθε άλλη θρησκεία, άρχισε από το Σύνταγμα του 1844 και μετά διερύνεται κανονιστικά και επαναλαμβάει στερεότυπα επιταγές, οι οποίες αναφέρονται στον τρόπο διοίκησης, στο αυτοκέφαλο καθώς και στην «κανονική» υποχρέωση της εκκλησίας να τηρεί τους «ιερούς και αποστολικούς κανόνες». Οι σχέσεις κράτους και εκκλησίας διατηρήθηκαν ουσιαστικά αναλλοίωτες μέχρι και σήμερα και κατέληξαν στη διαμόρφωση ενός ιδαίτερου συστήματος σχέσεων, το οποίο αποκλήθηκε ειδικότερα

Συντάγματος που ορίζει ως «βασική αποστολή του κράτους» την ανάπτυξη «εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης», προβάλλουν με χαρακτηριστικό τρόπο τις ευνοϊκές συνταγματικές ερμηνείες που απολαμβάνει η ορθόδοξη εκκλησία (Μάνεσης, 1982). «Η επίκληση των «ιερών αποστολικών και συνοδικών κανόνων», όπως αναφέρονται στο άρθρο 3 του Συντάγματος, έγινε αιτία και δικαιολογία πρόταξης και αντιπαράθεσης της «κανονικής» δικαιοταξίας απέναντι στην κρατική. Υποστηρίχθηκε δηλαδή ότι οι ιεροί κανόνες της εκκλησίας, επειδή αναφέρονται στο Σύνταγμα, απέκτησαν συνταγματική ισχύ και βρίσκονται πιο πάνω από τους νόμους, ακόμη και πάνω από αυτό το Σύνταγμα...εφόσον είναι ιεροί», εξηγεί ο Α. Μανιτάκης (2000, σελ.45). Η ερμηνεία των ιερών κανόνων κατά το δοκούν από πλευράς της εκκλησίας με την αιτολογία ότι υπερισχύουν των κοινών νόμων του κράτους συναντάται σε πολλές περιπτώσεις στο πρόσφατο παρελθόν (βλ. υπόθεση Ροτόντας στην Θεσσαλονίκη[84]). Ωστόσο, η άποψη ότι δεν υπάρχουν κανόνες υπέρτεροι του Συντάγματος, οιωνεί υπερσυνταγματικής ισχύος είναι αδιαμφισβήτητη.

Σ' αυτό το σημείο, είναι αναγκαίο να διακρίνουμε μια θεμελιώδη αντίφαση, η οποία διέπει τις σχέσεις κράτους – εκκλησίας όλα αυτά τα χρόνια. Αν και η κρατική παρέμβαση στα εκκλησιαστικά ζητήματα είναι αναπόφευκτη από τη στιγμή που η διοικητική ύπαρξη και λειτουργία της βασίζεται στη νομοθετική βούληση του κράτους, η ίδια διεκδικεί και επικαλείται το αυτοδιοίκητο των υποθέσεών της χωρίς ωστόσο να απεκδυθεί της κρατικής της υπόστασης και του συνταγματικού κύρους που προσδίδεται στις πράξεις της. *«Ο χωρισμός επομένως της πολιτικής εξουσίας από τη θρησκεία, ως αίτημα θεσμικό του συνταγματικού κράτους και προϋπόθεση εγκαθίδρυσης ενός φιλελεύθερου κράτους, εφαρμόστηκε μ'έναν ιδιότυπο τρόπο στην ελληνική περίπτωση: επιτεύχθηκε με την πρόσδεση της εκκλησίας στους αρμούς του κράτους, με την επίσημη αναγνώρισή της ως Εκκλησίας της Επικράτειας ή ως Αρχής του Κράτους [...] Η εκκλησία, λοιπόν, ως θεσμός του κράτους υπόκειται, όπως όλοι οι*

ως σύστημα της «νόμω κρατούσης πολιτείας». Ωστόσο, με το Σύνταγμα του 1975 το εκκλησιαστικό καθεστώς απομακρύνεται εν μέρει από το σύστημα της νόμω κρατούσης πολιτείας και κατοχυρώνεται το αυτοδιοίκητο της εκκλησίας. (Μανιτάκης, 2000, σσ.42-44). Ειδικότερα για το σύστημα της νόμω κρατούσης πολιτείας όπως ίσχυσε και ισχύει στην Ελλάδα, βλ. Δ. Τσάτσος, Συνταγματικό Δίκαιο, τομ. Β΄, 1992, σσ.591-609.

[84] Βλ. (1996). Η αντιδικία για την εξουσία χρήσης της Ροτόντας του Γαλερίου στην Θεσσαλονίκη στο *Η Ροτόντα. Μνημείο Πολιτισμού*. Θεσσαλονίκη: Ένωση Πολιτών Θεσσαλονίκης για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό, σσ.17-36.

κρατικοί θεσμοί, στους νόμους και στο Σύνταγμα. Η υπαγωγή της στο κράτος δικαίου είναι μοιραία, όταν ενεργεί ως δημόσια αρχή και διεκδικεί προνόμια και δικαιώματα κοσμικά», καταλήγει ο Α. Μανιτάκης (2000, σελ.64). Επιδιώκει σαφώς να ενισχύσει έτσι τη δική της δημόσια εξουσία και να διερύνει τον χώρο επιρροής της.

Η εκκλησία ασκεί εξουσία – σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στη χάραξη πολιτικής δράσης – και αναπτύσσει δράση στο δημόσιο πεδίο ενώ παράλληλα αναζητά την προνομιακή της θωράκιση μέσα από τους κρατικούς μηχανισμούς. Οι στενές κατά καιρούς σχέσεις που έχει αναπτύξει με δημόσιους λειτουργούς, πολιτικά πρόσωπα είναι ενδεικτικά της πολιτικής της δράσης. Ο παρεμβατικός της χαρακτήρας σε θέματα που άπτονται της κοινωνικής πολιτικής τη μετατρέπουν σε μηχανισμό παραγωγής ιδεολογίας, απομακρύνοντάς την από το πνευματικό της έργο. Αφενός η εμπλοκή της με την κοσμική εξουσία είναι σαφές ότι απάδει της πνευματικής της φύσης, αφετέρου η δυσκολία της να παρεμβαίνει στα κοινωνικά ζητήματα με τρόπο ανεξάρτητο από κομματικές επιρροές στον δημόσιο διάλογο, υποδηλώνει τις εξουσιαστικές σχέσεις ανάμεσα σε πολιτική εξουσία και εκκλησία.

Οι διαπλεκόμενες σχέσεις μεταξύ κράτους και εκκλησίας χαρακτηρίζονται από τρεις διαφορετικές φάσεις[85]: α) μια φάση θεσμικής αποκατάστασης και συνέχειας (1975 – 1981), β) μια φάση συνέχειας μέσα από ρήξεις (1981 – 1987) και γ) μια περίοδος διαμεσολαβούμενων από τα κόμματα σχέσεων κράτους – εκκλησίας με κύριο γνώρισμα τη σαφή αντιστροφή ρόλων μεταξύ Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ απέναντι στην εκκλησία (1987 – 1996).

Κατά την περίοδο της πρώτης φάσης το κόμμα της Ν.Δ. έδειξε μάλλον διάθεση συναίνεσης και αποδοχής αποφεύγοντας να έρθει σε ρήξη με την ορθόδοξη εκκλησία. Στον αντίποδα αυτού το ΠΑΣΟΚ όταν ανήλθε στην εξουσία το 1981 επιχείρησε τη λήψη ριζοσπαστικών μέτρων με σαφή προσανατολισμό τη χαλάρωση των σχέσεων κράτους – εκκλησίας.

Το 1987 η ένταση ανάμεσα στις σχέσεις κυβέρνησης και εκκλησίας οξύνεται και τίθεται το ζήτημα του χωρισμού κράτους – εκκλησίας περισσότερο ως απειλή – το ΠΑΣΟΚ αφενός κάνει λόγο για ανάγκη θέσπισης νόμου σύμφωνα με τον οποίο να διαχωρίζεται πλήρως το κράτος από την εκκλησία, αφετέρου η εκκλησία απειλεί με

[85] Σχετικά με τις τρεις διαφορετικές φάσεις που αντιστοιχούν σε τρεις τύπους εξειδίκευσης της διαπλοκής πολιτείας – εκκλησίας βλ. Β. Γεωργιάδου (1996, σσ.258-266).

κατάργηση του Αυτοκέφαλου – όπως αποδεικνύεται εκ των υστέρων καθώς ο σχετικός νόμος (1700/1987) περί διανομής της εκκλησιαστικής περιουσίας που είχε ήδη ψηφισθεί δεν εφαρμόστηκε τελικά έπειτα από αμοιβαία συμφωνία κυβέρνησης – εκκλησίας.

Μετά το 1989 οι σχέσεις ανάμεσα στην εκκλησία και στο ΠΑΣΟΚ βελτιώθηκαν σταδιακά σε αντίθεση με τη Ν.Δ. που διατάραξε τις παραδοσιακές καλές τις σχέσεις, γεγονός που αποτυπώνεται και στη ρύθμιση που προωθήθηκε από την οικουμενική κυβέρνηση και θεσπίστηκε με το Ν.1877/1990 επί Ν.Δ. σύμφωνα με την οποία αίρονταν το «απαράδεκτον» που ίσχυε από το 1974 και μπορούσαν να ακυρωθούν οι πράξεις που συντελέστηκαν με τη μορφή Συντακτικών Πράξεων λίγο πριν την πτώση του δικτατορικού καθεστώτος[86]. Η αντιφατική δράση τόσο της εκκλησίας όσο και του κράτους καταδεικνύει την ασάφεια και τα κενά που υπάρχουν στην οριοθέτηση των δυο σφαιρών.

Αυτό που προκαλεί ενδιαφέρον είναι σύμφωνα και με έρευνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (1985)[87] για την «πολιτική κουλτούρα στις χώρες της Νότιας Ευρώπης» (Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία) ότι η δύναμη που κατέχει η ελληνική ορθόδοξη εκκλησία παρουσιάζεται σαφώς υψηλότερη από αυτή των κοσμικών – πολιτικών θεσμών (βουλή – πολιτικά κόμματα) παρά τη χαμηλή εκκλησιαστικότητα που καταγράφεται σε σχέση με τις άλλες χώρες. Το κύρος λοιπόν και η επιρροή που κατέχει η εκκλησία δεν εκπηγάζει από τις εκδηλώσεις εκκλησιαστικότητας, όπως θα ήταν αναμενόμενο. Θα πρέπει να εστιάσουμε το

[86] *«Ενώ ωστόσο τα της διοικήσεως της εκκλησίας υπάγονται απευθείας στις νομοθετικές πρωτοβουλίες του ελληνικού κοινοβουλίου, η νομιμότητα δηλαδή φαίνεται να υπερισχύει σε διοικητικά εκκλησιαστικά θέματα της κανονικότητας, ο κλήρος παρά ταύτα στερούνταν, πριν την ψήφιση της επίμαχης τροπολογίας που συμπεριλήφθηκε στο Ν. 1877/1988, του δικαιώματος προσφυγής για πράξεις που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, κατ' εξαίρεση μάλιστα των ρυθμίσεων που από το 1988 – με το Ν.1816/1988 άρθηκε το απαράδεκτο προσφυγής για υπαλλήλους του δημοσίου – ίσχυαν, πλέον, για όλες τις ομάδες δημοσίων λειτουργών. Η συγκεκριμένη απόφαση για επέκταση του δικαιώματος προσφυγής και στα «όργανα της διοίκησης» (κλήρος), αφενός επικαιροποίησε τα προβλήματα της εκκλησίας που εδώ και είκοσι χρόνια ελλόχευαν στο εσωτερικό της, αφετέρου κατέδειξε την ισχυρή διαπλοκή κράτους – εκκλησίας και, ταυτοχρόνως, την ασταθή ισορροπία στις σχέσεις τους, αλλά και την ιεραρχική διάταξη αυτών των διαμεσολαβούμενων τελικώς από τα κόμματα σχέσεων»*, εξηγεί η Β. Γεωργιάδου (1996, σελ.265).

[87] Δώδος, Δ. Καφετζής, Π. Νικολακόπουλος, Η. et al. (1990). Η πολιτική κουλτούρα στις χώρες της Ν. Ευρώπης: συγκριτικοί πίνακες, *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 75[Α]:107-151.

ενδιαφέρον μας μάλλον στις εξουσιαστικές σχέσεις που διέπουν το δίπολο κράτος – εκκλησία. «Σχεδόν όλα τα πολιτικά κόμματα συμπεριλαμβάνουν στα ανώτατα στελέχη τους πρόσωπα που διατηρούν στενές επαφές με την εκκλησία και λειτουργούς ως γέφυρες στην επαφή μαζί της», σημειώνει χαρακτηριστικά η Β. Γεωργιάδου (1996, σελ.270).

Και αν στη δεκαετία του 1980 το ΠΑΣΟΚ ήταν εκείνο που προκάλεσε τριβή στις σχέσεις με την εκκλησία, την επόμενη δεκαετία η Ν.Δ. ήταν εκείνη που όξυνε το κλίμα διαταράσσοντας τις παραδοσιακά καλές σχέσεις καθώς στην περίπτωση της Ν.Δ., η οποία εκπροσωπεί τον συντηρητικό πολιτικό χώρο χωρίς να διαθέτει μάλιστα σαφή ιδεολογικό στόχο και ξεκάθαρες αρχές, η ελληνική ορθόδοξη εκκλησία έβρισκε εκ των πραγμάτων στο πρόσωπό της έναν σύμμαχο και πεδίο λαϊκής απήχησης.

Μέχρι και σήμερα, η ελληνική ορθόδοξη εκκλησία λειτουργεί υπό την κρατική ασπίδα, απολαμβάνοντας τη συνταγματική προστασία. Επιδαψιλεύεται μια σειρά προνομίων και ειδικών μεταχειρίσεων σε σχέση με άλλες θρησκείες από τους κρατικούς φορείς. Η εκκλησία είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, συνιστά ξεχωριστή νομική οντότητα και αποτελεί τμήμα της δημόσιας διοίκησης, συγχρόνως απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα που προκύπτουν από τη «δημοσιουπαλληλοποίησή» της (το κράτος είναι αρμόδιο για την καταβολή της μισθοδοσίας, των συντάξεων, της υγειονομικής περίθαλψης όλου του κλήρου). Επιπλέον, της παρέχονται φοροαπαλλακτικά προνόμια ενώ εξαιρείται όλος ο ορθόδοξος κλήρος της στρατιωτικής θητείας σε αντίθεση με τους μη ορθόδοξους θρησκευτικούς λειτουργούς.

«Η αυτοκέφαλη Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος οργανώθηκε και λειτούργησε ως εξουσία κοσμική και εξοπλίστηκε με δύναμη και ισχύ εξουσίας κρατικής σε αγαστή συνεργασία με το εθνικό κράτος υπό την καθοδήγησή του», συμπεραίνει ο Α. Μανιτάκης (2000, σελ.337). Απότοκο αυτής της διαπλεκόμενης κατάστασης ήταν οι σχέσεις αυτές να πάρουν σταδιακά, μέσω αμοιβαίων πελατειακών εξαρτήσεων και υποχωρήσεων τη μορφή ενός κρατικοεξουσιαστικού και κρατικοθρησκευτικού πλέγματος, σημειώνει ο Γ. Παντελάκης στο άρθρο του «Στενές Σχέσεις Εκκλησίας και Βουλευτών» (Ελευθεροτυπία, 28/6/2000). Η πολιτική εξουσία δείχνει να εξομοιώνεται με την εκκλησιαστική και η τελευταία να λαμβάνει τη μορφή ενός εκκλησιαστικού οργανισμού, ο οποίος διαθέτει το κατεξοχήν χαρακτηριστικό επί γης κυριαρχίας, την έννομη τάξη, για την επιβολή και διατήρηση της οποίας συμβάλλεται

με την κρατική εξουσία, δικαιολογώντας πλήρως έτσι την παρουσία της ως ιδεολογικός μηχανισμός για την επιβολή της τάξης, της νομιμότητας και τη διατήρηση των υφιστάμενων σχέσεων κυριαρχίας (Ξυλούρη, 2000, σελ.61).

Οι μηχανισμοί αυτοί, σύμφωνα με τον Δ. Δημούλη (1999, σελ.152), όχι μόνο ασκούν de facto εξουσία στα μέλη τους, αλλά και συνδέονται άμεσα με την κρατική εξουσία. Η σύνδεση αυτή είναι συχνά οργανωτική και σε κάθε περίπτωση λειτουργική, δεδομένου ότι οι εκκλησίες εκπληρώνουν λειτουργίες χειραγώγησης και πειθάρχησης των πιστών τους και ελέγχου της δημόσιας ζωής εν γένει, δηλαδή λειτουργίες ανάλογες με εκείνες των στενά κρατικών μηχανισμών διαχείρισης της ιδεολογίας.

Η πολιτική δράση που αναπτύσσει η εκκλησία είναι ιδιαίτερα σημαντική σε περιπτώσεις που θεωρεί ότι θίγονται τα συμφέροντά της, τα «κεκτημένα» της. Δεν διστάζει να οργανώσει συλλαλητήρια, να συγκεντρώσει υπογραφές, να προσφύγει στα ανώτατα θεσμικά όργανα (Σ.τ.Ε., Άρειος Πάγος κ.λπ.) προκειμένου να αναιρέσει τις αποφάσεις του κράτους ή να υπερασπιστεί τα κυριαρχικά της δικαιώματα.

«Εσχάτως, η ορθοδοξία βγήκε στο παζάρι της πολιτικής και της εθνοκαπηλίας όσο ίσως ποτέ άλλοτε […] Έχει τετραγωνικά αποδειχθεί πως οι απέξω «υποβολές» στην εκκλησία ενεργειών πολιτικού χαρακτήρα, με θρησκευτικό μανδύα, ούτε το έθνος ωφελούν, ούτε την εκκλησία. Πέρασε η εποχή της συναλληλίας», τονίζει με νόημα ο Σ. Αγουρίδης (2002, σσ.364-366).

Σήμερα, η εκκλησία εισβάλλει στη δημόσια σφαίρα μέσω του θρησκευτικού λόγου και διεκδικεί θέση συνομιλητή σ' έναν ανοικτό δημόσιο διάλογο για θέματα τόσο κοινωνικά όσο και πολιτικά. Τα θρησκευτικά ζητήματα σταδιακά ανάγονται στη δημόσια σφαίρα επιδιώκοντας περισσότερη ορατότητα (Hoover, 1997, σσ.34-36) καθώς η σύγχρονη μορφή της θρησκευτικής πρακτικής στις δυτικές χώρες αποκτά ολοένα και δημόσιο χαρακτήρα. Διεκδικούν παρουσία στα ΜΜΕ και καταφέρνουν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον τους (Δεμερτζής, 2002, σελ.146). Δεν είναι μόνο τα ΜΜΕ που επιδρούν καταλυτικά στον μετασχηματισμό που συντελείται ανάμεσα στην ιδιωτική και δημόσια σφαίρα αλλά και μια σειρά πολιτισμικών παραγόντων όπως η εκκοσμίκευση της θρησκείας[88].

Η ενσωμάτωση της εκκλησίας στη βιομηχανία του θεάματος ή «επικοινωνιακή εκκοσμίκευση», όπως την ονομάζει ο Ν. Δεμερτζής, δεν εξαντλείται απλώς στην

[88] Μετατρεπόμενη, η θρησκεία από την τηλεόραση σε δημόσιο θέαμα, συντελείται μια μείξη ιδιωτικού και δημόσιου χώρου (Ν. Δεμερτζής, ό.π., σσ.148-149).

έκθεση των εκκλησιαστικών φορέων και στην παρουσία της ιδεολογίας τους (θρησκευτικής, κοινωνικής, πολιτικής) αλλά μπορεί να λάβει απρόβλεπτο χαρακτήρα αν λάβουμε υπόψη τις παρενέργειες των ΜΜΕ (μονοδιάστατη κάλυψη θέματος, εστίαση σε θεαματικά γεγονότα κ.λπ.). Ωστόσο, πολύ συχνά συναντάται η ελληνική ορθόδοξη εκκλησία να μετέρχεται τους θεσμούς και τις πρακτικές των ΜΜΕ όχι μόνο για να συνομιλήσει με τους πιστούς αλλά και να καθορίσει ηγεμονικά του περιεχόμενο του δημόσιου λόγου.

Η υπόθεσης της Μονής Βατοπεδίου που εξετάζεται στο παρόν έργο εξεικονίζει με ιδιαίτερη ένταση το ζήτημα των άτυπων σχέσεων πολιτικής εξουσίας και εκκλησιαστικής δύναμης και πώς αυτές περιπλέκονται και αναδιαμορφώνονται ανάλογα με τους συσχετισμούς δύναμης που διαπλάθονται και τις επικοινωνιακές τεχνικές που ακολουθούνται.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ – ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1Β. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ

Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί τον προθάλαμο για τον προσδιορισμό και την κατανόηση του αντιληπτικού πλαισίου μέσα στο οποίο έγινε η επεξεργασία, η ανάλυση και ερμηνεία του ερευνητικού μας υλικού.

Η ερευνητική μας θεώρηση όπως επισημάνθηκε στο μεθοδολογικό σημείωμα επικεντρώνεται τόσο στα ποιοτικά όσο και στα ποσοτικά χαρακτηριστικά του μηνύματος. Ο συνδυασμός των μεθόδων που διενεργείται μέσα από τη χρήση πολλαπλών εργαλείων και εφαρμόζεται στο παρόν υλικό, οδηγεί σε μια πολύπτυχη και πολυσύνθετη επεξεργασία του μηνύματος, γεγονός που μας ενθαρρύνει, εφόσον στόχος μας είναι η de profundis ανάλυση και ερμηνεία των διαμεσολαβημένων μηνυμάτων, να τεθούν περιορισμοί στην ανάλυση του σώματος εργασίας.

Επιπλέον, γίνεται αναφορά στο σώμα της ερευνητικής εργασίας, στα κριτήρια με βάση τα οποία έγινε η επιλογή των μέσων και τέλος προσδιορίζεται με σαφήνεια το πρωτόκολλο της έρευνας βάσει του οποίου διενεργήθηκε η εμπειρική ανάλυση.

1.1 Σώμα ερευνητικής εργασίας

Η επιλογή του σώματος εργασίας (corpus) αποτελεί μια δύσκολη για το υποκείμενο – ερευνητή υπόθεση ιδιαίτερα στην περίπτωση που το corpus αντλείται από δυο ετερογενή μέσα όπως είναι στην παρούσα μελέτη ο τύπος και η τηλεόραση και ο ερευνητής καλείται να επεξεργαστεί, ερμηνεύσει και εν τέλει συγκρίνει τα ευρήματα που προκύπτουν. Η επιλογή του corpus σε συνδυασμό με τα κριτήρια που τέθηκαν για τον περιορισμό του είναι ένα ζήτημα επιστημολογικού χαρακτήρα που απασχολεί όλες τις έρευνες που διεξάγονται και σχετίζεται με το βαθμό παρέμβασης του ερευνητή στη σύσταση του corpus. Η υποκειμενικότητα με την οποία ο ερευνητής προχωρεί στην επιλογή του υλικού δεν αίρεται, αλλά περιορίζεται όταν τα κριτήρια επιλογής του υλικού ανταποκρίνονται σε μεγάλο βαθμό στους ερευνητικούς στόχους που έχουν διατυπωθεί. Θα μπορούσε λοιπόν να συναχθεί ότι η επιτυχία της ανάλυσης καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τα κριτήρια που τέθηκαν για την επιλογή του σώματος εργασίας.

Στο παρόν έργο, η έρευνα βασίστηκε σε δημοσιεύματα και αναμεταδιδόμενα στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο αντίστοιχα που αναφέρονται στην *υπόθεση της Μονής*

Βατοπεδίου κατά την περίοδο 2008 – 2011. Για την ανάλυσή μας επιλέχθηκαν δυο είδη καθημερινών πανελλαδικών εφημερίδων (απογευματινή και πρωινή εφημερίδα), «Τα Νέα» και «Η Καθημερινή» και σε ό,τι αφορά το οπτικοακουστικό υλικό δυο είδη τηλεοπτικών καναλιών εθνικής εμβέλειας (κρατικό και ιδιωτικό) η κρατική τηλεόραση (ΝΕΤ) και το Μεγάλο κανάλι (Mega Channel). Στόχος μεταξύ άλλων είναι να διερευνηθούν οι ιδιαιτερότητες της γραφής των δυο εφημερίδων και εκφοράς του λόγου των δυο καναλιών σε σχέση με το εξεταζόμενο γεγονός με απώτερο στόχο τη συγκριτική τους ανάλυση. Ως εκ τούτου, η έρευνα βασίστηκε στη συγκέντρωση αρχειακού έντυπου και οπτικοακουστικού υλικού. Ειδικότερα, το σώμα εργασίας καταρτίστηκε από το περιεχόμενο των εφημερίδων και των κεντρικών δελτίων ειδήσεων που αναφέρονται στο γεγονός.

Ως χρονικό σημείο έναρξης του υπό διερεύνηση υλικού, ορίστηκε η 27η Αυγούστου 2008, οπότε και δημοσιοποιήθηκε το σκάνδαλο και ως σημείο λήξης η 8η Φεβρουαρίου 2011[89]. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι κατά τη διάρκεια των 30 αυτών μηνών και έπειτα από προσεκτική ανάγνωση και θέαση του υλικού, η ορατότητα της υπόθεσης Βατοπεδίου στα ΜΜΕ είναι άλλοτε υψηλή και άλλοτε χαμηλή ανάλογα και με την ύπαρξη ή μη τρέχουσας επικαιρότητας αναφορικά με το γεγονός.

1.1.1 Κριτήρια επιλογής των μέσων

1.1.1.1 Κριτήρια επιλογής των εφημερίδων

Από το σύνολο του έντυπου τύπου επιλέχθηκε ο ημερήσιος αθηναϊκός τύπος, επειδή βρίσκεται πολύ κοντά στο γεγονός και βιώνει άμεσα το σχολιασμό του, σε αντίθεση με το περιορισμένο εύρος του εβδομαδιαίου τύπου, όπου η απόσταση από το γεγονός ευνοεί μόνον το σχολιασμό. Τα κριτήρια επιλογής των ημερήσιων εφημερίδων με βάση τα οποία έγινε η επιλογή είναι τοσό ποιοτικά όσο και ποσοτικά:

α) *Γεωγραφικό κριτήριο*. Οι εφημερίδες που επιλέχθηκαν είναι εθνικής κυκλοφορίας.

[89] Αξίζει να σημειωθεί ότι το πόρισμα της εξεταστικής επιτροπής για τη Μονή Βατοπεδίου κατατέθηκε στη Βουλή στις 15/12/2010 ενώ στις 8/2/2011 εκδόθηκε το βούλευμα του Δικαστικού Συμβουλίου σύμφωνα με το οποίο αποφασίστηκε η παύση ποινικής δίωξης των εμπλεκομένων πολιτικών προσώπων για το Βατοπέδι. Λαμβάνοντας υπόψη ότι στην παρούσα μελέτη διερευνώνται οι αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στο επικοινωνιακό και πολιτικό πεδίο, το επιστημονικό μας ενδιαφέρον εστιάζεται στην απόδοση ή μη ευθυνών των εμπλεκομένων προσώπων. Ως εκ τούτου, η οριστική παύξη ποινικής δίωξης των πολιτικών σηματοδοτεί και τη λήξη της ερευνητικής μας διερεύνησης.

β) *Ποσοστά αναγνωσιμότητας*. Η επιλογή των εφημερίδων βασίστηκε και στον αριθμό κυκλοφορίας τους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (Ε.Ι.Η.Ε.Α.) που απεικονίζονται στον Πίνακα 1.3 που ακολουθεί, Τα Νέα κατέχουν αυξημένα ποσοστά αναγνωσιμότητας καθώς είναι η πρώτη σε κυκλοφορία ημερήσια απογευματινή πολιτική εφημερίδα, αντίστοιχα η Καθημερινή είναι η πρώτη σε κυκλοφορία ημερήσια πρωινή πολιτική εφημερίδα κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Μπορεί λοιπόν να υποστηριχτεί ότι η αρθρογραφία που καταγράφηκε είχε ευρύτερη απήχηση στην κοινή γνώμη σε σύγκριση με άλλες πολιτικές εφημερίδες πανελλαδικής κυκλοφορίας.

γ) *Πολιτική τοποθέτηση*. Ο ιδεολογικός «χρωματισμός» των άρθρων έχει βαρύνουσα σημασία στη διεξαγωγή της έρευνας δεδομένου ότι είναι εκείνος που συνεισφέρει ποιοτικά στην εξαγωγή των αποτελεσμάτων. Επιπλέον ο βαθμός εξάρτησής τους από την εκάστοτε κυβερνητική αρχή παίζει σημαντικό ρόλο στην αντικειμενική ή μη απόδοση του μηνύματος.

δ) *Αξιοπιστία*. Σύμφωνα με τους Dearing και Rogers (1988, σελ.569) οι πιθανότητες επιρροής της ατζέντας των ΜΜΕ στο δημόσιο πεδίο μειώνονται σοβαρά όταν το μέσο στο οποίο κανείς εκτίθεται περιβάλλεται από χαμηλή αξιοπιστία. Η αξιοπιστία δε θα πρέπει να συγχέεται με την αντικειμενικότητα, συνδέεται μάλλον με την αρχή της ελευθερίας στο πλαίσιο της άποψης ενός ιδεατού προτύπου δημοσιογραφικής πρακτικής, το οποίο εμπεριέχει το δικαίωμα να είναι κανείς προκατειλημμένος ή κομματικοποιημένος (McQuail, 2003, σελ.206). Στο πλαίσιο λοιπόν αυτής της λογικής, οι δυο προς εξέταση ατζέντες των εφημερίδων θα λέγαμε ότι επηρεάζουν αν όχι διαμορφώνουν το δημόσιο πεδίο.

Θα πρέπει να επισημανθεί σε τούτο το σημείο ότι κριτήρια όπως η αντικειμενικότητα των εφημερίδων δε θα προήγαγαν στην προκειμένη περίπτωση την παρούσα έρευνα αφενός λόγω της ουδετερότητας των άρθρων της, αφετέρου λόγω της χαμηλής ανταπόκρισης που μπορεί να τύγχαναν από το αναγνωστικό κοινό. Η αντικειμενικότητα προϋποθέτει την υιοθέτηση μιας στάσης ουδέτερης για το αντικείμενο έρευνας (έλλειψη υποκειμενικότητας ή προσωπικής εμπλοκής), αποφυγή πολιτικοποίησης, κομματισμού, προσήλωση στην ακρίβεια και σε άλλα κριτήρια αλήθειας, αποφυγή «υπόγειας» επιδίωξης σκοπού ή εξυπηρέτησης κάποιου τρίτου σύμφωνα με τον McQuail (2003, σελ.206). Ωστόσο, στο παρόν έργο λαμβάνουμε ως συνθήκη ότι δεν υπάρχει πραγματικά αντικειμενική είδηση. Όπως επισημαίνει πολύ

παραστατικά ο U. Eco (1998 σελ.77) ακόμη και αν διαχωρίσουμε επιμελώς το σχόλιο από την είδηση, η ίδια η επιλογή της είδησης και η σελιδοθέτησή της συνιστούν ένα σιωπηρό στοιχείο κριτικής.

Πίνακας 1.3 Μέση ημερήσια κυκλοφορία πολιτικών εφημερίδων, 2010 – 2009

ΠΡΩΙΝΕΣ[90]	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Καθημερινή	52,764	45.837	45.314	42.035
Βήμα	24.696	37.640	30.906	-
Ριζοσπάστης	9.484	10.016	9.240	8.396
Αυγή	2.462	2.715	2.069	1.732
Νίκη	654	794	594	328
ΣΥΝΟΛΟ	90.060	97.734	88.454	52.491
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΕΣ				
Τα Νέα	58.541	55.752	49.722	38.385
Ελευθεροτυπία	46.416	41.016	33.627	25.834
Έθνος	41.670	39.028	30.176	26.557
Espresso	20.844	22.979	23.145	21.890
Ελεύθερος Τύπος	31.512	24.641	16.298	15.551
Αδέσμευτος Τύπος	11.391	12.791	10.508	9.168
Δημοκρατία	-	-	9.905	10.453
Απογευματινή	11.813	12.552	8.316	-
Ελεύθερος	5.602	5.005	5.219	4.983
Αυριανή	3.589	3.716	3.552	2.665
Εστία	2.757	2.744	2.587	2.288
Βραδυνή	1.744	1.349	1.603	2.397
Ελεύθερη Ώρα	1.235	1.049	1.120	1.959
Χώρα	1.014	1.154	593	-
ΣΥΝΟΛΟ	238.128	**223.777**	**196.372**	**162.130**

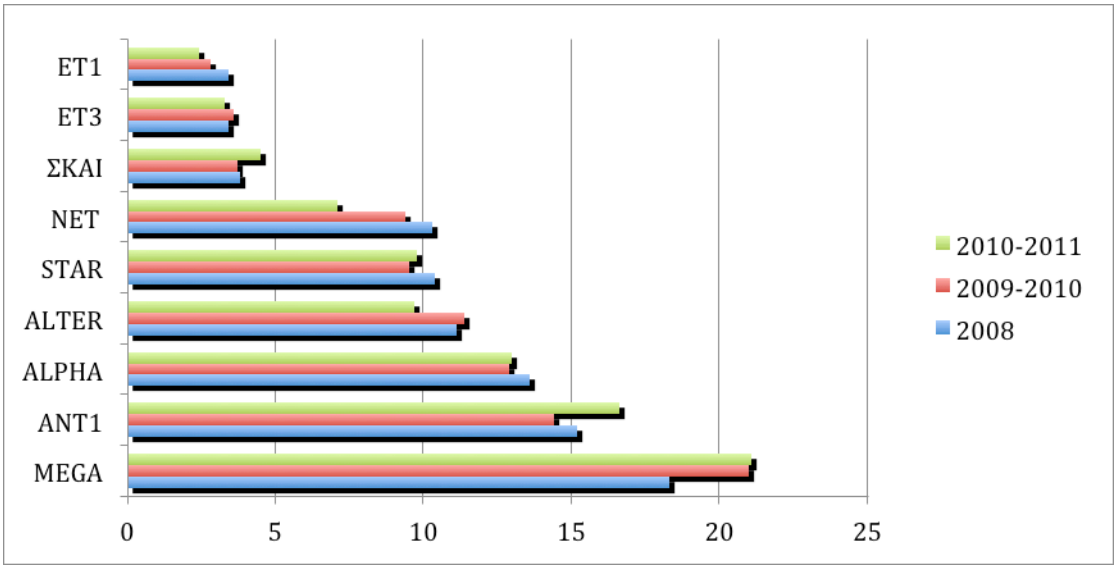
Πηγή: Ε.Ι.Η.Ε.Α.

[90] Περιλαμβάνονται εκδόσεις της Κυριακής.

1.1.1.2 Κριτήρια επιλογής των τηλεοπτικών σταθμών

Σε ό,τι αφορά το σύνολο του ηλεκτρονικού τύπου και συγκεκριμένα την τηλεόραση, τα κριτήρια με βάση τα οποία έγινε η επιλογή των τηλεοπτικών σταθμών ήταν ίδια ή συναφή με αυτά του έντυπου.

Γράφημα 1 .1 Η τηλέθεαση των καναλιών τη χρονική περίοδο 2008 – 2011

Πηγή: AGB Nielsen

Το γεωγραφικό κριτήριο, τα ποσοστά τηλεθέασης, η πολιτική τοποθέτηση καθώς και η αξιοπιστία των τηλεοπτικών διαύλων ήταν εκείνα τα κριτήρια που καθόρισαν την επιλογή. Σχετικά με το τελευταίο κριτήριο, δεν μπορούσε να μη ληφθεί υπόψη και ο τρόπος εξάρτησης του μέσου (άμεσος, έμμεσος) από την κρατική εξουσία γεγονός που το καθιστά αυτόματα κριτικό ή λιγότερο κριτικό απέναντι στο υπό εξέταση γεγονός. Εύλογα η παραπάνω αξιολογική προσθήκη θα μπορούσε να μας απασχολήσει και στον τύπο υπό τον όρο ότι υπήρχε άμεση κρατική εξάρτηση. Άμεση σχέση όμως συναντάμε στην περίπτωση της τηλεόρασης και εν προκειμένω στη δημόσια, η εξάρτηση της οποίας είναι μεγαλύτερη από αυτήν της εμπορικής (ιδιωτικής) τηλεόρασης. Η ανάλυση λοιπόν του δημοσιογραφικού λόγου που εκφέρουν δυο τηλεοπτικοί σταθμοί με ετεροειδή εξάρτηση αποδίδει μια ιδιαιτερότητα σε επίπεδο έρευνας, η οποία μπορεί να αποφέρει εξίσου ιδιαίτερα ευρήματα.

Ως εκ τούτου, η NET, το κανάλι με τα μεγαλύτερα ποσοστά τηλεθέασης ανάμεσα στα κρατικά και το κανάλι του Mega, που κατέχει την πρώτη θέση πανελλαδικά σε

τηλεθέαση σύμφωνα με τα στοιχεία της AGB Nielsen (βλ. Γράφημα 1.1) τίθενται προς ανάλυση.

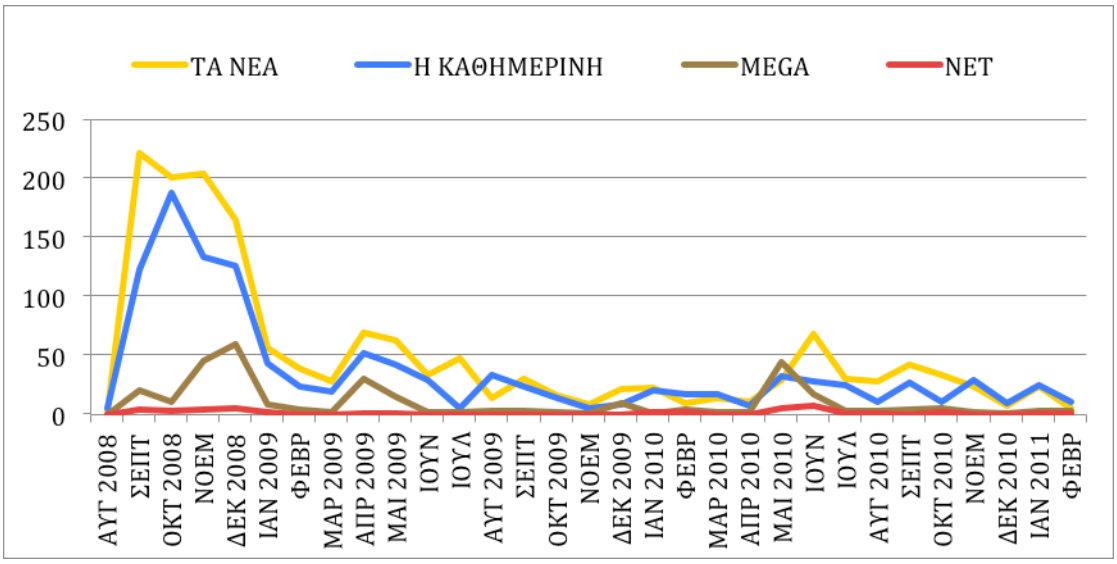
1.1.2 Ερευνητικοί περιορισμοί

Για την επίτευξη των αρχικών στόχων που έχουν τεθεί κρίθηκε αναγκαίος ο περιορισμός του σώματος εργασίας. Το υλικό που προέκυψε από την έρευνα είναι ιδιαίτερα πολυποίκιλο και εξόχως ευρύ. Η αξιοποίηση του συνόλου του υλικού θα καταστούσε αδύνατη την επεξεργασία και ανάλυσή του. Ως εκ τούτου, χρειάστηκε να εισαχθούν συνθήκες για λόγους επιστημονικής επάρκειας ως προς την πληρέστερη κατανόηση και ερμηνεία του διερευνώμενου διαμεσολαβημένου γεγονότος. Το δείγμα θα πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικό, με την έννοια να ανταποκρίνεται στους ερευνητικούς στόχους και παράλληλα διαχειρίσιμο αρκούντως έτσι ώστε να μπορεί να αναλυθεί de profundis.

Μέσα από τη συγκέντρωση και κατόπιν μελέτη του υλικού διαπιστώθηκε ότι μεσολαβούν χρονικά διαστήματα από τον Αύγουστο του 2008 μέχρι και τον Φεβρουάριο του 2011 λιγότερα «δυναμικά» θα λέγαμε αναφορικά με την ορατότητα του γεγονότος. Ένα τέτοιο σώμα εργασίας εξαιρετικά μεγάλο σε όγκο και μη διαχειρίσιμο για επεξεργασία θα οδηγούσε ίσως σε υπεργενικευμένα ποσοτικοποιημένα αποτελέσματα με επισφαλή συμπεράσματα και ταυτόχρονα θα φανέρωνε την αδυναμία να εμβαθύνει ο ερευνητής στην επικοινωνιακή κάλυψη του γεγονότος μέσα από την επεξεργασία και ανάλυση των μηνυμάτων αναδεικνύοντας το μονομερώς. Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη τα προεκτεθέντα και με δεδομένο ότι ένας από τους στόχους είναι η συγκριτική ανάλυση δυο ετερογενών επικοινωνιακών συστημάτων (εφημερίδες – τηλεόραση) για τον περιορισμό του σώματος εργασίας εφαρμόστηκαν τέσσερις δοκιμαστικές έρευνες: Η πρώτη αφορούσε την καταγραφή δημοσιευμάτων και αναμεταδιδόμενων κατά τους τρεις πρώτους μήνες που ξέσπασε το σκάνδαλο και συγκεκριμένα από τον Αύγουστο μέχρι και τον Νοέμβριο του 2008. Στη δεύτερη έρευνα υιοθετήθηκε η επιλογή της ανάλυσης μιας ημέρας της εβδομάδας καθ’όλη τη διάρκεια του εξεταζόμενου χρόνου ενώ η τρίτη αφορούσε την καταγραφή όλων των ειδήσεων εκείνους του μήνες μόνο που παρουσίαζε αυξημένη ορατότητα το γεγονός. Υιοθετώντας ως κριτήριο τη συχνότητα εμφάνισης του γεγονότος, παρατηρήθηκε ότι η υψηλότερη ορατότητα που καταγράφεται για το γεγονός είναι κατά τη διάρκεια των τριών πρώτων μηνών και στη συνέχεια οι μήνες κατά τους

οποίους εμφανίζεται να έχει αυξημένη ορατότητα, ήταν σαφώς όμως χαμηλότερη συγκριτικά με τους πρώτους μήνες κατά την περίοδο Απριλίου – Μαΐου 2009 και Μαΐου – Ιουνίου 2010, όπως απεικονίζεται και στο Γράφημα 1.2. Η τελευταία δοκιμαστική έρευνα πραγματοποιήθηκε με κριτήριο τη *συγχρονισμένη ορατότητα*, δηλαδή εκείνες τις ημέρες όπου εμφανίζεται και στα τέσσερα μέσα ταυτόχρονα το γεγονός τηρουμένων πάντα των αναλογιών εξαιτίας της ιδιαιτερότητας του κάθε μέσου (π.χ. είναι εύλογο ότι το μήνυμα προβάλλεται στην εφημερίδα μια μέρα μετά σε σχέση με τα κεντρικά δελτία ειδήσεων). Από τις τέσσερις διεξαχθείσες δοκιμαστικές έρευνες, παρατηρήθηκε ότι τόσο η ποιότητα όσο και η ποσότητα των *δημοσιευμάτων* (για ορισμό βλ. 1.2 Πρωτόκολλο της έρευνας) δεν παρουσίαζαν ιδιαίτερες διαφορές στο ίδιο το μέσο. Αντίστοιχα, διαπιστώθηκε το ίδιο και για τα *αναμεταδιδόμενα* (για ορισμό ο.π. βλ. 1.2). Ωστόσο, σε επίπεδο συγκριτικής ανάλυσης των μέσων καταγράφηκαν σημαντικές ποιοτικές και ποσοτικές διακυμάνσεις, οι οποίες εφόσον εφαρμόζονταν δεν θα εξυπηρετούσαν επαρκώς τους ερευνητικούς μας στόχους.

Γράφημα 1.2 Ορατότητα γεγονότος σε τηλεόραση και τύπο ανά μήνα (Αυγ 2008 – Φεβ 2011)

Στο Γράφημα 1.2 αποτυπώνεται η ορατότητα γεγονότος ανά μήνα και στα τέσσερα μέσα καθ'όλη τη διάρκεια που η υπόθεση απασχολεί τα ΜΜΕ. Συνολικά βρέθηκαν 2.684 δημοσιεύματα και 377 αναμεταδιδόμενα που αφορούσαν στο σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου κατά το χρονικό διάστημα Αύγουστος 2008 – Φεβρουάριος 2011.

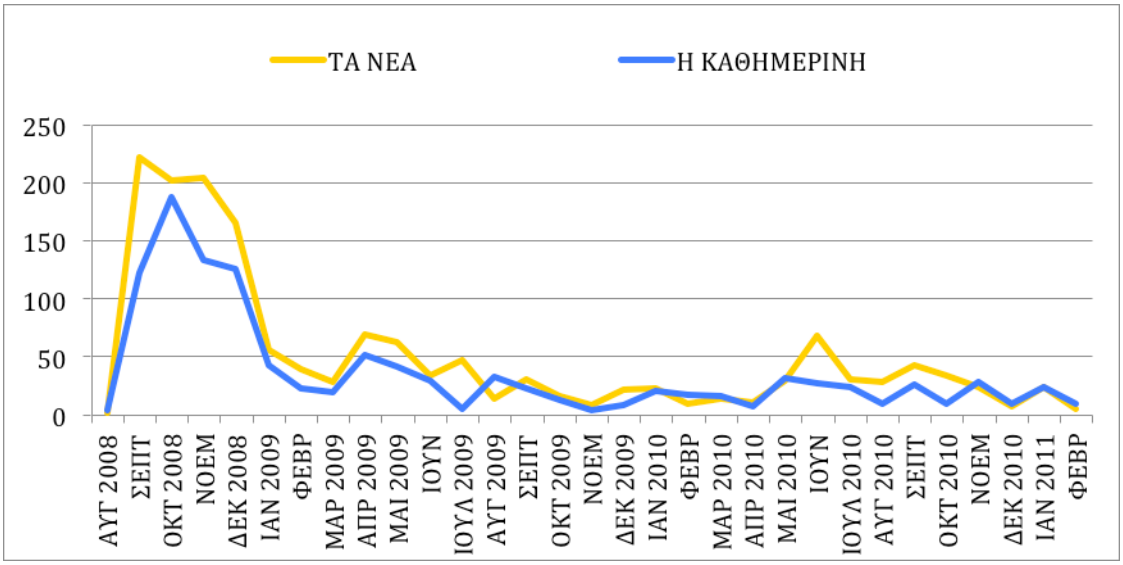
Όπως εξειδικεύεται και στο Γράφημα 1.3, από τα 2.684 δημοσιεύματα τα 1.559 καταγράφηκαν στην εφημερίδα «Τα Νέα» και τα υπόλοιπα 1.125 στην εφημερίδα «Η Καθημερινή». Σε ό,τι αφορά την τηλεόραση στο κρατικό κανάλι «ΝΕΤ» προβλήθηκαν 47 αναμεταδιδόμενα και 330 στο ιδιωτικό κανάλι «Mega», γεγονός που καταδεικνύει ιδιαίτερα μεγάλη ποσοτικά διαφοροποίηση της ορατότητας του γεγονότος (βλ. Γράφημα 1.4).

Εκ πρώτης όψεως παρατηρώντας τους αριθμούς διαπιστώνουμε μια πιο ισορροπημένη κατανομή των εμφανίσεων στον τύπο σε σχέση με την τηλεόραση αλλά και μια διαφορετική δυναμική στην ορατότητα του γεγονότος ανάμεσα στην τηλεόραση και στον τύπο – οι εμφανίσεις που καταγράφονται στις εφημερίδες είναι πολλαπλάσιες με αυτές της τηλεόρασης – γεγονός όμως που δεν μας επιτρέπει να εξαγάγουμε συμπεράσματα καθώς μια ποσοτική συγκριτική ανάλυση των δυο μέσων θα ήταν μάλλον αδόκιμη και επιστημονικά άστοχη. Η σκέψη ότι η σύγκριση προϋποθέτει δυο όμοια μέρη είναι εύλογη. Στην περίπτωσή μας ο τύπος και η τηλεόραση, τα δυο προς σύγκριση μέσα, παρουσιάζουν φυσικές δυσκολίες από τη στιγμή που πρόκειται για δυο ετερογενή επικοινωνιακά συστήματα. Γίνεται κατανοητό ότι η «οπτικοποίηση» ενός άρθρου ή αντίστοιχα η «κειμενοποίηση» ενός ρεπορτάζ είναι ανέφικτη. Ως εκ τούτου το βάρος δόθηκε στη σύγκριση των δυο μέσων μέσα από την ποιοτική ανάλυση για την αξιοπιστία της ερμηνευτικής μας.

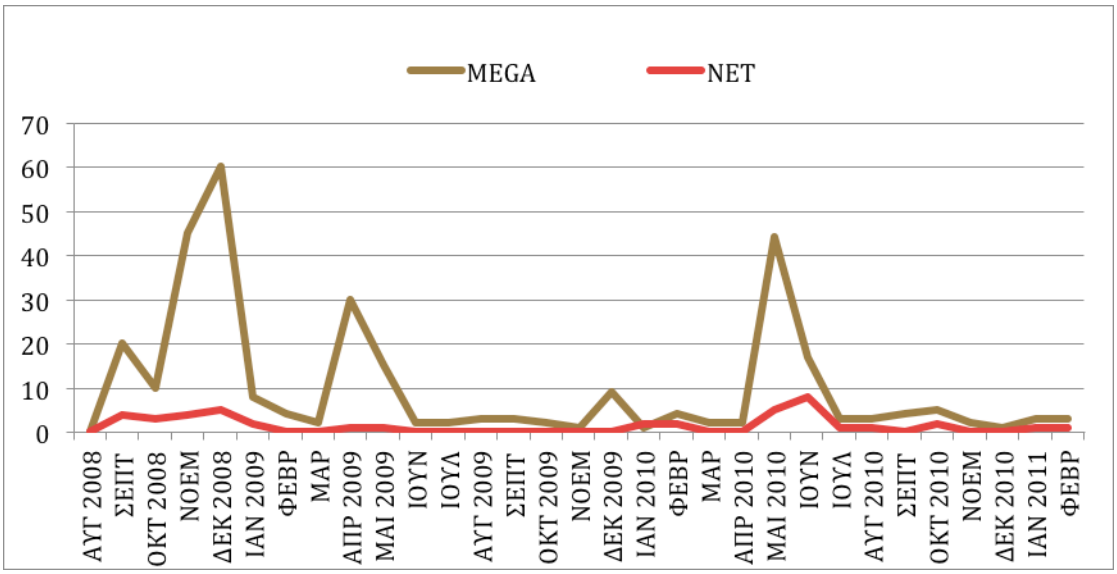
Στο σημείο αυτό παραθέτουμε τη λογική σύμφωνα με την οποία καταλήξαμε στην υιοθέτηση της ορθότερης στην προκειμένη περίπτωση έρευνας. Ξεκινώντας από την πιο «αδύναμη», ερευνητικά, δοκιμασία στην οποία προχωρήσαμε για να καταλήξουμε στην πιο «δυνατή» από πλευράς ανταπόκρισης των ερευνητικών μας στόχων, παρατηρήθηκε από τη διεξαγωγή της δεύτερης δοκιμαστικής έρευνας, κατά την οποία επιλέχθηκε η ανάλυσης μιας ημέρας της εβδομάδας το εξής: καθ'όλη τη διάρκεια του εξεταζόμενου χρόνου, η ορατότητα του γεγονότος ήταν ασύγχρονη σε ό,τι αφορά τουλάχιστον και τα τέσσερα μέσα, γεγονός που μας οδήγησε στο να την απορρίψουμε. Επιπλέον, σε ό,τι αφορά την τρίτη έρευνα την οποία επιχειρήσαμε με κριτήριο αυτό της αυξημένης ορατότητας παρατηρήθηκαν τα εξής: Το χρονικό διάστημα κατά το οποίο απασχολεί έντονα τα ΜΜΕ το γεγονός συνέπιπτε χρονικά σε μεγάλο βαθμό με την τέταρτη έρευνα στην οποία προχωρήσαμε υιοθετώντας ως κριτήριο αυτό της συγχρονισμένης ορατότητας. Ωστόσο, τόσο η ποσότητα όσο και το περιεχόμενο των ειδήσεων που καταγράφηκαν παρουσίαζαν έντονες διαφοροποιήσεις

(χαρακτηριστικό παράδειγμα το δελτίο ειδήσεων της ΝΕΤ το οποίο υπολειπόταν έναντι των άλλων καθώς την ώρα που ειδήσεις σχετικά με το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου απασχολούσαν εκτενώς τον τύπο και τα ιδιωτικά κανάλια, είχαν ισχνή ορατότητα ή σε πολλές περιπτώσεις δεν προβάλλονταν από το κρατικό κανάλι), οδηγώντας μας στον αποκλεισμό της.

Γράφημα 1.3 Ορατότητα γεγονότος στον τύπο ανά μήνα (Αυγ 2008 – Φεβ 2011)

Γράφημα 1.4 Ορατότητα γεγονότος στην τηλεόραση ανά μήνα (Αυγ 2008 – Φεβ 2011)

Υπενθυμίζουμε στο σημείο αυτό ότι από τη στιγμή που ένας από τους ερευνητικούς μας στόχους είναι μεταξύ άλλων η διερεύνηση της πλαισίωσης του γεγονότος από τα ΜΜΕ, κρίθηκε ότι η μονομερής ανάλυση που θα προέκυπτε δε θα συνεισέφερε στην επιδιωκόμενη επιστημονική επάρκεια. Η πρώτη δοκιμαστική έρευνα που διεξήχθη πληρούσε μεταξύ άλλων το κριτήριο της συγχρονισμένης ορατότητας καθώς τους τρεις πρώτους μήνες –από τον Σεπτέμβριο μέχρι και τον Νοέμβριο του 2008 –, οπότε και δημοσιοποιήθηκε το σκάνδαλο απασχόλησε έντονα τόσο τα έντυπα όσο και τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ. Ο παράγοντας που ήταν ανασταλτικός για την υιοθέτηση της εν λόγω έρευνας ήταν η πολιτική συγκυρία, και οι αντίστοιχες αλλαγές στους συσχετισμούς πολιτικών δυνάμεων που προέκυψαν μετά τις πρόωρες εκλογές του 2009. Έχει λοιπόν ενδιαφέρον να δούμε πώς αναδιατάχθηκαν οι σχέσεις επικοινωνιακών και πολιτικών δρώντων αναφορικά με το γεγονός μετά τις εκλογές του 2009 και κατά τη διάρκεια του 2010.

Ως εκ τούτου, η τέταρτη δοκιμαστική έρευνα της συγχρονισμένης ορατότητας η οποία ανταποκρίνεται τόσο στα χρονολογικά, ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια που θέσαμε όσο και στα ερευνητικά μας αιτήματα, καθίσταται αφενός λειτουργική αφετέρου ισόρροπη για την αξιόπιστη και ποιοτικά επικερδή συγκριτική ανάλυση τύπου και τηλεόρασης.

1.2 Πρωτόκολλο της έρευνας

Ως μονάδα μέτρησης χρησιμοποιήθηκε το *δημοσίευμα*, το οποίο ορίστηκε σε ό,τι αφορά τον τύπο ως αυτόνομο και πλήρες κείμενο που μπορεί να εκτείνεται σε μία ή περισσότερες διαδοχικές σελίδες του εντύπου διατηρώντας ενιαία μορφή (ρεπορτάζ, άρθρο γνώμης, συνέντευξη κ.λπ.) ενώ το *αναμεταδιδόμενο* για την τηλεόραση προσδιορίστηκε ως η είδηση η οποία ανεξάρτητα από τη χρονική της διάρκεια διατηρεί από αρχή μέχρι τέλους ίδια μορφή είτε αυτό πρόκειται για ρεπορτάζ, παράθυρο, συνέντευξη κλπ.

Στη συνέχεια, κρίνεται αναγκαία η κατηγοριοποίηση του υλικού που έχουμε στη διάθεσή μας και πλέον έχουμε προσδιορίσει και χρονολογικά, τόσο σημασιολογικά όσο και μορφολογικά.

Ειδικότερα, η εργασία της σύστασης των κατηγοριών, η κατηγοριοποίηση δηλαδή του υλικού που διαθέτουμε προς ανάλυση σύμφωνα με την Μ. Ψύλλα (2010, σελ.41) αποτελεί ένα στάδιο όπου ο αναλυτής, μέσα από διαδικασίες αφαίρεσης, επαγωγής

και σύγκρισης, συνοψίζει και ομαδοποιεί το υλικό του σε κατηγορίες, επιδιώκοντας με αυτό τον τρόπο να διευκολύνει την ανάλυση του εξεταζόμενου υλικού λειτουργώντας με μεθοδευμένο τρόπο[91]. Οι κατηγορίες εμπεριέχουν ενότητες σημασίας ή μορφής, είναι δηλωτικές δηλαδή του περιεχομένου ή της μορφής που επιθυμεί ο αναλυτής να διερευνήσει για να κατανοήσει καλύτερα το υλικό του και να οδηγηθεί σε μια πληρέστερη ερμηνεία. Οι κατηγορίες λοιπόν «φέρουν νόημα», το νόημα προκύπτει μέσα από σχέσεις, θέτοντας έτσι στην ουσία σε αλληλοσυσχέτιση τα γεγονότα με τους *περιβάλλοντες χώρους* (contextes), (Μ. Ψύλλα, 2010). Το έργο λοιπόν του αναλυτή είναι να διερευνήσει ένα γεγονός μέσα από τις ποικίλες εκφάνσεις του, προσπαθώντας να εκθέσει την ποικιλία των επιδράσεων και των επιμειξιών που ενδεχομένως έχει δεχτεί πίσω από την εμφανή μοναδικότητά του (Paille & Mucchielli, 2003).

Προς την κατεύθυνση αυτή, τα δημοσιεύματα – αναμεταδιδόμενα κατηγοριοποιήθηκαν σε σχέση με την ορατότητα του σκανδάλου. Πιο συγκεκριμένα, το υλικό ταξινομήθηκε με βάση εκείνα τα δομικά στοιχεία που συνιστούν την ορατότητά του (πρωτοσέλιδο, σειρά προβολής) και με βάση το περιεχόμενό του, την ένταξή του δηλαδή σε ένα αναφορικό πλαίσιο έτσι όπως αναδεικνύονται από τον τίτλο, τον υπέρτιτλο, τον υπότιτλο, το μεσότιτλο κ.λπ. αλλά και την κατεύθυνση που δίνει στο κείμενο ο ίδιος ο συντάκτης του δημοσιεύματος.

Η ταξινόμηση του υλικού πέρα από πολύπλοκη είναι και μια διαδικασία υποκειμενική για τον ερευνητή από τη στιγμή που προσπαθεί να αποδώσει περιγραφικά τα χαρακτηριστικά που φέρει το μήνυμα. Ωστόσο, στόχος μας είναι να αποφευχθεί η οντολογική διείσδυση που οδηγεί στην υποκειμενικότητα, δίχως να παραγνωρίζουμε το παλιό επιστημολογικό πρόβλημα που αφορά τη σχέση ανάμεσα στον αναλυτή και στο αντικείμενο της έρευνας του.

Αναφορικά με το περιεχόμενο, η θεματική ταξινόμηση των δημοσιευμάτων – αναμεταδιδόμενων που επιχειρήθηκε, είχε στόχο να διερευνηθούν οι προθέσεις του υποκειμένου απέναντι στο γεγονός. Από τη διερεύνηση του υλικού απομονώθηκαν οι εξής θεματικές:

[91] Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Muchielli, R. (1998). *L'analyse de contenu des documents et des communications*. σσ.34-38.

1. *Δημοσκοπήσεις*: Ειδήσεις που επικεντρώνονται στον τρόπο με τον οποίο προσλαμβάνει το γεγονός η κοινή γνώμη μέσα από δημοσκοπήσεις.
2. *Συγκρούσεις*: Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται οι μάχες, οι ανταγωνισμοί πολιτικών δυνάμεων τόσο σε εσωκομματικό όσο και σε αντιπολιτευτικό επίπεδο με αφορμή ενέργειες, πολιτικές πράξεις ή πολιτικές δηλώσεις που αναφέρονται στο γεγονός.
3. *Θεσμικές θέσεις – δράσεις*: Πρόκειται για ειδήσεις που εστιάζουν στις συνταγματικές – θεσμικές πτυχές του γεγονότος π.χ. γνωμοδοτήσεις, εκθέσεις, εισαγγελικά πορίσματα, εισαγγελικές εντολές, παρεμβάσεις φορέων ΟΤΑ.
4. *Καταγγελίες/Εγκλή*σεις: κατηγορίες, ευθύνες κατά βάση πολιτικές και ποινικές αποδιδόμενες σε πολιτικά και μη πρόσωπα π.χ. μέσα από μαρτυρίες – καταθέσεις, πολιτικές δηλώσεις εμπλεκομένων προσώπων.
5. *Πολιτικές θέσεις – δράσεις*: Όλες οι πληροφορίες που συνιστούν πολιτικές πρωτοβουλίες π.χ. σύσταση εξεταστικών επιτροπών, προκαταρκτικών ή προανακριτικών επιτροπών, διαγραφές και παραιτήσεις πολιτικών προσώπων, πολιτικές τοποθετήσεις, κομματικές ανακοινώσεις, πολιτικές εξαγγελίες.
6. *Εκκλησιαστική δραστηριότητα*: Το ενδιαφέρον της κατηγορίας επικεντρώνεται στα οικονομικά deals της εκκλησίας είτε με το δημόσιο είτε με ιδιώτες, στις διαπλεκόμενες σχέσεις με κέντρα εξουσίας, σε ανακοινώσεις, διαψεύσεις, ενέργειες εκκλησιαστικών παραγόντων αναφορικά με το γεγονός.
7. *Πολιτικά – θεσμικά όργανα*: Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται ατομοκεντρικές ειδήσεις οι οποίες εστιάζουν σε συγκεκριμένα πρόσωπα, πολιτικά και θεσμικά που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στο γεγονός.

Επισημαίνεται ότι, η ταξινόμηση των θεμάτων είναι μια διαδικασία κατά τη διάρκεια της οποίας ανακύπτουν μια σειρά προβλημάτων καθώς τα στοιχεία μιας πληροφορίας συχνά αλληλοεπικαλύπτονται ή δεν είναι ευδιάκριτη η ένταξή τους σε μια κατηγορία.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο επιχειρήθηκε η διερεύνηση της συχνότητας των θεματικών κατηγοριών στα δημοσιεύματα και στα αναμεταδιδόμενα, δηλαδή το *πλήθος αναφορών* και των *εμφανίσεων* αντιστοίχως.

Συμπληρωματικά όσον αφορά το περιεχόμενο και στο πλαίσιο της προτεινόμενης. όπως έχει ήδη αναφερθεί στο μεθοδολογικό σημείωμα, γλωσσολογικής ανάλυσης, προχωρήσαμε στη μελέτη συγκεκριμένων γλωσσικών δεικτών που υποδεικνύουν εν προκειμένω την αξιολογική κρίση του γεγονότος από το υποκείμενο. Επιχειρήθηκε

λοιπόν η καταγραφή των αξιολογικών δομών, λεκτικών σχημάτων οι οποίες αναπαριστούν την πραγματικότητα με ένα συγκεκριμένο τρόπο, κυρίως μέσα από τη χρήση μεταφορών (π.χ. το πόρισμα της επιτροπής καίει τον Χ, Γκραν Ριζόρτ Βατοπαίδι), αξιολογικών επιθέτων που χρησιμοποιούνται αρνητικά ή θετικά ανάλογα με την κρίση που ο χρήστης τους επιθυμεί να αποδώσει στο αντικείμενο που περιγράφει (Kebrat – Orecchioni, 2006), ουσιαστικών που λειτουργούν ως ποιοτικά υπερθετικά (παρωδία, κόλαφος), συνθέτων – ζευγών (πόρισμα – φωτιά), ελλειπτικών ονοματικών δομών (π.χ. συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι) και εν προκειμένω δηλώνουν την αξιολογική στάση του υποκειμένου απέναντι στο γεγονός με αποτέλεσμα να αυξάνεται το πληροφοριακό βάρος του μηνύματος. Επιχειρήθηκε λοιπόν να καταγραφούν οι αρνητικές ή θετικές συνδηλώσεις μέσα από τη χρήση λέξεων (υπόθεση, πρόταση, κατηγορία, παραπομπή, παραγραφή, σκάνδαλο, παγίδα, ενοχή, παρωδία, κόλαφος, αδίκημα, βουλιάζει κ.ά.) ή συντακτικών δομών, όπως αυτές εμφανίζονται σε περίοπτη θέση στην είδηση (τίτλος, υπέρτιτλος, υπότιτλος, μεσότιτλος, μέσα σε πλαίσιο ή με έντονα γράμματα) που συνέβαλαν στη διάχυση μιας αναπαράστασης στο κοινό από τους επικοινωνιακούς δρώντες. Προχωρήσαμε λοιπόν επιπρόσθετα, στην καταγραφή των τίτλων που εμφανίζονται τόσο στα πρωτοσέλιδα του τύπου όσο και στις εσωτερικές του σελίδες (αντίστοιχα στα πρώτα θέματα των δελτίων ειδήσεων καθώς και στα υπόλοιπα θέματα που αναφέρονται στο εξεταζόμενο γεγονός) και λειτουργούν μέσα σε ένα πλαίσιο θεαματικό σε πρώτο επίπεδο και πληροφοριακό σε δεύτερο και μεταφέρουν εκείνες τις πληροφορίες η καταγραφή και ανάλυση των οποίων εξυπηρετούν το ερμηνευτικό μας εγχείρημα[92].

Στη βάση λοιπόν συγκεκριμένων κριτηρίων που έχουμε ήδη θέσει για την επεξεργασία και ανάλυση του διερευνούμενου υλικού μας, η καταγραφή των τίτλων αναφορικά με το γεγονός και των πρώτων τίτλων των δελτίων ειδήσεων και αντίστοιχα των πρωτοσέλιδων καθώς επίσης και η συνδυαστική ανάλυσή τους αποσκοπούν στην αποκρυστάλλωση της άποψης σχετικά με τη σημασιολογική, εννοιολογική και αξιολογική συγκρότηση του εξεταζομένου ζητήματος στο δημόσιο πεδίο.

Περαιτέρω, η ταξινόμηση του υλικού μας σε συνδυασμό με τη διερεύνηση των μορφολογικών χαρακτηριστικών απόδοσης του εξεταζόμενου κάθε φορά μηνύματος,

[92] Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το θέμα βλ. Morin, V. (1979). *L'ecriture de presse*. Paris:Mouton.

παρέχει στον αναλυτή συμπληρωματικές πληροφορίες που σχετίζονται με τη νοηματόδοτηση ενός γεγονότος, εφόσον επιπροσθέτως με τις σημασίες έρχεται ο μορφολογικός παράγοντας να ολοκληρώσει την επικοινωνιακή εικόνα ενός μηνύματος (Ψύλλα, 2010, σελ.37).

Ειδικότερα και αναφορικά με την ορατότητα του γεγονότος, ένα από τα δομικά στοιχεία του μηνύματος είναι και η μορφή με την οποία μεταβιβάζεται το μήνυμα και έχει άμεση σχέση με το μέσο που το μεταβιβάζει. Η μορφολογική κατηγοριοποίηση συνδέεται αφενός με τις ιδιαιτερότητες του μέσου, αφετέρου με τις απαιτήσεις του ίδιου του γεγονότος. Όπως εύστοχα παρατηρεί η Μ. Ψύλλα (1998, σελ.81) «κάθε κανάλι επικοινωνίας οριοθετεί κατά κάποιο τρόπο τους τρόπους παρέμβασης που αρμόζουν στη φύση του ως μέσου ή και στην οργάνωσή του. Ο έντυπος λόγος για παράδειγμα, διαθέτει ποικιλία τρόπων έκφρασης που ανταποκρίνονται στη φύση του ως έντυπου μέσου, το ίδιο και η τηλεόραση και το ραδιόφωνο ως οπτικοακουστικά μέσα». Προχωρήσαμε λοιπόν στη σύσταση των μορφολογικών κατηγοριών σεβόμενοι την ιδιαίτερη φύση των υπό εξέταση μέσων.

Συνεπώς, η τυπολογία των μηνυμάτων ανάμεσα στον τύπο και στην τηλεόραση προσδιορίστηκε στις ακόλουθες μορφολογικές κατηγορίες : α. *Κύρια άρθρα*, β. *Άρθρα γνώμης*, γ. *Ρεπορτάζ*, δ. *Συνέντευξη* ε. *Δημοσιογραφικά παράθυρα*, στ. *Παράθυρα με φιλοξενούμενους*. Μέσα από τον εννοιολογικό προσδιορισμό των έξι μορφολογικών κατηγοριών που παρατίθεται, οριοθετούνται και αναδεικνύονται μεταξύ άλλων τα ιδιαίτερα εκφραστικά μέσα που το κάθε κανάλι επικοινωνίας χρησιμοποιεί ανταποκρινόμενο στην ξεχωριστή του φύση.

Τα *κύρια άρθρα* προβάλλουν την επίσημη άποψη της εφημερίδας, στην οποία διατυπώνεται με σαφήνεια η θετική ή αρνητική αξιολογική της θέση για τις τρέχουσες κυβερνητικές αποφάσεις ή τα συναφή τεκταινόμενα. Η κυβερνητική γραμμή πλεύσης στην οικονομική, την εξωτερική ή την κάθε πολιτική της αποκομίζει έγκριση ή το αντίθετο από τα κύρια άρθρα. Συνεπώς τα κύρια άρθρα των έγκυρων εφημερίδων (ή μέσων) λειτουργούν ως δημόσιο βαρόμετρο. Εύλογα, αυτό προδικάζει και μια ανάλογη επιρροή στο κοινό.

Τα *άρθρα γνώμης* φιλοξενούν τις θέσεις (π.χ. στάσεις, γνώμες, απόψεις για τα διάφορα μέρη που εμπλέκονται στο γεγονός) είτε των δημοσιογράφων μιας εφημερίδας είτε των συνεργατών – ειδικών επιστημόνων που αρθρογραφούν περιστασιακά. Είναι γεγονός ότι τα σχόλια συνήθως δεν προσκομίζουν νέα

πραγματολογική πληροφορία αναφορικά με τα ζητήματα της επικαιρότητας. Αυτά έχουν ήδη γνωστοποιηθεί από την ειδησεογραφία, ενώ η ουσία και οι προεκτάσεις τους έχουν γίνει κατανοητά από την ανάλυση. Η ειδοποιός διαφορά και η πρόσθετη αξία του σχολίου έγκειται στον προσωπικό, παραταξιακό ή πάντως ιδεολογικό και αξιολογικό χρωματισμό. Οι ιδιαίτερες εμφάσεις που αναδεικνύουν οι σχολιαστές προσφέρουν νέα ποιοτική δαημοσύνη και μέσω αυτής, εναλλακτική και πληρέστερη επίγνωση των θεμάτων ή ενόραση της κατάστασης με γνώμονα τα διαφορετικά ή αντικρουόμενα συμφέροντα (Καϊτατζή – Γουίτλοκ, 2010). Καθαρά φορμαλιστικά οι μορφές αυτές διακρίνονται ως αμιγώς σχολιαστικού και κριτικού χαρακτήρα.

Οι κατηγορίες κύρια άρθρα και άρθρα γνώμης εύλογα προκύπτει από τα παραπάνω ότι εντοπίζονται στα έντυπα ΜΜΕ.

Τα *ρεπορτάζ* παρουσιάζουν και σχολιάζουν την τρέχουσα επικαιρότητα. Τα κύρια άρθρα και τα άρθρα γνώμης έχουν συνήθως τη μορφή ενιαίου κειμένου, σε αντίθεση με τα *ρεπορτάζ* που μπορούν να είναι αναφορές σε ομιλίες, συνεδριάσεις, συνεντεύξεις, ερευνητικά αποτελέσματα, ανθρώπινες ιστορίες και φυσικά, παρουσίαση και ερμηνεία των ειδήσεων (Αρμενάκης et al., 1996, σ. 204-206). Στην περίπτωση της τηλεόρασης, τα *ρεπορτάζ* ορίζονται ως παρουσιάσεις πολιτικών ειδήσεων, τα οποία έχουν υποστεί τεχνική επεξεργασία. Στην ουσία είναι βιντεοσκοπημένο υλικό, το οποίο έχει υποβληθεί σε συρραφή λόγω οικονομίας χρόνου. Τα βίντεο αυτά εμπεριέχουν πολιτικό μήνυμα σε οποιαδήποτε μορφή, συμπυκνωμένο και εμπλουτισμένο από σχόλια του ρεπόρτερ του τηλεοπτικού σταθμού.

Οι *συνεντεύξεις* παρουσιάζουν τις απόψεις προσώπων πολιτικών, θεσμικών και μη σχετικά με το εξεταζόμενο γεγονός. Η μορφή αυτή αν και μπορεί, ενίοτε να «βγάλει και είδηση», ωστόσο εστιάζει μάλλον στις κρίσεις και τις γνώμες των συνεντευξιαζόμενων. Παρόμοιες συνεντεύξεις σπάνια είναι καθοριστικής σημασίας για κάποιο κεντρικό πολιτικό – επικοινωνιακό θέμα. Διασαφηνίζουν, όμως ενδιαφέρουσες υποκειμενικές κρίσεις, χαρίζοντας και προσωπική αναγνωρισιμότητα (Καϊτατζή – Γουίτλοκ, 2010). Ο Boorstin συγκαταλέγει αυτό το είδος στην κατηγορία των ψευδογεγονότων (1990/1960, σελ.164) *«Η συνέντευξη ήταν ένας πρωτότυπος τρόπος κατασκευής ειδήσεων που εμφανίστηκε μαζί με τη Γραφική Επανάσταση. Αργότερα εξελίχτηκε σε εκτενείς ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές συζητήσεις και παιχνίδια με δημόσια πρόσωπα καθώς και στις τρίωρες εκπομπές ασυνάρτητης*

συζήτησης». Αν και το είδος της *συνέντευξης* θεωρείται το πιο απλό δομικά και το λιγότερο σε σχέση με άλλες μορφολογικές κατηγορίες σύνθετο προϊόν σύμφωνα με τα τηλεοπτικά δεδομένα, η εντός των ορισθέντων πλαισίων εξέταση του συγκεκριμένου πολιτικού μηνύματος μπορεί ν' αποδώσει παραγωγικά συμπεράσματα και να αποτελέσει εφαλτήριο για την μετέπειτα εξέλιξη των πολιτικών πραγμάτων. Η διαδικασία και το απότοκο της λειτουργίας της συνέντευξης καθορίζεται από αστάθμητους κάθε φορά παράγοντες. Οι ερωτήσεις που τίθενται από τον δημοσιογράφο, οι ανάλογες απαντήσεις που θα λάβει από τον συνεντευξιαζόμενο είναι μερικοί εκ των αστάθμητων παραμέτρων οι οποίοι εξαρτώνται από τη φύση και την ιδιοσυγκρασία των προσώπων καθώς και από την ιδεολογική στάση του τηλεοπτικού σταθμού. Μια συνέντευξη, που είναι ουσιαστική και εποικοδομητική ίσως να αποκτά δημόσια επιρροή, αντίθετα μια συνέντευξη η οποία δομείται πάνω σε σκληρές ερωτήσεις, στηλιτευτικό τόνο και αμήχανες, αποπροσανατολιστικές απαντήσεις από μέρους του συνεντευξιαζόμενου ενδέχεται να επιδράσουν αρνητικά στην εικόνα που έχει η κοινή γνώμη για το συγκεκριμένο πολιτικό πρόσωπο και το κόμμα που αυτό εκπροσωπεί. Ο χώρος στον οποίο διεξάγονται οι συνεντεύξεις είναι το στούντιο του δελτίου ειδήσεων και ο συνεντεύκτης είναι τόσο ο παρουσιαστής του κεντρικού δελτίου ειδήσεων όσο και οι σχολιαστές – δημοσιογράφοι του δελτίου ειδήσεων που συνεπικουρούν στο έργο του παρουσιαστή.

Δημοσιογραφικά παράθυρα: Ως δημοσιογραφικά *παράθυρα* νοείται εκείνο το είδος του λόγου κατά το οποίο ο κεντρικός παρουσιαστής του ειδησεογραφικού δελτίου συντονίζει συζήτηση με *παράθυρα* στο καθένα από τα οποία εμφανίζεται ένας δημοσιογράφος, ο οποίος είτε προέρχεται από το δημοσιογραφικό επιτελείο του σταθμού είτε προέρχεται από κάποιο άλλο μέσο, έντυπο ή ηλεκτρονικό. Η συζήτηση βασίζεται πάνω στο σχολιασμό της επικαιρότητας και των εξελίξεων ενώ είναι πιθανό να καλείται ο πολιτικός συντάκτης προκειμένου να παρουσιάσει το δικό του ρεπορτάζ και σύμφωνα με αυτό να ερμηνεύσει πολιτικές πράξεις και κινήσεις. Η πιο συνήθης μορφή παραθύρων δημοσιογραφικών είναι τρία έως πέντε στην παρούσα μελέτη. Ωστόσο μπορεί να κυμαίνεται ο αριθμός των παραθύρων, στα οποία εμφανίζονται προσκεκλημένοι δημοσιογράφοι και δημοσιογράφοι του σταθμού. Αξίζει να λεχθεί ότι παράθυρο δημοσιογραφικό νοείται όταν κατά τη διάρκεια που διεξάγεται μια τέτοιου τύπου συζήτηση, παρεμβαίνει ή προσκαλείται να παρέμβει τηλεφωνικά ένα δημοσιογραφικό πρόσωπο επικαλούμενο τεχνικό κώλυμα να εμφανιστεί ζωντανά σε

παράθυρο. Σημειώνεται ότι στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και πολιτικά τεκταινόμενα τα οποία διαδραματίζονται την ώρα που εκπέμπει το ειδησεογραφικό δελτίο του σταθμού. Ο παρουσιαστής καλείται να διακόψει τη τρέχουσα ροή του δελτίου και να συνδεθεί είτε σε παράθυρο είτε τηλεφωνικά με το ρεπόρτερ για να μεταδώσει live μια σημαντική πολιτική εξέλιξη. Προχωρώντας στην εξέταση του αναλυόμενου υλικού παρατηρήθηκε ότι κατά τη διάρκεια της συζήτησης με δημοσιογραφικά *παράθυρα* είναι συχνή η εμφάνιση δημοσιογράφων του σταθμού σε παράθυρο από εξωτερικό όμως χώρο, πραγματοποιώντας επιτόπιο ρεπορτάζ. Οι ζωντανές λοιπόν συνδέσεις με δημοσιογράφους εκτός στούντιο συγκαταλέγονται σε αυτήν την κατηγορία.

Παράθυρα με φιλοξενούμενους: Ως *παράθυρα με φιλοξενούμενους* νοείται εκείνο το είδος του λόγου κατά το οποίο ο κεντρικός παρουσιαστής του ειδησεογραφικού δελτίου συντονίζει πολιτική συζήτηση με παράθυρα στο καθένα από τα οποία εμφανίζεται στέλεχος ή εκπρόσωπος ετερόκλιτων πολιτικών δυνάμεων. Αντικείμενο και στόχος του πολιτικού διαλόγου είναι οι εν γένει πολιτικές εξελίξεις, πολιτικές ενέργειες, δράσεις και κινήσεις που αφορούν είτε τους ίδιους άμεσα είτε έμμεσα (είναι πιθανό ν' αφορούν πολιτικό στέλεχος που ανήκει στον ίδιο πολιτικό χώρο/κόμμα με αυτούς) και είναι ο πλουραλισμός των απόψεων και των πολιτικών λόγων προκειμένου οι αποδέκτες να διαμορφώσουν τη στάση τους απέναντι στο γεγονός. Επιπλέον στην κατηγορία αυτή εντάσσονται οι παρεμβάσεις (συνήθως τηλεφωνικά) πολιτικών προσώπων προκειμένου να προβληθεί η δική του οπτική σχετικά με ένα συγκεκριμένο γεγονός. Εξάλλου, είναι δυνατό να συμμετέχουν στο πολιτικό πάνελ και δημοσιογράφοι προσκεκλημένοι ή στελέχη του δημοσιογραφικού δυναμικού του καναλιού προκειμένου να θέσουν ερωτήματα στους πολιτικούς εκπροσώπους.

Είναι σαφές ότι οι δυο τελευταίες μορφολογικές κατηγορίες *δημοσιογραφικά παράθυρα* και *παράθυρα με φιλοξενούμενους,* ανιχνεύονται αποκλειστικά στο πεδίο της τηλεόρασης.

Επιπλέον, επιχειρώντας να δώσουμε έμφαση στη διερεύνηση της επικοινωνιακής λειτουργίας του μηνύματος, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να αναφερθούμε στη διαδικασία με την οποία το σκάνδαλο αναδεικνύεται στο δημόσιο χώρο, κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης χρονικής περιόδου. Η προσοχή μας εστιάζεται στη

δυναμική με την έννοια της ανάδειξης των επιμέρους θεμάτων του σκανδάλου κατά τη διάρκεια δημοσιοποίησής του.

Αρωγός σε αυτό το ερευνητικό μας εγχείρημα συνιστά ο *μηχανισμός της πλαισίωσης* στον οποίο έχουμε εκτενώς αναφερθεί στο μεθοδολογικό σημείωμα. Η πλαισίωση είναι ένας τρόπος ερμηνείας των απομονωμένων στοιχείων ενός γεγονότος. Είναι σχεδόν αδύνατο για τους δημοσιογράφους να το αποφύγουν, υποστηρίζει ο McQuail (2003, σελ.398).

Κατά τη διάρκεια δημοσιοποίησης του σκανδάλου απομονώνονται επιμέρους ζητήματά του σύμφωνα με τα οποία το σκάνδαλο συγκροτείται στο δημόσιο πεδίο. Ζητήματα τα οποία ανταποκρίνονται αφενός στη θεματική πλαισίωση αφετέρου στην περιπτωσιολογική πλαισίωση του γεγονότος. Η μεν θεματική πλαισίωση όπως έχουμε ήδη επισημάνει εντάσσει το γεγονός σε ένα αναφορικό πλαίσιο το οποίο συνδέεται με τις ευρύτερες πολιτικές, θεσμικές και κοινωνικές προεκτάσεις και συνέπειες του ζητήματος. «Φωτίζονται» πτυχές του σκανδάλου τόσο από τον τύπο όσο και από την τηλεόραση οι οποίες το εντάσσουν σε ένα ευρύτερο πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον με σκοπό την απόδοση ευθυνών σε εξουσιαστικές δομές, θεσμικούς και πολιτικούς παράγοντες. Η δε περιπτωσιολογική πλαισίωση του σκανδάλου εξειδικεύει το ζήτημα στις επιμέρους προσωποποιημένες δράσεις (ποινικές, ηθικές, πολιτικές αιτιάσεις) των πολιτικών προσώπων. Συνεπώς, είναι σαφές ότι ειδήσεις που εστιάζουν στον προσωποποιημένο καταλογισμό πολιτικών και ποινικών ευθυνών για το σκάνδαλο, συνιστούν περιπτωσιολογική πλαισίωση του γεγονότος.

Ο τρόπος με τον οποίο το σκάνδαλο αναδεικνύεται και συγκροτείται ως ζήτημα στη δημόσια σφαίρα μέσα από τη διερεύνηση των μηχανισμών πλαισίωσης, συνιστά συμπληρωματική μεθοδολογική επιλογή, η οποία μας παρέχει τη δυνατότητα ερμηνείας και αποκρυπτογράφησης των επικοινωνιακών διεργασιών, διαπίστωση που μας κατευθύνει στην κατανόηση ενός διαμεσολαβημένου γεγονότος όπως αυτό δημοσιοποιείται από τα ΜΜΕ.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν οι μέθοδοι και τα εργαλεία που έχουμε στη διάθεσή μας και στα οποία έχουμε ήδη αναφερθεί συνιστούν το όχημα για την πραγμάτωση του ερευνητικού μας εγχειρήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2Β. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΤΟ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα ευρήματα της ανάλυσης της εμπειρικής έρευνας έτσι όπως προέκυψαν ύστερα από τη συλλογή, καταγραφή και επεξεργασία του τηλεοπτικού υλικού μας. Μέσα από τη χρήση των εργαλείων που έχουμε στη διάθεσή μας, επιχειρείται πρωτογενώς η ανάλυση και η ερμηνεία των μηνυμάτων που αναφέρονται στο σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου όπως αυτά προβλήθηκαν από τους τηλεοπτικούς διαύλους της ΝΕΤ και του Mega ενώ δευτερογενώς ανιχνεύονται σε ποιο βαθμό προκύπτουν συσχετισμοί ανάμεσα στους δυο σταθμούς μέσα από τη διάθεση αντιπαραβολής των συμπερασμάτων που εξάγονται.

2.1 Η τυπολογία των κεντρικών δελτίων ειδήσεων

Το ζήτημα της φυσιογνωμίας των τηλεοπτικών σταθμών συνδέεται άμεσα με κριτήρια που ανταποκρίνονται σε ποικίλης φύσης αιτήματα. Σύμφωνα με την Μ. Ψύλλα (2010, σελ.40) Τα κριτήρια αυτά είναι είτε ιδεολογικο – πολιτικά, που αναφέρονται δηλαδή στην πολιτικο – ιδεολογική κατεύθυνση και φυσιογνωμία των καναλιών είτε κριτήρια βαρύτητας (δηλωτικά του ενδιαφέροντος και των προτιμήσεων του κοινού), τα οποία συνδέονται με στοιχεία μετρήσεων τηλεθέασης. Σε ό, τι αφορά τα κριτήρια βαρύτητας αναφέρθηκαμε ήδη στο προηγούμενο κεφάλαιο κρίνοντας σκόπιμο να εστιάσουμε εν προκειμένω στην ταυτότητα των υπό εξέταση ηλεκτρονικών μέσων και την ιδιαίτερη ειδησεογραφική τους φύση[93].

2.1.1 ΝΕΤ

Η ιστορία των ραδιοτηλεοπτικών συστημάτων συνδέεται άμεσα με την ιστορία των κρατικών ραδιοτηλεοπτικών φορέων. Αντίστοιχα, και στην ελληνική περίπτωση το ελληνικό ραδιοτηλεοπτικό σύστημα συνδέεται άμεσα με τον εθνικό ραδιοτηλεοπτικό φορέα, την ΕΡΤ. Σύμφωνα με τον Στ. Παπαθανασόπουλο (1994, σελ.259) η ιστορία της ΕΡΤ έχει άμεσα επηρεαστεί από την πολιτικο – οικονομική συγκυρία της χώρας μέσα στην οποία σχεδιάστηκε να λειτουργεί. Απόρροια αυτής της

[93] Μιλώντας με όρους ειδησεογραφικούς, είναι γεγονός ότι τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ που καθημερινά διαμεσολαβούν πολιτικά μηνύματα κάθε κατηγορίας, συνιστούν αναμφίβολα, το προνομιακό πεδίο παρουσίασης αλλά και ελέγχου της πολιτικής επικοινωνίας, γεγονός που τα αναδεικνύει σε ισχυρό πολιτικό θεσμό κοινοποίησης των πολιτικών μηνύματων (Καϊτατζή – Γουίτλοκ, 2010).

κληρονομιάς σύμφωνα με τον Στ. Παπαθανασόπουλο (2005, σελ.285) είναι η κρατική ραδιοτηλεόραση να θεωρηθεί ότι αποτελεί προέκταση και ιδιοκτησία του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος καθώς είναι συχνό το φαινόμενο τα δυο μεγάλα κόμματα της χώρας να αλληλοκατηγορούνται για έντονη παρέμβαση και ασφυκτικό έλεγχο στα κρατικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα. Παρεμβατικότητα, η οποία ήταν ιδιαίτερα εμφανής κυρίως σε εκπομπές με πολιτικό και ενημερωτικό περιεχόμενο (δελτία ειδήσεων) με συνέπεια να εγγράφεται στο ευρύ κοινό ως το μέσο προβολής των απόψεων και επιλογών της εκάστοτες κυβερνητικής αρχής (Παπαθανασόπουλος, 2005). Οι στενές σχέσεις αλληλεξάρτησης του φορέα ραδιοτηλεόρασης από την κρατική εξουσία πηγάζουν από το γεγονός ότι μοναδικός μέτοχός της είναι το κράτος καίτοι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ). Η ΕΡΤ ελέγχεται και εποπτεύεται από το κράτος διαμέσου του υπουργού Επικρατείας, έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. *«Αν κοιτάξει κανείς το οργανόγραμμα της ΕΡΤ, θα δει ότι σε μεγάλο βαθμό, είναι αποτυπωμένη η ιστορία του φορέα. Μια ιστορία που δυστυχώς δείχνει ότι οι εκάστοτε κυβερνήσεις διαμέσου νόμων «φιλοδοξούσαν» να καταστήσουν τον οργανισμό υγιή και ευέλικτο, ώστε να εκπληρώνει την πολιτιστική και την κοινωνική του αποστολή, αλλά στην πράξη να δημιουργείται μια σύνθεση αλληλοεπικαλυπτόμενων υπηρεσιών, διευθύνσεων, υποδιευθύνσεων και γραφείων, υπηρεσιών στελεχομένων από προϊστάμενους χωρίς αντικείμενο»,* σημειώνει ο Στ. Παπαθανασόπουλος (1994, σελ.266). Κινούμενοι, στη λογική του «εφήμερου» οι εκάστοτε κυβερνήσεις οδηγούν τον φορέα στην περιθωριοποίησή του, γεγονός που επαληθεύτηκε το 1989, με την είσοδο της ιδιωτικής τηλεόρασης[94]. Η έλευση της ιδιωτικής τηλεόρασης ήταν καταστρεπτική για την ΕΡΤ, η οποία δεν κατάφερε μέχρι σήμερα να αναπληρώσει έδαφος όπως καταγράφεται και στα αντίστοιχα ποσοστά τηλεθέασης, τα οποία παραμένουν μέχρι και σήμερα ιδιαιτέρως χαμηλά.

[94] *«Στην πράξη η ελληνική τηλεοπτική απορρύθμιση ήταν απόρροια της πολιτικής συγκυρίας, «χρωματισμένη» κυρίως από πολιτικές σκοπιμότητες παρά από μια προσεκτική διερεύνηση των δεδομένων, των προβλημάτων και των οικονομικών δυνατοτήτων του επικοινωνιακό πεδίου της χώρας. Βέβαια η ελληνική τηλεόραση, όπως και σε άλλες χώρες , είναι στενά συνδεδεμένη με τις αντιφάσεις, εντάσεις και σκοπιμότητες του εγχώριου πολιτικού συστήματος που χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα συγκεντρωτικό και πατερναλιστικό. Έτσι, δε θεωρείται συμπτωματική η έντονη πολιτικοποίηση του πολιτικού πεδίου»*, εξηγεί ο Σ. Παπαθανασόπουλος (2005, σελ.284)

Στον ενιαίο φορέα της ΕΡΤ[95] Α.Ε. υπάγονταν τρεις εθνικής εμβέλειας τηλεοπτικοί σταθμοί, η ΕΤ1 και η ΝΕΤ που εξέπεμπαν από την Αθήνα και η ΕΤ3, η οποία υπαγόταν σε ειδικό καθεστώς, διατηρούσε ξεχωριστή διοικητική δομή και έδρευε στη Θεσσαλονίκη. Η μεν ΕΤ1 προέβαλλε ένα μοντέρνο πολυσυλλεκτικό πρότυπο με εμμονή στη διεθνή ειδησεογραφία (Κομνηνού, 2001), πρότυπο που υιοθετήθηκε εν μέρει στη συνέχεια από τη ΝΕΤ, η οποία επικεντρώθηκε στο ειδησεογραφικό – ενημερωτικό μοντέλο ενώ η ΕΤ3 στο πρότυπο της αναενωμένης ΕΡΤ κινούνταν σε ένα πολυσυλλεκτικό μοντέλο με ψυχαγωγικό, μορφωτικό και πολιτιστικό χαρακτήρα με έμφαση όμως στο τοπικό στοιχείο.

Αναφορικά με την ΝΕΤ που επικεντρώνεται το ενδιαφέρον μας και συγκεκριμένα στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων του σταθμού το οποίο είχε διάρκεια περίπου 70΄ καθημερινά (στις 9 μ.μ., μια ώρα μετά το δελτίο ειδήσεων του Mega), παρατηρούνται σαφείς διαφοροποιήσεις σχετικά με τα ιδιωτικά κανάλια και συγκεκριμένα το Mega που εξετάζουμε. Η δομή του δελτίου ειδήσεων όπως φανερώνει και ο ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός *αναμεταδιδόμενων* που κυμαίνεται – τουλάχιστον κατά την εξεταζόμενη περίοδο – από 25 έως και 40 καλύπτει μια ευρεία γκάμα ειδήσεων με έμφαση στην πολιτική, οικονομική και διεθνή ειδησεογραφία, η οποία ανάλογα με την τρέχουσα επικαιρότητα συνιστά τον κεντρικό κορμό του δελτίου και το σημαντικότερο από αξιολογική άποψη (ιεράρχηση των θεμάτων στην ημερήσια διάταξη). Κατά την έναρξη του δελτίου προβάλλονται οι κύριες ειδήσεις της ημέρας σε τίτλους, χαρακτηριστικό που κατά καιρούς είχε υιοθετηθεί και από συγκεκριμένα ιδιωτικά κανάλια ενώ η θεματική ενότητα που αφορά στις μετεωρολογικές προβλέψεις, το δελτίο καιρού δηλαδή, καθώς και το αθλητικό δελτίο, αποτελούν μόνιμα ένθετα του τηλεοπτικού δελτίου ειδήσεων και ίσως τα μακροβιότερα όπως αντίστοιχα συμβαίνει και στα ιδιωτικά κανάλια.

[95] Στις 11 Ιουνίου 2013 η Κυβέρνηση της Ελλάδας ανακοίνωσε το κλείσιμο της ΕΡΤ, κατεβάζοντας on air το σήμα των σταθμών λίγο πριν το τέλος του προγράμματος της συγκεκριμένης ημέρας, γεγονός που προκάλεσε αντιδράσεις πολιτικών κομμάτων, της ΕΣΗΕΑ, αλλά και διεθνείς αντιδράσεις. Πρωτοφανές ήταν το κύμα αλληλεγγύης που εκδηλώθηκε από την στιγμή που μαθεύτηκε η είδηση ότι η κυβέρνηση Σαμαρά κλείνει την ΕΡΤ. Στις 12 Ιουνίου 2013 η Ελληνική Κυβέρνηση ανακοίνωσε την αντικατάσταση της ΕΡΤ με τη Νέα Ελληνική Ραδιοφωνία, Ίντερνετ και Τηλεόραση (ΝΕΡΙΤ), η οποία αναμένεται να ξεκινήσει τις υπηρεσίες της κατά τα τέλη Απριλίου του 2014.

Στην επίσημη ιστοσελίδα της η ΕΡΤ ανέφερε σχετικά με το δελτίο ειδήσεων της ΝΕΤ ότι «μεταδίδονται ειδήσεις στην «καρδιά» των γεγονότων, με εγκυρότητα, αξιοπιστία και ψυχραιμία. Η ενημέρωση γίνεται με σεβασμό στον πολίτη, είναι για όσους θέλουν να βλέπουν ειδήσεις, να έχουν άμεση και συνεχή ενημέρωση για όλα όσα συμβαίνουν στην ελληνική και διεθνή σκηνή, την κοινωνία, την πολιτική, την οικονομία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό».

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι παρατηρείται μια ισόρροπη κατανομή των αναμεταδιδόμενων από χρονική και δομική άποψη σε σχέση με τα ιδιωτικά κανάλια τα οποία τείνουν να εξαντλούν τα ζητήματα της επικαιρότητας μέσα από ποικίλες μορφές διάχυσης της είδησης (*ρεπορτάζ, παράθυρα δημοσσιογραφικά, συνέντευξη, παράθυρα με φιλοξενούμενους*), εμφανίζοντας μια πιο αυστηρή, μετριοπαθή και λιγότερο θεαματική θα λέγαμε από άποψη μορφής και περιεχομένου δομή, άποψη η οποία αποκρυσταλλώνεται κατά τη διάρκεια ανάλυσης του υλικού.

2.1.2. Mega

Το Mega Channel (Μεγάλο Κανάλι) εφεξής Mega όπως αναφέρεται πλέον και στο επίσημο εταιρικό προφίλ του σταθμού, ήταν το πρώτο ιδιωτικό κανάλι που επωφελήθηκε από την απελευθέρωση του ραδιοτηλεοπτικού τοπίου το 1989 και λίγους μήνες αργότερα ο ΑΝΤ1. Το Mega είναι ιδιοκτησίας της εταιρείας Τηλέτυπος Α.Ε.[96] Κατά την πρώτη αυτή περίοδο το κανάλι αναζητούσε το ρόλο του στο ελληνικό τηλεοπτικό πεδίο και μέσα από πρακτικές «δοκιμών και λάθους», προσπαθούσε να διαμορφώσει το τηλεοπτικό του προφίλ. Η δεύτερη περίοδος ξεκινά στην ουσία με την τηλεοπτική περίοδο του 1990/1991 και διαρκεί ως το τέλος της χειμερινής περιόδου του 1992/1993. Είναι η περίοδος επικυριαρχίας των δυο μεγάλων

[96] Η εταιρεία ιδρύθηκε το 1989 με την επωνυμία Τηλέτυπος Ανώνυμη Εταιρεία Τηλεοπτικών Προγραμμάτων και διακριτικό τίτλο Μέγκα Τσάνελ (Mega Channel) ως τηλεοπτικό δίκτυο πέντε εκδοτών (Μπόμπολας, Λαμπράκης, Τεγόπουλος, Βαρδινογιάννης, Αλαφούζος). Το 1994, η Τηλέτυπος εισήγαγε τις μετοχές της στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών. Στη σημερινή μετοχική σύνθεση της Τηλέτυπος Α.Ε. (όπως αναφέρεται στην επίσημη ιστοσελίδα της στις 31/10/2013) κύριοι μέτοχοι είναι οι εταιρίες Πήγασος Εκδοτική Α.Ε. με ποσοστό 32,73% και ο Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη Α.Ε. με ποσοστό 22,11%, ενώ μικρότερα ποσοστά κατέχουν οι BNP Paribas (SUISSE) SA (4,88%), GS Bank (4,80%), Moongold Investments Limited (3,32%), Baltazzi Investments Limited (3,26%), Goodlass Investments Limited (3,26%), Opalton Investments Limited (3,26%), Benbay Limited (3,19%) και Saran Holdings SA Spf (2,81%).

ιδιωτικών καναλιών Mega και Ant1 ενώ η τρίτη περίοδος, η οποία χρονολογικά τοποθετείται ανάμεσα στο 1993/1994 μέχρι και σήμερα, το τηλεοπτικό πεδίο το οποίο λειτουργούσε υπό ένα άτυπο καθεστώς «δυοπωλίου», σηματοδοτείται από την είσοδο νέων καναλιών στο τηλεοπτικό τοπίο (SKAI και STAR στην αρχή και αργότερα κι άλλα κανάλια), η οποία είχε ως αποτέλεσμα την αναδιαμόρφωση της στρατηγικής τους (Παπαθανασόπουλος, 2000, 2005). Εισάγεται ο ανταγωνισμός με προφανείς συνέπειες στο περιεχόμενο και στο ύφος του καναλιού.

Τα δυο μεγάλα ιδιωτικά κανάλια κατασκευάζουν ένα πρότυπο που μπορεί να χαρακτηρισθεί εθνοκεντρικό και δραματο – ειδησεογραφικό, με αποτέλεσμα η ημερήσια διάταξη να εμφανίζεται πανομοιότυπη και στα δυο κανάλια (Αχείμαστος & Κομνηνού, 1998).

Η «γραμματική» της τηλεόρασης (κινούμενη στη λογική της εικόνας) σε συνδυασμό με την εμπορευματοποίηση και τον έντονο ανταγωνισμό του νέου τηλεοπτικού πεδίου, απομάκρυναν τις τηλεοπτικές ειδήσεις από την ουσιαστική ενημέρωση εντάσσοντας την στην λεγόμενη κατηγορία «τηλεόρασης ταμπλόϊντ»[97] – κύρια στοιχεία της το δραματοποιητικό και θεαματικό – η οποία προσομοιάζει στο πρότυπο της εφημερίδας «ταμπλόϊντ».

Η δομή του κεντρικού δελτίου ειδήσεων κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο είναι έντονα διαποτισμένη από στοιχεία θεαματικά σε ό,τι αφορά την προβολή των ειδήσεων, διαχωριζοντάς το επιμελώς από το κρατικό κανάλι. Το μοντέλο που υιοθετείται την τελευταία δεκαετία από τον τηλεοπτικό σταθμό έχει σαφή οικονομικο – πολιτική κατεύθυνση. «Τα ποσοστά τηλεθέασης της AGB για τον Απρίλιο δικαιώνουν την επιλογή του Χρήστου Παναγιωτόπουλου για τον οικονομικο – πολιτικό προσανατολισμό του δελτίου με έμφαση στην κοινωνική έρευνα και στις διεθνείς εξελίξεις», όπως αναφέρεται και στο σχετικό δελτίο τύπου του Mega που εξέδωσε στις 15 Μαΐου 2008. *«Ένα πολιτικό και πολυδιάστατο δελτίο που δε μένει στην πρώτη ανάγνωση των γεγονότων, αλλά προχωρά στην ουσία της είδησης, εμβαθύνοντας στους λόγους και τις αιτίες με στόχο την πληρέστερη ενημέρωση του πολίτη. Δημοσιογραφική αξιολόγηση των θεμάτων και έγκυρη ενημέρωση για ό,τι συμβαίνει στην Ελλάδα και τον πλανήτη. Δελτίο που αξιολογεί την είδηση με αντικειμενικά κριτήρια. Σχολιασμός της επικαιρότητας από καταξιωμένους*

[97] Βλ. σχετικά McQuail, D. (1994). *Mass Communication Theory – An introduction*. (3rd ed). London: Sage.

δημοσιογράφους. Έμφαση στα κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά θέματα της χώρας. Δελτίο με δυναμική, άποψη, αμεσότητα, αξιοπιστία, σοβαρότητα. Το Δελτίο που επιλέγουν οι τηλεθεατές για να ενημερωθούν έγκυρα και έγκαιρα για ό,τι συμβαίνει στην Ελλάδα και τον κόσμο [...] Προσφέρει ενημέρωση για τα καίρια θέματα της ελληνικής και διεθνούς επικαιρότητα, με προσήλωση και σεβασμό στις δημοσιογραφικές αξίες. Ενημέρωση χωρίς εντυπωσιαμούς. Απαντήσεις στα μεγάλα ερωτήματα που απασχολούν την κοινή γνώμη. Δελτίο στο οποίο έχουν θέση όλα τα γεγονότα και όλες οι απόψεις», αναφέρονται μεταξύ άλλων στην επίσημη ιστοσελίδα του σταθμού τονίζοντας ότι «τα δελτία ειδήσεων έχουν στόχο την πλήρη ενημέρωση του τηλεθεατή αποφεύγοντας τη σκανδαλοθηρία και την καταπάτηση των αξιών της ιδιωτικής ζωής». Το κεντρικό δελτίο ειδήσεων του καναλιού παραμένει μέχρι και σήμερα πρώτο σε τηλεθέαση.

Δομικά το Mega και σε σχέση με τη ΝΕΤ παρουσιάζει «ελαστικότητα» ως προς τη δομή του, η οποία προσαρμόζεται κάθε φορά στις επιταγές της επικαιρότητας σε τέτοιο βαθμό έναντι των υπολοίπων ειδήσεων, είτε απομειώνοντας συχνά το αξιολογικό τους φορτίο είτε περιθωριοποιώντας το από την ημερήσια διάταξη. Τα *αναμεταδιδόμενα* που καταγράφονται κατά το χρονικό διάστημα που μας απασχολεί στο παρόν έργο δεν ξεπερνούν τα 30 ενώ καταγράφηκαν δελτία ειδήσεων με λιγότερα από 20 αναμεταδιδόμενα γεγονός που ενισχύει την άποψη περί μη ισόρροπης κατανομής των ειδήσεων.

Κατά τη διάρκεια των 70 λεπτών του δελτίου ειδήσεων – συμπεριλαμβάνονται τα μόνιμα ένθετα του τηλεοπτικού δελτίου ειδήσεων, ο καιρός και οι αθλητικές ειδήσεις – τα 35 – 45΄ ενσωματώνουν εσωτερικές συνήθως ειδήσεις από τον πολιτικό και οικονομικό τομέα με τον υπόλοιπο τηλεοπτικό χρόνο να καλύπτεται από κοινωνικές, διεθνείς και πολιτιστικές ειδήσεις.

Μέσα από το ερευνητικό μας εγχείρημα προκύπτει η ιδιαίτερη φυσιογνωμία του κεντρικού δελτίου ειδήσεων του Mega η οποία σχετίζεται αφενός με ιδεολογικό – πολιτικά προτάγματα, αφετέρου με κριτήρια εμπορικά, ενώ εξεικονίζονται με σαφήνεια τα πραγματολογικά στοιχεία που διαφοροποιούν τη φύση των δυο δελτίων.

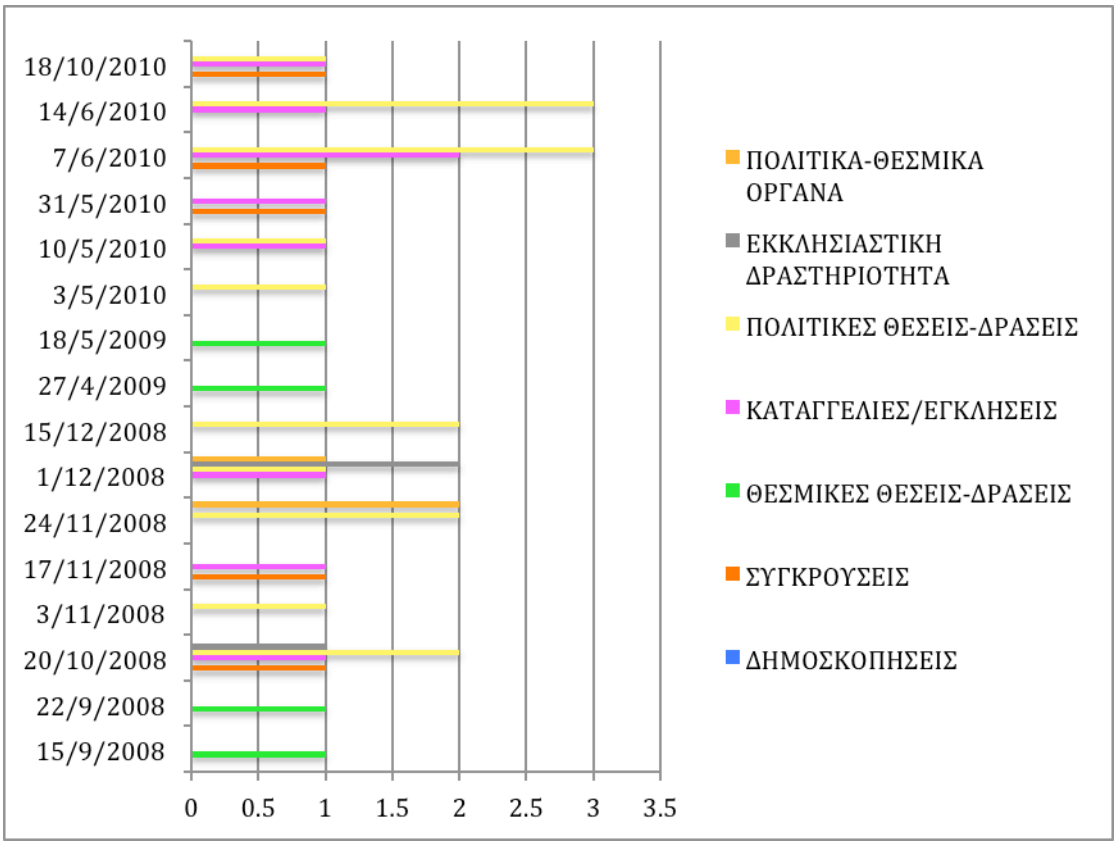
2.2 Παρουσίαση των ευρημάτων στη ΝΕΤ

2.2.1 Θεματική ανάλυση

Μέσα από τη σημασιολογική διερεύνηση των μηνυμάτων που μεταδόθηκαν στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων εντοπίστηκαν σε πρώτο επίπεδο οι έξι από τις επτά

θεματικές κατηγορίες. Σε σύνολο 29 αναμεταδιδόμενων εντοπίστηκαν 41 εμφανίσεις των θεματικών που έχουμε συστήσει. Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται κυρίως στις *πολιτικές – θέσεις δράσεις* με πλήθος εμφανίσεων (17 φορές), καλύπτοντας από άποψη περιεχομένου το μεγαλύτερο μέρος των αναμεταδιδόμενων στο σύνολό τους όπως απεικονίζεται και στο Γράφημα 1.5. Οι κατηγορίες που ακολουθούν σε συχνότητα είναι οι *καταγγελίες/εγκλήσεις* (9 εμφανίσεις), οι *συγκρούσεις* (5 εμφανίσεις) και οι *θεσμικές – θέσεις δράσεις* (4 εμφανίσεις) στο δελτίο ειδήσεων κατά τη διάρκεια που εξετάζουμε. Οι κατηγορίες *εκκλησιαστική δραστηριότητα* και *πολιτικά θεσμικά όργανα* εντοπίζονται τρεις φορές η καθεμία.

Γράφημα 1.5 Συχνότητα θεματικής κατηγορίας ανά μέρα στη ΝΕΤ

Ειδικότερα, η υψηλή ορατότητα που καταγράφεται στο δελτίο της ΝΕΤ αναφορικά με τις *πολιτικές θέσεις – δράσεις* επικεντρώνεται σε πρώτο επίπεδο στους χειρισμούς της υπόθεσης κατά τη διάρκεια και των τριών Εξεταστικών Επιτροπών της Βουλής καθώς και στις καταθέσεις μαρτύρων (πολιτικών και εκκλησιαστικών παραγόντων), οι οποίοι δίνουν τη δική τους ερμηνεία σε σχέση με το γεγονός ενώ σε δεύτερο επίπεδο στην εισήγηση της Επιτροπής Διαφάνειας του ΠΑΣΟΚ να θέσει εκτός κόμματος τον

Άκη Τσοχατζόπουλο, το πρόσωπο του οποίου επιχειρήθηκε να συνδεθεί από την κυβέρνηση της Ν.Δ. με το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου. Τέλος, στην κατηγορία αυτή συναντούμε τη δήλωση ανεξαρτητοποίησης του βουλευτή της Ν.Δ. Κώστα Κιλτίδη, ο οποίος ενεπλάκη στο σκάνδαλο. Όπως είναι εμφανές και στο Γράφημα ο μεγαλύτερος αριθμός εμφανίσεων (3) καταγράφεται στις 7/6/2010 και 14/6/2010 ημερομηνίες όπου συζητείται και εκδίδεται αντίστοιχα το πόρισμα της δεύτερης εξεταστικής επιτροπής.

Όσον αφορά τη θεματική *καταγγελίες/εγκλήσεις*, η οποία έχει ευρεία δυναμική σε σχέση με τις υπόλοιπες, εμφανίζεται 9 φορές κατά τη διάρκεια του εξεταζόμενου υλικού. Αφορούν στις καταγγελτικού χαρακτήρα καταθέσεις του εκδότη της εφημερίδας «Μαχητή» της Ξάνθης εναντίον των μοναχών της Μονής και εκδότη Δημήτρη Ρίζου κατά του Θεόδωρου Ρουσόπουλου, τις αλληλοκατηγορίες των δυο μεγάλων κομμάτων σχετικά με την υπόθεση εκβιασμού επιχειρηματία που αγόρασε οικόπεδα από τη Μονή, ενώ οι άλλες δυο περιορίζονται στο εσωτερικό της Ν.Δ. με αλληλοδιαψεύσεις και εγκλήσεις εμπλεκόμενων πολιτικών προσώπων (Αγγέλου – Δούκας), που προέκυψαν κατά την κατάθεσή τους στην Εξεταστική, στην απόπειρα εμπλοκής του Άκη Τσοχατζόπουλου στο σκάνδαλο από την πλευρά της Νέας Δημοκρατίας. Τέλος, εντοπίζονται στην ίδια κατηγορία η παρέμβαση – καταγγελία του επικεφαλής της Αρχής για το «Ξέπλυμα μαύρου χρήματος» για τις δραστηριότητες των μοναχών, και τα πυρά που εξαπέλυσε ο απερχόμενος βουλευτής Κ. Κιλτίδης στη Ν.Δ.

Η θεματική *συγκρούσεις* (5 εμφανίσεις) ανταποκρίνεται σημασιολογικά στους διαξιφισμούς πολιτικών δυνάμεων σε αντιπολιτευτικό επίπεδο με αιχμή τη λήψη πολιτικών πρωτοβουλιών και αποφάσεων, την απόδοση πολιτικών ευθυνών (πότε θα πάει η δικογραφία στη Βουλή, συζήτηση για την έκδοση πορίσματος, αντιπαράθεση για την ενδεχόμενη χρήση ψευδομαρτύρων από το ΠΑΣΟΚ με αφορμή την υπόθεση εκβιασμού, την εμπλοκή ή μη του βουλευτή του ΠΑΣΟΚ, Σωκράτη Ξυνίδη) καθώς και σε εσωκομματικό επίπεδο (πολιτικές αναταράξεις στην Επιτροπή Διαφάνειας του ΠΑΣΟΚ για το θέμα του Άκη Τσοχατζόπουλου).

Ο αριθμός των τεσσάρων εμφανίσεων που συναντούμε στην κατηγορία *θεσμικές – θέσεις δράσεις* εστιάζεται κατά μείζονα λόγο στις θεσμικές πρωτοβουλίες των εισαγγελικών αρχών και εκτελεστικών οργάνων αναφορικά με τη δραστηριότητα της Μονής Βατοπεδίου (εντολή για δέσμευση ακινήτων και χρημάτων) καθώς επίσης και

στις εισαγγελικές ενέργειες (διώξεις) για τη διερεύνηση ποινικών ευθυνών των μη πολιτικών προσώπων.

Οι τρεις εμφανίσεις σχετικά με την εκκλησιαστική δραστηριότητα περιορίζονται στις προτάσεις του ηγούμενου Εφραίμ και μοναχού Αρσένιου για την επιστροφή των ακινήτων, στις επιχειρηματικές και οικονομικές δραστηριότητες της Μονής μέσω off shore εταιρειών, έτσι όπως διατυπώθηκαν από τον οικονομικό διαχειριστή της Μονής Άθω Κοιρανίδη κατά τη διάρκεια της κάτάθεσής του στην Εξεταστική Επιτροπή και τέλος, στις αξιολογήσεις που προχώρησαν ανώτατοι κληρικοί (Μητροπολίτες Πειραιώς και Ιωαννίνων) με αφορμή την εμπλοκή της Μονής στο σκάνδαλο.

Η θεματική *πολιτικά – θεσμικά όργανα* (3 εμφανίσεις) επικεντρώνεται στα πρόσωπα των Εφραίμ και Αρσένιου σχολιάζοντας με αρνητικό τρόπο τη στάση που τήρησαν απέναντι στην κλήση της Εξεταστικής Επιτροπής καθώς και στις πολυπληθείς επικρίσεις που δέχτηκε ο Εφραίμ από τους κόλπους της εκκλησίας.

Η απουσία της θεματικής *δημοσκοπήσεις* από το δελτίο ειδήσεων της ΝΕΤ είναι δηλωτική της μετριοπαθούς στάσης που τηρεί το κρατικό κανάλι απέναντι στην κυβέρνηση και ιδίως κατά την πρώτη περίοδο δημοσιοποίησης του σκανδάλου όπου η δυσαρέσκεια που επικρατεί στο δημόσιο χώρο για τους κυβερνητικούς χειρισμούς αναφορικά με το γεγονός προσωποποιούνται στον πρωθυπουργό Κώστα Καραμανλή.

Τέλος, διαπιστώνεται ότι σε ορισμένα αναμεταδιδόμενα, θεματικές κατηγορίες όπως *πολιτικές θέσεις – δράσεις* συνδέονται άμεσα με κατηγορίες όπως *καταγγελίες/εγκλήσεις* ή *συγκρούσεις* καθώς είναι πολύ φυσικό μια πολιτική τοποθέτηση να προκαλέσει θετική ή αρνητική ανάδραση – στην προκειμένη περίπτωση συναντάται μόνο το δεύτερο – δημιουργώντας την ανάγκη είτε διάψευσης είτε σθεναρής ανταπάντησης με στόχο την αποκόμιση πολιτικών κερδών στο πεδίο του πολιτικού ανταγωνισμού. Παρατηρείται λοιπόν ένας συνδυασμός διαφόρων θεματικών, οι οποίες καλύπτουν το γεγονός από ποικίλες οπτικές γωνίες (Ψύλλα, 2010), οδηγώντας μας σε συγκεκριμένες – πολλές φορές επαναλαμβανόμενες – κάθε φορά εννοιολογήσεις αναφορικά με το ζήτημα.

2.2.2 Μορφολογική ανάλυση

Όσον αφορά τη μορφολογική ανάλυση των αναμεταδιδόμενων έχουμε ήδη επισημάνει ότι έχουν απομονωθεί τέσσερις κατηγορίες σε ό,τι αφορά την τηλεόραση.

Ωστόσο, στην περίπτωση του δελτίου ειδήσεων της ΝΕΤ ανιχνεύονται μόνο δυο από τις τέσσερις μορφολογικές κατηγορίες (βλ. Γράφημα 1.6).

Γράφημα 1.6 Συχνότητα μορφής ανά μέρα στη ΝΕΤ

Συγκεκριμένα, καταγράφεται μια ισορροπημένη χρήση σε ό,τι αφορά τις δυο κατηγορίες. Οι ειδήσεις που εστιάζουν στο σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου αποδίδονται τόσο με τη μορφή των *δημοσιογραφικών παραθύρων* (16 αναμεταδιδόμενα) όσο και με τη μορφή των *ρεπορτάζ* (13 αναμεταδιδόμενα). Η ποσοτική απόδοση και των δυο μορφολογικών κατηγοριών καταδεικνύουν αφενός τη δυναμική που εμφανίζουν και οι δυο μορφές σε ό,τι αφορά τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται το δελτίο, αφετέρου ανταποκρίνονται στην πληροφοριακή ανάγκη του δελτίου να καταγράψει τις τρέχουσες εξελίξεις αναφορικά με το γεγονός.

2.2.3 Συνδυαστική ανάλυση μορφής – θεμάτων

Η συνδυαστική ανάλυση μορφής και περιεχομένου εξυπηρετεί όπως έχουμε ήδη αναφέρει την πληρέστερη ερμηνευτική διαδικασία του εξεταζόμενου γεγονότος. Επιπροσθέτως, η μορφή με την οποία επιλέγεται να προβάλλεται η είδηση συνιστά σημαντικό παράγοντα για την αξιολόγηση της φυσιογνωμίας του δελτίου.

Πιο συγκεκριμένα, στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων της ΝΕΤ κατά τις εξεταζόμενες ημερομηνίες η θεματική *πολιτικές θέσεις – δράσεις* υπερέχει έναντι των άλλων και αποδίδεται τόσο μέσα από τη μορφή *ρεπορτάζ* όσο και μέσα από τη μορφή *δημοσιογραφικών παραθύρων* όπως καταγράφεται στον Πίνακα 1.4. Η ανάλυση των *θεσμικών θέσεων – δράσεων* προκύπτει μόνο μέσα από τη μορφή των

δημοσιογραφικών παραθύρων, γεγονός που μπορεί να αποδοθεί σε δυο παράγοντες. Αφενός πρόκειται για εξέλιξη του γεγονότος που συνέβη κατά τη διάρκεια μετάδοσης του δελτίου και ο δημοσιογράφος καλείται να μεταδώσει από την αίθουσα σύνταξης τις πληροφορίες που έχουν μόλις φθάσει χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα περαιτέρω τεχνικής επεξεργασίας (μοντάζ), αφετέρου δηλώνεται η αξιολογική πρόθεση της διεύθυνσης του δελτίου να αποδοθεί με τη μορφή των *δημοσιογραφικών παραθύρων* ως απλή αναφορά του επεισοδιακού του γεγονότος αποφορτίζοντας έτσι το πληροφοριακό βάρος της είδησης, όπως θα συνέβαινε σε αντίθετη περίπτωση (με τη μορφή *ρεπορτάζ*).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η θεματική ενότητα των *καταγγελιών/εγκλήσεων* εντοπίζεται πρωτευόντως με τη μορφή των *ρεπορτάζ* στην περίπτωση των αλληλοαντεγκλήσεων ανάμεσα σε μάρτυρες που φέρονταν εναντίον της Μονής ή συγκεκριμένων πολιτικών προσώπων της κυβέρνησης καθώς και σε εσωκομματικές κόντρες τόσο ανάμεσα στη Ν.Δ. (ανάμεσα στον διευθυντή του πρωθυπουργικού γραφείου Γιάννη Αγγέλου και του πρώην υφυπουργού της Ν.Δ. Πέτρου Δούκα) όσο και στο ΠΑΣΟΚ με αφορμή του θέμα του Άκη Τσοχατζόπουλου. Υπό τη μορφή των δημοσιογραφικών παραθύρων καλύφθηκαν η αποκάλυψη εκβιασμού του επιχειρηματία Α. Πάπιστα, οι πολιτικές αναταράξεις εντός του ΠΑΣΟΚ με αιχμή την αποπομπή του κορυφαίου στελέχους τους Α. Τσοχατζόπουλου καθώς και η διαμάχη ανάμεσα σε Ν.Δ. και Κώστα Κιλτίδη μετά την παραίτηση του τελευταίου.

Οι *συγκρούσεις* οι οποίες αφορούσαν τις διαμάχες ανάμεσα στα δυο μεγάλα κόμματα με αιχμή άλλοτε τα πορίσματα, άλλοτε την εμπλοκή πολιτικών προσώπων στο σκάνδαλο ή την υπόθεση του βίντεο αποδόθηκαν και με τις δυο μορφολογικές κατηγορίες.

Επιπροθέτως, η μορφολογική κατηγορία *ρεπορτάζ* χρησιμοποιήθηκε για την ανάλυση των θεματικών *εκκλησιαστική δραστηριότητα* και *πολιτικά θεσμικά – όργανα* που αφορούν αποκλειστικά πρόσωπα και ενέργειες της εκκλησίας προβάλλονται μέσα από την ίδια μορφολογική κατηγορία, γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι δυο αυτές θεματικές απασχόλησαν ιδιαιτέρως τον καθαρά δημοσιογραφικό λόγο. Μόνη εξαίρεση η είδηση ότι οι Εφραίμ – Αρσένιος παρέδωσαν στη Βουλή υπόμνημα αντί να καταθέσουν, η οποία καλύφθηκε και με τη μορφή των δημοσιογραφικών παραθύρων.

Αυτό που προκαλεί εντύπωση μέσα από την παρατήρηση και καταγραφή του υλικού είναι ότι ενώ οι δυο μορφολογικές κατηγορίες θεωρητικά δεν διαφοροποιούνται μόνο σε επίπεδο φόρμας αλλά και σε επίπεδο περιεχομένου (το σχόλιο διαχωρίζεται επιμελώς από την είδηση στην περίπτωση των δημοσιογραφικών παραθύρων), στην παρούσα περίπτωση, είναι προφανής ο πληροφοριακός χαρακτήρας του δελτίου ειδήσεων αναφορικά με το σκάνδαλο ενώ αντίστοιχα προφανής είναι και η πρόθεση του δελτίου ειδήσεων να αποφύγει εκφράσεις ηθικών και πολιτικών κρίσεων και αξιολογήσεων μέσα απο τοποθετήσεις πολιτικών ή θεσμικών προσώπων μέσα από την απουσία των μορφολογικών κατηγοριών *παράθυρα με φιλοξενούμενους* και *συνέντευξη*.

Πίνακας 1.4 Σχέση μορφής – θεματικής κατηγορίας στη ΝΕΤ

	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΜΕ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΥΣ	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	**2**	**3**		
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	**4**			
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ-ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	**3**	**6**		
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	**8**	**9**		
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		**3**		
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΌΡΓΑΝΑ	**1**	**2**		
ΣΥΝΟΛΟ	**18**	**23**		

2.2.4 Καταγραφή και συνδυαστική ανάλυση τίτλων πρώτων εδήσεων – τίτλων γεγονότος

Σ’ένα δεύτερο στάδιο σύμφωνα με την προαναφερθείσα μεθοδολογία, επιχειρείται η καταγραφή αφενός των τίτλων των πρώτων ειδήσεων που προβλήθηκαν στα υπό εξέταση δελτία ειδήσεων της ΝΕΤ όσο και των τίτλων που αναφέρονται κατά την ίδια ημέρα στο σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου. Στον παρακάτω Πίνακα διακρίνονται τρεις στήλες. Στην πρώτη στήλη αναγράφεται η ημερομηνία που

εξετάζεται το δελτίο ειδήσεων, στη δεύτερη στήλη με τίτλο *ΝΕΤ – ΠΡΩΤΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ* προχωρούμε στην καταγραφή των πρώτων θεμάτων έτσι όπως αποδόθηκαν μέσα από τους τίτλους στο δελτίο την εν λόγω ημέρα και στην τρίτη στήλη *ΝΕΤ – ΤΙΤΛΟΙ* αποτυπώνονται όλες οι ειδήσεις που αναφέρονται στην υπόθεση της Μονής και προβλήθηκαν τη συγκεκριμένη μέρα στο κρατικό δελτίο καθώς επίσης και με τη σειρά προβολής τους.

Η συλλογιστική στην οποία προχωρούμε μας δίνει τη δυνατότητα να σχηματίσουμε μια εικόνα σχετικά με το περιεχόμενο και τη μορφή απόδοσης των τίτλων, διάβημα το οποίο εξυπηρετεί παράλληλα να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο πρσδιορίζεται λεκτικά το σκάνδαλο. Αντίστοιχα, η σειρά προβολής της είδησης αναδεικνύει την αξιολογική θέση, που λαμβάνει η είδηση αναφορικά με το γεγονός στην ημερήσια διάταξη του δελτίου ειδήσεων. Επιλέον, η καταγραφή των πρώτων τίτλων στο δελτίο ειδήσεων αφενός συμβάλλει στη δημιουργία άποψης σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνεται, ιεραρχείται η ημερήσια διάταξη θεμάτων, αφετέρου χρησιμεύει στη συγκριτική ανάλυση των δυο δελτίων στοιχεία που μας επιτρέπουν μεταξύ άλλων να εξάγουμε συμπεράσματα για τη φυσιογνωμία του κάθε εξεταζόμενου δελτίου. Ο τρόπος με τον οποίο ιεραρχείται (οι ειδήσεις αναφορικά με το γεγονός που μεταδίδονται ως πρώτη είδηση στο δελτίο ξεχωρίζουν στον Πίνακα 1.5 μέσα από τη χρήση του στυλ μορφοποίησης **Bold)**, προβάλλεται, και προσδιορίζεται λεκτικά μέσα από τους τίτλους η είδηση είναι στοιχεία που μας επιτρέπουν να σχηματίσουμε άποψη για το πώς συγκροτήθηκε το γεγονός από το δελτίο ειδήσεων της ΝΕΤ στο δημόσιο χώρο.

Παρατηρώντας τον Πίνακα 1.5, εκ πρώτης όψεως διαπιστώνουμε ότι σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου προβλήθηκε ως πρώτη είδηση σε τέσσερις από τις 16 εξεταζόμενες ημέρες και πιο συγκεκριμένα στις 20/10/2008, 15/12/2008 και 7/6/2010 και 18/10/2010.

«Θέση μάχης παίρνουν τα κόμματα ενόψει των δύο κρίσιμων συνεδριάσεων στη Βουλή, την Τετάρτη και την Παρασκευή, όπου θα συζητηθούν και θα τεθούν σε ψηφοφορία οι προτάσεις για Εξεταστική και Προανακριτική Επιτροπή με αντικείμενο την πολύκροτη υπόθεση Βατοπεδίου», προλογίζει η Μαρία Χούκλη, παρουσιάστρια του κεντρικού δελτίου ειδήσεων της ΝΕΤ το πρώτο θέμα που απασχολεί στις 20 Οκτωβρίου του 2008 την επικαιρότητα σχετικά με το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου. Το γεγονός βρίσκεται στην πρώτη θέση της ατζέντας των ΜΜΕ και πάλι στις 15 Δεκεμβρίου δικαιολογημένα καθώς

εκδίδεται το πόρισμα της πρώτης Εξεταστικής Επιτροπής[98] (και όχι Προανακριτικής όπως αρχικά συζητούνταν), αντίστοιχα και στις 18 Οκτωβρίου 2010, οπότε εκδίδεται το πόρισμα της τρίτης Προανακριτικής αυτή τη φορά Επιτροπής της Βουλής, το οποίο αποτελείται από τέσσερα επιμέρους πορίσματα (ΠΑΣΟΚ, Ν.Δ., ΚΚΕ και ΣΥΡΙΖΑ που ταυτίζονται, ΛΑΟΣ). Τέλος στις 6 Ιουνίου του 2010 το θέμα της διαγραφής του Άκη Τσοχατζόπουλου από το ΠΑΣΟΚ με αφορμή την αγορά του ακινήτου στη Διονυσίου Αρεοπαγίτου από off shore εταιρεία που συνδέεται με το σκάνδαλο Βατοπεδίου, τοποθετείται στην κορυφή της ημερήσιας διάταξης του ειδησεογραφικού δελτίου.

Αναφορικά με τα θέματα που απασχολούν το κρατικό δελτίο τις επόμενες ημέρες, κυριαρχούν οι οικονομικές εξελίξεις και κυρίως οι συνέπειες της Διεθνούς Χρηματοπιστωτικής Κρίσης τόσο σε διεθνές – ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και σε εθνικό.

Η χρεοκοπία της Lehmann Brothers, η υπαγωγή σε κρατικό έλεγχο των δυο κολοσσών Goldman Sachs και Morgan Stanley, οι απαισιόδοξες δηλώσεις του επιτρόπου Οικονομκών και Νομισματικών Υποθέσεων της Ε.Ε. Χοακίν Αλμούνια για την επερχόμενη ύφεση Ευρώπη, οι αισιόδοξες από την άλλη δηλώσεις του πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή για την αντοχή της ελληνικής οικονομίας λίγες μέρες αργότερα, η «βουτιά» των Χρηματιστηρίων ως απότοκο της διεθνούς κρίσης κυριαρχούν στην επικαιρότητα το τελευταίο τρίμηνο του 2008 και εν προκειμένω στο δελτίο της ΝΕΤ. Η κρίση στην Ελλάδα επιβεβαιώνεται επίσημα από τα πρωθυπουργικά χείλη στις 23 Απριλίου του 2010 όταν ο τότε πρωθυπουργός Γιώργος Παπανδρέου ανακοινώνει την προσφυγή της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (ESM) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Όπως είναι φυσικό οι συσκέψεις των πολιτικών αρχηγών που διενεργούνται με αφορμή την κρίση καθώς και οι έλεγχοι της Τρόϊκας στην ελληνική οικονομία απασχολούν έντονα την επικαιρότητα.

Είναι χαρακτηριστικό ότι τις υπόλοιπες εξεταζόμενες ημέρες οι πρώτες ειδήσεις που προβάλλονται δεν έχουν πολιτικό περιεχόμενο αλλα προέρχονται από το διεθνή στη συντριπτική τους πλειονότητα χώρο.

[98] Σχετικά με την διαφορά Εξεταστικής και Προανακριτικής/Προκαταρκτικής βλ. υποσημείωση 78 σελ.111.

Πίνακας 1.5 Παρουσίαση τίτλων πρώτων ειδήσεων και τίτλων για το γεγονός ανά μέρα

	ΝΕΤ - ΠΡΩΤΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ	ΝΕΤ - ΤΙΤΛΟΙ
15/9/2008	ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ - ΧΡΕΟΚΟΠΙΑ LEEHMAN BROTHERS	3-ΑΝΑΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ
22/9/2008	ΚΡΙΣΗ GOLDMAN SACHS - MORGAN STANLEY	6-ΔΕΣΜΕΥΤΗΚΑΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ
20/10/2008	**ΣΚΛΗΡΕΣ ΜΑΧΕΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ -ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ 2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ**	**1-ΣΚΛΗΡΕΣ ΜΑΧΕΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ -ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ 2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ** 2- ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ 3- ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ - ΤΙ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ Ο ΕΦΡΑΙΜ ΓΙΑ ΤΑ ΑΚΙΝΗΤΑ ΣΤΟΥΣ ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΕΣ
3/11/2008	ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΛΜΟΥΝΙΑ ΓΙΑ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	10-ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ: ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
17/11/2008	ΠΟΡΕΙΑ - ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	8-ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΔΥΣΟΣΜΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ
24/11/2008	ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΝΕΝΑΣ ΦΟΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 2009	3-ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΑΝΤΙ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟ 4-ΒΟΥΛΗ – ΟΡΓΗ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
1/12/2008	ΒΟΥΤΙΑ 60% ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ	3-Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΚΟΙΡΑΝΙΔΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 4- ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΔΡΥ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ 5- ΤΟ "ΔΙΑΔΟΧΟ ΣΧΗΜΑ" ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ
15/12/2008	**5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ ΒΛΕΠΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ - ΔΙΑΦΩΝΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ**	**1-5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ ΒΛΕΠΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ - ΔΙΑΦΩΝΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ** 2-5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ
27/4/2009	ΓΡΙΠΗ ΧΟΙΡΩΝ ΣΤΟ ΜΕΞΙΚΟ-149 ΘΑΝΑΤΟΙ	9-ΕΦΕΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ
18/5/2009	ΤΟ 1ο ΚΡΟΥΣΜΑ ΝΕΑΣ ΓΡΙΠΗΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ	9-ΔΙΩΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ
3/5/2010	ΣΥΣΚΕΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΓΙΑ ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ 100 ΔΙΣ ΑΠΟ Ε.Ε.	11-Ο ΠΕΤΡΟΣ ΔΟΥΚΑΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ

10/5/2010	ΣΥΣΚΕΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΓΙΑ ΚΡΙΣΗ	7-Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑΝ ΑΓΓΕΛΟΥ-ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ-ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ
31/5/2010	ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΙΣΡΑΗΛΙΝΩΝ ΣΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΠΛΟΙΟ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗ ΓΑΖΑ	6-ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΤΑΡΑΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΠΑΣΟΚ ΤΟ ΘΕΜΑ ΑΚΗ
7/6/2010	**Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ**	**1-Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ** 2-Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ 3- ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ ΝΔ-ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΞΥΝΙΔΗ 4- ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ: ΧΩΡΙΣ ΚΟΙΝΟ ΠΟΡΙΣΜΑ
14/6/2010	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	5-ΕΚΤΟΣ ΝΔ Ο ΚΙΛΤΙΔΗΣ ΔΗΛΩΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ 6- Η ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΚΙΛΤΙΔΗ-ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ 7- ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΣΥΖΗΤΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ 8- ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΣΥΖΗΤΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
18/10/2010	**ΠΟΡΙΣΜΑ ΠΑΣΟΚ: ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΟΝΤΟΥ, ΔΟΥΚΑ, ΜΠΑΣΙΑΚΟΥ**	**1-ΠΟΡΙΣΜΑ ΠΑΣΟΚ: ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΟΝΤΟΥ, ΔΟΥΚΑ, ΜΠΑΣΙΑΚΟΥ ΓΙΑ ΑΠΙΣΤΙΑ, ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ** 2- ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΓΙΑ "ΞΕΠΛΥΜΑ"

ΣΥΝΟΛΟ **29**

Η καθιερωμένη πορεία για την επέτειο του Πολυτεχνείου, η οποία ολοκληρώθηκε χωρίς εντάσεις και επεισόδια παρουσιάστηκε ως πρώτη είδηση στις 17 Νοεμβρίου του 2008, ενώ το ξέσπασμα της «γρίπης των χοίρων» στο Μεξικό που είχε ως αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους εκατοντάδες άνθρωποι, η συνεπακόλουθη εμφάνιση του ιού στην Ελλάδα, η ισραηλινή επιδρομή σε τούρκικο πλοίο που μετέφερε ανθρωπιστική βοήθεια στη Γάζα τοποθετήθηκαν πρώτα στη ατζέντα των ΜΜΕ.

Αναφορικά με τη διάταξη των ειδήσεων για το εξεταζόμενο γεγονός, διαπιστώνεται ότι ιεραρχικά στην ατζέντα της ΝΕΤ εμφανίζεται κατά σειρά προβολής στη θέση 3 και η χαμηλότερη θέση που καταλαμβάνει είναι η 10 σε εκείνα τα δελτία τα οποία δεν

εμφανίζεται ως πρώτη είδηση το σκάνδαλο. Αξιολογικά λαμβάνει προτεραιότητα στην ημερήσια ειδησεογραφία του καναλιού αν λάβουμε υπόψη αφενός ότι ο μέσος όρος των αναμεταδιδόμενων σε κάθε κεντρικό δελτίο του σταθμού είναι 30 – 45, αφετέρου ότι οι οικονομικές και πολιτικές ειδήσεις καταλαμβάνουν υψηλότερες θέσεις εντός του δελτίου λόγω του πολιτικο – οικονομικού του προσανατολισμού.

Η μελέτη των τίτλων αναφερομένων στο γεγονός το οποίο ήδη ταξινομήσαμε θεματικά αφενός σημασιοδοτεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δελτίου, αφετέρου ο τρόπος με τον οποίο λεκτικοποιείται το γεγονός, μας επιτρέπει να εξάγουμε συμπεράσματα για την διάθεση του υποκειμένου απέναντι στο γεγονός. Ακολουθεί η ταξινόμηση των τίτλων (πρωτεύοντες, δευτερεύοντες κ.λπ.) [99] στις θεματικές κατηγορίες που καταγράψαμε.

Δημοσκοπήσεις

-

Συγκρούσεις

1. **ΣΚΛΗΡΕΣ ΜΑΧΕΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ – ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ 2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ[100]** / ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΤΕ ΘΑ ΠΑΕΙ Η ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ / ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ [101]
2. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΤΑΡΑΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΠΑΣΟΚ ΤΟ ΘΕΜΑ ΑΚΗ
3. ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ ΝΔ – ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΞΥΝΙΔΗ / ΞΥΝΙΔΗΣ: ΕΠΙΘΕΣΗ ΜΕ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ
4. **ΠΟΡΙΣΜΑ ΠΑΣΟΚ: ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΟΝΤΟΥ, ΔΟΥΚΑ, ΜΠΑΣΙΑΚΟΥ ΓΙΑ ΑΠΙΣΤΙΑ, ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ** / ΓΙΑ «ΒΑΤΟΓΚΕΪΤ» ΜΙΛΑ Η ΝΔ / «ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΣΚΕΥΩΡΙΑ» ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ / ΖΟΡΜΠΑΣ: ΟΙ ΜΟΝΑΧΟΙ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΜΟΝΑΧΟΙ

[99] Κατά τη διάρκεια της προβολής της είδησης ο τίτλος είναι δυνατό να μεταβάλλεται σε συνάρτηση με το οπτικοακουστικό στοιχείο ανεξάρτητα από τη μορφή που αποδίδεται στην είδηση. Ως εκ τούτου, σε ένα αναμεταδιδόμενο είναι λογικό να καταγράφονται παραπάνω από ένας τίτλοι. Ωστόσο, εκείνος ο οποίος εμφανίζεται κατά τη διάρκεια που προλογίζει ο παρουσιαστής την είδηση και στη συνέχεια κατά την έναρξη του αναμεταδιδόμενου, αντιλαμβάνεται στην παρούσα μελέτη ως κεντρικός τίτλος του αναμεταδιδόμενου.

[100] Οι τίτλοι που αναγράφονται με εμφατικό στυλ (bold) υποδεικνύουν ότι το θέμα προβλήθηκε ως πρώτη είδηση στο δελτίο που προβλήθηκε.

[101] Οι Β΄και οι Γ΄τίτλοι εμφανίζονται με μέγεθος γραμματοσειράς Times New Roman 9 προκειμένου να είναι σαφής η διαφοροποίησή τους από τους Α΄ τίτλους.

Θεσμικές θέσεις – δράσεις

1. ΑΝΑΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ
2. ΔΕΣΜΕΥΤΗΚΑΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ / 41 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ ΔΕΣΜΕΥΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΠΛΥΜΑ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ/
3. ΕΦΕΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ / ΣΑΝΙΔΑΣ ΖΗΤΑ ΝΑ ΟΡΙΣΤΕΙ ΕΦΕΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Ι.Μ.Β.
4. ΔΙΩΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ / ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑΤΑ 8 ΜΗΝΕΣ ΜΕΤΑ ΟΙ ΔΙΩΞΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

Καταγγελίες/Εγκλήσεις

1. ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΔΥΣΟΣΜΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ
2. Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑΝ ΑΓΓΕΛΟΥ-ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ – ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ
3. Η ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΚΙΛΤΙΔΗ – ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ / ΚΙΛΤΙΔΗΣ: ΔΕΧΤΗΚΑ ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΣΗ

Πολιτικές θέσεις – δράσεις

1. ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ / ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: «ΣΚΛΗΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΑΧΗ – ΌΛΑ ΣΤΟ ΦΩΣ» / ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΟΥΝ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΣΤΙΣ 2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ
2. ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ: ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
3. ΒΟΥΛΗ – ΟΡΓΗ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
4. ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΔΡΥ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ / ΚΑΤΑΘΕΤΕΙ Ο ΦΩΤΙΑΔΗΣ / ΔΡΥΣ: «ΥΠΕΓΡΑΨΑ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ»
5. **5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ ΒΛΕΠΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ – ΔΙΑΦΩΝΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ, ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ** / ΞΕΧΩΡΙΣΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ / ΑΠΟΔΙΔΟΝΤΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ, ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΒΑΡΑΙΝΟΥΝ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΠΑΣΟΚ
6. 5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ
7. Ο ΠΕΤΡΟΣ ΔΟΥΚΑΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ / ΔΟΥΚΑΣ: ΔΕΝ ΕΚΑΝΑ ΚΑΤΙ ΠΑΡΑΝΟΜΟ
8. **Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ – ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ** / ΑΚΗΣ: ΚΑΠΟΙΟΙ ΘΕΛΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΟΥ ΕΞΟΝΤΩΣΗ
9. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ / ΟΙ ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
10. ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ: ΧΩΡΙΣ ΚΟΙΝΟ ΠΟΡΙΣΜΑ

11. ΕΚΤΟΣ ΝΔ Ο ΚΙΛΤΙΔΗΣ ΔΗΛΩΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
12. ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ – ΣΥΖΗΤΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ / ΝΔ: ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΧΡΗΜΑ, ΟΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΗΤΑΝ ΝΟΜΙΜΕΣ
13. ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ – ΣΥΖΗΤΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
14. ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΓΙΑ «ΞΕΠΛΥΜΑ» / ΤΟ ΑΔΙΚΗΜΑ ΔΕΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΕΤΑΙ

Εκκλησιαστική δραστηριότητα

1. ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ – ΤΙ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ Ο ΕΦΡΑΙΜ ΓΙΑ ΤΑ ΑΚΙΝΗΤΑ ΣΤΟΥΣ ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΕΣ / ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΦΡΑΙΜ – ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΕ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ / ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ: «ΘΑ ΤΟΠΟΘΕΤΗΘΟΥΜΕ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ»
2. Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΚΟΙΡΑΝΙΔΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ

Πολιτικά – θεσμικά όργανα

1. ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΑΝΤΙ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟ ΕΦΡΑΙΜ – ΑΡΣΕΝΙΟ / ΟΡΓΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ / ΜΕ ΠΟΛΥΜΕΛΗ ΣΥΝΟΔΕΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ / ΑΛΑΖΟΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΜΟΝΑΧΩΝ
2. ΤΟ «ΔΙΑΔΟΧΟ ΣΧΗΜΑ» ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ / ΠΛΗΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΕΦΡΑΙΜ / ΑΠΟΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΕΦΡΑΙΜ ΖΗΤΑ Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΙΡΑΙΑ

Οι τίτλοι καταγράφονται όπως ακριβώς προβλήθηκαν από το δελτίο ειδήσεων. Η χρήση των κεφαλαίων γραμμάτων συνιστά ένα μόνιμο χαρακτηριστικό της μορφολογίας του συστήματος των τίτλων στη ΝΕΤ ενώ παρατηρείται αρκετά συχνά η σύγχυση που επικρατεί στη διττή χρήση της γραφής της λέξης Βατοπε(αι)δίου.

Από τους τίτλους που εμφανίζονται στο δελτίο σχετικά με το σκάνδαλο της Μονής, αυτό που είναι δηλωτικό της τοποθέτησης του υποκειμένου απέναντι στο γεγονός είναι ότι σε κανέναν από τους τίτλους δεν προσδιορίζεται λεκτικά ως *σκάνδαλο*. Το δελτίο αποφεύγει να προχωρήσει σε έναν αξιολογικό χαρακτηρισμό και εμμένει στη χρήση της λέξης *υπόθεση*. Η μη απόδοση αξιολογικών δομών στο γεγονός εξυπονοεί σιωπηρά στοιχείο αξιολόγησης και υποδηλώνει τη σαφή απόσταση που παίρνει από το γεγονός το κρατικό κανάλι τόσο κατά την περίοδο διακυβέρνησης της Ν.Δ. όσο και στη συνέχεια με την επάνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία.

Τα λεκτικά σχήματα με τα οποία αποδίδεται κάθε φορά η εξέλιξη του γεγονότος είναι λιτά και περιγράφουν καταδηλωτικά το περιεχόμενο της είδησης. Η απουσία δυναμικών ρηματικών σχημάτων, αξιολογικών δομών και η αντίστοιχη κυριαρχία ονοματικών φράσεων εκφράζουν την βραδεία ανάδυση του συμβάντος στον

τηλεοπτικό λόγο[102]. Η απουσία των σημείων στίξεως καθώς και η απουσία χρήσης του μεταφορικού λόγου που αναλαμβάνουν να κάνουν το ρόλο του προϊόντος ελκυστικότερο, είναι έντονη. Σύμφωνα με τον Ν. Κωνσταντόπουλο (2005 σσ.434-435) η χρήση της μεταφοράς, έχει, τις περισσότερες φορές, ως στόχο να δημιουργήσει, με λανθάνοντα τρόπο, μια αίσθηση «έντασης», αφού ελλοχεύει ο κίνδυνος. Αυτή η τεχνική είναι ορατή σε ένα μόνο τίτλο: ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΓΙΑ «ΞΕΠΛΥΜΑ». Ο μεταφορικός λόγος εμφανίζεται σε τρεις ακόμα τίτλους. Ένας αναφορικά με τις επερχόμενες ψηφοφορίες στη Βουλή για την Εξεταστική ή Προανακριτική (ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ: **ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ**), την διαδοχή του Εφραίμ στη Μονή Βατοπεδίου (ΤΟ **«ΔΙΑΔΟΧΟ ΣΧΗΜΑ»** ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ), τη δημοσιοποίηση του βίντεο με τον εκβιασμό του επιχειρηματία (ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ **ΔΥΣΟΣΜΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ**). Τα παραπάνω μεταφορικά σχήματα νομιμοποιούν το περιεχόμενο του εκφωνήματος χωρίς να επιτείνουν επιπρόσθετες αξιολογήσεις.

Η φειδωλή χρήση ρημάτων έναντι λέξεων, ουσιαστικών που φέρουν ένα ουδέτερο αξιολογικά φορτίο π.χ. ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ συνιστούν σημασιολογικά μη αρνητικές συνδηλώσεις, αν όχι θετικές.

Ωστόσο, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να εξετάσουμε τη διαλεκτική σχέση ανάμεσα στον τρόπο με τον οποίο αποδίδεται μέσα από τους τίτλους το περιεχόμενο των αναμεταδιδόμενων και το περιεχόμενο καθ'αυτό. Για το λόγο αυτό παραθέτουμε και τους δευτερεύοντες – τριτεύοντες τίτλους που προβάλλονται κατά τη διάρκεια του αναμεταδιδόμενου καθώς θεωρείται χρήσιμο προκειμένου να αποδώσουμε πιο σφαιρικά και με μεγαλύτερη επάρκεια το περιεχόμενο της είδησης. Από τους Β΄ και Γ΄τίτλους συνάγεται το συμπέρασμα ότι προσδιορίζεται με μεγαλύτερη σαφήνεια το περιεχόμενο της είδησης και δικαιολογείται σαφέστερα η θεματική της κατηγοριοποίηση. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του τίτλου ΠΟΡΙΣΜΑ ΠΑΣΟΚ: ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΟΝΤΟΥ, ΔΟΥΚΑ, ΜΠΑΣΙΑΚΟΥ ΓΙΑ ΑΠΙΣΤΙΑ, ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ, τίτλος ο οποίος με την πρώτη ματιά εξυπονοεί ότι πρόκειται για μια πολιτική απόφαση, εντούτοις αναφέρεται στην οξεία αντιπαράθεση ανάμεσα σε ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. για το εισηγητικό πόρισμα του πρώτου. Δηλωτικοί της πολιτικής διελκυστίνδας που δημιουργείται ανάμεσα στα δυο μεγάλα κόμματα είναι οι Β΄και

[102] Για περισσότερες πληροφορίες βλ. σχετικά Lavoinne, Y. (2004). *Η γλώσσα των μέσων ενημέρωσης*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Γ΄τίτλοι ΓΙΑ **«ΒΑΤΟΓΚΕΪΤ»** ΜΙΛΑ Η Ν.Δ. / **«ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΣΚΕΥΩΡΙΑ»** ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ. Τα ιδιαίτερης έντασης μεταφορικά σχήματα που ενσωματώνονται στους δευτερεύοντες τίτλους από τη μία καταδεικνύουν τη δυναμική της σύγκρουσης σε αντιπολιτευτικό επίπεδο, από την άλλη άλλη δηλώνουν την πρόθεση του δελτίου να απομειώσει το γεγονός και να δώσει έμφαση στο πόρισμα της κυβέρνησης.

Εντούτοις, οι προθέσεις του δελτίου της ΝΕΤ απέναντι στο γεγονός αποκρυσταλλώνονται στην περίπτωση των εμπλεκόμενων μοναχών. Παρατηρούμε ότι στην κατηγορία *Πολιτικά – θεσμικά όργανα,* τα δυο αναμεταδιδόμενα που ανιχνεύονται εστιάζονται στη στάση των μοναχών απέναντι στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής και στο πρόσωπο του ηγούμενου της Μονής Εφραίμ. Η υιοθέτηση αρνητικών αξιολογικών ουσιαστικών και επιθέτων, ρήματος σε ενεστωτικό χρόνο στους Β΄και Γ΄τίτλους στην προκειμένη περίπτωση (**ΟΡΓΗ** ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ / ΜΕ **ΠΟΛΥΜΕΛΗ** ΣΥΝΟΔΕΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ / **ΑΛΑΖΟΝΙΚΗ** ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΜΟΝΑΧΩΝ, **ΠΛΗΘΑΙΝΟΥΝ** ΟΙ **ΕΠΙΚΡΙΣΕΙΣ** ΚΑΤΑ ΕΦΡΑΙΜ / **ΑΠΟΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ** ΕΦΡΑΙΜ ΖΗΤΑ Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΙΡΑΙΑ) «πριμοδοτούν» οπτικά το γεγονός επιχειρηματολογώντας με συντονισμένο τρόπο μέσα από «αληθοφανείς» αιτιακές αποδόσεις. Εξηγούμαστε: παράδειγμα 1. ΟΡΓΗ. Γιατί; ΠΟΛΥΜΕΛΗ ΣΥΝΟΔΕΙΑ. ΑΛΑΖΟΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ. Παράδειγμα 2: ΤΟ «ΔΙΑΔΟΧΟ ΣΧΗΜΑ». Γιατί; ΠΛΗΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΚΡΙΣΕΙΣ. ΑΠΟΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΖΗΤΑ...

Πρόκειται ίσως για το πιο σαφές σύστημα τίτλων στο οποίο εμπεριέχονται αρνητικές συνδηλώσεις για το γεγονός κατά τις εξεταζόμενες ημερομηνίες.

2.2.5 Η πλαισίωση του γεγονότος

Το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου πλαισιώθηκε κατά τρόπο περιπτωσιολογικό από τον τηλεοπτικό δίαυλο της ΝΕΤ. Παρ'όλο που οι συγκρούσεις πολιτικών δυνάμεων και οι εκκλησιαστικές ενέργειες δεν υπολείπονταν σε δυναμική (ορατότητα και διάταξη), η πλειονότητα των «ουδέτερων» αναμεταδιδόμενων επρόκειτο για σύντομες καταγραφές της τρέχουσας επικαιρότητας, όπως φαίνεται και από τη μορφή με την οποία αποδόθηκαν (*ρεπορτάζ, δημοσιογραφικά παράθυρα*), κάτι που μπορεί εύκολα να εξηγήσει και την περιπτωσιολογική προσέγγιση των σχετικών ειδήσεων[103] ενώ είναι δηλωτικό ότι κατά την εξέταση του υλικού μας δεν εντοπίστηκε

[103] Βλ. Ν. Δεμερτζής, ό.π., σελ.378.

κανένα αναμεταδιδόμενο το οποίο να πλαισιώθηκε κατά τρόπο αποκλειστικά θεματικό αν και υπήρξαν αναφορές στη λήψη πολιτικών και θεσμικών πρωτοβουλιών αναφορικά με το γεγονός. Το κυριαρχούν στα αναμεταδιδόμενα που εντοπίσαμε είναι η περιπτωσιολογική ανάδειξη ορισμένων διαστάσεων του γεγονότος χωρίς αυτό βέβαια να συνεπάγεται απαραίτητα και τον αιτιακό καταλογισμό ευθυνών στους δρώντες.

Ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του δελτίου της δημόσιας τηλεόρασης είναι ότι ακόμα και στην περίπτωση των δημοσιογραφικών παραθύρων απουσιάζει σχεδόν ολοκληρωτικά η έκφραση αξιολογικών κρίσεων αναφορικά με την είδηση. Οι δημοσιογράφοι δεν προβαίνουν σε τοποθετήσεις απέναντι στο γεγονός αλλά μεταφέρουν ο καθένας από το ρεπορτάζ που υπηρετεί (κυβερνητικό ρεπορτάζ, ρεπορτάζ αξιωματικής αντιπολίτευσης κ.λπ.) τις τρέχουσες εξελίξεις.

Στο σχόλιο που προβάλλεται στις 20 Οκτωβρίου του 2008 είναι χαρακτηριστική η πληροφοριακή διάθεση του κυβερνητικού συντάκτη. *«...Και μάλιστα τονίζουν οι ίδιες κυβερνητικές πηγές ότι για την κυβέρνηση σημασία έχει το γεγονός ότι πρέπει όλα να βγουν στο φως και όταν λένε όλα, εννοούν όλα, από την πρώτη μέρα μέχρι την τελευταία. Γι'αυτό το λόγο λένε ότι η Νέα Δημοκρατία ήταν καθαρή από την πρώτη στιγμή ως προς τη διαδικασία που πρέπει Μαρία, να ακολουθηθεί...»*. Η επίκληση δημόσιων πηγών, στην προκειμένη περίπτωση κυβερνητικών, προκειμένου να μεταφέρει το ενδοκυβερνητικό κλίμα είναι εμφανής.

Παραθέτουμε χαρακτηριστικά αποσπάσματα από τις ειδήσεις σχετικές με το γεγονός που προβλήθηκαν ως πρώτη είδηση στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων της ΝΕΤ και πριμοδοτούν τους παραπάνω ισχυρισμούς μας:

Οι συγκρούσεις στη Βουλή ανάμεσα στα κόμματα για τη σύσταση Εξεταστικής και Προανακριτικής Επιτροπής για το Βατοπέδι απασχολούν την επικαιρότητα.

Θέση μάχης παίρνουν τα κόμματα ενόψει των δύο κρίσιμων συνεδριάσεων στη Βουλή, την Τετάρτη και την Παρασκευή, όπου θα συζητηθούν και θα τεθούν σε ψηφοφορία οι προτάσεις για Εξεταστική και Προανακριτική Επιτροπή με αντικείμενο την πολύκροτη υπόθεση Βατοπεδίου. Το τοπίο, όμως, εξελίσσεται σε πολιτικό σταυρόλεξο, καθώς δεν αποκλείεται να διαβιβαστεί τα επόμενα εικοσιτετράωρα η επίμαχη δικογραφία στη Βουλή, ενδεχόμενο που πυροδότησε σενάρια και σκέψεις υπέρ ή κατά της αναβολής της συζήτησης για την Προανακριτική. Όλα τα κόμματα πάντως φέρονται να μην επιθυμούν την αναβολή[104].

[104] Κεντρικό Δελτίο ΝΕΤ, 20/10/2010.

Το mea culpa του Καραμανλή για το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου δηλώνοντας ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Ν.Δ.: *«σήμερα είναι σαφές ότι τα πράγματα είχαν διαστάσεις σοβαρότερες από ό,τι αρχικά εκτιμήσαμε. Οφείλω να πω –και το λέω ευθέως – ότι υποτίμησα και εγώ το θέμα. Δεν είδα έγκαιρα τις διαστάσεις του. Δεν είχα πλήρη εικόνα όταν κλήθηκα για πρώτη φορά να τοποθετηθώ. Το λάθος αυτό δεν το χρεώνω σε κανέναν άλλον. Δικό μου ήταν. […] Αναγνωρίζω ότι οφείλαμε να έχουμε ισχυρότερα ανακλαστικά. Να ήμασταν περισσότερο υποψιασμένοι σε υστερόβουλες επιδιώξεις. Γνωρίζω ότι από τα όσα* ***σκανδαλώδη*** *έγιναν στο Βατοπέδι, οι πολίτες έχουν πληγωθεί. Η κυβέρνηση έχει αντικειμενική πολιτική ευθύνη για κάθε ζήτημα που πληγώνει τους πολίτες. Αναλαμβάνω λοιπόν με ευθύτητα το μερίδιο των ευθυνών που μας αναλογεί»,* αποτέλεσε πρώτη είδηση την ημέρα εκείνη στην ημερήσια διάταξη του δελτίου[105].

Το Βατοπέδι κυριαρχεί στην επικαιρότητα, μετά την ανάληψη προσωπικά από τον Κώστα Καραμανλή της πολιτικής ευθύνης που αναλογεί στη Νέα Δημοκρατία, αλλά και λόγω της συζήτησης που βρίσκεται σε εξέλιξη στη Βουλή επί του πορίσματος της εξεταστικής. Ο πρωθυπουργός, από το βήμα της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του κυβερνώντος κόμματος, χαρακτήρισε την υπόθεση ανταλλαγής των ακινήτων θλιβερή και για πρώτη φορά ***σκανδαλώδη****, χειροκροτούμενος θερμά από τους βουλευτές. Είπε ότι δεν είδε εξαρχής τις πραγματικές διαστάσεις της, διαβεβαίωσε ότι με την ακύρωση των συμβολαίων διασφαλίζονται πλήρως τα συμφέροντα του δημοσίου και κατηγόρησε το ΠΑΣΟΚ ότι επιχειρεί να ποινικοποιήσει την πολιτική ζωή του τόπου. Η Χαριλάου Τρικούπη σχολίασε ότι μετά τους παραπλανηθέντες υπουργούς προκύπτει και παραπλανηθείς Πρωθυπουργός. Κριτική στην ομιλία Καραμανλή άσκησαν και τα άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης[106].*

Είναι χαρακτηριστικό ότι η λέξη *σκάνδαλο* ακούγεται για πρώτη φορά τόσο στο σχετικό ρεπορτάζ του δελτίου ειδήσεων όσο και κατά τη διάρκεια του δελτίου, η νομιμοποιητική βάση της οποίας προέρχεται από τον ίδιο τον πρωθυπουργικό λόγο. Η σημασία και ο ρόλος του αναφορικού λόγου (ονοματική και ρηματική αναφορά) «*ο πρωθυπουργός, από το βήμα της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του κυβερνώντος κόμματος, χαρακτήρισε την υπόθεση ανταλλαγής των ακινήτων θλιβερή και για πρώτη φορά* ***σκανδαλώδη****»,* κυρίως μετατοπίζει την ευθύνη των αναφερομένων προτάσεων στο Αυτός – Ομιλητής και όχι σ'αυτόν που κάνει την αναφορά (συντάκτης). Η ονοματική αναφορά επιπλέον νομιμοποιεί το περιεχόμενο του εκφωνήματος. Αυτή η νομιμοποίηση πραγματοποιείται με την παράλληλη παρουσίαση της θέσης που

[105] Κεντρικό Δελτίο NET, 16/12/2008.

[106] Κεντρικό Δελτίο NET, 16/12/2008.

κατέχει το υποκείμενο που ο λόγος του γίνεται σημείο αναφοράς, όπως επισημαίνει ο Ν. Κωνσταντόπουλος (2005, σελ.438).

Το ζήτημα της διαφάνειας βρίσκεται στο επίκεντρο της πολιτικής ζωής του τόπου, ενώ οι διεργασίες στις Εξεταστικές Επιτροπές της Βουλής, συντηρούν την οξεία πολιτική αντιπαράθεση. Σημαντικές εξελίξεις είχαμε σήμερα και στην υπόθεση με την περιουσία του Άκη Τσοχατζόπουλου. Η επιτροπή διαφάνειας του ΠΑΣΟΚ, αποφάσισε να εισηγηθεί, στην Επιτροπή Δεοντολογίας της Ιπποκράτους, την αναστολή της κομματικής ταυτότητας του πρώην υπουργού μετά τις εξηγήσεις που έδωσε για τα δημοσιεύματα που αφορούν στην αγορά ακινήτου επί της Διουνσίου Αρεοπαγίτου και γενικότερα για το πόθεν έσχες του. Ο κύριος Τσοχατζόπουλος, χαρακτήρισε λάθος την απόφαση, ωστόσο δήλωσε ότι για να μην επιβαρύνει το κόμμα αποδέχεται την αναστολή της κομματικής του ιδιότητας μέχρι να λάμψει, όπως είπε, η αλήθεια[107].

Από τέσσερα επιμέρους πορίσματα αποτελείται η έκθεση της προανακριτικής για το σκάνδαλο του Βατοπεδίου. Το ΠΑΣΟΚ ζητά την άσκηση ποινικής δίωξης και για τους πέντε πρώην υπουργούς της Νέας Δημοκρατίας, με διαφορετικές όμως κατηγορίες. ΚΚΕ και ΣΥΡΙΖΑ προτείνουν παραπομπή των τριών και επιφυλάσσονται για τους δύο, ενώ τη μη παραπομπή λόγω παραγραφής εισηγείται ο ΛΑΟΣ. Για πολιτική σκευωρία και Πασοκικό Βάτο – Γκέητ μιλά η Νέα Δημοκρατία[108].

Η μονομερής πλαισίωση του γεγονότος στην προκειμένη περίπτωση της τηλεόρασης σε σχέση με συγκεκριμένες δράσεις, πλαισίωση η οποία επιτελείται τόσο μέσα από τους προβαλλόμενους τίτλους όσο και από το αντίστοιχο περιεχόμενο των αναμεταδιδόμενων αναφορικά με το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου υποδηλώνει σε πρώτο επίπεδο τη διάθεση του δελτίου να αποσυνδέσει το σκάνδαλο από την κατηγορία του πολιτικού διακυβεύματος, σε δεύτερο επίπεδο να προκρίνει την προσπάθεια του πρωθυπουργού για συνεχή λήψη πολιτικών ενεργειών σε μια απόπειρα περιορισμού των πολιτικών συνεπειών από τη δημοσιοποίηση του σκανδάλου.

Η στρατηγική πόλωσης που εφαρμόστηκε από την αντιπολίτευση αναφορικά με το σκάνδαλο αποτυπώνεται στο δημόσιο πεδίο μέσα από έναν επαναλαμβανόμενο φαύλο κύκλο εγκλήσεων και αντεγκλήσεων. Η εγγραφή του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου στο πεδίο του πολιτικού ανταγωνισμού και η αντίστοιχη κατηγοριοποίησή του σε διακύβευμα, δεν συμπλέει παραδόξως στην προκειμένη

[107] Κεντρικό Δελτίο ΝΕΤ, 7/6/2010.

[108] Κεντρικό Δελτίο ΝΕΤ, 18/10/2010.

περίπτωση με το επικοινωνιακό περιεχόμενο που μόλις εξετάστηκε. Η ανασημασιοδότηση του σκανδάλου μέσω της «πολιτικής κατάχρησης» που επιχειρείται από την αντιπολίτευση τόσο του ΠΑΣΟΚ (2008 – 2009), όσο και της ΝΔ (2009 – 2010), αποσυνδέεται από τον επικοινωνιακό προσανατολισμό του δημόσιου σταθμού, ο οποίος επιδιώκει την προώθηση των κυβερνητικών ενεργειών (μέσω δηλώσεων, συνεντεύξεων τύπου, δελτίων τύπου κ.λπ.).

Θα πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι η μορφή κυβερνητικής εξάρτησης δεν υφίσταται στις μέρες μας με τη μορφή που αυτή είχε λάβει τις προηγούμενες δεκαετίες, της υπαγόρευσης δηλαδή της ημερήσιας διάταξης θεμάτων από τον εκάστοτε κυβερνητικό εκπρόσωπο αλλά λειτουργεί ως πόλος εξουσίας που σε αντίθεση με τα εμπορικά κανάλια επιδιώκει να προωθήσει τη συγκρότηση και ανάδειξη μας περισσότερο πλουραλιστικής ατζέντας των ΜΜΕ.

2.3 Παρουσίαση των ευρημάτων στο Mega

2.3.1 Θεματική ανάλυση

Μέσα από τη διερεύνηση του ειδησεογραφικού δελτίου του Mega το πρώτο συμπέρασμα που εξάγεται αναφορικά με τα αναμεταδιδόμενα που εντοπίζονται είναι ότι πρόκειται σαφώς για πολλαπλάσιες σε αριθμό από αυτές που εντοπίστηκαν στο κρατικό κανάλι. Ανιχνεύτηκαν συνολικά 74 αναμεταδιδόμενα, οι οποίες καλύπτουν και τις επτά θεματικές κατηγορίες που έχουμε απομονώσει (βλ. Γράφημα 1.7) σε αντίθεση με το δελτίο της ΝΕΤ που μόλις εξετάσαμε, στο οποίο αφενός εντοπίζονται πολλαπλάσια μειωμένα αναμεταδιδόμενα (29) και θεαματικά λιγότερες εμφανίσεις (41 έναντι 135 εμφανίσεων του Mega) με τη θεματική *δημοσκοπήσεις* ν'απουσιάζει πλήρως. Σημασιολογικά το ενδιαφέρον αναφορικά με το γεγονός επικεντρώνεται στην περίπτωση του Mega (σε αντιδιαστολή με την κυρίαρχη θεματική της ΝΕΤ πολιτικές θέσεις – δράσεις) στη θεματική *πολιτικά – θεσμικά όργανα* (40 εμφανίσεις) με τις κ*αταγγελίες/εγκλήσεις* (29 εμφανίσεις), *πολιτικές θέσεις – δράσεις* (26 εμφανίσεις), και τις *συγκρούσεις* (13 εμφανίσεις) ν'ακολουθούν. Οι κατηγορίες που εμφανίζουν χαμηλότερη ορατότητα σε σχέση με το γεγονός είναι η *εκκλησιαστική δραστηριότητα* (9 εμφανίσεις), οι *θεσμικές θέσεις – δράσεις* (9 εμφανίσεις) και οι δ*ημοσκοπήσεις* (9 εμφανίσεις). Είναι χαρακτηριστικό της ορατότητας που λαμβάνει το ζήτημα στο ιδιωτικό κανάλι αν αναλογιστούμε ότι το σύνολο των 41 εμφανίσεων στο δελτίο της ΝΕΤ ανταποκρίνεται στις εμφανίσεις μόνο μιας θεματικής, της κυρίαρχης στο Mega

ενώ αντίστοιχα δηλωτικό είναι και η απόκλιση που παρουσιάζεται αναφορικά με τη θεματική *πολιτικά. – θεσμικά όργανα.* Στο μεν ιδιωτικό κεντρικό ειδησεογραφικό δελτίο καταλαμβάνει από άποψη ορατότητας τη «μερίδα του λέοντος», στο δε κρατικό καταγράφει τη χαμηλότερη ορατότητα μαζί με αυτή της *εκκλησιαστικής δραστηριότητας.*

Τα αναμεταδιδόμενα που αφορούσαν σε *πολιτικά – θεσμικά όργανα* (40 εμφανίσεις) είναι εμφανές ότι κυριάρχησαν κατά τη διάρκεια του δελτίου ειδήσεων. Ωστόσο, αυτό που είναι ενδεικτικό σε αυτή την κατηγορία είναι ότι από σημασιολογική άποψη οι ειδήσεις περιστρέφονται κατά μείζονα λόγο γύρω από τέσσερα πρόσωπα. Δυο πολιτικά και δυο μη πολιτικά εξαντλούν το σημασιολογικό περιεχόμενο στην κατηγορία. Οι ειδήσεις που αφορούν στο πρόσωπο του πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή και ειδικότερα στους εσφαλμένους χειρισμούς του ίδιου αναφορικά με το σκάνδαλο καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της θεματικής (12 εμφανίσεις). Εντοπίζονται 11 αναφορές στα εμπλεκόμενα υπουργικά πρόσωπα (Δούκα, Μπασιάκο, Κοντό) χωρίς όμως να αποδίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα σε κάποιο από αυτά σε αντίθεση με το Θεόδωρο Ρουσόπουλο, στο οποίο εξειδεικεύονται προσωπικές ευθύνες (5 εμφανίσεις) για την αποδυνάμωση της εικόνας του πρωθυπουργού. Η ενδεχόμενη εμπλοκή του Τσοχατζόπουλου απασχόλησε το δελτίο (3 εμφανίσεις) στη βάση των ισχυρισμών της Ν.Δ. χωρίς όμως να δοθεί περαιτέρω έκταση στο ζήτημα καθώς επικεντρώθηκαν στη διερεύνηση των πολιτικών συνεπειών στο πρόσωπό του σε περίπτωση αποπομπής από το κόμμα του ΠΑΣΟΚ. Τέλος, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό, αρκετά αναμεταδιδόμενα (9 εμφανίσεις) προσωποποιούνται αφενός στις πολυποίκιλες δραστηριότητες (οικονομικές, πολιτικές, εκκλησιαστικές) πρωτίστως του ηγούμενου Εφραίμ και δευτερευόντως του μοναχού Αρσένιου, δυο εκ των πρωταγωνιστών στο σκάνδαλο, αφετέρου στη στάση που τήρησαν απέναντι στην Εξεταστική Επιτροπή αρνούμενοι να καταθέσουν, γεγονός που στηλιτεύτηκε ομόφωνα τόσο σε επίπεδο επικοινωνιακό όσο και σε πολιτικό.

Το κεντρικό δελτίο ειδήσεων του Mega αναφορικά με την κατηγορία *καταγγελίες/εγκλήσεις* επικεντρώθηκε στις καταθέσεις των εμπλεκομένων προσώπων στην Εξεταστικής Επιτροπή της Βουλής για το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου, μέσα από τις οποίες προέκυψαν καταγγελίες ή συστάθηκαν κατηγορίες εναντίον τρίτων προσώπων αναμεμειγμένων στην υπόθεση. Οι καταγγελίες – κατηγορίες αφορούσαν είτε πρόσωπα που προέρχονταν από τον ίδιο πολιτικό χώρο όπως στην

περίπτωση του Γιώργου Βουλγαράκη, ο οποίος με αιχμή την απομάκρυνσή του κατήγγειλε εσωθεσμικούς παράγοντες της Ν.Δ., Πέτρου Δούκα που φέρεται εναντίον του διευθυντή του πολιτικού γραφείου του πρωθυπουργού, Γιάννη Αγγέλου και του εκδότη Δημήτρη Ρίζου που αναφέρθηκε προσωποοιημένα στον Θεόδωρο Ρουσόπουλο κατηγορώντας τον ως τον «συντονιστή του σκανδάλου» ή από ετερόκλητες πολιτικές δυνάμεις όπως ήταν στην περίπτωση του Άκη Τσοχατζόπουλου, ο οποίος κατηγορήθηκε από την τότε κυβέρνηση της Ν.Δ. για εμπλοκή του στο σκάνδαλο ή την καταγγελτικού ύφους επιστολή που απέστειλε ο Θεόδωρος Ρουσόπουλος στα ΜΜΕ εναντίον του ΠΑΣΟΚ όταν το τελευταίο επιχειρούσε να στοιχειοθετήσει τη σύνδεση του πρώην υπουργού – ο Βενιζέλος σε συνέντευξή του στο δελτίο του Mega είχε επιχειρηματολογήσει για την συμπερίληψη του Ρουσόπουλου στην πρόταση του ΠΑΣΟΚ – με το σκάνδαλο. Επιπλέον, υπήρξαν καταγγελίες οι οποίες προσωποποιούνταν σε πολιτικά πρόσωπα από μη πολιτικούς παράγοντες – οι καταθέσεις των πρώην προέδρου της ΚΕΔ καθώς και του νομικού συμβούλου της ΚΕΔ, η κατάθεση του δημοσιογράφου του «Έθνους», Χρήστου Τελίδη τόσο για την εκκλησιαστική δραστηριότητα της Μονής όσο και για τους κυβερνητικούς χειρισμούς της Ν.Δ. αναφορικά με την υπόθεση – ενώ οι καταγγελίες δεν περιορίστηκαν μόνο σε πολιτικά πρόσωπα. Στην περίπτωση του Συλλόγου των Ελλήνων αρχαιολόγων η απόδοση ευθυνών καταλογίστηκε σε επίπεδο θεσμών, στην ελληνική πολιτεία και τότε κυβέρνηση της Ν.Δ. ενώ η υπόθεση με τη δημοσιοποίηση του βίντεο κατά τη διάρκεια του οποίου φέρεται δικηγόρος των ακτημόνων της Νέας Ραιδεστού να εκβιάζει τον εμπλεκόμενο στην υπόθεση επιχειρηματία Αθανάσιο Πάπιστα αφορά σε ανταλλαγή κατηγοριών ανάμεσα κυρίως σε μη πολιτικά πρόσωπα (μεταξύ των εμπλεκομένων στην υπόθεση του βίντεο ήταν και ο τότε νομάρχης Θεσσαλονίκης Παναγιώτης Ψωμιάδης)[109].

[109] Στο dvd εμφανίζεται ο σύζυγος της κ. Σωτηροπούλου, – επίσης δικηγόρος – Μιχάλης Κουκοβίνος να εκβιάζει τον επιχειρηματία Μάρκο Καραμπέρη, φίλο του επιχειρηματία Θανάση Πάπιστα (εταιρία του οποίου έχει αγοράσει οικόπεδα από τα παραχωρηθέντα στη Μονή Βατοπεδίου) προκειμένου να μην προβεί σε αποκαλύψεις. Ο Μ. Κουκουβίνος, εμφανίζεται να συναλλάσσεται με τον μεσάζοντα της εταιρείας ζητώντας τέσσερα ακίνητα και 80.000 ευρώ για να σταματήσει η διαδικασία των αγωγών, λέγοντας μάλιστα ότι η αγωγή που έχει συντάξει η σύζυγός του «είναι μουσαντένια» και εις βάρος των εντολέων της ακτημόνων της Ν. Ραιδεστού που διεκδικούν τα οικόπεδα, προκειμένου να μην αποκαλυφθούν τα στοιχεία που εκθέτουν το Δημόσιο και τη Μονή Βατοπεδίου αναφορικά με τις ανταλλαγές. Η εξέλιξη αυτή προκάλεσε πολιτική θύελλα, αλλά και την παρέμβαση της Δικαιοσύνης.

Η υψηλή ορατότητα της θεματικής κατηγορίας των *πολιτικών θέσεων – δράσεων* (26 εμφανίσεις) καταδεικνύει ότι η ανάγκη να τοποθετηθούν πολιτικά είτε μέσα από ενέργειες, δηλώσεις κ.λπ. απέναντι στα γεγονότα που αφορούσαν την υπόθεση προέκυπτε μέσα από μια σειρά εξελίξεων – αποκαλύψεων που κάθε φορά το συνόδευαν. Οι καταγγελίες – εγκλήσεις ακόμα και η πολιτική δράση της αντιπολίτευσης – συμπολίτευσης ή και των μικρότερων κομμάτων δημιουργούσε μια διελκυστίνδα δηλώσεων και πολιτικών ενεργειών στο πεδίο του πολιτικού

Στελέχη της Ν.Δ., όπως ο γραμματέας του κόμματος, τότε, Λ. Ζαγορίτης, μίλησαν για «σκοτεινό παρασκήνιο» και «δήθεν μαρτυρίες, που ανατρέπονται». Ο επιχειρηματίας Α. Πάπιστας στην κατάθεσή του στην Εξεταστική χαρακτήρισε το ζεύγος Κουκοβίνου - Σωτηροπούλου ως ζευγάρι εκβιαστών και τόνισε ότι λειτουργούσαν από κοινού. Παραδέχθηκε ότι ο κ. Καραμπέρης έδωσε στον Κουκοβίνο 18.000 ευρώ για να τον ξεφορτωθεί, ενώ γνωστοποίησε ότι το βίντεο της συνάντησης Καραμπέρη-Κουκοβίνου είναι συνολικής διάρκειας 13 λεπτών.

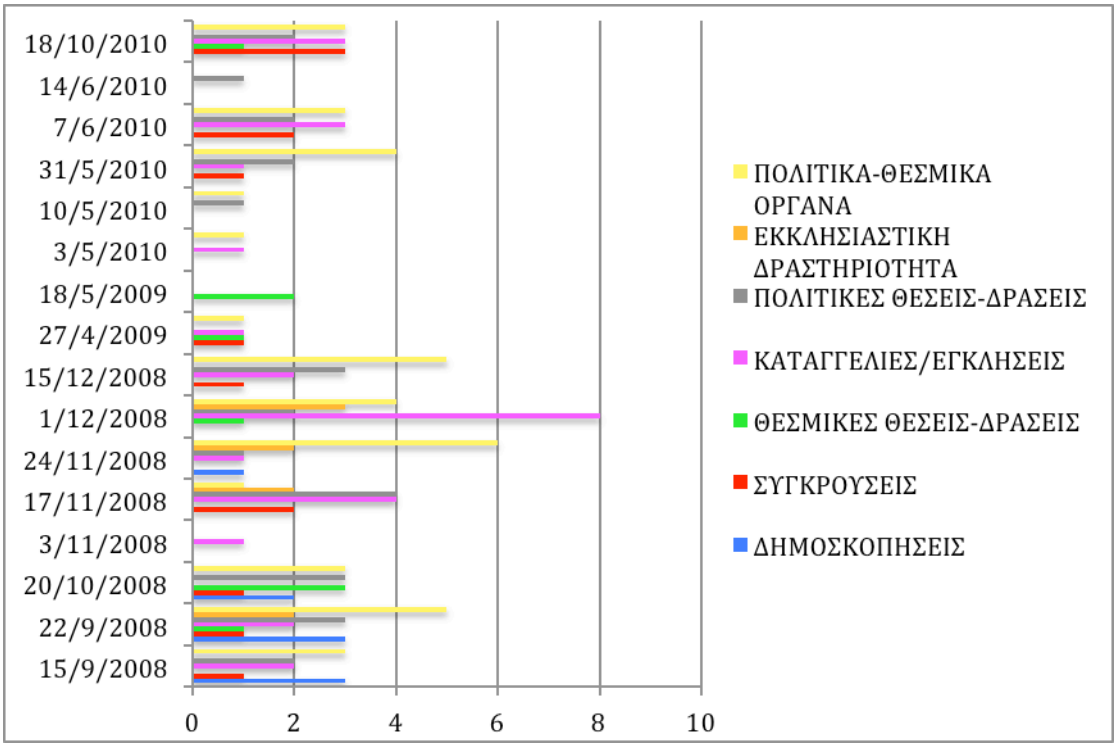
Στη συνάντηση που είχε η κ. Σωτηροπούλου με τον τότε νομάρχη Θεσσαλονίκης Παναγιώτη Ψωμιάδη για την υπόθεση παρουσία της φίλης της επιχειρηματία Κωνσταντίας Κάνου, υποστήριξε ότι ο νομάρχης Θεσσαλονίκης είχε μιλήσει για άνωθεν εντολή, λέγοντας μεταξύ άλλων «η υπόθεση αυτή έρχεται από πολύ ψηλά – πιο ψηλά δεν γίνεται» και «ποιος είμαι εγώ που θα τα βάλω με τον Καραμανλή;». Η κυρία Κάνου υποστήριξε ότι κατά την επίμαχη συνάντηση ο Ψωμιάδης ουδέποτε ανέφερε το όνομα του Καραμανλή, δήλωσε αναρμόδιος για την υπόθεση, σημειώνοντας ότι άλλοι είναι αρμόδιοι, όπως το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Η κυρία Κάνου υποστήριξε μάλιστα ότι σε τηλεφωνική επικοινωνία που είχε με την Σωτηροπούλου, την οποία είχε καταγράψει, η δικηγόρος παραδέχτηκε ότι ο Ψωμιάδης δεν αναφέρθηκε στον Καραμανλή. Η εξέλιξη αυτή που καταδεικνύει την εμπλοκή του ίδιου του πρωθυπουργού στο σκάνδαλο, προκάλεσε νέο κύκλο πολιτικών αντιδράσεων.

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Ευάγγελος Αντώναρος ερωτηθείς σχετικά με την υπόθεση πρόσθεσε πως μέρα με τη μέρα έρχονται στο φως στοιχεία που αποκαλύπτουν όσους έχουν ως μοναδικό στόχο να πλήξουν μεθοδευμένα την κυβέρνηση. *«Κάποιοι που δρουν στο παρασκήνιο, καθοδηγούν περίεργους μάρτυρες και άτομα με ύποπτη συμπεριφορά, επιχειρώντας έτσι να παίξουν παιχνίδια στην πλάτη του ελληνικού λαού. Είναι συνένοχοι όσοι τους παρέχουν πολιτική κάλυψη φανερά, σιωπηρά ή με την ανοχή τους. Ματαιοπονούν. Δεν πρόκειται να τα καταφέρουν»,* τόνισε.

Από την πλευρά του, ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ, Χρήστος Παπουτσής ισχυρίστηκε *«ότι υπήρχε κεντρικός κυβερνητικός σχεδιασμός είναι αυταπόδεικτο. Τίποτα δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί και μάλιστα σε χρόνο ρεκόρ, χωρίς την παρότρυνση και την προστασία υψηλά ισταμένων παραγόντων της κυβέρνησης. Η ουσία είναι ότι το Μέγαρο Μαξίμου μετατράπηκε σε μετόχι της Μονής Βατοπεδίου. Ότι σε αυτή τη μεγάλη επιχείρηση υπάρχουν μέτοχοι με φιλικές, προσωπικές και πνευματικές σχέσεις. Και ότι πέραν των golden boys υπάρχει golden father».* Η συλλογή των πληροφοριών προέκυψε μέσα από δημοσιεύματα του τύπου καθώς και πληροφορίες που περιέχονταν στα Πορίσματα της Εξεταστικής.

ανταγωνισμού με σκοπό τη δημιουργία εντυπώσεων, μέσα από την ενεργοποίηση μηχανισμών ανάδρασης είτε μέσα από την κινητοποίηση των πολιτικών δρώντων για την ανάληψη θετικών πρωτοβουλιών.

Γράφημα 1.7 Συχνότητα θεματικής κατηγορίας ανά μέρα στο MEGA

Δηλώσεις όπως αυτή του Γιώργου Αλογοσκούφη που δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο ακύρωσης των συμβολαίων με τη Μονή Βατοπεδίου, οι εξηγήσεις που έδωσε ο Λευτέρης Ζαγορίτης για την εμπλοκή της συμβολαιογράφου συζύγου του στην υπόθεση, η πρόταση των βουλευτών της ΝΔ να ζητήσουν την παραίτηση των Δούκα και Κοντού, η πολιτική θέση του προέδρου του ΛΑΟΣ, Γιώργου Καρατζαφέρη να κληθούν ως μάρτυρες στην Εξεταστική Σημίτης και Καραμανλής, η τηλεφωνική παρέμβαση του Αλέξανδρου Κοντού προκειμένου να υπερασπιστεί εαυτόν και να προβάλει τη δική του οπτική γωνία αναφορικά με το γεγονός, εντάσσονται στην παραπάνω λογική.

Επιπροσθέτως, στην εν λόγω κατηγορία εντοπίστηκε η πολιτική στάση των κομμάτων σχετικά με το γεγονός. Οι συζητήσεις στη Βουλή για τη σύσταση ή μη Προανακριτικής Επιτροπής, ζητήματα που ανέκυψαν κατά τη διάρκεια της Εξεταστικής (π.χ. πρόταση ΣΥΡΙΖΑ για κατ' αντιπαράσταση εξέταση μαρτύρων) καθώς και οι απόψεις όπως αποκρυσταλλώθηκαν από τα συμμετέχοντα κόμματα στην

κοινοβουλευτική διαδικασία μέσα από τα πορίσματα ανερεύθηκαν στη συγκεκριμένη κατηγορία.

Οι *συγκρούσεις* (13 εμφανίσεις) ακολουθούν σε συχνότητα στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων του Mega Channel δεδομένου ότι η σκανδαλολογία βρίσκεται ιδιαιτέρως υψηλά στην πολιτική ατζέντα και την ατζέντα των ΜΜΕ τροφοδοτώντας το πεδίο του ανταγωνισμού τόσο κοινοβουλευτικά όσο και εξωκοινοβουλευτικά. Η έκδοση των πορισμάτων που προέκυψαν από τις Εξεταστικές Επιτροπές και την τελευταία Προανακριτική αποτέλεσε το εφαλτήριο για τη σύγκρουση των αντιπολιτευόμενων δυνάμεων ενώ δεν έλειψαν οι συγκρούσεις και κατά τη διάρκεια των εργασιών της Εξεταστικής με αιχμή την αξιοπιστία των μαρτύρων (ενδεικτική η περίπτωση της δικηγόρου Τάνιας Σωτηροπούλου που κλήθηκε ως μάρτυρας στη Βουλή). Οι συγκρούσεις κινήθηκαν όχι μόνο σε αντιπολιτευτικό άξονα (η κλήση από τη ΝΔ του Σωκράτη Ξυνίδη στην Εξεταστική ως εμπλεκόμενου στο σκάνδαλο προκάλεσε την έντονη αντίδραση του ΠΑΣΟΚ) αλλά εστιάστηκαν και στο εσωτερικό της Ν.Δ., όπου τα αιτήματα των κυβερνητικών βουλευτών για ανασχηματισμό και εκκαθάριση της βάσης του κόμματος από τα «βαρίδια» (εμπλεκόμενα πολιτικά πρόσωπα σε υποθέσεις διαφθοράς και σκανδάλων) ήταν επιτακτικά. Επιπλέον, η άρνηση του απελθόντα πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή να καταθέσει ως μάρτυρας στη δεύτερη Εξεταστική για το Βατοπέδι τον έφερε σε ρήξη με τον νυν αρχηγό του κόμματος, Αντώνη Σαμαρά.

Οι θεματικές κατηγορίες *εκκλησιαστική δραστηριότητα* και θεσμικές *θέσεις – δράσεις* εμφανίζονται 9 φορές, η κάθε μια ξεχωριστά. Η πρώτη επικεντρώνεται κατά κύριο λόγο στις αντιδράσεις που έχουν προκληθεί στο εσωτερικό της εκκλησίας (Άγιον Όρος, τοποθέτηση Μητροπολίτη Πειραιώς για τις off shore εταιρείες του μοναστηριού) από τη δημοσιοποίηση του σκανδάλου καθώς για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και συναλλαγές που είχε αναπτύξει το Βατοπέδι μέσα από off shore εταιρείες.

Στη σημασιολογική κατηγορία των θεσμικών *θέσεων – δράσεων* συναντώνται ειδήσεις που αναδεικνύουν κατά κύριο λόγο τις θεσμικές πρωτοβουλίες που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια της υπόθεσης από τις δικαστικές αρχές και τα όργανα της δημόσιας διοίκησης. Η δέσμευση των χρημάτων της Μονής ύστερα από εισαγγελική απόφαση, η «τύχη» της δικογραφίας (ανάθεση σε εφέτη – ανακριτή), οι ασκήσεις ποινικών διώξεων σε μη πολιτικά πρόσωπα περιορίζονται αμιγώς στο

ποινικό σκέλος του σκανδάλου ενώ τα πορίσματα του ΣΔΟΕ σχετικά με τις εκτιμήσεις των αντικειμενικών αξιών των ανταλλαχθέντων ακινήτων άπτονται των δημοσιονομικών πτυχών του σκανδάλου προκειμένου να αποφανεί η ζημία ή το κέρδος του ελληνικού δημοσίου.

Οι *δημοσκοπήσεις* είναι η θεματική με αντίστοιχες εμφανίσεις με τις δυο προηγούμενες χωρίς ωστόσο να μπορεί κάποιος να μιλήσει για μειωμένη δυναμική καθώς και οι τρεις δημοσκοπήσεις εμφανίζονται κατά τους τρεις πρώτους μήνες που δημοσιοποιήθηκε το σκάνδαλο και διεξάγονται για λογαριασμό του τηλεοπτικού σταθμού Mega. Το δελτίο του Mega με την πρώτη ευκαιρία επαναφέρει το ζήτημα στο τραπέζι του πολιτικού διαλόγου κυρίως σε περιπτώσεις όπου φιλοξενούνται πολιτικά πρόσωπα ως επιλέον «όπλο» στη δημοσιογραφική τους «φαρέτρα». Οι δημοσκοπήσεις που διεξάχθηκαν με σκοπό την αποτύπωση της κοινής γνώμης αναφορικά με το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου, συνιστούν επιπλέον τη «νομιμοποιητική βάση» του δημοσιογραφικού δυναμικού του δελτίου προκειμένου να τοποθετηθούν αξιολογικά απέναντι στο γεγονός.

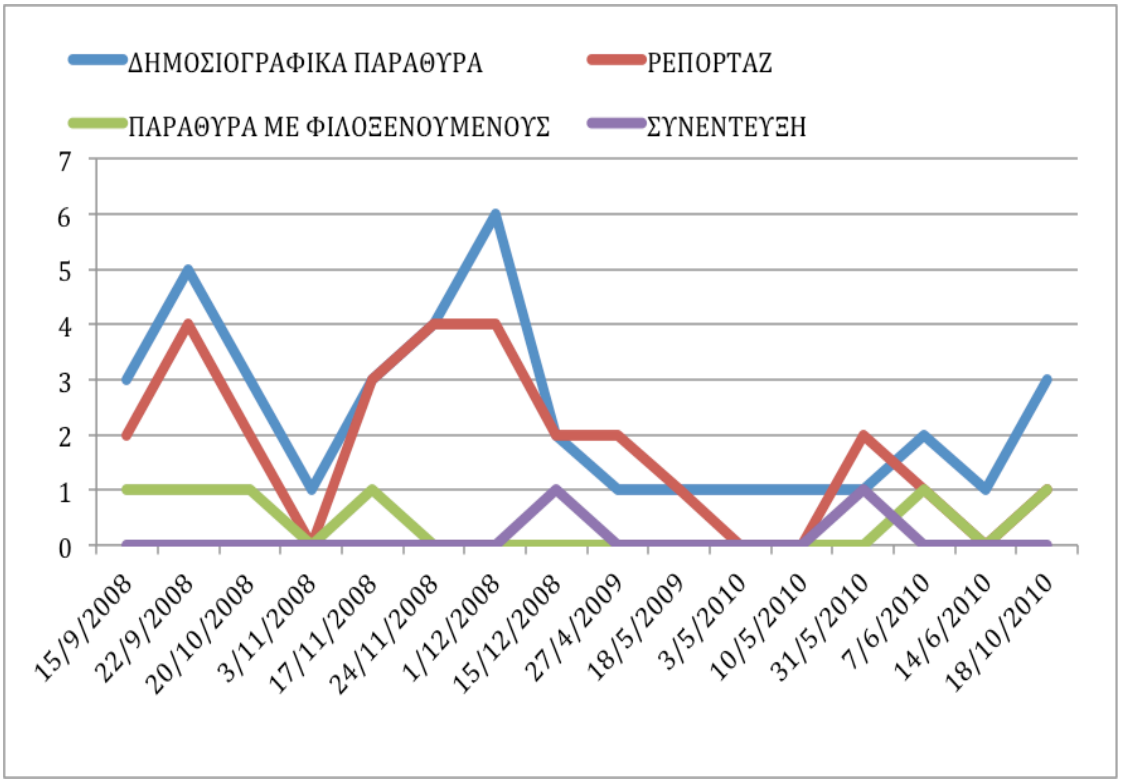
2.3.2 Μορφολογική ανάλυση

Σε σχέση με την μορφολογική κατηγορία με την οποία αποδίδεται το περιεχόμενο του μηνύματος στο κεντρικό δελτίο του ιδιωτικού σταθμού αυτό εκ πρώτης όψεως συμπεραίνεται είναι ότι αν και εντοπίζονται όλες οι κατηγορίες μορφής που εξ'ρχής απομονώσαμε, εντούτοις, υφίστανται ανάμεσα τους έντονες διακυμάνσεις όπως μπορεί κανείς να παρατηρήσει στο Γράφημα 1.8.

Θα ανέμενε κανείς ότι τα *ρεπορτάζ* θα κατείχαν τον κύριο όγκο αναφορικά με τη μορφολογική δομή του δελτίου. Αντιθέτως παρατηρείται ότι τα *δημοσιογραφικά παράθυρα* είναι η μορφολογική κατηγορία που επιλέγει το δελτίο του σταθμού για να αποδώσει την πλειονότητα των ειδήσεων που σχετίζονται με το γεγονός (38 αναμεταδιδόμενα). Αντίστοιχα, στο δελτίο της NET η κατηγορία αυτή υπερέχει, ωστόσο διαφοροποιείται σε επίπεδο ιδελογικών προθέσεων. Η χρήση αυτής της κατηγορίας συνιστά δείγμα της πρόθεσης του δελτίου όχι μόνο να καλύψει πληροφοριακά το γεγονός αλλά σε αντίθεση με το δελτίο της NET να προχωρήσει στο σχολιασμό του αποδίδοντας ιδιαίτερο πληροφοριακό βάρος. Το ειδησεογραφικό επιτελείο του δελτίου (πολιτικοί αναλυτές – δημοσιογράφοι) «επιστρατεύεται» κάθε

φορά για την καταγραφή και ανάλυση σε βάθος των γεγονότων που απασχολούν την επικαιρότητα.

Γράφημα 1.8 Συχνότητα μορφής ανά μέρα στο Mega

Η κατηγορία των *ρεπορτάζ* αποτελεί μια μορφολογική κατηγορία που συναντάται συχνότατα καθώς καταγράφηκαν 28 αναμεταδιδόμενα που αποδίδονται με τη μορφή των *ρεπορτάζ*. Είναι προφανής σε πρώτο επίπεδο ο ενημερωτικός χαρακτήρας του δελτίου και η κάλυψη της τρέχουσας επικαιρότητας μέσα από *ρεπορτάζ*. Σε δεύτερο επίπεδο ωστόσο και όπως αναλύεται στη συνέχεια μέσα από την καταγραφή των τίτλων δεν εκλείπει ο σχολιασμός και η έκφραση αξιολογικής τοποθέτησης του υποκειμένου.

Τα *παράθυρα με φιλοξενούμενους* κατέχουν μια σχετικά αδύναμη θέση στο σύνολο των αναμεταδιδόμενων, συγκεκριμένα καταγράψαμε έξι *παράθυρα*. Πρόκειται για *παράθυρα* που φιλοξένησαν πολιτικά πρόσωπα από τα κόμματα της Ν.Δ., του ΠΑΣΟΚ και του ΛΑΟΣ με αφορμή τρέχοντα θέματα της επικαιρότητας (πόρισμα Εξεταστικής, δημοσκοπήσεις, παραίτηση Ρουσόπουλου κ.λπ.).

Αδύναμη θέση στο σύνολο της ειδησεογραφίας αναφορικά με το σκάνδαλο κατέχει η μορφολογική κατηγορία της *συνέντευξης*, την οποία συναντάμε μόλις δυο φορές στα

εξεταζόμενα δελτία. Ενδεικτική είναι και σε αυτή την κατηγορία η απουσία των αριστερών πολιτικών κοιβουλευτικών δυνάμεων (ΣΥΡΙΖΑ, ΚΚΕ). Οι δυο συνεντευξιαζόμενοι προέρχονται από τον χώρο του ΠΑΣΟΚ και του ΛΑΟΣ αντίστοιχα. Ο μεν Ευάγγελος Βενιζέλος καλείται να επιχειρηματολογήσει υπέρ της πρότασης του ΠΑΣΟΚ για Προανακριτική, ο δε Γιώργος Καρατζαφέρης να εξηγήσει του λόγους για τους οποίους το ΛΑΟΣ (εγ)καλεί τους δυο πρώην πρωθυπουργούς Κώστα Σημίτη και Κώστα Καραμανλή στην Εξεταστική για το Βατοπέδι.

2.3.3 Συνδυαστική ανάλυση μορφής – θεμάτων

Υπενθυμίζουμε τη στενή σχέση περιεχομένου και μορφής με άμεσες επιδράσεις της μιας κατηγορίας καταγραφής απέναντι στην άλλη, στο βαθμό που μόνο μέσω της αλληλεξάρτησής τους, ενεργοποιείται η επικοινωνιακή πράξη.

Πιο αναλυτικά, η θεματική *πολιτικά – θεσμικά όργανα* την υπεροχή της οποίας έχουμε ήδη επισημάνει, αποδίδεται πρωταρχικά μέσα από τη μορφή των δημοσιογραφικών παραθύρων και σ'ένα δεύτερο βαθμό μέσω *ρεπορτάζ*. Η μορφή της *συνέντευξης* και των *δημοσιογραφικών παραθύρων* έχουν εμφανώς χαμηλότερη δυναμική (βλ. Πίνακα 1.6). Ειδικότερα, τα αναμεταδιδόμενα με τη μορφή των *δημοσιογραφικών παραθύρων* επικεντρώνονται κατά βάση στις αξιολογικές κρίσεις για τις πολύπτυχες δραστηριότητες του ηγούμενου Εφραίμ, την εμφάνισή του μαζί με τον μοναχό της Μονής στη Βουλή, για την εικόνα του πρωθυπουργού όπως διαμορφώνεται μέσα από τις δημοσκοπήσεις, για την πολιτική στάση του Ρουσόπουλου απέναντι στο γεγονός καθώς και για τους άμεσα εμπλεκόμενους με την υπόθεση υπουργούς.

Για τη θεματική καταγγελίες – *εγκλήσεις* επιλέγεται κατά βάση η μορφή των δημοσιογραφικών παραθύρων και σ'ένα δεύτερο βαθμό τα *ρεπορτάζ* και τελευταία η *συνέντευξη* με ισχνή παρουσία. Γίνεται χρήση της μορφολογικής κατηγορίας των *δημοσιογραφικών παραθύρων* στην περίπτωση των ενστάσεων των αρχαιολόγων για την παραχώρηση της λίμνης, στις καταγγελτικού ύφους καταθέσεις προσώπων (πολιτικών και μη) εναντίον τρίτων και στα πολιτικά «αλληλοκαρφώματα» εσωκομματικά και αντιπολιτευτικά με αφορμή μαρτυρίες προσώπων στην Εξεταστική.

Αντίστοιχα υψηλή είναι η δυναμική της ίδιας μορφολογικής κατηγορίας (*δημοσιογραφικά παράθυρα*) στην περίπτωση των θεματικών *πολιτικές θέσεις – δράσεις* και *συγκρούσεις* γεγονός που μπορεί εύλογα να εξηγηθεί λαμβάνοντας υπόψη

βέβαια και την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του δελτίου ειδήσεων του καναλιού. Η πλειονότητα των αναμεταδιδόμενων που αποφασίζεται να αποδοθεί με αυτή τη μορφολογική κατηγορία δεν συνδέεται με την καταγραφή ή την αναφορά του επεισοδιακού του γεγονότος αλλά σχετίζεται άμεσα με το σχολιασμό του αφού πρώτα έχει καταγραφεί και προβληθεί μέσα από *ρεπορτάζ*. Συναντάται λοιπόν συχνά στο εν λόγω δελτίο η κάλυψη της τρέχουσας επικαιρότητας και προβολή της μέσα από την κατηγορία του *ρεπορτάζ* και η μετέπειτα αξιολογική της έκφραση δια μέσου των πολιτικών αναλυτών – δημοσιογράφων του σταθμού. Στην ίδια κατηγορία μορφής συναντώνται επιπλέον οι δημοσκοπήσεις, εύλογα αν αντιληφθεί κανείς ότι τα *δημοσιογραφικά παράθυρα* προσφέρονται για σχολιασμό και έκφραση κρίσεων που προκύπτουν μέσα από την επεξεργασία των στατιστικών δεδομένων.

Οι *πολιτικές θέσεις – δράσεις* που εντοπίζονται στη συγκεκριμένη κατηγορία αναφέρονται εν μέρει στις πολιτικές δηλώσεις και δράσεις προσώπων (π.χ Η κατάθεση του Δρυ στην Εξεταστική, πόρισμα κομμάτων, κατάθεση Δ. Ρίζου για Ρουσόπουλο, πρόταση ΣΥΡΙΖΑ για κατ'αντιπαράσταση εξέταση μαρτύρων, δήλωση Ψωμιάδη για την υπόθεση εκβιασμού) καθώς συγχρόνως δίνουν το έναυσμα για την ανάπτυξη ιδεολογικών κρίσεων και δημοσιογραφικού σχολιασμού.

Με τη χρήση των *δημοσιογραφικών παραθύρων* καλύφθηκαν επιπλέον *συγκρούσεις* που προέκυψαν κατά τη διάρκεια, ενόψει και μετά την έκδοση των πορισμάτων από τις Εξεταστικές και την Προανακριτική καθώς και οι εσωκομματικές αντιπαλότητες που ανέκυψαν κατά την περίοδο διακυβέρνησης του Καραμανλή με αιχμή τις κακές δημοσκοπήσεις κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2008.

Στην ίδια κατηγορία εντοπίζουμε αναμεταδιδόμενα που αφορούν στην εκκλησιαστική δραστηριότητα – ενώ το Mega αποδίδει με τη μορφή αυτή την εν λόγω θεματική, στη ΝΕΤ παρατηρείται ότι η εκκλησιασική δραστηριότητα με τη μορφή των δημοσιογραφικών παραθύρων δεν υφίσταται – και συγκεκριμένα αφενός την εμφάνιση Εφραίμ και Αρσένιου στη Βουλή, αφετέρου τις off shore εταιρείες που συνδέονται άμεσα με τη Μονή Βατοπεδίου, δυο γεγονότα που δίνουν τροφή στο δελτίο για να ερμηνευθούν πολυσήμαντα. Τέλος, οι θεσμικές δράσεις που αφορούν στην άσκηση ποινικών διώξεων σε μη πολιτικά πρόσωπα, την παρέμβαση του Γ. Ζορμπά σχετικά με την οικονομική δράση των μοναχών αλλά και η καθυστέρηση της αποστολής τη δικογραφίας στη Βουλή μεταδίδεται μέσα από την εν λόγω μορφή.

Στην μορφολογική κατηγορία των *ρεπορτάζ* εξεικονίζεται μια πιο ισορροπημένη κατανομή των θεματικών σε σχέση με τα *δημοσιογραφικά παράθυρα* με εξαίρεση τις *καταγγελίες/εγκλήσεις* και τα *πολιτικά θεσμικά – όργανα*. Η υπεροχή της χρήσης της κατηγορίας προκειμένου να αποδοθούν οι *θεσμικές θέσεις – δράσεις* είναι σαφής έναντι της προηγούμενης που εξετάσαμε. Γίνεται κατανοητό ότι η πρόθεση του δελτίου δεν είναι να εστιάσει στην ποινική – θεσμική διερεύνηση του γεγονότος αλλά να εμμείνει στις πολιτικές προεκτάσεις του ζητήματος. Στην κατηγορία αυτή δεν χρειάζεται να απομονώσουμε ειδικότερα τις θεματικές και τα γεγονότα που εντάσσονται σε αυτές καθώς έχουμε ήδη αναφερθεί σε αυτά στην προηγούμενη μορφολογική κατηγορία από τη στιγμή που τα *δημοσιογραφικά παράθυρα* συνιστούν αξιολογική «επένδυση» των πληροφοριών που προβάλλονται υπό μορφή *ρεπορτάζ*.

Πίνακας 1.6 Σχέση μορφής – θεματικής κατηγορίας στο MEGA

	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΜΕ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΥΣ	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ	**4**	**2**	**3**	
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	**5**	**4**	**4**	
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	**3**	**6**		
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ-ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	**18**	**10**		**1**
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	**10**	**8**	**6**	**2**
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	**5**	**4**		
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΌΡΓΑΝΑ	**24**	**13**	**1**	**2**
ΣΥΝΟΛΟ	**69**	**47**	**14**	**5**

Επιπρόσθετα, με τη χρήση της μορφής των *παραθύρων με φιλοξενούμενους* εντοπίζονται οι *πολιτικές θέσεις – δράσεις,* οι *συγκρούσεις* και οι *δημοσκοπήσεις* γεγονός που δεν θα πρέπει να μας προκαλεί εντύπωση αν λάβουμε υπόψη ότι οι φιλοξενούμενοι προέρχονταν από αντίπαλα πολιτικά στρατόπεδα και όπως ήταν φυσικό η συζήτηση με βασικό θεματικό άξονα τη σκανδαλολογία και τις δημοσκοπήσεις αφενός έδωσε το έναυμα για να προχωρήσουν οι εκπρόσωποι των

κομμάτων σε πολιτικές αξιολογήσεις – τοποθετήσεις, αφετέρου πυροδότησε τον πολιτικό διάλογο. Στην ίδια κατηγορία ανευρίσκεται ακόμα και ένα αναμεταδιδόμενο που εντάσσεται στη θεματική *πολιτικά – θεσμικά όργανα*, και αναφέρεται στο έντονα συγκρουσιακό κλίμα που προέκυψε ανάμεσα σε ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. με αφορμή τα αρνητικά δημοσκοπικά ευρήματα για τον Καραμανλή και την κυβέρνηση κατ'επέκταση.

Τέλος, υπό τη μορφή των *συνεντεύξεων* καλύφθηκαν οι θεματικές *καταγγελίες/ εγκλήσεις*, οι *πολιτικές θέσεις – δράσεις* και τα *πολιτικά – θεσμικά όργανα* που αφορούσαν τις αποδιδόμενες αιτιάσεις του ΛΑΟΣ στη συμπολίτευση και την αντιπολίτευση αναφορικά με τη διεξαγωγή των εργασιών της Εξεταστικής ζητώντας την κλήση των δυο πρώην πρωθυπουργών Κώστα Καραμανλή και Κώστα Σημίτη και την πολιτική τοποθέτηση της αντιπολίτευσης (ΠΑΣΟΚ) διά του Ευάγγελου Βενιζέλου ενόψει του πορίσματος αντίστοιχα εμμένοντας στην θέση του για απόδοση ευθυνών τόσο στο πρόσωπο του Κώστα Καραμανλή όσο και στου Θεόδωρου Ρουσόπουλου.

2.3.4 Καταγραφή και συνδυαστική ανάλυση τίτλων πρώτων εδήσεων – τίτλων γεγονότος

Όπως έχουμε ήδη αναφερθεί η παρουσίαση των πρώτων ειδήσεων του δελτίου μέσα από την καταγραφή των τίτλων καθώς και η απομόνωση ανά ημέρα όλων των τίτλων που αναφέρονται στο υπό εξέταση γεγονός μας δίνει τη δυνατότητα να εξάγουμε συμπεράσματα για τη συλλογιστική που αναπτύσσει το δελτίο αναφορικά με την ιεράρχηση, την κάλυψη του γεγονότος και τον τρόπο με τον οποίο αναδεικνύεται εννοιολογικά.

Επισημαίνεται όπως ήδη προχωρήσαμε και στη ΝΕΤ αντίστοιχα ότι οι τίτλοι που εμφανίζονται με εμφατικό στυλ (**Bold**) υποδεικνύουν ότι εκείνη την ημέρα το ζήτημα που τέθηκε στην κορυφή της ατζέντας του δελτίου αναφερόταν στο εξετάζομενο γεγονός.

Πιο συγκεκριμένα, επί συνόλου 16 εξεταζομένων ημερών, αυτό που πρωτογενώς και άκριτα συμπεραίνεται από τον Πίνακα 1.7 είναι ότι το γεγονός τέθηκε στην κορυφή της ατζέντας του δελτίου επτά φορές, σχεδόν διπλάσιες από τις ημέρες που επέλεξε το κρατικό δελτίο να θέσει το γεγονός στην πρώτη θέση της ειδησεογραφικής επικαιρότητας και συγκεκριμένα στις 15/9/2008, 20/10/2008, 17/11/2008, 24/11/2008, 1/12/2008, 15/12/2008 και 18/10/2010.

Στις 15 Σεπτεμβρίου του 2008, λίγες μέρες μετά το ξέσπασμα του σκανδάλου, το Mega προβάλλει την πρώτη «καλή» δημοσκόπηση για τον Γιώργο Παπανδρέου, γεγονός που τοποθετείται στην πρώτη θέση της ατζέντας του δελτίου.

Πίνακας 1.7 Παρουσίαση τίτλων πρώτων ειδήσεων και τίτλων για το γεγονός ανά μέρα

	MEGA - ΠΡΩΤΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ	MEGA - ΤΙΤΛΟΙ
15/9/2008	**Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ**	**1- Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ** 2-ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ "ΑΙΧΜΕΣ" ΓΙΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΠΙΕΣΕΙΣ 3-ΕΚΑΝΕ ΖΗΜΙΑ Η ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ 4-ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ ΔΕΝ ΑΠΟΚΛΕΙΕΙ ΑΚΥΡΩΣΗ ΤΩΝ "ΙΕΡΩΝ" ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ 5-ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ 8- ΝΕΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ
22/9/2008	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ	3-Θ. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ-ΤΟΥ ΧΡΕΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΣΤΗ ΔΕΘ 4- ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΦΙΛ 6- ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ "ΡΑΓΙΖΕΙ" Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ "ΑΦΘΑΡΤΟΥ" ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ 7- ΤΟ "ΠΛΗΓΜΑ" ΣΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ "ΓΥΡΙΣΕ" ΤΑ ΓΚΑΛΟΠ 10- ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ-ΔΕΣΜΕΥΣΑΝ ΤΑ 41 ΕΚΑΤ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ 11- ΆΛΛΑ ΈΛΕΓΕ Ο ΕΦΡΑΙΜ...ΆΛΛΑ ΈΚΑΝΕ 12-ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 13- ΕΤΟΙΜΑΖΟΥΝ ΜΗΝΥΜΑ-"ΝΙΠΤΕΙ ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΤΟΥ" ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΌΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 14- ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ Λ. ΖΑΓΟΡΙΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΥΓΟ ΤΟΥ 15- ΈΡΧΕΤΑΙ ΑΙΦΝΙΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΩΡΕΣ ΚΑΛΠΕΣ
20/10/2008	**MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ**	**1-MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ** 2-ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΝΙΔΑΣ: "Η ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΜΟΝΟ ΑΝ ΜΟΥ ΤΟ ΖΗΤΗΣΕΙ Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ..." 3- ΨΗΦΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ;

		5- ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ Θ'ΑΛΛΑΞΕΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ; 6- ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ: ΕΦΡΑΙΜ ΚΑΙ ΑΡΣΕΝΙΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥΣΑΝ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΕΝ ΑΝΑΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ 8- "ΠΛΗΓΗ" ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ
3/11/2008	ΧΟΑΚΙΝ ΑΛΜΟΥΝΙΑ-"Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΥΦΕΣΗ"	12- ΕΚΘΕΤΟΥΝ ΤΟΝ Π. ΔΟΥΚΑ ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ
17/11/2008	**ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ**	**1-ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ** 2-ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΕΚΒΙΑΖΕ ΠΡΟΔΙΔΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΑΚΤΗΜΟΝΕΣ 3-ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΙΣΤΑΣ-ΣΤΟ ΒΙΝΤΕΟ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΤΑΙ ΠΩΣ Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΕΙΧΕ ΠΑΡΕΙ 18.000 ΕΥΡΩ 4-ΠΡΩΤΑ ΚΑΤΗΓΓΕΙΛΕ, ΜΕΤΑ ΥΠΕΓΡΑΨΕ Ο ΨΩΜΙΑΔΗΣ 5-ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ-ΠΩΣ ΣΤΗΘΗΚΕ ΤΟ REAL ESTATE "ΜΕ ΤΑ ΦΙΛΕΤΑ" ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 6-ΚΑΤΑΘΕΣΗ-ΦΩΤΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΚΕΔ 9- ΠΟΛΕΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
24/11/2008	**ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ**	**1-ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ** 3-ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΕΘΕΣΑΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΑΝΤΙ ΝΑ ΚΑΤΑΘΕΣΟΥΝ 4-ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΣ ΜΕ ΚΟΥΣΤΩΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΜΟΥΖΙΝΕΣ ΈΦΤΑΣΑΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ 5-ΥΠΟΜΝΗΜΑ-ΠΡΟΚΛΗΣΗ -ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΌΡΟΣ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΝΑ ΚΡΥΦΤΕΙ Ο ΕΦΡΑΙΜ 6-ΤΟΝ...ΆΡΤΟΝ ΗΜΩΝ ΤΟΝ ΕΠΙΟΥΣΙΟΝ! 7-ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΑΚΙΝΗΤΟ ΥΠΗΡΧΕ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΟΥ "ΦΙΛΕΤΟΥ" 8-ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΩΤΙΑ: ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΜΕ OFF SHORE 9-MEGA-ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ
1/12/2008	**"ΒΌΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**	**1-"ΒΌΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ** 2-ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ "ΒΟΜΒΑ" "ΒΙΤΡΙΝΑ" ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΑΠΙΣΤΑ 4-ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΕ Η "ΓΡΑΜΜΗ ΆΜΥΝΑΣ" ΤΟΥ ΕΦΡΑΙΜ 5-ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ: ΕΠΙΚΑΛΕΙΤΑΙ "ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ" ΓΙΑ ΕΜΠΛΟΚΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ Ο Δ.

		ΡΙΖΟΣ 6-"ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΕ" ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟ Ο Δ. ΡΙΖΟΣ 7- ΥΠΟΕΚΤΙΜΗΣΑΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ 8- ΧΡ. ΤΕΛΙΔΗΣ: ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ 9- ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΞΑΠΕΛΥΣΕ ΜΥΔΡΟΥΣ ΚΑΤΑ ΕΦΡΑΙΜ ΓΙΑ ΤΙΣ OFF SHORE ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ 10-Δ. ΡΙΖΟΣ: ΤΙ ΕΙΠΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ 11- Γ. ΔΡΥΣ: ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
15/12/2008	**ΣΤΟΝ "ΑΕΡΑ" ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ**	**1-ΣΤΟΝ "ΑΕΡΑ" ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ** 2-ΠΕΝΤΕ ΚΟΜΜΑΤΑ, ΠΕΝΤΕ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ! 3- ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΖΗΤΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΟΥΚΑ ΚΑΙ ΚΟΝΤΟΥ 4- ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΑΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ, ΛΕΝΕ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ 8-ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΖΗΤΑ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ
27/4/2009	ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΡΙΠΗ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ	7-ΣΚΑΝΔΑΛΟΛΟΓΙΑ ΣΤΑ ΎΨΗ ΤΟ "ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΟ" ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ 11- ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΝΑ ΠΑΕΙ Η ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΕ ΕΦΕΤΗ-ΑΝΑΚΡΙΤΗ ΖΗΤΑΕΙ Ο ΣΑΝΙΔΑΣ 12- ΤΑ "ΡΙΧΝΟΥΝ" Ο ΈΝΑΣ ΣΤΟΝ ΆΛΛΟΝ ΓΙΑ ΝΑ ΓΛΙΤΩΣΟΥΝ
18/5/2009	ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΎΠΟΠΤΟ ΚΡΟΥΣΜΑ ΝΕΑΣ ΓΡΙΠΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	5-"ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ" ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΟΙ ΜΕ 6 ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ 30 ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΙΜΗ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ 6-"ΒΑΡΥΣ Ο ΠΕΛΕΚΥΣ" ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ
3/5/2010	ΚΥΜΑ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ)	5-"ΚΑΡΦΩΝΕΙ" ΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ Ο ΔΟΥΚΑΣ
10/5/2010	ΣΕ ΚΛΙΜΑ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ Η ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ	6-ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ: ΚΑΤ' ΑΝΤΙΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΔΟΥΚΑΣ-ΑΓΓΕΛΟΥ
31/5/2010	ΈΠΝΙΞΑΝ ΣΤΟ ΑΙΜΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ (ΣΤΗ ΓΑΖΑ)	7-ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΖΗΤΑ ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΜΗΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 9- ΝΔ: ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ; 13- ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΤΕΝΤΩΜΕΝΟ ΣΧΟΙΝΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΑΜΑΡΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ 14-ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ: ΝΑ ΚΑΤΑΘΕΣΟΥΝ ΣΗΜΙΤΗΣ-ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ
7/6/2010	ΆΚΗΣ	4-Ν.Δ.: ΤΙ ΣΧΕΣΗ ΕΧΕΙ Ο ΆΚΗΣ ΜΕ ΤΗΝ TORCASO;

	ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΠΟΙΟΙ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΜΟΥ ΕΞΟΝΤΩΣΗ	5-ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΞΥΝΙΔΗΣ "ΣΤΗΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΜΟΥ" 6-ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ Ο ΞΥΝΙΔΗΣ 15-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΛ. ΚΟΝΤΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ
14/6/2010	"ΠΟΛΕΜΟΣ" ΓΙΑ ΤΟ ΜΠΛΑΚ-ΑΟΥΤ ΣΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	8-ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ
18/10/2010	**ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ**	**1-ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ** 2- ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΖΗΤΑ ΤΟ ΠΑΣΟΚ 3- ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΥΩΡΙΑ ΕΝΟΨΕΙ ΕΚΛΟΓΩΝ, ΜΙΛΑ Η ΝΔ 4-5 ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΠΑΡΑΠΕΜΠΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 8- ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΠΙΛΩΝΕΙ ΤΟΥΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟΥΣ

ΣΥΝΟΛΟ **74**

Η δεύτερη δημοσκόπηση που διενεργείται και πάλι για λογαριαμό του Mega από την εταιρεία δημοσκοπήσεων GPO και φέρει τον τίτλο «Mega ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ» καταλαμβάνει την πρώτη θέση και πάλι στην ειδησεογραφία της 20ης Οκτωβρίου του 2008 ενώ στις 11 Νοεμβρίου της ίδιας χρονιάς αποκαλύπτεται η υπόθεση εκβιασμού του επιχειρηματία Αθ. Πάπιστα από τη δικηγόρο Τάνια Σωτηροπούλου μέσα από τη δημοσιοποίηση του βίντεο, γεγονός που καλύπτεται σχολαστικά από τα ΜΜΕ. Μια εβδομάδα αργότερα η αμφιλεγόμενη εμφάνιση του ηγούμενου Εφραίμ της Μονής και του μοναχού Αρσένιου ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής συνοδεύεται από ποικίλα σχόλια και πολιτικές αντιδράσεις, γεγονός που αξιολογείται ως το σημαντικότερο εκείνης της ημέρας. Η κατάθεση του διαχειριστή της Μονής στην Εξεταστική για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της Μονής καθώς και οι σαφείς ευθύνες που επιρρίπτει ο νομικός σύμβουλος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου στους πρώην υπουργούς Π. Δούκα και Ε. Μπασιάκο παρουσιάζεται ως πρώτη είδηση την 1η Δεκεμβρίου του 2008 ενώ δυο εβδομάδες αργότερα στις 15 Δεκεμβρίου, οπότε και εκδίδεται το πόρισμα της Εξεταστικής προβάλλεται ως πρώτη είδηση. Αντίστοιχα στις 18 Οκτωβρίου του 2010, ημερομηνία

κατά την οποία δημοσιοποιείται το πόρισμα που προέκυψε από τις εργασίες της Προανακριτικής Επιτροπής και όπως είναι φυσικό υπερέχει έναντι των υπολοίπων ειδήσεων.

Εκφράζοντας μια κριτική διάθεση αλλά και διάθεση αντιπαραβολής ανάμεσα στα δυο δελτία παρατηρούμε ότι ενώ στις 7 Ιουνίου του 2010, το κρατικό δελτίο προβάλλει την πρόταση αποπομπής του Άκη Τσοχατζόπουλου από το ΠΑΣΟΚ στην πρώτη θέση συνδέοντάς τη άμεσα με το σκάνδαλο Βατοπεδίου, το Mega τη μεταδίδει αντιστοίχως πρώτη επιλέγοντας ωστόσο να την αποσυνδέσει άμεσα με την ενδεχόμενη εμπλοκή του πρώην υπουργού με το σκάνδαλο, και να την προβάλλει στη συνέχεια της ροής του δελτίου.

Αναφορικά με τις υπόλοιπες εξεταζόμενες ημέρες, καταγράφεται πολυσυλλεκτικότητα σε σχέση με τις πρώτες ειδήσεις. Οι αρνητικές δημοσκοπήσεις για την κυβέρνηση συνεχίζουν ν' απασχολούν το δελτίο στις 22 Σεπτεμβρίου του 2008 ενώ οι ευρωπαϊκές οικονομικές εξελίξεις με αφορμή την παγκόσμια οικονομική κρίση καταλαμβάνουν την πρώτη θέση στο δελτίο στις 3 Νοεμβρίου του 2008. Από το διεθνή χώρο αντλείται και η πρώτη είδηση στις 27 Απριλίου του 2009 που αφορά στο ξέσπασμα της γρίπης των χοίρων αντίστοιχα και το πρώτο κρούσμα της γρίπης που έκανε την εμφάνισή του στη χώρα στις 18 Μαΐου του ίδιου έτους. Στις 3 Μαΐου και 10 Μαΐου του 2010 η οικονομική κρίση συνιστά πλέον μείζον εθνικό ζήτημα, γεγονός που τοποθετείται αξιολογικά στην κορυφή της τρέχουσας ειδησεογραφίας. Το αιματηρό επεισόδιο στη Γάζα κατά τη διάρκεια ανθρωπιστικής αποστολής καταλαμβάνει αξιολογικά την πρώτη θέση στο δελτίο του ιδιωτικού καναλιού ενώ οι εσωκομματικές εξελίξεις στο ΠΑΣΟΚ (πρόταση απομπομπής του Άκη Τσοχατζόπουλου) απαχολεί έντονα την επικαιρότητα. Τέλος, στις 14 Ιουνίου της ίδιας χρονιάς το ζήτημα που κυριαρχεί στην ατζέντα του δελτίου είναι οι σοβαρές ελλείψεις αναλώσιμων και χειρουργικών υλικών που εντοπίζονται στα δημόσια νοσοκομεία της χώρας.

Αξίζει πάντως να σημειωθεί, αναφορικά με τη διάταξη των ειδήσεων που αφορούν στο σκάνδαλο της Μονής Βατοπέδίου, στο διάστημα που μεσολαβεί το δελτίο του σταθμού επιλέγει να προβάλλει την εξέλιξη του γεγονότος ιδιαίτερα υψηλά ενώ όπως απεικονίζεται και στον Πίνακα και με ιδιαίτερη βαρύτητα από άποψη ορατότητας καθώς εκτός από μια ημέρα (3/11/2008), σε όλες σχεδόν τις υπόλοιπες η κυριαρχία του γεγονότος είναι δηλωτική αν λάβουμε υπόψη το μέσο όρο αναμεταδιδόμενων ανά

ημέρα που ξεπερνούν τις πέντε. Πρόκειται για ένα στοιχείο που δηλώνει αφενός το σαφή πολιτικό προσανατολισμό του δελτίου, αφετέρου την προσκόλλησή του στην προβολή θεαματικών (όπως είναι τα σκάνδαλα) ειδήσεων. Το δημοσιογραφικό προϊόν, εν γένει, που παράγεται από το τηλεοπτικό δίαυλο του Mega είναι ιδιαίτερο όσον αφορά στην κατασκευή του, διότι «υπόσχεται» μια συγκεκριμένη ανάγνωση που στοιχειοθετείται στη βάση της σύγκλισης δυο στόχων: της ευχαρίστησης/συναισθηματικής διέγερσης και της πληροφόρησης του αποδέκτη (Mouriquand, 1999 ; Lasky, 2000). Συνεπάγεται ότι η παρουσίαση των σκανδάλων υπακούει στη λογική αυτή (Κωνσταντόπουλος, 2005).

Κινούμενοι προς την κατεύθυνση αυτή, της διερεύνησης της σύγκλισης των δυο στόχων κρίνεται σκόπιμο να ομαδοποιηθούν οι τίτλοι όπως ακριβώς προβλήθηκαν μέσα από το δελτίο του Mega ανά θεματική κατηγορία.

Δημοσκοπήσεις

1. **Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ** / ΑΙΣΘΗΤΑ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ Η ΕΙΚΟΝΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ / ΚΑΤΕΒΑΣΕ ΤΟΝ ΠΗΧΥ Ο ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ – ΤΟΝ «ΠΕΡΑΣΕ» Ο ΓΙΩΡΓΟΣ / ΠΛΗΓΜΑ ΣΤΟΝ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ Η ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ / ΛΑΘΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ Ο ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ / ΤΟ ΠΡΩΤΟ «ΡΗΓΜΑ» ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ / «ΠΛΗΓΗ» ΣΤΗ ΝΔ ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ / «ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΡΑΓΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ»
2. **MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ**
3. MEGA – ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ

Συγκρούσεις

1. ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ / ΑΛΛΟ Η ΛΙΜΝΗ ΒΙΣΤΩΝΙΔΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟ ΤΑ «ΦΙΛΕΤΑ»
2. ΈΡΧΕΤΑΙ ΑΙΦΝΙΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΩΡΕΣ ΚΑΛΠΕΣ; / «ΠΛΗΡΩΝΕΙ» ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ Η ΝΔ
3. «ΠΛΗΓΗ» ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ / «ΣΥΓΚΛΟΝΙΖΕΙ» ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ
4. **ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ** / ΚΟΝΤΡΑ ΝΔ – ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ
5. ΠΟΛΕΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
6. ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΑΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ, ΛΕΝΕ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ / ΑΣΦΥΚΤΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΓΙΑ ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ / «ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ» ΤΟ ΑΠΛΟ ΑΝΑΚΑΤΕΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΟΥΛΑΣ» / ΜΗΝΥΜΑ ΑΤΙΜΩΡΗΣΙΑΣ ΣΤΕΛΝΕΙ ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ

7. ΣΚΑΝΔΑΛΟΛΟΓΙΑ ΣΤΑ ΎΨΗ ΤΟ «ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΟ» ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ
8. ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΤΕΝΤΩΜΕΝΟ ΣΧΟΙΝΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΑΜΑΡΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ
9. ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΞΥΝΙΔΗΣ «ΣΤΗΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΜΟΥ» / ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΤΕΛΗΞΑΝ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ / ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΤΑ ΞΥΝΙΔΗ ΣΥΜΦΩΝΗΣΕ Ν'ΑΠΟΔΟΘΕΙ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΛΙΜΑΝΙΟΥ ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ / ΡΗΓΙΛΛΗΣ ΖΗΤΑ ΝΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ Ο ΆΚΗΣ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
10. ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ Ο ΞΥΝΙΔΗΣ / ΞΥΝΙΔΗΣ: ΣΕ ΑΝΥΠΟΠΤΟ ΧΡΟΝΟ ΥΠΕΓΡΑΨΑ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΑΝΤΑ ΜΠΟΥΡΟΥ» / ΞΥΝΙΔΗΣ: ΆΛΛΟ Η ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΔΡΥ – ΆΛΛΟ Η ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΔΟΥΚΑ / ΒΟΛΕΣ ΚΟΝΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΙΛΤΙΔΗ / «ΚΑΡΦΩΝΕΙ» ΤΟΝ ΚΙΛΤΙΔΗ Ο ΚΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ / ΕΞΙΣΩΣΗ ΕΥΘΥΝΩΝ ΓΙΑ ΔΟΥΚΑ – ΔΡΥ ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ Η ΝΔ / ΟΙ «ΙΕΡΕΣ» ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ, «ΚΑΡΔΙΑ» ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ / ΥΠΕΡΕΚΤΙΜΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ, ΥΠΟΕΚΤΙΜΗΣΑΝ ΤΟ ΟΛ. ΑΚΙΝΗΤΟ
11. ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΖΗΤΑ ΤΟ ΠΑΣΟΚ / ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΥΩΡΙΑ ΚΑΙ ΈΝΑ ΠΑΣΟΚΙΚΟ «ΒΑΤΟ – ΓΚΕΪΤ» / ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΟΡΜΠΑΣ «ΟΙ ΜΟΝΑΧΟΙ ΔΕΝ ΕΔΡΑΣΑΝ...ΜΟΝΑΧΟΙ»
12. ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΥΩΡΙΑ ΕΝΟΨΕΙ ΕΚΛΟΓΩΝ, ΜΙΛΑ Η ΝΔ / ΝΔ: ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΖΗΜΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ / ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΘΛΙΟΤΗΤΑ ΔΙΑΠΡΑΤΤΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ/ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ / ΟΞΥΝΕΤΑΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ / ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥΣ ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ
13. 5 ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΠΑΡΑΠΕΜΠΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ

Θεσμικές θέσεις – δράσεις

1. ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ – ΔΕΣΜΕΥΣΑΝ ΤΑ 41 ΕΚΑΤ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ
2. ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΝΙΔΑΣ: «Η ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΜΟΝΟ ΑΝ ΜΟΥ ΤΟ ΖΗΤΗΣΕΙ Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ...»
3. ΥΠΟΕΚΤΙΜΗΣΑΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ / ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΦΟΡΙΑΣ ΓΙΑ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΒΑΣΕΙ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ / ΠΟΡΙΣΜΑ «ΦΩΤΙΑ» ΚΑΙΝΕ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΚΤΙΜΗΤΕΣ ΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΤΩΝ ΕΦΟΡΙΩΝ
4. ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΝΑ ΠΑΕΙ Η ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΕ ΕΦΕΤΗ – ΑΝΑΚΡΙΤΗ ΖΗΤΑΕΙ Ο ΣΑΝΙΔΑΣ / ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ «ΑΠΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ» ΤΗΝ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ
5. ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΟΙ ΜΕ 6 ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ 30 ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΙ ΜΗ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ
6. ΒΑΡΥΣ Ο ΠΕΛΕΚΥΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ / ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΓΙΑ 6 ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΣΕ 30 ΠΡΟΣΩΠΑ / ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΜΠΛΟΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

Καταγγελίες/Εγκλήσεις

1. ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ «ΑΙΧΜΕΣ» ΓΙΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΠΙΕΣΕΙΣ
2. ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ
3. ΕΚΘΕΤΟΥΝ ΤΟΝ Π. ΔΟΥΚΑ ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ
4. ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΕΚΒΙΑΖΕ ΠΡΟΔΙΔΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΑΚΤΗΜΟΝΕΣ / ΈΡΧΕΤΑΙ ΝΕΟ ΒΙΝΤΕΟ – ΦΩΤΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΚΒΙΑΣΜΟΥΣ / ΓΙΑ «ΣΤΗΜΕΝΟΥΣ» ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΜΙΛΑ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ / ΣΤΟΧΟΣ ΝΑ ΜΗ ΓΙΝΕΙ Η ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ
5. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΙΣΤΑΣ – ΣΤΟ ΒΙΝΤΕΟ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΤΑΙ ΠΩΣ Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΕΙΧΕ ΠΑΡΕΙ 18.000 ΕΥΡΩ
6. ΚΑΤΑΘΕΣΗ – ΦΩΤΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΚΕΔ
7. ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΑΚΙΝΗΤΟ ΥΠΗΡΧΕ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΟΥ «ΦΙΛΕΤΟΥ»
8. **«ΒΟΜΒΕΣ» ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ** / ΚΑΤΟΝΟΜΑΣΕ ΜΠΑΣΙΑΚΟ – ΔΟΥΚΑ Ο ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΔ
9. «ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΕ» ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟ Ο Δ. ΡΙΖΟΣ
10. ΧΡ. ΤΕΛΙΔΗΣ: ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ / «ΔΥΣΦΟΡΟΥΣΑΝ ΟΙ ΆΛΛΕΣ ΜΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΝΟΙΑ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ» / «ΚΑΠΟΙΟΙ ΧΟΡΕΥΑΝ ΣΑΝ ΜΠΑΛΑΡΙΝΕΣ ΔΙΠΛΑ ΣΤΟΝ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ»
11. Δ. ΡΙΖΟΣ: ΤΙ ΕΙΠΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ
12. **ΣΤΟΝ «ΑΕΡΑ» ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ** / ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ «ΚΑΡΦΩΝΟΥΝ» ΤΡΕΙΣ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΥΣ ΤΟΥΣ ΟΙ ΝΕΟΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ / ΝΔ: ΔΟΥΚΑΣ, ΚΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΜΠΑΣΙΑΚΟΣ ΕΧΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ / ΠΑΣΟΚ ΥΠΗΡΞΕ ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ ΣΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ
13. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΖΗΤΑ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ / ΓΙΑΤΙ ΒΑΛΑΜΕ ΤΟΝ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ / ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΈΧΕΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ
14. ΤΑ «ΡΙΧΝΟΥΝ» Ο ΈΝΑΣ ΣΤΟΝ ΆΛΛΟΝ ΓΙΑ ΝΑ ΓΛΙΤΩΣΟΥΝ / «ΚΑΡΦΩΝΕΙ» ΥΠΟΥΡΓΟ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟ ΣΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ
15. «ΚΑΡΦΩΝΕΙ» ΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ Ο ΔΟΥΚΑΣ / ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΜΟ ΕΥΘΥΝΩΝ ΖΗΤΑ Η ΚΟΙΜΗ ΓΝΩΜΗ
16. ΝΔ: ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ;
17. Ν.Δ.: ΤΙ ΣΧΕΣΗ ΕΧΕΙ Ο ΆΚΗΣ ΜΕ ΤΗΝ TORCASO;
18. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΠΙΛΩΝΕΙ ΤΟΥΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟΥΣ

Πολιτικές θέσεις – δράσεις

1. ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ ΔΕΝ ΑΠΟΚΛΕΙΕΙ ΑΚΥΡΩΣΗ ΤΩΝ «ΙΕΡΩΝ» ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ

2. ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ Λ. ΖΑΓΟΡΙΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΥΓΟ ΤΟΥ
3. ΨΗΦΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ; / ΓΙΑΤΙ ΔΕ ΣΤΕΛΝΕΙ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ; / ΔΕ ΘΑ ΖΗΤΗΣΕΙ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ
4. ΠΡΩΤΑ ΚΑΤΗΓΓΕΙΛΕ, ΜΕΤΑ ΥΠΕΓΡΑΨΕ Ο ΨΩΜΙΑΔΗΣ / ΓΙΑΤΙ ΑΛΛΑΞΕ ΘΕΣΗ Ο ΨΩΜΙΑΔΗΣ; / ΝΑ ΜΗ ΓΙΝΕΙ «ΚΟΛΥΜΒΗΘΡΑ ΤΟΥ ΣΙΛΩΑΜ» Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
5. ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ: ΕΠΙΚΑΛΕΙΤΑΙ «ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ» ΓΙΑ ΕΜΠΛΟΚΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ Ο Δ. ΡΙΖΟΣ / ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ: ΌΛΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΣΤΗ «ΓΡΑΜΜΗ» ΜΕΪΜΑΡΑΚΗ
6. Γ. ΔΡΥΣ: ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
7. ΠΕΝΤΕ ΚΟΜΜΑΤΑ, ΠΕΝΤΕ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ! / ΒΡΗΚΑΝ ΌΛΟΙ Ό,ΤΙ ΈΨΑΧΝΑΝ... / ΜΕΤΕΩΡΟΙ ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ / ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: ΝΑ ΠΑΡΑΙΤΗΘΟΥΝ ΔΟΥΚΑΣ – ΚΟΝΤΟΣ / ΠΑΣΟΚ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ ΈΧΕΙ ΚΑΙ Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ / «Η ΒΑΣΗ ΤΗΣ Ν.Δ. ΖΗΤΕΙ ΑΙΜΑ...ΓΑΛΑΖΙΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ!»
8. ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΖΗΤΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΟΥΚΑ ΚΑΙ ΚΟΝΤΟΥ
9. ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ: ΚΑΤ' ΑΝΤΙΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΔΟΥΚΑΣ – ΑΓΓΕΛΟΥ
10. ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΖΗΤΑ ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΜΗΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ
11. ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ: ΝΑ ΚΑΤΑΘΕΣΟΥΝ ΣΗΜΙΤΗΣ – ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ
12. ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΛ. ΚΟΝΤΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ
13. ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ / ΑΠΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ Ο Κ. ΚΙΛΤΙΔΗΣ / ΘΑ ΜΙΛΗΣΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ Ο ΑΛ. ΚΟΝΤΟΣ
14. **ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ** / 5 ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΠΑΡΑΠΕΜΠΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ / ΕΛΙΓΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΚΟΠΕΛΟ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Εκκλησιαστική δραστηριότητα

1. ΕΤΟΙΜΑΖΟΥΝ ΜΗΝΥΜΑ – «ΝΙΠΤΕΙ ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΤΟΥ» ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΌΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ
2. ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ – ΠΩΣ ΣΤΗΘΗΚΕ ΤΟ REAL ESTATE «ΜΕ ΤΑ ΦΙΛΕΤΑ» ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
3. **ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ – ΑΡΣΕΝΙΟΥ**
4. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΩΤΙΑ: ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΜΕ OFF SHORE
5. ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ «ΒΟΜΒΑ» «ΒΙΤΡΙΝΑ» ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΑΠΙΣΤΑ / ΤΟ «ΚΟΛΠΟ» ΤΗΣ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ / «ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ Α.Ε.» ΥΠΟΠΤΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ

6. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΞΑΠΕΛΥΣΕ ΜΥΔΡΟΥΣ ΚΑΤΑ ΕΦΡΑΙΜ ΓΙΑ ΤΙΣ OFF SHORE ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ / ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΤΗΝ ΠΟΙΝΗ ΤΟΥ ΑΠΟΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

Πολιτικά – θεσμικά όργανα

1. ΕΚΑΝΕ ΖΗΜΙΑ Η ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ
2. ΝΕΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ / ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ «ΡΑΓΙΖΟΥΝ» ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ
3. Θ. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ – ΤΟΥ ΧΡΕΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΣΤΗ ΔΕΘ
4. ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΦΙΛ / ΑΝΤΑΡΤΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΓΙΑ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟ
5. ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ «ΡΑΓΙΖΕΙ» Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ «ΑΦΘΑΡΤΟΥ» ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ
6. ΤΟ «ΠΛΗΓΜΑ» ΣΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ «ΓΥΡΙΣΕ» ΤΑ ΓΚΑΛΟΠ
7. ΆΛΛΑ ΈΛΕΓΕ Ο ΕΦΡΑΙΜ...ΆΛΛΑ ΈΚΑΝΕ / «ΤΙ ΉΘΕΛΕ ΤΑ ΑΚΙΝΗΤΑ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ Η ΜΟΝΗ;»
8. ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ Θ'ΑΛΛΑΞΕΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ; / ΣΕ ΚΛΟΙΟ ΓΑΛΑΖΙΩΝ ΠΙΕΣΕΩΝ Ο ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ / ΜΕ ΓΡΑΜΜΗ ΔΡΥ Ο ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ
9. ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ: ΕΦΡΑΙΜ ΚΑΙ ΑΡΣΕΝΙΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥΣΑΝ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΕΝ ΑΝΑΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ
10. ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΕΘΕΣΑΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΑΝΤΙ ΝΑ ΚΑΤΑΘΕΣΟΥΝ ΕΦΡΑΙΜ – ΑΡΣΕΝΙΟΣ / ΕΞΟΡΓΙΣΕ ΤΟΥΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΦΡΑΙΜ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ / ΦΤΩΧΟΣ ΚΑΙ ΑΚΤΗΜΩΝ ΔΗΛΩΝΕΙ Ο ΑΡΣΕΝΙΟΣ / ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΕΦΡΑΙΜ ΝΟΥΘΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΣΤΕΙΑΚΙΑ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥΣ
11. ΜΕ ΚΟΥΣΤΩΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΜΟΥΖΙΝΕΣ ΈΦΤΑΣΑΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ / ΕΙΡΩΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΟΙ ΟΙ ΚΑΛΟΓΕΡΟΙ
12. ΥΠΟΜΝΗΜΑ – ΠΡΟΚΛΗΣΗ – ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΌΡΟΣ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΝΑ ΚΡΥΦΤΕΙ Ο ΕΦΡΑΙΜ
13. ΤΟΝ...ΆΡΤΟΝ ΗΜΩΝ ΤΟΝ ΕΠΙΟΥΣΙΟΝ! / ΜΟΝΑΧΟΙ – ΑΥΘΕΝΤΙΕΣ ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ! / ΈΔΩΣΕ ΝΕΡΟ, ΠΗΡΕ ΧΡΥΣΑΦΙ Ο ΕΦΡΑΙΜ
14. ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΕ Η ΓΡΑΜΜΗ ΆΜΥΝΑΣ ΤΟΥ ΕΦΡΑΙΜ / ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΔΙΕΨΕΥΣΑΝ ΕΦΡΑΙΜ – ΑΡΣΕΝΙΟ / ΠΑΡΑΙΤΗΘΗΚΕ Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΕΦΡΑΙΜ

Η μελέτη των τίτλων είναι ενδεικτική του κλίματος που κυριαρχεί κάθε εποχή (Ψύλλα, 2010) ενώ η διερεύνησή τους ωθεί τον αναγνώστη *«να εντάξει τις πληροφορίες και τις απόψεις που έπονται στα «ψιλά» στο πλαίσιο της ερμηνείας που*

δίνεται από τον κύριο τίτλο (ενισχυμένο από τους υπότιτλους και τους υπέρτιτλους)» (Πεσμαζόγλου, 1981).

Αντίστοιχα, όπως ήδη επισημάνθηκε και στο υλικό της ΝΕΤ, οι τίτλοι αποδίδονται με κεφαλαία γράμματα ενώ και εδώ η σύγχυση ως προς τη γραφή της λέξης Βατοπε(αι)δίου είναι έκδηλη καθώς άλλοτε αποδίδεται με *ε* και άλλοτε με *αι*. Ωστόσο, σε αντίθεση με την ΝΕΤ, το δελτίο ειδήσεων του Mega αποδίδει συχνότατα το αξιολογικό ουσιαστικό *σκάνδαλο* στο γεγονός φορτίζοντας το σημασιολογικά ευθύς αρχής της δημοσιοποίησής του. Η πολυποίκιλη χρήση αξιολογικών δομών εντοπίζεται σχεδόν σε όλους τους τίτλους που αναφέρονται στο γεγονός. Η παρουσία δυναμικών ονοματικών και ρηματικών σχημάτων, σημείων στίξεως και η συχνή χρήση μεταφορικού λόγου που σημασιοδοτούν κάθε φορά το γεγονός είναι εν προκειμένω ενδεικτικά στοιχεία όχι μόνο του κλίματος της περιόδου αλλά και της υπόρρητης ιδεολογικο – πολιτικής τοποθέτησης που εκφράζει το υποκείμενο με αφορμή το γεγονός.

Το Mega υπακούοντας στις επιταγές του ανταγωνισμού, υιοθετεί λογικές κατασκευής των τίτλων που κάνουν το δημοσιογραφικό προϊόν πιο ελκυστικό. Για να είναι ελκυστικός ένας τίτλος οφείλει να λέει ή να υπόσχεται, σε εκφρασμένη λανθάνουσα και υπολανθάνουσα μορφή, «σημαντικά» αλλά και «μοναδικά» πράγματα (Κωνσταντόπουλος, 2005). Μια από τις τεχνικές που έχει στη διάθεσή του ο δημοσιογράφος είναι και ο μεταφορικός λόγος. Χαρακτηριστικοί τίτλοι που εμφανίζονται στο δελτίο «ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΡΑΓΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ», για τις αρνητικές δημοσκοπήσεις που λαμβάνει η κυβέρνηση μετά το ξέσπασμα του σκανδάλου,

«ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ» ΤΟ ΑΠΛΟ ΑΝΑΚΑΤΕΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΟΥΛΑΣ», αναφερόμενη η είδηση στις πιέσεις που δέχεται ο πρωθυπουργός για ανασχηματισμό ενόψει και των Αυτοδιοικητικών Εκλογών, ΣΚΑΝΔΑΛΟΛΟΓΙΑ ΣΤΑ ΎΨΗ ΤΟ «ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΟ» ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ, επιτείνοντας το συγκρουσιακό κλίμα ανάμεσα στις αντιπολιτευόμενες πολιτικές δυνάμεις. Η μεταφορική χρήση της λέξης *σε τεντωμένο σχοινί* για την περιγραφή των σχέσεων Σαμαρά –Καραμανλή στον τίτλο ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΤΕΝΤΩΜΕΝΟ ΣΧΟΙΝΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΑΜΑΡΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ, δημιουργεί με υπόρρητο τρόπο μια αίσθηση «κρισιμότητας» αφού ο κίνδυνος να κοπεί το σκοινί είναι ορατός. Η χρήση των εισαγωγικών στον τίτλο «ΚΑΠΟΙΟΙ ΧΟΡΕΥΑΝ ΣΑΝ ΜΠΑΛΑΡΙΝΕΣ ΔΙΠΛΑ ΣΤΟΝ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ» μετατοπίζει

την ευθύνη του περιεχομένου στον ομιλητή και όχι σ'αυτόν που κάνει την αναφορά, νομιμοποιώντας με αυτό τον τρόπο το περιεχόμενο του εκφωνήματος. Παρατηρείται ότι η πλειονότητα των τίτλων που αναλύσαμε μέχρι στιγμής έχουν ευθεία αναφορά στο πρόσωπο του πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή. Η θεσμική δράση επιτείνεται ως πράξη και φορτίζεται έντονα στον τίτλο ΒΑΡΥΣ Ο ΠΕΛΕΚΥΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ, όπου το επίθετο *βαρύς* σε συνδυασμό με το ουσιαστικό *πέλεκυ* επιχειρεί τη μεγιστοποίηση του γεγονότος σε ό,τι αφορά τις θεσμικές – ποινικές του προεκτάσεις. Αντίστοιχα, στον τίτλο ΣΤΟΝ «ΑΕΡΑ» ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ καταδηλώνεται η απειλή εναντίον των δυο υπουργών από την έκδοση του πορίσματος. Η χρήση της μεταφοράς στον τίτλο ΝΑ ΜΗ ΓΙΝΕΙ «ΚΟΛΥΜΒΗΘΡΑ ΤΟΥ ΣΙΛΩΑΜ» Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ, δηλώνει έμμεσα την απειλή να μετατραπεί η Εξεταστική σε «κολυμβήθρα του Σιλωάμ» επιτείνοντας επιπρόσθετες αξιολογήσεις που προκρίνει το υποκείμενο αναφορικά με το γεγονός ενώ στην περίπτωση των τίτλων «ΝΙΠΤΕΙ ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΤΟΥ» ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΌΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ, ΤΟΝ...ΆΡΤΟΝ ΗΜΩΝ ΤΟΝ ΕΠΙΟΥΣΙΟΝ!, είναι δηλωτική η ειρωνική διάθεση του δελτίου σχετικά με τις δραστηριότητες και ενέργειες της Μονής Βατοπεδίου.

Ιδιαίτερης έντασης είναι και οι τίτλοι που εμπεριέχουν ονοματικά και ρηματικά σχήματα μέσα από τη χρήση αρνητικών αξιολογικών ουσιαστικών και ρημάτων. Ενδεικτικοί είναι οι τίτλοι στους οποίους γίνεται είτε άμεση είτε έμμεση αναφορά στον Κώστα Καραμανλή και τη Ν.Δ.

ΠΛΗΓΜΑ ΣΤΟΝ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ Η ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ ΤΟ ΠΡΩΤΟ **«ΡΗΓΜΑ»** ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ / **«ΠΛΗΓΗ»** ΣΤΗ ΝΔ ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ / **«ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΡΑΓΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ»** / **«ΠΛΗΡΩΝΕΙ»** ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ Η ΝΔ / **«ΠΛΗΓΗ»** ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ / **«ΣΥΓΚΛΟΝΙΖΕΙ»** ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ / **ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ** ΑΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ, ΛΕΝΕ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ / **«ΚΑΡΦΩΝΕΙ»** ΤΟΝ ΚΙΛΤΙΔΗ Ο ΚΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ / **«ΒΟΜΒΕΣ»** ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ / ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ **«ΚΑΡΦΩΝΟΥΝ»** ΤΡΕΙΣ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΥΣ ΤΟΥΣ ΟΙ ΝΕΟΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ / **ΤΑ «ΡΙΧΝΟΥΝ»** Ο ΈΝΑΣ ΣΤΟΝ ΆΛΛΟΝ ΓΙΑ ΝΑ ΓΛΙΤΩΣΟΥΝ / **«ΚΑΡΦΩΝΕΙ»** ΥΠΟΥΡΓΟ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟ ΣΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ / **«ΚΑΡΦΩΝΕΙ»** ΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ Ο ΔΟΥΚΑΣ / **ΦΩΤΙΑ** ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ / **ΕΚΑΝΕ ΖΗΜΙΑ Η ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ** ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ / **ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ «ΡΑΓΙΖΟΥΝ» ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ** / Θ. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ – **ΤΟΥ ΧΡΕΩΝΟΥΝ** ΤΗΝ

ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΣΤΗ ΔΕΘ / ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ **«ΡΑΓΙΖΕΙ» Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ «ΑΦΘΑΡΤΟΥ»** ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ / «Η ΒΑΣΗ ΤΗΣ Ν.Δ. ΖΗΤΕΙ ΑΙΜΑ...ΓΑΛΑΖΙΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ!»

Όπως παρατηρείται μια πληθώρα μαγνητικών τίτλων, οι οποίες έχουν ως σημείο αναφοράς τόσο τους προσωπικούς χειρισμούς όσο και τους χειρισμούς της κυβέρνησης ευρύτερα για το σκάνδαλο συνιστούν σημασιολογικά αρνητικές συνδηλώσεις.

Αντιστοίχως αρνητικές συνδηλώσεις συναντώνται και στην περίπτωση της εκκλησιαστικής δραστηριότητας οι οποίες προσδιορίζονται μέσα από τη χρήση σύνθετων – ζευγών (**ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ – «ΒΟΜΒΑ»** «ΒΙΤΡΙΝΑ» ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΑΠΙΣΤΑ / **ΥΠΟΜΝΗΜΑ-ΠΡΟΚΛΗΣΗ** – ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΌΡΟΣ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΝΑ ΚΡΥΦΤΕΙ Ο ΕΦΡΑΙΜ / **ΜΟΝΑΧΟΙ - ΑΥΘΕΝΤΙΕΣ** ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ!) εξάροντας τη δράση και τις ενέργειες της Μονής Βατοπεδίου και των μοναχών της.

Ιδαίτερης φόρτισης αρνητικά αξιολογικά ουσιαστικά, επίθετα και ονοματικές φράσεις εντοπίζονται στους τίτλους ΤΟ **«ΚΟΛΠΟ»** ΤΗΣ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ / **«ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ Α.Ε.»** ΥΠΟΠΤΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ / **ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΩΤΙΑ**: **ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΜΕ OFF SHORE** / **ΦΤΩΧΟΣ ΚΑΙ ΑΚΤΗΜΩΝ** ΔΗΛΩΝΕΙ Ο ΑΡΣΕΝΙΟΣ / ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΕΦΡΑΙΜ **ΝΟΥΘΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΣΤΕΙΑΚΙΑ** ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥΣ / **ΜΕ ΚΟΥΣΤΩΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΜΟΥΖΙΝΕΣ** ΈΦΤΑΣΑΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ / **ΕΙΡΩΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΟΙ** ΟΙ ΚΑΛΟΓΕΡΟΙ ενώ δεν εκλείπουν και τα μεταφορικά σχήματα **ΈΔΩΣΕ ΝΕΡΟ, ΠΗΡΕ ΧΡΥΣΑΦΙ** Ο ΕΦΡΑΙΜ, εξυπονοώντας το οξύμωρο της πράξης, καθώς και οι ρητές ρηματικές εκφορές **ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΕ** Η ΓΡΑΜΜΗ ΆΜΥΝΑΣ ΤΟΥ ΕΦΡΑΙΜ.

Επιπλέον, στο σύστημα των τίτλων καταγράφονται αντιθετικά σχήματα, δηλωτικά της διάθεσης του υποκειμένου να απομειώσει ή αντίστοιχα να υπερτονίσει το γεγονός. ΚΑΤΕΒΑΣΕ ΤΟΝ ΠΗΧΥ Ο ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ – ΤΟΝ «ΠΕΡΑΣΕ» Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ήταν ο τίτλος που αναφέρεται σε δημοσκόπηση της GPO συγκρίνοντας τους δυο πολιτικούς πρωταγωνιστές. ΥΠΕΡΕΚΤΙΜΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ, ΥΠΟΕΚΤΙΜΗΣΑΝ ΤΟ ΟΛ. ΑΚΙΝΗΤΟ / ΥΠΟΕΚΤΙΜΗΣΑΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ, δηλώνοντας σαφή μεθόδευση των γεγονότων.

Τέλος, το δελτίο του Mega αρέσκεται συχνά να τοποθετείται απέναντι στα γεγονότα μέσα από τη χρήση τίτλων με σημεία στίξης και ιδιαίτερα του ερωτηματικού. Ειδικότερα, καταγράφονται οι εξής τίτλοι: ΈΡΧΕΤΑΙ ΑΙΦΝΙΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΩΡΕΣ

ΚΑΛΠΕΣ; / ΝΔ: ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ; / Ν.Δ.: ΤΙ ΣΧΕΣΗ ΕΧΕΙ Ο ΆΚΗΣ ΜΕ ΤΗΝ TORCASO; / ΨΗΦΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ; / ΓΙΑΤΙ ΔΕ ΣΤΕΛΝΕΙ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ; / ΓΙΑΤΙ ΑΛΛΑΞΕ ΘΕΣΗ Ο ΨΩΜΙΑΔΗΣ; / «ΤΙ ΉΘΕΛΕ ΤΑ ΑΚΙΝΗΤΑ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ Η ΜΟΝΗ;» / ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ Θ'ΑΛΛΑΞΕΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ; / ΠΩΣ ΣΤΗΘΗΚΕ ΤΟ REAL ESTATE «ΜΕ ΤΑ ΦΙΛΕΤΑ» ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αφενός μέσα από τη χρήση της τεχνικής της *ευθείας ερώτησης*[110] ή της απευθείας ενεργοποιείται ως ένα βαθμό η περιέργεια του τηλεθεατή που έχει εκ των προτέρων αυξημένο ενδιαφέρον για το συγκεκριμένο θέμα (Κωνσταντόπουλος, 2005), αφετέρου λειτουργεί «εξαγνιστικά» για το δελτίο το οποίο προχωρεί σε μια αξιολόγηση του γεγονότος το οποίο δεν έχει ακόμα συντελεστεί και η διάθεση του να το προκαταλάβει συγκαλύπτεται κάτω από το μανδύα της ερώτησης.

Από τα παραπάνω προκύπτει η σαφής πρόθεση του δελτίου ειδήσεων του Mega να προοσδώσει με δραματουργικά στοιχεία στο σύστημα των τίτλων αρνητική χροιά στους χειρισμούς τόσο του κυβερνητικού επιτελείου όσο και της Μονής αναφορικά με το σκάνδαλο καθώς και να αποδώσει με θεαματικό τρόπο τις ευθύνες καταλογισμού στα εμπλεκόμενα πολιτικά και μη πρόσωπα.

2.3.5 Η πλαισίωση του γεγονότος

Τα θέματα της άμεσης επικαιρότητας και εν προκειμένω τα γεγονότα που αφορούν στις εξελίξεις γύρω από το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου καταλαμβάνουν τη «μερίδα του λέοντος» στην ιδιωτική τηλεόραση. Η ιδιωτική τηλεόραση έχει κατασκευάσει ένα πρότυπο προβολής των ειδήσεων, που θα μπορούσαμε να το χαρακτηρίσουμε ως εθνοκεντρικό και δραματο – ειδησεογραφικό (infotainment), όπως επισημάνθηκε και προηγουμένως. Το τελευταίο ορίζεται από την επιμονή στην παρουσίαση των ειδήσεων σχεδόν αποκλειστικά από τον εθνικό χώρο, με εμμονή σε θέματα τα οποία στοιχειοθετούνται από τα ιδεολογήματά της επικαιρότητας και της δραματοποίησης. Πρόκειται για ένα πρότυπο κατασκευής της πληροφόρησης που παρέχει ειδήσεις στη βάση της ακρομματικότητας. Το στοιχείο αυτό αποτελεί άλλωστε και τη νομιμοποιητική βάση για τη θεμελίωση του

[110] Πρόκειται για μία τεχνική γνωστή από την εποχή της κλασσικής ρητορικής, Perelman, C. & Olbrechts-Tyteca, L. (1992). *Traité de l'argumentation.* Bruxelles: éditions de l' Université de Bruxelles.

επιχειρήματος για τη λειτουγία της τηλεόρασης ως εμπορικής επιχείρησης (Αχείμαστος & Κομνηνού, 1996).

Στην περίπτωση του Mega διαπιστώνουμε ότι ακολουθεί κατά μείζονα λόγο τους δύο από τους βασικούς κανόνες «θεαματικοποίησης» των ειδήσεων που είναι η προσωποποίηση (το άτομο βρίσκεται στην κεντρική θέση των γεγονότων χωρίς να εξετάζονται οι υπόλοιποι παράγοντες αλλά και οι διεργασίες που οδήγησαν στην εκδήλωση του γεγονότος της είδησης) και η *δραματοποίηση* (η είδηση δεν περιγράφεται αλλά εκδραματίζεται κατά τα φιλμογραφικά πρότυπα, ώστε να δίνεται η εντύπωση ότι ο θεατής είναι παρών την ώρα που το γεγονός συμβαίνει).

Στη λογική αυτή η υπεροχή της θεματικής *καταγγελίες/εγκλήσεις* καθώς και η αυξημένη ορατότητα των *πολιτικών – θεσμικών οργάνων* καταδεικνύει την πρόθεση του δελτίου να δώσει έμφαση στην καταγγελτική πτυχή των γεγονότων υποσχόμενο στον τηλεθεατή μια άμεση «αποκάλυψη» στοιχείων ενώ τα πολλαπλά αναμεταδιδόμενα που εντοπίζονται και εστιάζουν τόσο στο πρόσωπο του πρωθυπουργού όσο και στους πρωταγωνιστές του σκανδάλου (Εφραίμ – Αρσένιος) μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το γεγονός αποπειράται να πλαισιωθεί περιπτωσιολογικά. Στα εντοπιζόμενα αναμεταδιδόμενα η έμφαση δίδεται στους επιμέρους πρωταγωνιστές και όχι στις θεσμικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές παραμέτρους εντός των οποίων αυτοί ενεργούν. Από την περιπτωσιολογική κάλυψη συμβάντων κατασκευάζεται και καλλιεργείται, έτσι, μια αναπαράσταση του κόσμου της πολιτικής ως ρεπερτορίου προσωπικοτήτων και ατομικών συμπεριφορών, έξω από γενικότερους κοινωνικο – πολιτικούς προσδιορισμούς.

Είναι σαφές ότι η διάθεση να τεθεί το σκάνδαλο σ' ένα ευρύτερο πεδίο τροφοδοτώντας τον πολιτικό διάλογο στο δημόσιο χώρο με επί της ουσίας πολιτικά ζητήματα που αναδεικνύονται μέσα από το γεγονός (διαφθορά, διαφάνεια, νόμος περί ποινικής ευθύνης των υπουργών, πολιτική ηθική) απουσιάζει στο εν λόγω δελτίο. Ακόμα και στις περιπτώσεις όπου φιλοξενούνται πολιτικά πρόσωπα προκειμένου να τοποθετηθούν απέναντι στο γεγονός, η σκανδαλολογία εξυπηρετεί ως αντιπολιτευτικό μέσο δια της λειτουργίας της θετικής ανάδρασης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η φιλοξενία στο δελτίο της 22^{ης} Σεπτεμβρίου του 2008 των Κ. Σκανδαλίδη και Ε. Στυλιανίδη, οι οποίοι εξαντλούν τα πολιτικά τους επιχειρήματα στη βάση κενών από πολιτικά νοήματα εντυπώσεων. Ο μεν πρώτος μιλά για αποκαθήλωση του Καραμανλή στη ΔΕΘ, ο δε δεύτερος υπενθυμίζει το σκάνδαλο του Κτηματολογίου που

προηγήθηκε της Μονής Βατοπεδίου. Ωστόσο, Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι η προσωποποίηση της πολιτικής δεν οφείλεται μόνο στη γραμματική του μέσου ούτε αποκλειστικά και μόνο στον εμπορευματικό τρόπο λειτουργίας της (δημοσιογραφικοί αστέρες – παρουσιαστές των ειδήσεων, δραματοποίηση κ.λπ.) αλλά οφείλεται και στη δυναμική του πολιτικού και κομματικού ανταγωνισμού, στο βαθμό που συνιστά παρακαμπτήριο διαφυγή των πολυσυλλεκτικών και συγκλιτικών κομμάτων μπροστά στην έλλειψη θεμελιωδών διαφορών από τους αντιπάλους τους (Μεταξάς, 1998). Όταν οι προγραμματικές διαφορές σε σημαντικά ζητήματα είναι πολύ μικρές, οι πολιτικοί (ηγέτες, υπουργοί, βουλευτές, αξιωματούχοι κ.λπ.) επινοούν στυλιστικές διαφορές και αντιθέσεις· κατασκευάζουν, άρα, πολιτικά διακυβεύματα προκειμένου να αντλήσουν νομιμοποίηση και συναίνεση. Αυτοπαρουσιάζονται ως «μοναδικές επιλογές, προσφέροντας κάτι διαφορετικό από τους αντιπάλους τους σε θέμα στυλ, προσωπικότητας, άσκησης πολιτικής, συναίσθησης ή ευφυίας» (Edelman, 1999).

Είναι χαρακτηριστικό ότι και σε αυτό το δελτίο όπως ήδη διαπιστώθηκε και στο δελτίο της ΝΕΤ, απουσιάζει πλήρως η θεματική πλαισίωση του σκανδάλου. Τα αναμεταδιδόμενα που ανιχνεύθηκαν, πλαισιώνουν κατά τρόπο περιπτωσιολογικό την είδηση εμμένοντας στις αιτιάσεις πολιτικών προσώπων – θεσμικών και εκκλησιαστικών παραγόντων ή επιτείνοντας το συγκρουσιακό κλίμα ανάμεσα στις πολιτικές δυνάμεις που προκαλεί το γεγονός.

Παραθέτουμε ενδεικτικά αποσπάσματα από το κεντρικό δελτίο ειδήσεων του Mega, δηλωτικά της φυσιογνωμίας του αλλά και του αναφορικού πλαισίου που επιχειρεί να προσδώσει στο γεγονός.

Ο. Τρέμη (κεντρική παρουσιάστρια): Νέα δεδομένα στο πολιτικό σκηνικό δημιουργούν οι χειρισμοί του Κώστα Καραμανλή και κορυφαίων υπουργών στην υπόθεση Βουλγαράκη και στο μεγάλο σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου αλλά και η εμφάνιση του Γιώργου Παπανδρέου στη Θεσσαλονίκη καθώς και η εξαγγελία των προτάσεων του ΠΑΣΟΚ για την οικονομία. Είναι αποκαλυπτικά τα αποτελέσματα δημοσκόπησης που ενήργησε η GPO αποκλειστικά για το Mega[111].

Ο. Τρέμη: Σε μεγάλη πληγή προσωπικά για τον πρωθυπουργό εξελίσσεται το σκάνδαλο του Βατοπεδίου όπως προκύπτει από το αποτέλεσμα δημοσκόπησης που θα μεταδώσει απόψε το Mega, 48 ώρες πριν από την ψηφοφορία για τη συγκρότηση Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής η οποία θα διερευνήσει πιθανή εμπλοκή υπουργών. Την ίδια ώρα ο εισαγγελέας του Αρείου

[111] Κεντρικό Δελτίο Mega, 15/9/2008.

Πάγου αρνείται να στείλει άμεσα στο Κοινοβούλιο την καυτή δικογραφία παρά τις πιέσεις του συνόλου του πολιτικού κόσμου ενώ η αντιπολίτευση λέει «Ναι» στο σύνολό της στην πρόταση που θα συζητηθεί την Παρσκευή για προανακριτική επιτροπή[112].

Σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις της GPO που διενεργήθηκαν για το Mega το 54,1% των ερωτηθέντων απάντησε στην μεν πρώτη ότι ήταν «λαθεμένος ο χειρισμός Καραμανλή για Βουλγαράκη» ενώ το 60% (ίδιο ποσοστό και στις δυο δημοσκοπήσεις) δήλωσε ότι «αρνητικά χειρίστηκε το Βατοπέδι ο Πρωθυπουργός». Η τρίτη δημοσκόπηση που προβάλλεται μέσα από το τηλεοπτικό δελτίο του Mega καταγράφει ακόμα μεγαλύτερες απώλειες για την κυβέρνηση της Ν.Δ. καθώς το 75,3% (έναντι 71,3% στις 18/10/2008) θεωρεί «Σίγουρα/Μάλλον» ότι υπάρχουν πολιτικές ευθύνες υπουργών, το 63,7% (έναντι 60% στις 18/10/2008) κρίνει «Αρνητικά/Μάλλον Αρνητικά» τους χειρισμούς του πρωθυπουργού για το σκάνδαλο, ενώ η συντριπτική πλειονότητα, δηλαδή το 77,6% πιστεύει ότι δεν θα μάθει την αλήθεια για το Βατοπέδι μέσα από τη λειτουργία της Εξεταστικής.

Η σκανδαλολογία και συγκεκριμένα το σκάνδαλο του Βατοπεδίου είναι το κεντρικό θέμα της δημοσκόπησης, το οποίο απασχολεί έντονα όχι μόνο στις 15 Σεπτεμβρίου του 2008 το δελτίο αλλά και καθ'όλη τη διάρκεια των πρώτων μηνών που δημοσιοποιήθηκε στο σκάνδαλο (το θέμα επανέρχεται στο αμέσως επόμενο εξεταζόμενο δελτίο με νέα δημοσκόπηση που αφορά πάλι στο σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου). Αν η σκανδαλολογία έχει υιοθετηθεί ως μοναδική μορφή αντιπολίτευσης τότε η σχεδόν καθημερινή ανάλυση δημοσκοπήσεων θα μπορούσε να ιδωθεί ως *έκθεση προόδου*. Η ad infinitum και ad nauseam επανάληψη αυτής της θεματολογίας μέσα από διαφορετικές θεματικές κατηγορίες κάθε φορά καθίσταται αναγκαία για να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Γ. Πρετεντέρης (κεντρικός σχολιαστής): Είναι τόσο διαφοροποιημένη η δημοσκόπηση αυτή (από την προηγούμενη 15 μέρες πριν) που δικαιούμαστε ν'αναρωτιώμαστε αν ζούμε αυτή τη στιγμή αν όχι μια ανατροπή των πολιτικών συσχετισμών γιατί είναι πολύ βαρύς ο όρος και πολύ νωρίς και πρόσκαιρο να πούμε κάτι τέτοιο […] Αυτομάτως προκύπτει το δεύτερο σοβαρότερο ερώτημα. Μήπως τελικά ο Καραμανλής έκανε το λάθος της τετραετίας […] Μήπως το κενό αυτό που άφησε ο Καραμανλής με τις υποθέσεις όλες αυτές τις περίεργες που χειρίστηκε τον τελευταίο καιρό και με την πολύ κακή του εμφάνιση, με την πολύ κακή μεθόδευση να το πω έτσι

[112] Κεντρικό Δελτίο Mega, 20/10/2008.

*του χειρισμού των υποθέσεων την περασμένη Κυριακή στη Θεσσαλονίκη ήταν **ΤΟ λάθος της τετραετίας**, το κρίσιμο λάθος, από αυτά που στην πολιτική τα παίρνεις δύσκολα μετά πίσω […] Θα περιμένουμε λίγο να καταλαγιάσουν και λίγο τα πνεύματα από αυτές τις υποθέσεις για να δούμε εάν όντως ο Καραμανλής στραμπούληξε το πόδι του […] Ο κ. Καραμανλής δεν πληρώνει ούτε τα οικονομικά μέτρα, ούτε τίποτα άλλο. Πληρώνει ένα πολύ απλό πράγμα. Στη Θεσσαλονίκη την περασμένη Κυριακή έβγαλε την γλώσσα του στην κοινωνία […] Αντιμετώπισε με υποεροψία, με αλαζονεία, με αυταρχισμό τα όσα του καταμαρτυρούσαν, οριακά καταδέχθηκε να μας μιλήσει*[113].

Με την έμφαση της τηλεόρασης στα πολιτικά πρόσωπα επέρχεται μια ιδιότυπη ηθικοποίηση του (ιδιωτικοποιημένου) δημόσιου βίου. Η κριτική που ασκείται συχνότατα γίνεται στη βάση των ηθικών κινήτρων των πολιτικών ως ατόμων και όχι τόσο στο όνομα του δημόσιου συμφέροντος (*Στη Θεσσαλονίκη την περασμένη Κυριακή έβγαλε την γλώσσα του στην κοινωνία […] Αντιμετώπισε με υποεροψία, με αλαζονεία, με αυταρχισμό τα όσα του καταμαρτυρούσαν, οριακά καταδέχθηκε να μας μιλήσει).* Το Mega δείχνει να υπακούει σε αυτή τη λογική.

Ο. Τρέμη: […] Πάντως, επειδή ισχύει το συν Αθηνά και χείρα κίνει […] αντικειμενικά νομίζω, η εμφάνιση του κ. Παπανδρέου, όπως προκύπτει τουλάχιστον από τη δημοσκόπηση, ήταν θετική, ήταν καλή […] Στελέχη της κυβέρνησης και γαλάζιοι βουλευτές στηλιτεύουν τους υπουργούς που προκαλούν και ζητούν άμεσες πρωτοβουλίες απο τον Καραμανλή προκειμένου ν'ανατραπεί το βαρύ κλίμα. Σκεφτείτε να δουν και τη δημοσκόπηση[114].

Γ. Οικονομέας (κεντρικός σχολιαστής) για Εφραίμ: Ο Εφραίμ υποβοηθούμενος προφανώς και από το Άγιο Πνεύμα είχε ένα επιχειρηματικό δαιμόνιο φοβερό από τότε που πάτησε στο Άγιον Όρος. Μας είπε σαν παράδειγμα ότι πήραν κάτι μουλάρια ετοιμοθάνατα, γερασμένα τα οποία βόσκαν αδέσποτα εκεί στα χτήματα της Μονής και τα πούλησε ο αθεόφοβος σε ένα τσίρκο για να τα φάνε τα λιοντάρια! Για να μην πάνε χαμένα! Λοιπόν κρίνετε εσείς μόνοι σας[115].

Ο. Τρέμη: Φωτιά στο πολιτικό σκηνικό βάζουν τα πορίσματα της προανακριτικής επιτροπής της Βουλής για το σκάνδαλο του Βατοπεδίου. Το ΠΑΣΟΚ σύμφωνα με πληροφορίες ζητεί να παραπεμφθούν στο δικαστικό συμβούλιο οι γαλάζιοι πρώην υπουργοί Δούκας, Μπασιάκος,

[113] Κεντρικό Δελτίο Mega, 15/9/2008.

[114] Κεντρικό Δελτίο Mega, 15/9/2008.

[115] Κεντρικό Δελτίο Mega, 22/9/2008.

Κοντός, Ρουσόπουλος και Βουλγαράκης με διαφορετικές κατηγορίες ο καθένας. ΚΚΕ και ΣΥΡΙΖΑ προτείνουν μόνο την παραπομπή των τριών πρώτων υπουργών ενώ το ΛΑΟΣ θεωρεί δεδομένη την παραγραφή των αδικημάτων που ενδεχομένως διεπράχθησαν. Σφοδρή είναι η αντίδραση της Νέας Δημοκρατίας, η οποία καταγγέλλει πολιτική σκευωρία ενόψει των Αυτοδιοικητικών Εκλογών και κάνει λόγο για Πασοκικό Βατογκέϊτ[116].

Ο. Τρέμη: Να πάμε στο ρεπορτάζ με το περίεργο κρυφτούλι που αφορά για το σκάνδαλο του Βατοπεδίου, την οποία, όπως είπαμε και στην αρχή του δελτίου, δεν αποστέλλει προς το παρόν ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου στη Βουλή. Είναι μια δικογραφία, η οποία σύμφωνα με τους δυο παραιτηθέντες εισαγγελείς περιέχει στοιχεία για εμπλοκή μελών της κυβέρνησης σε αυτό το σκάνδαλο και κατά συνέπεια θα έπρεπε ήδη να βρίσκεται στο Κοινοβούλιο[117].

Ο. Τρέμη: Σάλο προκάλεσε σήμερα το πρωί στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής η προκλητική εμφάνιση του ηγούμενου Εφραίμ και του μοναχού Αρσένιου αφού οι δυο πρωταγωνιστές του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου αρνήθηκαν παρά τις πιέσεις να δώσουν εξηγήσεις. Παρέδωσαν απλώς υπομνήματα και έφυγαν χωρίς ν'απαντήσουν στις ερωτήσεις των βουλευτών. Με ύφος ειρωνικό πολλές φορές επιθετικό απευθύνθηκαν σε βουλευτές και δημοσιογράφους, οι οποίοι τους παρακολουθούσαν εμβρόντητοι [...] Τυγχάνουν υψηλής προστασίας και γι'αυτό εμφανίστηκαν στη Βουλή με ύφος χιλίων καρδιναλίων.
Δ. Τάκης (κοινοβουλευτικός ρεπόρτερ της Ν.Δ.): Μου είπε βουλευτής της Ν.Δ. είδαμε δυο ρασοφόρους σε ρόλο σταρ και μάλιστα κακομαθημένου σταρ[118].

Π. Τσίμας (κεντρικός σχολιαστής): Light σε βαθμό πλημμελήματος αναγνώριση πολιτικών ευθυνών [...] Έχουμε δει δημοσκοπήσεις όπου περίπου 1 στους 4 ψηφοφόρους Νεοδημοκράτες θεωρεί ότι είναι ένα σκάνδαλο, κάτι που το πόρισμα δεν αναγνωρίζει, δεύτερον θεωρεί ότι υπάρχουν πολιτικές ευθύνες εγώ θα έλεγα σε βαθμό κακουργήματος, όχι πλημμελήματος και τρίτον όπως το έχει πει χαρακτηριστικά ένας πολύ γνωστός δημοσκόπος ζητά αίμα. Ζητά καταμερισμό, καταλογισμό ευθύνης για να άρει τη δυσαρέσκεια[119].

Ο. Τρέμη: «Στον άερα» είναι οι υπουργοί Αλέξανδρος Κοντός και Πέτρος Δούκας μετά το γάλαζιο πόρισμα της Εξεταστικής για το σκάνδαλο του Βατοπεδίου, ένα πόρισμα που τους

[116] Κεντρικό Δελτίο Mega, 18/10/2010.

[117] Κεντρικό Δελτίο Mega, 20/10/2008.

[118] Κεντρικό Δελτίο Mega, 24/11/2008.

[119] Κεντρικό Δελτίο Mega, 15/12/2008.

αποδίδει, όπως άλλωστε και στον πρώην υπουργό Μπασιάκο πολιτικές ευθύνες έστω και με μια σχετικά ανώδυνη διατύπωση[120].

Ο. Τρέμη: Βόμβες σήμερα στην Εξεταστική Επιτροπή στο σκάνδαλο του Βατοπεδίου λίγες ώρες πριν αρχίσουν οι πρώτες καταθέσεις υπουργών. Ο διαχειριστής της χρυσής περιουσίας της Μονής αποκάλυψε ότι οι δυο εταιρείες – δορυφόροι του Βατοπεδίου, δηλαδή, η Rassadel και η Madeus συμμετέχουν σε ποσοστό 30% στον Όμιλο Πάπιστα αλλά και στην εταιρεία Ανθεμιάς, η οποία έχτισε τα οικόπεδα – φιλέτα έξω από τη Θεσσαλονίκη, τα οποία πήρε χαρακτηριστικά το Βατοπέδι από το Δημόσιο[121].

Παρατηρείται ότι για την περιγραφή σύνθετων, αφηρημένων και σοβαρών ως προς τις συνέπειές τους στο δημόσιο χώρο ζητημάτων υιοθετείται μια γλώσσα που μιμείται το άτυπο καθημερινό γλωσσικό ιδίωμα. Χιουμοριστικά καταληκτικά σχόλια (***Σκεφτείτε να δουν και τη δημοσκόπηση***), ποδοσφαιρικές παρομοιώσεις (*να δούμε* ***εάν όντως ο Καραμανλής στραμπούληξε το πόδι του***) λέξεις ή φράσεις από την αργκό (*εμφανίστηκαν στη Βουλή με* ***ύφος χιλίων καρδιναλίων*** */* ***Light*** *σε βαθμό πλημμελήματος αναγνώριση πολιτικών ευθυνών / Εδώ φαίνεται* ***ότι κάνανε μούσκεμα*** */ δεν περίμενα* ***να πάνε τόσο χοντρά την υπόθεση****)*, ευφυολογήματα (*μουλάρια ετοιμοθάνατα πούλησε ο αθεόφοβος σε ένα τσίρκο για να τα φάνε τα λιοντάρια / είδαμε δυο ρασοφόρους σε ρόλο σταρ και μάλιστα κακομαθημένου σταρ)* και άλλα σχετικά γλωσσικά στρατηγήματα (***Φωτιά*** *στο πολιτικό σκηνικό βάζουν /* ***«Στον άερα»*** *είναι οι δυο υπουργοί /* ***Βόμβες*** *σήμερα στην Εξεταστική*), ενεργοποιούν τον τηλεθεατή και απλοποιούν θέματα που από τη φύση τους χαρακτηρίζονται ως σύνθετα και απαιτούν προσοχή και συστηματική προσέγγιση.

Αξίζει παράλλληλα να επισημανθεί ότι ακόμα και στις περιπτώσεις, όπου είναι έκλδηλος ο πληροφοριακός χαρακτήρας του αναμεταδιδόμενου, νομιμοποιείται έτσι σ' ένα βαθμό η περιπτωσιολογική πλαισίωση του γεγονότος, το πληροφοριακό βάρος του μηνύματος αυξάνεται (πλαισιώνεται αρνητικά) μέσα από τη χρήση αρνητικών συνδηλώσεων όπου τα υποκείμενα τοποθετούνται με σαφήνεια στο γεγονός εκφέροντας αξιολογικές κρίσεις σε αντιδιαστολή με το κεντρικό δελτίο της NET, όπου παρατηρήθηκε η απουσία ή αποφυγή αξιολογικών τοποθετήσεων.

[120] Κεντρικό Δελτίο Mega, 15/12/2008.

[121] Κεντρικό Δελτίο Mega, 1/12/2008.

-Ο. Τρέμη: Μιλάμε για μια μεθοδευμένη υπόθεση […] Αυτό δίνει τη δυνατότητα στην κυβέρνηση, αυτή την υπόθεση να την κάνει σημαία.
-Σχόλιο ρεπόρτερ: Ο τόπος προσευχής είχε μετατραπεί σε κέντρο λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων[122].

-Π. Καψής (κεντρικός σχολιαστής): Σημειώνω ότι ο κ. Δρυς έχει υπογράψει για την κατακύρωση προς όφελος της Μονής μόνο του νησιού που βρίσκεται στο κέντρο της λίμνης. Το νησάκι λέγεται Αντά Μπουρού. Νομίζω ότι και το δικαστήριο συμφώνησε ότι έχει ιδιοκτησιακά δικαιώματα η Μονής πάνω σε αυτό το νησάκι. Γι'αυτό το νησάκι υπέγραψε μόνο ο κ. Δρυς […] Έτσι του συνέστησε να κάνει και το Νομικό Συμβούλιο και το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο. Ο κ. Δρυς έχει επιχειρήματα, υποστηρίζει.
-Γ. Πρετεντέρης: Το τρίτο στοιχείο που επιβεβαιώνει την αντίληψη που αρχικά εδώ διατυπώσαμε από το μήνα Σεπτέμβριο και προσωπικά έχω επιμείνει πολλές φορές από τότε, ότι το Βατοπέδι είναι σκάνδαλο αν διαβαστεί από πίσω προς την αρχή και όχι από την αρχή προς τα πίσω. Δεν είναι δηλαδή ένα μοναστήρι που διεκδικεί μια λίμνη, ένα νησάκι, πάει και παίρνει το νησάκι, όλα αυτά τα πράγματα, είναι μια ωραία ιστορία για δράκους. Η πραγματική ιστορία είναι το μοναστήρι θέλει να κάνει μπίζνες με τον κύριο Πάπιστα. Που θα βρει τα οικόπεδα; Πρέπει να τα πάρει από το Δημόσιο. Πώς θα τα πάρει από το Δημόσιο. Πρέπει να τ' ανταλλάξει με κάτι άλλο […] Αυτή η διαφορετική ανάγνωση είναι που καθιστά το σκάνδαλο, σκάνδαλο.
-Ό. Τρέμη: Μπορεί να μην είχε βρει το συνεταίρο το 1995 (όταν ξεκίνησε η ιστορία με τη Βιστωνίδα) είχε βρει όμως το επιχειρηματικό σχέδιο[123].

Όπως επισημαίνει ο Edelman, εκόντα άκοντα, τα περισσότερα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης περιβάλλουν τις ειδήσεις με μια αναπόφευκτη ασάφεια, που καλλιεργείται από υπαινικτικούς τίτλους, διφορούμενες εκφράσεις, αβαθή ανάλυση, «ισορροπημένη» κάλυψη μιας αντιδικίας ή ενός κοινωνικού προβλήματος, ακόμα και όταν δεν υπάρχει σοβαρός αντίλογος ή αρθρωμένη αντίθετη άποψη, καθώς και από αφηγήσεις που εναλλάσσουν την απειλή με την καθησύχαση (1999, σελ.163). Μέσα από μεγαλόσχημες εκφράσεις (*Ο τόπος προσευχής είχε μετατραπεί σε κέντρο λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων)*, απλουστευμένα και αβαθή συμπεράσματα (*Οι φίλοι θα τους αθωώνουν, οι αντίπαλοι θα τους στέλνουν στον εισαγγελέα* / Δεν *είναι δηλαδή ένα μοναστήρι που διεκδικεί μια λίμνη, ένα νησάκι, πάει και παίρνει το νησάκι, όλα αυτά τα πράγματα, είναι μια ωραία ιστορία για δράκους. Η πραγματική ιστορία*

[122] Κεντρικό Δελτίο Mega, 17/11/2008.

[123] Κεντρικό Δελτίο Mega, 1/12/2008.

είναι το μοναστήρι θέλει να κάνει μπίζνες με τον κύριο Πάπιστα) αποπειράται η επιφανειακή κάλυψη (*Νομίζω ότι και το δικαστήριο συμφώνησε ότι έχει ιδιοκτησιακά δικαιώματα η Μονής πάνω σε αυτό το νησάκι)* ενός γεγονότος που είναι σαφές ότι προεκτείνεται πέραν των πολιτικών συνεπειών σε προεκλογικό επίπεδο.

Γ. Πρετεντέρης: Είναι μια παγιδευμένη διαδικασία. Όταν βάζεις τους πολιτικούς να ελέγχουν τους πολιτικούς και ν'αναζητούν τις ευθύνες πολιτικών, εεε εκεί θα καταλήγουμε. Οι φίλοι θα τους αθωώνουν, οι αντίπαλοι θα τους στέλνουν στον εισαγγελέα[124].

-Γ. Πρετεντέρης: Εδώ τα πράγματα ή είναι πάρα πολύ απλά ή είχε δίκιο το ΠΑΣΟΚ το 2009 όταν έλεγε ότι η Βουλή έκλεισε για να παραγραφούν τ'αδικήματα ή έχει το ΠΑΣΟΚ σήμερα, το οποίο λέει ότι τ'αδικήματα δεν έχουν παραγραφεί και πατραπέμπει πέντε υπουργούς της Ν.Δ. Είναι μια απόφαση που μ'εξέπληξε, εγώ δεν περίμενα να πάνε τόσο χοντρά την υπόθεση. Είναι μια απόφαση που οδηγεί και σε οξύτητα και σε αδιέξοδο. Η οξύτητα είναι κατανοητή διότι η Ν.Δ. στοιχίζεται πίσω από τους κατηγορουμένους […] Το αδιέξοδο είναι ακόμα χειρότερο διότι αυτοί της επιτροπή στέλνουν την υπόθεση στο δικαστικό συμβούλιο. Τι θα κάνει το δικαστικό συμβούλιο; Αν σέβονται τον εαυτό τους οι δικαστές θα πουν ότι τ'αδικήματα έχουν παραγραφεί. Αν έχουν παραγραφεί τ'αδικήματα, τότε θα συμβεί το εξής πάρα πολύ ωραίο. Θα πάνε όλοι αυτοί οι κατηγορούμενοι στην επιτροπή και θα τους χώσουν μια μήνυση…
-Ό. Τρέμη: Και όλα αυτά για μια υπόθεση που δεν ήταν τυχαία. Απασχόλησε πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα την κοινή γνώμη, η οποία όπως μας δείχνουν οι δημοσκοπήσεις, τη θεωρεί σκάνδαλο πρώτου μεγέθους.
-Π. Τσίμας: Εξακολουθώ και εγώ τη θεωρώ σκάνδαλο. Δε νομίζω ότι θα βρεις εύκολα Έλληνα, ο οποίος να μη θεωρεί ότι το Βατοπέδι ήταν ένα σκάνδαλο. Και επίσης θα δυσκολευτείς φαντάζομαι να βρεις Έλληνα, ο οποίος να πιστεύει ότι μια Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής εκ βουλευτών που δικάζει είτε τους συντρόφους της στο ίδιο κόμμα είτε τους αντιπάλους της, είναι ποτέ δυνατόν να καταλήξει στην αλήθεια μιας τέτοιας υπόθεσης. Και να καταλήξει με τρόπο αξιόπιστο. Αυτή η Επιτροπή απέδειξε πολύ χαρακτηριστικά αυτό που πολλές φορές έχει ειπωθεί ότι στραβά αρμενίζουμε […] Εδώ φαίνεται ότι κάνανε μούσκεμα[125].

Συμπερασματικά, η χρήση ενός δραματοποιημένου συναισθηματισμού, οι τακτικές πολιτικού στιγματισμού και ακύρωσης του πρωθυπουργού, με σκοπό την ανάδειξη της υπεροχής του αντιπάλου (*Πάντως, επειδή ισχύει το συν Αθηνά και χείρα κίνει […]*

[124] Κεντρικό Δελτίο Mega, 15/12/2008.

[125] Κεντρικό Δελτίο Mega, 1/12/2010.

αντικειμενικά νομίζω, η εμφάνιση του κ. Παπανδρέου, όπως προκύπτει τουλάχιστον από τη δημοσκόπηση, ήταν θετική, ήταν καλή […] Στελέχη της κυβέρνησης και γαλάζιοι βουλευτές στηλιτεύουν τους υπουργούς που προκαλούν και ζητούν άμεσες πρωτοβουλίες απο τον Καραμανλή προκειμένου ν'ανατραπεί το βαρύ κλίμα. Σκεφτείτε να δουν και τη δημοσκόπηση»), χρησιμοποιώντας τις δημοσκοπήσεις ως νομιμοποιητική βάση, η καταιγιστική επανάληψη θέσεων, μηνυμάτων, μειονεκτημάτων (όπως αυτές αποτυπώθηκαν μέσα από τις δημοσκοπήσεις) από πλευράς του Mega καθώς και οι επιδιωκώμενες από πλευράς της ΝΕΤ προωθητικές ενέργειες της κυβέρνησης ως αντισταθμιστικό σχέδιο απομείωσης των αρνητικών πολιτικών συγκυριών (σκανδαλολογία) συνθέτουν τον βασικό άξονα των προπαγανδιστικών στρατηγικών που αναπτύσσονται ευρύτερα στα σύγχρονα ΜΜΕ και ειδικότερα στην περίπτωση του δελτίου που εξετάζουμε και κάνουν ιδιαίτερα αισθητή την παρουσία τους κυρίως κατά τις προεκλογικές περιόδους στο λόγο των κομμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3Β. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ

Σε τούτο το κεφάλαιο προχωρούμε στην ερμηνευτική ανάλυση του υλικού από τα έντυπα εξεταζόμενα μέσα, ως συνέπεια της καταγραφής και επεξεργασίας, η οποία οριοθετήθηκε βάσει των συνθηκών που θέσαμε στο Κεφάλαιο 4 του Α΄ μέρους. Η συνδυαστική χρήση μεθόδων και εργαλείων παράλληλα με τον εντοπισμό εκείνων των μηχανισμών που μετέρχονται τα ΜΜΕ για την επικοινωνιακή κάλυψη του γεγονότος, επιχειρήθηκαν τηρουμένων των αναλογιών και στην περίπτωση του έντυπου πεδίου καθώς αποτελούν το έναυσμα για την πραγμάτωση του ερευνητικού και κατ'επέκταση του ερμηνευτικού μας εγχειρήματος.

3.1 Η τυπολογία των εφημερίδων

Η φυσιογνωμία των έντυπων μέσων σχετίζεται τόσο με τις οργανωτικές αλλαγές στο επικοινωνιακό πεδίο όσο και με την ίδια την ιδιαιτερότητα του μέσου. Με την είσοδο των ιδιωτικών ΜΜΕ, παρατηρούνται ότι διαμορφώνονται ανταγωνιστικά πρότυπα ενημέρωσης, κάποια από τα οποία ανταποκρίνονται περισσότερο στο παλιό μοντέλο της αντανάκλασης του κομματικού συστήματος, μερικά άλλα επιλέγουν μεγαλύτερη πολυφωνία και, τέλος, αρκετά ανταποκρίνονται στο εμπορικό πρότυπο. Στα μονοθεματικά φύλλα μπορούμε να εντάξουμε μεταξύ άλλων την εφημερίδα Των Νέων, όπου η ημερήσια διάταξη καθορίζεται από την κομματική τους τοποθέτηση και ανταποκρίνεται στο παλιότερο μοντέλο ενώ στις πολυθεματικές κατατάσσεται η Καθημερινή, η οποία έχει αιχμή τη διεθνή ειδησεογραφία (Κομνηνού, 2001).

3.1.1 Τα Νέα

Η εφημερίδα εκδόθηκε για πρώτη φορά στις 28 Μαΐου 1931 με την ονομασία Αθηναϊκά Νέα ενώ το 1945 έλαβε τη σημερινή ονομασία της. Κυκλοφορεί αδιάλειπτα από τότε έως και σήμερα και τα πρόσφατα χρόνια αποτελεί σταθερά την πρώτη σε κυκλοφορία ημερήσια απογευματινή εφημερίδα, ιδιοκτησίας του Δημοσιογραφικού Οργανισμού Λαμπράκη. Επισημαίνεται ότι ο όμιλος συμμετέχει με ποσοστό 22,11% και στον Τηλέτυπο Α.Ε. (τηλεοπτικός σταθμός Mega).

Προγραμματικά η εφημερίδα εκδόθηκε για να αντισταθεί στον κιτρινισμό του τύπου, εναντίον του οποίου η κυβέρνηση Βενιζέλου είχε ψηφίσει νόμο που προέβλεπε αυστηρές ποινές για όσες εφημερίδες συκοφαντούσαν τον ιδιωτικό βίο δημοσίων και

όχι μόνο προσώπων. Αφορμή για την ψήφιση του νόμου ήταν η σκανδαλοθηρική εκστρατεία της αντιπολιτευόμενης εφημερίδας Ακρόπολις κατά στελεχών της κυβέρνησης Βενιζέλου αλλά και συνεργατών του. Η προηγηθείσα της έκδοσης της εφημερίδας διαφήμιση τόνιζε τη φιλοδοξία της εφημερίδας να απευθυνθεί σε αναγνώστες που αποστρέφονταν τον *αχαλίνωτον κιτρινισμόν* (Ψυχογιός, 2004).

Ιδρυτής της υπήρξε ο Δημήτριος Λαμπράκης, ενώ σήμερα (από τον Ιανουάριο του 2010) πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου και Διευθύνων Σύμβουλος της είναι ο Σταύρος Ψυχάρης. Πρόκειται για τη «λαϊκή» εφημερίδα του συγκροτήματος ΔΟΛ, η οποία επιμένει στα σύντομα κείμενα, στην ουσία όμως απευθύνεται στο ίδιο κοινό με την άλλη εφημερίδα του συγκροτήματος το Βήμα – απλώς με λαϊκότροπη πρώτη σελίδα, όπως επισημαίνει ο Δ. Ψυχογιός (2004, σελ.492).

Εφημερίδα με κεντρώο προσανατολισμό – πρόσφερε στήριξη στον Ανδρέα Παπανδρέου και το ΠΑΣΟΚ –, Τα Νέα απολαμβάνουν σημαντικότατη κυκλοφορία και διείσδυση σε όλες τις δημογραφικές και ποιοτικές κατηγορίες πληθυσμού ενώ υπήρξαν ένας συνδυασμός πολιτικής προβλεψιμότητας ανά τα έτη, πλούσιου πολιτικού ρεπορτάζ, και μια επιμονή σε καθημερινά κοινωνικο – οικονομικά προβλήματα που αφορούν το μέσο πολίτη. Αυτά τα θέματα συχνά δίνουν τους πρωτοσέλιδους τίτλους της εφημερίδας. Η εφημερίδα επίσης συνδυάζει έναν πολύ έντονο πηχυαίο και μονολεκτικό πρωτοσέλιδο τίτλο [126], όπου υπότιτλοι χρησιμοποιούνται διευκρινιστικά. Η δομή της πρώτης σελίδας επιτρέπει τη συμπερίληψη μαζί με τον κύριο πρωτοσέλιδο τίτλο, και άλλων 5-8 διαφορετικών θεμάτων (Παγουλάτος, 1996).

Αναφορικά με τον τρόπο οργάνωσης των εσωτερικών σελίδων της εφημερίδας, Τα Νέα διαθέτουν ρουμπρίκες ή κατηγορίες όπως τα ονομάζουν οι ίδιοι τα οποία δομούν την ύλη τους με κριτήρια περιεχομένου (μόνιμο χαρακτηριστικό όλων των έντυπων ΜΜΕ). Έτσι στην κατηγορία *Ελλάδα,* όπου εντάσσονται σε πρώτο επίπεδο οι πολιτικές ειδήσεις και σ'ένα δεύτερο επίπεδο θέματα της ελληνικής επικαιρότητας (εκπαιδευτικά, κοινωνικά, οικονομικά ζητήματα) Τα Νέα αφιερώνουν περίπου 20 σελίδες από τις 72 συνολικά που συνιστούν το βασικό σώμα της εφημερίδας (εξαιρούνται τα ένθετα και οι ειδικές περιοδικές εκδόσεις), 6 σελίδες για την κάλυψη

[126] Μονολεκτικές και μικρής πρωτοτυπίας δυναμικές περιγραφές ή μεταφορές όπως «χάος», «φωτιά», «σεισμός», «κοροϊδία», «σφαγή», «πόλεμος», κ.λπ. είναι ένας συνήθης τρόπος με τον οποίο η εφημερίδα κατασκευάζει πρωτοσέλιδα από οικονομικά θέματα.

των διεθνών ειδήσεων στην κατηγορία *Κόσμος*, ενώ στις κατηγορίες *Οικονομία* (4 σελίδες) και *Χρηματιστήριο* (2 σελίδες) φιλοξενούνται οικονομικές ειδήσεις και τα νέα του χρηματιστηρίου αντίστοιχα. Επιπλέον, ο χώρος που αφιερώνει για την κάλυψη τόσο των αθλητικών (24σελιδο ένθετο *Ομάδα*) όσο και των πολιτιστικών ειδήσεων (12 σελίδες *Ορίζοντες*) είναι ιδιαίτερα ευρύς. Επιπλέον, εντοπίζονται ακόμα οι ρουμπρίκες *Μικροπολιτικός* (2 σελίδες) όπου καταγράφονται τα παραπολιτικά σχόλια, *Γνώμη*, όπου φιλοξενούνται τα *άρθρα γνώμης* και *Τα Νέα σε 5΄*(περιεχόμενα) ενώ στο οπισθόφυλλό της εντοπίζονται μόνιμες στήλες αρθογραφίας. Οι υπόλοιπες σελίδες καλύπτονται από τις *Μικρές Αγγελίες* και τα *Κοινωνικά*. Αξίζει να σημειωθεί ότι συνήθως το πρώτο θέμα της εφημερίδας φιλοξενείται σε ρουμπρίκα, ο τίτλος της οποίας εναλλάσσεται ανάλογα με τη θεματολογία της είδησης. Συνήθως φέρει τον τίτλο *Το θέμα* όπου συνοδεύεται από διευκρινιστικό τίτλο επί του θέματος (π.χ. Το θέμα ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ).

Ωστόσο, αυτό που είναι σαφές είναι ότι η κάθε κατηγορία ξεχωριστά διέπεται από σταθερή θεματολογία ενώ ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της που τη διαφοροποιεί από τις άλλες ημερήσιες εφημερίδες είναι ο μεγάλος αριθμός συντακτών – αρθρογράφων της καθώς διαθέτει μάλλον τις περισσότερες μόνιμες στήλες από κάθε άλλη εφημερίδα, πλην του κυριακάτικου Βήματος (Ψυχογιός, 2004).

Σε αντίθεση με την Καθημερινή που συνεχίζει παραδοσιακά να διατηρεί το μεγάλο της σχήμα, Τα Νέα ανήκουν στην κατηγορία των εφημερίδων *ταμπλόϊντ,* εφημερίδες οι οποίες χρησιμοποιούν το σαφώς πιο εύχρηστο στενό μέγεθος (380mm X 300 mm) για ν'ανταποκριθούν στα νέα ανταγωνιστικά πρότυπα που θέλει το προϊόν οπτικά και λειτουργικά πιο ελκυστικό αποκτώντας ευρύτερη απήχηση.

3.1.2 Η Καθημερινή

Η Καθημερινή ιδρύθηκε το 1919, από τον Γεώργιο Βλάχο και καθιερώθηκε ως ένα φιλελεύθερο έντυπο με πληροφοριακό κατ'αρχήν χαρακτήρα,με χαρακτηριστικότερο αυτό του ακαδημαϊκού τρόπου σύνταξης των άρθρων του. Η κυκλοφορία της εφημερίδας διακόπηκε δύο φορές, την πρώτη το 1941 με την είσοδο των κατοχικών δυνάμεων στον Ελλαδικό χώρο όπου και τέθηκε υπό τον έλεγχο των Γερμανών (για να επανακυκλοφορήσει μετά την απελευθέρωση ξανά από τον Γ. Βλάχο) και τη δεύτερη το 1967, ως ένδειξη διαμαρτυρίας από την κόρη του Γ. Βλάχου, Ελένη Βλάχου, για τη δικτατορία των Συνταγματαρχών, για να

επανακυκλοφορήσει το 1974 με το πέρας της δικτατορίας των Συνταγματαρχών. Η εξαγορά της από τον ανερχόμενο επιχειρηματία Γιώργο Κοσκωτά τον Μάρτιο του 1987 θεωρήθηκε μια κίνηση που θα έδινε νέα πνοή στο έντυπο. Ωστόσο, οι υψηλές προσδοκίες που δημιουργήθηκαν κράτησαν μόλις μερικούς μήνες καθώς η εφημερίδα πέρασε σε νέα χέρια μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου Κοσκωτά το 1988, και συκεκριμένα στον εφοπλιστή Αριστείδη Αλαφούζο. Ο διεθνής και οικονομικός της προσανατολισμός είναι έκδηλος από το 1989, οπότε προστίθεται στην ημερήσια έκδοση της εφημερίδας το οικονομικό ένθετο, ενώ εννέα χρόνια αργότερα (1998) συνεργάζεται με την International Herald Tribune ενσωματώνοντας στην ημερήσια κυκλοφορία της την αγγλόφωνη έκδοση της (τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Κύπρο). Η εταιρεία από το 2000 είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών με τον κωδικό ΚΑΘΗ.

Είναι σαφές ότι γίνεται λόγος για μια πολυσυλλεκτική ελληνική εφημερίδα. Αν και θεωρείται κατ' εξοχήν νεοφιλελεύθερη – συνδεδεμένη παλαιότερα και με τα «αστικά» κομμάτια της κοινωνίας –, Η Καθημερινή στεγάζει παραδοσιακά και τις απόψεις κεντροαριστερών ή ακόμα και αριστερών δημοσιογράφων. Έτσι, μέσα από τις στήλες τις εφημερίδας πολλές φορές εκφράζονται και εντελώς διαφορετικές προσεγγίσεις πάνω σε ένα ζήτημα.

Πρόκειται για μια από τις τρεις αθηναϊκές εφημερίδες που διατήρησαν το μεγάλο σχήμα. Η εμφάνιση της θυμίζει τους Times του Λονδίνου. Ξεχωρίζει όμως από τις άλλες εφημερίδες για την ποιότητα του χαρτιού που χρησιμοποιεί, την πολύ καλή της εκτύπωση και τη φιλικότητα της προς το χρήστη. Με ήπιους ως προς το περιεχόμενο και λογικούς ως προς τις διαστάσεις τίτλους, με ειδησεογραφία και σχόλια αντιστοίχων τόνων και μετρημένη χρήση φωτογραφιών ώστε ν'αναδεικνύεται το κείμενο, Η Καθημερινή αντιμετωπίζει τον αναγνώστη της ως αναγνώστη που βρέθηκε στις σελίδες της για να διαβάσει λέξεις και φράσεις και να συναγάγει νοήματα και όχι σαν τηλεθεατή που έχασε το δρόμο του και ψάχνει να βρει εικόνες (Δ. Ψυχογιός, 2004).

Ευρωπαϊκού τύπου «εφημερίδα ποιότητας», η Καθημερινή απολαμβάνει ταυτόχρονα το πλέον μορφωμένο κοινό μεταξύ όλων των εφημερίδων (περισσότεροι από 50% των αναγνωστών της έχουν ανώτερη εκπαίδευση) και το υψηλότερο κοινωνικο – οικονομικό status αναγνωστών κάθως πάνω από 80% αυτοπροσδιορίζονται στην ανώτερη και μεσαία τάξη. Αυτή η σύνθεση αναγνωστικού κοινού, σε συνδυασμό με

το γεγονός ότι Η Καθημερινή υπήρξε ιστορικά η «σοβαρή» πρωινή εφημερίδα της κεντροδεξιάς, προκαθόρισε σε μεγάλο βαθμό μια στάση ρητής και συνεπούς υποστήριξης όλων των πολιτικών απελεύθερωσης της αγοράς που ακολούθησε η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Η θέση της εφημερίδας παρουσιάζεται όχι τόσο μέσω λεπτομερών ειδησεογραφικών αναφορών (όπως συμβαίνει με Τα Νέα) αλλά μέσα από πρωτοσέλιδα κύρια άρθρα που εκφράζουν την εκδοτική και ιδιοκτησιακή γραμμή (Παγουλάτος, 1996).

Η ύλη της Καθημερινής οργανώνεται κατ' αντιστοιχία με τα υπόλοιπα έντυπα ΜΜΕ σε κατηγορίες. Στο πρωτοσέλιδο της συναντάμε μια ευρεία γκάμα θεμάτων σε σχέση με αυτή Των Νέων, που κυμαίνεται ανάμεσα στα 15 – 20 θέματα. Εύλογο αν σκεφτεί κανείς ότι το μεγάλο μέγεθος της επιτρέπει να καταγράψει διπλάσιες από τις ταμπλόϊντ ειδήσεις. Επιπλέον, στο πρωτοσέλιδο φιλοξενούνται το κύριο άρθρο της εφημερίδας και ένα άρθρο γνώμης (του Παντελή Μπουκάλα υπό τον τίτλο *ΣΧΟΛΙΟ*). Εσωτερικά οι σελίδες της οργανώνονται ως εξής: Στη δεύτερη σελίδα συναντάται η κατηγορία *ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ*, στην οποία φιλοξενούνται *άρθρα γνώμης* και σχόλια για θέματα της επικαιρότητας, στην επόμενη σελίδα εντοπίζεται η κατηγορία *ΤΟ ΘΕΜΑ,* η οποία είναι αφιερωμένη στο πρώτο θέμα της εφημερίδας. Οι δυο επόμενες σελίδες καλύπτουν πολιτικά ζητήματα (*ΠΟΛΙΤΙΚΗ*) ενώ τρεις σελίδες αφιερώνονται για ζητήματα που απασχολούν το εσωτερικό της χώρας στη ρουμπρίκα *ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ*. Το ιδιαίτερο πληροφοριακό βάρος που δίνεται τόσο στα *ΔΙΕΘΝΗ ΘΕΜΑΤΑ* (7 σελίδες) όσο και στα οικονομικά ζητήματα (16σελιδο ένθετο *ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*) από την εφημερίδα μαρτυράται από την έκταση που κάθε κατηγορία λαμβάνει. Στην κατηγορία *ΑΠΟΨΕΙΣ* (2 σελίδες) και ΑΠΟ *ΑΛΛΗ ΣΚΟΠΙΑ* (μια σελίδα) δημοσιεύονται *άρθρα γνώμης* και γράμματα των αναγνωστών, τα πολιστικά θέματα εκείνονται σε 5 σελίδες υπό τις κατηγορίες *ΒΙΒΛΙΟ, ΠΟΛΙΤΣΜΟΣ, ΑΤΖΕΝΤΑ, ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ*. Τέλος, για την κάλυψη ειδήσεων από τον αθλητικό χώρο προσφέρονται τρεις σελίδες (*ΑΘΛΗΤΙΚΑ*) ενώ το οπισθόφυλλο της εφημερίδας εξαντλείται σε ειδήσεις οικονομικού περιεχομένου τόσο από τον εσωτερικό όσο και από το διεθνή χώρο (*ΑΓΟΡΕΣ & ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ*).

Τόσο η μορφή, το περιεχόμενο όσο και η οργάνωση της ύλης της μαρτυρεί την ιδιαιτερότητα της εφημερίδας σε σχέση με τις υπόλοιπες πρωινές αθηναϊκές ημερήσιες εφημερίδες.

3.2 Παρουσίαση των ευρημάτων στα Νέα

3.2.1 Θεματική ανάλυση

Η θεματική επεξεργασία των δημοσιευμάτων Των Νέων που αναφέρονται στο σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου μας οδήγησε ώστε να καταγράψουμε ένα φάσμα θεματικών που λειτουργώντας συνδυαστικά μεταξύ τους συγκροτεί σημασιολογικά τη στάση που επέδειξε η εφημερίδα κατά τις εξεταζόμενες ημερομηνίες σε σχέση με το γεγονός.

Τα δημοσιεύματα που εντοπίζονται στο σύνολό τους είναι 65 ενώ οι θεματικές κατηγορίες που υπερτερούν ως προς τη συχνότητα εμφάνισης έναντι των άλλων είναι οι *πολιτικές – θέσεις δράσεις* (24 αναφορές), οι *καταγγελίες/εγκλήσεις* (23 αναφορές) και τα *πολιτικά – θεσμικά όργανα* (21 αναφορές). Στις υπόλοιπες κατηγορίες και συγκεκριμένα στην *εκκλησιαστική δραστηριότητα* ανευρίσκουμε 12 αναφορές, οι *θεσμικές θέσεις – δράσεις* ακολουθούν (9 αναφορές) ενώ οι *δημοσκοπήσεις* (3 αναφορές) ακολουθούν σε συχνότητα στην εφημερίδα.

Αναλυτικότερα, όπως αποτυπώνεται και στο Γράφημα 1.9, η υψηλή ορατότητα που σημειώνεται στα Νέα αναφορικά με τις *πολιτικές θέσεις – δράσεις*, όπου εντοπίζονται κυρίως ειδήσεις αναφορικά με τις αποφάνσεις (πορίσματα) των πολιτικών κομμάτων για το σκάνδαλο όπως προέκυψαν μετά τις εργασίες των αρμόδιων κοινοβουλευτικών οργάνων, η πολιτική πρωτοβουλία του Κ. Κιλτίδη να θέσει εαυτόν εκτός Ν.Δ., καθώς και οι καταθέσεις πολιτικών προσώπων στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου της Επιτροπής. Οι δικαστικές εξελίξεις κατά τη διάρκεια των εργασιών των δυο πρώτων Εξεταστικών Επιτροπών απασχόλησαν ιδιαίτερα Τα Νέα τα οποία κάλυψαν πιο συστηματικά τις ποινικές προεκτάσεις του ζητήματος σε σχέση με την τηλεόραση. Η δέσμευση των επίμαχων λογαριασμών της Μονής, διερεύνηση των συμβολαίων για τις ανταλλαγές των ακινήτων, η άσκηση ποινικών διώξεων σε εμπλεκόμενα μη πολιτικά πρόσωπα καλύφθηκαν επιμελώς από τον τύπο. Ωστόσο, ζητήματα που προέκυψαν και αφορούσαν στις κυβερνητικές παρεμβάσεις στο έργο της Δικαιοσύνης (παραίτηση δυο εισαγγελέων της υπόθεσης), στην παραγραφή των αδικημάτων για υπουργικά πρόσωπα, στην εμπλοκή της δικογραφίας (η καθυστέρηση αποστολής της στη Βουλή προκάλεσε αντιδράσεις) καθώς και η ποινική διερεύνηση της υπόθεσης εκβιασμού συγκρότησαν σημασιολογικά την εν λόγω θεματική.

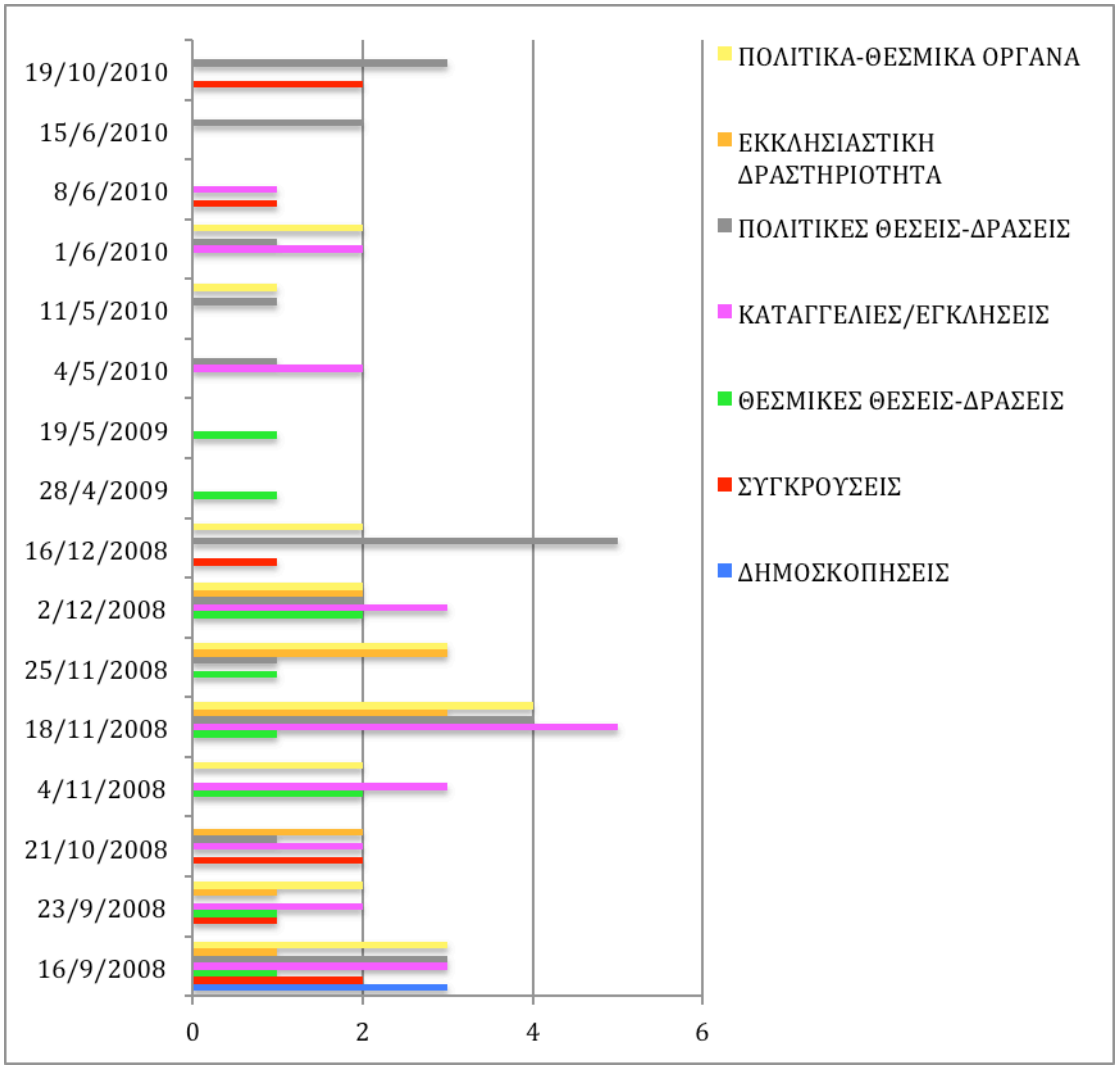
Ιδιαίτερη έμφαση δίνει η εφημερίδα στις *καταγγελίες/εγκλήσεις,* που επικεντρώνονται αφενός στις καταγγελίες πολιτικών και εξωθεσμικών παραγόντων (ΚΚΕ, Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων, οικολόγοι κάτοικοι και ιδιοκτήτες οικοπέδων) με αιχμή τις ανταλλαγές ακινήτων και τη λίμνη Βιστωνίδα αφετέρου σε πρόσωπα πολιτικά και μη που κλήθηκαν να καταθέσουν ως μάρτυρες στην Εξεταστική, οι οποίοι υπερασπιζόμενοι ο καθείς εαυτόν «προς ίδιον συμφέρον» προχώρησαν σε κατηγορίες – εγκλήσεις πολιτικών προϊσταμένων, υφισταμένων ή τρίτων εξωθεσμικών παραγόντων. Στην κατηγορία αυτή εντοπίζονται και καταγγελίες που αφορούν στις διαπλεκόμενες σχέσεις που είχε αναπτύξει η Μονή με πολιτικούς παράγοντες (περίπτωση Άκη Τσοχατζόπουλου), επιχειρηματικούς κύκλους (καταγγελία ΠΑΣΟΚ για Όμιλο Πάπιστα) και δημόσιο (οι γνωμοδοτήσεις του ελληνικού δημοσίου ήταν αντιγραφή των αιτιάσεων του Βατοπεδίου).

Εξίσου δυναμικά με την προηγούμενη θεματική καταγράφεται στην εφημερίδα και η κατηγορία *πολιτικά – θεσμικά όργανα* στην οποία είναι αξιοσημείωτες οι πολλαπλές αναφορές (7) στα δυο κεντρικά πρόσωπα της Μονής Βατοπεδίου, ηγούμενο Εφραίμ και μοναχό Αρσένιο. Είναι δηλωτικό του ενδιαφέροντος της εφημερίδας ο εστιασμός στα δυο εμπλεκόμενα μη πολιτικά πρόσωπα και συγκεκριμένα στον τρόπο με τον οποίο τοποθετήθηκαν απέναντι στην κυβέρνηση και στον πολιτικό κόσμο με αφορμή την κλήση τους στην Εξεταστική Επιτροπή αλλά και στην επιχειρηματική παρουσία τους στη Βόρεια Ελλάδα. Την ίδια στιγμή εξίσου πολλαπλές είναι οι αναφορές οι οποίες επικεντρώνονται στο πρόσωπο του πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή προχωρώντας σε αξιολογήσεις σε σχέση με τον τρόπο που επέλεξε να διαχειριστεί την κυβερνητική κρίση μετά το ξέσπασμα του σκανδάλου. Οι υπόλοιπες αναφορές εξειδικεύονται στα φερόμενα εμπλεκόμενα πρόσωπα των υπουργών της κυβέρνησης Θεόδωρου Ρουσόπουλου, Πέτρου Δούκα, Ευάγγελου Μπασιάκου και πολιτικών παραγόντων (Παναγιώτη Ψωμιάδη, Άκη Τσοχατζόπουλου).

Αντίστοιχα σεβαστός είναι και ο αριθμός δημοσιευμάτων που αναφέρεται στην *εκκλησιαστική δραστηριότητα* της Μονής καθώς οι ενέργειες των πρωταγωνιστών του σκανδάλου από πλευράς Βατοπεδίου (Εφραίμ – Αρσένιος) που ακολούθησαν μετά τη δημοσιοποίηση του γεγονότος οδήγησαν σε αρνητική ανάδραση στο εσωτερικό της εκκλησίας (αντιδράσεις από Αρχιεπίσκοπο Ιερώνυμο και Πατριαρχείο). Επιπροσθέτως, ο τρόπος με τον οποίο προωθούσε τα επιχειρηματικά σχέδιά της η Μονή πριν αλλά και οι κινήσεις στις οποίες προέβη κατά τη διάρκεια που το

σκάνδαλο απασχολούσε την επικαιρότητα δείχνουν να κεντρίζουν το ενδιαφέρον των ΜΜΕ.

Γράφημα 1.9 Συχνότητα θεματικής κατηγορίας ανά μέρα στα Νέα

Στην κατηγορία *θεσμικές θέσεις – δράσεις* συμπυκνώνται οι παρεμβάσεις από πλευράς Δικαιοσύνης αναφορικά με το γεγονός (δέσμευση λογαριασμών, παραίτηση εισαγγελέων, διερεύνηση των συμβολαίων – ανταλλαγών, εισαγγελικές διερευνήσεις για τη υπόθεση του βίντεο, τοποθετήσεις περί αλλαγής του νόμου ποινικής ευθύνης των υπουργών, ασκήσεις διώξεων μη πολιτικών προσώπων).

Η θεματική κατηγορία *συγκρούσεις* ανταποκρίνεται σημασιολογικά ως επί το πλείστον στα εσωτερικά «αλληλοκαρφώματα» και το έντονα συγκρουσιακό κλίμα που επικρατεί στους κόλπους της κυβέρνησης με αφορμή την εμπλοκή πολλών υπουργικών προσώπων στο σκάνδαλο. Μερίδα βουλευτών της κυβερνητικής

παράταξης ζητά επιτακτικά ανασχηματισμό και απομάκρυνση των εμπλεκομένων από τον κυβερνητικό σχηματισμό.Τα υπόλοιπα δημοσιεύματα εξαντλούνται στην πολιτική αντιπαράθεση Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ με αιχμή το σκάνδαλο και τις προεκτάσεις του (σύσταση ή μη Προανακριτικής, έκδοση κοινού ή μη πορίσματος).

Τέλος, στη θεματική *δημοσκοπήσεις* εντοπίζονται τρεις αναφορές σε δυο διαφορετικές δημοσκοπήσεις, της Metron Analysis για λογαριασμό του τηλεοπτικού σταθμού ΑΝΤ1 και της GPO του Mega με βασικό θέμα την οικονομία και τα σκάνδαλα, γεγονός που αναδείχθηκε σε πρώτο θέμα από την εφημερίδα στις 16/9/2008.

3.2.2 Μορφολογική ανάλυση

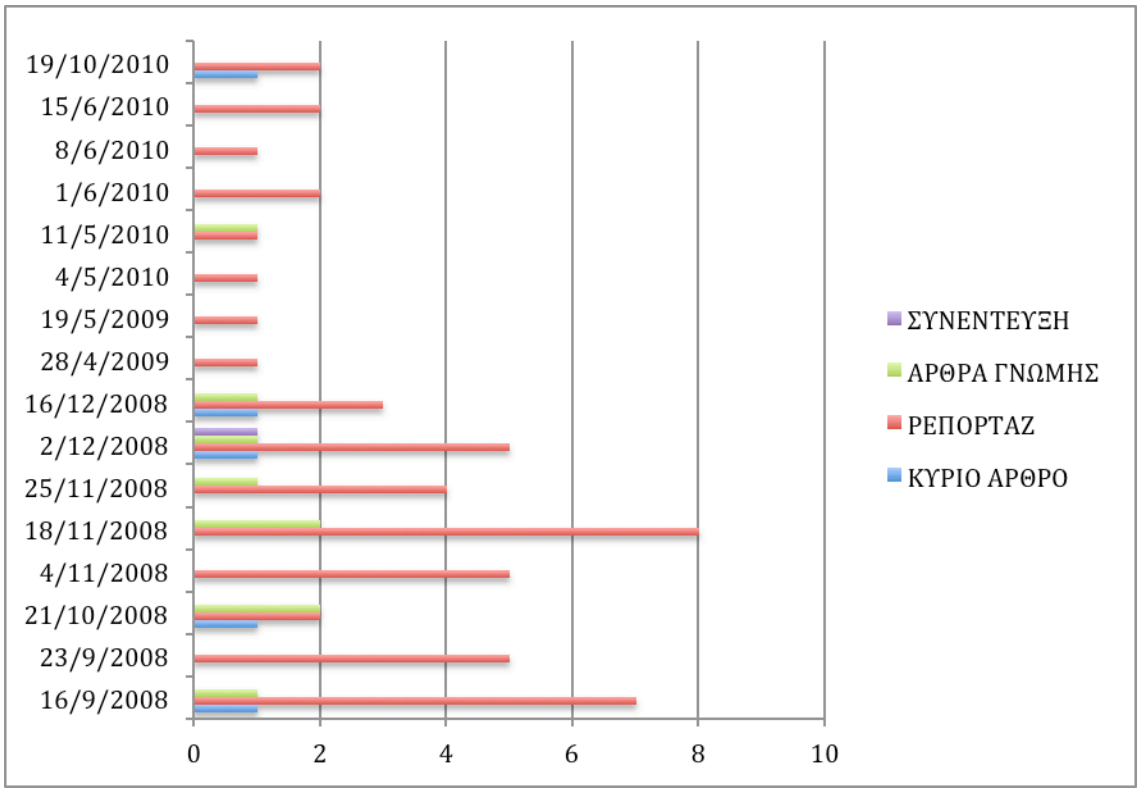
Η διερεύνηση της μορφολογικής κατηγοριοποίησης των δημοσιευμάτων που σχετίζονται με το σκάνδαλο Βατοπεδίου μας οδήγησε στις παρακάτω διαπιστώσεις. Σύμφωνα με το Γράφημα 1.10 όπου εξεικονίζεται η συχνότητα της μορφής των δημοσιευμάτων ανά ημέρα, είναι σαφής η επικυριαρχία των *ρεπορτάζ* (50 δημοσιεύματα) έναντι των άλλων κατηγοριών με αιχμή στις 18 Νοεμβρίου 2008 οπότε καταγράφεται ο υψηλότερος αριθμός *ρεπορτάζ* (8 δημοσιεύματα). Η υπόθεση εκβιασμού του επιχειρηματία Πάπιστα από τη δικηγόρο των ακτημόνων των οικοπέδων της Νέας Ραιδεστού, Τάνια Σωτηροπούλου, εμπλεκόμενοι και οι δυο στην υπόθεση Βατοπεδίου και οι ραγδαίες εξελίξεις που συνόδευσαν την υπόθεση με την αποκάλυψη του βίντεο από το κεντρικό δελτίο ειδήσεων του ΑΝΤ1 στις 15 Νοεμβρίου σε συνδυασμό με την εμπλοκή του τότε νομάρχη Θεσσαλονίκης για τα οικόπεδα απασχόλησαν έντονα την επικαιρότητα. Ήταν εύλογο τόσο τα έντυπα όσο και τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ να καλύψουν τις νέες πληροφορίες που συνεχώς δημοσιοποιούνταν μέσα από τη χρήση των *ρεπορτάζ*.

Η καταγραφή του επεισοδιακού του γεγονότος δικαιολογεί τη σχεδόν αποκλειστική χρήση της εν λόγω μορφολογικής κατηγορίας καθώς και η συστηματική καταγραφή και η με έμφαση στην λεπτομέρεια κάλυψη του γεγονότος από τα έντυπα ΜΜΕ που συνιστά ένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μέσου.

Επιπλέον, συναντάμε 9 *άρθρα γνώμης* τα οποία προβαίνουν σε αξιολογήσεις προσώπων πολιτικών και μη (εκκλησιαστικών παραγόντων) ενώ εντοπίζονται 5 *κύρια άρθρα*, τα οποία δίνουν το στίγμα της εφημερίδας αναφορικά με την τρέχουσα επικαιρότητα του ζητήματος. Αν και καμία μορφολογική κατηγορία δεν απουσιάζει στην περίπτωση Των Νέων, ωστόσο η *συνέντευξη* εμφανίζει τη χαμηλότερη δυναμική

καθώς ανευρίσκουμε μόλις ένα δημοσίευμα και αφορά τη *συνέντευξη* του Χαράλαμπου Αθανασίου, προέδρου της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων που παρουσιάζεται στις 2 Δεκεμβρίου του 2008 με κύριο θέμα το νόμο περί ποινικής ευθύνης των υπουργών.

Γράφημα 1.10 Συχνότητα μορφής ανά μέρα στα Νέα

3.2.3 Συνδυαστική ανάλυση μορφής – θεμάτων

Ο Πίνακας 1.8 στον οποίο περιγράφεται η σχέση μορφής και περιεχομένου του μηνύματος αναδεικνύει την υψηλή δυναμική που κατέχει η μορφή του *ρεπορτάζ* για την απόδοση του γεγονότος. Η συντριπτική πλειονότητα των δημοσιευμάτων στα Νέα αποδίδεται με την εν λόγω μορφολογική κατηγορία ενώ ακολουθεί με σαφή διαφορά η κατηγορία των *άρθρων γνώμης*. Τα *κύρια άρθρα* που αναφέρονται στο γεγονός αν και παρουσιάζουν τη χαμηλότερη δυναμική εκ πρώτης όψεως με εξαίρεση την κατηγορία της *συνέντευξης*, η παρουσία της οποίας είναι ιδιαίτερα ισχνή (μόλις ένα δημοσίευμα), εντούτοις θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ένα κύριο άρθρο φιλοξενείται ανά ημέρα σε κάθε φύλλο της εφημερίδας, γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι από τις 16 εξεταζόμενες ημέρες, τις 5 ημέρες το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου απασχόλησε το κεντρικό άρθρο της εφημερίδας. Ως εκ τούτου,

αναδεικνύεται η ιδιαίτερη βαρύτητα που δίνεται στο γεγονός από την ίδια την εφημερίδα, η οποία δεν παραλείπει να δώσει το ιδεολογικο – πολιτικό στίγμα της αναφορικά με το γεγονός.

Αναλυτικά, μέσα από τα *ρεπορτάζ* εντοπίζονται όλες οι θεματικές που εξ' αρχής απομονώσαμε με τις *καταγγελίες/εγκλήσεις* να υπερέχουν έναντι των άλλων. Οι καταγγελτικές αναφορές σε πρόσωπα που εμπλέκονται με την υπόθεση, οι καταθέσεις μαρτύρων (καταβάση πολιτικών – θεσμικών προσώπων) που εντείνουν το ήδη οξυμένο κλίμα καθώς και διάθεση «αποκάλυψης» άγνωστων στοιχείων για τις συναλλαγές Δημοσίου – Μονής τόσο από αντιπολιτευόμενες δυνάμεις (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ) όσο και εξωθεσμικούς παράγοντες (ακτήμονες, τοπική κοινωνία Χαλκιδικής, Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων, οικολόγοι κ.λπ.) καλύπτουν σημασιολογικά το φάσμα της εν λόγω θεματικής.

Αντιστοίχως, υψηλή είναι η δυναμική των *πολιτικών θέσεων – δράσεων* καθώς και των *πολιτικών – θεσμικών οργάνων* όπου γίνεται χρήση της μορφή του *ρεπορτάζ* προκειμένου ν'αποδοθεί ως επί το πλείστον το επεισοδιακό του γεγονότος και οι τρέχουσες εξελίξεις (τοποθετήσεις κομμάτων απέναντι σε πολιτικές δηλώσεις, καταθέσεις μαρτύρων, στη διεξαγωγή των εργασιών της Εξεταστικής, στη λήψη πολιτικών πρωτοβουλιών, στην έκδοη πορισμάτων κ.λπ.) τις οποίες έχουμε ήδη επισημάνει στη θεματική ανάλυση.

Αξιοσημείωτο είνα το γεγονός ότι σχεδόν αποκλειστικά χρησιμοποιείται η εν λόγω μορφή προκειμένου να αποδοθούν ζητήματα που άπτονται της δραστηριότητας της εκκλησίας, θεσμικών παρεμβάσεων καθώς και πολιτικών αντιπαραθέσεων. Πρόκειται για θεματικές που εμπεριέχουν το επεισοδιακό στοιχείο άλλωστε καθώς οι εξελίξεις της υπόθεσης συνοδεύονταν αντίστοιχα είτε από ενέργειες εκκλησιαστικών, θεσμικών ή πολιτικών παραγόντων. Επιπλέον, οι δημοσκοπήσεις που απασχόλησαν το φύλλο της 16^{ης} Σεπτεμβρίου 2008 εντοπίζονται σε δυο *ρεπορτάζ* την ημέρα εκείνη καθώς η δημοσιοποίηση τω αποτελεσμάτων τους προκάλεσε «ντόμινο» αντιδράσεων στα δυο αντίπαλα στρατόπεδα (ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ.).

Υπό την μορφή των *άρθρων γνώμης* συναντούμε 9 δημοσιεύματα στα οποία γίνεται αναφορά κατά κύριο λόγο στις κυβερνητικές προθέσεις σχετικά με την υπόθεση, εξειδικεύοντάς τις σε μαγάλο βαθμό στον πρωθυπουργό Κώστα Καραμανλή, τις ενέργειες της Μονής Βατοπεδίου και κατ' επέκταση τη στάση της εκκλησίας απέναντι

στις αποκαλύψεις και τέλος στη συζήτηση που επανήλθε στο προσκήνιο με αφορμή το γεγονός για το νόμο περί ποινικής ευθύνης των υπουργών.

Με τη χρήση της μορφής του *κύριου άρθρου* εντοπίζονται συνολικά 5 δημοσιεύματα τα οποία καλύπτουν τις ενδοπαραταξιακές συγκρούσεις στη Ν.Δ. αλλά και τις αντιπαραθέσεις ανάμεσα σε συμπολίτευση και αντιπολίτευση, στους πολιτικούς χειρισμούς της κυβέρνησης και προσωπικά του πρωθυπουργού για το σκάνδαλο ενώ δεν εκλείπουν και οι πολιτικής βασει δημοσκοπήσεων αξιολογήσεις.

Τέλος, υπό τη μορφή της *συνέντευξης* καλύφθηκε μόνο μια θεματική αυτή των θεσμικών δράσεων ενόψει και της συζήτησης στη Βουλή για την πρόταση του νόμου ποινικής ευθύνης των υπουργών.

Όπως ήδη έχουμε επισημάνει αναφορικά με τη φυσιογνωμία του εξεταζόμενου μέσου, Τα Νέα συνιστούν μια κατά βάση λαϊκή εφημερίδα η οποία αφενός επικεντρώνεται στο «ρεπορταζιακό» ύφος της με σύντομα κείμενα, αφετέρου διαθέτει μια μεγάλη ομάδα αρθρογράφων, οι οποίοι καλούνται να τοποθετηθούν απέναντι στα ζητήματα που απασχολούν το δημόσιο χώρο ανταποκρινόμενοι στις επιταγές της αγοράς.

Πίνακας 1.8 Σχέση μορφής – θεματικής κατηγορίας στα ΝΕΑ

	ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΑΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ	**1**	**2**		
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	**2**	**7**		
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		**8**	**1**	**1**
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ-ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		**19**	**4**	
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	**3**	**16**	**5**	
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		**10**	**2**	
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΌΡΓΑΝΑ	**1**	**16**	**4**	
ΣΥΝΟΛΟ	**8**	**78**	**16**	**1**

3.2.4 Καταγραφή και συνδυαστική ανάλυση τίτλων πρώτων εδήσεων – τίτλων γεγονότος

Η καταγραφή των πρώτων ειδήσεων στη στήλη *ΤΑ ΝΕΑ – ΠΡΩΤΗ ΕΙΔΗΣΗ* και των τίτλων σε σχέση με το γεγονός που εξετάζουμε που αποτυπώνονται στη στήλη *ΤΑ ΝΕΑ – ΤΙΤΛΟΙ* εξυπηρετεί να προωθήσουμε τις διερευνητικές μας προθέσεις αναφορικά με τη λειτουργία της ημερήσιας διάταξης των ειδήσεων στο υπό εξέταση μέσο σε πρώτο επίπεδο και σε δεύτερο να στοιχειοθετήσουμε πληρέστερα τη φυσιογνωμία του μέσα στο ευρύτερο επικοινωνιακό πλαίσιο αντιπαραβάλλοντάς το με τα υπολειπόμενα εξεταζόμενα μέσα (βλ. Κεφάλαιο 4).

Παρατηρώντας τον Πίνακα 1.9 διαπιστώνουμε ότι το υπό εξέταση γεγονός απασχόλησε 5 πρωτοσέλιδα της Εφημερίδας – αριθμός ίσος και με τον αριθμό των κυρίων άρθρων που εμφανίζονται στην εφημερίδα – και συγκεκριμένα στις 23/9/2008, 18/11/2008, 25/11/2008, 2/12/2008, και 16/12/2008 από τις συνολικά 16 εξεταζόμενες ημέρες. Πρόκειται, για τους πρώτους μήνες δημοσιοποίησης του σκανδάλου, οπότε το ζήτημα απασχολούσε έντονα την επικαιρότητα. Αυτό που συνάγεται παράλληλα είναι ότι κατά τους πρώτους μήνες το σκάνδαλο εμφανίζεται να έχει υψηλή ορατότητα καθώς ο αριθμός των δημοσιευμάτων μέχρι και τις 16 Δεκεμβρίου του 2008 κυμαινόταν από 5 έως δέκα ανά φύλλο σε αντίθεση με τα έτη 2009 και 2010 όπου τα δημοσιεύματα περιορίζονται σημαντικά – από ένα έως τρία –. Αντίστοιχα περιορίζεται και η αξιολογική τους τοποθέτηση με όρους agenda – s etting καθώς το γεγονός εμφανίζεται στις πρώτες εσωτερικές σελίδες της εφημερίδας μόνο το 2008. Στα υπόλοιπα φύλλα του 2009 και 2010, η ορατότητα του γεγονότος δείχνει να έχει αποδυναμωθεί αν κρίνουμε την αξιολογική του τοποθέτηση στην ημερήσια ειδησεογραφική ύλη.

Ειδικότερα, στις 23 Σεπτεμβρίου, η εσωκομματική κόντρα στη Ν.Δ. με αφορμή την πολιτική δήλωση του υπουργού Εθνικής Άμυνας Ευάγγελου Μεϊμαράκη «να μην σπαταλούμε το κεφάλαιο του Πρωθυπουργού για κάλυψη των προσωπικών μας συμφερόντων» αφήνοντας υπόνοιες για την εμπλοκή του Θεόδωρου Ρουσόπουλου στο σκάνδαλο Βατοπεδίου ήταν το πρώτο θέμα της εφημερίδας ενώ τα επόμενα πρωτοσέλιδα που κάλυψαν το γεγονός ήταν η υπόθεση του εκβιασμού στις 18 Νοεμβρίου δημιουργώντας ένα φαύλο κύκλο αντεγκλήσεων, διαψεύσεων και συγκρούσεων ανάμεσα στα δυο μεγάλα κόμματα και στις 25 Νοεμβρίου η εστίαση στις επιχειρηματικές δραστηριότητες της Μονής και τις διαπλεκόμενες σχέσεις που ή

ίδια είχε αναπτύξει με πολιτικούς και επιχειρηματικούς κύκλους. Στις 2 Δεκεμβρίου η κατάθεση του νομικού συμβούλου της Κτηματικής Εταιρείας Δημοσίου που μετατόπισε το βάρος των ευθυνών σε δυο υπουργικά πρόσωπα (Πέτρο Δούκα και Ευάγγελο Μπασιάκο) και αντίστοιχα στις 16 Δεκεμβρίου, οπότε το πόρισμα της πρώτης εξεταστικής εκδόθηκε, έφεραν το σκάνδαλο στην κορυφή της ατζέντας των ΜΜΕ.

Πίνακας 1.9 Παρουσίαση τίτλων πρώτων ειδήσεων και τίτλων για το γεγονός ανά μέρα

	ΤΑ ΝΕΑ – ΠΡΩΤΗ ΕΙΔΗΣΗ	ΤΑ ΝΕΑ - ΤΙΤΛΟΙ
16/9/2008	Άλμα Γιώργου και προβάδισμα ΠΑΣΟΚ	3[127]-Φόρο σκανδάλων πληρώνει ο Καραμανλής 8-Περί Δημοκρατίας με αιχμές Βουλγαράκη *8-Σοκ και δέος στο Μαξίμου*[128] *8-9Ναυάγησε η Ν.Δ. Σε σκάνδαλα-οικονομία* *10-Ο Σανιδάς έβαλε στο στόχαστρο το ΠΑΣΟΚ* 10-Κόλπα Αλογοσκούφη για να ενοχοποιήσει το ΠΑΣΟΚ 10-ΚΚΕ: Μόνο στη Χαλκιδική τα μοναστήρια διεκδικούν 80.000 στρέμματα 11-Ιερώνυμος: Θα πω πολλά Οπ-Διαθήκες
23/9/2008	**Πυροβόλησε Ρουσόπουλο ο Μεϊμαράκης**	*8-9 Έκανε ανασχηματισμό ο Μεϊμαράκης* *10-Δέσμευσαν "ιερούς" λογαριασμούς* *10-Ό,τι ζητούσε ο Εφραίμ το αντέγραφε το Δημόσιο* *11-Διακοπή εργασιών στα οικόπεδα-φιλέτα* 11-Και 3 αρχαιολογικούς χώρους παραχώρησαν στο Βατοπαίδιο!
21/10/2008	Άλμα ανεργίας Βουτιά στα ακίνητα	3-Γαλάζιοι ανταρτοφύλακες για την Προανακριτική 10-"Έδωσαν αέρα, πήραν φιλέτα" 10-Η αγία διαρπαγή 10-Το σκάνδαλο συνεχίζεται

[127] Ο αριθμός αντιστοιχεί στη σελίδα στην οποία προβλήθηκε το δημοσίευμα.

		11-Απειλεί τους αντάρτες με πρόωρες εκλογές
4/11/2008	Τούνελ λιτότητας και 50.000 απολύσεις	*12-"Κλείστε τα μάτια της Δικαιοσύνης"* 12-Οικολόγοι κατά Σουφλιά για τη Βιστωνίδα 12-Στο στόχαστρο τα συμβόλαια και οι ιερές ανταλλαγές ακινήτων *13-"Βοηθήστε τον Γέροντα"* 13-"Άδειασαν" τον Δούκα για την παραχώρηση της Βιστωνίδας
18/11/2008	**Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες**	*8-"Έδωσα λεφτά στον Κουκουβίνο"* *8-Αμοντάριστο στη Βουλή σήμερα το βίντεο του εκβιασμού* 8-"Από το 1996 οριοθετημένος υγροβιότοπος η Βιστωνίδα *9-Απειλές, εκβιασμοί και υποκλοπές μεταξύ "φίλων"* 9-"Εγκλωβιστήκαμε και καταστραφήκαμε από το Βατοπέδι" 9-Παραδόσεις 10-Αρσένιος: "Η κυβέρνηση αγκαλιάζει το πρόγραμμα" 10-Στο μικροσκόπιο τα συμβόλαια της Κ. Πελέκη 10-Κυρώσεις όταν αποδειχθούν εκκλησιαστικά παραπτώματα Οπ-Αναπνοές
25/11/2008	**Φως στα τεφτέρια της "Βατοπέδι Α.Ε."**	*8-9-Εφραίμ και Αρσένιος γύρισαν την πλάτη στη Βουλή* *8-Τα κατά Εφραίμ και Αρσένιο σχέδια* *9-Ως ύποπτοι στον εισαγγελέα* Κουκουβίνος-Σωτηροπούλου *10-Καλογερική λογιστική* Οπ-Άβατον
2/12/2008	**Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο (Σε πλαίσιο: ΤΑ**	3-Η φτώχεια φέρνει εκπτώσεις 6-Παράπλευρες αποκαλύψεις *8-Εφραίμ κερνάει, Εφραίμ πίνει* *9-Με κατάθεση βόμβα άδειασε δυο υπουργούς*

[128] Οι τίτλοι με *πλάγια μορφοποίηση (italics)* υποδηλώνουν ότι το θέμα εμφανίστηκε πέρα από τις εσωτερικές της σελίδες και στο πρωτοσέλιδο της εφημερίδας.

	ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ)	9-Ο Πάπιστας εισέπραττε ενοίκια από το Δημόσιο πριν φτιάξει τα κτίρια! 9-"Εμείς είχαμε κερδίσει τη δίκη" 10-Μισή αλλαγή στο Βατοπέδι 20-Δεν νοείται άλλη παραγραφή για υπουργούς και άλλη για συμμετόχους
16/12/2008	**Συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι (Σε πλαίσιο Ποινικές ευθύνες σε πέντε)**	3-Πέντε κόμματα, πέντε ματα 3-Βατοπαιχνίδια *7-Κωδικός-κουκούλωμα* *8-Τέσσερις Καταδίκες και μία "άφεση αμαρτιών"* 8-"Με ομπρέλα Μαξίμου στήθηκε το σκάνδαλο"
28/4/2009	Και πριμ σπιτιού στη μάχη των εκλογών	12-Χαραμάδα για Βουλή από τον Σανιδά
19/5/2009	Η γρίπη χτύπησε την πόρτα μας	*10-11-Πελέκησαν τριάντα για το Βατοπέδι*
4/5/2010	Έκτακτη εισφορά για ελεύθερους επαγγελματίες	16-Δούκας κάρφωσε Αγγέλου για το Βατοπέδι
11/5/2010	Όλο το νομοσχέδιο για το νέο Ασφαλιστικό	17-Αγγέλου: Ήμουν απλός συνεργάτης του Καραμανλή! 17-Πολιτικός αφανισμός
1/6/2010	Παγκόσμια κατακραυγή	12-Η Ν.Δ. ποντάρει στην off shore που έκανε μπίζνες με το Βατοπέδι 13-Τα media, ο ΠΑΟΚ και το σπίτι της Ακρόπολης
8/6/2010	SOS για το εφάπαξ στο Δημόσιο	10-...Και ο Κοντός τον Κιλτίδη για το Βατοπέδι
15/6/2010	Τέσσερα μπράβο από Ρεν, Ακερμαν, Τρισέ και ελεγκτές της τρόικας και μια προβοκάτσια από	*12-Άνοιξαν την πόρτα οι Βατοπεδινοί* 13-Βατοπέδι: Σε άδεια έδρανα η συζήτηση επί των πέντε πορισμάτων

	τη Moody's που ξαφνικά μας υποβάθμισε πολύ	
19/10/2010	Φορολογικό απόρρητο τέλος!	3-Παραπομπή οι μεν, μηνύσεις οι δε 10-11-Τρία κόμματα δείχνουν Ειδικό Δικαστήριο 11-Απειλούν με μηνύσεις και αγωγές

ΣΥΝΟΛΟ **65**

Στις 11 υπόλοιπες εξεταζόμενες ημέρες αποτύπωνεται από τους πρώτους τίτλους των δημοσιευμάτων ο σαφής προσανατολισμός της εφημερίδας σε ζητήματα που αφορούν την καθημερινότητα του πολίτη (οικονομικά, ασφαλιστικά, κοινωνικά ζητήματα) με εξαίρεση το φύλλο της 16ης Σεπτεμβρίου όπου οι δημοσκοπήσεις που φέρνουν για πρώτη φορά τον Γιώργο Παπανδρέου μπροστά έναντι του Κώστα Καραμανλή αναδεικνύονται σε πρώτη είδηση.

Ειδικότερα, η εφημερίδα αναδεικνύει μέσα από τα πρωτοσέλιδα της θέματα όπως η αύξηση των ποσοστών ανεργίας, η χαμηλή ζήτηση ακινήτων (21/10/2008), οι απαισιόδοξες προβλέψεις της Κομισιόν για λιτότητα και απολύσεις στην Ελλάδα (4/11/2008), η εξαγγελία φοροαπαλλακτικών μέτρων ενόψει εκλογών (28/4/2009), το πρώτο κρούσμα της γρίπης των χοίρων στην Ελλάδα (19/5/2009), η έκτακτη εισφορά για ελεύθερους επαγγελματίες (4/5/2010), το νέο νομοσχέδιο για το ασφαλιστικό (11/5/2010), το κύμα φυγής στο Δημόσιο με άμεσες συνέπειες στο ταμείο των υπαλλήλων (8/6/2010), η υποβάθμιση της Ελλάδας από διεθνείς αξιολογικούς οίκους, η πορεία εφαρμογής του ελληνικού οικονομικού προγράμματος (15/6/2010) καθώς και η κατάργηση του φορολογικού απορρήτου (19/10/2010) αξιολογήθηκαν πρωταρχικά από την ημερήσια αθηναϊκή εφημερίδα.

Στη λίστα των πρώτων ειδήσεων της εφημερίδας εντοπίζουμε καθ'όλη τη διάρκεια των εξεταζομένων ημερών ένα θέμα που αντλείται από τη διεθνή ειδησεογραφία και αφορά στην πολύνεκρη επίθεση που δέχτηκε στολίσκος που μετέφερε ανθρωπιστική βοήθεια στη Γάζα από τον ισραηλινό στρατό (1/6/2010).

Επιπλέον αναφορικά με την παρουσία τίτλων του γεγονότος στην πρώτη σελίδα της εφημερίδας, διαπιστώνεται ότι κατά το 2008 προβάλλονται πλέον των δυο

δημοσιευμάτων σε κάθε φύλλο σε αντίθεση με τις υπόλοιπες εξεταζόμενες ημερομηνίες κατά το 2009 και 2010, οπότε η ορατότητα του σκανδάλου στην πρώτη σελίδα εξασθενεί καθώς εμφανίζεται μόνο στις 15/9/2009, οπότε ασκήθηκε η ποινική δίωξη σε βάρος μη πολιτικών προσώπων και στις 15/6/2010, ημερομηνία κατά την οποία δήλωσε την αποχώρησή του από το κόμμα της Ν.Δ. ο Κώστας Κιλτίδης.

Αυτό που πρωτογενώς εξάγεται μέσα από την καταγραφή και παρατήρηση των κεντρικών τίτλων της εφημερίδας είναι ότι τόσο στο πλαίσιο λειτουργίας του εμπορικού προτύπου όσο και σε συνδυασμό με την ευρεία κατηγορία του πληθυσμού στην οποία απευθύνεται, τα ζητήματα που επιλέγονται κάθε φορά να αναδειχθούν πρωτίστως είναι ζητήματα που προέρχονται από την εσωτερική ειδησεογραφία και άπτονται της πολιτικής και κοινωνικής καθημερινότητας. Τα θέματα αυτά άλλωστε παρουσιάζουν το μεγαλύτερο βαθμό διείσδυσης στο αναγνωστικό κοινό, παράμετρος που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη από το μέσο το οποίο στοχεύει σ' ένα διττό στόχο: αυτόν της πληροφόρησης και της προσέλκυσης.

Στη βάση αυτού του διττού άξονα πληροφόρηση/προσέλκυση παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η περαιτέρω διερεύνηση των τίτλων που απέδωσαν το γεγονός που εξετάζουμε από γλωσσολογικής άποψης.

Δημοσκοπήσεις

1. **Ναυάγησε η Ν.Δ. Σε σκάνδαλα – οικονομία**[129] / Με 2,2 μονάδες μπροστά το ΠΑΣΟΚ για πρώτη φορά μετά το 2000, σύμφωνα με δημοσκόπηση της Metron Analysis / ΓΚΑΛΟΠ ΤΗΣ GPO / Κάρτες για παραίτηση Βουλγαράκη, Σκάνδαλο Βατοπαιδίου και ψήφο εμπιστοσύνης σε Καραμανλή – Παπανδρέου

Συγκρούσεις

1. Περί Δημοκρατίας με αιχμές Βουλγαράκη
2. **Σοκ και δέος στο Μαξίμου**[130] / Πιέσεις σε Καραμανλή για άμεσα μέτρα μετά τα γκάλοπ / Εισηγήσεις για επίδειξη δύναμης απέναντι στους αντάρτες / ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ!
3. **Έκανε ανασχηματισμό ο Μεϊμαράκης** [131] / Επίθεση σε Ρουσόπουλο – Αλογοσκούφη, στους οποίους καταλόγισε ότι «σπαταλούν το κεφάλαιο του

[129] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση.*

[130] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Κατρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη.*

Πρωθυπουργού» / Κλίμα πανικού στη Ν.Δ. / Ζημιά στην κυβέρνηση / Βολές κατά Ρουσόπουλο / Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΕΙΧΕ ΣΤΟΧΟ

4. Γαλάζιοι ανταρτοφύλακες για την Προανακριτική / Ενώ η κρίση χτυπά την αγορά ακινήτων
5. **Απειλεί τους αντάρτες με πρόωρες εκλογές**[132] / Εκβιασμός Καραμανλή για τη μυστική ψηφοφορία της Παρασκευής / Σενάρια για παραίτηση / Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ
6. Με ομπρέλα Μαξίμου στήθηκε το σκάνδαλο / ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΠΑΣΟΚ / Η γαλάζια φόρμουλα
7. ...Και ο Κοντός τον Κιλτίδη για το Βατοπέδι / Η επιστολή Κοντού / Κιλτίδης: Ανακρίβειες
8. Παραπομπή οι μεν, μηνύσεις οι δε / Ενώ ο Γιώργος σήκωσε το γάντι για εκλογές
9. Απειλούν με μηνύσεις και αγωγές / ΓΙΑ ΠΟΙΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και απάτη κατ' εξακολούθηση του Δημοσίου / Ονομαστική ψηφοφορία στις 16 Νοεμβρίου / Τα πορίσματα για τους εμπλεκόμενους

Θεσμικές θέσεις – δράσεις

1. **Ο Σανιδάς έβαλε στο στόχαστρο το ΠΑΣΟΚ**[133] / Μετά τις βολές εναντίον του για την «απαλλαγή» υπουργών για το Βατοπαίδιο
2. Δέσμευσαν «ιερούς» λογαριασμούς / Μπλόκο στα 41 εκατ. ευρώ της Μονής Βατοπαιδίου από την πώληση του ολυμπιακού ακινήτου / Ψάχνουν και λογαριασμούς Εφραίμ / ΓΙΑ ΞΕΠΛΥΜΑ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ
3. **Κλείστε τα μάτια της Δικαιοσύνης**[134] / Μέτωπο δικαστών και δικηγόρων κατά των παρεμβάσεων στο έργο της από την κυβέρνηση / ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟ Κορυφαία παρέμβαση η υπόθεση Βατοπεδίου με την πρωτοφανή στα ποινικά χρονικά παραίτηση δυο εισαγγελέων για παρεμβάσεις στο έργο τους / Οι πρωταγωνιστές της σύγκρουσης
4. Στο στόχαστρο τα συμβόλαια και οι ιερές ανταλλαγές ακινήτων / Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΠΕΛΕΚΗ – ΕΚΤΙΜΗΤΕΣ
5. Στο μικροσκόπιο τα συμβόλαια της Κ. Πελέκη / Έκπτωση...90%
6. Ως ύποπτοι στον εισαγγελέα Κουκουβίνος – Σωτηροπούλου

---

[131] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Πυροβόλησε Ρουσόπουλο ο Μεϊμαράκης / Στα άκρα η κόντρα στη Ν.Δ. / Σπαταλά το κεφάλαιο του Καραμανλή.*

[132] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Εκβιάζει τους αντάρτες ο Καραμανλής / Αν ψηφίσετε προανακριτική πέφτει η κυβέρνηση / ΣΕΝΑΡΙΑ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗΣ – ΧΩΡΙΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟ Ο ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ.*

[133] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Δεσμεύουν τους λογαριασμούς / Ο Δούκας υπέγραψε την τελευταία πράξη.*

[134] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Κεραυνοί δικαστών για τις παρεμβάσεις.*

7. Παράπλευρες αποκαλύψεις / Προβολείς
8. Δεν νοείται άλλη παραγραφή για υπουργούς και άλλη για συμμετόχους / Χαράλαμπος Αθανασίου ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ
9. Χαραμάδα για Βουλή από τον Σανιδά / Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου ζητά εφέτη –ανακριτή για το Βατοπέδι / ΑΝ ΑΝΑΛΑΒΕΙ ΕΦΕΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Έχει δικαίωμα αποστολής της δικογραφίας στη Βουλή εφόσον κρίνει ότι προσκρούει σε εμπλοκή υπουργών
10. **Πελέκησαν τριάντα για το Βατοπέδι**[135] / Αντιμέτωποι με διώξεις για έξι κακουργήματα για τις ιερές ανταλλαγές της Μονής. Αναμένεται η προσωποποίηση των κατηγοριών / ΤΑ ΕΞΙ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ Απιστία, απάτη, ψευδή βεβαίωση εις βάρος του Δημοσίου, ξέπλυμα ηθική αυτουργία και άμεση συνέργεια / Τα βασικά πρόσωπα που εξετάστηκαν ως ύποπτοι για το Βατοπέδι

Καταγγελίες/Εγκλήσεις

1. ΚΚΕ: Μόνο στη Χαλκιδική τα μοναστήρια διεκδικούν 80.000 στρέμματα
2. Ό,τι ζητούσε ο Εφραίμ το αντέγραφε το Δημόσιο / ΟΙ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΗΤΑΝ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΙΤΙΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ / Οι αντίδικοι έχουν τα ίδια επιχειρήματα!
3. Και 3 αρχαιολογικούς χώρους παραχώρησαν στο Βατοπαίδιο!
4. Έδωσαν αέρα, πήραν φιλέτα / Τι κατέθεσε στην εισαγγελέα τοπογράφος, μάρτυρας στην υπόθεση Βατοπεδίου / Τα τηλεφωνήματα / Ο Εφραίμ / ΆΛΛΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ
5. Οικολόγοι κατά Σουφλιά για τη Βιστωνίδα
6. Άδειασαν τον Δούκα για την παραχώρηση της Βιστωνίδας / ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ / Και στον Φωτιάδη
7. **Έδωσα λεφτά στον Κουκουβίνο**[136] / Ο συνιδιοκτήτης της Ανθεμιάς κατέθεσε για τον εκβιασμό και τις σχέσεις του με το Βατοπέδι / Είχαν παιδιά / Ήξερε η Σωτηροπούλου / Πώς στήθηκε η Ανθεμιάς / ΣΤΗΜΕΝΟΙ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΙ
8. **Αμοντάριστο στη Βουλή σήμερα το βίντεο του εκβιασμού**[137]
9. **Απειλές, εκβιασμοί και υποκλοπές μεταξύ φίλων**[138] / Η μάρτυρας – κλειδί στήριξε τον Ψωμιάδη και επικαλέστηκε κασέτα / Υπήρχε απειλή / Στο νοσοκομείο ο Μ.

[135] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Βαρύ πελέκη…για το Βατοπέδι.*

[136] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες.*

[137] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες / εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι.*

Κουκουβίνος / ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΚΟΜΜΑ Η Κ. Κάνου και η Τ. Σωτηροπούλου ήταν φίλες στο ίδιο κόμμα (Ν.Δ.). Αυτή έκλεισε το ραντεβού με τον Ψωμιάδη για τα οικόπεδα της Ραιδεστού.

10. «Εγκλωβιστήκαμε και καταστραφήκαμε από το Βατοπέδι» / ΚΡΑΥΓΗ ΑΓΩΝΙΑΣ ΑΠΟ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΠΟΥ ΑΓΟΡΑΣΑΝ ΟΙΚΟΠΕΔΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΝΗ
11. Παραδόσεις
12. **Με κατάθεση βόμβα άδειασε δυο υπουργούς**[139] / Μας έδωσαν εντολές Μπασιάκος και Δούκας για τις ανταλλαγές / Παρουσία Αρσένιου / Ρίζος κατά Ρουσόπουλου / ΘΑ ΚΑΝΕΤΕ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ / Επίθεση Αλαβάνου κατά γραβατωμένων υπουργών που κυκλοφορούν ελεύθεροι
13. Ο Πάπιστας εισέπραττε ενοίκια από το Δημόσιο πριν φτιάξει τα κτίρια! / ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΠΑΣΟΚ / Στέγασε ΣΔΟΕ – Εφορίες
14. «Εμείς είχαμε κερδίσει τη δίκη» / Η Ν.Δ. παρέδωσε τη Βιστωνίδα, είπαν χθες Φωτιάδης και Δρυς στην Εξεταστική / Ομόφωνη παραχώρηση / Ο Εφραίμ με ρωτούσε / Μαγγίνας καρφώνει Τσιτουρίδη Παναγιωτόπουλο
15. Δούκας κάρφωσε Αγγέλου για το Βατοπέδι / Αλεξικέραυνο της Ν.Δ. ο Σανιδάς
16. Η Ν.Δ. ποντάρει στην off shore που έκανε μπίζνες με το Βατοπέδι
17. Τα media, ο ΠΑΟΚ και το σπίτι της Ακρόπολης / Οι πολυσχιδείς δραστηριότητες του Γιώργου Σαχπατζίδη / Άδοξο τέλος / Η ΣΧΕΣΗ Από τη δεκαετία του '80 ο επιχειρηματίας διατηρούσε στενή σχέση με τον Α. Τσοχατζόπουλο / Από την Κατερίνη στο Βατοπέδι...

Πολιτικές θέσεις – δράσεις

1. Κόλπα Αλογοσκούφη για να ενοχοποιήσει το ΠΑΣΟΚ / ΕΝΩ ΟΙ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙΚΥΡΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ Ν.Δ.
2. Το σκάνδαλο συνεχίζεται
3. Από το 1996 οριοθετημένος υγροβιότοπος η Βιστωνίδα / ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΛΑΛΙΩΤΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
4. Η φτώχεια φέρνει εκπτώσεις / Ενώ το ΠΑΣΟΚ εμμένει στην πρόταση για Προανακριτική

---

[138] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες / Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου.*

[139] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο / Εκθέτει τους υπουργούς νομικός σύμβουλος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου / Με κατάθεση βόμβα άδειασε δυο υπουργούς.*

5. Πέντε κόμματα, πέντε πορίσματα / Ενώ όλοι μιλούν για ανασχηματισμό που διαρκώς αναβάλλεται
6. Βατοπαιχνίδια
7. **Κωδικός – κουκούλωμα**[140] / Στον ανασχηματισμό ελπίζει τώρα ο Καραμανλής μετά το πόρισμα συγκάλυψης / Ίχνη πολιτικής ευθύνης / Μήνυμα οι αλλαγές / Ψήφος εμπιστοσύνης / Κλειδί η μετακίνηση Αλογοσκούφη
8. **Τέσσερις καταδίκες και μία άφεση αμαρτιών**[141] / Μόνο το πόρισμα της Ν.Δ. Δεν αναγνωρίζει τις ενδείξεις για ποινικές ευθύνες πέντε κυβερνητικών στελεχών / Οι ετυμηγορίες / Για Εφραίμ – Αρσένιο / Ποινικές ευθύνες για 5 βλέπει η αντιπολίτευση / ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ / Ομολογία από Ν.Δ. / ΣΧΕΔΟΝ...ΟΜΟΦΩΝΑ σύσσωμη η αντιπολίτευση ζητεί παραπομπή πέντε υπουργών πλην του ΚΚΕ που αμφιβάλλει για Βουλγαράκη
9. Αγγέλου: Ήμουν απλός συνεργάτης του Καραμανλή! / Ο διευθυντής του γραφείου του αυτοϋποβιβάστηκε δείχνοντας Ρουσόπουλο / Δεν είμαι ο Γιάννης / ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ Αναρμόδιοι δήλωσαν Βουλγαράκης και Αλογοσκούφης, ενώ η Εξεταστική προσανατολίζεται σε κατ' αντιπαράσταση εξέταση Αγγέλου και Δούκα
10. **Άνοιξαν την πόρτα οι Βατοπεδινοί**[142] / Ηρωική έξοδος Κιλτίδη για να προλάβει την εκκαθάριση από Σαμαρά / Με είχαν προγράψει / Και στο βάθος Τσιτουρίδης... / Αποστάσεις Ντόρας, φλερτ με Καρατζαφέρη
11. Βατοπέδι: Σε άδεια έδρανα η συζήτηση επί των πέντε πορισμάτων / Τι είπε ο Κοντός
12. Τρία κόμματα δείχνουν Ειδικό Δικαστήριο / Προκαταρκτική για το Βατοπέδι: Κατηγορώ για 5 γαλάζιους πρώην υπουργούς

Εκκλησιαστική δραστηριότητα

1. Ιερώνυμος: Θα πω πολλά / Δήλωση –Βόμβα του Αρχιεπισκόπου για το Βατοπαίδιο
2. Διακοπή εργασιών στα οικόπεδα – φιλέτα / Από το Βατοπαίδιο πουλήθησαν σε εργολάβους / Προσπάθησαν κι άλλες αρπαγές
3. Η αγία διαρπαγή
4. Αρσένιος: Η κυβέρνηση αγκαλιάζει το πρόγραμμα / Ο συνεργάτης του Εφραίμ εκανε λόγο για σοβαρότατη αρωγή το 2005 / ΜΟΝΑΧΟΣ – ΜΑΝΑΤΖΕΡ

[140] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι / Ολοταχώς για ανασχηματισμό.*

[141] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Ποινικές ευθύνες σε πέντε (σε πλαίσιο) / Η Ν.Δ. Βρήκε μόνο τρεις αμελείς υπουργούς / ΕΞΑΙΡΕΙ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ ΤΟ ΚΚΕ.*

[142] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Βατοπέδι Ο Κιλτίδης έφυγε από τη Ν.Δ. πριν τον διαγράψουν*.

5. Κυρώσεις όταν αποδειχθούν εκκλησιαστικά παραπτώματα / ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΑ ΤΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ
6. **Καλογερική λογιστική**[143] / Ιλιγγιώδη ποσά χρεώνονται στα βιβλία της Μονής Βατοπεδίου / 200.000 ευρώ για γκαράζ / 31 φανεροί τραπεζικοί λογαριασμοί / Συνδικαιούχος / ΔΑΠΑΝΕΣ Κάθε μέρα η Μονή φέρεται να πληρώνει 11.000 ευρώ μόνο για τα λειτουργικά της έξοδα!
7. **Εφραίμ κερνάει, Εφραίμ πίνει**[144] / Οι συνεργασίες με τον Όμιλο Πάπιστα για τα 64 οικόπεδα που πήρε η Μονή από το Δημόσιο / Αυτό είναι κακούργημα / Ρωτήστε τους μοναχούς / 115 εκατ. ευρώ στο Χρηματιστήριο / Πουλούσε στον εαυτό του μέσω Πάπιστα / Αγόρασε από τον Τάσσο Παπαδόπουλο / Είδα Φωτιάδη, Ρουσόπουλο, Αγγέλου
8. Μισή αλλαγή στο Βατοπέδι / ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ Ο ΕΦΡΑΙΜ

Πολιτικά – θεσμικά όργανα

1. Φόρο σκανδάλων πληρώνει ο Καραμανλής / Και μεγάλη ληστεία των καταναλωτών στα βενζινάδικα
2. Διαθήκες
3. **Βοηθήστε τον Γέροντα**[145] / Ο Εφραίμ καρφώνει Ρουσόπουλο για τις διευκολύνσεις του πρώην υπουργού στο Βατοπέδιο / Μεσότιτλος: Επικαλείται τη Θεία Πρόνοια για το ετήσιο εισόδημα των 16 εκατ. / ΚΙ ΑΛΛΟΥΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ο ηγούμενος καρφώνει και όλους τους υπουργούς και τους κρατικούς λειτουργούς για τη Βιστωνίδα
4. Αναπνοές
5. **Εφραίμ και Αρσένιος γύρισαν την πλάτη στη Βουλή**[146] / Αρνήθηκαν να απαντήσουν στις ερωτήσεις των βουλευτών, και ισχυρίζονται πως το Δημόσιο τους πρότεινε τις ανταλλαγές / Όλα έγιναν νόμιμα / Κοινωφελές έργο/ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ / ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΟ ΤΟ ΔΙΔΥΜΟ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ Λιμουζίνες, ασφάλεια, δικηγόροι, ειρωνείες και η σιωπή είναι χρυσός

[143] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Φως στα τεφτέρια της Βατοπέδι Α.Ε. / Χορός εκατομμυρίων και κρυφοί λογαριασμοί.*

[144] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ (σε πλαίσιο).*

[145] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Εφραίμ καρφώνει Ρουσόπουλο.*

[146] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ Θύελλα για την άρνηση του Εφραίμ να καταθέσει.*

6. **Τα κατά Εφραίμ και Αρσένιο σχέδια**[147] / Ο αλιβάνιστος και ο πονηρός / Εφραίμ δείχνει Αρσένιο / Τα σχέδια της Μονής Βατοπεδίου / Μαθήματα...πολεοδομίας για Ουρανούπολη / Και στο Γραμματικό θα έφτιαχναν...Κέντρο Αναπήρων / Πούλησαν το ολυμπιακό ακίνητο λόγω τεχνικών προβλημάτων! / Κάνουμε και φιλανθρωπικό έργο
7. Άβατον
8. Πολιτικός αφανισμός

Οι τίτλοι όπως έχουμε ήδη επισημάνει καταγράφονται με τη μορφοποίηση που τους αποδόθηκε από την ίδια εφημερίδα (χρήση κεφαλαίων, πεζοκεφαλαίων γραμμάτων κ.λπ.) ενώ ο κύριος τίτλος του δημοσιεύματος διαφοροποιείται σε μέγεθος γραμματοσειράς από τους δευτερεύοντες (υπότιτλους, μεσότιτλους κ.λπ.) ενώ οι τίτλο που εμφανίζονται στο πρωτοσέλιδο σημειώνονται εμφατικά (με τη χρήση bold γραμματοσειράς). Τέλος, οι τίτλοι/φράσεις που εμφανίζονται σε πλαίσιο στην εφημερίδα επιγραμμίζονται με γκρι χρώμα εξυπηρετώντας την ευανάγνωστη χρήση τους. Η λογική αυτή υιοθετείται και κατά τη διάρκεια εξέτασης των τίτλων στην εφημερίδα Καθημερινή.

Όπως επισημαίνεται από θεωρητικούς, οι επικεφαλίδες των άρθρων που αναφέρονται σε σκάνδαλα παρουσιάζουν τα κύρια χαρακτηριστικά «κατασκευής», όπως και οι υπόλοιπες επικεφαλίδες άρθρων γενικής ή ειδικής ενημέρωσης (Κωνσταντόπουλος, 2005). Ο τρόπος κατασκευής των επικεφαλίδων κατ' άλλους συγγραφείς είναι ιδιαίτερος διότι έχει ως κύριο στόχο να «αιχμαλωτίσει» το μάτι του αναγνώστη (Furet, 2001) ενώ κατ' άλλους ο τρόπος κατασκευής είναι διαφορετικός από αυτός των άρθρων γιατί αναφέρονται σε διαφορετική προσέγγιση του γεγονότος που παρουσιάζουν (Konstantopoulos, 1998). Αν λάβουμε υπόψη τα παραπάνω, τότε η καταγραφή και ανάλυση των τίτλων μπορεί να μας αποφέρει εξόχως ενδιαφέροντα συμπεράσματα για τον τρόπο με τον οποίο συγκροτείται το γεγονός.

Παρατηρώντας τους τίτλους, εντοπίζουμε και εδώ την αντίφαση στη γραφή της λέξης Βατοπέδι όπως αντίστοιχα συνέβη στην περίπτωση τόσο της ΝΕΤ όσο και του Mega. Η λέξη σκάνδαλο προσδιορίζει λεκτικά το γεγονός από την πρώτη κιόλας εξεταζόμενη μέρα ενώ στα Νέα η παρουσία πολυποίκιλων αξιολογικών δομών και εκφορών που χαρακτηρίζουν το γεγονός είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα προς ανάλυση.

[147] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Φως στα τεφτέρια της Βατοπέδι Α.Ε./Χορός εκατομμυρίων και κρυφοί λογαριασμοί.*

Ακολουθώντας τα εμπορικά πρότυπα των ΜΜΕ η εφημερίδα υιοθετεί μέσα από τους πολυποίκιλους τίτλους της, τεχνικές που ως ένα βαθμό κινητοποιούν το ενδιαφέρον του αναγνωστικού κοινού, που έχει εκ των προτέρων αυξημένο ενδιαφέρον για το συγκεκριμένο θέμα. Κύριες ιδιότητες των τεχνικών αυτών είναι η «υπόσχεση» αποκάλυψης επιπλέον στοιχείων που είναι άγνωστα στον αποδέκτη με σκοπό την προσέλκυση του ενδιαφέροντός του ενώ η περαιτέρω χρήση ενδιάμεσων τίτλων επιτείνει το ενδιαφέρον του.

Ο τίτλος πλέον δεν αποτελεί μόνο αναγνωριστικό σημάδι του άρθρου που στεγάζει αλλά ταυτόχρονα σχετίζεται και με μια συγκεκριμένη διάταξη της είδησης ή με τη σκηνοθεσία της – αυτό που εκφράζει ο σύγχρονος όρος επίπεδο ανάγνωσης –, η οποία εξυπηρετείται από ιδιαίτερους τρόπους σύνταξης. Για παράδειγμα η επαναδιατύπωση σε ενεστώτα αυτού που μέσα στο άρθρο αποδίδεται σ'έναν παρελθοντικό χρόνο (Lavoinne, 2004).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, επιχειρούμε να αναγνωρίσουμε μεταξύ άλλων στην εξεταζόμενη εφημερίδα εκείνα τα στοιχεία που διαρθρώνουν το σύστημα των τίτλων της.

Αναλυτικότερα, η χρήση του μεταφορικού λόγου σε συνδυασμό με τα αξιολογικά ονοματικά και ρηματικά σχήματα κυριαρχούν στο σύστημα των τίτλων Των Νέων. Οι τίτλοι που αναφέρονται στην κυβέρνηση και συγκεκριμένα στο πρόσωπου του Κώστα Καραμανλή είναι δηλωτικοί. Εξηγούμαστε: **Ναυάγησε η Ν.Δ. Σε σκάνδαλα – οικονομία** / *Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση* / **Σοκ και δέος στο Μαξίμου** / Με ομπρέλα Μαξίμου στήθηκε το σκάνδαλο / *Κατρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη* / *Πυροβόλησε Ρουσόπουλο ο Μεϊμαράκης* / Δούκας κάρφωσε Αγγέλου για το Βατοπέδι / Αλεξικέραυνο της Ν.Δ. Ο Σανιδάς / Φόρο σκανδάλων πληρώνει ο Καραμανλής / Η Ν.Δ. ποντάρει στην off shore που έκανε μπίζνες με το Βατοπέδι / Κλίμα πανικού στη Ν.Δ.. / Ζημιά στην κυβέρνηση / Εκβιασμός Καραμανλή για τη μυστική ψηφοφορία της Παρασκευής / Άδειασαν τον Δούκα για την παραχώρηση της Βιστωνίδας / **Άνοιξαν την πόρτα οι Βατοπεδινοί** (αναφορά στην παραίτηση Κιλτίδη).

Πρόκειται για αξιολογικά ουσιαστικά (*σοκ, δέος, κατρακύλα, πανικός, ζημιά, εκβιασμός*) που φέρουν ιδιαίτερο βάρος δημιουργώντας με λανθάνοντα τρόπο, μια αίσθηση κινδύνου που διατρέχει η κυβέρνηση μπροστά στις αποκαλύψεις και στα γεγονότα που συνοδεύουν το σκάνδαλο. Αντίστοιχα η χρήση του ρήματος στην πρώτη

σελίδα *βυθίζουν* σε συνδυασμό με το ρήμα *ναυάγησε* που εμφανίζεται ως κεντρικός τίτλος του δημοσιεύματος στο εσωτερικό της εφημερίδας επιτείνει την απειλητική διάσταση του ζητήματος. Είναι χαρακτηριστική η χρήση του ενεστώτα στην πρώτη σελίδα σε αντίθεση με τον αόριστο χρόνο που χρησιμοποιείται στις εσωτερικές σελίδες προκειμένου ν' αποδοθεί το γεγονός. Πρόκειται για μια συνήθης τεχνική που χρησιμοποιούν τα ΜΜΕ προκειμένου να φορτίσουν σημασιολογικά το γεγονός και να κεντρίσουν το ενδιαφέρον του καταναλωτή πρωτευόντως και δευτερευόντως να αποδώσουν το πληροφοριακό σκέλος της είδησης.

Επιπροσθέτως, η χρήση ρηματικών εκφορών (π.χ. *πυροβόλησε Ρουσόπουλο, Δούκας κάρφωσε, Άδειασαν τον Δούκα*) κινούμενη στα πρότυπα των καθημερινών γλωσσικών ιδιωμάτων «αιχμαλωτίζουν» το βλέμμα του αποδέκτη δημιουργώντας μια αίσθηση ασάφειας, η οποία διαλευκάνεται μέσα από την ανάγνωση του δημοσιεύματος. Αντιστοίχως η μεταφορική χρήση των λέξεων που εμπεριέχονται στους τίτλους Με **ομπρέλα** Μαξίμου στήθηκε το σκάνδαλο / Αλεξικέραυνο της Ν.Δ. ο Σανιδάς δηλώνουν έμμεσα την πρόθεση του υποκειμένου να προχωρήσουν σε περαιτέρω αξιολογήσεις αναφορικά με το γεγονός.

Επιλέον εντοπίζονται τίτλοι αναφερόμενοι στην κυβέρνηση της Ν.Δ. που εμπεριέχουν ελλειπτικά ονοματικά σχήματα: Περί Δημοκρατίας με αιχμές Βουλγαράκη / Πιέσεις σε Καραμανλή για άμεσα μέτρα μετά τα γκάλοπ / ...Και ο Κοντός τον Κιλτίδη για το Βατοπέδι / Και στο βάθος Τσιτουρίδης...

Πρόκειται για ένα σύστημα τίτλων στο οποίο επικρατούν οι αρνητικές συνδηλώσεις τόσο για την κυβέρνηση όσο και για τον επικεφαλής της.

Με ιδιαίτερη ένταση εξεικονίζονται οι ενέργειες των εκκλησιαστικών παραγόντων μέσα από τους τίτλους της εφημερίδας. Η χρήση σύνθετων – ζευγών καθώς και αξιολογικών επιθέτων για την απόδοση ειδήσεων που αφορούν στη δράση της Μονής και των μοναχών είναι ενδεικτική στους τίτλους που παρατίθενται: Δήλωση –Βόμβα του Αρχιεπισκόπου για το Βατοπαίδιο / ΜΟΝΑΧΟΣ – ΜΑΝΑΤΖΕΡ / **Καλογερική λογιστική** / Ο αλιβάνιστος και ο πονηρός / Ιλιγγιώδη ποσά χρεώνονται στα βιβλία της Μονής Βατοπεδίου / ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΟ ΤΟ ΔΙΔΥΜΟ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ Λιμουζίνες, ασφάλεια, δικηγόροι, ειρωνείες και η σιωπή είναι χρυσός ενώ η σκωπτική διάθεση της εφημερίδας απέναντι στους πρωταγωνιστές του σκανδάλου δηλώνεται έντεχνα μέσα από τη χρήση στίξεων (Πούλησαν το ολυμπιακό ακίνητο λόγω τεχνικών προβλημάτων! / Κάθε μέρα η Μονή φέρεται να πληρώνει 11.000 ευρώ μόνο για τα λειτουργικά της έξοδα!), μεταφορικών

σχημάτων (Η αγία διαρπαγή / **Εφραίμ κερνάει, Εφραίμ πίνει** / *Χορός εκατομμυρίων και κρυφοί λογαριασμοί)*, αντιθετικών δομών (Έδωσαν αέρα, πήραν φιλέτα) και αναφορικού λόγου (Αρσένιος: Η κυβέρνηση αγκαλιάζει το πρόγραμμα / Κάνουμε και φιλανθρωπικό έργο). Σαφής είναι και η ειρωνική χρήση της προστακτικής στην περίπτωση του τίτλου **Βοηθήστε τον Γέροντα** καθώς επίσης και η χρήση ουσιαστικών και επιθέτων τα οποία χρησιμοποιούνται μεταφορικά προκειμένου να αποδώσουν αρνητικό σημασιολογικό φορτίο στο μήνυμα (Επικαλείται τη **Θεία Πρόνοια** για το ετήσιο εισόδημα των 16 εκατ. / Δέσμευσαν **«ιερούς»** λογαριασμούς).

Είναι σαφές ότι η πρώτη ύλη των σχολίων είναι οι επιθετικοί προσδιορισμοί και τα επιρήμματα, τα οποία κατεξοχήν προσδιορίζουν τις ποιότητες και τις χροιές των ουσιαστικών και των ρημάτων, δηλαδή των καταστάσεων και των πράξεων στο δημόσιο βίο, όπως επισημαίνει η Καϊτατζή Γουίτλοκ (2010, σελ.343). Ενδεικτική η περίπτωση του πρωτοσέλιδου τίτλου *ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ **ΙΕΡΗΣ** ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ,* όπου το επίθετο ιερός τοποθετείται πλάι στη λέξη διαπλοκή εξυπονοώντας αφενός το οξύμωρο του λεκτικού σχήματος, αφετέρου λειτουργώντας αναγνωριστικά ως προς την ποιότητα και φύση της διαπλοκής.

Στην ίδια γραμμή κατασκευής των τίτλων του σκανδάλου με βάση το μεταφορικό λόγο βρίσκεται και ο «δανεισμός» όρων από συγκεκριμένα πεδία κοινωνικής πρακτικής. Αυτό συμβαίνει στα παρακάτω παραδείγματα ***Φως στα τεφτέρια*** *της Βατοπέδι Α.Ε.* / **Στο στόχαστρο** τα συμβόλαια και οι ιερές ανταλλαγές ακινήτω / **Στο μικροσκόπιο** τα συμβόλαια της Κ. Πελέκη. Η χρήση μεταφορικά των όρων επιτείνει ακόμα περισσότερο τη δραστηριότητα ή την πράξη που περιγράφεται στον τίτλο ενώ η χρήση τους αποσκοπεί και σ'ένα δεύτερο επίπεδο, στην επαύξηση της αίσθησης της λεπτομερούς καταγραφής των γεγονότων – πράξεων.

Αντίστοιχα αρνητικές είναι οι συνδηλώσεις που συναντώνται στην περίπτωση των θεσμικών – πολιτικών δράσεων, και των εγκλήσεων, οι οποίες προσδιορίζονται λεκτικά μέσα από τη χρήση σύνθετων – ζευγών (Η μάρτυρας – κλειδί στήριξε τον Ψωμιάδη και επικαλέστηκε κασέτα / **Κωδικός – κουκούλωμα / Με κατάθεση βόμβα άδειασε δυο υπουργούς)**, ελλειπτικών σχημάτων (*Ολοταχώς για ανασχηματισμό* / Τα media, ο ΠΑΟΚ και το σπίτι της Ακρόπολης / Μήνυμα οι αλλαγές / Πέντε κόμματα, πέντε πορίσματα), αξιολογικών ουσιαστικών (Κατηγορώ (ονοματοποίηση ρήματος) για 5 γαλάζιους πρώην υπουργούς Βατοπαιχνίδια / Μέτωπο δικαστών και δικηγόρων κατά των παρεμβάσεων στο έργο της από την κυβέρνηση / **Απειλές, εκβιασμοί και υποκλοπές**

μεταξύ φίλων / *Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες*) και επιθέτων (Άδοξο τέλος / Ηρωική έξοδος Κιλτίδη για να προλάβει την εκκαθάριση από Σαμαρά), μεταφορικού λόγου (**Πελέκησαν τριάντα για το Βατοπέδι** / *Κεραυνοί δικαστών για τις παρεμβάσεις / Βαρύ πελέκη…για το Βατοπέδι / Συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι* / Χαραμάδα για Βουλή από τον Σανιδά / **Τέσσερις καταδίκες και μία άφεση αμαρτιών)**, αναφορικού λόγου είτε εντός είτε εκτός εισαγωγικών (**Κλείστε τα μάτια της Δικαιοσύνης** / Δεν νοείται άλλη παραγραφή για υπουργούς και άλλη για συμμετόχους / **Έδωσα λεφτά στον Κουκουβίνο** / «Εγκλωβιστήκαμε και καταστραφήκαμε από το Βατοπέδι» / ΘΑ ΚΑΝΕΤΕ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ / «Εμείς είχαμε κερδίσει τη δίκη» / Αγγέλου: Ήμουν απλός συνεργάτης του Καραμανλή! / Με είχαν προγράψει).

Αναφορικά με τους τίτλους που εμφανίζονται σε πλαίσιο στην εφημερίδα, παρατηρείται ότι έχουν συχνά χαρακτήρα επεξηγηματικό / πληροφοριακό αποσκοπώντας στο να συμπυκνώσουν το περιεχόμενο του μηνύματος σε ένα ελκυστικό πλαίσιο χωρίς ωστόσο να εκλείπουν οι αρνητικές συνδηλώσεις (ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ Αναρμόδιοι δήλωσαν Βουλγαράκης και Αλογοσκούφης, ενώ η Εξεταστική προσανατολίζεται σε κατ' αντιπαράσταση εξέταση Αγγέλου και Δούκα / Ποινικές ευθύνες για 5 βλέπει η αντιπολίτευση / ΣΧΕΔΟΝ...ΟΜΟΦΩΝΑ σύσσωμη η αντιπολίτευση ζητεί παραπομπή πέντε υπουργών πλην του ΚΚΕ που αμφιβάλλει για Βουλγαράκη / Η ΣΧΕΣΗ Από τη δεκαετία του '80 ο επιχειρηματίας διατηρούσε στενή σχέση με τον Α. Τσοχατζόπουλο / ΑΝ ΑΝΑΛΑΒΕΙ ΕΦΕΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Έχει δικαίωμα αποστολής της δικογραφίας στη Βουλή εφόσον κρίνει ότι προσκρούει σε εμπλοκή υπουργών / ΤΑ ΕΞΙ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ Απιστία, απάτη, ψευδή βεβαίωση εις βάρος του Δημοσίου, ξέπλυμα ηθική αυτουργία και άμεση συνέργεια / ΓΙΑ ΠΟΙΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και απάτη κατ' εξακολούθηση του Δημοσίου / Ονομαστική ψηφοφορία στις 16 Νοεμβρίου).

Αξίζει τέλος να εστιάσουμε στις κατηγορίες – ρουμπρίκες της εφημερίδας, οι οποίες όπως ήδη αναφέραμε πρόκειται για ενότητες με σταθερή θεματολογία. Διαμορφώνεται έτσι μια λογική οργάνωσης της ύλης της εφημερίδας ενώ η σύγχρονη μορφοποίησή της, δημιουργεί ένα μηχανισμό εκφορών λόγου και σελιδοποίησης, στην οποία βασικό ρόλο παίζει μεταξύ άλλων (κύριων τίτλων, υπότιτλων, μεσότιτλων, υπέρτιτλων κ.λπ.) και ο τίτλος της κατηγορίας καθώς επιτρέπει να δομηθεί οπτικά είδηση ως βασική τοπολογική μονάδα της εφημερίδας. Στην προκειμένη περίπτωση χαρακτηριστικοί είναι οι τίτλοι των κατηγοριών που υιοθετεί η εφημερίδα προκειμένου να προσδιορίσει τοπολογικά και σημασιολογικά. Το πρώτο

θέμα στο φύλλο της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 είναι οι δυο αρνητικές για την κυβέρνηση δημοσκοπήσεις. Το γεγονός καλύπτεται από την εφημερίδα και δημοσιεύεται στην εσωτερική σελίδα στην κατηγορία ΤΟ ΘΕΜΑ που συνοδεύεται από τον επεξηγηματικό τίτλο Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΑΤΡΟΠΗ. Μαγνητικοί και αρνητικά φορτισμένοι χαρακτηρίζονται οι τίτλοι στις κατηγορίες ΤΟ ΘΕΜΑ και ΕΛΛΑΔΑ που χρησιμοποιούνται για να φιλοξενήθουν τις εξελίξεις στο σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου. ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ, ΕΛΛΑΔΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ – ΓΚΕΪΤ, ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ – ΓΚΕΪΤ.

Η πολυποίκιλη χρήση τεχνικών για τον λεκτικό προσδιορισμό των γεγονότων μέσα από τους τίτλους εξεικονίζει την ιδιαίτερη προσπάθεια που καταβάλλει να προσδώσει στο γεγονός η εφημερίδα πριμοδοτώντας το «οπτικά» (στην περίπτωση των έντυπων μέσων είναι σαφές ότι αναφερόμαστε στα τοπολογικά εκείνα στοιχεία που εξεικονίζουν την υπεροχή του γεγονότος, κυρίως μέσα από το σύστημα των τίτλων). Παράλληλα, διαφαίνεται ότι το σύστημα των τίτλων της εφημερίδας στηρίζεται στην ανάπτυξη οπτικών στοιχείων, που έχουν έντονη παρουσία στη σελιδοποίηση όπως η ανάπτυξη ενός συστήματος με όλο και περισσότερα στοιχεία, η διεύρυνση, υλική (μέγεθος και πάχος των τυπογραφικών χαρακτηριστικών) και γλωσσική (αριθμός λέξεων, χρήση ρηματικών μορφών) του τίτλου και κυρίως η εμφάνιση τίτλων πάνω από πολλές στήλες, με δυο λόγια η εγκατάλειψη της γραμμικής διάταξης προς όφελος πρωτευόντως μιας χωροθετικής διαχείρισης της ύλης και δευτερευόντως προς τέρψιν του αναγνωστικού κοινού.

3.2.5 Η πλαισίωση του γεγονότος

Όπως έχουμε ήδη επισημάνει στο τηλεοπτικό πεδίο, τα εμπορικά δελτία ειδήσεων λειτουργούν ως επί το πλείστον κατά το πρότυπο της σύγκλισης των δυο στόχων, αφενός της συναισθηματικής διέγερσης, αφετέρου της πληροφόρησης. Αντιστοίχως, διαπιστώνουμε τη σύζευξη των δυο ετερόκλητων μέσων (τύπου, τηλεόρασης) στη βάση αυτής της λογικής, η οποία υιοθετείται και από την εφημερίδα Των Νέων. Το γεγονός ωστόσο ότι πρόκειται για δυο μέσα τα οποία ανήκουν στο ίδιο συγκρότημα ΜΜΕ (ΔΟΛ) και συνεπώς τόσο τα επιχειρηματικά όσο και τα πολιτικά τους συμφέροντα σε μεγάλο βαθμό ταυτίζονται θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη πριν προχωρήσουμε σε συμπεράσματα για το επικοινωνιακό πεδίο ευρύτερα. Είναι λογικό τόσο τα θέματα που εγγράφονται στην ατζέντα των ΜΜΕ των δυο μέσων όσο

και η διαχειριστική γραμμή που εφαρμόζεται από τη διεύθυνση τόσο του τηλεοπτικού σταθμού όσο και της εφημερίδας να λειτουργούν κάτω από ένα κοινό κώδικα αξιολογικών και ιεραρχικών δομών. Εντούτοις, είναι εύλογο να παρατηρούνται διαφοροποιήσεις που σχετίζονται άμεσα και με τη φύση του ίδιου του μέσου.

Αν και στα Νέα η συντριπτική πλειονότητα των δημοσιεύματων πλαισιώνεται κατά τρόπο περιπτωσιολογικό (95,2%) όπως και στην περίπτωση των δυο τηλεοπτικών σταθμών που εξετάσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, ωστόσο εντοπίζεται ένας μικρός αριθμός δημοσιευμάτων (4,8%) που αναδεικνύουν το ζήτημα του σκανδάλου ευρύτερα. Συγκεκριμένα, ανιχνεύονται ένα *ρεπορτάζ* και 3 *άρθρα γνώμης* τα οποία θέτουν το ζήτημα σε μια ευρύτερη βάση τροφοδοτώντας τη δημόσια συζήτηση με θέματα που άπτονται των θεσμικών, πολιτικών και κοινωνικών διαστάσεων του γεγονότος. Αξίζει να σημειώσουμε ότι στα εν λόγω δημοσιεύματα εντοπίζεται ταυτόχρονα και η περιπτωσιολογική πλαισίωση σε πρόσωπα και γεγονότα αναφορικά με το σκάνδαλο, τα οποία ωστόσο αφορμώμενα από ένα γεγονός είτε φωτίζουν είτε προχωρούν σε αξιολογήσεις/τοποθετήσεις επί του συνόλου των ζητημάτων που αναδύονται μέσα από ένα σκάνδαλο (πολιτική απαξίωση, εκδημοκρατισμός των θεσμών, ανανέωση του πολιτικού συστήματος, μεταρρύθμιση των νόμων κ.λπ.).

Παραθέτουμε σχετικά αποσπάσματα:

«...Παραβίαση άγραφου δημοκρατικού νόμου είναι παραδείγματος χάριν όταν διαιρούμε τον λαό σε φάρες κομματικών φίλων και γνωστών, ενώ άγραφος νόμος είναι να γεφυρώνουμε το χάσαμα μεταξύ του τι είναι νόμιμο και ηθικό. Ο πολίτης που παραβιάζει τους άγραφους νόμους αισθάνεται ντροπή. Δεν είναι συμβολή στη Δημοκρατία όταν η ατιμωρησία οργιάζει και η ντροπή είναι ανύπαρκτη», υπογράμμισε ο κ. Παπανδρέου [...] Ο πρωθυπουργός από την πλευρά του επεχείρησε να αποδώσει στην «πίεση εξωθεσμικών συμφερόντων» τη στρέβλωση της Δημοκρατίας και μάλιστα ιδιαίτερα εκείνων που συγκεντρώνουν οικονομική δύναμη αποκτούν δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της κοινής γνώμης: «Η Δημοκρατία δεν αντέχει τη φίμωση, ούτε την ασυδοσία. Δεν συμβιβάζεται με ακρότητες, βιαιότητες και πιέσεις. Δεν ωφελείται από τη στείρα αντίδραση, την ισοπέδωση και τον μηδενισμό», τόνισε ο Καραμανλής [...][148]

Οι δυο πολιτικοί αρχηγοί με αφορμή τη συζήτηση περί Δημοκρατίας στη Βουλή και με φόντο την πρόσφατη παραίτηση Βουλγαράκη και τις τελευταίες εξελίξεις στο σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου προχώρησαν σε ηθικοκεντρικής – θεσμοκεντρικής

[148] Τα Νέα, 16/9/2008, σελ.8.

υφής αξιολογήσεις αναφορικά με το πολιτικό σύστημα της χώρας και τη δημοκρατική στρέβλωση που επιχειρείται στο πεδίο του πολιτικού ανταγωνισμού, χωρίς ωστόσο να προκρίνονται ουσιαστικές λύσεις, γεγονός που θα οδηγούσε στη σχετική ωρίμανση του ίδιου του πολιτικού συστήματος.

Με αιχμή τα πέντε διαφορετικά πορίσματα που εκδόθηκαν στις 16/12/2008 από τα πέντε κοιβουλευτικά κόμματα, η εφημερίδα πλαισιώνει το ζήτημα θεματικά αναφέροντας ότι το ζήτημα που ανακύπτει από την αδυναμία πολιτικής συναίνεσης μεταξύ των κομμάτων για ένα ζήτημα «κοινής αποδοχής» στο δημόσιο πεδίο είναι το αίσθημα πολιτικής δυσαρέσκειας και απαξίας που καλλιεργείται στην κοινωνία και ιδιαίτερα στη νέα γενιά, η οποία αποδεδειγμένα απέχει από τα πολιτικά δρώμενα της χώρας.

[...] ***ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ*** *ότι η Εξεταστική Επιτροπή δεν μπόρεσε να καταλήξει σε συναινετικό πόρισμα για το σκάνδαλο του Βατοπεδίου – αντιθέτως, τα πέντε κόμματα εξέδωσαν τα δικά τους πορίσματα σα να μην προηγήθηκαν οι εργασίες της Εξεταστικής – δεν βοηθά καθόλου στην εμπέδωση αισθήματος δικαίου στα νέα παιδιά, για τα οποία όλες οι αναλύσεις λένε πως νιώθουν μεγάλη απογοήτευση από την πολιτική ζωή [...]* [149]

Τα δυο *άρθρα γνώμης* που ακολουθούν, προσφέρονται για «δεύτερη ανάγνωση» του γεγονότος καθώς συμπυκνώνουν ουσιώδη ζητήματα που ανακύπτουν μέσα από την αποκάλυψη του σκανδάλου και αναφέρονται τόσο στα εσωτερικά ηθικά ζητήματα που η εκκλησία καλείται να διαχειριστεί όσο και στις ενδημικές πελατειακές σχέσεις μεταξύ κράτους – εκκλησίας που αναδεικνύονται για ακόμη μία φορά μέσα από την υπόθεση Βατοπεδίου.

*Όπου εν ονόματι της εξ επιλογής απολύτου πενίας του Υιού του Ανθρώπου, εκείνοι που αυθαιρέτως ανέλαβαν να τον εκπροσωπούν, Τον διασύρουν αποβαίνοντας διαχειριστές του αθέμιτου πλούτου. Και όπου τα διαπιστευτήρια της ακτημοσύνης (****ως αυτονόητου δείκτη αφοσιώσεως σε πνευματικούς κανόνες ζωής****) αποδεικνύονται τελικά υποκριτική προκατάληψη δολίας διαρπαγής [...]*[150]

[149] Τα Νέα, 16/12/2008, σελ.3.

[150] Τα Νέα, 21/10/2008, σελ.10.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ Βατοπεδίου θα μπορούσε να είναι υλικό για μοναστηριακό θρίλερ. Κάτι σαν «Όνομα του Ροδου» με λιγότερο Μεσαίωνα, πολύ περισσότερα λεφτά και χωρίς τον Σον Κόνερι. ***Ωστόσο μέχρι να γίνει η ταινία, η ιστορία προσφέρεται για θεσμικές αναγνώσεις. Και εικονογραφεί τη στρεβλή σχέση Κράτους και Εκκλησίας στη σύγχρονη Ελλάδα*** *Το κράτος διευκολύνει τη Μονή Βατοπεδίου να ανακτήσει τη λίμνη Βιστωνίδα. Η κινητοποίηση είναι προφανής. Προφανές είναι επίσης ότι πίσω από την κουρτίνα – ή στην άλλη άκρη της τηλεφωνικής γραμμής – είναι η κυβέρνηση. Προς το παρόν δεν υπάρχει αδιάσειστο αποδεικτικό στοιχείο εις βάρος κάποιου προσώπου από το «σύστημα Καραμανλή» [...] ΑΝΤΙ ΓΙΑ άβατον, το Άγιον Όρος αντιμετωπίζεται ως ιδιότυπος φορολογικός παράδεισος [...] Η άρνηση των Βατοπεδινών να καταθέσουν στην Εξεταστική εκφράζει κατά βάθος την ίδια αντίληψη.* ***Η Βουλή δεν μπορεί να μπει μεταξύ Εκκλησίας και Κράτους, αφού στους δυο τρίτους δεν χωρεί***[151].

Είνα σαφές ότι η ωρίμανση του ζητήματος μπορεί να αναδειχθεί μέσα από την τοποθέτηση του σε ένα πιο αφαιρετικό πλαίσιο αναφοράς, από το οποίο μπορούν να προκύψουν βαθύτερες κατανοήσεις των συμβάντων ως προς τις προϋποθέσεις και τις γενικότερες συνέπειές τους (θεματική πλαισίωση). Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το γεγονός ότι η θεματική πλαισίωση συναντάται συνηθήστερα σε *άρθρα γνώμης*, κύρια άρθρα και συνεντεύξεις.

Στον αντίποδα, η περιπτωσιολογική πλαισίωση δρα ατομοκεντρικά, δραματοποιητικά, με πολλπλές αναφορές σε αρνητικά γεγονότα.

Στην περίπτωση Των Νέων, εντοπίζεται ευρέως στην κατηγορία των *ρεπορτάζ* και σε ένα βαθμό στα *άρθρα γνώμης* και στα κύρια άρθρα καθώς όλα σχεδόν αποκλειστικά τα δημοσιεύματα πλαισιώνουν την είδηση κατά τρόπο περιπτωσιολογικό. Όπως έχουμε ήδη υπογραμμίσει, μέσα από τη σημασιολογική διερεύνηση, αναδεικνύονται τρεις κυρίαρχες θεματικές κατηγορίες: οι *πολιτικές θέσεις – δράσεις*, οι *καταγγελίες/εγκλήσεις* και τα *πολιτικά – θεσμικά όργανα*. Η μεν πρώτη κατηγορία ανταποκρίνεται στην πληροφοριακή στόχευση που πρωτίστως κατέχει το *ρεπορτάζ* ενώ οι δε δεύτερη και τρίτη προσδίδει έμφαση θεαματικότερες πτυχές του γεγονότος, πτυχές που προσφέρονται για την ανάδειξη δραματοποιημένων (*καταγγελίες/εγκλήσεις*) και προσωποιημένων αναφορών (*πολιτικά – θεσμικά όργανα*) με συχνότατες αρνητικές συνδηλώσεις τι οποίες θα εξειδεικεύσουμε μέσα από την παράθεση ενδεικτικών αποσπασμάτων που δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα.

[151] Τα Νέα, 25/11/2008, οπισθόφυλλο.

Σοκ και δέος προκαλούν σε Μαξίμου και Ρηγίλλης η ραγδαία φθορά της κυβέρνησης και η αλλαγή σκηνικού που δείχνουν οι δημοσκοπήσεις. Η πρωτιά του ΠΑΣΟΚ φέρνει πανικό στο κυβερνητικό στρατόπεδο και εντείνει τις εσωκομματικές πιέσεις που ασκούνται στον Πρωθυπουργό για την ανάληψη άμεσων πολιτικών πρωτοβουλιών [...] Ο πανικός που προκαλεί στο κυβερνητικό επιτελείο η ανατροπή στους δημοσκοπικούς δείκτες, έχει οδηγήσει εξάλλου, τόσο στην αναδίπλωση του οικονομικού επιτελείου για τα τεκμήρια φορολόγησης, όσο και στην προσπάθεια να πεισθεί η κοινή γνώμη ότι η δημόσια περιουσία που σκανδαλωδώς εκχωρήθηκε στη Μονή Βατοπαιδίου μπορεί να επιστραφεί στο δημόσιο [...][152]

Το υποκείμενο τοποθετείται με σαφήνεια απέναντι στο γεγονός υπογραμμίζοντας το σκανδαλώδες ανάμεσα σε Δημόσιο και Βατοπέδι. Είναι δηλωτικό μάλιστα το γεγονός ότι το απόσπασμα προέρχεται από *ρεπορτάζ* της εφημερίδας και όχι από κύριο άρθρο ή άρθρο γνώμης, εισφέροντας αρνητικά στην κάλυψη του γεγονότος που είναι τα αρνητικά δημοσκοπικά ευρήματα για την κυβέρνηση.

ΟΙ ΣΚΑΝΔΑΛΩΔΕΙΣ εκχωρήσεις στη Μονή Βατοπαιδίου δεν είναι η εξαίρεση αλλά ο κανόνας, κατήγγειλε χθες το ΚΚΕ, επισημαίνοντας ότι μόνο στην περιοχή της Χαλκιδικής τα μοναστήρια διεκδικούν πάνω από 80.000 στρέμματα [...][153]

Η επιλογή του συντάκτη να εισαγάγει τον αναγνώστη στην καταγγελκτικού χαρακτήρα δήλωση του ΚΚΕ αναφορικά με τις εκχωρήσεις στη Μονή, κάνοντας χρήση της λέξης ΣΚΑΝΔΑΛΩΔΕΙΣ με αυτή την ιδιότυπη μορφοποίηση (η πρώτη λέξη του κειμένου εκφέρεται με τη μορφή των κεφαλαίων γραμμάτων) επιτείνει το δραματοποιητικό τόνο που αποδίδεται στο *ρεπορτάζ*.

Ελάτε στη θέση του Καραμανλή. Ο πρόεδρος της ΝΔ δεν είναι τύπος που στενοχωρεί τους συνομιλήτες του. Ούτε είναι πολιτικός που πετάει αυγά. Ποιος θα μπορούσε, αντ'αυτού, ν'αναλάβει την περίπτωση Βουλγαράκη; Το ερώτημα έγινε πιο επιτακτικό καθώς η υπόθεση χειροτέρευε μέρα με τη μέρα [...][154]

[152] Τα Νέα, 16/9/2008, σελ.8.

[153] Τα Νέα, 16/9/2008, σελ.10.

[154] Τα Νέα, 16/9/2008, οπισθόφυλλο.

[...] Γιατί δεν μιλάει ο Καραμανλής; Άρχισε σαν ερώτημα, τώρα εξελίσσεται σε μυστήριο. Γιατί δεν πήρε τον λόγο στη Βουλή; Τι τον εμπόδισε να οριοθετήσει την ευθύνη του αυτοπροσώπως; [...] Ο πρωθυπουργός πνίγηκε πριν από 20 μήνες σε μια συνέντευξη τύπου στη Θεσσαλονίκη. Σήμερα παρακολουθεί από μακριά τον πολιτικό αφανισμό του [...][155]

Σε καμίνι έχει μετατραπεί η Ν.Δ. για τους κ.κ. Θοδ. Ρουσόπουλο και Γ. Αλογοσκούφη, ενώ το εκρηκτικό κλίμα για τους δύο υπουργούς εντείνουν οι βολές που εξαπέλυσε ο Ευ. Μεϊμαράκης, ο οποίος εμμέσως πλην σαφώς τους καταλόγισε ότι «σπαταλούν το κεφάλαιο του πρωθυπουργού» [...] «ΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ κοινωνία» επιχειρεί να κάνει τώρα ο Πρωθυπουργός και υπό την πίεση των δημοσκοπήσεων στέλνει... μηνύματα συμπαράστασης στους οικονομικά ασθενέστερους. Παράλληλα συγκαλεί – την προσεχή Παρασκευή – την Κεντρική Επιτροπή της Ν.Δ., σε μια προσπάθεια να εκτονώσει το εκρηκτικό κλίμα που επικρατεί στο κυβερνητικό στρατόπεδο [...][156]

Σε ψήφο εμπιστοσύνης προς την κυβέρνηση επιχειρεί να μετατρέψει ο Κώστας Καραμανλής την ψηφοφορία της ερχόμενης Παρασκευής για τη σύσταση Προανακριτικής Επιτροπής στη Βουλή. Εξού και κορυφαία στελέχη της Ν.Δ. ήδη «κυνηγούν» τους αντάρτες για να μη βρεθεί η κυβέρνηση προς εκπλήξεων [...][157]

Η ευθεία κριτική που ασκείται στο πρόσωπο του πρωθυπουργού, ο καταλογισμός προσωπικών ευθυνών που του αποδίδονται (*Τι τον εμπόδισε να οριοθετήσει την ευθύνη του αυτοπροσώπως; [...] Ο πρωθυπουργός πνίγηκε πριν από 20 μήνες σε μια συνέντευξη τύπου στη Θεσσαλονίκη)* αναφορικά με το σκάνδαλο αλλά και η διαχειριστική του αδυναμία να αντιστρέψει το αρνητικό σε βάρος του ίδιου και της κυβέρνησής του κλίμα (*«ΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ κοινωνία» επιχειρεί να κάνει τώρα ο Πρωθυπουργός και υπό την πίεση των δημοσκοπήσεων στέλνει... μηνύματα συμπαράστασης στους οικονομικά ασθενέστερους*) προβάλλεται ευρύτατα κυρίως μέσα από την αρθρογραφία της εφημερίδας.

Τρεις ημέρες μετά την ολοκληρωμένη Πρόταση Νόμου που κατέθεσε στη Βουλή το ΠΑΣΟΚ για τη ρύθμιση όλων των θεμάτων του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου, η κυβέρνηση της Ν.Δ. εσύρθη σε μια ατελή και πονηρή νομική απάντηση: ανακάλεσε με υπουργική απόφαση τρεις υπουργικές αποφάσεις υπουργών του ΠΑΣΟΚ των ετών 1999, 2002 και 2003. Αυτές όμως τις

[155] Τα Νέα, 11/5/2010, σελ.17.

[156] Τα Νέα, 23/9/2008, σσ.8-9.

[157] Τα Νέα, 21/10/2008, σελ.3.

είχε ήδη ουσιαστικά ανακαλέσει από τον Οκτώβριο του 2003 η τότε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ [...][158]

ΓΙΑ ΝΑ ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα: όλοι αυτοί που είναι ανακατεμένοι στην υπόθεση του περίφημου «βίντεο» που καταγράφει (;) εκβιασμό για τα περίφημα οικόπεδα της Μονής Βατοπεδίου ανήκουν πολιτικά στη Νέα Δημοκρατία. Όλοι. Και δεν παραβιάζουμε κανένα προσωπικό δεδομένο, οι ίδιοι το λένε. Όπως και οι ίδιοι παραδέχονται ότι ο ένας μαγνητοφωνούσε κρυφά τον άλλο. Κοινώς παγίδευαν αλλήλους, αποκαλύπτοντας όχι μόνο έναν κόσμο τόσο ηθικό, σχεδόν...αγγελικά πλασμένο, αλλά ότι κινήθηκαν με βάση τις πιο παλιές παραδόσεις και πρακτικές της Δεξιάς. Τόσο που να αναρωτιέται κανείς γιατί πανηγυρίζει η Νέα Δημοκρατία διότι τάχα «κατέρρευσε η σκευωρία» [...][159]

ΜΕ το χθεσινό πόρισμά της η Νέα Δημοκρατία δρομολογεί πλέον την παραγραφή των ευθυνών για ένα από τα μεγαλύτερα σκάνδαλα των τελευταίων ετών.
ΑΥΤΗ ήταν η πρόθεσή της από την αρχή. Με το εύρημα για τους παραπλανηθέντες υπουργούς και με πρόσχημα την ανάγκη να ολοκληρώσει η Δικαοσύνη το πόρισμά της η κυβέρνηση είχε αρνηθεί να πάρει την παραμικρή πρωτοβουλία.
ΣΥΡΘΗΚΕ στην Εξεταστική μόνο όταν δυο εισαγγελείς που είχαν αναλάβει την υπόθεση ζήτησαν να πάει ο φάκελος στη Βουλή για το ενδεχόμενο ποινικών ευθυνών υπουργών.
ΗΤΑΝ φανερό όμως ότι επρόκειτο για κίνηση τακτικής. Το επιβεβαίωσε χθες αρνούμενη να χαρακτηρίσει σκάνδαλο την υπόθεση και καταλογίζοντας «αντικειμενικές» μόνο ευθύνες σε τρεις νυν και πρώην υπουργούς της καθώς και σε δύο του ΠΑΣΟΚ [...]
ΤΟ μείζον παραμένει το μήνυμα της ατιμωρησίας το οποίο στέλνει η πολιτική ηγεσία στην ελληνική κοινωνία. Σε μια περίοδο τέτοιας κοινωνικής αναταραχής θα περίμενε κανείς ότι οι κυβερνώντες θα έδειχναν μεγαλύτερη υπευθυνότητα [...]
ΚΑΙ είναι πλέον φανερό σε όλους πως ο νόμος για την ευθύνη υπουργών αποτελεί τέχνασμα για να μην αποδίδονται ποτέ ευθύνες.
ΑΣ το καταλάβουν όλα τα κόμματα κι ας τον αλλάξουν[160]!

Συγχωροχάρτι δίνει η Νέα Δημοκρατία στους υπουργούς της, οι οποίοι κατηγορούνται για εμπλοκή στο σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης ωστόσο ζητούν την παραπομπή των Θόδωρου Ρουσόπουλου, Πέτρου Δούκα, Ευάγγελου Μπασιάκου και Αλέξανδρου Κοντού σε Προκαταρκτική Επιτροπή της Βουλής, αφού από την Εξεταστική

[158] Τα Νέα, 21/10/2008, σελ.10.

[159] Τα Νέα, 18/11/2008, σελ.9.

[160] Τα Νέα, 16/12/2008, σελ.3.

προέκυψαν – όπως – υποστηρίζουν ισχυρές ενδείξεις για ποινικές ευθύνες τους που πρέπει να διερευνηθούν. Διάσταση απόψεων στους κόλπους της αντιπολίτευσης προκαλεί η παραπομπή του Γιώργου Βουλγαράκη, καθώς για την περίπτωσή του αντιδρά το ΚΚΕ που θεωρεί ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις […][161]

Αντίστοιχης έντασης είναι και οι αξιολογήσεις στις οποίες προχωρεί η εφημερίδα για το κυβερνητικό σύνολο. Μέσα από ένα ειρμό νοημάτων που υπονοούν συγκάλυψη (*η κυβέρνηση της Ν.Δ. εσύρθη σε μια ατελή και πονηρή νομική απάντηση / Συγχωροχάρτι δίνει η Νέα Δημοκρατία στους υπουργούς της, οι οποίοι κατηγορούνται για εμπλοκή στο σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου / ο νόμος για την ευθύνη υπουργών αποτελεί τέχνασμα για να μην αποδίδονται ποτέ ευθύνες*), ατιμωρησία (*ΜΕ το χθεσινό πόρισμά της η Νέα Δημοκρατία δρομολογεί πλέον την παραγραφή των ευθυνών για ένα από τα μεγαλύτερα σκάνδαλα των τελευταίων ετών),* υιοθέτηση παλαιοκομματικών πρακτικών της Δεξιάς και πολιτικής αβουλησίας, εν μέσω μάλιστα μιας περιόδου όπου επικρατούν στο εσωτερικό της χώρας σημαντικές κοινωνικές αναταραχές καθώς το πόρισμα της πρώτης Εξεταστικής εκδόθηκε 10 μέρες μετά τη δολοφονία του Αλέξη Γρηγορόπουλου (*Σε μια περίοδο τέτοιας κοινωνικής αναταραχής θα περίμενε κανείς ότι οι κυβερνώντες θα έδειχναν μεγαλύτερη υπευθυνότητα*), αποπειράται η αποδόμηση της κυβερνητικής πολιτικής.

Στα ύψη τινάζει το πολιτικό θερμόμετρο, το πόρισμα της κυβερνητικής πλειοψηφίας στην Προκαταρκτική Επιτροπή, υπέρ της παραπομπής πέντε πρώην υπουργών και υφυπουργών της κυβέρνησης Καραμανλή για το σκάνδαλο του Βατοπεδίου […] Στελέχη της Ρηγίλλης καταγγέλλουν την κυβέρνηση ότι επιχειρεί να κρατήσει σε «ομηρεία» την αξιωματική αντιπολίτευση και συνέδεαν ευθέως το παραπεμπτικό πόρισμα με τις επικείμενες δημοτικές και περιφερειακές εκλογές. Ήταν εμφανής, ωστόσο, η δυσκολία τους να παρακάμψουν ή να εντάξουν στον ίδιο (κυβερνητικό) σχεδιασμό τα επίσης παραπεμπτικά πορίσματα από τα κόμματα της παραδοσιακής Αριστεράς […][162]

Η έντονη κριτική που ασκείται από την εφημερίδα προς την Ν.Δ. δεν αμβλύνεται ούτε μετά τον Οκτώβριο του 2009, οπότε και πέρασε στην αξιωματική αντιπολίτευση. Ο απόηχος του σκανδάλου 2 χρόνια μετά παραμένει ιδιαιτέρως ηχηρός για τον «πρωταγωνιστή» του σκανδάλου, τη Ν.Δ. ενόψει μάλιστα και των επικείμενων

[161] Τα Νέα, 16/12/2008, σελ.8.

[162] Τα Νέα, 19/10/2010, σελ.17.

δημοτικών και περιφερειακών εκλογών (*Στελέχη της Ρηγίλλης καταγγέλλουν την κυβέρνηση ότι επιχειρεί να κρατήσει σε «ομηρεία» την αξιωματική αντιπολίτευση και συνέδεαν ευθέως το παραπεμπτικό πόρισμα με τις επικείμενες δημοτικές και περιφερειακές εκλογές. Ήταν εμφανής, ωστόσο, η δυσκολία τους να παρακάμψουν ή να εντάξουν στον ίδιο (κυβερνητικό) σχεδιασμό τα επίσης παραπεμπτικά πορίσματα από τα κόμματα της παραδοσιακής Αριστεράς*). Οι παρενέργειες του σκανδάλου αποτελούν πρόσφορο έδαφος για το πεδίο του πολιτικού ανταγωνισμού, γεγονός που αξιοποιείται ως νομιμοποιητική βάση από την εφημερίδα για την εγγραφή στην ατζέντα των ΜΜΕ ως πολιτική κατηγορία.

Σε θρίλερ απειλών, εκβιασμών και υποκοπών μεταξύ «φίλων» εξελίσσεται η υπόθεση του ραντεβού που έκλεισε η φίλη του νομάρχη Θεσσαλονίκης, Κωνσταντία Κάνου, για λογαριασμό της φίλης της, δικηγόρου Τάνιας Σωτηροπούλου με αντικείμενο οικόπεδα έκτασης 11,5 στρεμμάτων στη Νέα Ραιδεστό, που πέρασαν στην κυριότητα της Μονής Βατοπεδίου, αντί για τους ακτήμονες δικαιούχους τους [...][163]

Εδώ και χρόνια ο Παναγιώτης Ψωμιάδης είναι ο καταφρονεμένος του συστήματος Καραμανλή. Ένα είδος όχι λαϊκής, αλλά σχεδόν λούμπεν Δεξιάς που δεν την πολυ – ήθελαν ούτε σε φωτογραφία με τον Πρωθυπουργό ούτε στο σαλόνι του Μαξίμου. Η ζωή όμως – ιδιωτική και δημόσια – εκδικείται. Το πρωθυπουργικό σύστημα βρήκε μπροστά του τον νομάρχη Θεσσαλονίκης στο Βατοπέδιο [...] Για την κοινή γνωμη, όλα αυτά δεν έχουν μεγάλη σημασία. Η ετυμηγορία της κοινωνίας για το Βατοπέδιο φαίνεται στις δημοσκοπήσεις. Ωστόσο, οι μαρτυρικές καταθέσεις προδιαγράφουν τι ξεμπερδέματα έχουν οι πάσης φύσεως εμπλεκόμενοι στο Βατοπέδιο με τη Δικαιοσύνη[164].

Χορός εκατομμυρίων με δεκάδες λογαριασμούς – φανερούς και κρυφούς – με υπερτιμολογήσεις και off shore προκύπτει από τα λογιστικά βιβλία της Βατοπέδιο Α.Ε. που κατατέθηκαν χθες στη Βουλή [...] «Είναι είρωνες, δηκτικοί, σνομπάρουν το Κοινοβούλιο, δεν σέβονται τους θεσμούς, δεν τιμούν το Σύνταγμα και τη Δημοκρατία, παραβιάζουν το Σύνταγμα», ήταν τα σχόλια των βουλευτών της Επιτροπής [...][165]

Εν κατακλείδι, η κάλυψη του γεγονότος από την εφημερίδα εστιάστηκε κατά κύριο λόγο στη επικοινωνιακή εκδοχή των ειδήσεων, όπου τα δραματοκεντρικά στοιχεία (*Σε*

[163] Τα Νέα, 18/11/2008, σελ.9.

[164] Τα Νέα, 18/11/2008, οπισθόφυλλο.

[165] Τα Νέα, 25/11/2008, σσ.8-9.

θρίλερ απειλών, εκβιασμών και υποκοπών μεταξύ «φίλων» εξελίσσεται η υπόθεση / Χορός εκατομμυρίων με δεκάδες λογαριασμούς – φανερούς και κρυφούς – με υπερτιμολογήσεις και off shore προκύπτει από τα λογιστικά βιβλία της Βατοπέδιο Α.Ε.) και οι αξιολογικές τοποθετήσεις (*Εδώ και χρόνια ο Παναγιώτης Ψωμιάδης είναι ο καταφρονεμένος του συστήματος Καραμανλή. Ένα είδος όχι λαϊκής, αλλά σχεδόν λούμπεν Δεξιάς που δεν την πολυ – ήθελαν ούτε σε φωτογραφία με τον Πρωθυπουργό ούτε στο σαλόνι του Μαξίμου. Η ζωή όμως – ιδιωτική και δημόσια – εκδικείται*) εξυφάνθηκαν με ιδιαίτερη ένταση, αρνητική, καταδεικνύοντας ταυτόχρονα και την ακροθιγή προσέγγιση του ζητήματος στη βάση εξυπηρέτησης πολιτικών και επιχειρηματικών – εμπορικών σκοπιμοτήτων.

3.3 Παρουσίαση των ευρημάτων στην Καθημερινή

3.3.1 Θεματική ανάλυση

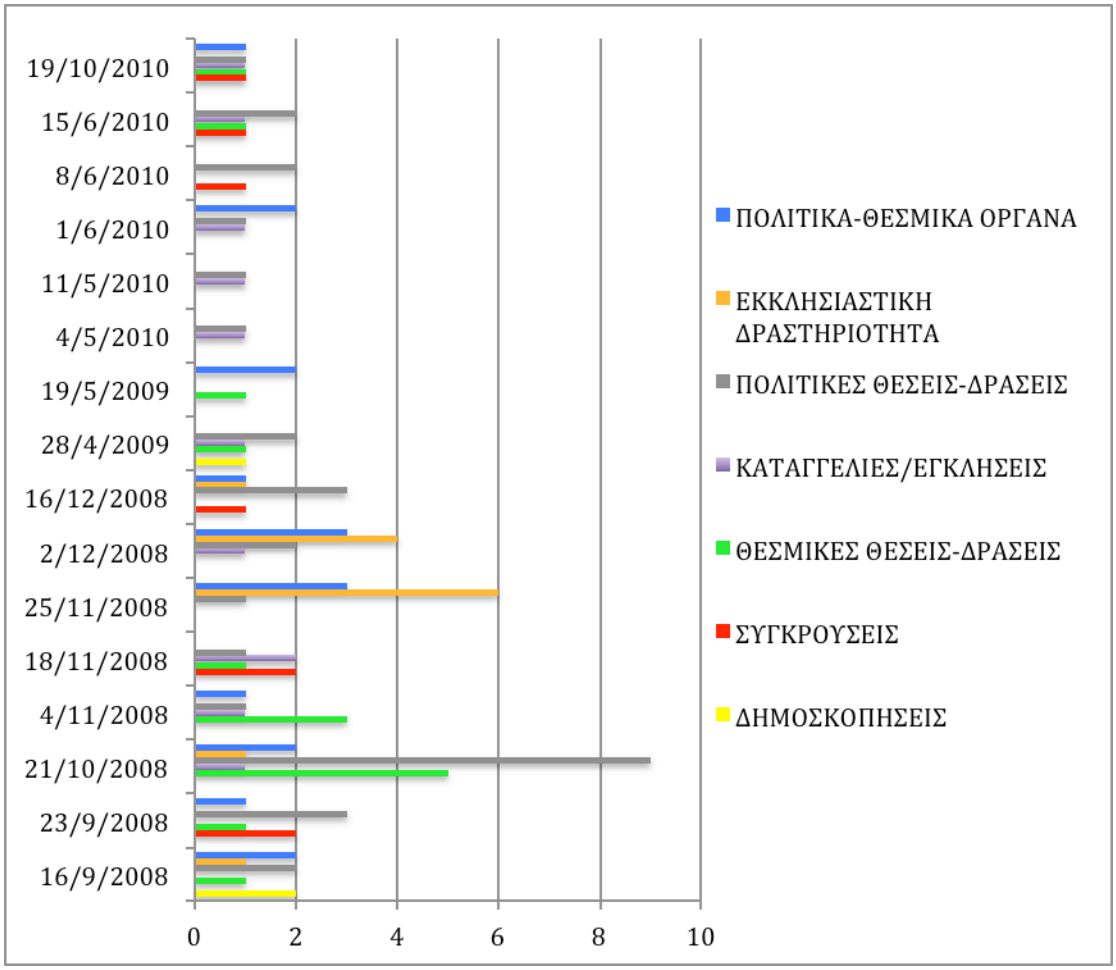
Διερευνώντας το υλικό της Καθημερινής κατά τις εξεταζόμενες ημέρες ανιχνεύτηκαν συνολικά 59 δημοσιεύματα στα οποία εντοπίστηκαν όλες οι θεματικές κατηγορίες που έχουμε καταρτίσει.

Πιο συγκεκριμένα και μετά την επεξεργασία του υλικού, προέκυψε η σαφής υπεροχή της θεματικής κατηγορίας *πολιτικές θέσεις – δράσεις* (32 αναφορές) έναντι των άλλων που υπολείπονται σε δυναμική καθώς εντοπίστηκαν 18 αναφορές στα *πολιτικά – θεσμικά όργανα*, 15 αναφορές στις *θεσμικές θέσεις – δράσεις*, 13 αναφορές στην *εκκλησιαστική δραστηριότητα*, 11 μόλις αναφορές στη θεματική *καταγγελίες/εγκλήσεις* ενώ ανερεύθηκαν 8 αναφορές στις *συγκρούσεις* και στις 3 *δημοσκοπήσεις*.

Σύμφωνα και με το Γράφημα 1.11 όπου απεικονίζεται η συχνότητα κάθε θεματικής κατηγορίας, διαπιστώνεται ότι ο μεγαλύτερος αριθμός αναφορών στην κυρίαρχη θεματική σημειώνεται στις 21 Οκτωβρίου του 2008 με 9 αναφορές. Εκείνη την ημέρα μάλιστα το ζήτημα απασχόλησε και το πρωτοσέλιδο της εφημερίδας αναφορικά με τις πολιτικές πρωτοβουλίες του πρωθυπουργού για την εκτόνωση της κρίσης – ενόψει και της ψηφοφορίας στη Βουλή για ψήφιση της Προανακριτικής Επιτροπής – που προκάλεσε το σκάνδαλο και τις ενδεχόμενες κινήσεις από την πλευρά του υπουργού Επικρατείας Θεόδωρου Ρουσόπουλου που τέθηκε στο επίκεντρο των εξελίξεων της υπόθεσης την περίοδο εκείνη. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι περισσότερες αναφορές που εντάσσονται σημασιολογικά στην εν λόγω κατηγορία αφορούν στους προσωπικούς χειρισμούς του πρωθυπουργού και την απόπειρα ανάταξης του κυβερνητικού κλίματος ύστερα από τις απογοητευτικές δημοσκοπήσεις που είδαν το φως της δημοσιότητας. Στην ίδια κατηγορία καλύψθηκαν ζητήματα που αφορούσαν

τη στάση των υπολοίπων κομμάτων ενόψει της ψηφοφορίας για την Επιτροπή καθώς και στη μετέπειτα στάση που τήρησαν τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής απέναντι στους μοναχούς, την έκδοση των πορισμάτων αλλά και οι τοποθετήσεις των πολιτικών προσώπων που εμπλέκονταν στην υπόθεση μέσα από τις καταθέσεις τους. Η δράση επιπλέον των πολιτικών δρώντων αναφορικά με την υπόθεση (παραίτηση Κιλτίδη) αλλά και των πολιτικών δυνάμεων που επιχειρεί να στρέψει το ενδιαφέρον του πολιτικού διαλόγου στο σκάνδαλο μέσα από επαναλήψεις θέσεων – δηλώσεων απασχόλησαν συστηματικά την εφημερίδα. Επιπλέον στην κατηγορία αυτή δεν εκλείπουν και οι δημοσιογραφικές αξιολογήσεις – μέσα από την αρθρογραφία της εφημερίδας – αναφορικά με τη διαχειριστική πολιτική των κομμάτων απέναντι στο γεγονός.

Γράφημα 1.11 Συχνότητα θεματικής κατηγορίας ανά μέρα στην Καθημερινή

Τα δημοσιεύματα που αφορούσαν στα *πολιτικά – θεσμικά όργανα* κατέχουν ιδιαίτερη θέση στην ατζέντα της Καθημερινής. Είναι δηλωτικό του προσωποκεντρικού

ενδιαφέροντος που επιδεικνύει το μέσο στον πρωθυπουργό καθώς η πλειονότητα των αναφορών εστιάζεται στο πρόσωπο του Κώστα Καραμανλή και στις διαχειριστικές του πρωτοβουλίες. Οι αμέσως επόμενες σε εύρος αναφορές καταγράφονται για τους δυο πρωταγωνιστές – μη πολιτικά πρόσωπα του σκανδάλου, τον ηγούμενο Εφραίμ και μοναχό Αρσένιο και στη συνέχεια ανευρίσκονται ήσσονος δυναμικής αναφορές στα εμπλεκόμενα πολιτικά πρόσωπα.

Στη κατηγορία των *θεσμικών θέσεων – δράσεων* συναντώνται δημοσιεύματα που προβάλλουν τις θεσμικές πρωτοβουλίες που λαμβάνονται στο πλαίσιο της υπόθεσης (δέσμευση χρημάτων, ανάκληση γνωμοδοτήσεων, κλήσεις προς υπόπτους, παρεμβάσεις θεσμικών οργάνων ως προς την εφαρμογή του νόμου ποινικής ευθύνης των υπουργών, εισαγγελικές έρευνες, προσφυγή της Μονής κατά της απόφασης Μπέζα, ορισμός εφέτη – ανακριτή για την έρευνα των μη πολιτικών προσώπων, ασκήσεις ποινικών διώξεων, προώθηση του νόμου περί ευθύνης υπουργών στο υπουργικό συμβούλιο). Παρατηρείται μια ιδιαίτερη δυναμική, η οποία αποδίδεται από την εφημερίδα αναφορικά με τις θεσμικές προεκτάσεις του ζητήματος καλύπτοντας συστηματικά και επιμελώς όλες τις πρωτοβουλίες που λαμβάνονται από τα αρμόδια όργανα τόσο της Δικαιοσύνης όσο και των αρμοδίων υπουργείων με σημείο αναφοράς το σκάνδαλο.

Σημασιολογικά η κατηγορία *εκκλησιαστική δραστηριότητα* εκτείνεται στο φάσμα των ενεργειών ή πρωτοβουλιών των επικεφαλής της Μονής (προσφυγή Μονής εναντίον υπουργικής απόφασης Μπέζα, άρνηση κατάθεση στην Εξεταστική Επιτροπή) καθώς και της επιχειρηματικής δράσης που το μοναστήρι είχε αναπτύξει ενώ δεν παραλείπονται και δημοσιεύματα (άρθρα κατά κύριο λόγο) που προβαίνουν σε ηθικές αξιολογήσεις αναφορικά με τη δράση του μοναστηριού.

Οι *καταγγελίες/εγκλήσεις* παρουσιάζουν τη χαμηλότερη ορατότητα (11 αναφορές) σε σχέση με τα υπόλοιπα μέσα με εξαίρεση το δελτίο της ΝΕΤ (9 εμφανίσεις), γεγονός που δεν μας προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον αν λάβουμε υπόψη ότι ένα από τα χαρακτηριστικά της φυσιογνωμίας του φύλλου είναι η μετριοπαθής στάση που τηρεί απέναντι στα γεγονότα. Ειδικότερα, η σύγκρουση στη Βουλή μεταξύ ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. για την αναβολή ή μη της ψηφοφορίας για την Προανακριτική, η έναρξη της Εξεταστικής Επιτροπή σε οξύτατο κλίμα, η καταγγελία παραπλάνησης του ΠΑΣΟΚ εναντίον της Ν.Δ. με αφορμή την υπόθεση εκβιασμού, οι αλληλοεγκλήσεις και αλληλοδιαψεύσεις ανάμεσα στα εμπλεκόμενα πολιτικά και μη πρόσωπα (Δούκας –

Αγγέλου, Πάπιστας – Κοιρανίδης), οι εγκλήσεις της αξιωματικής αντιπολίτευσης προς την κυβέρνηση περί συγκάλυψης του σκανδάλου ενόψει των επερχόμενων Ευρωεκλογών αλλά και κατά την έκδοση του πορίσματος της Προανακριτικής, οι ενδοσυγκρουσιακές παρενέργειες του σκανδάλου στη Ν.Δ. (Καραμανλής– Σαμαράς, παραίτηση Κιλτίδη) εντάσσονται σημασιολογικά στην εν λόγω κατηγορία.

Οι *συγκρούσεις* που ακολουθούν σε συχνότητα (8 αναφορές) παραπέμπουν τόσο στις εσωκομματικές όσο και στις αντιπολιτευτικές αντιπαλότητες (ανάμεσα στα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής) που έλαβαν χώρα στο πολιτικό πεδίο με κύρια σημεία τα πορίσματα, την πρώτη ψηφοφορία για τη σύσταση Επιτροπής για το σκάνδαλο, τα αρνητικά ευρήματα των δημοσκοπήσεων καθώς και την εμπλοκή κορυφαίων κυβερνητικών προσώπων στην υπόθεση.

Τέλος, στην κατηγορία των δημοσκοπήσεων εντοπίζονται οι λιγότερες αναφορές με αφορμή τις δυο δημοσκοπήσεις της Metron Analysis και GPO στις 16/9/2008 που φέρνουν τον Καραμανλή δεύτερο για πρώτη φορά έναντι του πολιτικού του αντιπάλου Γιώργου Παπανδρέου και τη δημοσκόπηση της GPO στις 28/4/2009 στην πορεία προς την αναμέτρησης της 7^{ης} Ιουνίου 2009 (Ευρωεκλογές), η οποία δίνει προβάδισμα 3,7% στο ΠΑΣΟΚ έναντι της κυβέρνησης.

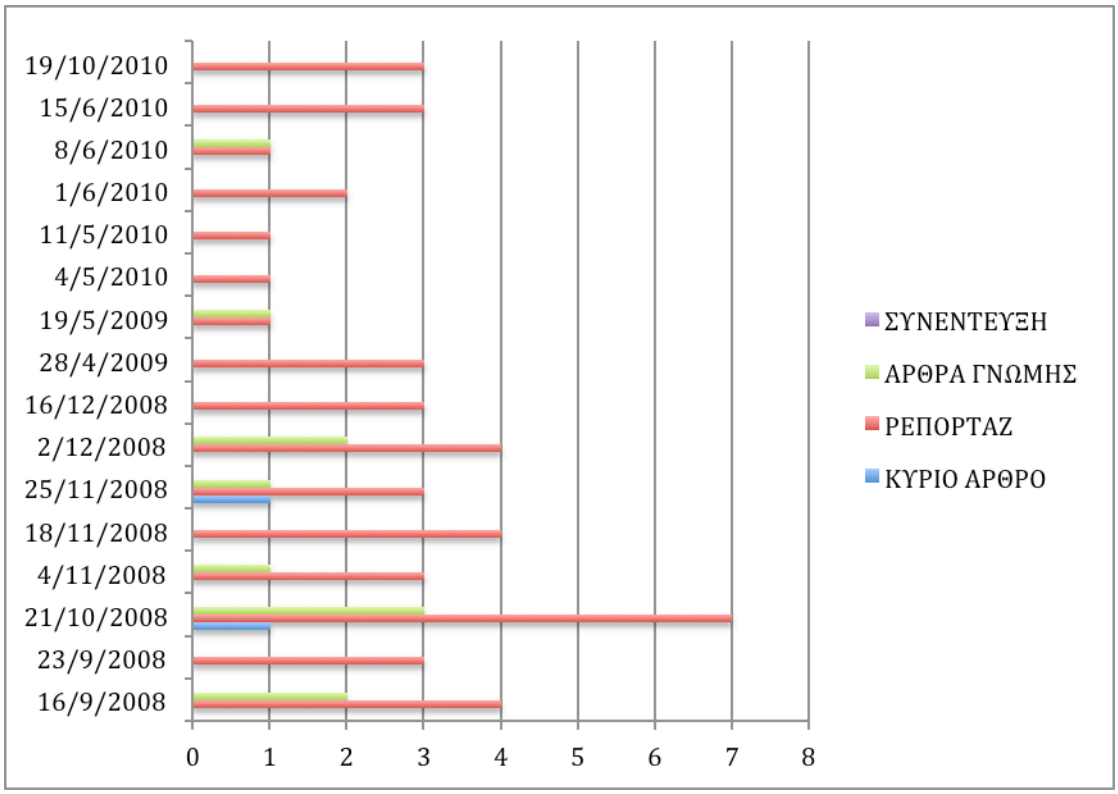
3.3.2 Μορφολογική ανάλυση

Αναφορικά με τη μορφή με την οποία αποδίδεται το περιεχόμενο του μηνύματος στην εξεταζόμενη εφημερίδα, αυτό που πρωτογενώς εξάγεται από το Γράφημα 1.12 είναι η παντελής απουσία της μορφολογικής κατηγορίας της *συνέντευξης* και δευτερογενώς η χαμηλή δυναμική των *κύριων άρθρων* (εντοπίζονται μόλις δυο δημοσιεύματα). Η διαφοροποίηση που παρατηρείται ανάμεσα και στις άλλες δυο εξεταζόμενες κατηγορίες των *ρεπορτάζ* και των *άρθρων γνώμης* είναι σαφής καθώς η υπεροχή των *ρεπορτάζ* (46 δημοσιεύματα) είναι δηλωτική έναντι των 11 δημοσιευμάτων που αποδίδονται με τη μορφή των άρθρων γνώμης.

Οι έντονες διακυμάνσεις που παρατηρούνται ως προς τη συχνότητα των μορφολογικών κατηγοριών είναι αντίστοιχη με αυτή που εξετάσαμε ήδη στην περίπτωση Των Νέων καθώς όπως ήδη τονίσαμε η ανάγκη κάλυψης των εξελίξεων αναφορικά με το γεγονός είναι μεγάλη. Η ενισχυμένη λοιπόν ορατότητα των *ρεπορτάζ* «προδίδει» κατά κάποιο τρόπο την πρόθεση της εφημερίδας για ολοένα και μεγαλύτερη πληροφοριακή διάχυση στο δημόσιο χώρο σε σχέση με το σκάνδαλο.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι υπερέχουν σε συχνότητα τα *άρθρα γνώμης* στην Καθημερινή εν συγκρίσει με Των Νέων (9 *άρθρα γνώμης*) παρά το γεγονός ότι ο αριθμός των δημοσιευμάτων που εντοπίστηκαν στην απογευματινή εφημερίδα υπερτερεί (65 δημοσιεύματα έναντι 59 της Καθημερινής). Ωστόσο, η πλούσια αρθρογραφία της πρωινής εφημερίδας αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά της, γεγονός που εξηγεί και τις προθέσεις της να εισφέρει στη δημόσια συζήτηση μέσα από τη δημοσιοποίηση αξιολογικών κρίσεων.

Γράφημα 1.12 Συχνότητα μορφής ανά μέρα στην Καθημερινή

3.3.3 Συνδυαστική ανάλυση μορφής – θεμάτων

Μέσα από τον Πίνακα 1.10 όπου καταγράφονται οι συσχετισμοί μορφής – περιεχομένου των μηνυμάτων που ανιχνεύτηκαν στην Καθημερινή προκύπτει παρόμοια λογική με αυτή που υιοθετείται από Τα Νέα αναφορικά με την απόδοση του γεγονότος καθώς για την πλειονότητα των δημοσιευμάτων γίνεται χρήση της μορφολογικής κατηγορίας των *ρεπορτάζ*. Όπως παρατηρούμε στον πίνακα όλες οι θεματικές αποδίδονται μέσα από τη μορφή των *ρεπορτάζ* ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι τόσο τα *άρθρα γνώμης* όσο και τα κύρια άρθρα επιλέγονται ως μορφή προκειμένου να αποδώσουν ζητήματα αναφορικά με τις *θεσμικές θέσεις – δράσεις*,

πολιτικές θέσεις – δράσεις, *εκκλησιαστική δραστηριότητα* και *πολιτικά – θεσμικά όργανα*. Ωστόσο θα πρέπει να επισημανθεί ότι η δυναμική της κατηγορίας του *κύριου άρθρου* είναι σαφώς χαμηλότερη από αυτή που διαγράφουν τα *άρθρα γνώμης* ενώ η κατηγορία της *συνέντευξης* δεν ανεύρέθηκε σε κανένα φύλλο της εφημερίδας κατά της εξεταζόμενες ημέρες σε σχέση με το γεγονός.

Πιο ειδικά, ας αναφερθούμε πρωτίστως σε εκείνες τις θεματικές οι οποίες αποδίδονται αποκλειστικά μόνο με μορφή. Οι *δημοσκοπήσεις* ως ζήτημα απασχόλησαν την εφημερίδα μόνο μέσα από τη μορφή των *ρεπορτάζ* δείχνοντας έτσι μια διάθεση να αποφευχθούν οι αξιολογικές κρίσεις περί των αποτελεσμάτων της από τους αρθογραφούντες της Καθημερινής. Επιπλέον, οι *συγκρούσεις* οι οποίες προέκυψαν στο πολιτικό πεδίο κατά τη διάρκεια του σκανδάλου και αναφέρονταν τόσο σε εσωκομματικές όσο και σε αντιπολιτευτικές διαμάχες καθώς και οι *κατεγγελίες/εγκλήσεις* που ήρθαν στο φως της δημοσιότητας και είχαν ως κύριο αποδέκτη τους πρωταγωνιστές του σκανδάλου (πολιτικά πρόσωπα και μη) δεν αναπαράχθηκαν από την εφημερίδα μέσα από άλλες μορφές, παρά το γεγονός ότι πρόκειται για ειδήσεις θεαματικές που εμπεριέχουν έντονα το δραματουργικό στοιχείο.

Σε αντίθεση με τις παραπάνω θεματικές όλες οι υπόλοιπες εμφανίζονται στην πρωινή εφημερίδα και με τις τρεις μορφές. Η δράση θεσμικών οργάνων και προσώπων που ήταν έντονη κατά της διάρκεια εξέλιξης του σκανδάλου αλλά και οι θεσμικές πρωτοβουλίες που προέκυψαν καλύφθηκαν και με τις τρεις μορφολογικές κατηγορίες. Αντίστοιχα, το πλήθος αναφορών που συναντούμε στη θεματική των *πολιτικών θέσεων – δράσεων* και όπως έχουμε ήδη επισημάνει αναφέρεται κατά κύριο λόγο στους χειρισμούς του πρωθυπουργού και ιδιαίτερα στις πολιτικές πρωτοβουλίες που έλαβε προκειμένου να αμβλύνει τις αντιδράσεις και να περιορίσει τις ζημιές από την αποκάλυψη του σκανδάλου, γεγονός που δικαιολογεί και την υψηλή δυναμική που καταγράφει η θεματική *πολιτικά – θεσμικά όργανα* τόσο στην κατηγορία των *ρεπορτάζ* όσο και στα *άρθρα γνώμης*. Η εφημερίδα είναι σαφές ότι θέλει να εστιάσει στο ζήτημα των κυβερνητικών πρωτοβουλιών και στο πρόσωπο του πρωθυπουργού αλλά και να τοποθετηθεί απέναντι σε αυτές τις πρωτοβουλίες και να εκφέρει άποψη μέσα από *άρθρα γνώμης*.

Η ακεραιότητα του Καραμανλή, η συγγνώμη που ζήτησε κατά την έναρξη της προεκλογικής εκστρατείας για τις Ευρωεκλογές του 2009, η προώθηση του νόμου

περί ευθύνης υπουργών, η αναγκαιότητα των εξεταστικών επιτροπών για τη διαλεύκανση «σκοτεινών» υποθέσεων, ο ρόλος της δικαιοσύνης, η στάση που τήρησε ο πολιτικός κόσμος απέναντι στο γεγονός αλλά και διλήμματα πολιτικής και θεσμικής υφής που προέυψαν (σύσταση Εξεταστικής ή Προανακριτικής), αναλύθηκαν διεξοδικότερα μέσα από τις αρθογραφικές στήλες της εφημερίδας.

Ταυτόχρονα, είναι δηλωτικό της στάσης της εφημερίδας ότι ζητήματα πολιτικού και θεσμικού χαρακτήρα και συγκεκριμένα ο νόμος περί ευθύνης των υπουργών και πώς τα κόμματα υποδέχτηκαν στη βουλή τη συζήτηση του θέματος, απασχόλησαν τα δυο από τα τρία κύρια άρθρα που εντοπίστηκαν στην εφημερίδα.

Επιπροσθέτως, η δραστηριότητα της εκκλησίας και οι ενέργειες των προσώπων που εμπλέκονταν είτε άμεσα είτε έμμεσα στο σκάνδαλο απασχόλησαν ιδιαίτερα την Καθημερινή, η οποία κάλυψε τις δυο θεματικές (*εκκλησιαστική δραστηριότητα, πολιτικά – θεσμικά όργανα*) είτε μέσα από *ρεπορτάζ* είτε αναλύοντάς το με ιδιαίτερη σπουδή μέσα από *άρθρα*. Οι αναφορές προς την εκκλησία και τα πρόσωπα της Μονής Βατοπεδίου, Εφραίμ και Αρσένιο με αφορμή την άρνησή τους να καταθέσουν στην Εξεταστική αλλά και τη στάση που τήρησαν τόσο οι ίδιοι όσο και ο ευρύτερος εκκλησιαστικός χώρος καθ'όλη τη διάρκεια της υπόθεσης είναι πολλαπλές.

Η Καθημερινή προκρίνει αφενός το επεισοδιακό του γεγονότος προκειμένου ν'ανταποκριθεί και στη φύση του μέσου, αφετέρου της δίνεται η δυνατότητα μέσα από την πλούσια ύλη της και αρθρογραφία να προχωρήσει σε αναλύσεις και αξιολογήσεις αναφορικά με το ζήτημα συγκροτώντας έτσι τη δική της επικοινωνιακή αναπαράσταση του γεγονότος στο δημόσιο χώρο.

Πίνακας 1.10 Σχέση μορφής – θεματικής κατηγορίας στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

	ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΑΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ		**3**		
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ		**8**		
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	**2**	**11**	**2**	
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ-ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		**11**		
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	**1**	**24**	**6**	
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ	**1**	**9**	**3**	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ			
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	**1**	**13**	**5**
ΣΥΝΟΛΟ	**5**	**79**	**16**

3.3.4 Καταγραφή και συνδυαστική ανάλυση τίτλων πρώτων εδήσεων – τίτλων γεγονότος

Η καταγραφή των πρώτων ειδήσεων και των τίτλων που εμφανίζονται σε ολόκληρη της εφημερίδα σε σχέση με το γεγονός, όπως ήδη εφαρμόσαμε και κατά την άναλυσή μας στα προηγούμενα μέσα επιχειρείται και για την περίπτωση της Καθημερινής. Ωστόσο, εξ' αρχής θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητα που παρουσιάζει η εν λόγω εφημερίδα σε σχέση με την μορφοποίηση της πρώτη σελίδας. Παρατηρείται συχνά το φαινόμενο το πρώτο θέμα της εφημερίδας να συνίσταται από δυο ή και τρία «πρώτα θέματα» (συνήθως το ένα προέρχεται από διεθνή χώρο και το άλλο από την εσωτερική ειδησεογραφία ανάλογα και με την τρέχουσα επικαιρότητα) καθώς επιλέγεται το ένα να αποδοθεί στο κέντρο της εφημερίδας και να υπερτονιστεί εικονικά (μέσα από τη χρήση φωτογραφίας) και το δεύτερο ή τρίτο αποδίδεται με υπερτονισμένα γραφικά στοιχεία (χρήση εμφατικής και μεγάλης σε μέγεθος γραμματοσειράς στον τίτλο).

Η περίπτωση αυτή συναντάται στο φύλλο της 21^{ης} Οκτωβρίου του 2010, όπου το πρώτο θέμα μοιράζεται ανάμεσα σε τρία θέματα: Την επιδείνωση των δεικτών της ελληνικής οικονομίας, την επιβράδυνση της ανάπτυξης στην Κίνα (χρήση οπτικού στοιχείου) και τις εξελίξεις για την ψηφοφορία στη Βουλή αναφορικά με τη σύσταση Προανακριτικής και την ενδεχόμενη παραίτηση του υπουργού Επικρατείας Θεόδωρου Ρουσόπουλου. Το γεγονός αναδεικνύεται σε πρώτο θέμα στην εφημερίδα και πάλι μόνο στις 16/12/2008, οπότε και εκδίδεται το πόρισμα της Εξεταστικής Επιτροπής. Χαρακτηριστική όμως είναι και εδώ η απουσία οπτικού στοιχείου καθώς η κεντρική φωτογραφία που επιλέγει η Καθημερινή να προβάλει την ημέρα εκείνη αναφέρεται στο κύμα καταλήψεων σε σχόλεια και ΑΕΙ με αιχμή το άσυλο. Το σκάνδαλο όπως είναι ευδιάκριτο και μέσα από την επεξεργασία του Πίνακα 1.11 απουσιάζει από τη στήλη των πρώτων ειδήσεων της εφημερίδας.

Από άποψη περιεχομένου των πρώτων τίτλων της Καθημερινής είναι σαφής η υπεροχή των οικονομικών ζητημάτων έναντι των άλλων. Αναλυτικότερα, εννέα από τα 16 θέματα αφορούν αφενός στις διεθνείς οικονομικές εξελίξεις (πτώχευση Lehman

Brothers, εκτόξευση τιμών του πετρελαίου, ενθαρρυντική αντίδραση των αγορών στις αποφάσεις του Ecofin, και το πακέτο περικοπών ύψους 80 δις ευρώ που εξήγγειλε η Γερμανία), αφετέρου σε ζητήματα στο εσωτερικό της ελληνικής οικονομίας (δημόσιο χρέος, η έκρηξη ακάλυπτων επιταγών και η συνεπαγόμενη αδυναμία καταβολής φόρων, δέσμη μέτρων για την τόνωση της αγοράς των ακινήτων, υποβάθμιση της χώρας από τον οίκο Moody's, πρόσθετα δημοσιονομικά μέτρα που παράγγειλε η Ε.Ε. για την Ελλάδα).

Πίνακας 1.11 Παρουσίαση τίτλων πρώτων ειδήσεων και τίτλων για το γεγονός ανά μέρα

	Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ – ΠΡΩΤΗ ΕΙΔΗΣΗ	Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ -ΤΙΤΛΟΙ
16/9/2008	Μαύρη Δευτέρα στη διεθνή οικονομία	*4-Επιχείρηση ανάταξης του κλίματος* *4-Το Βατοπέδι φθείρει την κυβέρνηση* *5-Ανάκληση γνωμοδοτήσεων για τις ανταλλαγές με Βατοπέδι* 5-Τα συμβόλαια ζητεί το ΠΑΣΟΚ 12-Η εικόνα ως μπούμερανγκ
23/9/2008	Σε δίνη πετρέλαιο, δολάριο και Γουόλ	Πρ[166]-Βάτος φλεγόμενη και καιόμενη *4-Κινήσεις από Καραμανλή για ανάκαμψη* 5- Βροχή ερωτήσεων για Βατοπέδι και Ολυμπιακή *5- Δεσμεύτηκαν 41 εκατ. ευρώ της Μονής*
21/10/2008	**Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας**	Πρ-Πολιτική φεουδαρχία Πρ-Μεταξύ Βουλής και Ευελπίδων 4-Κλήσεις προς υπόπτους για τη Μονή Βατοπεδίου 4-"Ανοιχτή γραμμή" είχε ο Εφραίμ με την πρόεδρο 5-Αναμένονται πρωτοβουλίες από Καραμανλή 5-Δεν δέχεται αναβολή της ψηφοφορίας ο Παπανδρέου 5-Πέμπτη, η τελική απόφαση ΣΥΡΙΖΑ 5-ΚΚΕ: Ναι, αλλά με κριτική στο ΠΑΣΟΚ *5-Τα πέντε στάδια μετά την προανακριτική*

[166] Όπου πρ. νοείται πρωτοσέλιδο και αντίστοιχ οπ. οπισθόφυλλο.

		12-Μη μιλάς, μη γελάς...
		13-Προανακριτική για το Βατοπέδι
4/11/2008	Ελάχιστα λόγω χρέους, τα περιθώρια για παροχές	Πρ-Η ατιμωρησία των υπουργών
		5-Αλλαγές στην ευθύνη υπουργών
		5-Αρχή Εξεταστικής σε οξύτατο κλίμα
		5-Στο "μικροσκόπιο" οι εκτιμητές
18/11/2008	Ασφυκτιούν οι ελληνικές επιχειρήσεις	5-Κυβερνητική αντεπίθεση για Βατοπέδι
		5-Σε σκοτεινές ατραπούς κινείται πλέον η Εξεταστική
		5-Παραπλάνηση από τη Ν.Δ. καταγγέλλει η Χαρ. Τρικούπη
		5-Εντατική έρευνα για Ραιδεστό, Κουκοβίνο στη Θεσσαλονίκη
25/11/2008	Πληθαίνουν τα αδιέξοδα στην υγεία	Πρ-Το νέο ατόπημα
		Πρ-Ονόματα και σχήματα
		4-Εφραίμ και Αρσένιος αρνήθηκαν να καταθέσουν στην Εξεταστική
		4-Οι ανταλλαγές έγιναν με επιθυμία του...Δημοσίου
		4-Προσφυγή της μονής κατά της απόφασης Μπέζα
2/12/2008	Εσωστρέφεια στη Ν.Δ., ενώ η κρίση φτάνει	Πρ-"Άχρι καιρού". Και βλέπουμε...
		4-Το Βατοπέδι ήλεγχε το 51% της "Ανθεμιάς"
		4-Εν αρχή ην...η Αντά Μπορού
		4-Ο Εφραίμ θα συνεχίσει να κινεί τα νήματα
		4-Διαψεύδει, επιβεβαιώνοντας
		13-Όψιμη "εγρήγορση"...
16/12/2008	**Ένα σκάνδαλο, πέντε πορίσματα**	*4-Ένα το σκάνδαλο, πέντε τα πορίσματα*
		5-Νέα πρόταση, ίδια η ουσία
		5-Πίεση προς Καραμανλή για πρωτοβουλίες
28/4/2009	Δέσμη μέτρων για τόνωση της αγοράς των ακινήτων	5-Τακτική συγκάλυψης των σκανδάλων χρεώνει το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση
		5-Υψηλοί τόνοι από τον πρωθυπουργό
		7-Ελιγμός Σανιδά στην υπόθεση Βατοπεδίου
19/5/2009	Το πρώτο κρούσμα της νέας γρίπης στη	Πρ-Κάποιος ζήτησε συγγνώμη
		5-"Βροχή" διώξεων για το Βατοπέδι

	χώρα μας	
4/5/2010	Αγωνία πολιτών, έλλειμμα πολιτικών	*8-Ευθύνες σε Γ. Αγγέλου από Π. Δούκα*
11/5/2010	Ανάσα στην Ευρωζώνη	5-Αγγέλου, Αλογοσκούφης "υποδεικνύουν" τον Δούκα
1/6/2010	Παγκόσμια κατακραυγή	4-Σύνδεση της υπόθεσης Βατοπεδίου με Τσοχατζόπουλο επιχειρεί η Ν.Δ. 4-Ν.Δ.: Βαθαίνει το ρήγμα κορυφής
8/6/2010	Παραδειγματικές περικοπές 80 δις ευρώ στη Γερμανία	4-Κάθε κόμμα και πόρισμα για την υπόθεση Βατοπεδίου 13-Η χρησιμότητα των εξεταστικών
15/6/2010	Προσδοκία ότι η μείωση του ΑΕΠ θα είναι κάτω του 4%	4-Συμβάσεις με δικλείδες διαφάνειας από τη Δικαιοσύνη *4-Αποχώρηση Κιλτίδη από Ν.Δ. με πολλές αιχμές* 5-Το Βατοπέδι δίχασε τη Βουλή
19/10/2010	Ε.Ε.: Πρόσθετα μέτρα το 2011	*5-Παραπομπή πέντε υπουργών Ν.Δ.* 5-"Vatogate" ΠΑΣΟΚ και σκευωρία καταγγέλλει η Ν.Δ. 5-Επόμενη μέρα, με τη σκυτάλη στη Δικαιοσύνη

ΣΥΝΟΛΟ **59**

Δυο ζητήματα που προέρχονταν από το πολιτικό πεδίο τέθηκαν στην κορυφή της ατζέντας της εφημερίδας. Στις 2/12/2008 τα σενάρια διαδοχολογίας στη Ν.Δ. προκαλούν εσωκομματικές τριβές ενώ η πολιτική συναίνεση των αρχηγών των κομμάτν είναι το ζητούμενο στις 4/5/2010 με αιχμή την οριστικοποίηση του σχεδίου διάσωσης για την Ελλάδα. Τα αδιέξοδα στο χώρο της υγείας και οι διαμάχες ανάμεσα σε γιατρούς και ασφαλιστικά ταμεία αξιολογούνται πρωταρχικά από την εφημερίδα στις 25/11/2008 ενώ το πρώτο κρούσμα της γρίπης των χοίρων στην Ελλάδα αναδεικνύεται έναντι των άλλων στις 19/5/2009. Τέλος, ένα ακόμα θέμα αντλείται από τη διεθνή ειδησεογραφία, που όπως ήδη παρατηρήσαμε αναδείχθηκε σε πρώτη

είδηση και στα υπόλοιπα εξεταζόμενα μέσα την 1/6/2010, ήταν η βίαιη ισραηλινή επίθεση που δέχτηκε η ανθρωπιστική βοήθεια στη Γάζα. Το γεγονός ότι στο στολίσκο που μετέφερε ανθρωπιστική βοήθεια στη Γάζα επέβαιναν αρκετοί Έλληνες αύξησε το ειδησεογραφικό βάρος της είδησης. Τα μέσα καταδίκασαν ομόφωνα την επίθεση ενώ δηλωτικό της σύμπνοιας που επέδειξαν είναι η χρήση του ίδιου κεντρικού τίτλου από τις δυο εξεταζόμενες εφημερίδες για την περιγραφή του γεγονότος: *Παγκόσμια Κατακραυγή*.

Σε σχέση με το υπό εξέταση γεγονός είναι χαρακτηριστικό ότι στις περισσότερες εξεταζομενες ημέρες (εκτός από τις 11/5/2010, 1/6/2010 και 8/6/2010) το ζήτημα απασχολεί και το πρωτοσέλιδο της εφημερίδας χωρις ιδιαίτερες διακυμάνσεις ως προς το εύρος (από 1 έως τρία θέματα προβάλλονται με τίτλους στην πρώτη σελίδα). Η δυναμική που αποδίδεται κάθε φορά στο γεγονός θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι δεν είναι ιδιαίτερα υψηλή καθώς τα θέματα που εμφανίζονται στην πρώτη σελίδα είναι αυτά που καταρτίζουν και τον κύριο κορμό της ημερήσιας διάταξης θεμάτων της εφημερίδας. Αν συσχετιστεί μάλιστα η ορατότητα του γεγονότος στην πρώτη σελίδα με την πολυπληθή και ευρεία συνήθως γκάμα θεμάτων (εξαιτίας και του ιδιαίτερου format) που συναντάται στην εφημερίδα, τότε προκύπτει εύλογα ότι ακόμα και εκείνες τις ημέρες που απουσιάζει πλήρως το σκάνδαλο από την πρώτη σελίδα δεν τοποθετείται αξιολογικά στις 15 πρώτες ειδήσεις του μέσου (15 – 20 είναι ο μέσος όρος προβολής των δημοσιευμάτων που εγγράφονται στο πρωτοσέλιδο της Καθημερινής).

Στον αντίποδα, τα θέματα που κυριαρχούν στην αντζέντα της και κατ' επέκταση στο πρωτοσέλιδό της είναι κατά βάση οικονομικο – πολιτικού και διεθνούς προσανατολισμού, γεγονός που δικαιολογείται σε μεγάλο βαθμό και από την ταυτότητα του εντύπου. Εντούτοις, η εστίαση σε ζητήματα που άπτονται της διεθνούς οικονομικής κρίσης και η ταυτόχρονη απουσία – απομείωση εσωτερικών πολιτικών ζητημάτων που κυριαρχούν στην πολιτική ατζέντα των αντιπολιτευτικών κατά κύριο λόγο κομμάτων επιτελεί ένα είδος πλαισίωσης του γεγονότος από την εφημερίδα.

Ο τρόπος με τον οποίο συγκροτείται το γεγονός αφενός σχετίζεται με τους μηχανισμούς της ημερήσιας διάταξης που μετέρχονται τα μέσα, αφετέρου συμπληρώνεται ερμηνευτικά μέσα από την εξέταση του περικειμένου (peritéxte), αυτά τα μηνύματα δηλαδή «γύρω από το κείμενο, μέσα σ' έναν αυτοτελή τόμο, όπως ο τίτλος ή ο πρόλογος, τα οποία μερικές φορές παρεμβάλλονται στις χαραμάδες του

κειμένου, όπως οι τίτλοι κεφαλαίων ή ορισμένες σημειώσεις»[167], στην οποία προχωρούμε.

Δημοσκοπήσεις

1. **Το Βατοπέδι φθείρει την κυβέρνηση**[168] / ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ GPO

Συγκρούσεις

1. **Κινήσεις από Καραμανλή για ανάκαμψη**[169] / Υπουργοί δεν αποκλείουν «μεγάλη παρέμβαση» / Μεϊμαράκης: «Μην σπαταλάμε το κεφάλαιο του πρωθυπουργού για την κάλυψη προσωπικών επιλογών»
2. Βροχή ερωτήσεων για Βατοπέδι και Ολυμπιακή / Από τα κόμματα της αντιπολίτευσης χθες στη Βουλή
3. Κυβερνητική αντεπίθεση για Βατοπέδι / Αξιοποιείται ως όπλο το βίντεο του εκβιασμού
4. Πίεση προς Καραμανλή για πρωτοβουλίες / Συνεδριάζει η Κ.Ο. της Νέας Δημοκρατίας / Οι βουλευτές ζητούν ριζικό ανασχηματισμό – Αντίστροφη μέτρηση για Κοντό και Δούκα
5. Κάθε κόμμα και πόρισμα για την υπόθεση Βατοπεδίου / Κατάθεση Ξυνίδη και σύγκρουση Κοντού με Κιλτίδη χθες στην Επιτροπή
6. Το Βατοπέδι δίχασε τη Βουλή / Όπως αναμενόταν, η συζήτηση επί του πορίσματος της Εξεταστικής ολοκληρώθηκε χωρίς συγκλίσεις / Προεξοφλείται μεγάλη ένταση κατά τη συνεδρίαση όπου θα αποφασιστεί η σύσταση προανακριτικής επιτροπής

Θεσμικές θέσεις – δράσεις

1. **Ανάκληση γνωμοδοτήσεων για τις ανταλλαγές με Βατοπέδι**[170] / Συνέρχεται η διπλή Ιερά Σύναξη του Αγίου Όρους
2. **Δεσμεύτηκαν 41 εκατ. ευρώ της Μονής**[171] / Αρχαιολογικός χώρος στην Ουρανούπολη εκχωρήθηκε στο Βατοπέδι...

---

[167] Genette, G. (1997). Seuils. Paris: Editions du Seuil, 1987. *Trans. by Jane E. Lewin as Paratexts: Thresholds of Interpretation.* Cambridge: Cambridge UP, σελ.10.

[168] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Βαρύ παραμένει το κλίμα για την κυβέρνηση / Αρνητικές γι'αυτήν δύο νέες δημοσκοπήσεις – Με κέρδη εμφανίζεται το ΠΑΣΟΚ.*

[169] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Αναστάτωση χωρίς τέλος στην κυβέρνηση / Μελετάται ευρύς ανασχηματισμός ενδεχομένως και εντός της εβδομάδας.*

[170] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Ανακαλούνται οι γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου.*

3. **Πολιτική φεουδαρχία**[172]
4. Κλήσεις προς υπόπτους για τη Μονή Βατοπεδίου
5. **Τα πέντε στάδια μετά την προανακριτική**[173] / Προκαταρκτικά στάδια εξέτασης
6. Προανακριτική για το Βατοπέδι
7. **Αλλαγές στην ευθύνη υπουργών**[174] / Δικαστικές ενώσεις και ο ΔΣΑ ζητούν να αναμορφωθεί ο νόμος ως προς το χρόνο παραγραφής / Έντονος προβληματισμός και για τα αρνητικά φαινόμενα στο χώρο της Δικαιοσύνης
8. Στο «μικροσκόπιο» οι εκτιμητές / Η Εισαγγελία ερευνά την αποτίμηση των εκτάσεων που κατέληξαν στη Μονή
9. Εντατική έρευνα για Ραιδεστό, Κουκοβίνο στη Θεσσαλονίκη / Στην Εισαγγελία οι ακτήμονες που εκπροσωπούσε η Σωτηροπούλου
10. Ελιγμός Σανιδά στην υπόθεση Βατοπεδίου / Ζήτησε να οριστεί εφέτης – ανακριτής για την έρευνα σε σχέση με τα μη πολιτικά πρόσωπα
11. **«Βροχή» διώξεων για το Βατοπέδι**[175] / Κατηγορίες για 6 κακουργήματα σε τουλάχιστον τριάντα μη πολιτικά πρόσωπα / Κλήση προς απολογία αναμένεται να λάβουν, μεταξύ άλλων, οι κ. Εφραίμ και Αρσένιος, τα μέλη της οικογένειας Πελέκη και στελέχη της ΚΕΔ
12. Συμβάσεις με δικλείδες διαφάνειας από τη Δικαιοσύνη / Στο υπουργικό συμβούλιο προωθείται ο νέος νόμος περί ευθύνης υπουργών
13. Επόμενη μέρα, με τη σκυτάλη στη Δικαιοσύνη / Ανοιχτά κρίσιμα θέματα όπως εκείνο της παραγραφής, που ανώτατοι δικαστικοί εκτιμούν πως έχει συντελεστεί

Καταγγελίες/Εγκλήσεις

---

[171] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Βατοπέδι: Καταθέσεις 41 εκατ. ευρώ που εισέπραξε η Μονή Βατοπεδίου από την πώληση ολυμπιακών ακινήτων, δεσμεύτηκαν με απόφαση της επιτροπής για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος.*

[172] Άρθρο γνώμης στο πρωτοσέλιδο.

[173] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας / Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή.*

[174] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Πρόταση αλλαγών στο νόμο περί ευθύνης υπουργών / ΑΙΧΜΕΣ ΓΙΑ «ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ».*

[175] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο*: Έξι κακουργήματα στις κατηγορίες για το Βατοπέδι / ΣΕ 30 ΜΗ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ.*

1. **Αρχή Εξεταστικής σε οξύτατο κλίμα**[176] / Σε πιθανές ευθύνες Δούκα αναφέρθηκε ο νοιμός σύμβουλος του κράτους Στ. Δέτσης
2. **Σε σκοτεινές ατραπούς κινείται πλέον η Εξεταστική**[177] / Αντικείμενο του έργου της άνθρωποι του υποκόσμου και κρυφές κάμερες / Δεδομένη κατά Αρσένιο η «αρωγή»
3. Παραπλάνηση από τη Ν.Δ. καταγγέλλει η Χαρ. Τρικούπη / Υποστηρίζει πως ο Π. Ψωμιάδης έχει υποπέσει σε αντιφάσεις
4. Διαψεύδει, επιβεβαιώνοντας
5. Τακτική συγκάλυψης των σκανδάλων χρεώνει το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση / Υποστήριξη πως οι οι υποθέσεις που απασχολούν την επικαιρότητα είχαν οικονομικές επιπτώσεις στους πολίτες
6. **Ευθύνες σε Γ. Αγγέλου από Π. Δούκα**[178] / Κατά την κατάθεσή του πρώην υφυπουργού στην εξεταστική επιτροπή για την υπόθεση Βατοπεδίου / Υποστήριξε ότι ο στενός συνεργάτης του κ. Κ. Καραμανλή του ζήτησε να εξετάσει κατά προτεραιότητα τη γνωμοδότηση του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων
7. Αγγέλου, Αλογοσκούφης «υποδεικνύουν» τον Δούκα / Κατέθεσαν στην εξεταστική επιτροπή για την υπόθεση Βατοπεδίου ότι εκείνος ήταν ο αρμόδιος
8. Ν.Δ.: Βαθαίνει το ρήγμα κορυφής / Συνεργάτες του κ. Καραμανλή εκτιμούν πως οι κινήσεις του κ. Σαμαρά «στοχοποιούν» τον τέως πρωθυπουργό
9. «Vatogate» ΠΑΣΟΚ και σκευωρία καταγγέλλει η Ν.Δ. / «Γαλάζια» αμηχανία / Οξύτατη αντίδραση της Ρηγίλλης, που αναδεικνύει αποσιώπηση ή έλλειψη κρίσιμων δεδομένων / Οι αντιδράσεις των πέντε

Πολιτικές θέσεις – δράσεις

1. **Επιχείρηση ανάταξης του κλίματος**[179] / Ο πρωθυπουργός συγκαλεί την Κ.Ο. της Ν.Δ. / Αποχώρηση Βουλγαράκη με αναφορές σε...σχέδιο πολιτικής του εξόντωσης
2. Τα συμβόλαια ζητεί το ΠΑΣΟΚ

[176] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *«Πιθανές ευθύνες» του Πέτρου Δούκα / Ο ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.*

[177] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Η Εξεταστική στη σκιά βίντεο και εκβιασμών / Πολιτική αντεπίθεση από την κυβέρνηση, σε αμηχανία το ΠΑΣΟΚ και ο ΣΥΡΙΖΑ.*

[178] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Βατοπέδι: Ευθύνες για το σκάνδαλο του Βατοπεδίου επιρρίπτει, εμμέσως πλην σαφώς, στον κ. Γιάννη Αγγέλου, στενό συνεργάτη του τέως πρωθυπουργού, ο άλλοτε υφυπουργός Οικονομικών Πέτρος Δούκας. Ο κ. Δούκας υποστηρίζει ότι, τον Ιούνιο του 2004, ο κ. Αγγέλου του ζήτησε να εξετάσει τη γνωμοδότηση του Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων σχετικά με τις ανταλλαγές εκτάσεων.*

[179] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Βαρύ παραμένει το κλίμα για την κυβέρνηση / Αρνητικές γι'αυτήν δύο νέες δημοσκοπήσεις – Με κέρδη εμφανίζεται το ΠΑΣΟΚ.*

3. **Βάτος φλεγόμενη και καιόμενη**[180]
4. **Μεταξύ Βουλής και Ευελπίδων**[181]
5. Αναμένονται πρωτοβουλίες από Καραμανλή / Προς εκτόνωση της κρίσης με Βατοπέδι / Εισηγήσεις προς τον πρωθυπουργό για αποχώρηση Ρουσόπουλου από την κυβέρνηση / Τι θα υποστηρίξει ο υπουργός Επικρατείας στη Βουλή
6. Δεν δέχεται αναβολή της ψηφοφορίας ο Παπανδρέου / Υποστήριξε ότι υπήρξε «κεντρικός σχεδιασμός» στις ανταλλαγές των εκτάσεων
7. Πέμπτη, η τελική απόφαση ΣΥΡΙΖΑ / Απομακρύνεται το αίτημα για αναβολή της ψηφοφορίας
8. ΚΚΕ: Ναι, αλλά με κριτική στο ΠΑΣΟΚ / Ζητείται ο φάκελος της δικογραφίας να διαβιβαστεί στη Βουλή
9. Μη μιλάς, μη γελάς...
10. **Η ατιμωρησία των υπουργών**[182]
11. Εν αρχή ην...η Αντά Μπορού
12. **Ένα το σκάνδαλο, πέντε τα πορίσματα**[183] / «Αντικειμενικές» και όχι πολιτικές ευθύνες βλέπει η Νέα Δημοκρατία – Προανακριτική για πέντε υπουργούς ζητεί το ΠΑΣΟΚ / Νέα Δημοκρατία Για όλα έφταιγαν οι υπηρεσίες... / ΠΑΣΟΚ Ευθύνες και σε Βουλγαράκη, Κοντό / ΚΚΕ Κατηγορώ κατά του δικομματισμού / ΣΥΡΙΖΑ «Συντονιστικό κέντρο» ή «ιθύνων νους» / ΛΑΟΣ Ένα βήμα πίσω από για προανακριτική / Κατώτερα των περιστάσεων τα κόμματα, κινήθηκαν με βάση σκοπιμότητες / Πλήρης πολιτική κάλυψη στους δυο πρώην υπουργούς του ΠΑΣΟΚ
13. **Υψηλοί τόνοι από τον πρωθυπουργό**[184] / Στην πορεία προς την αναμέτρηση της 7ης Ιουνίου θα εγκαλεί το ΠΑΣΟΚ για τα θέματα διαφάνειας / GPO: Προβάδισμα 3,7% του ΠΑΣΟΚ στις ευρωεκλογές
14. Σύνδεση της υπόθεσης Βατοπεδίου με Τσοχατζόπουλο επιχειρεί η Ν.Δ. / Σε σύσκεψη υπό τον κ. Σαμαρά αποφασίστηκε η Ν.Δ. Να ζητήσει παράταση των εργασιών της Εξεταστικής – Αρνητικό εμφανίζεται το ΠΑΣΟΚ
15. Η χρησιμότητα των εξεταστικών

[180] Άρθρο γνώμης στο πρωτοσέλιδο.

[181] Άρθρο γνώμης στο πρωτοσέλιδο.

[182] Άρθρο γνώμης στο πρωτοσέλιδο.

[183] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Ένα σκάνδαλο, πέντε πορίσματα / Κατώτερα των περιστάσεων φάνηκαν τα κόμματα στη Βουλή για το Βατοπέδι.*

[184] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Υψηλοί προεκλογικοί τόνοι για τα σκάνδαλα.*

16. **Αποχώρηση Κιλτίδη από Ν.Δ. με πολλές αιχμές**[185] / «Ακολούθησε την πορεία που ο ίδιος είχε χαράξει εδώ και καιρό», το σχόλιο της Ρηγίλλης
17. **Παραπομπή πέντε υπουργών Ν.Δ.**[186] / Στα άκρα η πολιτική αντιπαράθεση μετά την απόφαση ΠΑΣΟΚ για την υπόθεση Βατοπεδίου

Εκκλησιαστική δραστηριότητα

1. «Ανοιχτή γραμμή» είχε ο Εφραίμ με την πρόεδρο / Η πρόταση της Μονής για επιστροφή των «φιλέτων»
2. Το νέο ατόπημα
3. Ονόματα και σχήματα
4. **Εφραίμ και Αρσένιος αρνήθηκαν να καταθέσουν στην Εξεταστική**[187] / Σε πλαίσιο: Ν.Δ. και ΚΚΕ αποφάσισαν να γίνουν δεκτά τα υπομνήματα
5. **Οι ανταλλαγές έγιναν με επιθυμία του...Δημοσίου** [188] / Οι δυο μοναχοί υποστηρίζουν πως ματαιώθηκε το φιλανθρωπικό τους έργο! Κάρτες με ετήσια έξοδα λειτουργίας της Μονής και κατάστασης ετήσιων δαπανών
6. Προσφυγή της μονής κατά της απόφασης Μπέζα / Αίτημα Καρούτσου για άρση τραπεζικού απορρήτου επτά ακόμη προσώπων
7. **«Άχρι καιρού». Και βλέπουμε...**[189]
8. **Το Βατοπέδι ήλεγχε το 51% της «Ανθεμιάς»**[190] / Με δάνεια έγιναν οι «μπίζνες» της Μονής / Το υπουργείο Οικονομικών μίσθωσε τρία ακίνητα του Ομίλου Πάπιστα
9. Όψιμη «εγρήγορση»...
10. Νέα πρόταση, ίδια η ουσία / Το Βατοπέδι εμμένει στην κυριότητα της λίμνης Βιστωνίδας

Πολιτικά – θεσμικά όργανα

1. Η εικόνα ως μπούμερανγκ

---

[185] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Ανεξάρτητος ο Κ. Κιλτίδης / Ν.Δ.: ΓΝΩΣΤΗ ΠΟΡΕΙΑ.*

[186] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Παραπομπή πέντε πρώην υπουργών ζητεί το ΠΑΣΟΚ / ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ.*

[187] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Μαθήματα ακτημοσύνης από τον Εφραίμ.*

[188] Τίτλος στο πρωτοσέλιδο: *Μαθήματα ακτημοσύνης από τον Εφραίμ.*

[189] Άρθρο γνώμης στο πρωτοσέλιδο.

[190] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο*: Άρχισαν χθες να καταθέτουν πολιτικά πρόσωπα / ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ.*

2. **Ο Εφραίμ θα συνεχίσει να κινεί τα νήματα**[191] / Σενάρια για την «επόμενη μέρα» στο Άγιον Όρος, εάν καταδικαστεί ο ηγούμενος
3. **Κάποιος ζήτησε συγγνώμη**[192]

Μέσα από την καταγραφή και επεξεργασία των αναφερομένων στο γεγονός τίτλων της Καθημερινής προέκυψαν οι εξής διαπιστώσεις. Η λέξη σκάνδαλο συναντάται δυο φορές σε τίτλο του έντυπου (**Ένα το σκάνδαλο, πέντε τα πορίσματα)** και συγκεγκριμένα στις 16/12/2008, οπότε και προκύπτει το πρώτο από τα τρία συνολικά πορίσματα που εκδόθηκαν για την υπόθεση σε αντίθεση με Τα Νέα που όπως έχει λεχθεί προσδιορίστηκε ο χαρακτήρας του γεγονότος από την πρώτη κιόλας εξεταζόμενη ημέρα. Ο δεύτερος τίτλος συναντάται στις 28/4/2009 (Τακτική συγκάλυψης των σκανδάλων χρεώνει το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση), όπου η χρήση του νομιμοποιείται μέσα από τον αναφορικό λόγο (το ΠΑΣΟΚ είναι αυτό που καταγγέλλεις συγκάλυψη σκανδάλων και όχι το υποκείμενο που μεταφέρει την είδηση). Επιπλέον και σε αντιδιαστολή με τα υπόλοιπα εξεταζόμενα μέσα η Καθημερινή τηρεί μια σταθερή γραφή ως προς τη λέξη Βατοπέδι από την αρχή δημοσιοποίησης του γεγονότος, κάτι που δεν εντοπίζεται σε κανένα άλλο από τα μέσα που εξετάσαμε.

Αναφορικά με τους τίτλους που προσδιορίζουν εννοιολογικά την υπόθεση διαφαίνεται εκ πρώτης όψεως η απουσία πολυποίκιλων αξιολογικών δομών και εκφορών που χαρακτηρίζουν το γεγονός εμμένοντας κυρίως στην κυριολεκτική απόδοση της είδησης. Οι τεχνικές που υιοθετεί η Καθημερινή για τη διάχυση του μηνύματος ως προς τα αξιολογικά σχήματα, τις ρηματικές φράσεις και το μεταφορικό λόγο είναι πενιχρές ή άλλοτε απουσιάζουν. Το σύστημα των τίτλων άλλωστε εκφράζει σε μεγάλο βαθμό εκτός από την ιδιομορφία του έντυπου αλλά και την υπόρρητη στάση του υποκειμένου απέναντι στο γεγονός.

Ιδιαίτερα συχνή είναι η χρήση ελλειπτικών σχημάτων κυρίως ονοματικών τα οποία ωστόσο χαρακτηρίζονται από καταδηλώσεις, ουδέτερες στην πλειονότητά τους. Αναφέρουμε ενδεικτικά τους τίτλους: **Κινήσεις από Καραμανλή για ανάκαμψη** / Πίεση προς Καραμανλή για πρωτοβουλίες / **Ανάκληση γνωμοδοτήσεων για τις**

[191] Τίτλοι στο πρωτοσέλιδο: *Άρχισαν χθες να καταθέτουν πολιτικά πρόσωπα / ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ.*

[192] Άρθρο γνώμης στο πρωτοσέλιδο.

ανταλλαγές με Βατοπέδι / Κλήσεις προς υπόπτους για τη Μονή Βατοπεδίου / Συμβάσεις με δικλείδες διαφάνειας από τη Δικαιοσύνη / **Αρχή Εξεταστικής σε οξύτατο κλίμα / Ευθύνες σε Γ. Αγγέλου από Π. Δούκα / Επιχείρηση ανάταξης του κλίματος / Μεταξύ Βουλής και Ευελπίδων / Η ατιμωρησία των υπουργών** / **Υψηλοί τόνοι από τον πρωθυπουργό** / Η χρησιμότητα των εξεταστικών / **Αποχώρηση Κιλτίδη από Ν.Δ. με πολλές αιχμές** / **Παραπομπή πέντε υπουργών Ν.Δ.** / Προσφυγή της μονής κατά της απόφασης Μπέζα). Είναι δηλωτική της πρόθεσης του υποκειμένου να μη φορτίσει σημασιολογικά το περιεχόμενο του μηνύματος αποφεύγοντας να προβεί στη χρήση αξιολογικών επιθέτων ή ουσιαστικών ιδιαίτερης έντασης. Τούτο παρατηρείται μόνο σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο αναφορικός λόγος («Vatogate» ΠΑΣΟΚ και σκευωρία καταγγέλλει η Ν.Δ.) νομιμοποιεί το περιεχόμενο του εκφωνήματος.

Επιπλέον, παρατηρείται η απουσία ρηματικών δομών που δημιουργούν «αίσθηση» στον αποδέκτη. Αντιθέτως, καταγράφονται ρηματικές εκφορές που αποδίδουν με ακρίβεια «κυριολεκτική» την είδηση (Συνεδριάζει η Κ.Ο. της Νέας Δημοκρατίας / Οι βουλευτές ζητούν ριζικό ανασχηματισμό / Το Βατοπέδι δίχασε τη Βουλή / Συνέρχεται η διπλή Ιερά Σύναξη του Αγίου Όρους / Αρχαιολογικός χώρος στην Ουρανούπολη εκχωρήθηκε στο Βατοπέδι... / Έντονος προβληματισμός και για τα αρνητικά φαινόμενα στο χώρο της Δικαιοσύνης / Στο υπουργικό συμβούλιο προωθείται ο νέος νόμος περί ευθύνης υπουργών / Δεν δέχεται αναβολή της ψηφοφορίας ο Παπανδρέου) χωρίς να δημιουργούν στον αναγνώστη αίσθηση ασάφειας ή περιέργειας επιδιώκοντας λανθάνουσες αναγνώσεις. Στόχος άλλωστε της εφημερίδας είναι να ανταποκριθεί στον πληροφοριακό σκοπό του μηνύματος απεκδύοντας τη λογική της σαγήνης και συναισθηματικής διέγερσης του αναγνώστη.

Ο μεταφορικός λόγος είναι εκείνο το σχήμα που συναντάται συχνότερα στην εφημερίδα ενώ εντοπίζεται και η χρήση ουσιαστικών και επιθέτων που αποκτούν αξιολογικό φορτίο στο πλαίσιο της μεταφορικής τους χρήσης. Βροχή ερωτήσεων για Βατοπέδι και Ολυμπιακή / **«Βροχή» διώξεων για το Βατοπέδι /** Στο «μικροσκόπιο» οι εκτιμητές υποδηλώνοντας την ένταση με την οποία διενεργείται η πράξη στις δυο πρώτες περιπτώσεις και τη συστηματική έρευνα που εφαμόζεται από τα δικαστικά και θεσμικά όργανα στην τρίτη περίπτωση. Αντίστροφη μέτρηση για Κοντό και Δούκα εξυπονοώντας το τετελεσμένο του γεγονότος. **Σε σκοτεινές ατραπούς κινείται πλέον η Εξεταστική**. Η υπολανθάνουσα απειλή στον τίτλο καταδεικνύει την αδυναμία των

μελών της Εξεταστικής ν'ανταποκριθούν στις κοιβουλευτικές διαδικασίες και το διερευνητικό έργο της Επιτροπής.

Οι τίτλοι *Αναστάτωση χωρίς τέλος στην κυβέρνηση* / «Γαλάζια» αμηχανία / Ν.Δ.: Βαθαίνει το ρήγμα κορυφής / **Το Βατοπέδι φθείρει την κυβέρνηση**, αποπνέουν την αίσθηση κυβερνητική κρίσης και του πολιτικού αδιεξόδου της Ν.Δ. που διαχέεται στο δημόσιο χώρο και είναι ίσως οι μοναδικοί στην εφημερίδα που εμπεριέχουν αρνητικές συνδηλώσεις για την κυβέρνηση. Είναι χαρακτηριστικό όμως ότι ακόμα και στην περίπτωση των αρνητικών τίτλων απουσιάζει το πρόσωπο του Κώστα Καραμανλή ο οποίος οικειοποιείται το βάρος των συνεπειών του σκανδάλου. Δηλωτικό της πρόθεσης της εφημερίδας είναι η απόπειρα σύνδεσης του ονόματος του πρωθυπουργού και της κυβερνητικής του πολιτικής με ειδήσεις που υποδηλώνουν θετική ανάδραση, πρωτοβουλίες και επανορθωτικές κινήσεις ως προς τον περιορισμό των πολιτικών απωλειών (**Κινήσεις από Καραμανλή για ανάκαμψη / Επιχείρηση ανάταξης του κλίματος** / Ο πρωθυπουργός συγκαλεί την Κ.Ο. της Ν.Δ / Κυβερνητική αντεπίθεση για Βατοπέδι / Αναμένονται πρωτοβουλίες από Καραμανλή / Αξιοποιείται ως όπλο το βίντεο του εκβιασμού). Ο τίτλος **Κάποιος ζήτησε συγγνώμη** που αναφέρεται στη δημόσια συγγνώμη του πρωθυπουργού κατά τη διάρκεια προεκλογικής του ομιλίας υποννοεί το καινοφανές της πολιτικής πράξης και επιτείνει την ένταση της ιδιας της ενέργειας καθώς *κανείς δε ζητάει συγγνώμη* στην πολιτική. Άρα η συγγνώμη του Κώστα Καραμανλή επιδοκιμάζεται και εκλαμβάνεται ως ξεχωριστή.

Η χρήση των σημείων στίξεως απουσιάζει από όλα σχεδόν τα συστήματα τίτλων που εξετάσαμε με εξαίρεση τον τίτλο που αναφέρεται στη δράση των μοναχών και εμφανίζεται μέσα σε πλαίσιο: Οι δυο μοναχοί υποστηρίζουν πως ματαιώθηκε το φιλανθρωπικό τους έργο! Κάρτες με ετήσια έξοδα λειτουργίας της Μονής και κατάστασης ετήσιων δαπανών. Οι τίτλοι που χρησιμοποιούνται για την περιγραφή των ενεργειών της εκκλησίας και των εμπλεκομένων προσώπων της στο σκάνδαλο εμπεριέχουν μεταφορές οι οποίες προδίδουν την άλλοτε επικριτική άλλοτε ειρωνική διάθεση της εφημερίδας: Η πρόταση της Μονής για επιστροφή των «φιλέτων» / Δεδομένη κατά Αρσένιο η «αρωγή» / **Βάτος φλεγόμενη και καιόμενη** / «Ανοιχτή γραμμή» είχε ο Εφραίμ με την πρόεδρο / Με δάνεια έγιναν οι «μπίζνες» της Μονής / **Ο Εφραίμ θα συνεχίσει να κινεί τα νήματα** / *Μαθήματα ακτημοσύνης από τον Εφραίμ.*

Ο τρόπος με τον οποίο διαρθρώνεται το γεγονός μέσα από το σύστημα των τίτλων χαρακτηρίζεται από την ιδιαιτερότητα του μέσου αλλά την ιδεολογικό – πολιτική του τοποθέτηση. Τα Νέα όπως παρατηρήσαμε απομακρύνονται από τη γραμμική διάταξη καταγράφοντας μια γλωσσική και υλική διεύρυνση ως προς τη δομή και μορφοποίηση της σελίδας αποκομίζοντας εμπορικά κυρίως οφέλη. Η Καθημερινή από την άλλη εμμένει σε μια χωροθετική διαχείριση της ύλης η οποία είναι στενά συνδεδεμένη με τη «συντηρητική» γραμμική διάταξη. Το «παλαιάς κοπής» κασέ (σελιδοποίηση) της εφημερίδας, η οποία αν και υπακούει στη λογική του σύγχρονου ανταγωνισμού, συνιστά θα λέγαμε τη «σφραγίδα» της, ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά που τη διαφοροποιεί από τις υπόλοιπες εφημερίδες.

3.3.5 Η πλαισίωση του γεγονότος

Η Καθημερινή, κρίνοντας από τη μέχρι τώρα εξέταση και ανάλυση του υλικού, συμπεραίνεται ότι πρόκειται για ένα ιδιαίτερου ύφους έντυπο, το οποίο ανταποκρίνεται σε μεγάλο βαθμό μάλλον στα διεθνή παρά στα ελληνικά πρότυπα. Η διαφοροποίησή της συναντάται και σε επίπεδο σημασιολογικό καθώς το περιεχόμενό διαφοροποιείται σε σχέση με των υπολοίπων εφημερίδων αλλά και Των Νέων που εξετάσαμε στην προκειμένη περίπτωση. Η ιδιαιτερότητα που υιοθετείται στη γραφή των ειδήσεων, η αναλυτική της προσέγγιση στα γεγονότα (σε αντιδιαστολή με τα σύντομα – κωδικοποιημένα σε επίπεδο νοήματος κείμενα που συναντάμε στα Νέα) καθώς και το εύρος νοημάτων που συμπυκνώνεται στα δημοσιεύματα διαπιστώνεται και από την παράθεση των αποσπασμάτων παρακάτω.

Σε σχέση με το εξεταζόμενο γεγονός, εντοπίζονται τα περισσότερο δημοσιεύματα – σε σχέση με τα υπόλοιπα μέσα – που πλαισιώνουν το ζήτημα του σκανδάλου κατά τρόπο θεματικό. Ωστόσο, στη συντριπτική πλειονότητα των δημοσιευμάτων αποτυπώνεται η περιπτωσιολογική πλαισίωση (84,3%) έναντι της θεματικής (15,7%). Ειδικότερα, καταγράφηκαν 4 *άρθρα γνώμης*, 2 *κύρια άρθρα* και 2 *ρεπορτάζ*. Στην περίπτωση μάλιστα των κυρίων άρθρων ειναι χαρακτηριστικό ότι και τα δυο δημοσιεύματα που ανιχνεύονται στην εφημερίδα αναδεικνύουν θεσμικά αιτήματα ως προέκταση του σκανδάλου και συγκεκριμένα, την αλλαγή νόμου ευθύνης των υπουργών αλλά και ευρύτερα ζητήματα που άπτονται της διάκρισης των εξουσιών. Παραθέτουμε τα σχετικά αποσπάσματα.

Πουθενά στον δημοκρατικό κόσμο δεν είναι τόσο δύσκολη η λογοδοσία των πολιτικών όσο στην Ελλάδα. Από το νόμο περί ευθύνης υπουργών έως και τις διατάξεις για την άρση της βουλευτικής ασυλίας, όλες οι νομοθετικές ρυθμίσεις εξασφαλίζουν ουσιαστικά την ατιμωρησία τους. Η κατάσταση αυτή [...] έχει διαβρώσει την εμπιστοσύνη των πολιτών στην πολιτική, στη δικαιοσύνη και στους θεσμούς. Νιώθουν ότι ζουν σε ένα ιδιότυπο καθεστώς πολιτικής φεουδαρχίας, που εξασφαλίζει το ατιμώρητο. Οπως έγραψε την Κυριακή στην «Κ» και ο καθηγητής της Νομικής Νίκος Αλιβιζάτος είναι καιρός «να αποσυνδέσουμε τη δίωξη των υπουργών μας από τη Βουλή και να την αναθέσουμε εξ ολοκλήρου στη δικαστική εξουσία, όπως συμβαίνει σήμερα στις περισσότερες χώρες»[193].

Δικαιοσύνη πολλών ταχυτήτων δεν νοείται. Ούτε καν όταν η απονομή της αφορά πολιτικούς. Γι' αυτό, κάθε Ελληνας πολίτης χαιρετίζει την παρέμβαση των συνδικαλιστικών οργάνων των δικηγόρων και δικαστών που ζητούν ριζική αναμόρφωση του νόμου περί ευθύνης υπουργών. Η παραγραφή των αδικημάτων καθώς και η πολύπλοκη διαδικασία για να υπάρξει έστω προκαταρκτική εξέταση εξασφαλίζουν το ακαταδίωκτο των υπουργών, με αποτέλεσμα αυτοί να νιώθουν ασφαλείς και η πολιτική διαφθορά να φουντώνει.
Ηρθε η ώρα της συνεννόησης του πολιτικού κόσμου για την αναμόρφωση μιας διαδικασίας που τον προσβάλει. Είναι σίγουρο ότι οι πολίτες θα εκτιμήσουν το θάρρος εκείνων που θα συνταχθούν με όλο τον νομικό κόσμο της χώρας και θα αναλάβουν τις αναγκαίες πρωτοβουλίες για να καταργηθεί το άγος που θα μπορούσε να ονομαστεί «νόμος περί ατιμωρησίας υπουργών[194].

Οι διαστάσεις που λαμβάνει το σκάνδαλο συνδέονται από την εφημερίδα με αιτήματα που αφορούν ευρύτερα το πολιτικό και δημόσιο πεδίο. Ο εκδημοκρατισμός πολιτικών διαδικασιών, η διάκριση δικαστικής και πολιτικής εξουσίας (ο αρθρογράφος επικαλείται τη γνώμη του επιστήμονα – νομικού), οι διαπλεκόμενες σχέσεις των οποίων αναδείχθηκαν κατά τη διάρκεια υπόθεσης αλλά και αιτήματα των πολιτών με αιχμή το πολιτικό σύστημα και τους διαβρωμένους δημοκρατικούς θεσμούς της χώρας αναδύονται και υπογραμμίζονται μέσα από τη θεματική πλαισίωση του γεγονότος.
Η εφημερίδα δίνει έμφαση στις θεσμικές διαστάσεις που προκύπτουν από έκνομες πολιτικές πράξεις όπως είναι το σκάνδαλο προβάλλοντας την ανάγκη ριζικής αναμόρφωσης του νόμου ευθύνης υπουργών ως πάγιο κοινωνικό αίτημα. Η αίσθηση

[193] Η Καθημερινή, 21/10/2008, πρωτοσέλιδο.

[194] Η Καθημερινή, 4/11/2008, πρωτοσέλιδο.

ατιμωρησίας (*Ο υπουργός άφησε αιχμές κατά της κυβέρνησης της Ν.Δ., υποστηρίζοντας ότι «τον περασμένο Μάιο έκλεισε αιφνιδίως και μέσα σε μία νύχτα τη Βουλή με στόχο να παραγραφούν ορισμένες ποινικές ευθύνες υπουργών και υφυπουργών της»*) και η απονομιμοποίηση της πολιτικής και των πολιτικών που κυριαρχεί διάχυτα στη δημόσια σφαίρα, πραγματεύονται μέσα από τα *ρεπορτάζ* που ακολουθούν.

Είναι χαρακτηριστική άλλωστε και η επικοινωνιακή διάθεση της νέας κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ να εστιάσει σε ζητήματα διαφθοράς προωθώντας παράλληλα θεσμικές πρωτοβουλίες (νόμος ευθύνης υπουργών) με πρόκριμα το ελλιπές ισχύον νομικό πλαίσιο, γνωρίζοντας ωστόσο εκ των προτέρων ότι η οριστικοποίηση του νομικού πλαισίου μπορεί να προκύψει μόνο μέσα από την αναθεωρητική Βουλή. (*Η τροποποίηση του νόμου περί ευθύνης γίνεται στο μέτρο που το επιτρέπει το Σύνταγμα, ενώ οριστική αλλαγή θα γίνει με αναθεώρηση του Συντάγματος*).

Ριζική αναμόρφωση του νόμου περί ευθύνης υπουργών, ειδικά ως προς το θέμα του χρόνου παραγραφής των αδικημάτων, και αλλαγή του τρόπου ανάδειξης των Προέδρων των ανωτάτων δικαστηρίων και του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου αξιώνουν τρεις δικαστικές ενώσεις και ο δικηγορικός σύλλογος Αθηνών [...] Σημειώνεται, πως στη συνέντευξή του, ο κ. Γ. Παπανδρέου αναφέρει επίσης πως συγκεκριμένες υποθέσεις «και η αίσθηση ατιμωρησίας έχουν διευρύνει το χάσμα μεταξύ πολιτικού συστήματος και κοινωνίας. Βιώνουμε μια πραγματική κρίση εμπιστοσύνης προς την ακεραιότητα της πολιτικής», είπε χαρακτηριστικά.

Με αφορμή μάλιστα τα όσα έχουν δει το φως της δημοσιότητας γύρω από τις δραστηριότητες της Μονής Βατοπεδίου έκανε λόγο για συνολική αναθεώρηση των σχέσεων κράτους και Εκκλησίας, έτσι ώστε «να κατοχυρωθεί πλήρως η ανεξαρτησία τού ενός απέναντι στον άλλο[195].

[...] Από την άλλη, στην τελική ευθεία βρίσκεται ο νέος νόμος περί ευθύνης υπουργών, καθώς συζητείται μέσα στην εβδομάδα στο υπουργικό συμβούλιο. Ο νέος νόμος δεν θα έχει αναδρομική ισχύ, αποσαφήνισε χθες ο υπουργός κ. Χ. Καστανίδης, ενώ αναφερόμενος στις εκκρεμείς υποθέσεις σκανδάλων είπε ότι «είναι επαρκέστατο το υπάρχον νομικό οπλοστάσιο ώστε να αντιμετωπισθεί η τιμωρία των υπευθύνων». Ο υπουργός άφησε αιχμές κατά της κυβέρνησης της Ν.Δ., υποστηρίζοντας ότι «τον περασμένο Μάιο έκλεισε αιφνιδίως και μέσα σε μία νύχτα τη Βουλή με στόχο να παραγραφούν ορισμένες ποινικές ευθύνες υπουργών και υφυπουργών της». Η τροποποίηση του νόμου περί ευθύνης γίνεται στο μέτρο που το επιτρέπει το Σύνταγμα, ενώ οριστική αλλαγή θα γίνει με αναθεώρηση του Συντάγματος [...][196]

[195] Η Καθημερινή, 4/11/2008, σελ.5.

[196] Η Καθημερινή, 15/6/2010, σελ.4.

Παράλληλα, ο λόγος που αρθρώνει η Καθημερινή μέσα από τα *άρθρα γνώμης* τοποθετεί το ζήτημα σε ένα πλαίσιο πιο αφαιρετικό, το οποίο επιτρέπει στον αναγνώστη ευρύτερες αναγνώσεις του ζητήματος ως προς τις συνέπειες και τους όρους διαμόρφωσής του.

Ημέρες ΠΑΣΟΚ, και μάλιστα του πλήρως απορρυθμισμένου ΠΑΣΟΚ της εποχής που συγκρούονταν ανελέητα οι παπανδρεϊκοί με τους βενιζελικούς, διάγει εσχάτως η Νέα Δημοκρατία. Ημέρες «εσωστρέφειας», φατριασμού και αλληλοφαγίας, ραγδαίας αποσυσπείρωσης, βαθύτατης αποκαρδίωσης των οπαδών της και δυσπιστίας απέναντι στην «κορυφή» και την αμήχανη και νωθρή δράση της, που μάλλον υψηλή αδιαφορία για τα εγκόσμια υποδηλώνει παρά διάθεση ουσιαστικής εμπλοκής. Η σιγουριά, που αποτυπωνόταν σε βλέμματα αλαζονείας και σε χαμόγελα χλευαστικά για τους «σκόρπιους» αντιπάλους, έδωσε τη θέση της σε αλληλοκαρφώματα και σοφιστείες. Αλλά πια, χλευαστικά χαμόγελα εισπράττει και όποιος κυβερνητικός διανοηθεί να επανέλθει στην παχυλή κάποτε ρητορική του «ηθικού πλεονεκτήματος», των «αδιαφθόρων» κ.τλ. Η «επανίδρυση του κράτους» έμελλε να γίνει με τα ίδια υλικά, τις ίδιες μεθόδους, τις ίδιες συμπεριφορές που είχαν οδηγήσει στη διάλυση και την απαξίωσή του […]

Το σκάνδαλο που κωδικοποιημένα αποκαλείται «Μονή Βατοπεδίου», ένα σκάνδαλο πολιτικό, οικονομικό, θρησκευτικό, πνευματικό και ηθικό, ήρθε να προστεθεί στα τόσα προηγούμενά του, οι ογκώδεις και δυσώδεις φάκελοι των οποίων αναμένουν τον ακριβοδίκαιο έλεγχό τους (το ότι δεν έχει υπάρξει ακόμα καταλογισμός ευθυνών, δεν σημαίνει βέβαια ότι δεν υπήρξε βαρύτατη πολιτική ευθύνη). Ηρθε επιπλέον να υποδείξει ότι τα θαύματα, έτσι κι αλλιώς τριήμερα, συμβαίνουν άπαξ και δεν επαναλαμβάνονται: Βάτος φλεγομένη αλλ' ου καιομένη, λοιπόν, υπήρξε μόνο μια φορά, στη θρυλική εποχή της Βίβλου […][197]

Το δημοσίευμα εισφέρει στην αρνητική πλαισίωση της κυβερνητικής ρητορικής η οποία με μεγαλόσχημες διακυρήξεις («επανίδρυση του κράτους») και ηθικολογικά προσχήματα («σεμνά και ταπεινά») επικαλέστηκε και έλαβε την εξουσία ενώ προχωρεί σε αρνητικές αξιολογήσεις και συγκρίσεις με την προηγούμενη κυβέρνηση για να δηλώσει εν προκειμένω τη διάψευση των προσδοκιών της νέας (*Ημέρες ΠΑΣΟΚ, και μάλιστα του πλήρως απορρυθμισμένου ΠΑΣΟΚ της εποχής που συγκρούονταν ανελέητα οι παπανδρεϊκοί με τους βενιζελικούς, διάγει εσχάτως η Νέα Δημοκρατία.*).

[197] Η Καθημερινή, 23/9/2008, πρωτοσέλιδο.

[...] Η υπόθεση του Βατοπεδίου αποκτά και σημειολογικό ενδιαφέρον. Η απαίτηση της κοινωνίας να ελέγχονται οι κυβερνώντες, για να χειρίζονται τις δημόσιες υποθέσεις με περίσκεψη και με αποκλειστικό γνώμονα το δημόσιο συμφέρον και όχι με ενδορουσφετολογική νοοτροπία, δεν συνιστά αίτημα «ανθρωποφαγίας», αλλά ανάγκη για να προχωρήσει η δημοκρατία και η κοινωνία. Οι Ελληνες πολίτες δεν είναι «ανθρωποφάγοι» είναι πολίτες που αγωνιούν για το μέλλον τους και το μέλλον των παιδιών τους, και αξιώνουν οι πολιτικοί να υπηρετούν τα συμφέροντα της χώρας, και όταν δεν το πράττουν να λογοδοτούν στη δικαιοσύνη [...][198]

Είναι πάνδημη η απαίτηση να πέσει φως στα μεγάλα σκάνδαλα του παρελθόντος. Είναι όμως εξίσου μεγάλη η βεβαιότητα σχεδόν όλων των πολιτών ότι αυτό δεν πρόκειται να γίνει. Οπως δήλωσε και ένας τηλεσχολιαστής, «μόνο τα μικρά ψάρια θα πιαστούν». Αυτή όμως η βεβαιότητα πρέπει να μας βάλει σε σκέψεις. Σίγουρα απηχεί την έλλειψη εμπιστοσύνης του ελληνικού λαού στο πολιτικό σύστημα και στους μηχανισμούς ελέγχου του, όπως είναι οι εξεταστικές επιτροπές. Αλλά μήπως είναι κι ένα βαθύτερο σύμπτωμα προχειρότητας η οποία χαρακτηρίζει τον δημόσιο διάλογο; [...][199]

Οι θρησκείες έχουν τον δικό τους χρόνο, το πεδίο αναφοράς τους άλλωστε είναι η αιωνιότητα, οι δε Εκκλησίες έχουν τις δικές τους προτεραιότητες. Σύμφωνα με τα μέτρα των «απλών ανθρώπων», που αγανακτούν όποια κι αν είναι η ζέση με την οποία μετέχουν στο λεγόμενο χριστεπώνυμο πλήρωμα, η ηγεσία της Ορθοδοξίας, στην εκπροσώπησή της από τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και τον Οικουμενικό Πατριάρχη, καθυστέρησε να εκφράσει τη δυσφορία της για τα μαρτυρημένα έργα και τις μέχρις απληστίας κοσμικότατες ημέρες των «αγίων» που διοικούν τη Μονή του Βατοπεδίου. Και όταν επιτέλους το έπραξε, δεν έδειξε να συμμερίζεται καθόλου το ποικιλότροπα εκπεφρασμένο δημόσιο αίσθημα και επέλεξε μια γλώσσα είτε γενικόλογα στηλιτευτική, έτσι που το ειδικό και συγκεκριμένο να χάνεται μέσα στη ρητορεία του αναστοχασμού για τα ανθρώπινα εν γένει, είτε αόριστη, ασαφή μέσα στην παραδοσιακή της αρχαιοπρέπεια, για την οποία δεν είναι ποτέ βέβαιος κανείς αν χρησιμοποιείται με τον σκοπό της διαφώτισης ή της συσκότισης [...]

Δεν δικαιούμαστε πάντως να ελπίζουμε ότι οι πολιτικοί μας άρχοντες θα αποδειχθούν ειλικρινέστεροι από τους εκκλησιαστικούς μας ταγούς. Οι «παραπλανηθέντες» υπουργοί, της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑΣΟΚ, που θα καταθέσουν αυτήν την εβδομάδα στην εξεταστική επιτροπή της Βουλής, ούτε περισσότερο μετανοημένοι και σαφείς από τους κληρικούς θα

[198] Η Καθημερινή, 21/10/2008, σελ.13.

[199] Η Καθημερινή, 8/6/2010, σελ.13.

εμφανιστούν ούτε λιγότερο καιροσκόποι. Κατά τον πνευματικό και τα τέκνα του. Και δεν μπορούμε να περιμένουμε από τους μαθητές αυτό που δεν πράττουν οι δάσκαλοι[200].

Ο στηλιτευτικός τόνος ωστόσο που ασκείται από τους αρθρογραφούντες της εφημερίδας δεν προσωποποιείται αλλά εστιάζει σε πολιτικούς μηχανισμούς, κομματικές φατρίες και εκκλησιαστικές εξουσιαστικές δομές, επιτελώντας ρόλο «εξαγνιστή» της πολιτικής μέσα από την ανάδειξη χρόνιων στρεβλώσεων και πάγιων δημόσιων αιτημάτων. Αφορμώμενη από μια δημόσια υπόθεση, όπως είναι το εξεταζόμενο σκάνδαλο, το έντυπο θίγει τα κακώς κείμενα της πολιτικής και εμμένει σε ζητήματα που απασχολούν επί της ουσίας το δημόσιο χώρο. Δίνεται έτσι το «περίγραμμα» θα λέγαμε του σκανδάλου μέσα από ευρύτερες αξιολογικές κρίσεις.
Η δυναμική της αμιγούς θεματικής πλαισίωσης του ζητήματος παραμένει χαμηλή σε σχέση με την περιπτωσιολογική. Ωστόσο, όπως έχουμε επισημάνει ελάχιστες είναι εκείνες οι ειδήσεις οι οποίες είναι πλαισιωμένες αποκλειστικά με θεματικό ή περιπτωσιολογικό τρόπο. Στην περίπτωση της Καθημερινής, συναντώνται δημοσιεύματα (κυρίως *ρεπορτάζ*), τα οποία εμπεριέχουν θεματική πλαισίωση. Είναι χαρακτηριστικό – όπως έχουμε ήδη αναφέρει – της περιπτωσιολογικής πλαισίωσης οι προσωποποιημένες αναφορές απόδοσης αιτιάσεων. Στην περίπτωση της Καθημερινής οι συχνότατες αναφορές στο πρόσωπο του πρωθυπουργού αναφορικά με την υπόθεση Βατοπεδίου αλλά και οι κυβερνητικές πρωτοβουλίες (θεματική πλαισίωση) που λαμβάνονται προβάλλονται υπό το πρίσμα των διορθωτικών κινήσεων, εμπεριέχουν μάλλον θετικές συνδηλώσεις. Η απόπειρα της εφημερίδας να αποφύγει την άμεση προσωποποίηση του καταλογισμού ευθυνών στον πρωθυπουργό, ή αντίστοιχα να προωθήσει τη «θυματοποίησή» του (περιπτωσιολογική πλαισίωση), να εστιάσει στις πολιτικές ενέργειες (θεματική πλαισίωση) για την ανάταξη του εμφανούς οξύτατου κλίματος είναι ενδεικτική στα παρακάτω χωρία.

[...] Η εικόνα, όμως, που φιλοτέχνησε το επικοινωνιακό επιτελείο της Ν.Δ. για τον κ. Καραμανλή είναι εντελώς διαφορετική: Ο πρωθυπουργός, στη συνείδηση του κόσμου, δεν είναι κάτι διαφορετικό από το κόμμα και τα στελέχη του. Για την ακρίβεια, ο κ. Καραμανλής θεωρείται όχι απλώς ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης της Ν.Δ., αλλά και απόλυτος αφέντης της. ***Ετσι, ενώ τα κακώς κείμενα του ΠΑΣΟΚ τραυμάτιζαν το προφίλ του κ. Σημίτη, τα κακώς***

[200] Η Καθημερινή, 2/12/2008, πρωτοσέλιδο.

πεπραγμένα των στελεχών της Νέας Δημοκρατίας χαντακώνουν το προφίλ του κ. Καραμανλή. *Η εικόνα «του ισχυρού πρωθυπουργού ο οποίος διαφεντεύει τα πάντα» δούλεψε επί μακρόν για τον πρωθυπουργό και το κόμμα του. Τώρα γίνεται μπούμερανγκ [...]*[201]

Πρωτοβουλίες του πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή, προς εκτόνωση της κρίσης, αλλά και της δυσαρέσκειας της κομματικής βάσης για το ζήτημα του Βατοπεδίου, προεξοφλούν άπαντες πλέον στο κυβερνητικό στρατόπεδο. *Χωρίς να αποκλείονται εκπλήξεις, οι όποιες εξελίξεις αναμένονται μετά τις δύο συνεδριάσεις της Βουλής, Τετάρτη και Παρασκευή, σχετικά με τη συγκρότηση εξεταστικής και προανακριτικής επιτροπής, αντιστοίχως [...]*[202]

Κινήσεις απεμπλοκής από την «υπόθεση Βατοπεδίου», που φαίνεται ότι κοστίζει ακριβά στην κυβέρνηση, επιχειρεί η ηγεσία του υπουργείου Οικονομίας, *ενώ ταυτόχρονα «τρέχει» η δικαστική έρευνα υπό την εποπτεία του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Γ. Σανιδά. Παράλληλα την Παρασκευή θα συνεδριάσει η διπλή Ιερά Σύναξη του Αγίου Ορους – που συνέρχεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις – με αποκλειστικό θέμα τις εξελίξεις στην υπόθεση [...]*[203]

Ενδεικτικά της ιδεολογικο – πολιτικής προσέγγισης της εφημερίδας σε σχέση με την ανάδειξη των επιμέρους ειδήσεων που αφορούν στο σκάνδαλο είναι τα παρακάτω αποσπάματα που ερανιζόμαστε.

Με την κατάθεση του γραμματέα του ΠΑΣΟΚ κ. Σωκράτη Ξυνίδη, έπειτα από το δημοσίευμα της «Κ» της Κυριακής ότι είχε – εν έτει 2001 – υπογράψει τον αποχαρακτηρισμό χερσαίας έκτασης του λιμένος Λάγος, ώστε αυτή να αποδοθεί στο Βατοπέδι, και την ανοιχτή σύρραξη μεταξύ των κ. Αλέξανδρου Κοντού και Κώστα Κιλτίδη, έπεσε χθες η αυλαία της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής για την υπόθεση Βατοπεδίου. Οι πρώην συνεργάτες στο υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, κ. Κοντός και Κιλτίδης, ήρθαν χθες σε ευθεία αντιπαράθεση με επίκεντρο τη γνωμοδότηση του 2008 για το δάσος της Ουρανούπολης, που για αρκετά μέλη της Εξεταστικής αποτελεί τη μόνη μη παραγεγραμμένη πράξη στην υπόθεση Βατοπεδίου[204].

Αντιπαράθεση, σε όλα τα πεδία, με την κυβέρνηση επιδιώκει η αντιπολίτευση. Είναι χαρακτηριστικό πως χθες ΠΑΣΟΚ και ΣΥΡΙΖΑ έθεσαν ξανά στη Βουλή με σειρά χωριστών ερωτήσεων νέες αλλά και παλαιότερες υποθέσεις επιχειρώντας να τεθεί η κυβέρνηση στη θέση

[201] Η Καθημερινή, 16/9/2008, σελ.12.

[202] Η Καθημερινή, 21/10/2008, σελ.5.

[203] Η Καθημερινή, 16/9/2008, σελ.5.

[204] Η Καθημερινή, 8/6/2010, σελ.4.

του κατηγορουμένου. Ενδεικτικό είναι ότι χθες κατατέθηκε σειρά ερωτήσεων για το Βατοπέδιο, την Ολυμπιακή, για την πώληση της Εθνικής Ασφαλιστικής αλλά και την υπόθεση των Πακιστανών! Στις περισσότερες εξ αυτών, αποδέκτης είναι ο κ. Γ. Αλογοσκούφης, που αποτελεί τον κυριότερο στόχο των επιθέσεων [...][205]

Η δραματοποίηση είναι ένα μόνιμο χαρακτηριστικό του ελληνικού τύπου. Ακόμη και του αποκαλούμενου έγκυρου. Ετσι, την Κυριακή διαβάσαμε στην εφημερίδα «Το Βήμα» ότι «η χώρα (κρέμεται) σε μια κλωστή», επειδή «απειλείται στη Βουλή η κυβέρνηση», κι από πάνω: «εκτός ελέγχου κινδυνεύει να τεθεί η ελληνική οικονομία». Ολα αυτά επειδή υπάρχει η πιθανότητα να ερωτηθούν τρεις υπουργοί για τις σχέσεις τους με τον κ. Εφραίμ; Κινδυνεύει η χώρα επειδή κατά την κεντροαριστερή εφημερίδα απειλείται μια κεντροδεξιά κυβέρνηση στη Βουλή; Μάλλον όχι, και για να είμαστε ακριβείς δεν κινδυνεύει καν η κυβέρνηση [...] Σίγουρα δεν είναι ό,τι καλύτερο να ταλανίζεται η πολιτική ζωή με ένα ακόμη σκάνδαλο. Αλλά η υγεία της ελληνικής οικονομίας και το μέλλον της χώρας δεν εξαρτώνται αν θα ερωτηθούν για μια υπόθεση τρεις υπουργοί. Δεν εξαρτάται καν το μέλλον τους. Αν δεν προκύψουν «αποχρώσες ενδείξεις» (όπως είπε και ο πρωθυπουργός) δεν θεωρούνται καν ύποπτοι. Απλώς, κάποια στιγμή, πρέπει έστω να μάθουμε τι έγινε [...][206]

Η ιδεολογική συγγένεια της εφημερίδας με τον πολιτικό χώρο της Ν.Δ. αποτελεί μία βασική παράμετρο αφενός ανάδειξης των κακώς κειμένων (*Με την κατάθεση του γραμματέα του ΠΑΣΟΚ κ. Σωκράτη Ξυνίδη, έπειτα από το δημοσίευμα της «Κ» της Κυριακής ότι είχε – εν έτει 2001 – υπογράψει τον αποχαρακτηρισμό χερσαίας έκτασης του λιμένος Λάγος, ώστε αυτή να αποδοθεί στο Βατοπέδι)* ή των επικοινωνιακών τεχνασμάτων που μετέρχεται η αντιπολίτευση στην πολιτική κονίστρα (*Αντιπαράθεση, σε όλα τα πεδία, με την κυβέρνηση επιδιώκει η αντιπολίτευση. Είναι χαρακτηριστικό πως χθες ΠΑΣΟΚ και ΣΥΡΙΖΑ έθεσαν ξανά στη Βουλή με σειρά χωριστών ερωτήσεων νέες αλλά και παλαιότερες υποθέσεις επιχειρώντας να τεθεί η κυβέρνηση στη θέση του κατηγορουμένου*), αφετέρου αποδυνάμωσης του αξιολογικού φορτίου του γεγονότος (*Αλλά η υγεία της ελληνικής οικονομίας και το μέλλον της χώρας δεν εξαρτώνται αν θα ερωτηθούν για μια υπόθεση τρεις υπουργοί. Δεν εξαρτάται καν το μέλλον τους. Αν δεν προκύψουν «αποχρώσες ενδείξεις» (όπως είπε και ο πρωθυπουργός) δεν θεωρούνται καν ύποπτοι. Απλώς, κάποια στιγμή, πρέπει έστω να μάθουμε τι έγινε*). Η πλαισίωση που επιτελείται εν προκειμένω (περιπτωσιολογική και θεματική) δεν λειτουργεί στη βάση της απόδοσης αιτιάσεων αλλά της ανάδειξης των

[205] Η Καθημερινή, 21/10/2008, σελ.5.

[206] Η Καθημερινή, 21/10/2008, σελ.12.

κυβερνητικών παρεμβάσεων και αντισταθμιστικών σχεδιασμάτων εν μέσω μιας εξόχως επιβαρυμένης συγκυρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4Β. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Στα προηγούμενα δυο κεφάλαια εξετάσαμε τη σημασιολογική ερμηνεία, τη μορφή, τους λεκτικούς προσδιορισμούς και το πλαίσιο αναφοράς που χαρακτηρίζουν το μήνυμα και πώς αυτό εν τέλει εγγράφεται στην αξιακή κλίμακα της ημερήσιας ειδησεογραφίας. Για την ακρίβεια επιχειρήσαμε να μετατρέψουμε «ακατέργαστες» και ετερόκλιτες πληροφορίες γύρω από ένα ζήτημα σε δεδομένα, μέσα από μια συστηματική επεξεργασία και περιγραφή.

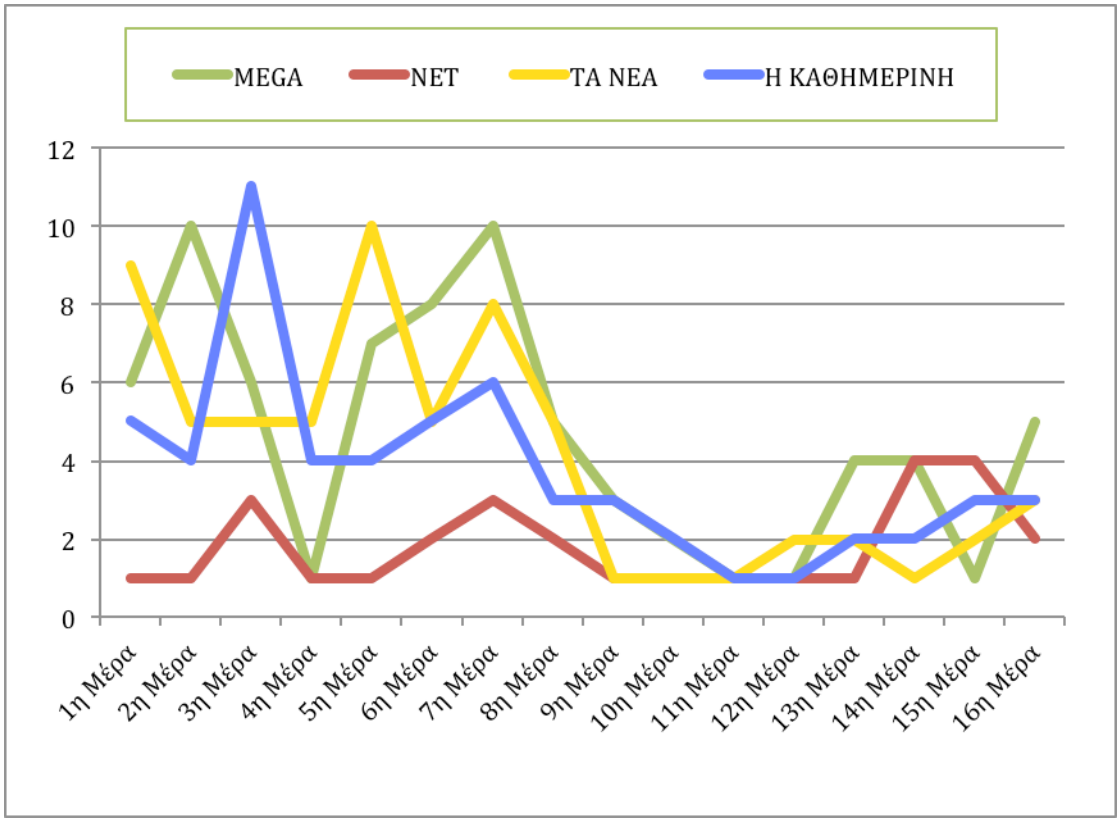
Το ερευνητικό μας εγχείρημα εστιάστηκε λοιπόν τόσο στα ποιοτικά όσο και στα ποσοτικά χαρακτηριστικά του μηνύματος, όπως αυτά προσδιορίστηκαν από τα εξεταζόμενα στην προκειμένη περίπτωση μέσα. Στο κεφάλαιο αυτό προχωρούμε σε μια συγκριτική εξέταση των μέσων που μας απασχόλησαν στο βαθμό αυτό που είναι εφικτό λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη και την ιδιαιτερότητα που διέπει το κάθε ένα από αυτά ως προς α) την ορατότητα του γεγονότος και β) τη συγκριτική θεματική ανάλυση.

4.1 Ορατότητα γεγονότος

Στον πίνακα 1.13 απεικονίζεται η ορατότητα του σκανδάλου κατά τις εξεταζόμενες ημέρες. Οι καμπύλες υποδεικνύουν τις σαφείς διακυμάνσεις και διαφοροποιήσεις που υφίστανται ανάμεσα στα μέσα. Είναι αισθητή η χαμηλή ορατότητα που παρουσιάζει στο δελτίο της ΝΕΤ σε σύγκριση με τα υπόλοιπα τρία μέσα που αναλύσαμε καθώς κατά τη διάρκεια όλων των εξεταζομένων ημερών στο κρατικό κανάλι δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες διαφορές ως προς τη συχνότητα εμφάνισης (2 αναμεταδιδόμενα κατά μέσο όρο) του σκανδάλου. Στον αντίποδα το ιδιωτικό δελτίο που εξετάσαμε εμφανίζει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης από όλα τα υπόλοιπα μέσα με αποκορύφωμα την 22/9/2008 και 1/12/2008 όπου εντοπίστηκαν 10 αναμεταδιδόμενα στο κάθε δελτίο αναφορικά με το γεγονός. Αξίζει να σημειωθεί ότι τις ημέρες εκείνες στην επικαιρότητα κυριαρχούσε αφενός η δημοσκόπηση της GPO και η εμπλοκή του Ρουσόπουλου στο Βατοπέδι, αφετέρου οι καταθέσεις του Ά. Κοιρανίδη, οικονομικού διαχειριστή της Μονής Βατοπεδίου για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της Μονής και του νομικού συμβούλου της ΚΕΔ, ο οποίος επέρριψε ευθύνες στους υπουργούς Πέτρο Δούκα και Ευάγγελο Μπασιάκο για τις γνωμοδοτήσεις της ΚΕΔ ισχυριζόμενος ότι η Κτηματική Εταιρεία Δημοσίου δεχόταν υπουργικές εντολές. Είναι χαρακτηριστικό πάντως ότι ο μέσος όρος

συχνότητας του γεγονότος στο δελτίο αγγίζει τα 5 αναμεταδιδόμενα, ενδεικτικό του ενδιαφέροντος του δελτίου να καλύψει όσο το δυνατόν περισσότερο την επικαιρότητα γύρω από γεγονός.

Γράφημα 1.13 Ορατότητα γεγονότος ανά εξεταζόμενη μέρα σε τηλεόραση και τύπο[207]

Τα Νέα σημειώνουν εξίσου υψηλή ορατότητα καθώς εντοπίζονται κατά μέσο όρο 4 δημοσιεύματα ανά εξεταζόμενη ημέρα με χαρακτηριστική την 18/11/2008. Το ζήτημα που απασχολεί την επικαιρότητα της ημέρας, είναι η δημοσιοποίηση των αποκαλύψεων γύρω από την υπόθεση εκβιασμού. Το ζήτημα καθώς και επιμέρους πτυχές του σκανδάλου αναδεικνύονται στο φύλλο της ημέρας, στο οποίο καταγράφονται συνολικά 10 δημοσιεύματα. Αντίστοιχα υψηλός είναι και ο αριθμός των δημοσιευμάτων που ανευρίσκονται στις 16/9/2008 (8 δημοσιεύματα) με αφορμή τις δημοσκοπήσεις που προβλήθηκαν από τους τηλεοπτικούς σταθμούς Mega και

[207] Στον οριζόντιο άξονα για λόγους λειτουργικότητας, οι εξεταζόμενες ημέρες απεικονίζονται ως 1η Μέρα, 2η Μέρα, 3η Μέρα κ.ο.κ. δεδομένου ότι οι ημερομηνίες διαφοροποιήθηκαν όπως έχουμε ήδη εξηγήσει ανάμεσα σε τύπο και τηλεόραση.

Ant1 αντίστοιχα καθώς και στις 2/12/2008 (8 δημοσιεύματα) με τις καταθέσεις του διαχειριστή της Μονής και του νομικού συμβούλου της ΚΕΔ.

Είναι σαφές ότι τις ημέρες κατά τις οποίες η ορατότητα του γεγονότος είναι υψηλότατη αναδεικνύεται σε πρώτο θέμα και πρώτη είδηση αντίστοιχα.

Το γεγονός παραμένει σε ορατότητα ψηλά και στην περίπτωση της Καθημερινής, όπου και εκεί ο μέσος όρος των δημοσιευμάτων ανά φύλλο είναι ο ίδιος με Των Νέων. Ωστόσο όπως διαφαίνεται και από την καμπύλη του γραφήματος στην Καθημερινή η διακύμανση είναι πιο ισόρροπη σε σχέση με τα άλλα δυο μέσα καθώς εμφανίζεται μ' ένα σχετικά σταθερό αριθμό δημοσιευμάτων. Μόνη εξαίρεση αποτελεί η 21^{η} Οκτωβρίου του 2008 όπου εκεί συναντάται ο μεγαλύτερος από όλα τα μέσα αριθμός δημοσιευμάτων – 11 στον αριθμό – σε μια εξεταζόμενη ημέρα. Το ενδεχόμενο παραίτησης του υπουργού επικρατείας Θεόδωρου Ρουσόπουλου λόγω της εμπλοκής του στο σκάνδαλο αλλά και η επικείμενη ψηφοφορία των κομμάτων στη Βουλή για τη σύσταση Επιτροπής για τη διερεύνηση του σκανδάλου απασχολούν το φύλλο της εφημερίδας.

Η δυναμική που αποτυπώνεται στον πίνακα αναφορικά με την ορατότητα του σκανδάλου είναι δηλωτική της προσήλωσης που επιδεικνύουν τα εμπορικά μέσα στα θεαματικά γεγονότα σε σχέση και με τη δημόσια ραδιοτηλεόραση, η οποία διατηρεί μια «μοναχική» πορεία μάλλον σε επίπεδο οργάνωσης και αξιολόγησης της ειδησεογραφικής ύλης. Αφενός, το πλουραλιστικό ειδησεογραφικό μοντέλο που καλείται να υπηρετήσει η ΝΕΤ, αφετέρου οι κρατικές αγκυλώσεις που ακόμα και σήμερα υφίστανται στον ραδιοτηλεοπτικό φορέα σε συνδυασμό με το μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα της, εύλογα την απομακρύνουν από τα ιδιωτικά ανταγωνιστικά πρότυπα, τα οποία είναι λογικό να συμπλέουν σε ένα βαθμό από τη στιγμή που εκδηλώνουν κοινές επιδιώξεις (κέρδος, υπερίσχυση σε επίπεδο τηλεθέασης ή φύλλων, δημόσια αποδοχή κ.λπ. .)

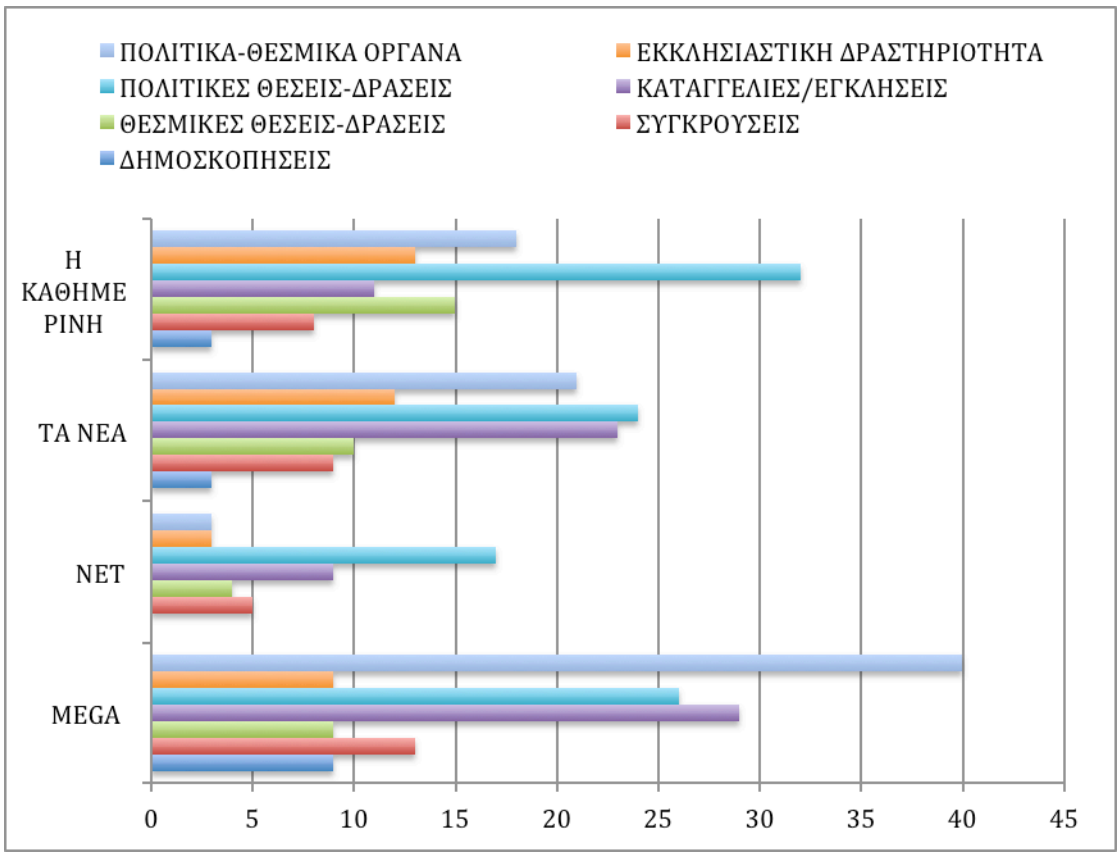
4.2 Συγκριτική θεματική ανάλυση

Η υπεροχή της θεματικής κατηγορίας *πολιτικές θέσεις – δράσεις* είναι έκδηλη στον πίνακα 1.14 , σε ό,τι αφορά τουλάχιστον τα τρία μέσα (Τα Νέα, Η Καθημερινή, ΝΕΤ). Η ανάδειξή της είναι σαφέστερη στην περίπτωση της Καθημερινής και της ΝΕΤ αν κρίνουμε από το πλήθος αναφορών και εμφανίσεων αντίστοιχα, εν συγκρίσει με εκείνη των Νέων όπου ναι μεν υπερτερεί ως κατηγορία, ωστόσο οι θεματικές

καταγγελίες/εγκλήσεις και *πολιτικά – θεσμικά όργανα* ακολουθούν σε αναφορές με ελάχιστη απόσταση.

Οι θεματικές κατηγορίες που διακρίναμε εντοπιζονται σε όλα τα μέσα άλλοτε με υψηλότερη άλλοτε με χαμηλότερη ένταση. Ωστόσο στο δελτίο της ΝΕΤ επισημαίνουμε την απουσία της κατηγορίας των *δημοσκοπήσεων*. Πρόκειται για μια κατηγορία η οποία απασχόλησε τα ΜΜΕ κυρίως κατά τους τρεις πρώτους μήνες δημοσιοποίησης του σκανδάλου και παρά το γεγονός ότι οι αναφορές σε αυτήν ή αντίστοιχα οι εμφανίσεις της είναι περιορισμένες, εντούτοις τα αποτελέσματά της αξιοποιήθηκαν πολλαπλά στο πολιτικό και επικοινωνιακό πεδίο, άλλοτε ως αντιπολιτευτικό μέσο ή έναυσμα κυβερντικών πρωτοβουλιών (αποπομπή υπουργών, ανασχηματισμός κ.λπ.), άλλοτε ως νομιμοποιητική βάση των ΜΜΕ για την ανάδειξη ζητημάτων. Είναι σαφές ότι τόσο η ολική αγνόηση/παράλειψη όσο και η μονομερής παρουσίαση ισοδυναμούν με ανεπαρκή πολιτική πληροφόρηση και αποπληροφόρηση.

Γράφημα 1.14 Συχνότητα θεματικής κατηγορίας σε τηλεόραση και τύπο

Στο Mega αντίστοιχα είναι σαφής η κυριαρχία της θεματικής *καταγγελίες/εγκλήσεις*, η οποία και αποσπά πλήθος εμφανίσεων στο δελτίο σε σύγκριση με τις υπόλοιπες.

Επιπλέον, σημαντική χαρακτηρίζεται και η παρουσία των θεματικών *καταγγελίες/εγκλήσεις*, *πολιτικά – θεσμικά όργανα, εκκλησιαστική δραστηριότητα* και *συγκρούσεις* σε όλα ανεξαιρέτως τα μέσα ενώ στην Καθημερινή συγκεκριμένα οι *θεσμικές θέσεις – δράσεις* αποκτούν ιδιαίτερη ένταση.

Εύλογα γίνεται αντιληπτό ότι από τη στιγμή που μιλάμε για ένα θεαματικό γεγονός όπως είναι το σκάνδαλο εν προκειμένω της Μονής Βατοπεδίου, το ενδιαφέρον των ΜΜΕ εστιάζεται αφενός στις πολιτικές ενέργειες και δράσεις που το συνοδεύουν, αφετέρου στις εντάσεις (συγκρούσεις) και τα νέα στοιχεία (καταγγελίες) που προκύπτουν από τους πρωταγωνιστές του σκανδάλου (πολιτικά – θεσμικά όργανα). Πρόκειται επί της ουσίας για μια επικοινωνιακή αναπαράσταση του γεγονότος ως ρεπερτορίου προσωπικοτήτων, δράσεων και συμπεριφορών, έξω από γενικότερους κοινωνικο – πολιτικούς προσδιορισμούς.

Έχουμε ήδη υποστηρίξει οτι ο τρόπος με τον οποίο συντελείται η επικοινωνιακή πράξη, διαφοροποιεί αντίστοιχα και την ερμηνευτική μας διαδικασία. Στην παρούσα μελέτη η μορφή με την οποία εκφέρεται το μήνυμα και συνδέεται άμεσα με το περιεχόμενο διαφοροποιείται ανάμεσα στον τύπο και στην τηλεόραση γεγονός που δε μας επιτρέπει να προχωρήσουμε συγκριτικά το ερμηνευτικό μας εγχείρημα όσον αφορά τη σχέση μορφής – περιεχομένου. Η ερμηνευτική μας διαδικασία βρήκε πρόσφορο έδαφος μόνο επιμερίζοντας τη σύγκριση ανάμεσα στις εφημερίδες και αντίστοιχα μεταξύ των τηλεοπτικών σταθμών, διαδικασία η οποία αναδείχθηκε κατά τη διάρκεια της ανάλυσής μας.

Ωστόσο, αυτό που προκύπτει και συνιστά κοινό ειδησεογραφικό πρόκριμα για όλα τα μέσα απαρέγκλιτα είναι η δυναμική που αποδίδεται στο *ρεπορτάζ* για την απόδοση των θεματικών αναφορικά με το γεγονός και η αντίστοιχη απουσία ή χαμηλή ορατότητα που εκδηλώνει η μορφή της *συνέντευξης* τόσο στο τηλεοπτικό όσο και στο έντυπο πεδίο. Πρόκειται ίσως για ένα χαρακτηριστικό δηλωτικό της πρόθεσης των τεσσάρων μέσων να παραλείψουν ή να απομειώσουν σκοπίμως αυτή τη μορφή του μηνύματος, η οποία από τη φύση της δεν εξυπηρετεί μάλλον τα επιδιωκόμενα από τα ΜΜΕ θεαματικά στοιχεία (επίταση συγκρουσιακού κλίματος, πολιτική αντιπαράθεση κ.λπ.). Πρόκειται ίσως για την πιο σαφή δομικά μορφή όπου μέσω αυτής εκφράζονται κρίσεις, ιδεολογικές τοποθετήσεις και απόψεις προσώπων πολιτικών, θεσμικών και μη σε σχέση με το εξεταζόμενο γεγονός, μορφή που υιοθετείται ιδιαίτερα συχνά κατά τη διάρκεια προεκλογικών περιόδων. Τέλος, εφόσον εκλαμβάναμε τη μορφή των

δημοσιογραφικών παραθύρων, η οποία είναι η μορφή που πλέον χρησιμοποιείται για την απόδοση του γεγονότος τόσο στο Mega όσο και στη NET ως μια μορφή όπου φιλοξενούνται οι θέσεις των δημοσιογράφων ή των συνεργατών – επιστημόνων ενός ειδησεογραφικού οργανισμού κατ'αντιστοιχία με τα *άρθρα γνώμης* των εφημερίδων τότε από τη μέχρι τώρα ανάλυσή μας θα συμπεραίναμε – κρίνοντας και από τη δυναμική τους – ότι τα μεν τηλεοπτικά μέσα επιδίδονται αδιάλειπτα σε μία κριτική, σχολιαστική παρουσίαση της είδησης, τα δε έντυπα καταφεύγουν στην απόδοση της πραγματολογικής πληροφορίας του γεγονότος (λόγω της άκριτης υπεροχής των ρεπορτάζ). Ωστόσο, δεν μπορεί κάποιος να αναιρέσει από τη μια πλευρά το πληροφοριακό βάρος και χαρακτήρα που πρωτίστως εκδηλώνεται μέσα από τη χρήση των τηλεοπτικών παραθύρων, σε ό,τι αφορά τουλάχιστον το δελτίο της NET, από την άλλη τον ιδεολογικό χρωματισμό και την αξία του σχολίου που εμπεριέχεται έντονα σε πολλές περιπτώσεις (βλ. Τα Νέα) στα έντυπα ρεπορτάζ.

4.3 Καταγραφή και συνδυαστική ανάλυση τίτλων

Με τη βοήθεια του Πίνακα 1.12, όπου παρουσιάζεται το σύνολο των τίτλων που απασχόλησαν τον τύπο και την τηλεόραση αναφορικά με το γεγονός καθώς και του Πίνακα 1.13, όπου καταγράφονται οι τίτλοι των πρώτων ειδήσεων και των πρώτων θεμάτων που απασχόλησαν τα μέσα κατά τις εξεταζόμενες ημέρες, επιχειρείται να διερευνηθεί η σημασία που αποδίδεται σε διάφορα θέματα από τα μέσα. Πρόκειται για μια διαδικασία (ημερήσια διάταξη θεμάτων) που υποδηλώνει τη σαφή συσχέτιση της δομής της ατζέντας των ΜΜΕ με τη δημόσια καθώς τα προβλήματα που δέχονται τη μεγαλύτερη προσοχή γίνονται αυτά τα οποία το κοινό θεωρούν ως τα πλέον σημαντικά προβλήματα για τη χώρα σύμφωνα με τον McQuail. Επιπλέον αναδεικνύεται και σε ποιο βαθμό διαφοροποιείται η ειδησεογραφική προσέγγιση των μέσων σε συνδυασμό και με την ιδιαίτερη φυσιογνωμία τους. Θα πρέπει ωστόσο να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η εκδήλωση των επιδράσεων της ημερήσιας διάταξης διαφέρει από μέσο σε μέσο καθώς έχει δειχθεί ότι οι θεματολογίες των εφημερίδων επηρεάζουν τους αναγνώστες σε πιο μακροχρόνια βάση απ' ό,τι η θεματολογία της τηλεόρασης (Curran & Seaton, 1988 σελ.233). Μελετητές υποστηρίζουν ότι η ημερήσια διάταξη της τηλεόρασης επιδρά αμέσως αλλά για λίγο χρόνο, σε αντίθεση με την εφημερίδα που επιδρά καθυστερημένα αλλά με μεγαλύτερη διάρκεια.

Πιο συγκεκριμένα, μέσα από την παρατήρηση των τίτλων που αναφέρονται στο γεγονός (βλ. Πίνακα 1.13) προέκυψαν οι εξής διαπιστώσεις. Από τις συνολικά 16 εξεταζόμενες ημέρες το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου βρέθηκε στην κορυφή της ατζέντας 7 φορές στο δελτίο του Mega, 5 φορές στα Νέα, 4 φορές στο δελτίο της ΝΕΤ και μολις 2 φορές στην Καθημερινή ενώ τις υπόλοιπες ημέρες καταγράφεται πολυσυλλεκτικότητα σε σχέση με τις πρώτες ειδήσεις. Η επιλογή της πρώτης είδησης σχετίζετα άμεσα τόσο με τη φυσιογνωμία του μέσου όσο και με τον ειδησεογραφικό του προσανατολισμό. Δε θα πρέπει λοιπόν να προκαλεί εντύπωση ότι υφίστανται σαφείς διακυμάνσεις ανάμεσα στα μέσα αναφορικά με το ποια επιλέγεται ως εξέχουσα είδηση να προβληθεί την εν λόγω ημέρα.

Παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη σύγκλιση αναφορικά με την πρώτη είδηση προκύπτει ανάμεσα στο Mega και στα Νέα, μια εύλογη θα χαρακτηρίζαμε σύγκλιση από τη στιγμή που λειτουργούν υπό «κοινή» ιδεολογικο – πολιτική γραμμή μιας και ανήκουν στο ίδιο συγκρότημα ΜΜΕ. Κατά τις 10 από τις 16 εξεταζόμενες ημέρες επιλέγουν να προβάλλουν το ίδιο γεγονός ως πρώτη είδηση. Αντίστοιχη σύγκλιση όμως εντοπίζεται ανάμεσα στο Mega και στη ΝΕΤ, καθώς προκύπτει ότι 9 από τις 16 ημέρες που εξετάσαμε τοποθετούν το ίδιο θέμα στην πρώτη θέση του δελτίου του. Γεγονός που εκ πρώτη όψεως προκαλεί εντύπωση, θα πρέπει όμως να λάβουμε υπόψη και ποιοτικά κριτήρια όπως είναι το προφίλ του δελτίου (έμφαση στα πολιτικά και οικονομικά θέματα). Η διαφοροποίηση ωστόσο που παρατηρείται στους τίτλους από σημασιολογική άποψη θα πρέπει να ληφθεί και αυτή υπόψη. Επιπλέον, παρατηρείται μεγαλύτερη «συγγένεια» από άποψη ημερήσιας διάταξης ανάμεσα στην Καθημερινή και τη ΝΕΤ (μοιράζονται 7 τίτλους) απ’ό,τι οι δυο εφημερίδες μεταξύ τους (6 κοινά πρωτοσέλιδα). Κατ’ εξαίρεση την 1/6/2010 μοιράζονται και τον ίδιο τίτλο οι εφημερίδες, γεγονός ασύνηθες τουλάχιστον όταν γίνεται λόγος για τα ίδιας φύσεως μέσα.

Αναφορικά με τη διάταξη των ειδήσεων για το εξεταζόμενο γεγονός, διαπιστώνεται ότι ιεραρχικά στις ατζέντες των ΜΜΕ λαμβάνει προτεραιότητα στην ημερήσια ειδησεογραφία τους τουλάχιστον κατά τους τρεις πρώτους μήνες αποκάλυψης του σκανδάλου. Αξίζει να σημειωθεί ότι η δυναμική του γεγονότος εξασθενεί κατά το 2009 και 2010 κυρίως στα Νέα αν κρίνουμε από την αξιολογική του τοποθέτηση. Την ίδια αποδυνάμωση εμφανίζει και η Καθημερινή κρίνοντας από τη χαμηλή – σε σχέση με το μεγάλο αριθμό θεμάτων που φιλοξενεί στο πρωτοσέλιδό της – ορατότητα του

γεγονότος. Στα τηλεοπτικά δελτία των σταθμών διαφοροποιείται η διακύμανση του γεγονότος χωρίς όμως να λαμβάνει την ίδια ένταση με αυτή του τύπου.

Παρ' όλα αυτά, δεν παύουν τα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων, με βάση τα παραδοσιακά πρότυπα ενημέρωσης, να προσφέρουν σχετικά ελάχιστη ενημέρωση (Παπαθανασόπουλος, 2011). Ωστόσο, για να αντιληφθούμε την επίδραση της τηλεοπτικής ενημέρωσης, είναι απαραίτητο να κατανοήσουμε την τηλεόραση ως ένα ξεχωριστό μέσο επικοινωνίας, ιδιαίτερα σε καθεστώς έντονου ανταγωνισμού και εμπορευματοποίησης, όπου το θεαματικό στοιχείο επιδιώκεται.

Αφού εξετάσαμε τη «ρητή» στάση των ΜΜΕ μέσα από τη θεματική ανάλυση περιεχομένου και την εξέταση της ατζέντας τους συμπληρώνουμε στη νοηματοδότηση του γεγονότος εκείνα τα υπόρρητα στοιχεία που εκφράζουν την ιδελογία του περιεχομένου των εξεταζόμενων ΜΜΕ όπως αυτά κωδικοποιούνται στις γραμματικές και λεξικές επιλογές των τίτλων, ή διαχέονται στις προϋποθέσεις και τα υπονοήματα που μοιράζονται πομπός και δέκτες.

Αυτό που πρωτογενώς εξάχθηκε μέσα από την ανάλυση του τίτλου και εν συνεχεία του συστήματος τίτλων ότι η ιδιομορφία του τύπου και συγκεκριμένα Των Νέων έναντι των απευθείας μετάδοσης ειδήσεων (Mega) δείχνει να αίρεται. Η «γραμματική» της εφημερίδας δείχνει ολοένα και περισσότερο να συγκλίνει με αυτή της τηλεόρασης. Στη βάση της δραματοποιημένης παρουσίασης των ειδήσεων (Mega), ο τύπος αντιπροτείνει ένα ανανεωτικό σύστημα τίτλων που απομακρύνεται από τη γραμμική συνέχεια και τείνει να γίνει ο τόπος της οπτικής πριμοδότησης μιας είδησης που προσφέρεται να διαβαστεί αμέσως.

Όπως έχει επισημάνει ο Νίκος Μπακουνάκης (1996, Το Βήμα, σελ.3/41) «ο σημερινός κρίσιμος χρόνος είναι η στιγμή, το λεπτό, ενώ άλλες μονάδες, όπως η ημέρα, μοιάζουν να ανήκουν σε μια μακρινή εποχή «ακίνητου» χρόνου». Αυτή η λογική υποδεικνύει ότι μέσα σε αυτό το μικρό χρονικό διάστημα πρέπει να συμπυκνωθούν όλα τα νοήματα. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι τα κείμενα των εφημερίδων συρρικνώνονται ή και τονίζονται φράσεις τους ώστε να γίνουν ένα είδος ζάπινγκ και στην ανάγνωσή τους (Παπαθανασόπουλος, 2005).

Δευτερογένως και στη βάση της γλωσσολογικής ανάλυσης που επιχειρήσαμε, συνάχθηκαν συμπεράσματα δηλωτικά της στάσης του υποκειμένου σε σχέση με το γεγονός. Από το σύνολο των τίτλων που καταγράφηκαν διαπιστώσαμε ότι τόσο στη ΝΕΤ όσο και στην Καθημερινή αποφεύχθηκαν να δοθούν αξιολογικοί χαρακτηρισμοί

αναφορικά με την ποιότητα/χαρακτήρα του γεγονότος. Η λέξη σκάνδαλο απουσιάζει από το δελτίο της ΝΕΤ ενώ συναντάται σπάνια (2 αναφορές) στην Καθημερινή.

Οι λεκτικές εκφορές (βλ. Πίνακα 1.14 Κυρίαρχοι γλωσσικοί δείκτες εννοιολόγησης ειδήσεων για το γεγονός) που σημασιοδοτούν κάθε φορά το γεγονός είναι ενδεικτικά στοιχεία της υπόρρητης ιδεολογικο – πολιτικής τοποθέτησης που εκφράζει το υποκείμενο σε σχέση με το γεγονός καθ' αυτό. Στην περίπτωση της ΝΕΤ ανιχνεύονται εκφορές λιτές που περιγράφουν καταδηλωτικά το περιεχόμενο της είδησης. Παραθέτουμε χαρακτηριστικά τον τίτλο που χρησιμοποιήσαν το Mega και η ΝΕΤ για να προβάλλουν την είδηση της έκδοσης του πορίσματος της Προανακριτικής στις 18/10/2010: ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ (Mega) και ΠΟΡΙΣΜΑ ΠΑΣΟΚ: ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΟΝΤΟΥ, ΔΟΥΚΑ, ΜΠΑΣΙΑΚΟΥ (ΝΕΤ). Η απουσία δυναμικών ρηματικών σχημάτων, αξιολογικών δομών και η αντίστοιχη κυριαρχία ονοματικών φράσεων στην περίπτωση τουλάχιστον των πολιτικών πρωταγωνιστών του σκανδάλου εκφράζουν την απομείωση του συμβάντος στον τηλεοπτικό λόγο της δημόσιας τηλεόρασης. Η ΝΕΤ διαφοροποιείται στην περίπτωση των μη πολιτικών πρωταγωνιστών της υπόθεσης (μοναχών) καθώς τοποθετείται αξιολογικά απέναντι στην είδηση υιοθετώντας ελκυστικότερους τίτλους που εμπεριέχουν αρνητικές συνδηλώσεις.

Η Καθημερινή ακολουθεί μια «γραμματική» που προσομοιάζει με αυτή του δημόσιου δελτίου καθώς οι τεχνικές της ως προς τις αξιολογικές δομές, τις ρηματικές εκφορές και τα μεταφορικά σχήματα είναι πενιχρές ή ανύπαρκτες. Αν λάβουμε υπόψη ότι ο τίτλος είναι εκείνος που πριμοδοτεί την είδηση στον έντυπο λόγο σε σχέση με την εικόνα που λειτουργεί επιδραστικά στο τηλεοπτικό πεδίο, στην περίπτωση αυτή τότε η Καθημερινή υιοθετεί τη λογική των ΜΜΕ για να νοηματοδοτήσει τη δράση των εμπλεκομένων στο σκάνδαλο παραγόντων της εκκλησίας.

Στον αντίποδα, τόσο το Mega όσο και Τα Νέα προσδιορίζουν λεκτικά εξ'αρχής το γεγονός (σκάνδαλο) και επιδιώκουν να το φορτίσουν σημασιολογικά μέσα από πολυποίκιλες αξιολογικές δομές, δυναμικά ονοματικά και ρηματικά σχήματα, μεταφορικό λόγο υιοθετώντας λογικές θεαματικής κατασκευής τίτλων με κύριο αποδέκτη τα πρόσωπα που εμπλέκονται είτε άμεσα (υπουργοί, μοναχοί, πολιτικά και θεσμικά πρόσωπα) είτε έμμεσα (πρωθυπουργός). Τα Νέα μάλιστα παρουσιάζουν ένα μηχανισμό εκφορών και σελιδοποίησης που ανταποκρίνονται εξόχως σε αυτή τη λογική. Οι μαγνητικοί τίτλοι των κατηγοριών – ρουμπρικών (ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ

ΜΑΜΟΥΘ, ΕΛΛΑΔΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ – ΓΚΕΪΤ, ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ – ΓΚΕΪΤ) που διαρθρώνουν οπτικά την είδηση εξυφαίνουν με τον πιο σαφή τρόπο το οπτικό αβαντάζ που προσδίδεται στο γεγονός.

Προς επίρρωση των ισχυρισμών μας δίνουμε ένα παράδειγμα ενδεικτικό της διάθεσης των εξεταζομένων μέσων απέναντι στο γεγονός. Στις 15 Δεκεμβρίου του 2008 η έκδοση του πρώτου πορίσματος της Εξεταστικής αξιολογήθηκε από όλα τα μέσα πρωταρχικά και αναδείχθηκε σε πρώτη είδηση. Παραθέτουμε τους τίτλους: ΣΤΟΝ «ΑΕΡΑ» ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ (Mega), 5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ ΒΛΕΠΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ – ΔΙΑΦΩΝΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ (ΝΕΤ), Συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι – Σε πλαίσιο: Ποινικές ευθύνες σε πέντε (Τα Νέα), Ένα σκάνδαλο πέντε πορίσματα (Η Καθημερινή).

Σύμφωνα με τον Iyengar μια συγκριτική ανάλυση των πρωτοσέλιδων τίτλων των εφημερίδων αρκεί για να αποκαλύψει τη στρέβλωση, η οποία αποδίδεται με τον όρο «πλαισίωση». Το εν λόγω παράδειγμα που θέσαμε είναι δηλωτικό της γραμμής που υπαγορεύει ο κάθε εξεταζόμενος ειδησεογραφικός οργανισμός ενώ πραρατηρείται με ιδιαίτερα χαρακτηρστικό τρόπο και η στέβλωση που επιχειρείται αναφορικά με τις ευθύνες που φέρουν τα εμπλεκόμενα στο σκάνδαλο πολιτικά πρόσωπα. Το μεν δελτίο της κρατικής ραδιοτηλεόρασης «βλέπει» πολιτικές ευθύνες, Τα δε Νέα γράφουν για ποινικές ευθύνες των πέντε πολιτικών προσώπων. Το πόρισμα που εξέδωσε η πρώτη Εξεταστική Επιτροπή αναγνώρισε με βάση τα τελικά συμπεράσματα πολιτικές ευθύνες των εμπλεκομένων προσώπων (βλ. σελ.94 Πορίσματος) ενώ η απόδοση ποινικών ευθυνών δεν προέκυψε ομόφωνα παρά μόνο σε επίπεδο των επιμέρους πορισμάτων που κάθε κόμμα εξέδωσε σε επίπεδο καταλογισμών ευθυνών.

Στη βάση των προεκτεθέντων αξόνων, είναι σαφής η διαφοροποίηση που υφίστανται τα μέσα, γεγονός που αποδίδεται πρωτίστως στην ιδεολογικο – πολιτική τους ταυτότητα και δευτερευόντως στην ιδιαίτερη φυσιογνωμία τους. Ωστόσο, δεν μπορεί κανείς να παραβλέψει ότι η πλειονότητα (με εξαίρεση τα κρατικά ραδιοτηλεοπτικά ΜΜΕ) επιτελεί το ειδησεογραφικό της έργο στη βάση ενός κοινού εμπορικού κώδικα με αποτέλεσμα να λειτουργούν συμπληρωματικά και αλληλεπιδραστικά.

Πίνακας 1.12 Παρουσίαση τίτλων για το γεγονός ανά μέρα σε τηλεόραση και τύπο

	MEGA	NET		ΤΑ ΝΕΑ	Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
15/9/2008	1- Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ 2-ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ "ΑΙΧΜΕΣ" ΓΙΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΠΙΕΣΕΙΣ 3-ΕΚΑΝΕ ΖΗΜΙΑ Η ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ 4-ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ ΔΕΝ ΑΠΟΚΛΕΙΕΙ ΑΚΥΡΩΣΗ ΤΩΝ "ΙΕΡΩΝ" ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ 5-ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ 8- ΝΕΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ	3-ΑΝΑΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ	**16/9/2008**	3-Φόρο σκανδάλων πληρώνει ο Καραμανλής 8-Περί Δημοκρατίας με αιχμές Βουλγαράκη 8-Σοκ και δέος στο Μαξίμου 8-9-Ναυάγησε η Ν.Δ. Σε σκάνδαλα-οικονομία 10-Ο Σανιδάς έβαλε στο στόχαστρο το ΠΑΣΟΚ 10-Κόλπα Αλογοσκούφη για να ενοχοποιήσει το ΠΑΣΟΚ 10-ΚΚΕ: Μόνο στη Χαλκιδική τα μοναστήρια διεκδικούν 80.000 στρέμματα 11-Ιερώνυμος: Θα πω πολλά Οπ-Διαθήκες	4-Επιχείρηση ανάταξης του κλίματος 4-Το Βατοπέδι φθείρει την κυβέρνηση 5-Ανάκληση γνωμοδοτήσεων για τις ανταλλαγές με Βατοπέδι 5-Τα συμβόλαια ζητεί το ΠΑΣΟΚ 12-Η εικόνα ως μπούμερανγκ
22/9/2008	3-Θ. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ-ΤΟΥ ΧΡΕΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΣΤΗ ΔΕΘ 4- ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΦΙΛ 6- ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ "ΡΑΓΙΖΕΙ" Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ "ΑΦΘΑΡΤΟΥ" ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ 7- ΤΟ "ΠΛΗΓΜΑ" ΣΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ	6-ΔΕΣΜΕΥΤΗΚΑΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ	**23/9/2008**	8-9-Έκανε ανασχηματισμό ο Μεϊμαράκης 10-Δέσμευσαν "ιερούς" λογαριασμούς 10-Ό,τι ζητούσε ο Εφραίμ το αντέγραφε το Δημόσιο	Πρ-Βάτος φλεγόμενη και καιόμενη 4-Κινήσεις από Καραμανλή για ανάκαμψη 5- Βροχή ερωτήσεων για Βατοπέδι και Ολυμπιακή

	"ΓΥΡΙΣΕ" ΤΑ ΓΚΑΛΟΠ 10- ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ-ΔΕΣΜΕΥΣΑΝ ΤΑ 41 ΕΚΑΤ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ 11- ΆΛΛΑ ΈΛΕΓΕ Ο ΕΦΡΑΙΜ...ΆΛΛΑ ΈΚΑΝΕ 12-ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 13- ΕΤΟΙΜΑΖΟΥΝ ΜΗΝΥΜΑ-"ΝΙΠΤΕΙ ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΤΟΥ" ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΌΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 14- ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ Λ. ΖΑΓΟΡΙΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΥΓΟ ΤΟΥ 15- ΈΡΧΕΤΑΙ ΑΙΦΝΙΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΩΡΕΣ ΚΑΛΠΕΣ			11-Διακοπή εργασιών στα οικόπεδα-φιλέτα 11-Και 3 αρχαιολογικούς χώρους παραχώρησαν στο Βατοπαίδιο!	5- Δεσμεύτηκαν 41 εκατ. ευρώ της Μονής
20/10/2008	1-MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ 2-ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΝΙΔΑΣ: "Η ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΜΟΝΟ ΑΝ ΜΟΥ ΤΟ ΖΗΤΗΣΕΙ Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ..." 3- ΨΗΦΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ; 5- ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ Θ'ΑΛΛΑΞΕΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ; 6- ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ: ΕΦΡΑΙΜ ΚΑΙ ΑΡΣΕΝΙΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥΣΑΝ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΕΝ ΑΝΑΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ 8- "ΠΛΗΓΗ" ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ	1-ΣΚΛΗΡΕΣ ΜΑΧΕΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ -ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ 2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ 2- ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ 3- ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ - ΤΙ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ Ο ΕΦΡΑΙΜ ΓΙΑ ΤΑ ΑΚΙΝΗΤΑ ΣΤΟΥΣ	**21/10/2008**	3-Γαλάζιοι ανταρτοφύλακες για την Προανακριτική 10-"Έδωσαν αέρα, πήραν φιλέτα" 10-Η αγία διαρπαγή 10-Το σκάνδαλο συνεχίζεται 11-Απειλεί τους αντάρτες με πρόωρες εκλογές	Πρ-Πολιτική φεουδαρχία Πρ-Μεταξύ Βουλής και Ευελπίδων 4-Κλήσεις προς υπόπτους για τη Μονή Βατοπεδίου 4-"Ανοιχτή γραμμή" είχε ο Εφραίμ με την πρόεδρο 5-Αναμένονται πρωτοβουλίες από Καραμανλή 5-Δεν δέχεται αναβολή της ψηφοφορίας ο Παπανδρέου 5-Πέμπτη, η τελική απόφαση ΣΥΡΙΖΑ

		ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΕΣ			5-ΚΚΕ: Ναι, αλλά με κριτική στο ΠΑΣΟΚ 5-Τα πέντε στάδια μετά την προανακριτική 12-Μη μιλάς, μη γελάς... 13-Προανακριτική για το Βατοπέδι
3/11/2008	12- ΕΚΘΕΤΟΥΝ ΤΟΝ Π. ΔΟΥΚΑ ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ	10-ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ: ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	**4/11/2008**	12-"Κλείστε τα μάτια της Δικαιοσύνης" 12-Οικολόγοι κατά Σουφλιά για τη Βιστωνίδα 12-Στο στόχαστρο τα συμβόλαια και οι ιερές ανταλλαγές ακινήτων 13-"Βοηθήστε τον Γέροντα" 13-"Άδειασαν" τον Δούκα για την παραχώρηση της Βιστωνίδας	Πρ-Η ατιμωρησία των υπουργών 5-Αλλαγές στην ευθύνη υπουργών 5-Αρχή Εξεταστικής σε οξύτατο κλίμα 5-Στο "μικροσκόπιο" οι εκτιμητές
17/11/2008	1-ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ 2-ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΕΚΒΙΑΖΕ ΠΡΟΔΙΔΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΑΚΤΗΜΟΝΕΣ 3-ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΙΣΤΑΣ-ΣΤΟ ΒΙΝΤΕΟ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΤΑΙ ΠΩΣ Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΕΙΧΕ ΠΑΡΕΙ 18.000 ΕΥΡΩ 4-ΠΡΩΤΑ ΚΑΤΗΓΓΕΙΛΕ, ΜΕΤΑ ΥΠΕΓΡΑΨΕ Ο ΨΩΜΙΑΔΗΣ 5-ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ-ΠΩΣ ΣΤΗΘΗΚΕ ΤΟ	8-ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΔΥΣΟΣΜΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ	**18/11/2008**	8-"Έδωσα λεφτά στον Κουκουβίνο" 8-Αμοντάριστο στη Βουλή σήμερα το βίντεο του εκβιασμού 8-"Από το 1996 οριοθετημένος υγροβιότοπος η Βιστωνίδα 9-Απειλές, εκβιασμοί και υποκλοπές μεταξύ "φίλων" 9-"Εγκλωβιστήκαμε και	5-Κυβερνητική αντεπίθεση για Βατοπέδι 5-Σε σκοτεινές ατραπούς κινείται πλέον η Εξεταστική 5-Παραπλάνηση από τη Ν.Δ. καταγγέλλει η Χαρ. Τρικούπη 5-Εντατική έρευνα για Ραιδεστό, Κουκοβίνο στη

	REAL ESTATE "ΜΕ ΤΑ ΦΙΛΕΤΑ" ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 5-ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ-ΠΩΣ ΣΤΗΘΗΚΕ ΤΟ REAL ESTATE "ΜΕ ΤΑ ΦΙΛΕΤΑ" ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 6-ΚΑΤΑΘΕΣΗ-ΦΩΤΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΚΕΔ 9- ΠΟΛΕΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ			καταστραφήκαμε από το Βατοπέδι" 9-Παραδόσεις 10-Αρσένιος: "Η κυβέρνηση αγκαλιάζει το πρόγραμμα" 10-Στο μικροσκόπιο τα συμβόλαια της Κ. Πελέκη 10-Κυρώσεις όταν αποδειχθούν εκκλησιαστικά παραπτώματα Οπ-Αναπνοές	Θεσσαλονίκη
24/11/2008	1-ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ 3-ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΕΘΕΣΑΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΑΝΤΙ ΝΑ ΚΑΤΑΘΕΣΟΥΝ 4-ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΣ ΜΕ ΚΟΥΣΤΩΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΜΟΥΖΙΝΕΣ ΈΦΤΑΣΑΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ 5-ΥΠΟΜΝΗΜΑ-ΠΡΟΚΛΗΣΗ -ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΌΡΟΣ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΝΑ ΚΡΥΦΤΕΙ Ο ΕΦΡΑΙΜ 6-ΤΟΝ...ΆΡΤΟΝ ΗΜΩΝ ΤΟΝ ΕΠΙΟΥΣΙΟΝ! 7-ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΑΚΙΝΗΤΟ ΥΠΗΡΧΕ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΟΥ "ΦΙΛΕΤΟΥ" 8-ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΩΤΙΑ: ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΜΕ OFF SHORE 9-MEGA-ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	3-ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΑΝΤΙ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟ 4-ΟΡΓΗ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	**25/11/2008**	8-9-Εφραίμ και Αρσένιος γύρισαν την πλάτη στη Βουλή 8-Τα κατά Εφραίμ και Αρσένιο σχέδια 9-Ως ύποπτοι στον εισαγγελέα Κουκουβίνος-Σωτηροπούλου 10-Καλογερική λογιστική Οπ-Άβατον	Πρ-Το νέο ατόπημα Πρ-Ονόματα και σχήματα 4-Εφραίμ και Αρσένιος αρνήθηκαν να καταθέσουν στην Εξεταστική 4-Οι ανταλλαγές έγιναν με επιθυμία του...Δημοσίου 4-Προσφυγή της μονής κατά της απόφασης Μπέζα
1/12/2008	1-"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ 2-ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ "ΒΟΜΒΑ" "ΒΙΤΡΙΝΑ" ΤΟΥ	3-Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΚΟΙΡΑΝΙΔΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ	**2/12/2008**	3-Η φτώχεια φέρνει εκπτώσεις 6-Παράπλευρες αποκαλύψεις 8-Εφραίμ κερνάει, Εφραίμ πίνει	Πρ-"Άχρι καιρού". Και βλέπουμε... 4-Το Βατοπέδι ήλεγχε το

	ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΑΠΙΣΤΑ 4-ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΕ Η "ΓΡΑΜΜΗ ΆΜΥΝΑΣ" ΤΟΥ ΕΦΡΑΙΜ 5-ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ: ΕΠΙΚΑΛΕΙΤΑΙ "ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ" ΓΙΑ ΕΜΠΛΟΚΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ Ο Δ. ΡΙΖΟΣ 6-"ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΕ" ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟ Ο Δ. ΡΙΖΟΣ 7- ΥΠΟΕΚΤΙΜΗΣΑΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ 8- ΧΡ. ΤΕΛΙΔΗΣ: ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ 9- ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΞΑΠΕΛΥΣΕ ΜΥΔΡΟΥΣ ΚΑΤΑ ΕΦΡΑΙΜ ΓΙΑ ΤΙΣ OFF SHORE ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ 10-Δ. ΡΙΖΟΣ: ΤΙ ΕΙΠΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ 11- Γ. ΔΡΥΣ: ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 4- ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΔΡΥ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ 5- ΤΟ "ΔΙΑΔΟΧΟ ΣΧΗΜΑ" ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ		Με κατάθεση βόμβα άδειασε δυο υπουργούς 9-Ο Πάπιστας εισέπραττε ενοίκια από το Δημόσιο πριν φτιάξει τα κτίρια! 9-"Εμείς είχαμε κερδίσει τη δίκη" 10-Μισή αλλαγή στο Βατοπέδι 20-Δεν νοείται άλλη παραγραφή για υπουργούς και άλλη για συμμετόχους	51% της "Ανθεμιάς" 4-Εν αρχή ην...η Αντά Μπορού 4-Ο Εφραίμ θα συνεχίσει να κινεί τα νήματα 4-Διαψεύδει, επιβεβαιώνοντας 13-Όψιμη "εγρήγορση"...
15/12/2008	1-ΣΤΟΝ "ΑΕΡΑ" ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 2-ΠΕΝΤΕ ΚΟΜΜΑΤΑ, ΠΕΝΤΕ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ! 3- ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΖΗΤΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΟΥΚΑ ΚΑΙ ΚΟΝΤΟΥ 4- ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΑΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ, ΛΕΝΕ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ 8-ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΖΗΤΑ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ	1-5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ ΒΛΕΠΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ - ΔΙΑΦΩΝΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ 2-5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ	**16/12/2008**	3-Πέντε κόμματα, πέντε πορίσματα 3-Βατοπαιχνίδια 7-Κωδικός-κουκούλωμα 8-Τέσσερις Καταδίκες και μία "άφεση αμαρτιών" 8-"Με ομπρέλα Μαξίμου στήθηκε το σκάνδαλο"	4-Ένα το σκάνδαλο, πέντε τα πορίσματα 5-Νέα πρόταση, ίδια η ουσία 5-Πίεση προς Καραμανλή για πρωτοβουλίες
27/4/2009	7-ΣΚΑΝΔΑΛΟΛΟΓΙΑ ΣΤΑ ΎΨΗ ΤΟ "ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΟ" ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ	9-ΕΦΕΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ	**28/4/2009**	12-Χαραμάδα για Βουλή από τον Σανιδά	5-Τακτική συγκάλυψης των σκανδάλων χρεώνει το

	11- ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΝΑ ΠΑΕΙ Η ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΕ ΕΦΕΤΗ-ΑΝΑΚΡΙΤΗ ΖΗΤΑΕΙ Ο ΣΑΝΙΔΑΣ 12- ΤΑ "ΡΙΧΝΟΥΝ" Ο ΈΝΑΣ ΣΤΟΝ ΆΛΛΟΝ ΓΙΑ ΝΑ ΓΛΙΤΩΣΟΥΝ	ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ			ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση 5-Υψηλοί τόνοι από τον πρωθυπουργό 7-Ελιγμός Σανιδά στην υπόθεση Βατοπεδίου
18/5/2009	5-"ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ" ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΟΙ ΜΕ 6 ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ 30 ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΙΜΗ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ 6-"ΒΑΡΥΣ Ο ΠΕΛΕΚΥΣ" ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	9-ΔΙΩΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	**19/5/2009**	10-11-Πελέκησαν τριάντα για το Βατοπέδι	Πρ-Κάποιος ζήτησε συγγνώμη 5-"Βροχή" διώξεων για το Βατοπέδι
3/5/2010	5-"ΚΑΡΦΩΝΕΙ" ΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ Ο ΔΟΥΚΑΣ	11-Ο ΠΕΤΡΟΣ ΔΟΥΚΑΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ	**4/5/2010**	16-Δούκας κάρφωσε Αγγέλου για το Βατοπέδι	8-Ευθύνες σε Γ. Αγγέλου από Π. Δούκα
10/5/2010	6-ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ: ΚΑΤ' ΑΝΤΙΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΔΟΥΚΑΣ-ΑΓΓΕΛΟΥ	7-Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑΝ ΑΓΓΕΛΟΥ-ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ-ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ	**11/5/2010**	17-Αγγέλου: Ήμουν απλός συνεργάτης του Καραμανλή! 17-Πολιτικός αφανισμός	5-Αγγέλου, Αλογοσκούφης "υποδεικνύουν" τον Δούκα
31/5/2010	7-ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΖΗΤΑ ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΜΗΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 9- ΝΔ: ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ; 13- ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΤΕΝΤΩΜΕΝΟ ΣΧΟΙΝΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΑΜΑΡΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ 14-ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ: ΝΑ ΚΑΤΑΘΕΣΟΥΝ ΣΗΜΙΤΗΣ-ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ	6-ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΤΑΡΑΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΠΑΣΟΚ ΤΟ ΘΕΜΑ ΑΚΗ	**1/6/2010**	12-Η Ν.Δ. ποντάρει στην off shore που έκανε μπίζνες με το Βατοπέδι 13-Τα media, ο ΠΑΟΚ και το σπίτι της Ακρόπολης	4-Σύνδεση της υπόθεσης Βατοπεδίου με Τσοχατζόπουλο επιχειρεί η Ν.Δ. 4-Ν.Δ.: Βαθαίνει το ρήγμα κορυφής
7/6/2010	4-Ν.Δ.: ΤΙ ΣΧΕΣΗ ΕΧΕΙ Ο ΆΚΗΣ ΜΕ ΤΗΝ TORCASO; 5-ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΞΥΝΙΔΗΣ "ΣΤΗΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ Η	1-Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ	**8/6/2010**	10-...Και ο Κοντός τον Κιλτίδη για	4-Κάθε κόμμα και πόρισμα

	ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΜΟΥ" 6-ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ Ο ΞΥΝΙΔΗΣ 15-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΛ. ΚΟΝΤΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ 2-Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ 3- ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΑΝΤΙΑΠΑΡΑΘΕΣΗ ΝΔ-ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΞΥΝΙΔΗ 4- ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ: ΧΩΡΙΣ ΚΟΙΝΟ ΠΟΡΙΣΜΑ		το Βατοπέδι	για την υπόθεση Βατοπεδίου 13-Η χρησιμότητα των εξεταστικών
14/6/2010	8-ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	5-ΕΚΤΟΣ ΝΔ Ο ΚΙΛΤΙΔΗΣ ΔΗΛΩΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ 6- Η ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΚΙΛΤΙΔΗ-ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ 7- ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΣΥΖΗΤΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ 8- ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΣΥΖΗΤΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ	**15/6/2010**	12-Άνοιξαν την πόρτα οι Βατοπεδινοί 13-Βατοπέδι: Σε άδεια έδρανα η συζήτηση επί των πέντε πορισμάτων	4-Συμβάσεις με δικλείδες διαφάνειας από τη Δικαιοσύνη 4-Αποχώρηση Κιλτίδη από Ν.Δ. με πολλές αιχμές 5-Το Βατοπέδι δίχασε τη Βουλή
18/10/2010	1-ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ	1-ΠΟΡΙΣΜΑ ΠΑΣΟΚ:	**19/10/2010**	3-Παραπομπή οι μεν, μηνύσεις οι δε	5-Παραπομπή πέντε

	ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 2- ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΖΗΤΑ ΤΟ ΠΑΣΟΚ 3- ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΥΩΡΙΑ ΕΝΟΨΕΙ ΕΚΛΟΓΩΝ, ΜΙΛΑ Η ΝΔ 4-5 ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΠΑΡΑΠΕΜΠΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ 8- ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΠΙΛΩΝΕΙ ΤΟΥΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟΥΣ	ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΟΝΤΟΥ, ΔΟΥΚΑ, ΜΠΑΣΙΑΚΟΥ 2- ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΓΙΑ "ΞΕΠΛΥΜΑ"	10-11-Τρία κόμματα δείχνουν Ειδικό Δικαστήριο 11-Απειλούν με μηνύσεις και αγωγές	υπουργών Ν.Δ. 5-"Vatogate" ΠΑΣΟΚ και σκευωρία καταγγέλλει η Ν.Δ. 5-Επόμενη μέρα, με τη σκυτάλη στη Δικαιοσύνη
ΣΥΝΟΛΟ	**74**	**29**	**ΣΥΝΟΛΟ**	**65**	**59**

Πίνακας 1.13 Παρουσίαση πρώτων θεμάτων ανά μέρα σε τηλεόραση και τύπο

	MEGA	**NET**		**ΤΑ ΝΕΑ**	**Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**
15/9/2008	Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ - ΧΡΕΟΚΟΠΙΑ LEEHMAN BROTHERS	**16/9/2008**	Άλμα Γιώργου και προβάδισμα ΠΑΣΟΚ	Μαύρη Δευτέρα στη διεθνή οικονομία
22/9/2008	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ	ΚΡΙΣΗ GOLDMAN SACHS - MORGAN STANLEY	**23/9/2008**	Πυροβόλησε Ρουσόπουλο ο Μεϊμαράκης	Σε δίνη πετρέλαιο, δολάριο και Γουόλ
20/10/2008	MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ	ΣΚΛΗΡΕΣ ΜΑΧΕΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ -ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ 2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ	**21/10/2008**	Άλμα ανεργίας Βουτιά στα ακίνητα	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας
3/11/2008	ΧΟΑΚΙΝ ΑΛΜΟΥΝΙΑ-"Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΥΦΕΣΗ"	ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΛΜΟΥΝΙΑ ΓΙΑ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	**4/11/2008**	Τούνελ λιτότητας και 50.000 απολύσεις	Ελάχιστα λόγω χρέους, τα περιθώρια για παροχές
17/11/2008	ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	ΠΟΡΕΙΑ - ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	**18/11/2008**	Εκβιασμοί, ψέματα και	Ασφυκτιούν οι ελληνικές

				βιντεοταινίες	επιχειρήσεις
24/11/2008	ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ	ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΝΕΝΑΣ ΦΟΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 2009	**25/11/2008**	Φως στα τεφτέρια της "Βατοπέδι Α.Ε."	Πληθαίνουν τα αδιέξοδα στην υγεία
1/12/2008	"ΒΌΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	ΒΟΥΤΙΑ 60% ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ	**2/12/2008**	Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο (Σε πλαίσιο: ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ)	Εσωστρέφεια στη Ν.Δ., ενώ η κρίση φτάνει
15/12/2008	ΣΤΟΝ "ΑΕΡΑ" ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ ΒΛΕΠΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ - ΔΙΑΦΩΝΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ	**16/12/2008**	Συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι (Σε πλαίσιο Ποινικές ευθύνες σε πέντε)	Ένα σκάνδαλο, πέντε πορίσματα
27/4/2009	ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΡΙΠΗ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ	ΓΡΙΠΗ ΧΟΙΡΩΝ ΣΤΟ ΜΕΞΙΚΟ-149 ΘΑΝΑΤΟΙ	**28/4/2009**	Και πριμ σπιτιού στη μάχη των εκλογών	Δέσμη μέτρων για τόνωση της αγοράς των ακινήτων
18/5/2009	ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΎΠΟΠΤΟ ΚΡΟΥΣΜΑ ΝΕΑΣ ΓΡΙΠΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	ΤΟ 1ο ΚΡΟΥΣΜΑ ΝΕΑΣ ΓΡΙΠΗΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ	**19/5/2009**	Η γρίπη χτύπησε την πόρτα μας	Το πρώτο κρούσμα της νέας γρίπης στη χώρα μας
3/5/2010	ΚΥΜΑ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ)	ΣΥΣΚΕΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΓΙΑ ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ 100 ΔΙΣ ΑΠΟ Ε.Ε.	**4/5/2010**	Έκτακτη εισφορά για ελεύθερους επαγγελματίες	Αγωνία πολιτών, έλλειμμα πολιτικών
10/5/2010	ΣΕ ΚΛΙΜΑ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ Η ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ	ΣΥΣΚΕΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΓΙΑ ΚΡΙΣΗ	**11/5/2010**	Όλο το νομοσχέδιο για το νέο Ασφαλιστικό	Ανάσα στην Ευρωζώνη
31/5/2010	ΈΠΝΙΞΑΝ ΣΤΟ ΑΙΜΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ (ΣΤΗ ΓΑΖΑ)	ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΙΣΡΑΗΛΙΝΩΝ ΣΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΠΛΟΙΟ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗ ΓΑΖΑ	**1/6/2010**	Παγκόσμια κατακραυγή	Παγκόσμια κατακραυγή
7/6/2010	ΆΚΗΣ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΠΟΙΟΙ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ	Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ	**8/6/2010**	SOS για το εφάπαξ στο Δημόσιο	Παραδειγματικές περικοπές 80 δις ευρώ στη Γερμανία

	ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΜΟΥ ΕΞΟΝΤΩΣΗ	ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ			
14/6/2010	"ΠΟΛΕΜΟΣ" ΓΙΑ ΤΟ ΜΠΛΑΚ-ΑΟΥΤ ΣΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	**15/6/2010**	Τέσσερα μπράβο από Ρεν, Ακερμαν, Τρισέ και ελεγκτές της τρόικας και μια προβοκάτσια από τη Moody's που ξαφνικά μας υποβάθμισε πολύ	Προσδοκία ότι η μείωση του ΑΕΠ θα είναι κάτω του 4%
18/10/2010	ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΠΟΡΙΣΜΑ ΠΑΣΟΚ: ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΟΝΤΟΥ, ΔΟΥΚΑ, ΜΠΑΣΙΑΚΟΥ	**19/10/2010**	Φορολογικό απόρρητο τέλος!	Ε.Ε.: Πρόσθετα μέτρα το 2011

Πίνακας 1.14 Κυρίαρχοι γλωσσικοί δείκτες εννοιολόγησης ειδήσεων για το γεγονός

ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ			
ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ-ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	**ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ**	**ΣΥΝΘΕΤΑ-ΖΕΥΓΗ**	**ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ**
NET			
ΟΡΓΗ	ΣΚΛΗΡΕΣ ΜΑΧΕΣ		ΌΛΑ ΣΤΟ ΦΩΣ
	ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ		
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΤΑΡΑΞΕΙΣ		
	ΔΥΣΟΣΜΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ		
	ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ		
	ΔΙΑΔΟΧΟ ΣΧΗΜΑ		
MEGA			

ΠΛΗΓΜΑ	ΤΟΝ «ΠΕΡΑΣΕ» Ο ΓΙΩΡΓΟΣ	ΠΟΡΙΣΜΑ «ΦΩΤΙΑ»	ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥΣ
ΡΗΓΜΑ	ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΡΑΓΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	ΒΙΝΤΕΟ - ΦΩΤΙΑ	
ΠΛΗΓΗ	"ΠΛΗΡΩΝΕΙ" ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ Η ΝΔ	ΚΑΤΑΘΕΣΗ - ΦΩΤΙΑ	
ΣΚΑΝΔΑΛΟ	"ΣΥΓΚΛΟΝΙΖΕΙ" ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	ΜΟΝΑΧΟΙ - ΑΥΘΕΝΤΙΕΣ	
ΠΟΛΕΜΟΣ	«ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ» ΤΟ ΑΠΛΟ ΑΝΑΚΑΤΕΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΟΥΛΑΣ»	ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ «ΒΟΜΒΑ»	
	«ΒΙΤΡΙΝΑ» ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΑΠΙΣΤΑ		
	ΤΟ «ΚΟΛΠΟ» ΤΗΣ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ		
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΣΤΑ ΎΨΗ ΤΟ «ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΟ» ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ		
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΣΕ ΤΕΝΤΩΜΕΝΟ ΣΧΟΙΝΙ		
ΒΟΜΒΕΣ	«ΚΑΡΦΩΝΕΙ» ΥΠΟΥΡΓΟ		
ΦΩΤΙΑ	«ΙΕΡΕΣ» ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ		
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΩΤΙΑ	«ΚΑΡΔΙΑ» ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ		
«ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ Α.Ε.»	ΠΩΣ ΣΤΗΘΗΚΕ ΤΟ REAL ESTATE «ΜΕ ΤΑ ΦΙΛΕΤΑ» ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		
	ΎΠΟΠΤΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ		
	ΒΑΡΥΣ Ο ΠΕΛΕΚΥΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ		
	ΣΤΟΝ «ΑΕΡΑ» ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ		
	ΤΑ «ΡΙΧΝΟΥΝ» Ο ΈΝΑΣ ΣΤΟΝ ΆΛΛΟΝ		
	ΔΕΝ ΑΠΟΚΛΕΙΕΙ ΑΚΥΡΩΣΗ ΤΩΝ «ΙΕΡΩΝ» ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ		
	«Η ΒΑΣΗ ΤΗΣ Ν.Δ. ΖΗΤΕΙ ΑΙΜΑ...ΓΑΛΑΖΙΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ!»		
	«ΝΙΠΤΕΙ ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΤΟΥ» ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΌΡΟΣ		
	ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΕ Η ΓΡΑΜΜΗ ΆΜΥΝΑΣ ΤΟΥ ΕΦΡΑΙΜ		
	«ΡΑΓΙΖΕΙ» Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ «ΑΦΘΑΡΤΟΥ» ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ		
	ΣΕ ΚΛΟΙΟ ΓΑΛΑΖΙΩΝ ΠΙΕΣΕΩΝ		
	ΤΟΝ...ΆΡΤΟΝ ΗΜΩΝ ΤΟΝ ΕΠΙΟΥΣΙΟΝ!		

	ΈΔΩΣΕ ΝΕΡΟ, ΠΗΡΕ ΧΡΥΣΑΦΙ		
ΤΑ ΝΕΑ			
Σοκ και δέος	Ναυάγησε η Ν.Δ. Σε σκάνδαλα-οικονομία	μάρτυρας - κλειδί	Και ο Κοντός τον Κιλτίδη για το Βατοπέδι
Κλίμα πανικού	Με ομπρέλα Μαξίμου στήθηκε το σκάνδαλο	κατάθεση βόμβα	Τα κατά Εφραίμ και Αρσένιο σχέδια
Μέτωπο	Η γαλάζια φόρμουλα	Κωδικός-κουκούλωμα	
Χαραμάδα	Ενώ ο Γιώργος σήκωσε το γάντι για εκλογές	Δήλωση –Βόμβα	
ΚΡΑΥΓΗ ΑΓΩΝΙΑΣ	Ο Σανιδάς έβαλε στο στόχαστρο το ΠΑΣΟΚ	οικόπεδα-φιλέτα	
Σκάνδαλο	Δέσμευσαν «ιερούς» λογαριασμούς		
Βατοπαιχνίδια	Κλείστε τα μάτια της Δικαιοσύνης		
Άβατον	Στο στόχαστρο τα συμβόλαια και οι ιερές ανταλλαγές ακινήτων		
Πολιτικός αφανισμός	Άδοξο τέλος		
	Στο μικροσκόπιο τα συμβόλαια		
	Πελέκησαν τριάντα για το Βατοπέδι		
	Καλογερική λογιστική		
	Κόλπα Αλογοσκούφη για να ενοχοποιήσει το ΠΑΣΟΚ		
	Έδωσαν αέρα, πήραν φιλέτα		
	Άδειασαν τον Δούκα		
	Δούκας κάρφωσε Αγγέλου		
	Η Ν.Δ. ποντάρει στην off shore		
	Τέσσερις καταδίκες και μία άφεση αμαρτιών		
	αγία διαρπαγή		
	Εφραίμ κερνάει, Εφραίμ πίνει		
	Εφραίμ και Αρσένιος γύρισαν την πλάτη στη Βουλή		

	Μαθήματα...πολεοδομίας		
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ			
Σκάνδαλο	«Γαλάζια» αμηχανία		
	Βροχή ερωτήσεων		Μεταξύ Βουλής και Ευελπίδων
	Πολιτική φεουδαρχία		
	Στο «μικροσκόπιο» οι εκτιμητές		
	«Βροχή» διώξεων		
	Σε σκοτεινές ατραπούς κινείται πλέον η Εξεταστική		
	Ν.Δ.: Βαθαίνει το ρήγμα κορυφής		
	Αντίστροφη μέτρηση για Κοντό και Δούκα		
	Αξιοποιείται ως όπλο το βίντεο του εκβιασμού		
	«Ανοιχτή γραμμή» είχε ο Εφραίμ με την πρόεδρο		
	«Γαλάζια» αμηχανία		
	Βάτος φλεγόμενη και καιόμενη		
	Ο Εφραίμ θα συνεχίσει να κινεί τα νήματα		
	Με δάνεια έγιναν οι «μπίζνες» της Μονής		

4.4 Η πλαισίωση του γεγονότος

Η υπεροχή της περιπτωσιολογικής πλαισίωσης που εντοπίστηκε στα εξεταζόμενα μέσα θα τη χαρακτηρίζαμε σχεδόν απαρέγκλιτη καθώς η συντριπτική πλειονότητα των δημοσιευμάτων και αναμεταδιδόμενων ανέδειξε ορισμένες πτυχές κάθε φορά του γεγονότος χωρίς να προχωρήσει σ'ευρύτερες θεσμικο – πολιτικού ή κοινωνικού ύφους διερευνήσεις.

Συγκεκριμένα στην τηλεόραση δεν εντοπίστηκαν δημοσιεύματα που να πλαισιώνουν κατά τρόπο θεματικό το ζήτημα ή τουλάχιστον να κυριαρχεί η θεματική πλαισίωση σε αντιδιαστολή με τα έντυπα μέσα με ιδιαίτερη αναφορά στην Καθημερινή στην οποία απομονώθηκαν δημοσιεύματα που άρθρωσαν λόγο σ'ένα πιο αφηρημένο πλαίσιο αναφοράς.

Σε ό,τι αφορά το δελτίο της ΝΕΤ που διερευνήσαμε, η πλειονότητα των αναμεταδιδόμενων ανταποκρίνεται σε σύντομες καταγραφές της τρέχουσας επικαιρότητας γεγονός που εξηγεί και την περιπτωσιολογική προσέγγιση των σχετικών ειδήσεων ενώ είναι αντίστοιχα δηλωτική η απουσία η παράλειψη αξιολογικών τοποθετήσεων απέναντι στο γεγονός. Παρά το γεγονός ότι υπήρξαν αναφορές στη λήψη πολιτικών και θεσμικών πρωτοβουλιών αναφορικά με το ζήτημα, δεν ανιχνεύθηκε κανένα αναμεταδιδόμενο το οποίο να πλαισιώθηκε κατά τρόπο αποκλειστικά θεματικό. Η κυριαρχία της περιπτωσιολογικής πλαισίωσης βέβαια δεν εξυπονοεί απαραίτητα και τον αιτιακό καταλογισμό ευθυνών στους δρώντες. Η πληροφοριακή διάθεση της ΝΕΤ εξαντλείται στην επίκληση των κυβερνητικών πηγών, στην εστίαση στο πρόσωπο του πρωθυπουργού με αναφορές στις πολιτικές ενέργειες που λαμβάνει ως αντιστάθμισμα των κυβερνητικών ζημιών που προκαλεί η υπόθεση, στην άμβλυνση του αρνητικού κλίματος, γεγονός που συντελείται και μέσα από τους «ουδέτερους» τίτλους αλλά και την απουσία ειδήσεων (δημοσκοπήσεις) που επιδιώκουν να εγγράψουν το γεγονός στη δημόσια ατζέντα και να εντείνουν την ήδη επιβαρυμένη συγκυρία για την κυβέρνηση.

Η λογική στην οποία κινείται το ιδιωτικό δελτίο του Mega κινείται σε μια βάση εντυπωσιοθηρική, όπου κυρίαρχα στοιχεία κατασκευής της είδησης είναι τα δραματοποιητικά και προσωκεντρικά. Η περιπτωσιολογική πλαισίωση του γεγονότος εφόσον ειδωθεί συνδυαστικά με την υπεροχή της θεματικής *καταγγελίες/εγκλήσεις* εξεικονίζει τη σημασιολογική ένταση που επιχειρεί να προσδώσει στο γεγονός. Η καταγγελτική διάθεση του δελτίου ως προς την αποκάλυψη νέων στοιχείων επιδιώκει

να εντείνει και να προσωποποιήσει τις ευθύνες γύρω από το ζήτημα προκαλώντας αίσθηση στους αποδέκτες. Η επικυριαρχία της σκανδαλολογίας στην ατζέντα του δελτίου επιτείνουν το κλίμα συγκρούσεων και αξιοποιούνται αντιπολιτευτικά στο πεδίο του πολιτικού ανταγωνισμού. Η επιδίωξη προσωποποίησης των ευθυνών στον πρωθυπουργό, η συνεχής επανάληψη μηνυμάτων που λειτουργούν εμπεδωτικά στη συνείδηση του κοινού συνιστούν τακτικές μετατοπισμού του ενδιαφέροντος στο δημόσιο πεδίο ή ισοδύναμα κατηγοριοποίησης ανοχύρωτων επί της ουσίας θεσμικά, πολιτικά και κοινωνικά διακυβευμάτων.

Ο άξονας στον οποίο κινείται η εφημερίδα Τα Νέα ευθυγραμμίζεται εν προκειμένω με τον ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό στη βάση κοινών επιχειρηματικο – πολιτικών και ιδεολογικών συμφερόντων. Τα «ψήγματα» δημοσιευμάτων που πλαισιώνονται θεματικά στην εφημερίδα δεν κρίνονται ικανά για να ισχυριστούμε την επανατοποθέτηση του ζητήματος σ'ευρύτερες βάσεις. Οι υποτονικές αναφορές σε ζητήματα ουσίας όπως οι στρεβλώσεις του δημοκρατικού θεσμού, η αδυναμία πολιτικής συναίνεσης, οι αμφιλεγόμενες σχέσεις κράτους – εκκλησίας που εξυφαίνονται και μέσα από το γεγονός, ζητήματα πολιτικού κυνισμού και απαξίας για την πολιτική και τους θεσμούς αποδεικνύονται η εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα.

Οι στοχεύσεις των επικοινωνιακών δρώντων προσανατολίζονται στις θεαματικότερες πτυχές του ζητήματος μέσα από την ανάδειξη δραματοποιημένων και προσωποποιημένων νοημάτων που υπονοούν ενοχή – συγκάλυψη (Ν.Δ.), πολιτική αδράνεια (Κ. Καραμανλής) και αλαζονεία (Μονή Βατοπεδίου).

Η διακύμανση που καταγράφεται στην Καθημερινή αναφορικά με την πλαισίωση του σκανδάλου προκύπτει τόσο μέσα από την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της – η οποία δείχνει να αποστασιοποιείται από την επιδιωκόμενη σύγκλιση των μέσων (ραδιόφωνο, τύπος, τηλεόραση) – όσο και από την ιδεολογική της τοποθέτηση. Στην πρωινή εφημερίδα εντοπίζονται τα περισσότερα σε σχέση με τα υπόλοιπα μέσα που διερευνήσαμε δημοσιεύματα θεματικής πλαισίωσης. Η εφημερίδα επιδιώκει σε ένα βαθμό να εστιάσει σε θεσμικές πτυχές που αναδεικνύονται μέσα από το σκάνδαλο (διάκριση εξουσιών, δικαστική – πολιτική, εκκλησία – κράτος, αναμόρφωση νόμου ευθύνης υπουργών), στην απουσία ουσιαστικής πολιτικής ρητορικής και βούλησης αλλά και στα αιτήματα που προκρίνουν οι πολίτες με αιχμή το διαβρωμένο πολιτικό σύστημα και τους απαξιωμένους θεσμούς. Αν και η θεματική πλαισίωση του

ζητήματος παραμένει χαμηλή σε σχέση με την περιπτωσιολογική, στην περίπτωση της Καθημερινής, ανευρίσκονται δημοσιεύματα τα οποία εμπεριέχουν θεματική πλαισίωση εστιάζοντας κατά βάση στις κυβερνητικές πρωτοβουλίες και δράσεις υπό το πρίσμα επανορθωτικών κινήσεων. Οι ευρύτερες κατανοήσεις που προκύπτουν για το ζήτημα ωστόσο επισκιάζονται από τις επιμέρους αναγνώσεις γεγονότων που κατακλύζουν την τρέχουσα ειδησεογραφία του εντύπου. Η με περιπτωσιολογικό τρόπο κάλυψη του γεγονότος επικεντρώνεται στις προσωποποιημένες αναφορές και ειδικότερα στην ανάδειξη αφενός της ενεργοποίησης του πρωθυπουργού και της διαχειριστικής του πολιτικής σε πολλαπλά επίπεδα (θεσμικό, πολιτικό, κοινωνικό), αφετέρου της επιδίωξης της αντιπολίτευσης να αποκομίσει βραχυπρόθεσμα οφέλη πάνω στον άξονα της σκανδαλολογίας.

Συμπερασματικά, ως προς τις διαθέσεις που διαγράφονται ανάμεσα στα μέσα θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι αν και η κρατική τηλεόραση έχει απομακρυνθεί από το δογματικό μοντέλο κυβερνητικού ελέγχου επιτυγχανόντας να προωθήσει και να αναδείξει μια περισσότερο πλουραλιστική ατζέντα, εντούτοις οι κομματικές παρεμβάσεις στη διοίκηση, πέρα από τα προβλήματα οργάνωσης και λειτουγίας που θέτουν, αποτυπώνονται και στο επικοινωνιακό της περιεχόμενο.

Τα έντυπα ΜΜΕ από την άλλη στράφηκαν ανεπιτυχώς στην πλειονότητά τους σε ένα μοντέλο τηλεοπτικής δημοσιογραφίας, το οποίο δεν είναι σε θέση να το υπηρετήσουν απεμπολώντας ένα σημαντικό συγκριτικό του πλεονέκτημα· αυτός της ερευνητικής και σε βάθος ανάλυσης των γεγονότων.

Είναι γεγονός, ότι παρά την ιδιαιτερότητα που κάθε ένα από τα τρία μέσα της ημερήσιας ενημέρωσής μας (τηλεόρασης, εφημερίδες, ραδιόφωνο) προτάσσει, διανύουμε την εποχή της σύγκλισης των επικοινωνιών κατά την οποία τα μέσα αλληλο –συναγωνίζονται, αλληλοδρούν και αλληλοσυμπληρώνονται.

Αντί Επιλόγου

Η εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής με τίτλο «Σκάνδαλα και Πολιτική Επικοινωνία (ΜΜΕ, πολιτικό πεδίο, κοινή γνώμη)» επικεντρώθηκε στον τρόπο με τον οποίο το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου αναδεικνύεται και συγκροτείται ως ζήτημα διαφθοράς στο δημόσιο πεδίο μέσα από τους μηχανισμούς, που τα ΜΜΕ επιστρατεύουν.

Μέσα από την προσέγγιση στην οποία προχωρήσαμε στο Α΄ αλλά και στο Β΄μέρος, επιχειρήθηκε, να στοιχειοθετηθεί θεωρητικά και να ελεγχθεί εμπειρικά μια συγκεκριμένη εννοιολόγηση του επικοινωνιακού πεδίου ως κοινή δράση των επικοινωνιακών και πολιτικών δρώντων με απώτερο στόχο να ελεγχθούν οι όροι επικυριαρχίας τους στο δημόσιο πεδίο αναφορικά με τα πολιτικά διακυβεύματα.

Το δαιδαλώδες – με την έννοια της ανάμειξης πολλών προσώπων και φορέων εξουσίας σε πολλαπλά επίπεδα – σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου επικράτησε στην επικοινωνιακή σφαίρα για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα και αναδείχθηκε σε πολιτικό διακύβευμα κατά τη διάρκεια κρίσιμων προεκλογικών περιόδων (Ευρωεκλογές 2009 και Εθνικές Εκλογές 2009). Σε σύγκριση με τα πολιτικά σκάνδαλα που είδαν το φως της δημοσιότητας στην ιστορία του νεότερου ελληνικού κράτους – από τα Λαυρεωτικά, το πρώτο χρηματιστηριακό σκάνδαλο της Ελλάδας τον 19^{ο} αιώνα, το σκάνδαλο Χατζηπάνου, γνωστό και ως υπόθεση των καυσίμων το 1950, μέχρι το σκάνδαλο Κοσκωτά τη δεκαετία του ’80, το φως της δημοσιότητας εκείνης της εποχής και τηρουμένων των αναλογιών θα μπορούσε κάποιος να πει ότι ήταν μια μικρή «λυχνία» μπροστά στον «ογκώδη προβολέα» που πέφτει πάνω σε ειδήσεις πολιτικής διαφθοράς στις μέρες μας. Η μεταβολή που συντελέστηκε ήταν τόσο ριζική ώστε να μπορεί κανείς να μιλά για ένα μοντέρνο πολιτικό «κατεστημένο», οργανωμένο με άξονα την έννοια του πολιτικού σκανδάλου (Καπέλου, 2000, σελ.151). Πράγματι, η διευρυμένη ορατότητα των πολιτικών σκανδάλων από τα μέσα ενημέρωσης που παρατηρείται κυρίως στα τέλη του 20^{ου} αιώνα, συντελεί στη θεσμοποίησή τους στο δημόσιο χώρο και στην αξιακή τους σε επίπεδο πολιτικής ρητορικής υπεροχή.

Η αυξημένη άλλωστε δημοσιότητα που τυγχάνουν τα διαμεσολαβημένα σκάνδαλα θα πρέπει να συσχετιστεί και με τις ιδιαίτερα ανταγωνιστικές συνθήκες που καλλιεργήθηκαν ανάμεσα στα έντυπα και ραδιοτηλεοπτικά ΜΜΕ μετά την

απελευθέρωση της ραδιοτηλεόρασης (1989), οπότε επιδόθηκαν στην ανέρευση ενός ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος (θεαματικές ειδήσεις που εμπεριέχουν το αποκλειστικό, το αποκαλυπτικό) που θα τους προσέδιδε ειδησεογραφική υπεροχή έναντι των άλλων. Τα ΜΜΕ λειτουργώντας στο ίδιο ανταγωνιστικό πλαίσιο αναπαράγουν – είναι σύνηθες όπως διαπιστώθηκε και κατά την ανάλυση μας το φαινόμενο της ομογενοποίησης των θεμάτων ανάμεσα στα ΜΜΕ – τις θεαματικές ειδήσεις αφενός συμβάλλοντας στην ενημερωτική επαύξηση των σκανδάλων αφετέρου ενδυναμώνοντας την αυτο-αναφορικότητα του μέσου. Το ρόλο αυτό επιτελεί με ιδιαίτερη σπουδή η τηλεόραση καθώς με την ανάδυση των εμπορικών σταθμών επικράτησαν σταδιακά λογικές του εντυπωσιασμού, της οφθαλμολαγνείας, της κινδυνολογίας, ένα μείγμα «εκρηκτικών» στοιχείων το οποίο στη συνέχεια υπηρετήθηκε και από τα παραδοσιακά ΜΜΕ κινούμενα στις επιταγές της αγοράς (Mega – Τα Νέα).

Είναι διαρθρωτικό χαρακτηριστικό λοιπόν της ευρύτερης πολιτικής κουλτούρας που διέπει την ελληνική πραγματικότητα η σκανδαλολογική ειδησεογραφία με την έννοια ότι η συνολική κατανομή των προσανατολισμών στο δημόσιο πεδίο ορίζονται και συγκροτούνται ολοένα και περισσότερο με όρους επικοινωνιακούς. Η συμβολή των ΜΜΕ δεν περιορίζεται μόνο σε επίπεδο περιεχομένου της πολιτικής – δημόσιας συζήτησης και διαδικασίας αλλά μέσω της κριτικής που ασκεί είτε ρητά είτε υπόρρητα διαδραματίζει ενεργό ρόλο στη συγκρότηση της πολιτικής και δημόσιας πραγματικότητας, συγκροτώντας έτσι μια νέα *διαμεσολαβημένη* πραγματικότητα.

Το σκάνδαλο αποκτά λοιπόν ιδιαίτερη σημασία στο πολιτικό και δημόσιο πεδίο από τη στιγμή που μπορεί να είναι επιζήμιο για τα πολιτικά πρόσωπα και τους φορείς εξουσίας με την έννοια ότι συνιστούν νομιμοποιητική βάση των συγκρούσειων για τους πόρους της συμβολικής ισχύος με το επικοινωνιακό πεδίο να μετατρέπεται στο βασικό τόπο, όπου λαμβάνουν χώρα αυτές οι συγκρούσεις. Τα συγκροτήματα των ΜΜΕ μετέρχονται διαφόρων τεχνικών με στόχο την άσκηση της συμβολικής ισχύος. Σε πολλές περιπτώσεις παρατηρείται ότι οι επικοινωνιακοί δρώντες συμπλέουν άρρηκτα με τους πολιτικούς δημιουργώντας αλληλοεξαρτήσεις (Τα Νέα – Mega – ΠΑΣΟΚ, Η Καθημερινή – ΝΕΤ – Κυβέρνηση) ενώ πολλές φορές η άσκησή της συνιστά πεδίο δυνητικών συγκρούσεων μεταξύ τους (Τα Νέα, Mega – Η Καθημερινή, ΝΕΤ), γεγονός που αναδεικνύεται τόσο μέσα από τη σημασιολογική και τη λεκτική διαμόρφωση του μηνύματος όσο και από την αξιολογική σημασία που του

αποδίδεται, επενεργώντας έτσι καταλυτικά στην παραγωγή, συγκρότηση του πολιτικού λόγου αλλά και στην πρόσληψή του.

Μέσα από τη διερεύνηση του δεύτερου σταδίου του σκανδάλου (μετάβαση στη διαμεσολαβημένη δημόσια σφαίρα, βλ. σχετικά σελ.51) που απασχόλησε την παρούσα μελέτη, διαπιστώθηκε ότι υφίστανται ιδιαιτερότητες τόσο από άποψη μορφολογική όσο και από σημασιολογική. Αν και πρόκειται για ένα *οικονομικο – πολιτικό*[208] στη βάση του σκάνδαλο (σύμφωνα με τον προσδιορισμό του Thompson βλ. Πίνακα 1.1 σελ.39), εντούτοις εμπεριέχονται σαφή στοιχεία σκανδάλου εξουσίας, γεγονός που δυσχεραίνει και τη σαφή του πρόσληψη στο δημόσιο πεδίο. Ο τρόπος με τον οποίο αναδείχθηκε και συγκροτήθηκε το σκάνδαλο από τα ΜΜΕ μας οδηγεί στην τοποθέτησή του στην δεύτερη κατηγορία. Υπενθυμίζουμε ότι τα *σκάνδαλα εξουσία*ς σύμφωνα με τον Thompson (2004, σσ.166-167) συνιστούν ίσως την πιο διακριτή μορφή πολιτικών σκανδάλων καθώς η παραβίαση κανόνων ή συμβάσεων που διέπουν την συμβολική ισχύ, την άσκηση πολιτικής εξουσίας τίθενται στο επίκεντρο αυτών. Είναι γεγονός ότι παρά τις σαφείς οικονομικές διαστάσεις του εξεταζόμενου σκανδάλου (ζημία του δημοσίου συμφέροντος, αθέμιτη χρήση δημοσίων πόρων), τα ΜΜΕ επικεντρώνονται στις παραβιάσεις που διενεργούνται σε δεύτερο επίπεδο και συνδέονται άμεσα με την παραβίαση κανόνων και συμβάσεων που διέπουν την πολιτική εξουσία. Η αθέμιτη χρήση της πολιτικής εξουσίας από τους πολιτικούς δρώντες (εμπλεκόμενοι υπουργοί), η δημόσια αποκάλυψη κρυφών μορφών εξουσίας (εκκλησία) αλλά και η ηθική δεσμευτικότητα του πρωθυπουργού απέναντι στο σκάνδαλο τίθενται στο επίκεντρο των ΜΜΕ αξιολογώντας το ως πολιτικό διακύβευμα. Αντιστοίχως και σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση στην οποία προχωρήσαμε στο θεωρητικό μας μέρος (βλ. Πίνακας 1.2 σελ.44), γίνεται λόγος για ένα *εξωστρεφές* σκάνδαλο στο οποίο ωστόσο ο βαθμός νομικής δεσμευτικότητας διαδραματίζει δευτερεύοντα ρόλο καθώς η ζημία αποτιμάται με όρους ηθικής ορθότητας (*εσωστρεφές σκάνδαλο*). Σε κάθε περίπτωση πάντως οι συνέπειές του επιμερίζονται τόσο συλλογικά όσο και ατομικά ενώ χρονικά και χωρικά λαμβάνουν πολυεπίδεδες διαστάσεις καθώς οι μεσοχρόνιες παρενέργειές του ανιχνεύονται πέραν του πολιτικού πεδίου (οικονομικό, ΜΜΕ, κοινωνικό).

[208] Σύμφωνα με τον δικηγόρο, μελετητή του σκανδάλου και προέδρου της 2ης Εξεταστικής Επιτροπής, Εμμανουήλ Μπεντενιώτη, οι ακυρώσεις των ανταλλαγών δεν έχουν μέχρι και σήμερα συντελεστεί καθώς εκκρεμούν δικαστικά ενώ η ζημία του δημοσίου υπολογίζεται από οικονομικούς εκτιμητές στα 10 δις ευρώ. Πηγή: προσωπική συνέντευξη με Εμμ. Μπεντενιώτη, 15/2/2013.

Ο επικοινωνιακός προσανατολισμός αναφορικά με το γεγονός μοιραία στρέφει την προσοχή μας σε ζητήματα που άπτονται του δημόσιου με τον ιδιωτικό χώρο καθώς το σκάνδαλο μπορεί ν' αναδειχθεί σε σημαντικό στοιχείο στη δυναμική που λαμβάνουν οι μετασχηματισμοί ανάμεσα στο δίπολο. Τα ζητήματα που ανακύπτουν μέσα από τη διερεύνησή μας είναι ζητήματα που συνδέονται αφενός με την προσωποποίηση της πολιτικής καθώς στον ηγεμονικό επικοινωνιακό λόγο επιτάσσεται το προσωποπαγές θέαμα με τα ουσιώδη έτσι ζητήματα εξουσίας να παραμένουν έξω από οποιαδήποτε δημόσια διαβούλευση, αφετέρου με την καταφαινόμενη όσμωση εκκλησίας και Κράτους (σύμμειξη ιδιωτικού με δημόσιο), η οποία επιτείνει κάθε φορά τη δημόσια συζήτηση αναφορικά με τον αμφιλεγόμενο ρόλο και τις σχέσεις της Εκκλησίας με εξουσιαστικά φαινόμενα και δομές.

Η τελευταία διαπίστωση απεικονίζει ανάγλυφα τις στρεβλώσεις που διενεργούνται στις θεμελιώδεις αρχές της δημόσιας ζωής: την αρχή της θρησκευτικής ουδετερότητας του Κράτους και την πνευματικότητα της εκκλησίας. Η ιδιωτικότητα της εκκλησίας αναμειγνύεται επικίνδυνα με την πολιτική εξουσία καθώς η προνομιακή μεταχείριση που τυγχάνει σε βαθμό που ξεπερνά τα όρια ηθικότητας και νομιμότητας, προκαλεί παρενέργειες στο δημόσιο πεδίο. Στη βάση της πρώτης παρατηρείται το εξής οξύμωρο: την ίδια στιγμή που η ίδια επικαλείται τη θεσμική της και διοικητική αυτονομία, επιδαψιλεύει κρατικά προνόμια όντας υποκείμενο δικαίου και φορέας οικονομικών συμφερόντων. Η προνομιακή της μεταχείριση, η οποία πηγάζει από την έντονη δημοσιότητα που λαμβάνει η εκκλησία με την ένταξή της στη βιομηχανία του θεάματος αλλοιώνει το περιεχόμενο αλλά και την αποστολή της καθώς εντάσσει στη λογική της θεσμούς και πρακτικές τόσο των ΜΜΕ όσο και των πολιτικών κομμάτων, λογική που απάδει της πνευματικής της φύσης. Η κρίση νομιμοποίησης που αναδεικνύεται δεν περιορίζεται έτσι μόνο στα πολιτικά πρόσωπα και τους θεσμούς αλλά διευρύνεται και στα πρόσωπα και στους θεσμούς της Ορθόδοξης εκκλησίας.

Αυτή η μετατόπιση των ορίων ανάμεσα στο ιδιωτικό και το δημόσιο καταγράφεται και μέσα από την έμφαση που δίνουν τα ΜΜΕ στα πρόσωπα του γεγονότος εις βάρος του θέματος με σοβαρές συνέπειες στην ποιότητα του λόγου – διαλόγου αλλά και της πληροφόρησης καθώς πολύ συχνά παρατηρείται ότι η κριτική δεν ασκείται στο όνομα του δημοσίου συμφέροντος, επικαλούμενα είτε το «δημόσιο» συμφέρον είτε το χαρακτήρα του δημόσιου λειτουργήματος που επιτελούν καθώς θεωρούν ότι οι

πληροφορίες που παρέχουν συμβάλλουν στη διαμόρφωση έγκυρων πολιτικών αξιολογήσεων. Τα ερωτήματα που ανακύπτουν είναι εύλογα και σχετίζονται με το βαθμό ηθικής νομιμοποίησης των ΜΜΕ του κατά πόσον είναι θεμιτό τέτοια ζητήματα να αποτελούν αντικείμενο δημόσιας έκθεσης και συζήτησης. Είναι γεγονός πάντως ότι συναντάται σε πολλές περιπτώσεις τα ΜΜΕ να ενθαρρύνουν σε υπέρμετρο βαθμό την ηθική κρίση επί του τρόπου συμπεριφοράς ακόμα και σε εκείνες τις περιπτώσεις που οι πράξεις τους συμβαδίζουν με τους ισχύοντες κανόνες νομοθεσίας (περίπτωση Βουλγαράκη, Ρουσόπουλου), γεγονός που λειτουργεί πολλές φορές αποπροσανατολιστικά στο δημόσιο πεδίο. Η ακατάσχετη ενασχόληση των ΜΜΕ με τα σκάνδαλα στα οποία εμπλέκονται πολιτικά πρόσωπα και η αντίστοιχη εστίασή τους στο προσωπικό ήθος των πολιτικών δεν συμβάλλει στην καλλιέργεια και ανάπτυξη ενός διαλόγου γύρω από τον ηθικό κώδικα της δημόσιας επικοινωνίας.

Η διαχείριση του προσκηνίου (δημόσιος χώρος) με όρους παρασκηνιακούς (ιδιωτικός χώρος) αποδυναμώνει ή μάλλον υπονομεύει τη λειτουργία του πολιτικού πεδίου και από τη στιγμή που τα ΜΜΕ ορίζουν σε μεγάλο βαθμό το προσκήνιο υποκαθιστούν έτσι και το ρόλο της αντιπολίτευσης, η οποία ασκείται διαμεσολαβημένα και σε πολλές περιπτώσεις προσανατολισμένα σε τέτοιο βαθμό που είμαστε σε θέση να μιλάμε για την επικοινωνιακή εκπροσώπηση πολιτικών κομμάτων και φορέων εξουσίας.

Τα ΜΜΕ αντανακλούν την ελλειπτικότητα του περιεχομένου του πολιτικού λόγου μετατοπίζοντας τη δημόσια αντιπαράθεση στα ραδιοτηλεοπτικά στούντιο, αναγάγοντας τις δημοσκοπήσεις σε πολιτικό κριτήριο, υποβαθμίζοντας την ουσιώδη πολιτική ρητορική και επιτείνοντας την έμφαση σε θεαματικά στοιχεία (πρόσωπα – σκάνδαλα) μέσω και της έρρηξης – για την ακρίβεια πρόκειται για ένα συνεχή διαγκωνισμό όπου οι δυο χώροι από τη μία αλληλτροφοδούνται από την άλλη συγκρούονται με σκοπό την άλωση το ενός από τον άλλο – του ιδιωτικού και δημόσιου χώρου.

Υπό την έννοια αυτή, η «επικοινωνιακή» αντιπολίτευση επί της ουσίας αίρεται όταν η αναλυτική υπόσταση, ιεραρχική δομή του γραμμικού πολιτικού λόγου υποκαθίσταται από το λεξιλάγνο αλλά συνάμα επιφανειακό μη – γραμμικό επικοινωνιακό λόγο της εφημερίδας (Τα Νέα) και της τηλεόρασης (Mega), όταν η μονομερής διαχείριση των πληροφοριακών ροών διαβρώνει όχι μόνο την ποιότητα του ελέγχου της ροής και των ίδιων των περιεχομένων των πληροφοριών αλλά και

την ίδια τη δημοκρατία, όταν ο κόσμος των πολιτικών διακυβευμάτων εξαντλείται σε επίδεδο σκανδαλολογίας και αβαθών ηθικών διλημμάτων, όταν η πολιτική δράση και πρωτοβουλία εννοιολογείται ως αντισταθμιστικό σχεδίασμα μιας αρνητικής συγκυρίας, όταν τα ουσιώδη πολιτικά, θεσμικά και κοινωνικά αιτήματα (εκδημοκρατισμός και ανανέωση πολιτικών διαδικασιών, διαφάνεια, αδυναμία πολιτικής συναίνεσης, διάκριση εξουσιών, αναμόρφωση νόμων) αναλώνονται σε μια ατέρμονη ηθικο – πολιτικοκεντρική συζήτηση.

Τούτο βέβαια δε σημαίνει ότι απενοχοποιείται η πολιτική και οι πολιτικοί δρώντες καθώς είναι εκείνοι που σε μια εξόχως αρμονική σύμπλευση με τα ΜΜΕ επιχειρούν να αποσταθεροποιήσουν τις βασικές λειτουργίες του πολιτικού πεδίου μέσα από την αξιακή ακύρωση των ουσιωδών πολιτικών διακυβευμάτων. Η σχεδόν ταυτόσημη σε επίπεδο προγραμματικών διακηρύξεων μεταξύ των πολιτικών κομμάτων δημιούργησε πρόσφορο έδαφος για την υποχώρηση των μεγάλων ρητορικών και την αντίστοιχη κυριάρχηση της πολιτικής με τη μορφή της διαχειριστικής ρουτίνας και τον υποβιβασμό της διακυβέρνησης σε ζήτημα διαχειριστικής πολιτικής. Η έντεχνα επιμελημένη ασάφεια των πολιτικών νοημάτων στο σύγχρονο πολιτικό λόγο αλλά και η κατασκευή εντάσεων και συγκρούσεων στο πολιτικό πεδίο δε συμβάλλουν στη διαμόρφωση νέας πολιτικής μνήμης. Η απόπειρά τους άλλωστε να καλύψουν τα πολιτικά ελλείματα προστρέχοντας σε εξωθεσμικούς φορείς (ΜΜΕ, εκκλησία) είναι έκδηλη. Ως σωρευτική απόρροια των παραπάνω, οι πολιτικο – επικοινωνιακές σχέσεις στο σύχγρονο περιβάλλον αναδομούνται και μεταλλάσσουν τους όρους λειτουργίας τους τόσο σε επίπεδο ελέγχου όσο και και σε επίπεδο πολιτικής, πολλαπλασιάζοντας ταυτόχρονα τις δυνατότητες διαμόρφωσης της δημόσιας σφαίρας. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το γεγονός ότι αφενός η εκτεταμένη εξάρτηση από τα ΜΜΕ έχει καλλιεργήσει την αύξηση αισθημάτων πολιτικού κυνισμού, απονομιμοποίησης και ηθικής απαξίωσης, η οποία συνδαυλίζεται από την υβριδική σχέση κράτους – εκκλησίας, αφετέρου οι κρατοκεντρικές και κομματικές σχέσεις των ΜΜΕ, συμβιωτικές μέχρι και σήμερα, συνοδεύονται από μια γενικότερη στάση αρνητισμού και απαξίωσης του επικοινωνιακού συστήματος στην κυρίαρχη ελληνική πολιτική κουλτούρα.

Η εξωθεσμική παρέμβαση των ΜΜΕ στη διαδικασία παραγωγής πολιτικής εξεικονίζεται με ιδιαίτερη ένταση και στην περίπτωση του σκανδάλου καθώς όσο μεγαλύτερη ορατότητα λαμβάνει το γεγονός και τα πρόσωπα που εμπλέκονται σε

αυτό τόσο πιο ευάλωτα καθίστανται στη διαμεσολαβημένη δημόσια σφαίρα. Όταν οι κυβερνήσεις κλονίζονται από τα σκάνδαλα και οι πολιτικοί ηγέτες αγωνίζονται να περιορίσουν τη ζημιά που προκαλείται από τις διαρροές και τις αποκαλύψεις καλλιεργούνται συνθήκες κυβερνητικής παράλυσης, πολιτικής ακύρωσης και στιγματισμού, οι οποίες αναδεικνύονται στο δημόσιο πεδίο από τα ΜΜΕ. Τα έντυπα και οπτικοακουστικά εξεταζόμενα μέσα – δεδομένου ότι η έρευνα στην οποία βασίζεται η παρούσα μελέτη αφορά σε τέσσερα μέσα, τα συμπεράσματα δεν μπορούν να γενικευθούν για το επικοινωνιακό περιβάλλον στο σύνολό του – επέδρασαν ουσιαστικά στην αξιολογική τοποθέτηση και την πληροφοριακή πραγμάτευση του γεγονότος με κριτήρια ορατότητας και πλαισίωσης και συνετέλεσαν κριτικά στη δημιουργία ενός επιβαρυμένου ηθικού και πολιτικού κλίματος αύξησης της ευρύτερης δυσαρέσκειας απέναντι στο πολιτικό σύστημα και τους θεσμούς που το διέπουν και ειδικότερα αφενός στην κυβερνητική ανεπάρκεια ν'ανταποκριθεί στα διαχειριστικά ζητήματα αλλά και τα ουσιώδη αιτήματα που ανέκυψαν, αφετέρου στις πρωτοβουλίες που έλαβε ως αντίβαρο στις συνέπειες που προκλήθηκαν.

Ωστόσο, δεν θα πρέπει να αποσιωπηθεί το γεγονός ότι η σχέση αμοιβαίας αλληλεξάρτησης ανάμεσα στους πολιτικούς και επικοινωνιακούς δρώντες δεν εμποδίζει ούτε την άσκηση κριτικής, ούτε τον έλεγχο της πολιτικής εξουσίας. Ας μην ξεχνάμε ότι τα ΜΜΕ συνοδεύονται από ένα υψηλό βαθμο δεσμευτικότητας από το ίδιο τους το αυτοπροδιοριζόμενο καθήκον έτσι ώστε να λειτουργούν ως φορείς μηνυμάτων (κρίσεις, κοινωνικά προβλήματα, σκάνδαλα), γεγονός που μπορεί να προκαλέσει ανησυχία, απειλή, δράση και αντίδραση από την πολιτική εξουσία, συνεπώς προώθηση του δημόσιου περιεχομένου και ώθηση για αλλαγή.

Τα ΜΜΕ έχουν σημειώσει στο πέρασμα των χρόνων μια αδιαμφισβήτητη επικοινωνιακή ισχύ με τη διερυμένη διάδοση και την επιβολή τους ως το κυρίαρχο επικοινωνιακό σύστημα. Δε συνιστούν πια ένα όργανο για την παραγωγή οικονομικών αγαθών, αλλά έγινε το κυριότερο από τα οικονομικά αγαθά, όταν η οικονομική δύναμη μετατοπίζεται από αυτόν που έχει στα χέρια του τα μέσα παραγωγής σε αυτόν που έχει στα χέρια του τα μέσα ενημέρωσης, που είναι καθοριστικά για τον έλεγχο των μέσων παραγωγής, μετατρέπεται σε βαριά βιομηχανία (Έκο, 1982).

Το ταχύτατα αναπτυσσόμενο πολύμορφο επικοινωνιακό περιβάλλον που προσφέρει νέες τεχνολογικές δυνατότητες στον αποδέκτη αναφορικά με τη διάδοση και τη ροή

της πληροφόρησης (διεύρυνση ειδησεογραφικής πολυσυλλεκτικότητας) από τη μία και κρίση απονομιμοποίησης του επικοινωνιακού τοπίου – το ιδιαίτερα βεβαρυμένο παρελθόν σε ζητήματα διαφθοράς της χώρας μέσα από τα οποία έχουν αναδειχθεί θεσμικά ελλείμματα των ΜΜΕ, ενδημικές πελατειακές σχέσεις και εκφυλισμοί διαδικασιών διαφύλαξης της δημόσιας ηθικής (σκανδαλολογία) – στρέφουν την προσοχή των πολιτών σε νέες μορφές επικοινωνίας και περιεχομένου.

Υπό το πρίσμα αυτό τίθενται εκ νέου ζητήματα ορίων κάθε μορφής εξουσίας τόσο στο δημόσιο όσο και στο ιδιωτικό πεδίο, εκδημοκρατισμού της πρόσβασης στην πληροφορία με βασικό ζητούμενο τη διαδραστική – αμφίδρομη δημοσιότητα. Μέσα σε αυτό το ανανεωτικό πλαίσιο της διαμεσολαβημένης αλληλόδρασης επικοινωνιακού και δημόσιου πεδίου μπορούν να καλλιεργηθούν οι συνθήκες για την ανανέωση της πολιτικής κουλτούρας, τη δημιουργία του πολιτικού και κοινωνικού εκδημοκρατισμού με κυρίαρχο σημείο αναφοράς το συμμετοχικό πολιτικό πολιτισμό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Ελληνόγλωσση

- (1996). Η αντιδικία για την εξουσία χρήσης της Ροτόντας του Γαλερίου στην Θεσσαλονίκη. Στο *Η Ροτόντα. Μνημείο Πολιτισμού, Ένωση Πολιτών Θεσσαλονίκης για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό. Θεσσαλονίκη.*
- Αγουρίδης, Σ. (2002). Ορθοδοξία και ελληνικότητα από τη σκοπιά της νεωτερικότητας. Στο Λίποβατς, Θ., Δεμερτζής, Ν., Γεωργιάδου, Β. (επιμ.). *Θρησκείες και πολιτική στη νεωτερικότητα*. Αθήνα: Κριτική.
- Αθανασιάδης, Η. (2011). Οι αναπαραστάσεις του *ιδιωτικού στα ΜΜΕ. Επιθεώρηση Πολιτικής και ηθικής θεωρίας,* τχ. 26.
- Αραμπατζής, Ε. (1991). *Ο Φιλελευθερισμός στην Ελλάδα*. Αθήνα: Εστία.
- Αρμενάκης, Α., Γκοτσόπουλος, Θ., Δεμερτζής, Ν., Παναγιωτοπούλου, Ρ., Χαραλάμπης, Δ., (1996). Ο Εθνικισμός στον ελληνικό Τύπο. Το μακεδονικό ζήτημα κατά την περίοδο Δεκεμβρίου 1991- Απριλίου 1993. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 89-90.
- Αυλάμη, Χ. (διδάσκουσα). (2010 – 2011). Ιστορία και τύπος στην Ελλάδα του 20ου αιώνα: λογοκρισία και προπαγάνδα στις δικτατορίες της 4ης Αυγούστου και της 21ης Απριλίου, Φάκελος σημειώσεων για το μάθημα *«Ιστορία και τύπος στην Ελλάδα του 20ου αιώνα»* του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- Αφουξενίδης, Α., Αλεξάκης, Μ. (επιμ.). (2006). *Πολιτική Κοινωνιολογία. Έξι κείμενα αφιερωμένα στην Ιωάννα Λαμπίρη-Δημάκη*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Αχείμαστος, Μ. (1998). Μορφές Νοηματοδότησης του κοινωνικού πράττειν: Ιδεολογία, κουλτούρα, φαντασία. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*. 95, 3-52.
- Adorno, T., Horkheimer, M., Lowenthal L., Marcouse, H., (1984). *Τέχνη και μαζική κουλτούρα*. Αθήνα: Ύψιλον.
- Βαμβακάς, Β. (2006). *Εκλογές και επικοινωνία στη Μεταπολίτευση. Πολιτικότητα και Θέαμα*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Barthes, R. (1973). *Μυθολογίες. Μάθημα*. Αθήνα: Ράππας.
- Baudrillard, J. (1993). *Η εξόρυξη του Κοινωνικού στα Μέσα*. Αθήνα: Ελευθεριακή Κουλτούρα

- Baudrillard, J. (2000). Η Καταναλωτική Κοινωνία. Αθήνα: Νησίδες.
- Βεγλερής, Φ. Θ. et. al. (1977). *Κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης: Εξάντας.
- Bennett, L. (1999). *Ειδήσεις: η πολιτική των ψευδαισθήσεων*. Αθήνα: Δρομέας.
- Bennett, T. (1989). Θεωρίες για τα μέσα, Θεωρίες για την Κοινωνία. Στο Κομνηνού, Μ., Λυριντζής, Χ. (επιμ.). (συλλ.). *Κοινωνία, Εξουσία και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Βενιζέλος, Ε. (1996). *Η συναινετική αναθεώρηση*. Αθήνα: Σάκκουλα.
- Berger, J. (1986). *Η εικόνα και το βλέμμα.* Αθήνα: Οδυσσέας.
- Βερναρδάκης, Χ. (2004). Η ίδρυση, η εξέλιξη και η μετεξέλιξη του ΠΑΣΟΚ: Από το «κόμμα μαζών» στο «κόμμα του κράτους». Στο *30 χρόνια Δημοκρατία: Το πολιτικό σύστημα της Γ΄Ελληνικής Δημοκρατίας 1974 – 2004. Αθήνα – Ρέθυμνο*: Κριτική & Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης Πανεπιστημίου Κρήτης.
- Βερναρδάκης, Χ. (2006). Κοινή Γνώμη, Δημοσκοπήσεις και Κοινωνική έρευνα: επιστημολογικές αντιθέσεις και «πολιτικά παιχνίδια». Στο Αφουξενίδης, Α., Αλεξάκης, Μ. (επιμ.). (συλλ.) *Πολιτική Κοινωνιολογία: Έξι κείμενα αφιερωμένα στην Ιωάννα Λαμπίρη – Δημάκη*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Βερναρδάκης, Χ. (2009). Από το δικομματισμό στον πολυκομματισμό (;). Η πολιτική και ιδεολογική γεωγραφία του νέου κομματικού συστήματος. Στο Κωνσταντινίδης, Γ., Μαραντζίδης, Ν., Παππάς, Τ. (επιμ.). *Κόμματα και Πολιτική στην Ελλάδα: Οι σύχρονες εξελίξεις*. Αθήνα: Κριτική.
- Βερναρδάκης, Χ. (2011). *Πολιτικά κόμματα, εκλογές και κομματικό σύστημα. Οι μετασχηματισμοί της πολιτικής αντιπροσώπευσης 1990-2010*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Βιθυνός, Μ. (1996). Τα ΜΜΕ η Πραγματικότητα και η Εικόνα της. Στο *Η «κατασκευή» της πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Βλαχόπουλος, Σ. (συλλ.). (2013). Η ποινική ευθύνη των υπουργών. Η πρόκληση της αναθεώρησης του συντάγματος Συνέδριο ΙΣΤΑΜΕ, 25-26 Φεβρουαρίου 2013. Αθήνα.
- Βλάχος, Γ. (1986). *Η Δημοκρατία και το Επικοινωνιακό Σύστημα (Το πρόβλημα των ομαδικών Μέσων Ενημερώσεως)*. Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών. Έκτακτος Συνεδρία της 21ης Ιανουαρίου 1986.

- Βούλγαρης, Γ. (2002). *Η Ελλάδα της μεταπολίτευσης 1974-1990: σταθερή δημοκρατία σημαδεμένη από τη μεταπολεμική ιστορία.* Αθήνα: Θεμέλιο.
- Bourdieu, P. (1998). *Για την τηλεόραση.* Αθήνα: Πατάκης.
- Bourdieu, P. (2006). *Η Αίσθηση της Πρακτικής*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Cazeneuve, J. (1968). *Κοινωνιολογία της ραδιοτηλεόρασης*. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος.
- Champagne, P. (1990). *Η Κατασκευή της Κοινής Γνώμης. Το νέο Πολιτικό Παιχνίδι.* Αθήνα: Πατάκης.
- Γεωργάκης, Ν., Μοσχονάς, Γ., Δεμερτζής, Ν., Παναγιωτοπούλου, Ρ., Καφετζής, Π., Παπαρίζος, Α., Λίποβατς, Θ., Σοφός, Σ., Τσαγκαρουσιάνου, Ρ. (1995). *Η Ελληνική πολιτική κουλτούρα σήμερα*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Γεωργακοπούλου, Α. & Γούτσος, Δ. (1999). *Κείμενο και Επικοινωνία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γεωργιάδου, Β. (1995). Θρησκεία και Εθνικισμός. Θεωρητικά προλεγόμενα για τη σχέση Θρησκείας και Πολιτικής. Στο Βλάχος, Γ. Σύμμεικτα. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Γεωργιάδου, Β. (1996). Κοσμικό κράτος και ορθόδοξη εκκλησία: Σχέσεις θρησκείας, κοινωνίας και πολιτικής στη Μεταπολίτευση. Στο Λυριντζής, Χ., Νικολακόπουλος, Η., Σωτηρόπουλος, Δ. (επιμ.). *Κοινωνία και πολιτική, όψεις της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας 1974-1994*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Γεωργιάδου, Β. (2009). *Διευρύνοντας την ορατότητα της εκκλησίας στη δημόσια σφαίρα. Σχέσεις Ορθόδοξης Εκκλησίας και ελληνικής κοινωνίας επί αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου*. Επιστήμη και Κοινωνία. τχ. 21.
- Γεωργιάδου, Β., Τσακατίκα, Μ. et. al. (2009). *Κόμματα και πολιτική στην Ελλάδα. Οι σύγχρονες εξελίξεις*. Αθήνα: Κριτική.
- Champagne, P. (2006). *Η κατασκευή της κοινής γνώμης*. Αθήνα: Πατάκης.
- Chomsky, N. (1992). *Προπαγάνδα και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Πρίσμα.
- Chomsky, N. (1997). *Η χειραγώγηση των μαζών*. Αθήνα: Scripta.
- Curran, J. (2005). *Μέσα επικοινωνίας και εξουσία*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Dahl, R. (1979). *Σύγχρονη Πολιτική Ανάλυση*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Dahl, R. (2001). *Περί Δημοκρατίας*. Αθήνα: Ψυχογιός.
- Δαρεμάς, Γ., Σαματάς, Μ. et. al. (συλλ.). (2000). *Δομές και σχέσεις εξουσίας στη σημερινή Ελλάδα*. Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.

- Dearing, J. & Rogers, E. (2005). *Ορίζοντας τα Θέματα. Τα ΜΜΕ, οι πολιτικοί και το κοινό*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Debord, G. (1986). *Η κοινωνία του θεάματος*. 5η εκδ. Αθήνα: Ελεύθερος Τύπος.
- Δελβερούδη, Ε. (1997). Η πολιτική στις κωμωδίες του ελληνικού κινηματογράφου 1948-1969. *Τα Ιστορικά*, τχ. 26.
- Δεληγιάννη, Ε. Ι. (2004). *Ηθική και ΜΜΕ. Δημοσιογραφική Δεοντολογία*. Αθήνα: Σιδέρης.
- Δεληγκιαούρη, Α. (2012). *Πολιτικός λόγος και τηλεόραση : πολιτική, ιδεολογία και ΜΜΕ*. Αθήνα: Επίκεντρο.
- Δεμερτζής, Ν. (1989). *Κουλτούρα, Νεωτερικότητα, Πολιτική Κουλτούρα.* Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Δεμερτζής, Ν. (1990). Η ελληνική πολιτική κουλτούρα στη δεκαετία του ’80. Στο Λυριντζής, Χ. Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.). (1990). *Εκλογές και κόμματα στη δεκαετία του 80. Εξελίξεις και προοπτικές του πολιτικού συστήματος*. Αθήνα:Θεμέλιο.
- Δεμερτζής, Ν. (2002). *Πολιτική επικοινωνία: διακινδύνευση, δημοσιότητα, διαδίκτυο*. Αθήνα: Παπαζήσης
- Δεμερτζής, Ν. (Επιμ.). (1994). *Η ελληνική πολιτική κουλτούρα σήμερα.* Αθήνα: Οδυσσέας.
- Δεμερτζής, Ν. & Αρμενάκης, Α. (1999). *Το Κοινοβούλιο στον Τύπο και την Τηλεόραση*. Έκδοση της Βουλής των Ελλήνων.
- Δεμερτζής, Ν. & Αρμενάκης, Α. (2000). Η πολιτική κουλτούρα και τα μέσα επικοινωνίας: Η περίπτωση των φοιτητών της Αθήνας. Στο *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 16: 34-71.
- Δεμερτζής, Ν. & Καφετζής, Π. (1996). Πολιτικός κυνισμός, πολιτική αλλοτρίωση και ΜΜΕ: η περίπτωση της Τρίτης Ελληνικής Δημοκρατίας. Στο Λυριντζής, Χ., Νικολακόπουλος, Η., Σωτηρόπουλος, Δ. (επιμ.). *Κοινωνία και Πολιτική: όψεις της Γ Ελληνικής Δημοκρατίας 1974-1994*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Δεμερτζής, Ν., Λίποβατς, Θ., Γεωργιάδου, Β. (2002). *Θρησκείες και Πολιτική στη Νεωτερικότητα.* Αθήνα: Κριτική.
- Denton, R. E. & Woodward, G. C. (1990). *Political communication in America*. New York: Praeger.

- Διαμαντούρος, Ν., Κιτρομηλίδης, Π., Μαυρογορδάτος, Γ. (επιμ.). (1984). *Οι εκλογές του 1981*. Αθήνα: Εστία.
- Δοξιάδης, Κ. (1993). *Ιδεολογία και Τηλεόραση*. Αθήνα: Πλέθρον.
- Δρυμιώτης, Α. & Νικολακόπουλος, Η. (1989 – 1990). Μέθοδοι για την πρόβλεψη των εκλογικών αποτελεσμάτων. Η εμπειρία από τις εκλογές της 3ης Νοεμβρίου 1989. *Κοινοβουλευτική Επιθεώρηση*, 3, 16-29.
- Δώδος, Δ., Καφετζής, Π., Νικολακόπουλος, Η., Μιχαλοπούλου, Π. et. al. (1990). Η πολιτική κουλτούρα στις χώρες της Ν. Ευρώπης: συγκριτικοί πίνακες. π. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 75Α.
- Dyer, G. (1993). *Η διαφήμιση ως επικοινωνία*. Αθήνα: Πατάκης.
- Eagleton, T. (2003). *Η έννοια της κουλτούρας*. Αθήνα: Πόλις.
- Eco, U. (1982). *Η σημειολογία στην καθημερινή ζωή*. Αθήνα: Μαλλιάρης.
- Eco, U. (1990). *Σημειώματα*. Θεσσαλονίκη: Εκδ. Οργανισμός Θες/νίκης.
- Eco, U. (1993). *Τον Αύγουστο δεν Υπάρχουν Ειδήσεις*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
- Eco, U. (1998). *Πέντε ηθικά κείμενα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Edelman, M. (1999). *Η κατασκευή του πολιτικού θεάματος*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Ζαϊμάκης, Γ. (2008 [1999]). *Καταγώγια ακμάζοντα στον Λάκκο Ηρακλείου: Παρέκκλιση, πολιτισμική δημιουργία, ανώνυμο ρεμπέτικο (1900-1940)*. Αθήνα: Πλέθρον.
- Ζέρη, Π. (1995). *Θεσμοί Εποπτείας στο Ραδιοτηλεοπτικό Σύστημα. Στόχοι, Διαδικασίες, Δυνατότητες Δράσης*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Fagen, R. (1977). *Πολιτική και Επικοινωνία*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Ferrajoli, L. (1985). *Αυταρχική δημοκρατία και κριτική της πολιτικής*. Αθήνα: Στοχαστής.
- Fisk, J. (2000). *Η ανατομία του τηλεοπτικού λόγου*. Αθήνα: Δρομέας.
- Foucault, M. (2004). *Επιτήρηση και Τιμωρία*. Αθήνα: Ράππας.
- Garnham, N. (2003). *Χειραφέτηση και νεωτερικότητα: Ο ρόλος των μέσων μαζικής επικοινωνίας*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Gerstle, J. (1999). *Η πολιτική επικοινωνία*. Αθήνα: Το Ποντίκι.
- Habermas, J. (1997). *Αλλαγή δομής της δημοσιότητας*. Αθήνα: Νήσος.

- Hartley, J. (1996). Popular Reality, Journalism, Modernity, Popular Culture. London: Arnold.
- Hebdidge, D. (1988). *Υποκουλτούρα: το νόημα του στυλ.* Αθήνα: Γνώση.
- Horkheimer, M. & Adorno, T. (1986). *Η διαλεκτική του διαφωτισμού*. Αθήνα: Ύψιλον.
- Καϊτατζή – Γουΐτλοκ, Σ. (2003). *Η επικράτεια των πληροφοριών*. Αθήνα: Κριτική.
- Καϊτατζή – Γουΐτλοκ, Σ. (2010). Μορφές και Μέσα Πολιτικής Επικοινωνίας. University Studio Press.
- Καπέλου, Τ. (2000). Σκάνδαλα, ΜΜΕ και δείκτες προσωπικότητας: Ο γρίφος του πολιτικού απυρόβλητου. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*. τχ. 16.
- Καπέλου, Τ. (2002). Ζήτημα ικανότητας: Η συναισθηματική παράμετρος της αξιολόγησης των πολιτικών. Στο Δεμερτζής, Ν. (επιμ.) *Η Πολιτική Επικοινωνία στην Ελλάδα*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Καραποστόλης, Β. (1998). *Εξομολόγηση χωρίς αποδέκτες: Η προσωπική ζωή στην τηλεόραση» στο Η Κατασκευή της Πραγματικότητας και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνία.* Διεθνές Συνέδριο (4/1996) του Τμήματος ΕΜΜΕ. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Καραποστόλης, Β. (2010). *Διχασμός και εξιλέωση: περί πολιτικής ηθικής των Ελλήνων*. Αθήνα: Πατάκης.
- Καρζής, Φ. (2006). *Ανάμεσα σε Δύο Ελλάδες, Η εκκρεμής μεταρρύθμιση 1996-2003*. Αθήνα: Πόλις.
- Καστοριάδης, Κ. (2011). *Ελληνική ιδιαιτερότητα – Τόμος Γ΄: Θουκυδίδης, η ισχύς και το δίκαιο / Σεμινάρια 1984 – 1985*. Αθήνα: Κριτική.
- Καυταντζόγλου, Ι. (1979). *Πολιτικός λόγος και ιδεολογία: οι εκλογές της μεταπολίτευση*. Αθήνα: Εξάντας.
- Κομνηνού Μ., Λυριντζής Χ. (1989). *Κρατικός Διάλογος ή Κρίση του Λόγου; Ερμηνεία για τη διαφορετική θεωρητική προσέγγιση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στη Δύση και στην Ελλάδα*. Στο Κομνηνού, Μ. & Λυριτζής, Χ. (επιμ.). Κοινωνία, εξουσία και ΜΜΕ. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Κομνηνού, Μ. (1990). Κρίση του Τύπου- Κρίση εξουσίας: οι εκλογές της 5ης Νοεμβρίου 1989. Στο Λυριντζής, Χ. & Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.). *Εκλογές και κόμματα στη δεκαετία του '80*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Κομνηνού, Μ. (2001). *Από την αγορά στο θέαμα.* Αθήνα: Παπαζήσης.

- Κομνηνού, Μ. & Αχείμαστος, Μ. (1998). Η μορφολογία της ημερήσιας διάταξης των ειδήσεων. Στο Παναγιωτοπούλου, Ρ. et. al. (επιμ.). *Η κατασκευή της πραγματικότητας και τα ΜΜΕ*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Κομνηνού, Μ. & Λυριτζής, Χ. (επιμ.). (1989). Κοινωνία, εξουσία και ΜΜΕ. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Κοσκινάς, Π. (1993). *70 χρόνια ελληνικής διαφήμισης: 1870-1940*. Αθήνα: Selector.
- Κουντούρη, Φ. (2010). Η επικοινωνιακή διάσταση της πολιτικής. Η διαμόρφωση του κομματικού σκηνικού υπό την κυριαρχία των ΜΜΕ στο δημόσιο χώρο. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 35.
- Κουντούρη, Φ. (2011). Οι επικοινωνιακές στρατηγικές των δύο «κυβερνητικών κομμάτων». Οι κυβερνητικές και οι αντιπολιτευτικές τους στιγμές, Τ*ο Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, Τριμηνιαία επιστημονική επιθεώρηση, τχ. 60.
- Κουντούρη, Φ. (2011). *Πολιτική Δημοσιότητα και εξουσία. Κόμματα και ΜΜΕ στην Ελλάδα τη δεκαετία του 2000*. Αθήνα: Τυπωθήτω –Γ. Δαρδανός.
- Κουσούλης, Λ. (2004). *Πολιτική Δράση και Πολιτική Επικοινωνία, Πράξεις Παράλληλες, Η Πολιτική Επικοινωνία στην Πράξη*. Αθήνα: Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις.
- Κουτσούκης, Κ., Σκλιάς, Π. (επιμ.). (2005). *Διαφθορά και σκάνδαλα στη δημόσια διοίκηση και την πολιτική*. Αθήνα: Σιδέρης.
- Κυριαζίδης, Ι. (1987). 1986: Χρυσή χρονιά για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. *Αντί.* τχ. 334.
- Κυριακάκης, Β. (2000). *Πολιτική επικοινωνία: η αθωότητα δεν είναι πια εδώ*. Αθήνα: Καμπύλη.
- Κωνσταντοπούλου, Χ. (2010). *Τηλεόραση: ένα σύγχρονο εικονικό καφενείο: αναπαραστάσεις και συμβολισμοί της σύγχρονης καθημερινής ζωής*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Kavanagh, D. (1991). *Πολιτική κουλτούρα*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Keane, J. (1996). *Μέσα Επικοινωνίας και Δημοκρατία*. Αθήνα: Πατάκης.
- Λάζος, Γ. (2005). Διαφθορά και αντιδιαφθορά. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Lagroye, J., Francois, B., Sawicki, F., (επιμ. Μ. Ψύλλα). (2008). *Πολιτική Κοινωνιολογία*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

- Lavoinne, Y. (2004). *Η γλώσσα των μέσων ενημέρωσης*. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.
- Λέανδρος, Ν. (2000). *Πολιτική οικονομία των ΜΜΕ: η αναδιάρθρωση της βιομηχανίας των Μέσων στην εποχή της πληροφοριακής επανάστασης*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Λέανδρος, Ν. (2008). *Επιχειρηματικές στρατηγικές στη βιομηχανία των μέσων*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Λέανδρος, Ν., Ψύλλα, Μ., Παπαδοπούλου, Δ. (2011). Η «κρίση» στον τύπο. Μια θεματική και γλωσσολογική ανάλυση. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*. 134-135, Α΄- Β΄.
- Λεβεντάκος, Δ. (επιμ). (2002). *Ξαναβλέποντας τον παλιό ελληνικό κινηματογράφο Οπτικοακουστική κουλτούρα Ι*. Παρασκήνιο.
- Λεβεντάκος, Δ. (επιμ). (2004). *Τηλεόραση και ελληνική κοινωνία*. Εικών.
- Λέκκας, Π. (1992). *Η εθνικιστική ιδεολογία. Πέντε υποθέσεις εργασίας*. Αθήνα: Μνήμων.
- Λιβεριάτος, Κ., Φραγκούλης, Τ. (επιμ.). (1991). *Η Κουλτούρα των Μέσων. Μαζική Κοινωνία και Πολιτιστική Βιομηχανία.* Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Λίποβατς, Θ. (1988). Η απάρνηση του πολιτικού. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Λίποβατς, Θ. & Δεμερτζής, Ν. (1994). *Δοκίμιο Για την Ιδεολογία: Ένας Διάλογος της Κοινωνικής Θεωρίας με την Ψυχανάλυση*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Lippmann, W. (1988). *Κοινή γνώμη*. Αθήνα: Κάλβος.
- Λογοθέτη, Μ. (2002). Η κατασκευή της συναίνεσης στη μεταπολίτευση: Καταστέλλοντας την κατάληψη του Πολυτεχνείου το 95'. Στο Δεμερτζής, Ν. (επιμ.). *Η Πολιτική Επικοινωνία στην Ελλάδα*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Μάνεσης, Α. (1982). *Συνταγματικά δικαιώματα, Α΄Ατομικές Ελευθερίες*. Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.
- Μανιάτης, Γ. (1995). *Πολιτική και Ηθική, Η κρίση της πολιτικής και η δυνατότητα ηθικής θεμελίωσης του πολιτικού πράττειν*. Αθήνα: Στάχυ.
- Μανιτάκης, Α. (2000). *Οι σχέσεις της εκκλησίας με το κράτος – έθνος στη σκιά των ταυτοτήτων*. Αθήνα: Νεφέλη.
- Μαυρής, Γ. (2002), Δημοσκοπήσεις και Δημοκρατία στην Ελλάδα. Στο Ινστιτούτο VPRC, *Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα: έρευνες, δημοσκοπήσεις 1999-2000.* Αθήνα: Λιβάνης.

- Μελετόπουλος, Μ. Π. (1993). *Ιδεολογία του δεξιού κράτους 1949-1967*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Μενδρινού, Μ. (2000). *Η εκλογική πολιτική στο ελληνικό πολιτικό σύστημα: εσωτερικές και ευρωπαϊκές παράμετροι 1974-2000.* Αθήνα: Παπαζήσης.
- Μεταξάς, Α. (1998). Συγκλιτικά Κόμματα και Αποσυγκλιτικές Αντιστάσεις. *Ανάτυπα Πολιτικής Επικοινωνίας*, τχ. 1, Αθήνα: Σάκκουλα.
- Μεταξάς, Α. Ι. Δ. (1985). *Πολιτική Επικοινωνία*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Μεταξάς, Γ. (2004). *Μορφές και Θεμελιώδεις Διακρίσεις του Πολιτικού Λόγου, Η Πολιτική Επικοινωνία στην Πράξη*. τομ. 2. Αθήνα: Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις.
- Μηλιώνης, Ν. (2003). *Διαφθορά και δημόσια διαχείριση*. Διοικητική Δίκη.
- Μιχαλόπουλος, Ν., Μακρυδημήτρης, Α., Κωνσταντόπουλος, Ν., Μακρής Σ., Κουτσούκης, Κ., Πανταζόπουλος, Α., Παπακωνσταντίνου, Α. (συλλ.). (2005). *Διαφθορά και σκάνδαλα στη δημόσια διοίκηση και την πολιτική*. Αθήνα: Σιδέρης.
- Μοσχονάς, Γ. (1994). Η διαιρετική τομή Δεξιάς – Αντιδεξιάς στη Μεταπολίτευση (1974-1990). Το περιεχόμενο της τομής και οι όψεις της στρατηγικής των κομμάτων του «αντιδεξιού υποσυστήματος». Στο Δεμερτζής, Ν. (επιμ.*). Η ελληνική πολιτική κουλτούρα σήμερα.* Αθήνα: Οδυσσέας.
- Μουζέλης, Ν. (1978). *Νεοελληνική κοινωνία: Όψεις υπανάπτυξης*. Αθήνα: Εξάντας.
- Μουζέλης, Ν., Παγουλάτος, Γ. (2003). Κοινωνία πολιτών και ιδιότητα του πολίτη στην μεταπολεμική Ελλάδα. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*. τόμ. 22, τχ. 3.
- Μπαρούτας, Κ. (1992). *Η κραυγή των Ελλήνων: πολιτικά συνθήματα, επευφημίες, συλλαλητήρια, εκλογικές συγκεντρώσεις, εκλογική ποίηση 1821-1989.* Αθήνα: Σαββάλας.
- Mayer, T. (2000). *Η πολιτική ως θέατρο*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- McCombs, M., Einsiedel, E. & Weaver, D. (1996). *Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και η Διαμόρφωση της Κοινής Γνώμης*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- McLuhan, M. (1990). *Media. Οι προεκτάσεις του ανθρώπου*. Αθήνα: Κάλβος.
- McNair, B. (1998). *Εισαγωγή στην πολιτική Επικοινωνία*. Αθήνα: Κατάρτι.
- McQuail, D. (1997). *Εισαγωγή στη θεωρία της μαζικής επικοινωνίας*. Αθήνα: Καστανιώτης.

- McQuail, D. (2003). *Η θεωρία της Μαζικής Επικοινωνίας για τον 21ο Αιώνα.* Αθήνα: Καστανιώτης.
- Meyer, T. (2000). *Η πολιτική ως θέατρο*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Mouffe, C. (2004). *Το δημοκρατικό Παράδοξο*. Αθήνα: Πόλις.
- Muller, P., Surel, Y. (2002). *Η Ανάλυση των Πολιτικών του Κράτους*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Ναυρίδης, Κ. (1990). Οι πολιτικές αφίσες στις εκλογές του ’89. Στο Λυριντζής, Χ. & Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.). *Εκλογές και κόμματα στη δεκαετία του ’80*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Ναυρίδης, Κ., Πάνος, Δ., Νίκα, Σ. (2002). *Ανθρώπινα δικαιώματα και Ελληνικά τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων: Μια έρευνα ανάλυσης περιπτώσεων. Εθνική Επιτροπή για τα δικαιώματα του ανθρώπου.* Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ.
- Νικολόπουλος, Α. (1874). Περιήγησις εις τας Ιεράς Μονάς του Αγίου Όρους και της Χαλκιδικής Χερσονήσου. Ινστιτούτο Νεοελληνικής Έρευνας.
- Νικολοπούλου, Α., Πατσαλίδης, Σ. (2001). *Μελόδραμα, Ειδολογικοί και ιδεολογικοί μετασχηματισμοί*. University Studio Press.
- Νόττας, Β. (1998). Κοινωνιολογικές παρατηρήσεις πάνω στην τηλεοπτική αναπαράσταση της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας. Από την «εμπορική» κινηματογραφική ταινία και τη βιντεοκασέτα στην ελληνική τηλεοπτική σειρά. Στο Παναγιωτοπούλου, Ρ. et. al. (επιμ.). *Η κατασκευή της πραγματικότητας και τα ΜΜΕ*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Ντάβου, Μ. (2000). *Οι διεργασίες της Σκέψης στην Εποχή της Πληροφορίας, θέματα Γνωστικής Ψυχολογίας και Επικοινωνίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Ντάβου, Μ. & Αρμενάκης, Α. (2000). Επίκτητη αίσθηση αδυναμίας, πολιτική συμπεριφορά και ΜΜΕ: Ευρήματα από μία έρευνα σε φοιτητές της Αθήνας. Στο *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης,* 16: 72-107.
- Ξυλούρη, Μ. (2000). *Κράτος και Εκκλησία: Διακρίσεις και διαφοροποιήσεις πολιτών και πιστών*. Μεταπτυχιακή εργασία, Διατμηματικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα Τμήματος Κοινωνιολογίας και Τμήματος Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- Παγουλάτος, Τζ. (1998). Πολιτική αποκρατικοποίησης και τύπος (1990-93): Στρατηγικές υποστήριξης και αντιπολίτευσης από τέσσερις ημερήσιες πολιτικές

εφημερίδες. Στο Παναγιωτοπούλου, Ρ. (επιμ.). *Η «κατασκευή» της πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

- Παναγιωτόπουλος, Π. (2010). *Η Ελλάδα στην δεκαετία του '80, Κοινωνικό, πολιτικό και πολιτισμικό λεξικό*. Αθήνα: Το Πέρασμα.
- Παναγιωτοπούλου, Ρ. (1996). «Ορθολογικές» ατομοκεντρικές πρακτικές στα πλαίσια ενός «ανορθολογικού» πολιτικού συστήματος. Στο Λυριντζής, Χ., Νικολακόπουλος, Η., Σωτηρόπουλος, Δ. (επιμ.). *Κοινωνία και πολιτική, όψεις της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας 1974-1994*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Παναγιωτοπούλου, Ρ. (2004). *Η τηλεόραση εκτός των τειχών*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Παναγιωτοπούλου, Ρ. (επιμ.). (2003). *Η Ψηφιακή Πρόσκληση: ΜΜΕ και Δημοκρατία.* Αθήνα: Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός.
- Παναγιωτοπούλου, Ρ., Ρηγοπούλου, Π., Ρήγου, Μ., Νοτάρης, Σ. (επιμ.). (1998). *Η «Κατασκευή» της Πραγματικότητας και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.* Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Πανταζόπουλος, Α. (2011). *Λαϊκισμός και εκσυγχρονισμός 1965-2005. Απορίες και κίνδυνοι μιας μαχητικής συμβίωσης*. Αθήνα: Εστία.
- Παπαγεωργίου, Π. (επιμ.). (1998). *Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική Έρευνα*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός.
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (1993). *Απελευθερώνοντας την τηλεόραση*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (1994). *Η Τηλεόραση στον Κόσμο: Η δομή, η λειτουργία και οι πρόσφατες εξελίξεις των ραδιοτηλεοπτικών συστημάτων στην Αμερική, Ευρώπη και Νοτιοανατολική Ασία*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (1997). *Η δύναμη της τηλεόρασης*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (2000). *Η Τηλεόραση και το Κοινό της*. Αθήνα: Καστανιώτης
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (2004). *Πολιτική και ΜΜΕ: Η περίπτωση της Νότιας Ευρώπης*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (2006). *Η Τηλεόραση στον 21^{ο} αιώνα*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (επιμ. με Μ. Κομνηνού). (1999). *Ζητήματα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας*. Αθήνα: Καστανιώτης.

- Παπαθανασόπουλος, Σ. (επιμ.). (2000). *Επικοινωνία και Κοινωνία από τον εικοστό στον εικοστό πρώτο αιώνα.* Αθήνα: Καστανιώτης.
- Παπαθανασόπουλος, Σ., Αθανασιάδης, Η., Καραδημητρίου Α., Ντάγκα, Ι., Ξενοφώντος, Μ. (2011). Μέσα ενημέρωσης και η γνώση των πολιτών. *Ζητήματα Επικοινωνίας*, 12-13.
- Παπακωνσταντίνου, Α. (1999). Η «κρίση» του κοινοβουλευτικού συστήματος. Στο Σωτηρέλλης, Γ., Παπακωνσταντίνου, Α. *Η δυναμική της Δημοκρατίας στη δεκαετία του '90.* Αθήνα: Σάκκουλας.
- Pierce, C., (1981). *Η Λογική ως Σημειωτική: Η θεωρία των Σημείων, Κείμενο σημειολογίας.* Αθήνα: Νεφέλη.
- Πλειός, Γ. (2001). *Ο Λόγος της Εικόνας: Ιδεολογία και Πολιτική*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Πλειός, Γ. (2011). *Η κοινωνία της ενημέρωσης. Ειδήσεις και Νεωτερικότητα*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Postman, N. (1998). *Διασκέδαση μέχρι Θανάτου. Ο Δημόσιος Λόγος στην Εποχή του Θεάματος.* Αθήνα: Δρομέας.
- Poulet, B. (2009). *Το τέλος των εφημερίδων και το μέλλον της ενημέρωσης*. (επιμ. Νίκος Μπακουνάκης) Αθήνα: Πόλις.
- Price, V. (1996). *Κοινή γνώμη*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Ramonet, I. (2001). *Σιωπηρή Προπαγάνδα. Μάζες, Τηλεόραση, Κινηματογράφος*. Αθήνα: Πόλις.
- Ramonet, I. (1999). *Η τυραννία των ΜΜΕ.* Αθήνα: Πόλις.
- Ρήγου, Μ. (1998). Η κατασκευή του ομοιώματος από την πραγματικότητα της τηλεόρασης. Στο Παναγιωτοπούλου, Ρ. et. al. (επιμ.). *Η κατασκευή της πραγματικότητας και τα ΜΜΕ*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Sennett, R. (1999). *Η τυραννία της οικειότητας. Δημόσιος και ιδιωτικός χώρος στο Δυτικό πολιτισμό.* Αθήνα: Νεφέλη.
- Σεραφετινίδου, Μ. (1987). *Κοινωνιολογία των Μέσων μαζικής επικοινωνίας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Σεραφετινίδου, Μ. (2004). *Εισαγωγή στην πολιτική κοινωνιολογία*. Αθήνα: Gutenberg.

- Σεραφετινίδου, Μ. (2005). *Κοινωνιολογία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, Ο ρόλος των μέσων στην αναπαραγωγή του σύγχρονου καπιταλισμού.* Αθήνα: Βιβλιοθήκη Κοινωνικής Επιστήμης & Κοινωνικής Πολιτικής – Gutenberg.
- Σκαλτσάς, Θ. (1993). *Ο χρυσούς αιών της αρετής. Αριστοτελική ηθική*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Σμυρναίος, Ν. (2010). Οικονομική συγκέντρωση και θεσμικό πλαίσιο στην ελληνική ιδιωτική τηλεόραση. Στο Βώβου, Ι. (διευθ.). *Ο κόσμος της τηλεόρασης: θεωρία, ανάλυση προγραμμάτων και ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα: Ηρόδοτος.
- Σορωνιάτη – Βιτσιλάκη, Χ. (1998). Η συμπληρωματικότητα ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων στην κοινωνιολογική και εκπαιδευτική έρευνα. Στο Παπαγεωργίου, Γ. (επιμ.). *Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνα*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γ. Δαρδάνος.
- Σούρλας, Π., Δεμερτζής, Ν., Χαραλάμπης, Δ., Παναγιωτοπούλου, Ρ., Κύρτσης, Α. et. al. (συλλ.). (1994). *Όρια και σχέσεις δημόσιου και ιδιωτικού*. Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.
- Σοφοκλέους, Α. Κ. (2003). *Πολιτική επικοινωνία και προεκλογικές εκστρατείες*. Λευκωσία: Ινστιτούτο Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας Intercollege.
- Σπουρδαλάκης, Μ. (1988). ΠΑΣΟΚ. *Δομή, Εσωκομματικές κρίσεις και Συγκέντρωση Εξουσίας.* Αθήνα: Εξάντας.
- Σταθόπουλος Μ., Σωτηρέλλης, Γ., Δημούλης, Δ. (1999). *Νομικά ζητήματα θρησκευτικής ετερότητας στην Ελλάδα*. Αθήνα: Κριτική.
- Swift, J. (1995). *Η τέχνη της πολιτικής ψευδολογίας*. Αθήνα: Άγρα.
- Τριανταφυλλίδου, Μ. (1998). *Η κοινωνική ψυχολογία της συμπεριφοράς των πολιτικών κομμάτων.* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Τσάτσος, Δ. (1992). *Συνταγματικό Δίκαιο*. τομ. Β΄. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Thompson, J. B. (1998). *Νεωτερικότητα και Μέσα Επικοινωνίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Thompson, J. B. (2004). *Πολιτικά σκάνδαλα στην εποχή της εικόνας*, Αθήνα: Καστανιώτης.
- Todorov, T. (1989). *Ποιητική.* Αθήνα: Γνώση.
- Φίλιας, Β., Ζάρναρη, Ο., Μαγγανάρα, Ι., Μεϊμάρης, Μ., Νικολακόπουλος, Η., Ψυχογιός Δ. (1998). *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*. Αθήνα: Gutenberg – Γ. & Κ. Δαρδανός.

- Wildenmann, R. (1998). *Η εκλογική έρευνα: συμπεριφορά του εκλογικού σώματος και ανάλυση εκλογών*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Williams, R. (1994). *Κουλτούρα και Ιστορία*. Αθήνα: Γνώση.
- Windahl, S., Signitzer, B. & Olson, J.T. (1999). *Εφαρμοσμένη Επικοινωνία: μία εισαγωγή στον επικοινωνιακό σχεδιασμό*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Wintonick, P., Achbar, M. & Chomsky, N. (1997). *Κατασκευάζοντας τη συναίνεση: ο Νόαμ Τσόμσκυ και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Το βιβλίο της βραβευμένης ταινίας των Peter Wintonick και Mark Achbar*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
- Χαιρετάκης, Μ. (1997). *Τηλεόραση και Διαφήμιση: η ελληνική περίπτωση*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Χαιρετάκης, Μ. (2000). *ΜΜΕ: κείμενα στο WWW*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός.
- Χαιρετάκης, Μ. (2001). *Ιδιωτικά και δημόσια ραδιοτηλεοπτικά μέσα: κοινή γνώμη και καθολική κοινωνική συμμετοχή.* Ανάτυπα Πολιτικής Επικοινωνίας 2001/2003. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Χαιρετάκης, Μ. (2003). *Η πολιτική διαφήμιση: μία εφαρμογή στις βουλευτικές εκλογές του 2000.* Θεσσαλονίκη: University Studio press.
- Χάλαρης, Γ., Ψυχοπαίδης, Κ. (2000). Στο *Δομές και σχέσεις εξουσίας στη σημερινή Ελλάδα*. (συλλ.). Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.
- Χαραλάμπης, Δ. (1989). *Πελατειακές Σχέσεις και Λαϊκισμός.* Αθήνα: Εξάντας.
- Χαραλάμπης, Δ. (1998). *Δημοκρατία και Παγκοσμιοποίηση. Η έννοια του ανθρώπου στη νεωτερικότητα: Πραγματική αφαίρεση και ορθός λόγος*. Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα / Εξάντας.
- Ψύλλα, Μ. (1991). *Η Επικοινωνία σαν Κοινωνική Διεργασία.* Επιστημονική Επετηρίδα της Χαροκόπειου Ανώτατης – Σχολής Οικιακής Οικονομίας.
- Ψύλλα, Μ. (1998). *Δημόσιος χώρος και επικοινωνία: Σχέση Κράτους-Πολιτών.* Στο Βήμα Διεθνών Σχέσεων. Αθήνα: Παπαζήση.
- Ψύλλα, Μ. (1998). Το μήνυμα ως αντικείμενο ερμηνείας και ανάλυσης στο πλαίσιο της επικοινωνιακής πράξης. Στο Παπαγεωργίου, Γ. (επιμ.). *Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική Έρευνα*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός.
- Ψύλλα, Μ. (2003). *Η Πολιτική ως Δράση και Λόγος*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Ψύλλα, Μ. (2010). *Μεθοδολογία της Ανάλυσης ενός Γεγονότος από τον έντυπο λόγο*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

- Ψυχογιός, Δ. (2004). *Τα έντυπα μέσα επικοινωνίας. Από τον πηλό στο δίκτυο*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Ψυχοπαίδης, Κ. (1997). *Δημόσιος Χώρος και Κοινωνικο-Πολιτικές Αξίες*. Στο *Πολιτική μέσα στις έννοιες*. Αθήνα: Νήσος.
- Ψυχοπαίδης, Κ. (1999). *Κανόνες και αντινομίες στην πολιτική*. Αθήνα: Πόλις.

Β. Διεθνής

- Abastado C. (1980). *Messages des médias*, Paris: Cedic.
- Abercrombie, N. (1996). *Television and Society*. Oxford: Polity Press.
- Aeron, Davis, (2002), *Public Relations Democracy: public relations, politics and the mass media in Britain*, Manchester: Manchester University Press.
- Albrecht, M. D. (2009). *The Plame Game: Framing a Political Scandal*. (Doctoral dissertation: College University of Texas at San Antonio).
- Allen, B., O'Loughlin, P., Jasperson, A., & Sullivan, J. L. (1994). The media and the Gulf War: Framing, priming, and the spiral of silence. *Polity*, 255-284.
- Althaus, S. L., & Tewksbury, D. (2002). Agenda setting and the «new» news patterns of issue importance among readers of the paper and online versions of the New York Times. *Communication Research*, *29*(2), 180-207.
- Altheide, D. L. (1997). The news media, the problem frame, and the production of fear. *The sociological quarterly*, *38*(4), 647-668.
- Altheide, David L. (1985). Media Power. Beverly Hills, CA: Sage.
- Anagnostou, D., Psychogiopoulou, E., Kandyla, A. (2011). Does media policy promote media freedom and independence? The case of Greece. *Hellenic Foundation for European and Foreign Policy* (ELIAMEP).
- Ansolabehere, S. & Iyengar, S. (1996). *Going negative: how attack ads shrink and polarize the electorate*, New York: Free Press.
- Ansolabehere, S., Behr, R., Iyengar, S. (1993). *The Media game: American politics in the television age*, Boston: Allyn and Bacon.
- Arendt, H. (1986). Communicative power. *Power*, *64*.
- Axford, B. & Huggins, R. (2001). *New media and Politics*, London: Sage

- Babbie, E. R. (1986). *The practice of social research*. Belmont, Calif: Wadsworth Pub. Co.
- Bardin, L. (2007). *L'analyse de contenu*. Paris: PUF.
- Barthes, R. (1972). *Mythologies*. London: Macmillan.
- Bauman, Z. (1999). *Culture as praxis*. London: Sage.
- Benito, G. R. & Gripsrud, G. (1992). The Expansion of Foreign Direct Investments: Discrete rational location choices or a cultural learning process?. *Journal of International Business Studies*, *23*(3), 461-476.
- Bennett, Lance, W. & Paltz, David, L. (1994). *Taken by storm: the media, public opinion an US foreign policy in the Gulf War*, Chicago: University of Chicago Press.
- Bennett, W. L. & Entman, R. M. (ed.). (2004). *Mediated Politics – Communication in the future of Democracy*. Cambridge University Press.
- Berelson, B. (1952). *Content Analysis in Communication Research*. Glencoe, Illinois: The Free Press.
- Berger, P. L. (1974). *Pyramids of sacrifice: Political ethics and social change*. New York: Basic Books.
- Blumer, H. (1948). Public opinion and public opinion polling. *American Sociological Review*, 542-549.
- Blumler, J.G. & Gurevitch, M. (1995). *The crisis of public communication*. London: Routledge .
- Bonnafous, S., & Temmar, M. (ed.). (2007). *Analyse du discours et sciences humaines et sociales*. Editions OPHRYS.
- Boorstin, D. (1960). The Myth of an American Enlightenment. *America and the Image of Europe: Reflections on American Thought*, 93-100.
- Boorstin, D. (1962). 196]. The Image. A Guide to Pseudo-Events in America. New York: Harper & Row.
- Bourdieu, P. (1977). *Outline of a Theory of Practice* (Vol. 16). Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. *Handbook of theory and research for the sociology of education*, *241*, 258.
- Bourdieu, P. (1990). *The logic of practice*. Stanford University Press.

- Bourdieu, P. (1991). *Language and symbolic power*. Harvard University Press.
- Bourdieu, P. (1998). *The state nobility: elite schools in the field of power*. Stanford University Press.
- Bourdon, J. (1990). *Histoire de la television sous De Gaulle*, Paris: Economica.
- Bourdon, J. (1992). «Television and political memory» in *Media Culture and Society*, 14 (4).
- Bowler, S. & Karp, J. A. (2004). Politicians, scandals, and trust in government. *Political Behavior*, *26*(3), 271-287.
- Brewer, P. R., Graf, J., Willnat, L. (2003). Priming or Framing Media Influence on Attitudes Toward Foreign Countries. *Gazette*, *65*(6), 493-508.
- Brighenti, A. (2007). Visibility A Category for the Social Sciences. *Current Sociology*, *55*(3), 323-342.
- Brooks, R. C. (1909). The nature of political corruption. *Political science quarterly*, *24*(1), 1-22.
- Brosius, H. B. & Weimann, G. (1996). Who Sets the Agenda? Agenda-Setting as a Two-Step Flow. *Communication Research*, 23(5), 561-580.
- Bryce, J. (1921). Modern Democracies. 2 vols. New York.
- Burnham, W. D. (1970). *Critical elections and the mainsprings of American politics*. New York: Norton.
- Burstein, P. (2003). The impact of public opinion on public policy: A review and an agenda. *Political Research Quarterly*, *56*(1), 29-40.
- Butler, D.E & Stokes, D. (1974). *Political Change in Britain,* (2nd ed) London: Macmillan.
- Cappella, J. N. & Jamieson, K. H. (1997). *Spiral of cynicism: The press and the public good*. New York: Oxford University Press.
- Cappella, J.N. & Jamieson, K.H. (1997). *Spiral of Cynicism: The Press and the Public Good*, Oxford: Oxford University Press.
- Castagnaro, M. (2009). *Embellishment, fabrication, and scandal: Hoaxing and the American press* (Doctoral dissertation, Carnegie Mellon University).
- Cayrol, R. (1997). *Medias et Democratie: la derive*, Paris: Presses de Sciences PO.
- Chaliand, G. (1992). *La persuasion de masse: guerre psychologique, guerre mediatique*, Paris: Laffont.

- Chalkia, A. (2000) De la presse et de ses journalistes en Grèce contemporaine, *Les Cahiers du journalisme*, No 8.
- Charalambis, D. & Demertzis, N. (1993). Politics and citizenship in Greece: Cultural and structural facets. *Journal of Modern Greek Studies*, 11(2), 219-240.
- Childs, H. L. (1939). By public opinion I mean. *Public Opinion Quarterly*, *4*, 53-69.
- Chomsky, N. (1992). *Chronicles of dissent: interviews with David Barsamian.* Monroe: Common Courage Press.
- Chomsky, N. (2002). *Media control: The spectacular achievements of propaganda*. An Open Media Book. New York: Seven Studies Press.
- Chong, D., & Druckman, J. N. (2007). Framing theory. *Annu. Rev. Polit. Sci.*, *10*, 103-126.
- Clark, T. (1997). *Art and propaganda in the twentieth century: The political image in the age of mass culture*. New York, NY: Harry N. Abrams.
- Clogg, R. (1987). *Parties and elections in Greece: the search for legitimacy*. London: Hurst and Company.
- Cohen, A.P. (1993). *The symbolic construction of community*, London: Routledge.
- Cohen, I. B. (1967). *Some early tools of American science*. New York: Russell&Russell Pub.
- Cohen, B. (1963). The Press and Foreign Policy. *Princeton University Press.*
- Coleman, S. (ed.). (2000). *Televised election debates: international perspectives.* London: McMillan.
- Collier, M. W. (2002). Explaining corruption: An institutional choice approach. *Crime, Law and Social Change*, *38*(1), 1-32.
- Coman, M. (2003). Pour une anthropologie des médias, Grenoble, Presses Universitaires de Grenoble. *Communication,* 49: 103-119.
- Connolly, W. E. (1993). *Modernity and Political Thought*. Newbury Park, Sage.
- Cooley, C. H. H. N. & Nature, H. (1902). *The Social Order*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Corner, J. (1991). Meaning, genre and context: the problematics of public knowledge in the new audience studies. *Mass media and society*, 267-84.
- Corner, J. & Pels, D. (ed.). (2003). *Media and the restyling of politics: Consumerism, celebrity and cynicism*. London: Sage Publications.

- Craig, G. (2004). *The media, politics and public life*. Allen & Unwin.
- Curran, J. (1991). Rethinking the media as a public sphere. *Communication and citizenship: Journalism and the public sphere in the new media age*, 27-57.
- Curran, J. & Gurevitch, M. & Woolacott, J. (ed.). (1987). *Mass Communication and society.* London: Arnold.
- Curran, J. & Gurevitch, M. (2000). *Mass Media and Society*. (2nd ed.). London: Edward Arnold.
- Curran, J., & Seaton, J. (1991). *Power without responsibility: press, broadcasting and the internet in Britain*. London: Routledge.
- Curry, J. L. (1990). *Poland's journalists professionalism and politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- D' Almeida, F. (1995). *Images et propaganda*. Paris: Casterman.
- d'Haenens, L. (2005). Euro-Vision The Portrayal of Europe in the Quality Press. *Gazette*, *67*(5), 419-440.
- Davis, R. (1999). *The web of politics: the internet's impact on the American political system*, Oxford: Oxford University Press.
- Davis, R. & Owen, D. – M. (1998). *New media and American politics*. New York: Oxford University Press.
- Dawes, R.M. (1998). Behavioral decision making and judgment in Gilbert, D.T., Fiske, S.T. & Lindzey, G. (ed.), *Handbook of Social Psychology* (4nd ed.). Boston: McGraw-Hill.
- De Vreese, C. H. (2004). The effects of frames in political television news on issue interpretation and frame salience. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, *81*(1), 36-52.
- Dealing, J. W. & Rogers, E. M. (1996). *Agenda-Setting.* Thousand Oaks: Sage.
- Debord, G. (1994). The Society of the Spectacle, trans. Donald Nicholson-Smith.
- Della Porta, D. & Vannucci, A. (1997). The «perverse effects» of political corruption. *Political studies*, *45*(3), 516-538.
- Della Porta, D. and A. Vannucci (1999). *Corrupt Exchanges*. New York: Aldine.
- Delporte, C., Palmer, M. & Ruellan, D. (2001). *Presse à scandale, scandale de presse*. Editions L'Harmattan.
- Denton R. & WoodWard G. (1998). *Political Communication in America*, New York: Praeger.

- Diamond, E. & Bates, S. (1992). *The spot: the rise of political advertising on TV*, Massachusetts: MIT Press.
- Dimitrova, D. V., Kaid, L. L., Williams, A. P. & Trammell, K. D. (2005). War on the Web The Immediate News Framing of Gulf War II. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, *10*(1), 22-44.
- DiRienzo, C. E., Das, J., Cort, K. T., & Burbridge, J. (2007). Corruption and the role of information. *Journal of International Business Studies*, *38*(2), 320-332.
- Dobratz, B. A., & Whitfield, S. (1992). Does Scandal Influence Voters' Party Preference? The Case of Greece During the Papandreou Era. *European Sociological Review*, *8*(2), 167-180.
- Druckman, J.N. (2001). The implications of framing effects for citizen competence. In *Political Behavior,* 23: 225-256.
- Duverger, M. (1985). *Introduction à la politique* (Vol. 23). Editions Gallimard.
- Eco, U. (1982). Critique of the Image. *Thinking photography*, 32-38.
- Edelman, M. (2001). *The politics of misinformation*. Cambridge University Press Edward Arnold.
- Elias, P. M. (1983). Epidermal lipids, barrier function, and desquamation. *Journal of Investigative Dermatology*, *80*.
- Entman, R. M. (1989). *Democracy without citizens: media and decay of American politics*. New York: Oxford University Press.
- Entman, R. M. (1991). Framing U.S. coverage of international news: Contrasts in narratives of the KAL and Iran air incidents. In. *Journal of Communication,* 41(4): 6-27.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of communication*, *43*(4), 51-58.
- Entman, R. M., (2003), *Projections of power: framing news, public opinion and US foreign policy*, Chicago: University of Chicago Press.
- Ewen, S. (2008). *Captains of consiousness: advertising and the social roots of the consumer culture*. New York: McGraw-Hill.
- Exoo, C. (1994). *The politics of mass media*, Minneapolis: West.
- Fackler, T. (1996). *Explaining News of Political Corruption.* Departement of Governement, University of Texas at Austin.
- Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. London: Edward Arnold.

- Fallows, J., M. (1997). *Breaking the news: how the media undermine American democracy*. New York: Vintage Books.
- Finifter, A. (1970) Dimensions of political alienation. In *American Political Science Review* 64: 389-410.
- Fink, K., & Schudson, M. (2014). The rise of contextual journalism, 1950s–2000s. *journalism*, *15*(1), 3-20.
- Fitz, S. M. & Pease, E. (1992). *The Homestretch: new politics: new media: new voters?*. New York: The Freedom Forum Media Studies Center.
- Foucault, M., (1971). *L'ordre du discours*, Paris, Gallimard.
- Fowler, R. (1993). *Language in the news: Discourse and ideology in the press*. London: Routledge.
- Fowles, J. (1996). *Advertising and popular culture*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Franklin, B. (1994). *Packaging politics: Political communications in Britain's media democracy*. London: Edward Arnold.
- Fuchs, D., Guidorossi, G. & Svensson, P. (1995). Support for the democratic system. In Klingemann, H. D. & Fuchs, D. *Citizens and the State*. Oxford: Oxford University Press.
- Funk, C. L. (1996). The impact of scandal on candidate evaluations: An experimental test of the role of candidate traits. *Political Behavior*, 18(1), 1-24.
- Funkhouser, G., & Shaw, E. F. (1990). How synthetic experience shapes social reality. *Journal of communication*, 40(2), 75-87.
- Furet, F. (2001). *La gauche et la révolution au milieu du XIXe siècle: Edgar Quinet et la question du jacobinisme. 1865-1870: suivi de Les pièces du débat*. Hachette.
- Gabriel, O. (1995). Political efficacy and trust. In Van Deth, J. W. & Scarbrough, E. (ed), *The Impact of Values*. Oxford: Oxford university press.
- Gamson, W. A. & Modigliani, A. (1989). Media discourse and public opinion on nuclear power: A constructionist approach. *American journal of sociology*, 1-37.
- Gamson, W. A., Croteau, D., Hoynes, W., & Sasson, T. (1992). Media images and the social construction of reality. *Annual review of sociology*, *18*(1), 373-393.
- Gamson, W.A. (1996). *Talking Politics*. Cambridge University Press.

- Gamson, W.A. (2001). Foreword. In Reese, S.D., Gandy Jr., O.H. & Grant, A.E., (ed.), *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World.* New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Garment, S. (1991). *Scandal: The culture of mistrust in American politi*cs. Anchor Books.
- Georgiadou, V. (1995). Greek Orthodoxy and the Politics of Nationalism. *International Journal of Politics*. Culture and Society, vol. 9, no. 2.
- Gérard G. (1987). *Collection «Poétique»*. Paris: Seuils.
- Geroner, G., Holsti, R., Krippendorf, K., Paisley, W. J., Stone, P. J. (1969). The analysis od communication content: developments in scientific theories and computer techinques.Wiley.
- Gerstlé, J. (2004). *La communication politique*. Paris: A. Colin.
- Ghanem, S. (1997). Filling in the tapestry: The second level of agenda-setting. In McCombs, M., Shaw, D.L. & Weaver, D., *Communication and Democracy. Exploring the Intellectual Frontiers in Agenda-Setting Theory.* New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Gibson, J. (1999). Political Timing A Theory of Politicians' Timing of Events. *Journal of Theoretical Politics*, *11*(4), 471-496.
- Giddens, A. (1994). *Beyond Left and Right. The Future of Radical Politics.* Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (1997). *The Consequences of Modernity.* Cambridge: Polity Press.
- Ginsberg, B. (1986). *The captive public: how mass opinion promotes State power*. New York: Basic Books.
- Gitlin, T. (2003). *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*, London: University of California Press.
- Goffman, E. (1971). *Relations in public: Microstudies of the social order*. London: Allen Lane.
- Goffman, E. (1974). *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Goldman, R., Papson S. (1995). *Sign wars: the cluttered landscape of advertising*. New York: Guilford press.
- Gonzalez, A. (1997). *Politics, Communication, and culture*. Thousand Oaks: Sage.

- Graber, D. A. (1981). Political languages. *Handbook of political communication*, 195-223.
- Graber, D. A. (1988). *Processing the News: How People Tame the Information Tide*. New York: Longman.
- Graber, D. A. (1993). *Media power in politics*. Washington D. C.: CQ Press.
- Graber, D. A. (1997). *Mass media and American politics*. Washington D.C.: CQ Press.
- Gross, K., Aday, S. & Brewer, P. R. (2004). A panel study of media effects on political and social trust after September 11, 2001. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, *9*(4), 49-73.
- Grosser, A. (1972). *L'explication politique: une introduction a l'analyse comparative*, Paris: A. Colin.
- Guichard, J.P. (1985). *De Gaulle et les mass medias: l'image fu General*, Paris: France Empire.
- Guo, L., Holton, A. & Jeong, S. (2012). Transnational comparative framing: Suggesting a new model. *International Journal of Communication*, 6, 1918-1941.
- Gustaffsson, K. E. (ed.). (1995). *Media structure and the State: Concepts, issues, measures*, Proceedings from an International Symposium, 9 – 10 May 1994, at Goteborg University Sweden, arranged for and financed by the 1994 Commitee of the Press Goteborg.
- Habermas, J. (1987). The Philosophical Discourse of Modernity: Twelve Lectures.
- Hall, S., Critcher, C., Jefferson, T., Clarke, J., & Roberts, B. (2013). *Policing the crisis: Mugging, the state and law and order*. Palgrave Macmillan.
- Hallin D. & Mancini P. (2004). *Comparing media systems. Three models of media and politics*. London: Cambridge University Press.
- Hart, R. P. (revised ed.) (1998). *Seducing America: how television charms the modern voter.* Thousand Oaks: Sage.
- Heidenheimer, A. J. & Johnston, M. (2002). *Political corruption: concepts and contexts*. New Brunswick.
- Heller A. & Feher, F. (1988). The Postmodern Political Condition. Oxford: Polity Press.
- Herbst, S. (1993). The meaning of public opinion: citizen's construction of political reality. *Media Culture and Society*, 15(3).

- Herman, E. S. & Chomsky, N. A. (1988). *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media.* New York: Pantheon Books.
- Hess, S. (1986). *The ultimate insiders: U. S. Senators in the National Media.* Washington: The Brookings Institute.
- Heywood, P. (1997). Political corruption: Problems and perspectives. *Political studies*, *45*(3), 417-435.
- Hill, K. & Hughes, J. (1998). *Cyberpolitics: citizen activism in the age of the internet,* Lanham: Rowman & Littlefield.
- Hodder-Williams, R. & Ceaser, J. W. (ed.). (1986). *Politics in Britain and the United States: Comparative Perspectives*. Durham: Duke University Press.
- Holbrook, T. M. (1996). *Do campaigns matter?*. London: Sage.
- Hoover, S. M. & Lundby, K. (ed.). (1997). *Rethinking media, religion, and culture.* (Vol. 23). Sage.
- Hopmann, D. N., Elmelund-Præstekær, C., Albæk, E., Vliegenthart, R. & de Vreese, C. H. (2012). Party media agenda-setting How parties influence election news coverage. *Party Politics*, *18*(2), 173-191.
- Huggins, R. & Axford, B. (ed.). (2001). *New media and politics*. London: Sage.
- Inglehart, R. (1977). *The Silent Revolution*. Princeton: Princeton University Press.
- Inglehart, R. (1990). *Culture Shift in Advanced Industrial Society*. Princeton: Princeton University Press.
- Iyengar, S. (1991). Is Anyone Responsible? How Television Frames Political Issues. Chicago: University of Chicago Press.
- Iyengar, S. & Reeves, R. (ed.). (1997). *Do the media govern? Politicians, voters and reporters in America*. Sage Publications.
- Iyengar, S. & Simon, A., (1993), News coverage of the Gulf crisis and public opinion: A study of agenda-setting, priming and framing. *Communication Research,* 20, 365-383.
- Iyengar, S. & Kinder, D.R. (1987). *News That Matters: Television and American Opinion*. Chicago: University of Chicago Press.
- James Margas in Cockerell, H. (1984). Lloyd's of London A Portrait.
- James W. D. & Everett M. R. (2005). Agenda-Setting, Beijing, China: Fudan University Press.

- Jamieson, K. H. (1992). *Dirty politics: deception, distraction and democracy*. New York: Oxford University Press.
- Jamieson, K. H. (ed.). (1996). *The media and politics*. Thousand Oaks, Ca: Sage Publications.
- Jamieson, K. H. & Campbell, K. K. (1997). *The interplay of influence: news, advertising, politics and the mass media*. Belmont, Ca: Wadsworth.
- Jensen, K. B. (2002). Media effects: Quantitative traditions. In Jensen, K.B. (ed.), *A Handbook of Media and Communication Research: Qualitative and Quantitative Methodologies*. London: Routledge.
- Jervis, R. (1970). *The logic of images in international relations*. Cambridge: Princeton University Press.
- Jewler, J. (1975). *Creative strategy in advertising*. London: Crain Books.
- Johnson-Cartee, K. S. (2004). *News narratives and news framing: Constructing political reality*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Kaid, L. L. & Holtz – Bacha, C. (1995). *Political advertising in Western Democracies: parties and candidates on television*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Kaid, L. L., Gerstlé, J., & Sanders, K. R. (1991). *Mediated politics in two cultures: Presidential campaigning in the United States and France*. Praeger Publishers.
- Kalyvas, S. & Marantzidis, N. (2005). N. Communism Dualism: The Greek Communist Parties after the Collapse of Communism. In KOPEČEK, L. (ed.) *Trajectories of the Left. Social Democratic and (ex-) future*. Brno: Democracy and Culture Studies Center.
- Kaniss, P. (1995). *The Media and the Mayor's race: the failure of urban political reporting*. Bloominghton: Indiana University Press.
- Karmokolias, D. G. (1974). *Political Communication in Greece, 1965 – 1967: the last two years of a parliamentary democracy*. Athens: National Centre of Social Research.
- Kepplinger, H. M. & Habermeier, J. (1995). The impact of key events on the presentation of reality. *European Journal of Communication*, 10, 371-390.
- Kepplinger, H. M., Geiss, S. & Siebert, S. (2012). Framing Scandals: Cognitive and Emotional Media Effects. *Journal of Communication*, 62(4), 659-681.

- Kerbel, M. R. (1995). *Remote and controlled : media politics in a cynical age*. Boulder: Westview Press.
- Kerbrat-Orecchioni C. (2006). *L'énonciation*. Paris: Armand Colin.
- Kiousis, S. & McCombs, M. (2004). Agenda-Setting effects and attitude strength political figures during the 1996 presidential election. *Communication Research*, *31*(1), 36-57.
- Klapper, J. (1960). *The Effects of Mass Communication*. New York: Free Press.
- Klingemann, H.– D. & Roemmelle, A. (2002). *Public information campaigns & opinion research: a handbook for the student & practitioner*. London: Sage.
- Konstantopoulos, N. (1998). *La contribution des titrailles de la «une» des journaux dans la construction de l'evenement mediatique*. These de Doctorat. Paris Nord ronéoté.
- Kosicki, G. M. (1993). Problems and opportunities in agenda-setting research. *Journal of communication*, *43*(2), 100-127.
- Kountouri, F. (2002). Pour une typologie des problèmes publics dans l'agenda des médias grecs. Une étude de la presse et de la television. In *Les Médias en Grèce,* Mesogeios,16, 105-122.
- Kourvetaris, G. A. (1996). *Political sociology: structure and process.* Boston: Allyn & Bacon.
- Krieg-Planque, A. (2003). *Purification ethnique. Une formule et son histoire*. Paris: CNRS éditions.
- Krieg-Planque, A. (2012). Analyser les discours institutionnels. Paris: Colin.
- Krosnick, J. A. & Kinder, D. R. (1990). Altering the foundations of support for the president through priming. *The American Political Science Review*, 497-512.
- Kuypers, J. A. (2002). *Press bias and politics: how the media frame controversial issues*. Westport, Connecticut: Praeger.
- Lang, K. & Lang, G.E. (1966). The Mass Media and Voting In Berelson, B. & Janowitz, M. (ed.). (1966). *Reader in public opinion and communication*. New York: The Free Press.
- Lasky, S. (2000). The cultural and emotional politics of teacher-parent interactions. *Teaching and Teacher Education*, 16(8), 843-860.
- Lasswell, H. D. (1948). The structure and function of communication in society. *The communication of ideas*, *37*.

- Lawrence, R. G. (2000). Game-framing the issues: Tracking the strategy frame in public policy news. *Political Communication*, *17*(2), 93-114.
- Leandros N. (2010). Media concentration and systemic failures in Greece. *International Journal of Communication*, vol. 4, 886-905.
- Lemaire, J. S. C. & Thoueron, G. (1999). *Medias: Information ou manipulation?*, Dossier Edite, Série: La Pensée et les Hommes, 42ème Année Nouvelle Série, 4ème Éditions de L'Université de Bruxelles.
- Lewis, J., I. S. & Wahl – Jorgensen, K. (2005). *Citizens of consumers? What the media tell us about political participation*. Open University Press.
- Leys, C. (2003). *Market-driven politics: Neoliberal democracy and the public interest*. Verso.
- Lippman, W. (1914). *Drift and mastery*. New York: Mitchell Kennerly.
- Lippman, W. (1922). *Public opinion*. New York: Harcourt, Brace.
- Lippman, W. [reprint]. (1990). *Public opinion.* University Brockmeyer, Bochum.
- Lippmann, Walter, (1946), *Public opinion*, New York: Penguin.
- Livingstone, S. (1996). On the continuing problems of media effects research. *Mass media and society*, *2*, 305-324.
- Lloyd, J. (2004). *What the media do to our politics*. Constable & Robinson Limited.
- Lord, C. (1999). *Politika – An essay concerning the general nature of political discourse – with some remarks on power, rationality and consciousness*. Charles University in Prague, the Karolinum Press and the Institute of International Relations, Prague.
- Louw, E. (2005). *The media and political process*. London: Sage Publications.
- Luo, Y. (2002). Corruption and organization in Asian management systems. *Asia Pacific Journal of Management*, *19*(2-3), 405-422.
- Lyrintzis, C. (2011). Greek politics in the era of economic crisis: reassessing causes and effects. *GreeSE* Paper No 45, Hellenic Observatory Papers on Greece and Southeast Europe.
- Maarek, P. (1995). *Political Marketing and Communication*. London: John Libbey.
- MacKuen, M.B. & Coombs, S.T. (1981). *More Than News: Media Power In Public Affairs*. London:Sage.

- Maher, T.M. (2001). Framing: An emerging paradigm or a phase of Agenda Setting?. In Reese, S.D., Gandy Jr., O.H. & Grant, A.E. (ed.), *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Maingueneau, D. (1987). *Nouvelles tendances en analyse du discours*. Paris: Hachette.
- Markovits, A. S. & Silverstein, M. (ed.). (1988). *The politics of scandal: Power and process in liberal democracies*. New York: Holmes & Meier.
- Martin-Barbero, J. (1993). *Communication, culture and hegemony*. London: Sage.
- Mason, J. (2006). Mixing methods in a qualitative driven way. *Qualitative Research*, 6(1), 9-25.
- Mayhew, L. H. (1997). *The new public: professional communication and the means of social influence.* Cambridge: Cambridge University Press.
- Mazzoleni, G. S. J. & Horsfield, B. (ed.). (2003). *The Media and Neo – Populism: a contemporary comparative analysis*. Westport, Connecticut: Praeger.
- McCombs, M. (1981). The agenda setting approach. In Nimmo D. & K. Sanders (ed.), *Handbook of political communication*. Beverly Hills, CA: Sage.
- McCombs, M. (2002). The agenda-setting role of the mass media in the shaping of public opinion. In *Mass Media Economics 2002 Conference,* London School of Economics.
- McCombs, M. & Bell, T. (1996). The agenda setting role of mass communication. In Salwen, M.B. & Stacks, D.W. (ed.). (1996). *An integrated approach to communication theory and research*, Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum, 101-102.
- McCombs, M. & Einsiedel, E. & Weaver, D. (1991). *Contemporary public opinion*. New Jersey: Erlbaum.
- McCombs, M. E. & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public opinion quarterly*, *36*(2), 176-187.
- McCombs, M. E., Shaw, D. L. & Weaver, D. H. (ed.). (1997). *Communication and democracy: exploring the intellectual frontiers in agenda – setting theory*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- McCombs, M., Lopez-Escobar, E. & Llamas, J. P. (2000). Setting the agenda of attributes in the 1996 Spanish general election. *Journal of Communication*, 50, 77-92.

- McGinnis, J., (1970), *The selling of the president*, London: Penguin.
- McLeod, D. & Detenber, B.H. (1999). Framing effects of television news coverage of social protest, *Journal of Communication,* 49(3), 3-23.
- McLuhan, H. M. (1996). *The medium is the massage*.
- McLuhan, M., & Fiore, Q. (1967). The medium is the message. *New York*, *123*, 126-128.
- McManus, John H. (1994). *Market-Driven Journalism: let the Citizen beware?,* London: Sage.
- McQuail, D. (1987). *Mass communication theory: an introduction*. London: Sage.
- McQuail, D. (1997). *Audience analysis*. London: Sage.
- McQuail, D. & Windahl, S. (1993). *Communication Models for the Study of Mass Communications.* (2nd ed). London: Longman.
- Merton, R.K. & Kendall, P. L. (1946). The focused interview. *American Journal of Sociology* 51 (6): 541-57.
- Meyer, T. & Hinchman, L. (2002). *Media democracy: How the media colonize politics*. Cambridge: Polity Press.
- Meyrowitz, J. (1985). *No sense of place: the impact of electronic media on social behaviour*. Oxford: Oxford University Press.
- Michaud, Y. (ed.). (2002). *Le pouvoir, l'état, la politique* (Vol. 9). Editions Odile Jacob.
- Micheletti, M., Follesdal, A. & Stolle, D. (2004). *Politics, products and markets – Exploring political consumerism past and present*. London: Transaction Publishers.
- Miles, S. (1998). The consuming paradox: a new research agenda for urban consumption. *Urban Studies*, *35*(5-6), 1001-1008.
- Miller, J. M. & Krosnick, J.A. (1997). Anatomy of news media priming. In Iyengar, S. & Reeves, R. (ed.). *Do the media govern?: politicians, voters, and reporters in America*. Sage.
- Moffitt, M. A. (1999). *Campaign strategies and message design: a practitioner's guide from start to finish.* London: Praeger.
- Moirand, S. (2007). *Les discours de la presse quotidienne. Observer, analyser, comprendre.* Paris: Presses universitaires de France.

- Moran-Ellis, J., Alexander, V. D., Cronin, A., Dickinson, M., Fielding, J., Sleney, J. & Thomas, H. (2006). Triangulation and integration: processes, claims and implications. *Qualitative research*, *6*(1), 45-59.
- Morin, V. (1979). *L'ecriture de presse*. Paris: Mouton.
- Mosly, I. (2000). *Dumbing down: culture, politics and the mass media*. Devon: Imprint Academic.
- Mothershed, A. A. (2012). *Perception Is Reality, or Is It? A Case Study of Four Department of Defense (DoD) Procurement Scandals: Does Media Coverage Lead to Procurement Reform?*. The George Washington University.
- Mouriquand, J. (1999). *La chute exemplaire de la maison Millon*. Impertinents & Cie.
- Muchielli R. (1998). *L'analyse de contenu des documents et des communications*. Paris: ESF Éditeur.
- Mudde, C. & Rovira Kaltwasser, C. (2013). Exclusionary vs. inclusionary populism: Comparing contemporary Europe and Latin America. *Government and Opposition*, *48*(02), 147-174.
- Mueller, C. (1975). *The politics of communication*. London: Oxford University Press.
- Myers, G. (1994). *Words in ads.* London: Arnold.
- Nana, M. (1996). *Buy this book: studies in advertising and consumption.* London: Routledge.
- Negrine, R. (1993). *Politics and the mass media in Britain*. London: Routledge.
- Negrine, R. (1996). *The communication of politics.* London: Sage.
- Nerb, J. & Spada, H. (2001). Evaluation of environmental problems: A coherence model of cognition and emotion. *Cognition and Emotion*, 15, 521-551.
- Neuman, W. R., Just, M. R. & Crigler, A. N. (1992). *Common knowledge: news and the construction of political meaning.* Chicago: University of Chicago Press.
- Newman, B. I. (ed.). (1999). *Handbook of political communication*. London: Sage.
- Newton, K. (1999). Mass media effects: Mobilization or media malaise?. *British Journal of Political Science,* 29(4), 577-599.
- Nimmo, D. & Combs, J. E. (1992). *The political pundits*. New York: Praeger.
- Nimmo, D. & Combs, J.E. (1990). *Mediated political realities*. London: Longman.

- Nimmo, D. & Sanders, K. (1981). *The handbook of political communication.* Beverly Hills, California: Sage.
- Nisbet, E. C., Nisbet, M. C., Scheufele, D. A., & Shanahan, J. E. (2004). Public diplomacy, television news, and Muslim opinion. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, *9*(2), 11-37.
- Noelle – Neumann, E. (1993). *The spiral of silence: public opinion - our Social Skin.* (2nd ed.). Chicago: Chicago University Press.
- Norris, P. (1995). The restless searchlight: Network news framing of the post-cold war world. *Political Communication,* 12, 357-370.
- Norris, P. (1997). *Electoral change: since 1945*. Oxford: Blackwell.
- Norris, P., Curtice, J., Sanders, D., Scammell, M., Semetko, H. A. (1999). *On Message: communicating the campaign*. London: Sage.
- Nye, J. S. (1967). Corruption and political development: a cost-benefit analysis. *The American Political Science Review*, 417-427.
- Nyhan, B. (2009). *Strategic outrage: The politics of presidential scandal.* (Doctoral dissertation, Duke University).
- Nyhan, B. (2013). Scandal Potential: How Political Context and News Congestion Affect the President's Vulnerability to Media Scandal. *British Journal of Political Science*.
- O'Rourke, W. (1997). *Campaign America '96: the view from the couch*. Indiana: University of Notre Dam Press.
- O'Shaughnessy, N. (ed.). (2002). *The idea of political marketing,* London: Praeger.
- O'Sullivan, T. et al. (1997). *Key concepts in communication and cultural studies*. London: Routledge.
- Oborne, P. (2005). *The rise of political lying*. Free Press – Simon & Schuster, UK LTD.
- Owen, D. (1991). *Media messages in American Presidential elections*. Westport, Connecticut: Greenwood Press.
- Paille P. & Mucchielli A. (2003). *L'analyse qualitative en sciences humaines et sociales*. Paris: Armand Colin.
- Paletz, D. L. (1998). *The media in American Politics: Contents and Consequences*. New York: Longman.

- Pan, Z. & Kosicki, G.M. (1993). Framing analysis: An approach to news discourse. *Political Communication,* 10, 55-75.
- Pavlik, J. & Szanto, A. (1994). *Multi – method research: the case of the 1992 presidential campaign*. New York: The Freedom Forum Media Studies Center.
- Pels, D. & Corner, J. (2003). *Media and the restyling of politics: consumerism, celebrity and cynicism*. London: Sage.
- Penniman, H. R. (ed.). (1981). *Greece at the polls: the national elections of 1974 and 1977*. Washington: American Enterprise Institute for Public Policy Research.
- Perelman, C. & Olbrechts-Tyteca L. (1992). *Traité de l'argumentation*. Bruxelles, éditions de l' Université de Bruxelles.
- Perloff, R. (1998). *Political communication: politics, press and public in America.* London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1986). The elaboration likelihood model of persuasion. In Berkowitz, L. (ed.). *Advances in Experimental Social Psychology*. New York: Academic Press.
- Philp, M. (2001). Access, accountability and authority: corruption and the democratic process. *Crime, Law and Social Change*, *36*(4), 357-377.
- Philp, M. (2001). Access, accountability and authority: corruption and the democratic process. *Crime, Law and Social Change*, *36*(4), 357-377.
- Plantey, A. (ed.). (1994). *De Gaulle et les medias*, de Colloque *De Gaulle et les medias*. 1992: Institut Charles-de-Gaulle, Paris: Omnibus.
- Plasser, F. (2002). *Global Political Campaigning: a worldwide analysis of campaign professionals and their practice.* London: Praeger.
- Plasser, F. (2005). From hard to soft news standards? How political journalists in different media systems evaluate the shifting quality of news. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, *10*(2), 47-68.
- Plissner, M. (1999). *The control room: how television calls the shots in presidential elections*. New York: Touchstone.
- Postman, N. (1985). Amusing ourselves to death: Public discourse in the age of television. *New York1986*.
- Price, V., Tewksbury, D. & Powers, E. (1997). Switching trains of thought: The impact of news frames on readers' cognitive responses. *Communication Research,* 24,481-506.

- Protess, D. L., Cook, F. L., Doppelt, J. C., Ettema, J. S., Gordon, M. T., Leff, D. R. & Miller, P. (1991). The Journalism of Outrage: Investigative Reporting and Agenda Building. *America*.
- Puglisi, R., & Snyder, J. M., Jr. (2008). *Media coverage of political scandals*. Washington DC: The National Bureau of Economic Research.
- Putnam, R. (1995). Bowling alone: America's declining social capital. *Journal of Democracy*, 6 (1), 65-78.
- Putnam, R. (1995). Tuning in, tuning out: the strange disappearance of social capital in America, *Political Science and Politics*, XXVIII (4): 664-83.
- Reese, S. D., Gandy Jr, O. H., & Grant, A. E. (2001). Framing public life: Understanding of the social world. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Richardson, G. (2003). *Pulp politics: how political advertising tells the stories of American politics*. Oxford: Rowman & Littlefield.
- Riley, M. (1988). *Power, politics and voting behaviour: an introduction to the sociology of politics*. New York: Harvester-Wheatsheaf.
- Robins, K. (1996). *Into the image: culture and politics in the field of vision*. Psychology Press.
- Roessler, P. (1999). The Individual Agenda-Designing Process How Interpersonal Communication, Egocentric Networks, and Mass Media Shape the Perception of Political Issues by Individuals. *Communication Research*, *26*(6), 666-700.
- Rogers, E.M. & Dearing, J.W. (1988). Agenda-setting research: Where has it been? Where is it going? In: Anderson, J.A. (ed.). *Communication yearbook 11 (555-594)*. Newbury Park, CA: Sage.
- Rosenbaum, M. & Houndmills, B. (1997). *From soapbox to soundbite: party political campaigning in Britain since 1945*. Hampshire: Macmillan.
- Rosenbaum, W. A. (1975). *Political culture*. London: Nelson.
- Rousseau, J. J. (1762). *The Social Contract*, trans. M. Cranston, Harmonds.
- Sampson, E. E. (1981). Cognitive Psychology as Ideology. *American Psychologist*, 36, (7), 730-743.
- Sandoz, E. & Crabb, C. V. (1981). *A tide of discontent: The 1980 elections and their meaning*. Washington: Congressional Quarterly Press.

- Scarbrough, E. (1995). Materlialist-postmaterialist value orientations. In Van Deth, J. W. & Scarbrough, E. (ed.) *The Impact of Values*. Oxford: Oxford University Press.
- Scheuer, J. (2001). *The sound bite society: how television helps the right and hurts the left.* New York: Routledge.
- Scheufele, D. A. (1999). Framing as a theory of media effects. *Journal of communication*, *49*(1), 103-122.
- Scheufele, D. A. (2000). Agenda-Setting, Priming and Framing Revisited: Another Look at Cognitive Effects of Political Communication. *Mass Communication and Society,* 3, 297-316.
- Scheufele, D. A. & Tewksbury, D. (2007). Framing, agenda setting, and priming: The evolution of three media effects models. *Journal of communication*, *57*(1), 9-20.
- Schudson, M. (1978). *Discovering the news: A social history of American newspapers*. Basic Books.
- Schudson, M. (1992). *Was there ever a public sphere? If so, when?: reflections on the American case*. . In C. Calhoun (ed.), Habermas and the Public Sphere. Cambridge (Mass.): MIT Press, 421-461.
- Schudson, M. (2013). *Advertising the uneasy persuasion*. London: Routledge.
- Schultz, D. E. & Martin, D. G. (1979). *Strategic advertising campaigns*. Chicago: Crain.
- Schulz, W. (1997). Changes of mass media and the public sphere. *Javnost/The Public*, *4*(2), 5-16.
- Scott, A. J. (ed.). (2001). *Global City-Regions: Trends, Theory, Policy: Trends, Theory, Policy*. Oxford University Press.
- Seaton, J. (1998). *Politics and the media: Harlots and prerogatives at the turn of the millennium*. Oxford: Basis Blackwell.
- Semetko, H. A. & Valkenburg, P. M. (2000). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of communication*, *50*(2), 93-109.
- Sennett, R. (1977). *The Fall of Public Man*. London: Faber and Faber.
- Severin, W. & Tankard, J. (1992). *Communication theories: Origins, Methods and Uses in the Mass Media*. (3rd ed.). New York: Longman.

- Shoemaker, P. J. & Reese, S. D. (1996). *Mediating the message: theories of influence on mass media content. (*2nd ed.). New York: Longmann.
- Slevin, J. (2000). *The internet and Society*. London: Polity Press.
- Smyrnaios, N. (2005). Quelle règlementation pour les médias en Europe? Le cas de la loi d'application dite de «l'actionnaire principal» en Grèce». *Les Enjeux de l'information et de la communication.*
- Smyth, P. & Brady, R. (1994). *Democracy blindfolded: The case for a freedom of information act in Ireland*. Cork: Cork University Press.
- Sparks, C. & Reading, A. (1998). *Communism, Capitalism and the Mass Media.* Sage Publications.
- Sprinker, M. (1992). *Edward Said: a critical reader*. Cambridge: Blackwell.
- Steel, J. (1998). *Truth, lies and advertising: the art of account planning*. New York: John Wiley.
- Street, J. (1997). *Politics and popular culture*. Cambridge: Polity Press.
- Street, J. (2001). *Mass media, Politics and Democracy*. New York: Palgrave.
- Stone, P. J., Dunphy, D. C., Smith, M. S. & Ogilvie, D. M. (1966). The general inquirer: a computer approach to content analysis.
- Sullivan, D. G., Nakamura, R. T. & Winters, R. F. (1980). *How America is ruled*, New York: Wiley.
- Swanson, D. L. & Mancini, P. (1996). *Politics, media and modern democracy: An international study of innovations in electoral campaigning and their consequences*. London: Praeyer.
- Tankard, J. W. (2001). The Empirical Approach to the Study of Media Framing. In Reese, S. D., Gandy, H. H. & Gant, A. E. (ed.). *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. New Jersey: Mahwah.
- Tarlov, J. (2012). *Through the looking glass: Controversy, scandal and political careers*. London School of Economics and Political Science.
- Taylor, P. M. (1995). *Munitions of the mind: A history of Propaganda from the ancient World to the present day*, Manchester University Press.
- Teer, F. & Spence, J. D. (1973). *Political opinion polls*. London: Huthinson University Library.
- Thompson, J. B. (2000). Political Scandal. Power and Visibility in the Media Age. *Cambridge: Polity*.

- Thompson, J. B. (1990), *Ideology and modern culture*. London: Polity Press.
- Thompson, J. B. (1995). The media and modernity: a social history of the media. *Cambridge: Polity*, 235-265.
- Thompson, J. B. (1995). *The media and modernity*. London: Polity Press.
- Thompson, J. B. (2005). The New Visibility. Theory. *Culture & Society*, 22(6), 31-51.
- Thurber, J. et. al. (ed.). (2000). *Crowded airwaves: Campaign Advertising in elections*. Washington: Brookings Institution Press.
- Tucker, R. C. (1973). Culture, political culture, and communist society. *Political Science Quarterly*, 173-190.
- Van der Brug, W., Semetko, H. A. & Valkenburg, P. M. (2007). Media priming in a multi-party context: A controlled naturalistic study in political communication. *Political Behavior*, *29*(1), 115-141.
- Van Dijk, T. A. (2006). Ideology and discourse analysis. *Journal of Political Ideologies*, *11*(2), 115-140.
- Venturelli, S. (1998). *Liberalizing the European media: politics, regulation and the public sphere*. Oxford, New York: Clarendon Press.
- Veron, E. (1981). *La construction des événements*. Paris: PUF.
- Vovou I., (2006) Histoire politique de la télévision en Grèce, *Le Temps des médias*, n° 6.
- Waisbord, S. R. (1996). Investigative journalism and political accountability in South American democracies. *Critical Studies in Media Communication*, *13*(4), 343-363.
- Wattenberg, M. P. (1991). *The rice of candidate – centered politics: Presidential elections of the 1980s*. Cambridge, London: Harvard University Press.
- Watts, D. (1997). *Political communication today.* Manchester: Manchester University Press.
- Wayne, W. (1997). *The public and the national agenda: how people learn about important issues.* Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Weaver, D. H. (1984). Media agenda-setting and public opinion: Is there a link? In Bostrom R. N. (ed.), *Communication yearbook 8*. Beverly Hills CA: Sage.
- Weaver, D. H. (2007). Thoughts on agenda setting, framing, and priming. *Journal of communication*, *57*(1), 142-147.

- Weber, M. (1946). *Essays in sociology*. Oxford University Press edition.
- Weber, M. (1965). *Politics as a vocation*. Philadelphia, Penna: Fortress Press.
- Weber, R. (ed.). (1990). Basic Content Analysis (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Weber, M. (1948). *From Essays in sociology*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Weeber, S. (2008). An International Perspective on Political Scandals. McNeese State University.
- Wells, A. & Palo, A. (1975). *Mass media and society*. California: Mayfield.
- Wernick, A. (1991). *Promotional Culture. Advertising, Ideology and Symbolic Expression.* London: Sage.
- Wheeler, M. (1997). *Politics and the Mass media*. Oxford: Blackwell.
- Williams, R. (1998). *Political Scandals in the USA* (Vol. 1). Psychology Press.
- Willnat, L. (1997). Agenda setting and priming: Conceptual links and differences. In McCombs, M., Shaw, D.L. & Weaver, D. (ed.). *Communication and Democracy: Exploring the Intellectual Frontiers in Agenda-Setting Theory*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Wolfsfeld, G. (1997). *Media and political conflict: news from the Middle East*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wooley, C. (2009). Meeting the mixed methods: challenge of integration on a sociological study of structure and agency. *Journal of Mixed Methods Research* 3,1, 7-25.
- Yanovitzky, I. (2002). Effects of News Coverage on Policy Attention and Actions A Closer Look Into the Media-Policy Connection. *Communication research*, *29*(4), 422-451.
- Young, J. R. (2003). The role of fear in agenda setting by television news. *American Behavioral Scientist*, *46*(12), 1673-1695.
- Zaller, J.R. (1992). *The Nature and Origins of Mass Opinion*. New York: Cambridge University Press.

Γ. Άλλες Πηγές

Ι. Συνεντεύξεις

- Προσωπική συνέντευξη με Εμμανουήλ Μπεντενιώτη. 15/2/2013.

ΙΙ. Δημοσιεύματα

- Δασκαλάκης, Γ. Σκανδαλομανία, σκανδαλολογία, σκανδαλοθηρία. *Οικονομικός Ταχυδρόμος*. 2/11/1989.
- Κόλλια, Ε. Πώς ο Άρειος Πάγος κατακεραυνώνει το βούλευμα για το Βατοπαίδι. *Το Βήμα*. 9/11/2013.
- Κουτσούκης, Κ. Η διαφθορά στο δημόσιο τομέα. *Οικονομικός Ταχυδρόμος*. 27/8/1987.
- Κουτσούκης, Κ. Η σκανδαλολογία ως αντιπολιτευτική τακτική, *Οικονομικός Ταχυδρόμος*. 5/5/1994.
- Μουλόπουλος, Β. Τα νέα κέντρα εξουσίας. *Το Βήμα*. 17/5/1998.
- Μπακουνάκης, Ν. Η Κοινωνία του ζάπινγκ. *Το Βήμα*. 18/2/1996.
- Μπουκάλας, Π. Παιδίον ή πεδίον; *Καθημερινή*. 20/9/2008.
- Παντελάκης, Γ. Στενές Σχέσεις Εκκλησίας και Βουλευτών. *Ελευθεροτυπία*. 28/6/2000.
- Πετρούτσου, Μ. Ζαπ Ζαπ. *Ελευθεροτυπία*. 9/10/2009.
- Τελίδης, Χ., Ριτζαλέου, Μ. Ράπισμα σε Εφραίμ από το Φανάρι. *Έθνος*. 4/9/2009.

ΙΙΙ. Πολιτικά κείμενα

- Ανακοίνωση της Μονής Βατοπεδίου. 30/9/2008.
- Επιστολή Θ. Ρουσόπουλου προς τον πρόεδρο της Ν.Δ., Κ. Καραμανλή. 23/9/2008.
- Ομιλία Κ. Καραμανλή στην Κ.Ο. της Ν.Δ.. Βουλή. 16/12/2008.
- Ομιλία Κ. Καραμανλή. πρωθυπουργός. 73^{η} ΔΕΘ. 7/9/2008.

ΙV. Νομικά κείμενα

- Αστικός Κώδικας (άρθρα 937, 947, 973, 1000).
- Καλογήρου, Ν. & Γαλετσέλλη, Π. (επιμ.). (2009). *Πολιτική και ποινική ευθύνη των μελών της Κυβέρνησης. Μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος και το Ν. 3126/2003*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Μανωλεδάκης, Γ. *Γνώμη*. ΠοινΔικ 2008. 1137.
- Σύνταγμα της Ελλάδος (άρθρο 86).

V. Ηλεκτρονικές Πηγές

- (US General Accounting Office, 1996). http://www.gao.gov.
- Βερναρδάκης, Χ. *Η ίδρυση, η εξέλιξη και η μετεξέλιξη του ΠΑΣΟΚ: Από το «κόμμα μαζών» στο «κόμμα του κράτους»*. διαθέσιμο στο: http://www.vernardakis.gr/uplmed/8_evolution%20pasok.pdf.
- *Έκλεισε νύχτα η Βουλή*. διαθέσιμο στο: http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=42521 (8/9/2009).
- Ζαϊμάκης, Γ. (2012). *Η ετερογλωσσία του γκράφιτι στην ποιοτική έρευνα: Μεθοδολογικές διασταυρώσεις σε ανοίκειους κοινωνικούς κόσμους», στο, Μ. Πουρκός, επιμ., Δυνατότητες και όρια της μείξης των μεθοδολογιών στην κοινωνική ψυχολογία και εκπαιδευτική έρευνα: επιστημολογικά και ερευνητικά ζητήματα των προοπτικών διεύρυνσης του ερευνητικού σχεδιασμού* διαθέσιμο στο: https://www.academia.edu/1972323/_
- Ιστοσελίδα της Καθημερινής http://www.kathimerini.gr.
- Ιστοσελίδα της Ν.Δ. http://www.nd.gr.
- Ιστοσελίδα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) http://www.esr.gr/.
- Ιστοσελίδα του ψηφιακού υλικού της ΕΡΤ http://www.hprt-archives.gr.
- Ιστοσελίδα του Mega http://www.megatv.com.
- Ιστοσελίδα Των Νέων http://www.tanea.gr.
- Ιστοσελίδας της Μονής Βατοπεδίου http://www.vatopedi.gr.
- *Παραμένει στο Δικαστικό Σώμα η εφέτης Μαρία Ψάλτη*. διαθέσιμο στο: http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63799727 (19/3/2013).
- Πολίτης, Π. (2001). *Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης: Το επικοινωνιακό πλαίσιο και η γλώσσα τους* διαθέσιμο στο: http://www.komvos.edu.gr/glwssa/odigos/thema_b_10/thema_pdf.pdf.
- *Πώς ο Άρειος Πάγος κατακεραυνώνει το βούλευμα για το Βατοπαίδι*. διαθέσιμο στο: http://www.tovima.gr/society/article/?aid=538619 (9/11/2013).
- *Το μεγαλύτερο σκάνδαλο της μεταπολεμικής περιόδου*. διαθέσιμο στο: http://www.tovima.gr/society/article/?aid=436717 (29/12/2011).
- *Το χρονικό της παράδοσης στους μοναχούς της περιουσίας του Δημοσίου / Τα «παιδιά» του Εφραίμ»*. διαθέσιμο στο: http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=191158 (14/09/2008).

- Χαιρετάκης, Μ. *Η διαχρονική εξέλιξη των ΜΜΕ*. διαθέσιμο στο http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCcQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww2.media.uoa.gr%2Flectures%2Fad%2Fdownload.php%3Ff%3Dmedia_evolution.doc&ei=Pp51UveeAcuv4QSouYCgCw&usg=AFQjCNHouw-lctOvnn0m-I3-ennRaI8DCQ&sig2=NNuC0uG5dmAjm9Rlnvkvlw&bvm=bv.55819444,d.bGE 19/1/2012).
- Chomsky, N. (2007). *Τα ΜΜΕ δεν χειραγωγούν πια. Τώρα, δημιουργούν συναίνεση* διαθέσιμο στο: http://www.monde-diplomatique.gr/spip.php?article3.

VI. Λεξικά ορολογίας

- (1998). Λεξικό Κοινής Νεοελληνικής. Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη.
- (2008). Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας Αρχαίας – Μεσαιωνικής – Νέας. Αθήνα: Πάπυρος.
- Αλεξανδρόπουλος, Κ. (1999). Αγγλοελληνικό Ελληνοαγγλικό Λεξικό Ψυχιατρικών Όρων.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.

VII. Έργα γενικής φύσεως

- (1932). Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια.Αθήνα: Δρανδάκης.
- (2007). Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Larousse Britannica. Αθήνα: Πάπυρος, Λαρούς.

- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι -

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ* ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ ΜΟΝΗΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΘΕΜΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1922		
1 Μαΐου 1922	Η από 1 Μαΐου 1922 Αγωγή της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου κατά του Ελληνικού Δημοσίου. Ενώπιον των εν Αθήναις Πρωτοδικών	• Αίτημα: «Να αναγνωρισθή η επί τα άνω ρηθέντων λίμνης, βιβαρίου και Μονυδρίου κυριότης της Μονής» • Η αγωγή αυτή δεν εκδικάστηκε ποτέ και ως εκ τούτου το Δημόσιο παρέμεινε κύριος, κάτοχος και νομέας της λίμνης
1924		
29 Μαρτίου 1924	Υπ'αριθμόν 2672/29.3.1924 Εμπιστευτικό έγγραφο του Πρωθυπουργού και υπουργού Εξωτερικών Αλ. Παπαναστασίου και του υπουργού Γεωργίας Αν. Μπακάλμπαση περί αποδοχής της προτάσεως συμβιβασμού	• Πριν τη συζήτηση της αγωγής ο τότε πρωθυπουργός Αλέξανδρος Παπαναστασίου και ο υπουργός Γεωργίας Αναστάσιος Μπακάλμπασης εκπροσωπώντας το ελληνικό δημόσιο πρότειναν μ' έγγραφό τους προς τον «Αντιπρόσωπον του Αγίου Όρους, Ιγνάτιο Βατοπεδινό να αποδοθεί η λίμνη Μπουρού (Βιστωνίδα) στην Ιερά μονή Βατοπεδίου υπό τον όρο τα μετόχια Σοφουλάρ και Άγιος Μάμας να περιέλθουν στην κυριότητα του κράτους και η Μονή να αναλάβει τη συντήρηση της Αθωνιάδος Σχολής»
8 Απριλίου 1924	Ν.Δ. 8/10/4-1924	Ο Υπ. Γεωργίας εξουσιοδοτείται: • Να παραχωρήσει οριστικά και να μεταβιβάσει η ΙΜΒ την κυριότητα στο Δημόσιο δύο αγροκτημάτων (Μετοχίων) στην Χαλκιδική (Αγίου Μάμαντος και Σοφουλάρ) με αντάλλαγμα την παραίτηση του Δημοσίου κάθε αξίωσης αναφορικά με την λίμνη Μπουρού στο Πόρτο Λάγος, με τα ιχθυοτροφεία της και τις παραλίμνιες εκτάσεις • Να υπογράψει με την Ιερά Κοινότητα Αγίου Όρους σύμβαση δεκαετούς εκμίσθωσης αγροκτημάτων (Μετοχίων) και των παραρτημάτων τους που βρίσκονται στην Χαλκιδική και ανήκουν στο Άγιο Όρος, με ετήσιο μίσθωμα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 5.000.000 δρχ. με την επιφύλαξη του Δημοσίου να παρατείνει μονομερώς αυτήν την σύμβαση
1929		
28 Ιουνίου 1929	Η υπ' αριθ. 41/1929 απόφαση της ολομέλειας του ΣτΕ έκρινε ότι η υποχρέωση που ανέλαβε το Ελληνικό Δημόσιο με το Ν.Δ.8/10/4-1924 «δεν	• Νωρίτερα, η Ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους έκρινε ομοφώνως ότι δεν δύναται να κρίνει επί του ζητήματος περί του συμφέροντος ή μη του συμβιβασμού υπέρ του

	είναι η μεταβίβαση της κυριότητάς της παρά του Δημοσίου (Διοικήσεως) της διαδόχου του Βουλγαρικού, κατεχόμενης λιμνοθάλασσας Μπουρού εις τη Μονή Βατοπεδίου…αλλιώς επί περιουσίας δημοσίας, αφού οι λιμνοθάλασσες ως τοιαύτη περιουσία θεωρούνται και δεν είναι δεκτικές αστικής κυριότητας και συνεπώς … δεν μεταγγίζει κυριότητα αστικού δικαίου, αλλά διοικητικού δικαίου, ούσα εκ της φύσεώς της ανακλητή, εφ' όσον το γενικό συμφέρον ή το συμφέρον της δημόσιας υπηρεσίας, προσηκόντως εκτιμώμενο, θα επέτρεπε την ανάκληση ταύτης…»	Δημοσίου, τον οποίο πρότεινε η Ι. Μονή Βατοπεδίου, μετά το Νομοθετικό Διάταγμα αρ.8 της 10 Απριλίου 1924, «δια του οποίου εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Γεωργίας να συνάψη σύμβασιν μετά της εναγούσης Μονής περί καταργήσεως της εκκρεμούς δίκης και παραιτήσεως πάσης αξιώσεως του Δημοσίου επί της διεκδικουμένης λίμνης», διότι το θέμα αυτό έχει ήδη ρυθμιστεί με νομοθετική διάταξη, το Ν.Δ.8/10-4-/1924 (αριθ.VIII, σ. 71) • Η καθυστέρηση του Δημοσίου να υπογράψει την μετά της Ι. Μονής Βατοπεδίου σύμβαση, οδήγησε και πάλι στη δικαστική διεκδίκηση των δικαιωμάτων της Μονής, αυτή τη φορά με προσφυγή ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας κατά του Υπουργού Γεωργίας για την άρνησή του να προβεί σε εκτέλεση οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας
1930		
4 Μαΐου 1930	Η υπ' αριθ. 2343/4-5-1930 σύμβαση ανταλλαγής του Συμβολαιογράφου Αθηνών Δ. Ιατρίδη μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου	• Με τη σύμβαση αυτή, η Ι. Μονή Βατοπεδίου: α) παραχώρησε και μεταβίβασε στο Δημόσιο κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή τα δύο ιδιόκτητα αγροκτήματά της στη Χαλκιδική, το Μετόχιο Σοφουλάρ και το Μετόχιο Αγ. Μάμας, συνολικής εκτάσεως 38.000 στρεμμάτων, β) παραιτήθηκε κάθε αξιώσεως για αποζημίωση για την κατάληψη των δύο αυτών κτημάτων της από το Δημόσιο, ήδη από του έτους 1924, γ) παραιτήθηκε από την από 1 Μαΐου 1922 αγωγή της κατά του Δημοσίου και δ) υποσχέθηκε να καταβάλλει στο Ελληνικό Δημόσιο, ως μίσθωμα, ετησίως ποσοστό 10% επί των εσόδων της από την εκμετάλλευση της λίμνης. Το Δημόσιο, εξ ετέρου, «εις αντάλλαγμα», «αποδίδει εις την αποκλειστικήν κατοχήν της Ιεράς Μονής Βατοπαιδίου την εν Πορτολάγω Ξάνθης λίμνην Μπουρού μετά των ιχθυοτροφείων αυτής των παρά την νησίδα και τα στόμια της Λίμνης κειμένων (Δαλλιάνη, Καραψέ, Ταουσαντζίκ κ.λπ.), … του Δημοσίου διατηρούντος αμείωτα τα δημοσίου δικαίου δίκαια» επ' αυτής
1935		
16 Νοεμβρίου 1935	Αναγκαστικός Νόμος Δικτατορίας Κονδύλη	• Η Δικτατορία Κονδύλη, με Αναγκαστικό Νόμο της 16 Νοεμβρίου 1935, που υπογράφει ο «Αντιβασιλεύς» Γ. Κονδύλης, καταργεί τη σύμβαση και ορίζει ότι από την 1 Μαρτίου 1936 και εφεξής η ιχθυοτροφική εκμετάλλευση της λίμνης Μπουρού θα γίνεται «δι' ενοικιάσεως βάσει πλειοδοτικής δημοπρασίας ενεργουμένης συμφώνως προς τας ισχυούσας εκάστοτε διατάξεις περί ενοικιάσεως λιμνών και ιχθυοτροφείων» (αριθ. XII, σ.105)
14 Ιουλίου 1941	Το ΝΔ 271/14.7.1941 ΦΕΚ Α' 234/1941 που υπογράφεται από τον κατοχικό Πρωθυπουργό κ. Γ.Τσολάκογλου και τα μέλη της κατοχικής Κυβέρνησης την 12η Ιουλίου 1941	• Επιχειρείται η «αυθεντική ερμηνεία του υπ' αρ.8 από 10 Απριλίου 1924 Ν.Δ. περί «εξουσιοδοτήσεως του Υπουργού της Γεωργίας να υπογράψη δύο συμβάσεις μετά της Ιεράς Κοινότητος του Αγίου Όρους και Ιεράς Μονής Βατοπεδίου περί παραχωρήσεως κλπ». Με την ερμηνεία αυτή γίνεται αποδεκτό ότι «Ο θεσπισθείς συμβιβασμός κατέστη οριστικός της λίμνης

		Μπουρού, περιελθούσης από της ρηθείσης μεταβιβάσεως εις της κυριότηταν και αποκλειστικής κατοχήν της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου»
1945		
19 Ιουλίου 1945	Το από 19 Ιουλίου 1945 Αναγκαστικός Νόμος 476	• Με το άρθρο 9 του ΑΝ 476 της 19.7.1945 καταργούνται όλα τα Ν.Δ. της κατοχής. Άρα συνάγεται ότι η κυριότητα της λίμνης δεν περιήλθε στην ΙΜΒ
1998		
3 Δεκεμβρίου 1998	Η από 3-12-98 και με αριθμ.26 γνωμοδότηση του ΓΣΔΚ που υπογράφηκε από τον Πρόεδρο Εμ. Ροίδη και έκανε ομόφωνα δεκτή σχετική εισήγηση του εισηγητή κ. Δέτση	• Γνωμοδότηση υπ' αριθμ.26/3.12.1998 με την οποία το ΓΣΔΚ γνωμοδοτεί «Υπέρ της μη προβολής δικαιωμάτων κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου επί της νησίδως Άντας-Μπουρού που βρίσκεται στη λίμνη Βιστωνίδα του Νομού Ξάνθης» • Προηγήθηκε σχετική εισήγηση του εισηγητή κ. Δέτση, την οποία αποδέχτηκε ομόφωνα το ΓΣΔΚ
1999		
5 Φεβρουαρίου 1999	Η Υπ' αριθμ. 1007690/610/Α0010 Υπουργική Απόφαση του υπουργού Οικονομικών με θέμα: «Αποδοχή της 26/98 γνωμοδότησης του Κεντρικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας», που υπογράφηκε από τον υφυπουργό Οικονομικών κ. Γ. Δρυ	• «Αποδεχόμαστε στο σύνολο της την υπ' αριθμ. 26/3-12-98 γνωμοδότηση του Κεντρικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας με την οποία έγινε ομόφωνα δεκτή η εισήγηση υπέρ της μη προβολής δικαιωμάτων κυριότητας του Ελληνικού δημοσίου επί της νησίδος Αντας-Μπουρού περιοχής λίμνης Βιστωνίδος Ν.Ξάνθης **εκτός του Αιγιαλού όπως αυτός θα προσδιοριστεί από την αρμόδια επιτροπή αιγιαλού-παραλίας για τους λόγους που αναφέρονται σε αυτή**»
2000		
18 Φεβρουαρίου 2000	Η Υπ' αριθμ. 111/Συνεδρίαση 18-2-2000 Γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που υπογράφηκε από τον Πρόεδρο κ. Δοτάκη με εισηγήτρια την κα Κεφάλα	• «Παρέχεται η δυνατότητα παραχώρησης της διαχείρισης της λίμνης Βιστωνίδας στην Ιερά Μονή Βατοπεδίου με νομοθετική ρύθμιση και όχι με απλή απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, δεδομένου ότι η συνδέουσα το Ελληνικό Δημόσιο και την Ιερά Μονή σύμβαση αποδυναμώθηκε με νομοθετικές ρυθμίσεις και όχι με Υπουργική απόφαση, όπως προέβλεπε και συνεπώς δεν νοείται Υπουργική Απόφαση να καταργήσει ρητές νομοθετικές διατάξεις και αυτό ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η παραχώρηση της εκμετάλλευσης λιμνοθάλασσας συνιστά παραχώρηση αποκλειστικής χρήσης κοινοχρήστου… • Η συνδέουσα την Ιερά Μονή Βατοπεδίου και το Ελληνικό Δημόσιο (Υπ. Γεωργίας) αναφερόμενη στο ιστορικό σύμβαση δεν έχει ποτέ ρητά καταργηθεί……» • «Γίνεται αποδεκτή η παρούσα αριθμ.111/2000 γνωμοδότηση μόνο ως προς τις παραγράφους IV: α, β και γ» από τον υπουργού Γεωργίας κ. Γ. Ανωμερίτη
2001		

16 Οκτωβρίου 2001	Ιδιωτικό Συμφωνητικό (συμβολαιογραφική πράξη) μεταξύ Ιεράς Μονής και Συνεταιρισμού της Λίμνης Βιστωνίδας	• Ο Συνεταιρισμός δηλώνει πως δεν αποκτά εμπράγματα δικαιώματα εξαιτίας του συμβολαίου του έτους 1948
23 Οκτωβρίου 2001	Αγωγή Ιεράς Μονής Βατοπεδίου κατά Δήμου Αβδήρων	• Αίτημα: Προεκδίκαση καταπατηθεισών εκτάσεων υπέρ της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου
21 Νοεμβρίου 2001	Συμβιβαστική Επίλυση της Διαφοράς (ομόφωνη απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Αβδήρων)	• Ο Δήμος Αβδήρων επιστρέφει στην κυριότητα της Μονής έκταση 2047 στρεμμάτων που είχε αγοράσει από Τούρκους καταπατητές. Μεταγραφή της συμφωνίας στο Υποθ. Ξάνθης στις 22-4-2002
2002		
18 Ιουλίου 2002	Η υπ' αριθμ. 17/18.7.2002 Γνωμοδότηση του Γνωμοδοτικού Συμβούλιου του Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών που υπογράφηκε από τον Πρόεδρο κ. Διονυσόπουλο με εισηγητή τον κ. Δέτση	• Γνωμοδοτεί: «υπέρ της μη προβολής δικαιωμάτων κυριότητας του Ελληνικού δημοσίου επί των τοπογραφημένων παραλίμνιων εκτάσεων, εμβαδού 25.000 στρεμμάτων και των δύο νησίδων Αγίου Νικολάου και Παναγίας Παντανάσσης στη λίμνη Μπουρού περιοχής Ν. Ξάνθης, ανηκουσών τούτων εξ ολοκλήρου στην Ιερά Μονή Βατοπεδίου του Αγίου Όρους, όπως αυτές απεικονίζονται στο από 12-2001 τοπογραφικό διάγραμμα του τοπογράφου μηχανικού Δημητρίου Βασιλειάδη»
5 Αυγούστου 2002	Η Υπ' αριθμ. 1064538/5928/Α0010 Υπουργική Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών με θέμα «Αποδοχή της 17/2002 γνωμοδότησης του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας» που υπογράφηκε από τον υφυπουργό Οικονομικών κ. Φωτιάδη	• «Αποδεχόμαστε στο σύνολο της την από 17/18.7.2002 γνωμοδότηση του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας με την οποία έκανε ομόφωνα δεκτό υπέρ της μη προβολής δικαιωμάτων κυριότητας του Ελληνικού δημοσίου επί των τοπογραφημένων παραλίμνιων εκτάσεων, εμβαδού 25.000 στρεμμάτων και των δύο νησίδων Αγίου Νικολάου και Παναγίας Παντανάσσης στη λίμνη Μπουρού περιοχής Ροδόπης και κατά μικρότερο τμήμα του Ν.Ξάνθης, ανηκουσών τούτων εξ ολοκλήρου στην Ιερά Μονή Βατοπεδίου του Αγίου Όρους, όπως αυτές απεικονίζονται στο από 12-2001 τοπογραφικό διάγραμμα του τοπογράφου μηχανικού Δημητρίου Βασιλειάδη, και για τους λόγους που αναφέρονται σε αυτή»
10 Σεπτεμβρίου 2002	Εγγραφο Ηγούμενου Εφραίμ προς Τμήμα Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας Υπ. Οικονομικών (αριθμ. Πρωτ.: 808/09.03.2001)	• Αίτημα να αναγνωρισθεί η κυριότητα της ΙΜΒ επί της λίμνης Βιστωνίδας
28 Νοεμβρίου 2002	Γνωμοδότηση 46/2002 (Εισήγηση Δέτση) του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών	• Εντυπωσιακή η μη αναφορά στα στοιχεία που στοιχειοθετούν κυριότητα Δημοσίου: «Μη προβολή δικαιώματος του Δημοσίου για κυριότητα της λίμνης Βιστωνίδας, των οχθών αυτής, όποιας έκτασης και αν είναι αυτή»
2003		
15 Ιανουαρίου 2003	Αγωγή της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου κατά Ελληνικού Δημοσίου ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ροδόπης (αριθμ. κατάθ. 141/1Π12/21.1.2003)	• Αίτημα: «Να αναγνωρισθεί με την απόφαση που θα εκδοθεί η κυριότητα μου στην περιγραφόμενη πιο πάνω έκταση. Στο σύνολο της η έκταση αυτή περικλείει τη λίμνη Βιστωνίδα...Η επίδικη έκταση περιλαμβάνει και τις νησίδες όπου και ο Ι. Ναός Αγίου Νικολάου και η Παναγία η Παντανάσσα…»
4 Απριλίου 2003	Προσφυγή της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου ενώπιον	• Αίτημα: «να αναγνωρισθεί η κυριότητα της ΙΜΒ σε έκταση που ευρίσκεται στον νομό Ξάνθης

	του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ξάνθης κατά του Ελληνικού Δημοσίου και της με αριθμ. 1/2003 απόφασης της Επιτροπής Απαλλοτριώσεων της Διεύθυνσης Γεωργίας Ξάνθης.	με εμβαδόν 1.924,365 στρέμματα και να γίνει δεκτή η αίτηση της Μονής για ανταλλαγή-αντικατάσταση των εκτάσεων που της ανήκουν και έχουν δοθεί σε ακτήμονες»
4 Ιουνίου 2003	Η Υπ' αριθμ. 1051266/10611/Α0010 Υπουργική Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών με θέμα: «Αποδοχή της αρ.46/2002 γνωμοδότηση του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας» που υπογράφηκε από τον υφ. Οικονομικών κ. Φωτιάδη	• «Αποδεχόμαστε στο σύνολο της την αριθμ. 46/2002 γνωμοδότηση του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας με την οποία γνωμοδότησε υπέρ της μη προβολής δικαιωμάτων κυριότητας του Ελληνικού δημοσίου επί της λίμνης Βιστωνίδος, των όχθων αυτής στους Νομούς Ξάνθης και Ροδόπης, όποιας έκτασης και αν είναι αυτή, ανηκούσης εξ ολοκλήρου στην Ιερά Μονή Βατοπεδίου του Αγίου Όρους»
25 Ιουνίου 2003	Το από 25 Ιουνίου Πρωτόκολλο παραλαβής παράδοσης που κατατέθηκε στις 31-12-03 μεταξύ της Κτηματικής Υπηρεσίας του Δημοσίου και της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου	• Η Μονή παρέλαβε «την λιμνοθάλασσα Βιστωνίδα (ή διαφορετικά λίμνη Μπουρού-ιχθυοτροφείου Αγίων Θεοδώρων (σημερινό Αγίου Νικολάου)-Νταλιάνι) μετά των όχθων αυτής στο Ν. Ξάνθης, όποιας έκτασης και αν είναι αυτή, επειδή ανήκει εξ' ολοκλήρου στην Ιερά Μονή Βατοπεδίου Αγίου Όρους, του Δημοσίου μη δυναμένου να προβάλει δικαιώματα κυριότητας επ' αυτής, σύμφωνα με την ανωτέρω γνωμοδότηση του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας και τη σχετική Υπουργική Απόφαση»
22 Ιουλίου 2003	Αίτηση Δ/νση αγροτικής ανάπτυξης προς Υ. Γεωργίας για αποστολή στοιχείων για προετοιμασία δίκης	• Ιδίως στοιχεία που αφορούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς για τις επίδικες εκτάσεις από το Οθωμανικό κράτος στο Ελληνικό Κράτος
19 Σεπτεμβρίου 2003	Το υπ. αριθμ 11279/22.07.2003 έγγραφο της Διεύθυνσης Πολιτικής Γης του Υπ. Γεωργίας με θέμα «Διεκδίκηση εκτάσεων από την Ι. Μονή Βατοπεδίου Αγ. Όρους» που υπογράφηκε από την διευθύντρια κα Μαντέλη	• «…Διεκδικούμενες εκτάσεις έχουν περιέλθει στην κυριότητα του Δημοσίου και στη συνέχεια περιήλθαν στην κυριότητα των αποκαθισταμένων…» • «απωλέσθη κάθε δικαίωμα νομής και κατοχής, της Μονής επί των διεκδικούμενων εκτάσεων σχεδόν 80 χρόνια στην πενταετή παραγραφή και το δικαίωμα της Μονής για την απόληψη της αποζημίωσης»
14 Οκτωβρίου 2003	Κατάθεση Προτάσεων από το Ελληνικό Δημόσιο σχετικά με την αγωγή της 15-01-2003 αναφορικά με την αναγνώριση της κυριότητας της ΙΜΒ σε εκτάσεις στους νομους Ροδόπης και Ξάνθης	• Δεν ισχύουν οι κατατεθείσες κατά την δικάσιμο 15-1-2003 προτάσεις της ΙΜΒ • Οι τίτλοι που κατέχει η ΙΜΒ είναι έγκυροι • Το ιδιοκτησιακό καθεστώς της ΙΜΒ έχει αναγνωρισθεί από το Δημόσιο με Γνωμοδοτήσεις του ΝΣΚ που έγιναν αποδεκτές από τον Υπουργό
22 Οκτωβρίου 2003	Το από 22.10.03 έγγραφο του Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου Ξάνθης Αθανασίου Ξυνίδη προς τον Υφυπουργό Οικονομικών Απόστολο Φωτιάδη. Θέμα: «Αμφισβήτηση τίτλων κυριότητος Ι.Μ.Βατοπεδίου»	Αιτιολόγηση γιατί δεν ευσταθούν τα επιχειρήματα της ΙΜΒ: • Σε όλα τα δικόγραφα και υπομνήματα της Μονής μέχρι πρόσφατα διεκδικείτο και αναφερόταν η λίμνη Μπουρού και το ιχθυοτροφείο. Μετέπειτα επινόηση αποτελεί «και η όλη γύρω περιοχή» • Συνεπώς τα χρυσόβουλα δεν αφορούν παραλίμνιες εκτάσεις. • Η Ι.Μ παρέθεσε επιλεκτικά κάποιες Πατριαρχικές Επιστολές ώστε να στηρίξει το περιβόητο «πέριξ αυτής περιοχή» • Το κατοχικό ΠΔ 271/1941 (ΦΕΚ Α 234) ουδέποτε κυρώθηκε νομοτύπως και ως εκ τούτου δεν παράγει έννομα αποτελέσματα

23 Οκτωβρίου 2003	Πρόσθετη Παρέμβαση του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Ξάνθης κατά της IMB και υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου σχετικά με την αγωγή της 15.01.2003 ενώπιον του Πολ.Πρωτ. Ροδόπης	• Αίτημα: να γίνουν δεκτές οι προτάσεις, ενστάσεις και ισχυρισμοί του Ελληνικού Δημοσίου περί απόρριψης της αγωγής της IMB
30 Οκτωβρίου 2003	Η υπ' αριθμ. 9983/30.10.2003 Υπουργική Απόφαση του Υπ. Οικονομικών προς το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας που υπογράφηκε από τον Υφυπουργό κ. Φωτιάδη με θέμα «Αναπομπή για επαναξέταση των υπ. αριθμ 26/1998, 17/2002 και 46/2002 Γνωμοδοτήσεων του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας»	• Προκειμένου «να επανεξετάσετε την κρινόμενη υπόθεση κάτω από το πρίσμα των προσκομισθέντων νέων στοιχείων»
31 Οκτωβρίου 2003	Πρόσθετη Παρέμβαση τοπικών Φορέων του Νομού Ξάνθης κατά της IMB και υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου σχετικά με την αγωγή της 15-1-2003 ενώπιον του Πολ.Πρωτ. Ροδόπης	• Αίτημα: να γίνουν δεκτές οι προτάσεις, ενστάσεις και ισχυρισμοί του Ελληνικού Δημοσίου, περί απόρριψης της αγωγής της IMB
2 Νοεμβρίου 2003	Πρόσθετη Παρέμβαση των βουλευτών του Νομού Ξάνθης Π. Σγουρίδη, Σ. Στολίδη, Α. Κοντού και Α. Ξυνίδη Προέδρου του ΔΣ Ξάνθης κατά της IMB και υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου σχετικά με την αγωγή της 15-1-2003 ενώπιον του Πολ.Πρωτ. Ροδόπης	• Αίτημα: να γίνουν δεκτές οι προτάσεις, ενστάσεις και ισχυρισμοί του Ελληνικού Δημοσίου, περί απόρριψης της αγωγής της IMB
05 Νοεμβρίου 2003	Συζητείται η από 15-1-2003 αγωγή της IMB κατά του Ελ. Δημοσίου ενώπιον του Πολ. Πρωτ. Ροδόπης. Πρακτικά Συνεδρίασης Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ροδόπης και γνώμη μειοψηφία της Προέδρου του Δικαστηρίου Μαρίας Ψάλτη	• Το δικαστήριο επιφυλάχθηκε να αποφασίσει. • Η Πρόεδρος του Δικαστηρίου, που μειοψήφισε, θεωρούσε ότι η αγωγή πρέπει να γίνει στο σύνολό της δεκτή
21 Νοεμβρίου 2003	Το υπ. αριθμ 3614/21.11.2003 έγγραφο του Υπ. Πολιτισμού που υπογράφηκε από τον Προϊστάμενο της 12ης Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κα Τσουρή	Με την οποία εισηγείται • «Να ζητήσει το Υπουργείο Πολιτισμού από το Υπουργείο Οικονομικών την ανάκληση των 3 υπουργικών αποφάσεων περί της μη προβολής δικαιωμάτων κυριότητος του Ελληνικού Δημοσίου επί των επίμαχων περιοχών» • Να ζητήσει το Υπουργείο Πολιτισμού από το Υπουργείο Οικονομικών να προσκομισθούν εκ μέρους του Υπουργείου Πολιτισμού νέα στοιχεία στο Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Δημοσίων κτημάτων και ΑΠ. Έτσι θα προστατευτούν επαρκώς οι ανωτέρω αρχαιολογικοί χώροι»
2004		

28 Ιανουαρίου 2004	Η με αριθμ. Πρωτοκόλλου 1087/9.2.2004 Επιστολή του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Ξάνθης κ. Παντελεήμονος προς Εισαγγελέα Αρείου Πάγου κ. Λινό (Καταγγελία – Αναφορά)	Στο οποίο σημειώνεται: • Οι Κύπριοι πατέρες ήρθαν σαν κατακτητές στην περιοχή με έναν αλαζονικό τρόπο • Ο Προϊστάμενος της Κτηματικπής Υπηρεσίας Ξάνθης πνευματικοπαίδι του ηγουμένου, παραδίδει σαν να είναι αμπελοχώραφα του πατέρα του την παραλίμνια περιοχή, εκτάσεις που κατέχουν οι αγρότες της περιοχής, παραλίμνιες εκτάσεις, αλσύλια, αρχαιολογικούς χώρους, οικισμούς και απορεί πώς ακόμη δεν έκανε παρέμβαση η Εισαγγελική Αρχή • Η υπόθεση είναι σοβαρή και απαιτεί ανάλογη αντιμετώπιση και θα πρέπει να ζητηθούν ευθύνες από τον προϊστάμενο της Κτηματικής μέχρι τον αρμόδιο Υφυπουργό πριν ξεσπάσει σκάνδαλο διότι οι μαρτυρίες στις οποίες στηρίχθηκαν είναι δύο μόνο ανθρώπων εκ των οποίων ο ένας είναι διαχειριστής της μονής στη Ξάνθη και ο άλλος πατέρας ενός μοναχού που μονάζει στο Βατοπαίδι
21 Απριλίου 2004	Διάσκεψη του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ροδοπης και έκδοση απόφασης – εκκρεμεί η δημοσίευση η οποία γίνεται το 2008	• Όπως γίνεται παγίως δεκτό από τη νομολογία (ΠολΠρωτΛασιθ 148/2003, Αρμ 2004, 247, ΕφΑθ 3286/1991, ΝοΒ 1991, 932, ΕφΑθ 352/1971, Αρμ 25, 590 αλλά και ΕφΑθ 8862/2000, Δνη 2002, 846, ΕφΑθ 9289/1992, Αρμ 1993, 156) στην συνήθη στη δικαστηριακή πρακτική περίπτωση, αν οι διάδικοι από κοινού δηλώσουν ότι δεν επιθυμούν την έκδοση αποφάσεως, είτε αμέσως μετά το πέρας της συζητήσεως, είτε και μεταγενέστερα, μέχρι την έκδοση απόφασης, ο δικαστής απέχει από την έκδοση απόφασης, οπότε θεωρείται ότι δεν εχώρησε συζήτηση της υποθέσεως. Στην περίπτωση της δήλωσης των διαδίκων περί μη εκδόσεως αποφάσεως, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις για τη ματαίωση της συζήτησης. Επομένως και στην περίπτωση της μη έκδοσης απόφασης λόγω κοινής δήλωσης των διαδίκων, διατηρείται η εκκρεμοδικία και μπορούν οι διάδικοι να επαναφέρουν την αγωγή προς συζήτηση με κλήση, η οποία κατατίθεται στο Δικαστήριο, που ορίζει δικάσιμο και επιδίδεται στον αντίδικο του επισπεύδοντος τη συζήτηση. Στην προκείμενη περίπτωση, η δήλωση των διαδίκων περί μη εκδόσεως αποφάσεως έγινε πριν από την έκδοση απόφασης. Όπως έχει κατατεθεί ενώπιον του διενεργούντος προκαταρκτική εξέταση Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου κ. Αναστασίου Κανελλόπουλου, τόσο από την Εισηγήτρια κ. Σακάλογλου, όσο και από την Πρόεδρο του Δικαστηρίου κ. Ψάλτη, έγινε διάσκεψη περί τα τέλη Απριλίου 2004, κατά την οποία με την άποψη της κ. Εισηγήτριας συμφώνησε ο τρίτος δικαστής κ. Γιοβανόπουλος, μειοψήφησε δε η Πρόεδρος κ. Ψάλτη. Η κ. Εισηγήτρια παρέδωσε την Εισήγησή της και το φάκελο της δικογραφίας στην κ. Πρόεδρο, πάντα σύμφωνα με τις καταθέσεις τους, η Πρόεδρος δε θα διατύπωνε την άποψή της ως μειοψηφία, ώστε να δημοσιευθεί στη συνέχεια η απόφαση. Τούτο όμως δεν συνέβη γιατί μεσολάβησε την 25-6-2004 η κοινή δήλωση των διαδίκων περί μη εκδόσεως αποφάσεως.
5 Μαϊου 2004	Απάντηση Τατούλη, Υπ. Πολιτισμού σε Δραγασάκη	• Με υπ. Αρ. Έγγραφο 12ης εφορίας Βυζαντινών & Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων, έχει ξεκινήσει η διαδικασία αναοριοθέτησης αρχαιολογικών χώρων στο περιβάλλον λίμνης Βιστωνίδας. Καμία ρύθμιση ιδιοκτησιακού καθεστώτος των χώρων
6 Μαϊου 2004	Αναφορά Προέδρου Εφετών Θράκης σε Εισ. ΑΠ σχετικά με καθυστερήσεις δημοσιεύσεων	• Αιτιολογημένη η εκκρεμότητα της Πρωτοδίκη Γ. Σακάλογλου, καθ΄ όσον ολοκληρώθηκε η διάσκεψη, παραδόθηκε η γραπτή εισήγηση και ευρίσκεται στα χέρια της Πρ. Πρωτ. Πολ.

	πολιτικών αποφάσεων	Ροδόπης Μ. Ψάλτη στην οποία εκκρεμεί πλέον η υπόθεση γιά δημοσίευση
20 Μαΐου 2004	Υπ' αριθμ. 26/20.05.2004 –Γνωμοδότηση του Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων και Α.Π. Με θέμα: Ιδιοκτησιακή κατάσταση λίμνης Βιστωνίδας, που υπογράφηκε από τον Πρόεδρο κ. Διονυσόπουλο με εισηγητή τον κ. Δέτση και αποτελεί απάντηση στην επανεξέταση κατόπιν εντολής Φωτιάδη	• Με την οποία: « δεν συντρέχει νόμιμος λόγος ελλείψει νεότερων στοιχείων προς επανεξέταση των ως άνω υπ. αριθμ. 26/3.12.98, 17/18.7.2002 και 46/28.11.2002 Γνωμοδοτήσεων του παρόντος Συμβουλίου» • «Το παρόν Συμβούλιο ύστερα από συζήτηση αποδέχεται ομόφωνα την εισήγηση και γνωμοδοτεί υπέρ αυτής»
2 Ιουνίου 2004	Αίτηση της Μονής Βατοπεδίου προς το Ν.Σ.Κ. με θέμα: «Συναίνεση Δημοσίου στη μη έκδοση απόφασης επί της από 15-1-2003 αγωή της ΙΜΒ κατά του Ελ. Δημοσίου ενώπιον του Πολ. Πρωτ. Ροδόπης»	• «Αιτούμεθα: την έκδοσιν πρακτικού του αρμοδίου τμήματος ή της Ολομέλειας του ΝΣΚ, κατά την κρίσιν Σας, δι' ης να παρέχηται η συναίνεις του Δημοσίου δια την παραίτησιν από το υ δικογράφου και την υποβολήν εις το Δικαστήριο κοινού αιτήματος όπως μη εκδοθή απόφασις, προκειμένου η διαφορά να λυθή καλή τη πίστει»
7 Ιουνίου 2004	Η Υπ' αριθμ. 1046300/3944/Α0010 Υπουργική Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών με θέμα : «Αποδοχή της αρ. 26-4 γνωμοδότησης του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας» που υπογράφηκε από τον Υφυπουργό Οικονομικών Π. Δούκα	• «Αποφασίζουμε: αποδεχόμαστε στο σύνολο της την 26/2004 γνωμοδότηση του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων με την οποία έκανε ομόφωνα δεκτό ότι δεν συντρέχει νόμιμος λόγος επανεξέτασης των υπ. αριθμ. 26/3.12.98, 17/18.7.2002 και 46/28.11.2002 Γνωμοδοτήσεων του παρόντος Συμβουλίου, για τους λόγους που διαλαμβάνονται σ' αυτή»
11 Ιουνίου 2004	Εξουσιοδότηση Ηγούμενου Εφραίμ σε δικηγόρο Ζ. Μεκο	• να υποβάλει μαζί με Πληρεξούσιο Δημοσίου Δ. Χειμώνα κοινή δήλωση γιά μη έκδοση απόφασης γιά την απο 15.01.2003 αγωγή της ΙΜΒ κατά του Ελληνικού Δημοσίου ενώπιον του Πολ. Πρωτ. Ροδόπης
14 Ιουνίου 2004	Η με αριθμ. Πρωτοκόλλου 5162/14.6.2002 εισήγηση προς το Β΄ Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους με θέμα: «έκδοση Πρακτικού με το οποίο να παρέχεται η συναίνεση από κοινού με την Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπεδίου υποβολή δηλώσεως περί μη εκδόσεως αποφάσεως επί της 15-1-2003 και με αύξοντα αριθμό καταθέσεως 141/1Π 12/21.01.2003 αγωγής της αναγνωριστικής κυριότητας κατά του ελληνικού δημοσίου, η οποία συζητήθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Ροδόπης στις 5.11.2003 και δεν έχει εκδοθεί απόφαση» με εισηγητή τον κ. Καποτά	• Με την οποία εισηγείται: «Όπως το Ελληνικό Δημόσιο, αποδεχόμενο το σχετικό αίτημα της Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπεδίου, συναινέσει και συμπράξει στην κατάθεση από κοινού με την Ιερά Μονή δηλώσεως περί μη εκδόσεως αποφάσεως επί της από 15-1-2003 και με αυξ. Αριθμό καταθέσεως 141/1Π 12/21.1.2003 αγωγής της, η οποία συζητήθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Ροδόπης κατά τη δικάσιμο της 5-11-2003»
17 Ιουνίου 2004	Υπ' αρ. 3058 Πρακτικό της υπ' αρ. 47/17.06.2004 συνεδρίασης Ν.Σ.Κ. κατόπιν της από 1-6-2004 αίτησης της Ι.Μ. Βατοπεδίου για μη έκδοση	• «…υπέρ της αποδοχής από το Ελληνικό Δημόσιο του σχετικού αιτήματος της Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπεδίου Αγίου Όρους, συναίνεσης και σύμπραξης αυτού στην κατάθεση από κοινού με την Ιερά Μονή δηλώσεως περί μη εκδόσεως αποφάσεως επί της από 15.01.2003 και με

	δικαστικής απόφασης με την μειοψηφία του Νομικού Συμβούλου κα Κιούση	αύξοντα αριθμό καταθέσεως 141/1Π12/21.01.2003 αγωγής τους, η οποία συζητήθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Ροδόπης, κατά τη δικάσιμο της 05.11.2003…» • «Ο μειοψηφών Νομικός Σύμβουλος Παναγιώτης Κιούσης διετύπωσε την άποψη ότι δεν χωρεί έγκυρα παραίτηση της συζητήσεως, όταν αναμένεται η έκδοση δικαστικής αποφάσεως»
22 Ιουνίου 2004	Έγκριση του Υπ' αριθμ. 3058 Πρακτικό της υπ' αρ. 47/17.06.2004 συνεδρίασης του Ν.Σ.Κ από τον Υφυπουργού Οικονομικών κ. Δούκα σχετικά με την απόφαση για αποδοχή αίτησης και παροχή συναίνεσης για μη έκδοση απόφασης επί της αγωγής Ι.Μ. Βατοπεδίου κατά του Δημοσίου	• Σφραγίδα έγκρισης στο 3058 Πρακτικό του Ν.Σ.Κ.
23 Ιουνίου 2004	Αποστολή του υπ' αριθμ. 3058/2004 Πρακτικού ΝΣΚ στο Δικαστικό Γραφείο Κομοτηνής	• Το με αριθμ. πρωτ. 51927/327104/23.06.2004 έγγραφο του Νομικού Συμβούλου του Υπουργείου Οικονομικών αποστέλλεται με courier, προκειμένου να μην εκδοθεί η απόφαση από το δικαστήριο. • Μη έκδοση απόφασης
25 Ιουνίου 2004	Η από 25.06.2004 με αριθ. Πρωτοκόλλου 192 Κοινή δήλωση Δημοσίου & Μονής ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ροδόπης με δικηγόρους τον κ. Μέκο για την Μονή και τον κ. Χειμώνα ως πληρεξούσιο του Ελληνικού δημοσίου	• Οι υπογράφοντες την παρούσα δήλωση, αφ' ενός μεν Ζαφείρος Κωνσταντίνος Μέκος, Δικηγόρος κάτοικος Κομοτηνής, Λ.Ηρώων 7, πληρεξούσιος Δικηγόρος της εις το Άγιον Όρος Ι.Μ. Μονής Βατοπεδίου, που ενεργεί με την με αριθμ. 329 και πρωτ. 581/9.4.1/11/24.6.2004 εξουσιοδότηση της Ι.Μ.Μ. Βατοπεδίου και αφετέρου ο Διονύσιος Ν. Χειμώνας, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ., ως πληρεξούσιος του Ελληνικού Δημοσίου, που ενεργεί δυνάμει του με αριθμ. 3058/17-6-2004 Πρακτικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, το οποίο νόμιμα εγκρίθηκε την 22-6-2004 από τον Υφυπουργό Οικονομίας και Οικονομικών και διαβιβάσθηκε στο Δικαστικό Γραφείο Κομοτηνής με την αριθμ. πρωτ. 51927/327104/24.6.2004 έγγραφη εντολή του Ν.Σ.Κ., υποβάλλουμε την παρούσα Κοινή Δήλωση, **περί μη εκδόσεως αποφάσεως** επί της από 15-1-2003 και με αυξ. αριθμ. κατάθ. 141/1Π12/21.1.2003 αγωγής της Μονής κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που συζητήθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Ροδόπης την 5-11-2003, χωρίς μέχρι σήμερα να έχει εκδοθεί απόφαση • Συνημμένα υποβάλλονται τα ως άνω έγγραφα
25 Ιουνίου 2004	Απόφαση Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ροδόπης σχετικά με τις πρόσθετες παρεμβάσεις φορέων υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου και κατά της αγωγής της ΙΜΒ της 21-1-2003	• Το δικαστήριο απέρριψε τις πρόσθετες παρεμβάσεις ως απαράδεκτες αφού η κύρια αγωγή συζητήθηκε σε προγενέστερη δικάσιμο και πλέον δεν εκκρεμεί ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου
10 Ιουλίου 2004	Το από 27-10 Ιουλίου 2004 έγγραφο της Ι.Μ. Βατοπεδίου προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Τσιτουρίδη με θέμα: «την ανταλλαγή των εκτάσεων με όσες περιλαμβάνονται στα όρια του από 25-10-2002 τοπογραφικού διαγράμματος του τοπογράφου μηχανικού Δημητρίου Βασιλειάδη…»	• Στο έγγραφο σημειώνεται με χειρόγραφη σημείωση υπουργού: «κ. Αλιφακιώτη να προχωρήσουμε στην διευθέτηση του θέματος. Ενημέρωσε με. • σύμβαση, must • Νομοθετικό διάταγμα, γνωμοδοτήσεις, Πολιτική βούληση

14 Ιουλίου 2004	Το από 14-7-2004 έγγραφο των Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ροδόπης, Αλεξανδρούπολης και Ξάνθης προς τον Υφυπουργό Οικονομικών, κ. Πέτρο Δούκα	• «Πριν από οποιαδήποτε λήψη απόφασης αναφορικά με την μη προβολής δικαιωμάτων ιδιοκτησίας εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου επί της Λίμνης Βιστωνίδας και των οχθών αυτής υπερ της ΙΜΒ να ακουσθούν οι απόψεις των Δικηγορικών Συλλόγων»
15 Ιουλίου 2004	Το υπ. αριθμ. 7197 από 14-07-2004 έγγραφο των Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ροδόπης, Αλεξανδρούπολης και Ξάνθης προς τον Υφυπουργό Οικονομικών, κ. Πέτρο Δούκα με το οποίο κοινοποιείται το υπόμνημα στον Πρωθυπουργό	• Επί του εγγράφου χειρόγραφη μνεία και μονογραφή από το γραφείο του Πρωθυπουργού: «έγινε μνεία σε τηλεφωνική επικοινωνία με τον κ. Δούκα» • Κατατέθηκε στην εξεταστική επιτροπή από τον διευθυντή του Πολιτικού γραφείου του πρώην Πρωθυπουργού κ. Αγγέλου
6 Αυγούστου 2004	Παραίτηση της ΙΜΒ και από δικόγραφο της από 15-1-2003 αγωή της ΙΜΒ κατά του Ελ. Δημοσίου ενώπιον του Πολ. Πρωτ. Ροδόπης	• Επειδή στις 25.06.2004 ο εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου και η ΙΜΒ πριν από την έκδοση απόφασης επί της αγωγής της Μονής της 15-1-2003 υπεβαλλαν κοινή δήλωση περί μη έκδοσης απόφασης που καταχωρήθηκε στο Πινάκιο της υπόθεσης, η ΙΜΒ παραιτείται και από το δικόγραφο της από 15.01.2003 αγωγής της
7 Αυγούστου 2004	Όπως προκύπτει από τα πρακτικά της προανακριτικής επιτροπής κατατίθεται στην κατάθεση του πρ. Υπ. Επικρατείας κ. Ρουσόπουλου ότι έγινε συνάντηση Παυλίδη, Μητροπολίτη Παντελεήμονα με Ρουσόπουλο	• Αναγνώριση εκ μέρους του κ. Ρουσόπουλου των δικαιωμάτων της ΙΜ επί της λίμνης Βιστωνίδας
6 Σεπτεμβρίου 2004	Όπως προκύπτει από τα πρακτικά της προανακριτικής επιτροπής κατατίθεται στην κατάθεση του κ. Ρουσόπουλου ότι έγινε Συνάντηση εκπροσώπων φορέων στο γραφείο του Υπουργού Επικρατείας (Θ. Ρουσόπουλου) με συμμετοχή Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης (Αλ. Κοντού)	• Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο γραφείο του στη Ζαλοκώστα • Ο κ. Ρουσόπουλος διατείνεται ότι διήρκεσε 10 λεπτά και ότι όταν άκουσε τα προβλήματα τον φορέων δήλωσε αναρμόδιος και τους παρέπεμψε στον τότε υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Μπασιάκο
9 Δεκεμβρίου 2004	Υπ' αριθμ. 15/09.12.2004 Γνωμοδότηση του ΝΣΚ Δ' τμήματος που υπογράφηκε από τον κ. Κρόμπα με εισηγητή τον κ. Μπότσιο με ερωτήματα περί ύπαρξης ή μη κωλύματος για την έκδοση Υπ. Απόφασης περί ανταλλαγής παραλιμνίων εκτάσεων με άλλες εκτός των Νομών Ξάνθης & Ροδόπης	• «Δύναται να αναθέσει στην Κτηματική Εταιρία Δημοσίου σύμφωνα με τις διατάξεις των περ.β και δ της παρ.1 του άρθρου 2 του Ν.173/79 την ανταλλαγή εκείνων εκ των παραλίμνιων εκτάσεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με άλλες εκτός των νομών Ξάνθης και Ροδόπης δεδομένης της αρμοδιότητας για ανταλλαγή της λίμνης Βιστωνίδας στο Υπουργείο Οικονομικών»
2005		
25 Ιανουαρίου 2005	Η Υπ' αριθμ. 3.822/2005 Υπουργική Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Μπασιάκου μετά από γνωμοδότηση Μπόσιου	• «Αναθέτουμε στην Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου τη διαδικασία ανταλλαγής των κείμενων ακινήτων στους νομούς Ξάνθης και Ροδόπης αρμοδιότητος του υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με άλλα ακίνητα εκτός των νομών Ξάνθης και Ροδόπης αρμοδιότητας του υπ.

		Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων εκτός αν αποφασίσει το Δ.Σ της ΚΕΔ την ανταλλαγή με ακίνητα άλλων φορέων» • Σύμφωνα με την υπ. αριθμ. 374/25.01.05 γνωμοδότηση του νομικού Συμβούλου κ. Μπότσιου κατά παράβαση καθήκοντος και καθ' υπέρβαση εξουσίας γνωμοδότησε τη μη δημοσίευση της διαδικασίας ανταλλαγής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
25 Ιανουαρίου 2005	Γνωμοδοτικό σημείωμα Νομικού Συμβούλου Υπ. Αγρ. Αν. Χρ. Μπότσιου σχετικά με την μη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της υπ. αριθμ. 3.822/25.01.2005 Υπουργικής απόφασης	• Η Υπ. Απόφαση δεν χρήζει δημοσιεύσεως σε ΦΕΚ διότι αυτή όπως και οι σε εκτέλεσή της πράξεις της ΚΕΔ αφορούν διαχείριση περιουσίας του Δημοσίου και ως εκ τούτου δεν φέρει τα χαρακτηριστικά εκτελεστής διοικητικής πράξης ούτε δι΄ αυτής τίθενται κανόνες δικαίου
21 Δεκεμβρίου 2005	2195/21.12.2005 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Τα δημόσια ακίνητα στις περιοχές ΚΑΡΔΙΑ, ΡΑΙΔΕΣΤΟΣ, ΠΑΝΟΡΑΜΑ, ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟ ανταλλάχθηκαν με τις περιοχές Α1& Α2 των παραλιμνίων εκτάσεων της λίμνης Βιστωνίδας συνολικού εμβαδού 22.049,982 τ.μ. που βρίσκονται στο Νομό Ροδόπης.(Τοπ. διάγραμα το από 24-10-2005 Ν. Κιάκα)
21 Δεκεμβρίου 2005	2196/21.12.2005 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Τα δημόσια ακίνητα στις περιοχές ΚΑΡΔΙΑ, ΡΑΙΔΕΣΤΟΣ ανταλλάχθηκαν με την περιοχή Α των παραλιμνίων εκτάσεων της λίμνης Βιστωνίδας συνολικού εμβαδού 2.950.988 τ.μ. που βρίσκονται στο Νομό Ξάνθης.(Τοπ. διάγραμα το από 24-10-2005 Ν. Κιάκα)
2006		
8 Μαρτίου 2006	Δελτίο Τύπου Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης Ε. Μπασιάκου	• Ολοκληρώθηκε με επιτυχία η διαδικασία ανταλλαγής μεταξύ ΚΕΔ και ΙΜΒ έκτασης 25.000 στρεμμάτων των Νομών Ροδόπης και Ξάνθης με αντίστοιχες δημόσιες εκτάσεις περιοχών εκτός Θράκης • Δόθηκε λύση μετά από συντονισμένους κυβερνητικούς χειρισμούς σε θέματα που αποτέλεσαν αιτία κοινωνικής έντασης στην περιοχή
9 Μαρτίου 2006	Έγγραφο με αριθμ. 92 του Προέδρου της ΚΕΔ Γ. Ξηραδάκη προς Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Ε. Μπασιάκο	• Ζητείται η γνώμη του Υπουργού αν το Υπουργείο ενδιαφέρεται γιά την αποκλειστική διαχείριση της Λίμνης Βιστωνίδας
22 Μαρτίου 2006	Έγγραφο Γ.Γ. Υπουργείου Αγρ. Ανάπτυξης Κ. Σκιαδά σε Πρόεδρο ΚΕΔ Γ. Ξηραδάκη, με θέμα την μεταβίβαση κυριότητας της Λίμνης Βιστωνίδας στο Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης	• Μετά από τις υπ. αριθμ. 26/3.12.1998, 17/18.07.2002 και 46/28.11.2002 Γνωμοδοτήσεις του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου που αναγνώρισαν την κυριότητα της ΙΒΜ στις νησίδες Αντα-Μπουρού, Αγ. Νικολάου και Παναγίας Παντάνασσας, των παραλίμνιων εκτάσεων και της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνι και των οχθών αυτής, και αφού ολοκληρώθηκαν οι ανταλλαγές των παραλιμνίων εκτάσεων • Δίδεται σύμφωνη γνώμη ώστε να μεταβιβαστεί η κυριότητα της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιανι από την ΙΜΒ, ώστε το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης να έχει την αποκλειστική εκμετάλλευση και διαχείριση αυτής

5 Απριλίου 2006	Ενημερωτικό σημείωμα Προϊσταμένου Γ.Δ. Αλιείας Α. Παλαιοκώστα σε Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης Ε. Μπασιάκο σχετικά με την εκμετάλλευση τηε λίμνης Βιστωνίδας	• Η λίμνη έχει μικρή παραγωγικότητα ψαριών που θα μπρούσε να τριπλασιαστεί με καλύτερη διαχείρηση και υποδομές • Σημασία έχει και ο κοινωνικός χαρακτήρας της απασχόλησης μέσω του αλιευτικού Συνεταιρισμού των κατοίκων της περιοχής • Η εκμετάλλευση της λίμνης Βιστωνίδας από το Ελληνικο Δημόσιο νρίνεται σκόπιμη και για το δημόσιο συμφέρον
13 Απριλίου 2006	Έγγραφο Γ.Γ. Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης Κ. Σκιαδά προς πρόεδρο ΚΕΔ (αριθμ. Πρωτ, 6528) με θέμα την εκμετάλλευση της λίμνης Βιστωνίδας από Ελληνικό Δημόσιο	• Λόγοι δημοσίου συμφέροντος δικαιολογούν τη μεταβίβαση της λίμνης Βιστωνίδας στο Ελληνικό Δημόσιο.
12 Απριλίου 2006	2335/12.4.2006 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Τα δημόσια ακίνητα στις περιοχές ΚΑΡΔΙΑ, ΡΑΙΔΕΣΤΟΣ, Ν. ΕΠΙΒΑΤΕΣ αντηλλάγησαν με τα παρακάτω ακίνητα τα οποία είχαν περιέλθει στη Μονή δυνάμει των υπ' αριθ. 2195,2196/21-12-2005 συμβολαίων και τα οποία είχαν πολεοδομικό πρόβλημα • ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟ ΟΤ 98: 492 ΟΤ 102: 503-505, ΟΤ 103: 508-513, ΟΤ 104: 517-518-521-522-523, ΟΤ 107: 537-542-545, ΟΤ 111: 561-562-563-564-565
5 Ιουνίου 2006	Η υπ' αριθμ. 15372/5.6.2006 Κοινή Υπουργική Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων κ. Ε. Μπασιάκου (χειρόγραφη σημείωση επί της απόφασης: άκυρο ισχύει η ΚΥΑ)	• Αναθέτουμε «στην Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου την διαδικασία ανταλλαγής της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη και των παραλίμνιων εκτάσεων αυτής ανηκουσών στην Ιερά Μονή Βατοπεδίου, με διαθέσιμα ακίνητα του Δημοσίου αρμοδιότητας του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων εκτός Νομών Ξάνθης και Ροδόπης που προτείνονται από τη διεύθυνση Πολιτικής γης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αφού προηγουμένως εγκριθούν από τον Γενικό Γραμματέα του ιδίου Υπουργείου»
6 Ιουνίου 2006	Γνωμοδότηση Ν. Συμβούλου του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης Χρ. Μπόσιου σχετικά με την διαδικασία ανταλλαγής των ιχθυοτροφόρων υδάτων της λίμνης Βιστωνίδας	• Η ανταλλαγή μπορεί να γίνει από την ΚΕΔ διότι αυτή έχει σκοπό την εξασφάλιση ακινήτου (στην έννοια του οποίου περιλαμβάνεται και η λίμνη) για την μελλοντική εκτέλεση έργων καθώς και για την προστασία πόρων και του περιβάλλοντος
26 Ιουλίου 2006	ΚΥΑ Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Οικονομίας Π. Δούκα/Ε. Μπασιάκου (αριθμ. Πρωτ. 1665)	• Ανάθεση σε ΚΕΔ της διαδικασίας ανταλλαγής της λίμνης Βιστωνίδας και των παραλίμνιων εκτάσεων αυτής με διαθέσιμα ακίνητα του Δημοσίου που θα προτείνονται από την Διεύθυνση Πολιτικής Γης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης • Η αξία των ανταλασσομένων ακινήτων θα καθορισθεί από το Σώμα Ορκωτών Εκτιμητών • Η ΚΥΑ δέν εκδόθηκε κατόπιν εισήγησης της Δ/νσης Πολιτικής Γης και ως εκ τούτου δεν έχει καταχωρηθεί στο πρωτόκολλό της (έγγραφο της 16.6.2010 αρ. Πρωτ. 2521 από Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης)
5 Σεπτεμβρίου 2006	Έκθεση Εκτίμησης του Σώματος Ορκωτών Λογιστών με αντικείμενο τη λίμνη Βιστωνίδα και τη λίμνη Νταλιάνη, που ζητήθηκε από την ΙΜΒ	• Εκτίμηση € 46.860.000. Η αποτίμηση της αξίας πραγματοποιήθηκε με βάση την προβλεπόμενη αλιευτική παραγωγή. Για αυτόν τον λόγο προσελήφθη σαν Σύμβουλος ο Ιχθυολόγος Βασίλειος Αναστασίου ο οποίος συνέταξε για λογαριασμό του ΣΟΕ «Μελέτη Αλιευτικής Διαχείρισης του

	(αρ.φ.21.11/1/6726/5.9.2006)	Συστήματος Βιστωνίδας». Από € 18.000 ετήσιο πρόσοδο η μελέτη του κ. Αναστασίου κατασκευάζει διαδικασία υπολογισμού απόδοσης € 8.000.000 ετησίως χωρίς τεκμηρίωση και χωρίς να λαμβάνει υπ΄όψη ότι η περιοχή προστατεύεται από τις συνθήκες Ramsar και Natura γεγονός που δεν επιτρέπει εμπορικές παρεμβάσεις στην περιοχή
27 Δεκεμβρίου 2006	Έγγραφο της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου προς τον Πρόεδρο της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου (Κ.Ε.Δ.), με θέμα την εξεύρεση ακινήτου, το οποίο διεβιβάσθη από τον Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο της Εταιρείας, σε απάντηση του υπ' αριθμ. 54/9.3.2010 εγγράφου του Προέδρου της Εξεταστικής Επιτροπής.	Το έγγραφο αναφέρει: • η Μονή ενδιαφέρεται για την εξεύρεση ακινήτου κατάλληλου να στεγάσει τις ανάγκες του υπό σύσταση ινστιτούτου «Άγιος Μάξιμος Ο Γραικός» καθώς και του συστηθησόμενου Βατοπεδινού ιδρύματος «Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς» στον Ν. Αττικής επιφάνειας 20.000 τ.μ • Η Μονή ζητεί να βρεθεί το ακίνητο όσο το δυνατόν γρηγορότερα.
2007		
9 Φεβρουαρίου 2007	Απόφαση Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας Σ. Τσιτουρίδη σχετικά με την συγκρότηση Συμβουλευτικής Επιτροπής για θέματα που αφορούν την παραλαβή των έργων της ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ Α.Ε.	• Η Συμβουλευτική Επιτροπή πρέπει να παραδώσει στιν Υπουργό Απασχόλησης αιτιολογημένη έκθεση για τις εργασίες που πρέπει να γίνουν για να υποστηριχθεί η τεχνική και λειτουργική αρτιότητα του έργου • Η Επιτροπή πρέπει να ολοκληρώσει τις εργασίες της μέχρι τις 20-3-2007
8 Μαρτίου 2007	«Δήλωση Πραγματικού Δικαιούχου» Αθου Κοιρανίδη στην Marfin Egnatia Bank	• Δηλώνεται ότι πραγματικός Δικαιούχος της εταιρίας Rassadel είναι η IMB
16 Μαρτίου 2007	Εκτίμηση του ΣΟΕ σχετικά με την αξία της έκτασης της Ουρανούπολης	• Για 8.608 στρέμματα δόθηκε τιμή € 128 το στρέμμα, δηλαδή € 1,1 εκατ. Η επιτροπή Απαλλοτριώσεων είχε αποφανθεί το έτος 2000 ότι η περιοχή αξίζει από € 7.000 έως € 20.000 το στρέμμα, δηλαδή € 60 εκατ. έως € 170 εκατ. Αν η έκταση μπορούσε να οικοδομηθεί, τότε η εμπορικής της αξία θα ήταν πολλαπλάσια
24 Απριλίου 2007	Υπ' αριθμ. 2520/2007 Γνωμοδότηση του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων προς τον γενικό γραμματέα του Υπ. Αγροτικής ανάπτυξης και Τροφίμων από τον νομικό Σύμβουλο κ. Μπότσιο	• Γνωμοδοτεί: «…εν' όψει των ανωτέρω έχω τη γνώμη ότι τα ακίνητα τα οποία αφορά το υπ.αριθμ. πρωτ. 2266/23.4.2007 έγγραφο της διεύθυνσης Πολικής Γης, και αν ακόμη δεν έχουν καθαρά αγροτικό χαρακτήρα, εφ' όσον παρουσιάζουν μια μορφή δασικής έκτασης, υπάγονται στη ρύθμιση της παρ.2 αρθρ.75 του Ν. 998/79»
26 Απριλίου 2007	2800/26.4.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Τα δημόσια ακίνητα στις περιοχές ΤΡΙΓΛΙΑ, ΣΩΖΟΠΟΛΗ, ΟΥΡΑΝΟΥΠΟΛΗΣ, Ν. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑ, Ν. ΠΛΑΓΙΑ ΤΡΙΓΛΙΑΣ αντηλλάγησαν με ποσοστό 22,982 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας –Νταλιάνη
26 Απριλίου 2007	2801/26.4.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Τα δημόσια ακίνητα στις περιοχές Ν. ΕΠΙΒΑΤΕΣ, Ν. ΑΓΧΙΑΛΟΣ, ΚΑΡΔΙΑ, ΤΡΙΛΟΦΟΣ αντηλλάγησαν με ποσοστό 116,536 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη

26 Απριλίου 2007	2802/26.4.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Τα δημόσια ακίνητα στις περιοχές ΓΟΡΓΟΓΥΡΙ, ΒΛΑΧΑΒΑΣ αντηλλάγησαν με ποσοστό 2,998 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
26 Απριλίου 2007	2803/26.4.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Πρόκειται για το υπ' αριθ 1511θ αγροτεμάχιο του αγροκτήματος Πλαγιάρι Θεσ/νίκης εμβαδού 629.192,00 τ.μ. • Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 93,989 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας Νταλιάνη
27 Απριλίου 2007	2804/27.4.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Τα δημόσια αυτά ακίνητα στην περιοχή ΑΝΩ ΣΧΟΛΑΡΙ αντηλλάγησαν με ποσοστό 22,044 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
9 Μαΐου 2007	2813/9.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Ν. ΡΑΙΔΕΣΤΟΣ Το υπ΄αριθμ. 1649 ακίνητο αγροκτήματος Ραιδεστού (Ε=30.869,00τ.μ). Το υπ΄αριθμ. 1390 ακίνητο αγροκτήματος Ραιδεστού (Ε=14,667,00τ.μ). Το υπ΄αριθμ. 1586ιβ ακίνητο αγροκτήματος Ραιδεστού (Ε=252,664,00τ.μ). Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 29,876 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
9 Μαΐου 2007	2814/9.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ν. ΠΕΛΛΑΣ Τμήμα του υπ' αριθ. 2 ακινήτου του αγροκτήματος Αγ. Αθανασίου (Ε=180.000,00τ.μ.)Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 7,682 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
9 Μαΐου 2007	2815/9.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΟΣ Τα υπ' αριθμ. 282β (Ε=92.962,00τ.μ.) & 283α(Ε=125.626,00τ.μ.) αγροτεμάχια αγροκτήματος Ξηροποπταμού Ιερισσού. Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 5,655 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
9 Μαΐου 2007	2816/9.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• ΑΜΟΥΛΙΑΝΗ Τα υπ' αριθμ. 1153 (Ε=3.998,00τ.μ.), 1302 (Ε=8.750,00τ.μ.) 1284 (Ε=8.696,00τ.μ.) 1292 (Ε=8.750,00τ.μ.)1297 (Ε=18.290,00τ.μ.) 1277 (Ε=4.420,00τ.μ.) 1280 (Ε=9.760,00τ.μ.) 1262 (Ε=8.200,00τ.μ.) αγροτεμάχια αγροκτήματος Αμουλιανής. Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 14,810 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
9 Μαΐου 2007	2817/9.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• ΚΑΡΙΑΝΗ Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ το υπ' αριθμ. 544 ακίνητο του αγροκτήματος Κάριανης (Ε=78.000,00τ.μ.). Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 59,752 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
18 Μαΐου 2007	Υπ' αριθμ. 3225/2007 Γνωμοδότηση του Υπ. Αγροτικής ανάπτυξης και Τροφίμων προς τον γενικό γραμματέα του Υπ. Αγροτικής ανάπτυξης και Τροφίμων από τον νομικό Σύμβουλο κ. Χρ. Μπότσιο με θέμα «αποχαρακτηρισμό δασικών εκτάσεων»	• «ενόψει όλων των ανωτέρω, χωρίς ουδεμία επιφύλαξη έχω τη γνώμη ότι: α) το υπ. αριθμ. 1193 διαθέσιμο ακίνητο έχει χαρακτηρισθεί ως δασική έκταση, β) ο χαρακτηρισμός από την επιτροπή Απαλλοτριώσεων Χαλκιδικής αποκλείει την επανεξέταση της μορφής από οποιοδήποτε άλλο όργανο διοίκησης γ) ότι η ανωτέρω έκταση σύμφωνα με το ως άνω ανεφερθέν γνωμοδοτικό μου έγγραφο, υπάγεται στη ρύθμιση της παρ. 2 αρθρ 75 το Ν.998/79»

22 Μαΐου 2007	2819/22.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Ν. ΠΕΡΑΜΟΣ Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ το υπ' αριθμ. 1771 ακίνητο του αγροκτήματος Ν. Περάμου (Ε=323.987,00τ.μ.). Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 226,272 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
22 Μαΐου 2007	2820/22.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• ΗΡΑΚΛΕΙΤΣΑ Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ τμήμα του υπ' αριθμ. 1280ιστ ακινήτου του αγροκτήματος Ν. Ηρακλείτσας (Ε=320.000,00τ.μ.). Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 211,054 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
22 Μαΐου 2007	2821/22.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• ΛΑΥΡΙΟ Το υπ' αριθμ. 969 ακίνητο συμπληρωματικής οριστικής διανομής του αγροκτήματος Λαυρίου (Ε=148.608,00τ.μ.).Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 11,137 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
22 Μαΐου 2007	2822/22.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ Τμήμα του υπ' αριθμ. 145 ακινήτου του αγροκτήματος Κάτω Σούλι-Λοιμικό Ν. Αττικής (Ε=3.331.088,00τ.μ.). Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 31,384 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
22 Μαΐου 2007	2823/22.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• ΟΥΡΑΝΟΥΠΟΛΗ Τμήμα του υπ' αριθμ. 1193με ακινήτου του αγροκτήματος Προσφόριον (Ουρανούπολης) (Ε=8.608.430,00τ.μ.). Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 23,625 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
22 Μαΐου 2007	2824/22.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• ΑΜΟΥΛΙΑΝΗ Τμήμα του υπ' αριθμ. 1274 ακινήτου του αγροκτήματος Αμουλιανής Ν. Χαλκιδικής (Ε=45.090,00τ.μ.). Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 13,567 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
22 Μαΐου 2007	2825/22.5.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• ΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΣ Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ τμήμα του υπ' αριθμ. 245β ακινήτου του αγροκτήματος Ακροποτάμου (Ε=518.600,00τ.μ.). Τα δημόσια αυτά ακίνητα αντηλλάγησαν με ποσοστό 106,647 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
27 Ιουνίου 2007	Υπ.αριθμ. Φ.32.1/3/7526/27.6.2007 εκτίμηση Σώματος Ορκωτών Εκτιμητών κτιριακών συγκροτημάτων στον οικισμό του Ολυμπιακού Χωριού, στη θέση «Λεκάνες» του Δήμου Αχαρνών.	• Τελική εκτίμηση € 39.500.000
28 Ιουνίου 2007	Υπ. αριθμ. 2621/29.6.2007 συμβολαιογράφου Σταματίας Μαθιουδάκη προσύμφωνο αγοραπωλησίας 4 οικοπέδων μεταξύ της εταιρίας ΕΛΤΡΑΚ Α.Ε.» και της «Επενδυτικής Εταιρίας Ακινήτων Β. Ελλάδος» στην Θέρμη	• Το συμβόλαιο πρέπει να υπογραφεί μέχρι την 28-9-2007

	Θεσσαλονίκης με τίμημα € 5.000.000	
13 Ιουλίου 2007	2874/13.7.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Το συμβόλαιο αυτό διορθώνει το υπ' αριθμ. 2820/22.5.2007 συμβόλαιο γιατί εκ παραδρομής ανεγράφει στο υπ' αριθ. 2820/22.5.2007 συμβόλαιο λανθασμένα ο κωδικός αριθ. Εθνικού Κτηματολογίου (ΚΑΕΚ) του τμήματος του υπ' αριθμ. 1280ιστ ακινήτου αντί του ορθού ΚΑΕΚ που είναι 210431305050/0/0 αγροκτήματος Προσφόριον
13 Ιουλίου 2007	2875/13.7.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Ποσοστό 74,95% του Α.Β.Κ. 206 δημοσίου ακινήτου (ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ). Το ακίνητο αυτό αποτελείται από το Ο.Τ. 1 Ε=20.664,06τ.μ. με επτά (7) κτίρια επ' αυτού συνολικής πραγματοποιούμενης δόμησης 12.681,70τ.μ. & το Ο.Τ. 2 Εμβαδού 19.785,20τ.μ. με εξη (6) κτίρια επ' αυτού συνολικής πραγματοποιούμενης δόμησης 10.865,41τ.μ. • Ανταλλάσονται με τα ακίνητα που περιγράφονται: 1) στο Συμβόλαιο 2825/22.5.2007, 2) στο Συμβόλαιο Συμβόλαιο 2819/22.5.2007, 3) το ακίνητο που περιγράφεται στο Συμβόλαιο 2817/9.5.2007, 4) στο Συμβόλαιο 2804/27.4.2007, 5) στο Συμβόλαιο 2803/26.4.2007, 6) στο Συμβόλαιο 2802/26.4.2007, 7) τα ακίνητα ΤΡΙΓΛΙΑΣ που περιγράφονται στο Συμβόλαιο 2800/26.4.2007, 8) τα ακίνητα που περιγράφονται στο Συμβόλαιο 2801/26.4.2007, τα οποία είχαν περιέλθει στη Μονή εξ ανταλλαγής εκτάσεών της στη Λίμνη Βιστωνίδα με το Ελληνικό Δημόσιο • Ειδικός όρος: Η παράδοση της χρήσης του ανταλλασόμενου κτηριακού συστήματος θα γίνει οπωσδήποτε μέχρι την 15.09.2007
20 Ιουλίου 2007	2883/20.7.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Ποσοστό 25,05% του Α.Β.Κ. 206 δημοσίου ακινήτου (ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ). Το ακίνητο αυτό αποτελείται από το Ο.Τ. 1 Ε=20.664,06τ.μ. με επτά (7) κτίρια επ' αυτού συνολικής πραγματοποιούμενης δόμησης 12.681,70τ.μ. & το Ο.Τ. 2 Εμβαδού 19.785,20τ.μ. με εξη (6) κτίρια επ' αυτού συνολικής πραγματοποιούμενης δόμησης 10.865,41τ.μ. • Με το παρόν συμβόλαιο αντηλλάγη ποσοστό 25,05% του Α.Β.Κ 206 Κ.Υ. Ανατ. Αττικής με τα παρακάτω ακίνητα (πρώην Υ.Α.Α.Τ.) τα οποία είχαν περιέλθει στη Μονή εξ ανταλλαγής εκτάσεών της στη Λίμνη Βιστωνίδα. Συγκεκριμένα με το ακίνητο που περιγράφεται στο υπ' αριθμ. 2820/22.5.2007 Συμβόλαιο και στο υπ 'αριθμ. 2874/13.7.2007 διορθωτικό Συμβόλαιο. • Η αξία του ακινήτου στο Ολυμπιακό χωριό προσδιορίστηκε σε € 9.890.719,00. Η αξία των ακινήτων που αντήλλαξε η ΙΜΒ είχε προσδιοριστεί σε € 9.890.000,00. Η ΙΜΒ πλήρωσε στο Ελληνικό Δημόσιο την διαφορά των € 719,00. Η εκτίμηση της Δ.Ο.Υ. για τα ακίνητα που αντήλλαξε η ΙΜΒ ήταν € 4.528.575,96. • Ειδικός όρος: να παραδοθεί το ακίνητο στην ΙΜΒ μέχρι την 15.9.2007
2 Αυγούστου 2007	2896/20.7.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Το συμβόλαιο αυτό ακυρώνει το υπ' αριθμ. 2816/9.5.2007. Τα δημόσια ακίνητα που αναφέρονται στην αντίστοιχη στήλη του υπ' αριθμ. 2816/9.5.2007 συμβολαίου δεν μεταβιβάζονται τελικά στη Ι.Μ.Βατοπεδίου, γιατί με την υπ' αριθμ. 16898/7.7.1961 απόφαση Νομάρχη Χαλκιδικής είχαν ήδη μεταβιβαστεί στην Κοινότητα Αμουλιανής Ν. Χαλκιδικής
2 Αυγούστου 2007	2897/2.8.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης	• Το συμβόλαιο αυτό ακυρώνει το υπ' αριθμ. 2824/22.5.2007, γιατί τα δημόσια ακίνητα που αναφέρονται στην αντίστοιχη στήλη του υπ' αριθμ. 2824/22-5-2007 συμβολαίου δεν

	Πελέκη	μεταβιβάζονται τελικά στη Ι.Μ.Βατοπεδίου, γιατί με την υπ' αριθμ. 16898/7.7.1961 απόφαση Νομάρχη Χαλκιδικής είχαν ματαβιβαστεί στην Κοινότητα Αμουλιανής Ν. Χαλκιδικής
3 Αυγούστου 2007	Ακύρωση προσυμφώνου με αριθμό 2474/7.3.2007 αγοραπωλησίας αγροτεμαχίου στο Νέο Κορδελιό Θεσσαλονίκης έκτασης 5.582,00 μ2 (πράξη υπ. αριθμ. 2.678 της συμβολαιογράφου Σταματίας Μαθιουδάκη	• Οι πωλητές ακυρώνουν το προσύμφωνο με το οποίο είχαν συμφωνήσει να πωλήσουν το αγροτεμαχίου στο Νέο Κορδελιό Θεσσαλονίκης έκτασης 5.582,00 μ2 στην εταιρία «Αναπτυξιακή Ακινήτων Α.Ε.» συμφερόντων Αθ. Πάπιστα για € 550.000 καθόσον το ποσό των € 520.000 (€ 30.000 είχαν καταβληθεί κατά την υπογραφή του προσυμφώνου) δεν καταβλήθηκε στην συμφωνημένη προθεσμία των 2 μηνών
3 Αυγούστου 2007	Συμβόλαιο 2679/3.8.2007 συμβολαιογράφου Σταματίας Μαθιουδάκη για αγοραπωλησία αγροτεμαχίου στο Νέο Κορδελιό Θεσσαλονίκης έκτασης 5.582,00 μ2 με τίμημα € 550.000	• Αγοραστής ο Ι. Παπαϊωάννου
8 Αυγούστου 2007	18759/8.8.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Εμμανουήλ Σαραγιώτη αγωραπωλησίας αγροτεμαχίου στο Νέο Κορδελιό Θεσσαλονίκης έκτασης 5.582,00 μ2	• Πώληση αγροτεμαχίου Νέου Κορδελιού Θεσσαλονικής έκτασης 5.582,00 μ2 από τον Ι. ΠαπαΙωάννου στην εταιρία «Αναπτυξιακή Ακινήτων Α.Ε.» συμφερόντων Αθ. Πάπιστα για €1.505.000. Το τίμημα πληρώθηκε στον πωλητή σε μετρητά. • Το αγροτεμάχιο είχε αγοραστεί από τον Ι. Παπαϊωάννου στις 3-8-2007
4 Σεπτεμβρίου 2007	Αναφορά προς Εισαγγελέα Α. Πάγου από Γεράσιμο Γεωργιάδη	• Αναφορά σχετικά με την νομιμότητα της ανταλλαγής ακινήτων περιουσιακών στοιχείων μεταξύ ΙΒΜ και Ελληνικού Δημοσίου. Αιτείται η διερεύνηση των συνθηκών της ανταλλαγής για διερεύνηση τυχόν τέλεσης αυτεπαγγέλτως διωκομένων αξιόποινων πράξεων όπως της απιστίας και της παραβασης καθήκοντος. • Η αναφορά αυτή ελείψει στοιχείων μπήκε στο αρχείο.
4 Σεπτεμβρίου 2007	Εγγραφο ΙΜ προς Υπ. Πολιτισμού σχετικά με αρχαιολογικά χώρο σε Ουρανούπολη	• Απάντηση Διεύθυνσης Βυζαντινών αρχαιοτήτων, για μη διαδικασία γνωμάτευσης
26 Σεπτεμβρίου 2007	Παραγγελία υπ. αριθμ. 3809/26.9.2007 Εισ. Α.Π. Σανιδά προς Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθήνας γιά προκαταρκτική εξέταση	• Προς εξακρίβωση καταγγελιών του κ. Γ. Γεωργιάδη σχετικά με την υπόθεση Βατοπεδίου και συγκεκριμένα την νομιμότητα της αναγνώρισης της κυριότητας της ΙΜΒ απί της λίμνης Βιστωνίδας, των νησίδων και των παραλιμνίων εκ΄τασεων αυτής, την νομιμότητα της ανάμιξης του ΣΟΕ στην διαδικασία εκτίμησης της λίμνης των νησίδων και των παραλιμνίων εκτάσεών της και την αποτίμηση από το ΣΟΕ της αξίας των προς ανταλλαγή διαθέσιμων ακινήτων κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου
16 Οκτωβρίου 2007	Πράξη Υπ. αριθμ.2747/16.10.2007 συμβολαιογράφου Σταματίας Μαθιουδάκη κατάργησης προσυμφώνου υπ. αριθμ. 2621/2007 αγοραπωλησίας αγροτεμαχίου	• Δεν πραγματοποιείται η πώληση αγροτεμαχίων με τίμημα μεταξύ των εταιριών «ΕΛΤΡΑΚ ΑΕ» και Επενδυτική Εταιρία Ακινήτων Β. Ελλάδος Α.Ε.» με τίμημα € 5.000.000

16 Οκτωβρίου 2007	Υπ. αριθμ.2748/16.10.2007 συμβόλαιο συμβολαιογράφου Σταματίας Μαθιουδάκη αγοραπωλησίας οικοπέδου έκτασης 12.589,67 μ2 σε Καλαμαριά Θεσσαλονίκης με τίμημα € 5.460.068	• Αγοράζει ο Ι. Παπαϊωάννου το οικόπεδο από εταιρία «ΕΛΤΡΑΚ Α.Ε.»
16 Οκτωβρίου 2007	Υπ. αριθμ.19061/16.10.2007 συμβόλαιο συμβολαιογράφου Εμμ. Σαραγάννη αγοραπωλησίας οικοπέδου έκτασης 12.589,67 μ2 σε Καλαμαριά Θεσσαλονίκης με τίμημα € 9.530.000	• Πωλεί ο Ι. Παπαϊωάννου σε εταιρία «Επενδυτική Εταιρία Ακινήτων Β. Ελλάδος Α.Ε.» συμφερόντων Αθ. Πάπιστα οικόπεδο που είχε αγοράσει στις 16.10.2007 με το υπ. αριθμ. Συμβόλαιο 2748/16.10.2007 της συμβολαιογράφου Σταματας Μαθιουδάκη
16 Οκτωβρίου 2007	Υπ. αριθμ.19062/16.10.2007 συμβόλαιο συμβολαιογράφου Εμμ. Σαραγάννη εκχώρησης δικαιωμάτων οικοδομικής άδειας με τίμημα € 1.000,00	• Πωλεί ο Ι. Παπαϊωάννου σε εταιρία «Επενδυτική Εταιρία Ακινήτων Β. Ελλάδος Α.Ε.» συμφερόντων Αθ. Πάπιστα δικαίωμα οικοδομικής άδειας
2 Νοεμβρίου 2007	Απάντηση ΚΕΔ σε Εισαγγελία Πρωτοδικών σχετικά με ανταλλαγές με ΙΜ	• Αιτιολογία της ανταλλαγής 11,137 χιλιοστά λίμνης με αγρόκτημα Λαυρίου (συμβόλαιο 2821/22.5.07), 31, 384 χιλιοστά με αγρόκτημα σε Κάτω-Σούλι (συμβ. 2822/22.5.07)
18 Δεκεμβρίου 2007	Η Υπ αριθμ. 15192/18.12.07 Έκθεση του Αντεισαγγελέα Πρωτοδικών Παν. Μεϊδάνη προς τον Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών για να τεθεί στο αρχείο δικογραφία μετά από καταγγελία του κ. Γεωργιάδη	• «Η εκτίμηση της λίμνης Βιστωνίδας και δασικής έκτασης 10.691 στρεμμάτων έγινε σύμφωνα με τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν» • «κατά τις διενεργηθείσες αυτοψίες δεν προέκυψαν διαφορές μεταξύ υποβληθέντων και πραγματικών στοιχείων» • «Κατ' ακολουθία των ανωτέρω και επειδή δεν προέκυψε η τέλεση οιασδήποτε αξιόποινης πράξης, έθεσα τη δικογραφία στο Αρχείο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 43 ΚΠΔ»
21 Δεκεμβρίου 2007	3005/21.12.2007 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Το συμβόλαιο αυτό διορθώνει το υπ' αριθμ. 2823/22.5.2007 γιατί στο τοπογραφικό διάγραμμα είχε εκ παραδρομής αναφερθεί το ακίνητο που μεταβιβάζεται στη Ι.Μ.Βατοπεδίου με στοιχεία 1193με ενώ πρόκειται για το τμήμα του υπ' αριθμ 1193μθ ακινήτου του αγροκτήματος Προσφόριον. Εκπρόσωπος της ΙΜΒ ο Δ. Πελέκης, η μερική ανάκληση έγινε μετά από γενική κατακραυγή των κατοίκων
2008		
22 Ιανουαρίου 2008	Τροποίηση και συμπλήρωση συστατικής πράξεως Ιδρύματος με την επωνυμία «Γρηγόρειο Πολιτιστικό Ερευνητικό Φιλανθρωπικό Ίδρυμα με τίτλο Αγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς»	• Συμπλήρωση επωνυμίας • Στους σκοπούς συμπληρώνονται-μεταξύ άλλων-ερευνητικές δραστηριότητες, ανάληψη διεθνών συνεργασιών, υλοποίηση προγραμμάτων σε διάφορους τομείς, παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας • Ο ιδρυτής δηλαδή η ΙΜΒ αποτελεί το ανώτατο εποπτικό όργανο του ιδρύματος • Ο ιδρυτής δικαιούται πάντα να ελέγχει και να παρακολουθεί την κίνηση, δράση και πορεία του ιδρύματος
6 Φεβρουαρίου 2008	Η υπ' αρ. 161/2008 Γνωμοδότηση του Ε΄ Τμήματος του Ν.Σ.Κ. που υπογράφηκε από τον	• Γίνεται αποδεκτή από το Ν.Σ.Κ σε σχέση με τον χαρακτήρα της έκτασης του αγροκτήματος της Ουρανούπολης ως «δάσος χθαμαλόν».

	Πρόεδρο κ. Κρόμπα, με εισηγητή τον κ. Δέτση μετά από το υπ' αριθμ.3056 έγγραφο της Δ/νσης Πολιτικής Γης που υπογράφηκε από την κ. Μαντέλη	• Γίνεται αποδεκτή από τον Υφυπουργό κ. Κων. Κιλτίδη παρά την γνώμη του Αντιπροσώπου (μειοψηφία) • Ο αντιπρόσωπος μειοψηφίας σημειώνει ότι «ο χαρακτηρισμός μιας έκτασης ως δασικής η μη με τις συνέπειες που συνεπάγεται κατά το Σύνταγμα και το Νόμο, είναι θέμα διοικητικής φύσεως, η επίλυση του οποίου απόκειται κατά το Σύνταγμα στην (ενεργό) Διοίκηση και σε περίπτωση αμφισβητήσεως στο ΣτΕ (ΣτΕ 255/1997). Συνεπώς, το ΝΣΚ δεν έχει αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει εάν αναφερόμενη στο άνω ερώτημα έκταση είναι δασική ή δάσος»
27 Μαρτίου 2008	3076/27.3.2008 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Ποσοστό 35,617 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη. Εκτίμηση Σ.Ο.Ε. & Δ.Ο.Υ. 1.669.000€ Τα ακίνητα που περιγράφονται παρακάτω επιστρέφονται με το Συμβόλαιο αυτό απο τη Μονή στο Ελληνικό Δημόσιο και σε ανταλλαγή αυτών η Μονή αποκτά εκ νέου ποσοστό 35,617 χιλιοστά επί του όλου εμβαδού ενιαίας εκτάσεως της Λίμνης Βιστωνίδας Νταλιάνη. 1) ΤΡΙΓΛΙΑ ΟΤ 110: 1094, ΟΤ 98: 960, ΟΥΡΑΝΟΥΠΟΛΗ ΟΤ 8: 36, ΟΤ 10: 43, ΣΩΖΟΠΟΛΗ ΟΤ 33: 233, ΟΤ 31: 207 ΟΤ 28: 188, ΟΤ 7: 313, ΟΤ 3: 300-302, ΟΤ 2: 292, ΟΤ 1: 285, Ν. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑ ΟΤ 109: 1002, ΟΤ 108: 1000, ΟΤ 107: 941, ΟΤ 105: 922, Ν. ΠΛΑΓΙΑ ΤΡΙΓΛΙΑΣ ΟΤ 13: 103, ΟΤ 40: 279, 280 Τα ανωτέρω περιγραφόμενα οικόπεδα περιήλθαν στη Μονή δυνάμει του 2800/26.4.2007 2) Το υπ΄αριθμ. 1586ιβ ακίνητο αγροκτήματος Ραιδεστού Εμβ=252,664,00τ.μ Το ανωτέρω περιγραφόμενο ακίνητο περιήλθε στη Μονή δυνάμει του υπ' αριθμ. Συμβολαίου 2813/09-05-2007
27 Μαρτίου 2008	3077/27.3.2008 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Εκτός σχεδίου πόλεως Δήμου Καλαμαριάς γήπεδο με στοιχεία 49-12-13-14-17-19-22-25-28-27-26-21-20-47-48-49 Εμβαδού=10.569,87τ.μ. (το από 03-03-2008 Τοπ. Διάγραμμα Νικ. Κιάκα) Το ακίνητο αυτό αντηλλάγη με ποσοστό 63,994 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
27 Μαρτίου 2008	Αρ. Συμβολαίου 10.051 εταιρείας συμβολαιογράφων παρασκευής Θεοδωράκου-Σοφίας Γεωργιάδη πώληση οικοπέδων μετά των αυτών κτιρίαν στο Ολυμπιακό χωριό Θέση Λεκάνες, του Δήμου Αχαρνών Αττικής αντί συνολικού ποσού € 41.000.000	• Η ΙΜΒ πωλεί το ακίνητο στην εταιρία «Noliden Limited»
2 Απριλίου 2008	Συμβόλαιο 3065/2.4.2008 συμβολαιογράφου Ελένης Γεωργιάδου αγοραπωλησίας δικαιώματος ανοικοδόμησης σε διακεκριμένο τμήμα οικοπέδου	• Ο Ι. Παπαϊωάννου πωλεί το δικαίωμα ανοικοδόμησης σε «Αστική Ανάπτυξη Ακινήτων Α.Ε.» με τίμημα € 6.759.000 • Το συκεκριμένο δικαίωμα είχε παραχωρηθεί στον κ. Ι. Παπαϊωάννου με το υπ. αριθμ. 3061/2.4.2008 συμβόλαιο της ίδιας συμβολαιογράφου με τίμημα € 3.600.000
17 Απριλίου 2008	Αποστολή γνωμοδότησης Ε΄ Τμήματος ΝΣΚ σε Προϊστάμενο Γ.Δ. Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών (αρ. πρωτ.:2484) από Νομικό Σύμβουλο Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης Χ. Μπότσιο	• Η γνωμοδότηση που έγινε αποδεκτή από τον Υφυπουργό Κ. Κιλτίδη έκρινε ότι το κληροτεμάχιο υπ. αριθμ. 1193 8.600 στρεμμάτων (αγρόκτημα Ουρανούπολης) έχει χαρακτήρα δασικής έκτασης και δεν είναι δάσος

13 Ιουνίου 2008	Έγγραφο υπ' αρ. 3056/2008 Γραφείου Διεύθυνσης Πολιτικής Γης που υπογράφεται από την κυρία Στ. Μαντέλη με το οποίο διαβιβάζεται η υπ' αρ. 161/2008 Γνωμοδότηση υπ' αρ. 161/2008 του Ε΄ Τμήματος του Ν.Σ.Κ. «η οποία εφόσον έγινε αποδεκτή από τον αρμόδιο για το θέμα που αυτή διαλαμβάνει Υφυπουργό κ. Κων. Κιλτίδη, αποτελεί πράξη υποχρεωτική για τη διοίκηση (άρθρο 7 παρ. 4 Ν. 3086/2002 ΦΕΚ 324/2008)».	Κοινοποιείται: • στο γραφείο του κ. Υπουργού κ. Μπασιάκο • στο γραφείο του Υφυπουργού κ. Κιλτίδη • Ενημέρωση για το έγγραφο Χ. Μπόσιου σχετικά με την γνωμοδότηση υπ' αρ. 161/2008 του Ε΄ Τμήματος του Ν.Σ.Κ. «η οποία εφόσον έγινε αποδεκτή από τον Κ. Κιλτίση και σύμφων αμε την οποία το αγρόκτημα της Ουρανούπολης αποτελεί δασική έκταση και όχι δάσος
17 Ιουλίου 2008	3189/17.7.2008 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Αποτελεί διορθωτικό του υπ' αριθ. 2814/9.5.2007 συμβολαίου • στο τοπογραφικό Διάγραμμα είχαν τοποθετηθεί λανθασμένα τα όρια του ακινήτου
17 Ιουλίου 2008	3190/17.7.2008 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• Το συμβόλαιο αυτό ακυρώνει το υπ' αριθμ. 2822/22.5.2007 λόγω ανακύψαντος νομικού προβλήματος, δεδομένου ότι στο τεμάχιο 145 και σε βάρος της αρχικής του έκτασης, έχουν γίνει συμπληρωματικές διανομές κληροτεμαχίων το 1951
17 Ιουλίου 2008	3191/17.7.2008 Συμβόλαιο Συμβ/φου Αικατερίνης Πελέκη	• ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ-ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ Τμήμα του υπ' αριθμ. 145α ακινήτου του αγροκτήματος Κάτω Σούλι-Λοιμικό Ν. Αττικής (Ε=2.517.275,00τ.μ.) • Το ακίνητο αυτό αντηλλάγη με ποσοστό 23,717 τοις χιλίοις της λιμναίας έκτασης της λίμνης Βιστωνίδας-Νταλιάνη
4 Αυγούστου 2008	Αγωγή μεσιτών εναντίον «Noliden Limited»	• Μη πληρωμή νόμιμης μεσιτικής αμοιβής κατά την αγορά ακινήτου στο Ολυμπιακό χωριό
4 Σεπτεμβρίου 2008	Η από 4 Σεπτεμβρίου 2008 υπ. αριθμ. 7284/4.9.2008 αναφορά – καταγγελία του δημοσιογράφου κ. Ντάσκα και του Αντιστράτηγου της ΕΛΑΣ κ. Σεργιάνη	• Με την οποία κατατίθενται «εκτενή δημοσιεύματα σε σχέση με την ψευδεπίγραφη και εγκληματική «ανταλλαγή» της λίμνης Βιστωνίδας με ανεκτίμητο ακίνητο των Ολυμπιακών Ακινήτων, τυποποιεί το έγκλημα απιστίας σε βαθμό κακουργήματος, του ξεπλύματος μαύρου χρήματος, της τρομοκρατίας, της σύστασης και συμμορίας και της κακουργηματικής απάτης όλως ενδεικτικά σταχυολογούμε από τα προσαγόμενα δημοσιεύματα…»
4 Σεπτεμβρίου 2008	Παραγγελία Εισαγγελέως Αρείου Πάγου κ. Σανιδά προς Διευθύνοντα την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών (αρ. πρωτ. 3511)	• Να ανασυρθεί η υπόθεση από το αρχείο εξαιτίας νέων στοιχείων που είδαν το φως της δημοσιότητας και να διερευνηθεί περαιτέρω για την διακρίβωση τέλεσης εγκλημάτων και ιδιαίτερα της κακουργηματικής απάτης σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου από τα μέλη του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας και των μελών του Δ΄ Τμήματος του ΝΣΚκαι των ορκωτών λογιστών που εκτίμησαν τα προς ανταλλαγή ακίνητα αλλά και παντός άλλου συμμετόχου
5 Σεπτεμβρίου 2008	Παραγγελία (αριθμ. Πρωτ. 57673) Εισαγγελέα Εφετών Γ. Κολιοκώστα προς τους Αντιεισαγγελείς Η. Κολιούση και Ε. Σωτηροπούλου γιά διερεύνηση υπόθεσης που	• Υπόθεση ανασύρεται από το αρχείο σύμφωνα με την 3511/4.9.2008 παραγγελία του Εισαγγελέα Αρείου Πάγου

	αφορά την παραχώρηση εκτάσεων του Ελληνικού Δημοσίου προς την ΙΜΒ	
9 Σεπτεμβρίου 2008	Με αριθμ. πρωτ. 3557-3535 έγγραφο διαβίβασης νέων στοιχείων Εισαγγελέως Αρείου Πάγου κ. Σανιδά προς Διευθύνοντα την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών	Το έγγραφο περιλαμβάνει: • την αναφορά των Ι. Ντάσκα και Γ. Σεργιάννη αναφορικά με την υπόθεση IBM • την αναφορά του του Τ. Παναγιωτόπουλου για το ίδιο θέμα • κρίνεται αναγκαίο να επιδιωχθεί δέσμευση των ακινήτων που περιήλθαν στην ΙΜΒ και των χρημάτων που αυτή εισέπραξε από την πώληση ακινήτων που περιήλθαν σε αυτήν από τις ανταλλαγές με ακίνητα του Ελληνικού Δημοσίου
15 Σεπτεμβρίου 2008	Με αριθμ. πρωτ. 3683/2008 έγγραφο διαβίβασης νέων στοιχείων Εισαγγελέως Αρείου Πάγου κ. Σανιδά προς Διευθύνοντα την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών	Το έγγραφο περιλαμβάνει: • την απόφαση του τότε υφυπουργού Οικονομικών Φωτιάδη με την οποία αναγνωρίζεται η κυριότητα της ΙΜ επί των παραλίμνιων εκτάσεων • την προσφυγή της Μονής το 2003 κατά του Ελ. Δημοσίου • Την αγωγή της Μονής το 1922 • Γνωμοδοτήσεις του Ν.Σ.Κ.
15 Σεπτεμβρίου 2008	Αίτηση Αντεισαγγελέα Εφετών κ. Κολιούση προς την Επιτροπή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (αρ. πρωτ. 59101)	• Δέσμευση τιμήματος από την πώληση ακινήτων προϊόντων ανταλλαγής με Ιερά Μονή Βατοπεδίου
16 Σεπτεμβρίου 2008	Απόφαση Επιτροπής Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (Πρόεδρος κ. Γκρόζος, αρ. πρωτ. 01/2008)	• Απαγόρευση κίνησης λογαριασμών μέχρι του ποσού 41.000.000 € • άνοιγμα θυρίδων • απαγόρευση εκποίησης ακινήτων
19 Σεπτεμβρίου 2008	Εντολή Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης προς Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (αρ. πρωτ. ΓΕΔΔ Φ. 727/08/9493)	• Εντολή διενέργειας ελέγχου κατά πόσο ο ΣΟΕ και η ΚΕΔ ενέργησαν εντός του πλαισίου λειτουργίας τους και αν με πράξεις ή παραλείψεις τους έβλαψαν και με ποιό τρόπο και σε ποιο βαθμό το δημόσιο συμφέρον
23 Σεπτεμβρίου 2008	Απόφαση Επιτροπής Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (Γκρόζος, αρ. Πρωτ. 02/2008)	• Απαγόρευση κίνησης λογαριασμών της ΙΜΒ μέχρι 17.750.000 €
2 Οκτωβρίου 2008	Συνάντηση Αντεισαγγελέων Κολιούση / Σωτηροπούλου με Αντεισαγγελέα Α. Πάγου Κ. Καρούτσο και Εισαγγελέα Α. Πάγου Γ. Σανιδά	• Οι Αντεισαγγελείς ανέφεραν ότι δεν είναι πλέον αρμόδιοι να συνεχίσουν την προκαταρκτική γιά τον λόγο ότι είχαν προκύψει στοιχεία συνδεόμενα με τη λειτουργία υφυπουργών • Ο Εισαγγελέας Α. Πάγου συνέστησε να μην αποσταλλούν τα έγγραφα στην Βουλή και να συνεχιστεί η προκαταρκτική εξέταση. Αυτή η ενέργεια δεν θα ήταν σύμφωνη με την παραγγελία τιυ και ότι ακόμη και αν οι Αντεισαγγελείς υπέβαλλαν αντίγραφα της προκαταρκτικής στη Βουλή εκείνος θα τους τα επέστρεφε και το μόνο που θα πετύχαιναν οι δικαστικοί λειτουργοί θα ήταν δημοσιογραφικός θόρυβος. Θα έπρεπε οι Αντιεσαγγελείς να εκτελέσουν την παραγγελία του διαφορετικά θα τον εύρισκαν μπροστά τους (στοιχεία από

		έκθεση εξέτασης Ε. Σωτηροπούλου ως μάρτυρα στον Αντεισαγγελέα Α. Πάγου Φώτη Μακρή στις 27-11-2008)
3 Οκτωβρίου 2008	Υπουργική Απόφαση 1098315/6443/Α0010 Υπουργού Οικονομικών κ. Μπέζα	• Ανάκληση εγκριτικών αποφάσεων περί μη προβολής δικαιωμάτων κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου επί των εκτάσεων της λίμνης Βιστωνίδας Ν. Ξάνθης • δεν προκύπτει έλλειψη κυριότητας Δημοσίου • ασάφεια ορίων και του χαρακτήρα τους ως κοινοχρήστων
7 Οκτωβρίου 2008	Μετά από προφορική παραγγελία του Προϊσταμένου της Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών οι Αντεισαγγελείς Η. Κολιούσης και Ε. Σωτηροπούλου του αποστέλλουν την δικογραφία σχετικά με την υπόθεση ΙΜΒ	
10 Οκτωβρίου 2008	Εντολή Μπέζα προς Οικ. Επιθ. Υπολ. Κ. Μακεδονίας (αρ. Πρωτ. 1095758/5676/ΔΕΥ/Α΄4633/Φ.7645	• Εντολή προς Διενέργεια προκαταρτικής Εξέτασης / ΕΔΕ
13 Οκτωβρίου 2008	Ενημερωτικό σημείωμα ΚΕΔ αναφορικά με ανταλλαγές ακινήτων του Δημοσίου σε ΙΒΜ σε Υπ. Οικ. κ. Γιώργο Αλογοσκούφη (αριθμ. Πρωτ.: 10963/774)	• Αιτιολογεί τις ενέργειές της και ιδιαίτερα την ανταλλαγή του κτιρίου στην περιοχή «Λεκάνες» του Δήμου Αχαρνών (Ολυμπιακό Ακίνητο) με ακίνητα που είχαν περιέλθει στην ΟΜΒ μετά από ανταλλαγή τμημάτων της λίμνης Βιστωνίδας με ακίνητα του Ελληνικού Δημοσίου
13 Οκτωβρίου 2008	Εντολή Καρούτσου προς Κολιουση / Σωτηροπούλου (αρ. πρωτ. 58184) για συνέχιση της προκαταρκτικής εξέτασης	• Περαιτέρω συνέχιση προκαταρκτικής έρευνας με καταθέσεις μαρτύρων και προσκομιδή εγγράφων και σύμπραξη εισαγγελέα Εφετών Ε. Σπυροπούλου • Σύμφωνα με την εντολή εάν μετά την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής εξέτασης «κριθεί ότι έχουν προκύψει στοιχεία κατά Υπουργών και για αδικήματα σχετικά με τα καθήκοντά τους που να δικαιολογούν την αποστολή στη Βουλή να αναφερθεί και τούτο, προκειμένου να ενεργήσουμε τα κατά νόμο επιβεβλημένα»
14 Οκτωβρίου 2008	Παραίτηση Εισαγγελέων Κολιούση / Σωτηροπούλου	• Επειδή η παραγγελεία του Δ/ντα την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών παρέβλεψε την αποψή τους ότι συντρέψουν οι προϋποθέσεις των διατάξεων των αρθρ. 85 εδ.α΄, 86 παρ. 1, 2 και 3 Συντάγματος σε συνδυασμό με ταα άρθρα 1,4 παρ. 1, 2 και 3 Ν.3126/2003 «περί ποινικής Ευθύνης Υπουργών» από τις οποίες συνάγεται ότι δεν μπορεί να προχωρήσει έρευνα όταν εμφανίζονται στοιχεία που συνδέονται με πράξεις μελών της Κυβέρνησης υποβάλλουν την παραίτησή τους
16 Οκτωβρίου 2008	Μήνυση Γ. Καρατζαφέρη κατά Γ. Σανιδά, Σ. Χατζηγάκη και παντός άλλου υπευθύνου	• Οι μηνυόμενοι διέπραξαν εσχάτη προδοσία διώτη παρακώλυσαν την απευθείας διαβίβαση της δικογραφίας που σχετίζεται με το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου και αφορά υπουργούς
22 Οκτωβρίου 2008	Αναφορά της Εισαγγελέα Ε. Σπυροπούλου (ΕΠ 3/8) προς τον Διευθύνοντα την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών Κ. Καρούτσο	• Από την μέχρι τώρα διενεργούμενη προκαταρκτική εξέταση συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της διάταξης του εδαφ. Β της παρ. 2 του άρθρου 86 Συντάγματος δε συνδ. με το άρθρο 4 Ν.3126/2003 περί ευθύνης Υπουργών. Αίτημα για παραγγελία σύμφωνα με τα οριζόμενα κατά τον νόμο
22 Οκτωβρίου 2008	Διαβίβαση της δικογραφίας από Διευθύνοντα Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών Κ. Καρούτσο σε	• Αίτημα να διαβιβαστεί η δικογραφία στην Βουλή για διερεύνηση τυχόν ευθυνών υπουργών

	Εισαγγελέα Α. Πάγου Γ. Σανιδά	
22 Οκτωβρίου 2008	Παραγγελία Εισαγγελέα Α. Πάγου (αριθμ. Πρωτ. ΕΠ 670) προς τον Διευθύνοντα την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών	• Από την αναφορά της Εισαγγελέως Εφετών Ε. Σπυροπούλου, τα έγγραφα και τα αντίγραφα των μαρτυρικών καταθέσεων δεν προκύπτει μέχρι στιγμής πιθανολόγηση και μάλιστα άξια λόγου ποινικής ευθύνης διατελεσάντων υπουργών και υφυπουργών. Γι΄ αυτόν τον λόγο είναι επιβεβλημένο να συνεχιστεί η προκαταρκτική εξέταση • Πρέπει όμως να διαβιβαστούν αντίγραφα από τα έγγραφα που έχουν συλλεχθεί στην Βουλή προκειμένου να τεθούν υπ΄ όψη των Βουλευτών κατά τις συζητήσεις για την σύσταση εξεταστικής επιτροπής για την υπόθεση της ΙΜΒ
30 Οκτωβρίου 2008	Συγκρότηση Εξεταστικής Επιτροπής για την έρευνα του σκανδάλου του Βατοπεδίου	• Η Επιτροπή συνεστήθη με την από 22.10.2008 ομόφωνη απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, η οποία έκανε δεκτή την πρόταση του Πρωθυπουργού και Προέδρου της Κ.Ο. της ΝΔ κ. Κ. Καραμανλή και 80 βουλευτών του κόμματος της ΝΔ για την σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής με αντικείμενο τη διερεύνηση του συνόλου της υπόθεσης της ΙΜΒ
6 Νοεμβρίου 2008	Υπ' αρ.87/2008 απόφαση Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ροδόπης (επί της από 15-1-2003 αγωγής της Ι.Μ. Βατοπεδίου κατά του Ελληνικού Δημοσίου)	• Δημοσίευση απόφασης επί της από 15-1-2003 αγωγής της ΙΜΒ, όπως είχε αποτυπωθεί (ίδιο το διατακτικό, άλλη σύνθεση) και εκδοθεί κατά τη συνεδρίαση της 21-4-2004 • Με την οποία «κατά πλειοψηφία δέχεται εν μέρει την αγωγή» • «Αναγνωρίζει την ενάγουσα κυρία του τμήματος Γ' (Νησίδα Άντας-Μπουρού) εμβαδού 1720 στρεμμάτων, εκτός της εκτάσεως που περιλήφθηκε κατά τον καθορισμό της χερσαίας ζώνης λιμένους Λάγους, εμβαδού 150.000 τμ, του τμήματος Δ (νησίδα Αγ. Νικολάου), εμβαδού 2,10 στρεμμάτων, που βρέχεται γύρωθεν από τα νερά του καναλιού και όπου είναι κτισμένος ο Ναός Αγίου Νικολάου, οι εγκαταστάσεις και οι βοηθητικοί του χώροι και του τμήματος Ε (νησίδα Παναγίας Παντανάσσας) εμβαδού 0,40 στρεμμάτων όπου είναι κτισμένη η εκκλησία, όπως τα τμήματα αυτά απεικονίζονται και περιγράφονται στο από 25-10-2002 τοπογραφικό διάγραμμα του Αγρονόμου τοπογράφου Μηχανικού Δημητρίου Βασειλιάδη, που επισυνάπτεται στην αγωγή»
10 Νοεμβρίου 2008	Γράμμα ΓΕ Δημ Δ. Προς Πρόεδρο ΕΕ	• Ενημέρωση σχετικά με τις ενέργειες για έλεγχο ενεργειών ΣΟΕ και ΚΕΔ, φοροδιαφυγή Μονής, πειθαρχικά παραπτώματα από Υπαλλήλους
12 Νοεμβρίου 2008	Αίτηση Προέδρου Εξ. Επ. προς Πρόεδρο Επιτροπής Καταπολέμησης Μαύρου χρήματος Γκρόζο	• Αίτημα να ανοιχτούν οι λογαριασμοί της Μονής και να αποσταλούν τα αποτελέσματα της κίνησης των λογαριασμών της από το 1-1-2005 μέχρι σήμερα
14 Νοεμβρίου 2008	Απόφαση Επιτροπής Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (Γκρόζος, αρ. Πρωτ. 10/2008)	• Απαγόρευση κίνηση λογαριασμών μέχρι του ποσού των 9.000.000 €
18 Νοεμβρίου 2008	Γράμμα Γκρόζου προς την ΕΕ (αρ. Πρωτ. 1396/08	• Δεν κρίνεται αναγκαίο το άνοιγμα λογαριασμών της Μονής, με το πάγωμα ολοκληρώθηκε το έργο της Επιτροπής και στάλθηκε το υλικό στον Εισαγγελέα Εφετών
19 Νοεμβρίου 2008	Γράμμα Προέδρου Εξεταστικής Επιτροπής κ. Χρ. Μαρκογιαννάκη προς Προϊστάμενο Εισ. Εφετών Αθήνας Καρούτσο	• Αίτημα να κινηθεί η διαδικασία για άνοιγμα λογαριασμών

4 Δεκεμβρίου 2008	Εκθεση της Τράπεζας της. Ελλάδος περί των Συναλλαγών της ΙΜΒ	Αναφέρονται κινήσεις λογαριασμών της ΙΜΒ που τηρούνται σε διάφορες τράπεζες άνω των € 100.000. Επιλεκτικά: • Σε λογαριασμό της Marfin Egnatia Bank πιστώθηκε από 17-3-2006 έως 1-1-2008 με το ποσό των € 127.820.780 • Σε λογαριασμό της Alpha Bank υπήρχε στις 1-1-2005 υπόλοιπο € 920.060,79 • Σε λογαριασμό της Τράπεζας Κύπρου με δικαιούχο την εταιρία Torcaso Investments Ltd εισέρευσε το συνολικό ποσό των € 5.708.946 • Σε λογαριασμό της Τράπεζας Κύπρου με δικαιούχο την εταιρία Αστική Ανάπτυξη Ακινήτων ΑΕ με νόμιμο εκπρόσωπο τον Α. Πάπιστα πιστώθηκε στις 31.3.2008 το ποσό των € 6.400.000 • Σε μερικούς μόνο από τους λογαριαμούς της ΙΜΒ στην Τράπεζας Πειραιώς έχουν πιστωθεί τα ποσά των € 2.000.000, € 3.700.000 • Σε λογαριαμό της ΙΜΒ στην Εμπορική Τράπεζα πιστώθηκαν στο χρονικό διάστημα 1-1-2006 έως 30/9/2008 συνολικά € 69,5 εκατ. εκ των οποίων € 39,8 εκατ. από χορηγήσεις
9 Δεκεμβρίου 2008	Επιστολή ΙΜΒ προς Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών Γ. Αλογοσκούφη (αρ. πρωτ. 1396/9.3.1.)	• Η ΙΜΒ δέχεται να επιστρέψει στο Δημόσιοα όλα τα ακίνητα που της δόθηκαν μέσω της διαδικασίας των ανταλλαγών υπό τον όρο ότι το Ελληνικό Δημόσιο θα αναγνωρίσει την κυριότητα της ΙΜΒ επί των λιμνιαίων και παραλίμνιων εκτάσεων της λίμνης Βιστωνίδας • Στην πρόταση των δικηγόρων της ΙΜΒ αναφέρεται – μεταξύ άλλων – ότι η απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας κ. Μπέζα με την οποία ανακαλούνται οι εγκριτικές αποφάσεις περί μη προβολής δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου επί της λίμνης Βιστωνίδας όχι μόνον δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντά του αλλά θα έχει ως αποτέλεσμα την εμπλοκή του σε μακροχρόνιους δικαστικούς αγώνες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο
15 Δεκεμβρίου 2008	Πόρισμα Εξεταστικής Επιτροπής	• Η Επιτροπή συνεδρίασε 250 ώρες, εξέτασε 122 μάρτυρες σε 47 συνεδριάσεις • Σύμφωνα με την γνώμη της πλειοψηφίας δεν προκύπτει ποινική ευθύνη Υπουργών ή Υφυπουργών των Κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ ή της ΝΔ
2009		
5 Μαρτίου 2009	Αρχειοθέτηση της μήνυσης Γ. Καρατζαφέρη από Αντ. Α.Π. Φώτη Μακρή (αριθμ. Πρωτ.4292/08)	• Δεν προκύπτουν καθόλου στοιχεία ικανά να ανακύπτει ανάγκη να κινηθεί σε βάρος του εγκαλουμένου εισαγγελικού λειτουργού Γ. Σανιδά ποινική δίωξη γιά τα καταγγελλόμενα από τον Γ. Καρατζαφέρη και ιδιαίτερα της εσχάτης προδοσίας της κατάχρησης εξουσίας και της παραβίασης καθήκοντος
17 Μαρτίου 2009	Αναφορά της Εισαγγελέα Ε. Σωτηροπούλου προς τον Διευθύνοντα της Εισαγγελίας Εφετών Κ. Καρούτσο	• Περάτωση της προκαταρκτικής εξέτασης, αίτημα για αξιολόγηση του υλικού και για κίνηση ή μη ποινικής δίωξης
16 Απριλίου 2009	Εκθεση ΤτΕ περί των Συναλλαγών της ΙΜΒ	• Σημειώνεται – μεταξύ άλλων – ότι: Η ΙΜΒ τηρούσε 33 τραπεζικούς λογαριασμούς σε διάφορες τράπεζες
22 Απριλίου 2009	Διαβίβαση δικογραφίας από Αντεισαγγελέα Α.Π Κ. Καρούτσο σε Εισαγγελέα Α.Π.	• Αποστολή της δικογραφίας και αίτημα για περαιτέρω ενέργειες του Εισαγγελέα. Α. Πάγου Γ. Σανιδά

22 Απριλίου 2009	Παραγγελία Εισαγγελέα Α. Πάγου Γ. Σανιδά προς τον Διευθύνοντα την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών (Αριθμ. Πρωτ. ΕΠ 279)	• Από την δικογραφία δεν υπάρχουν στοιχεία ικανά να πιθανολογήσουν την ύπαρξη ευθύνης Υπουργού, που να δικαιολογεί την αποστολή της δικογραφίας στη Βουλή • Κρίθηκε από την Βουλή ότι δεν υπάρχουν στοιχεία ικανά για να οδηγήσουν στη σύσταση Προανακριτικής Επιτροπής. Υπό τα δεδομένα αυτά δεν είναι επιτρεπτή η αποστολή μετά και την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής εξετάσεως συλλεγέντων στοιχείων στη Βουλή
23 Απριλίου 2009	Διάταξη Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών Κ. Καρούτσου με την οποία τίθεται στο αρχείο δικογραφία σε σχέση με 33 άτομα που φέρονταν να έχουν εμπλακεί στην υπόθεση «Βατοπεδίου»	• Από το σύνολο των συγκεντρωθέντων αποδεικτικών στοιχείων δεν προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις που να δικαιολογούν την άσκηση ποινικής δίωξης εναντίον τους
24 Απριλίου 2009	Έκθεση ΤτΕ περί των Συναλλαγών της ΙΜΒ	Τις μεγαλύτερες κινήσεις παρουσιάζουν οι λογαριασμοί στις Τράπεζες Εμπορική, Πειραιώς, Marfin Egnatia και Επενδυτική. Ενδεικτικά: • Σε έναν λογαριασμό της Εμπορικής πιστώθηκε από τρίτους το ποσόν των € 25.710.798,22 • Σε λογαριασμό της Τράπεζας Πειραιώς πιστώθηκε κατά το χρονικό διάστημα από 01.01.06 μέχρι 31.10.08 το ποσόν των € 10.667.325,45 • Σε αλληλόχρεο λογαριασμό της Marfin Egnatia Bank από 30-6-2006 μέχρι 16-5-2007 οι χορηγήσεις ανήλθαν συνολικά σε € 21.020.780
27 Απριλίου 2009	Γνωμοδότηση υπ'αριθμ.13/2009 του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας	• Το Συμβούλιο δεν έχει αρμοδιότητα να εξετάσει τις παλαιότερες γνωμοδοτήσεις του Συμβουλίου σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς της λίμνης Βιστωνίδας, των νησίδων Αντά-Μπουρού, Αγ. Νικολάου και Παναγίας Παντάνασσας και των παραλίμνιων εκτάσεων αυτών • Ο λόγος είναι ότι μετά την ανάκληση της Υπουργικής αποδοχής των αναπεμφθεισών γνωμοδοτήσεων καθίσταται η αναπομπή τους άνευ αντικειμένου • Επίσης διότι για μέρος των παραπάνω ακινήτων συντρέχει δικαστική αμφισβήτηση της κυριότητάς του ενώπιον του Εφετείου Θράκης
5 Μαΐου 2009	Ενημερωτικό Σημείωμα Προέδρου ΝΣΚ προς την Ολομέλεια. Απόφαση για επαναφορά πραγμάτων/ιδιοκτησιακό καθεστώς για Βατοπέδι	• Εγερση τακτικής περί κυριότητας αγωγής κατά του κατόχου των ακινήτων του Δημοσίου που αντηλλάγησαν • Σε περίπτωση που ο κάτοχος συμφωνήσει ενδείκνυται να ακολουθηθεί η λύση της αντίθετης συμφωνίας, δηλαδή συμφωνία με αντίθετο περιεχόμενο από την αρχική σύμβαση • Το ιδιοκτησιακό καθεστώς της λίμνης Βιστωνίδας θα κριθεί – σε περίπτωση που η ΙΜΒ προβάλλει σχετικά δικαιώματα – από τα αρμόδια δικαστήρια • Για τα ακίνητα που κατέχονται από τρίτους, οι οποίοι δεν θα τα αποδόσουν εκούσια, θα ακολουθηθεί η λύση της διεκδίκησης διά της δικαστικής οδού
18 Μαΐου 2009	Άσκηση ποινικής δίωξης από Αντεισαγγελέα Α.Π. Κ. Καρούτσο και διενέργεια τακτικής ανάκρισης από Ειδική Ανακρίτρια Εφέτη	Ποινική Δίωξη (μεταξύ άλλων) • για κακουργηματική απιστία περί την υπηρεσία σε βάρος του Δημοσίου κατά συναυτουργία και κατ' εξακολούθηση • Κακουργηματικήα απάτη από κοινού κατ' εξακολούθηση εις βάρος του Δημοσίου • Ψευδής βεβαίωση από κοινού και μη • Ηθική αυτουργία, άμεση συνέργεια και απλή συνέργεια στις παραπάνω πράξεις

		• Παράβαση καθήκοντος • Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα • Παράνομη μεταβίβαση μνημείου
29 Ιουνίου 2009	Γνωμοδότηση υπ. αριθμ. 312/2009 Ολομέλειας ΝΣΚ για διαδικασία διεκδίκησης ακινήτων Δημοσίου από ΙΜΒ	Η Ολομέλεια έκανε κατά πλειοψηφία αποδεκτή την Πρόταση της 5-5-2009 • Ο μειοψηφών Νομικός Σύμβουλος του Κράτους Φ. Γεωργακόπουλος τόνισε ότι με αυτήν την διαδικασία δεν διερευνάται επι της ουσίας ο ιδιοκτησιακό ζήτημα του Ελληνικού Δημοσίου επί της λίμνης Βιστωνίδας • Ο μειοψηφών Νομικός Σύμβουλος του Κράτους Π. Κιούσης τόνισε ότι το Δημόσιο θα έπρεπε να επιδιώξει δι΄ αγωγής την ακυρότητα των συμβάσεων που συνήφθησαν μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου και ΙΜΒ
5 Αυγούστου 2009	Απόφαση Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (αρ. Πρωτ. 1080583/4256/Α0010)	Αποδοχή της γνωμοδότησης υπ. Αριθμ. 13/2009 του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων και Ανταλλάξιμης Περιουσίας σύμφωνα με την οποία: • Επειδή ανακλήθηκε η Υπουργική απόφαση αποδοχής των γνωμοδοτήσεων που είχαν αναπεμφθεί στο Συμβούλιο και επειδή συντρέχει δικαστική αμφισβήτηση γιά μέρος των ακινήτων που αναφέρονται στις συγκεκριμένες γνωμοδοτήσεις το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο δεν έχει αρμοδιότητα να εξετάσει τις σε αυτό αναπεμφθείσες γνωμοδοτήσεις
20 Αυγούστου 2009	Εγγραφο Αντιπροέδρου Α. Πάγου κ. Ι. Παπανικολάου αναφορικά με την πειθαρχική δίωξη κατά Προέδρου Πρωτοδικών Μαρίας Ψάλτη (αριθμ. Πρωτ. Ε.Π. 681)	• Εγγενής αδυναμία να χειριστεί τις υποθέσεις που εκάστοτε αναλάμβανε σε εύλογο χρόνο • Τα γεγονότα που διαδραματίσθηκαν στο Πρωτοδικείο Ροδόπης στην υπόθεση της ΙΜΒ εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου καταδεικνύουν την πολλαπλή αδυναμία της στην άσκηση των καθηκόντων της κυρίως την ηθική της ανεπάρκεια • Οι συμπεριφορές της αντίκεινται ευθέως και σοβαρώς στις υποχρεώσεις της που απορρέουν από το Σύνταγμα και τις κείμενες διατάξεις, είναι εντελώς ασυμβίβαστες προς το αξίωμά της, δείχνουν δικαστική λειτουργό που στερείται παντελώς δικαστικού ήθους, αγόμενη και φερόμενη στη δικανική της κρίση απο τη θρησκοληψία της και γενικώς από ανεπίτρεπτες σε δικαστή ιδεοληψίες και προκαταλήψεις που επίσης δεν έχει συναίσθηση των υποχρεώσεών του, την εμφανίζουν ως έχουσα κατάδηλη υπηρεσιακή ανεπάρκεια • Από αποκλειστική υπαιτιότητα της εγκαλουμένης εθίγει το κύρος της λατά τρόπο βαρύτατο και τραυματίστηκε καίρια το κύρος της Δικαιοσύνης
9 Οκτωβρίου 2009	Απόφαση Τριμελούς Εφετείου Θράκης εναντίον των Μαρίας Ψάλτη Προέδρου Πρωτοδικών στο Πρωτοδικείο Ροδόπης, Μοναχού Αρσενίου (κατάκόσμον Αντώνιο Φίλο) και Ηγουμένου Εφραίμ (κατά κόσμο Βασίλειο Κουτσό) για παράβαση δικαστικού απορρήτου, παράβαση καθήκοντος κατ' εξακολούθηση και ηθική αυτουργία στις παραπάνω πράξεις	Η απόφαση κατεδίκασε: • Την κ. Μ. Ψάλτη, δικαστικό λειτουργό για παράβαση δικαστικού απορρήτου και παράβαση καθήκοντος κατά τη μη δημοσίευση απόφασης κατά της Μονής Βατοπεδίου • Τον Ηγούμενο Εφραιμ και τον μοναχό Αρσένιο για ηθική αυτουργία στα παραπάνω αδικήματα. • Επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης 15 μηνών με αναστολή 3 ετών και στους 3 κατηγορούμενους

30 Νοεμβρίου 2009	Τροποποίηση – κωδικοποίηση ιδιωτικού συμφωνητικού σύστασης της αστικής εταιρείας με την επωνυμία «ΑΓΙΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΓΡΑΙΚΟΣ-Ινστιτούτο Έρευνας, Διάσωσης και Προβολής Πνευματικών και Πολιτιστικών Παραδόσεων» και το υπ' αριθ. 12056/22.01.2008 συμβόλαιο της συμβολαιογράφου Αθηνών, κυρίας Παρασκευής Θεοδωράκου, περί τροποποίησης και συμπλήρωσης συστατικής πράξεως του ιδρύματος με την επωνυμία «ΓΡΗΓΟΡΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ» και τον τίτλο «ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ», που κατετέθησαν από τον Ηγούμενο της Ιερά Μονής Βατοπεδίου, κ. Εφραίμ	Μεταξύ των τροποποιήσεων: • δίνεται η δυνατότητα στον ιδρυτή ήτοι τη Μονή Βατοπεδίου να δωρίζει ή να συνεισφέρει στο ίδρυμα ακίνητα περιουσίας του για την εκπλήρωση των σκοπών του Ιδρύματος
11 Δεκεμβρίου 2009	Απαγγελία κατηγορητηρίου σε κ. Σ.Σ.και απολογία του	• Απλή συνέργεια σε κακουργηματική απιστία σχετικής με την υπηρεσία εις βάρος του Δημοσίου Απλή συνέργεια σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των 73.000 €, από την οποία η ζημιά υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος
21 Δεκεμβρίου 2009	Απαγγελία κατηγορητηρίου σε κ. Σ.Δ.και απολογία του	• Απλή συνέργεια σε κακουργηματική απιστία σχετικής με την υπηρεσία εις βάρος του Δημοσίου Απλή συνέργεια σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των 73.000 €, από την οποία η ζημιά υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος με περιοριστικούς όρους και συγκεκριμένα με εγγύηση € 70.000 και απαγόρευση εξόδου από την χώρα
22 Δεκεμβρίου 2009	Απαγγελία κατηγορητηρίου σε κ. Ι.Δ.και απολογία του	• Απλή συνέργεια σε κακουργηματική απιστία σχετικής με την υπηρεσία εις βάρος του Δημοσίου Απλή συνέργεια σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των 73.000 €, από την οποία η ζημιά υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος με περιοριστικούς όρους και συγκεκριμένα με εγγύηση € 70.000 και απαγόρευση εξόδου από την χώρα
2010		
12 Ιανουαρίου 2010	Απαγγελία κατηγορίας εναντίον κ. Π.Β. και απολογία του	• Κατηγορία για απλή συνέργεια σε κακουργηματική απιστία το αντικείμενο της οποίας υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € κατ' εξακολούθηση με ζημιά του Δημοσίου που υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος

13 Ιανουαρίου 2010	Απαγγελία κατηγορίας εναντίον κ. Ε.Σ.και απολογία του	• Κατηγορία για απλή συνέργεια σε κακουργηματική απιστία το αντικείμενο της οποίας υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € κατ' εξακολούθηση με ζημιά του Δημοσίου που υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος
20 Ιανουαρίου 2010	Απαγγελία κατηγορίας εναντίον κ. Ι.-Κ. Χ. και απολογία του	• Κατηγορία για απλή συνέργεια σε κακουργηματική αποστία το αντικείμενο της οποίας υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € κατ' εξακολούθηση με ζημιά του Δημοσίου που υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος
22 Ιανουαρίου 2010	Απαγγελία κατηγορίας εναντίον κ. Ι. Χ. και απολογία του	• Κατηγορία για απλή συνέργεια σε κακουργηματική απιστία το αντικείμενο της οποίας υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € κατ' εξακολούθηση με ζημιά του Δημοσίου που υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος
28 Ιανουαρίου 2010	Εισήγηση Π. Μαντούβαλου (Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες) για τις οικονομικές δραστηριότητες ομίλου Πάπιστα	• Ασυνήθιστες συναλλαγές, στην διακίνηση κεφαλαίων ανάμεσα στις διάφορες εταιρίες και ύποπτες αγορές ακινήτων και μεταβίβασης δικαιωμάτων ανοικοδόμησης από Ιορδάνη Παπαιωάννου σε εταιρίες του ομίλου
10 Φεβρουαρίου 2010	Συγκρότηση Εξεταστικής Επιτροπής για την ολοκλήρωση της διερεύνησης του συνόλου του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου	• Η Εξεταστική Επιτροπή συνεστήθη σύμφωνα με την από 25-1-2010 ομόφωνη απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, η οποία έκανε δεκτή την πρόταση 128 βουλευτών του κόμματος του ΠΑΣΟΚ. για τη σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής με αντικείμενο την ολοκλήρωση της διερεύνησης του συνόλου του σκανδάλου του Βατοπεδίου
12 Φεβρουαρίου 2010	Εγγραφο Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών Γ. Παπακωνσταντίνου προς Πρόεδρο ΝΣΚ κ. Α. Τζεφεράκο για την διασφάλιση των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου στις υποθέσεις «ανταλλαγής» ακινήτων του Ελληνικού Δημοσίου με ακίνητα υποτιθέμενης κυριότητας της ΙΜΒ (αριθμ. Πρωτ.2429)	• Να ασκηθεί κάθε ενδεικνυόμενη δικαστική ενέργεια για την διασφάλιση των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου • Να καθοδηγηθούν οι διοικητικές υπηρεσίες ώστε να εκδοθούν άμεσα δοικητικές πράξεις απαραίτητες γιά τη διασφάλιση των διακαιωμάτων του Δημοσίου • Να ενημερώνεται ο Υπουργός για την εξέλιξη αυτών των ενεργειών • Να συγκροτηθεί σχετική ομάδα εργασίας
25 Φεβρουαρίου 2010	Κείμενο, σχετικό με το ιστορικό της εξεταζόμενης υπόθεσης, το οποίο κατετέθη από τον μάρτυρα, κ. Παναγιώτη Μαντούβαλο, κατά τη διάρκεια της εξέτασής του	Το κείμενο περιέχει: • αναγνώριση τυπολογίας ξεπλύματος μαύρου χρήματος στην υπόθεση αγοραπωλησίας μιας εταιρίας στη Σερβία με ανύπαρκτη επιχειρηματική δραστηριότητα • η εν λόγω εταιρία πουλήθηκε μια διετία μετά σε τριπλάσια τιμή • Ο κ. Μαντούβαλος κατέθεσε ότι η υπηρεσία του δεν είχε αρμοδιότητα να διεξάγει προανακριτική έρευνα παρά μόνο να καταθέσει τα στοιχεία στον εισαγγελέα, όπως και έπραξε
10 Μαρτίου 2010	Από 16-6-2009 επιστολή του δικηγόρου κ. Διονυσίου Πελέκη προς τη Βουλευτή Επικρατείας, κυρία Φεβρωνία Πατριανάκου, η οποία κατετέθη από τον Βουλευτή-μέλος της	Η επιστολή αφορά: • στη συμμετοχή και την άσκηση των καθηκόντων της κας Πατριανάκου ως μέλος την εξεταστικής επιτροπής

	Επιτροπής, κ. Νικόλαο Τσούκαλη	• Αιτία της επιστολής οι ερωτήσεις που υπέβαλλε η ίδια στον κ. Πελέκη, οι οποίες χαρακτηρίστηκαν από τον τελευταίο ως αήθεις και προσβλητικές
10 Μαρτίου 2010	Επιστολή του Ηγουμένου της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου, κ. Εφραίμ, κατά κόσμον Βασιλείου Κουτσού και του μοναχού κ. Αρσένιου, κατά κόσμον Αντωνίου Φίλου, για κατάθεσή τους, ως μαρτύρων, ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής	Επιστολή με την οποία: • ζητούν οι ίδιοι οι Μοναχοί να προσέλθουν σε ακρόαση στην εξεταστική Επιτροπή ώστε να συνεισφέρουν στις εργασίες της Επιτροπής με κρίσιμες πληροφορίες και υλικό που θα βοηθήσει να φωτιστούν όλες οι πτυχές των εξεταζόμενων θεμάτων σχετικών με τη Μονή Βατοπεδίου
12 Απριλίου 2010	Απαγγελία κατηγορητηρίου σε Χ. Μ. και απολογία του κατηγορουμένου	• Απλή συνέργεια σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των 73.000 €, από την οποία η ζημιά υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη • Της ψευδούς βεβαίωσης από κοινού με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος σε βάρος του Δημοσίου από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € και η ζημιά υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος με περιοριστικούς όρους εγγυοδοσίας ύψους € 70.000 και απαγόρευσης εξόδου από την χώρα
20 Απριλίου 2010	Εξέταση Ηλία Κολιούση, πρώην Αντεισαγγελέα Εφετών στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής	• Πρόβλημα ότι εξ αρχής στην παραγγελία που πήραμε ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου ανέφερε ρητά ότι για τα πολιτικά πρόσωπα δεν προκύπτουν ευθύνες γιατί παραπλανήθηκαν. Όμως δεν είχε γίνει έρευνα από την οποία να έχουμε καταλήξει εκεί • Όταν είδαμε στην επιστολή της Μονής που ζητούσε την κυριότητα των εκτάσεων χειρόγραφο με μονογραφή στον Αληφακιώτη τότε Γ.Γ. του Υπουργείου Ανάπτυξης και Τροφίμων ότι πρέπει να γίνει διευθέτηση του θέματος, υπάρχει πολιτική βούληση «δεν είχαμε δυνατότητα από το Σύνταγμα να ψάχνουμε γιατί τώρα εμείς θα είμαστε κατηγορούμενοι». Ο φάκελος έπρεπε να σταλεί «αμελλητί» στην Βουλή. Παρόλα αυτά ο Σανιδάς έμμενε στη θέση του • Ο τότε Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου Καρούτσος ζήτησε τα βασικά έγγραφα και στην συνέχεια ζήτησε να ζητηθούν νέες καταθέσεις. Με νέα παραγγελία ζήτησε από τους Εισαγγελείς να συνεχισθεί η έρευνα. στις προθεσμίες που προβλέπει ο νόμος • Κατόπιν τούτου «η αξιοπρέπειά μας λοιπόν μας επέβαλε να παρετηθούμε»
22 Απριλίου 2010	Απαγγελία κατηγορίας στον κ. Γ. Κ. και απολογία του	• Απλή συνέργεια σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των 73.000 €, από την οποία η ζημιά υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη • Της ψευδούς βεβαίωσης από κοινού με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος σε βάρος του Δημοσίου από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € και η ζημιά υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος με επιβολή περιοριστικών όρων και συγκεκριμένα με απαγόρευση εξόδου από την χώρα

22 Απριλίου 2010	Εξέταση Ελένης Σωτηροπούλου, Αντιεισαγγελέα Εφετών στην Εξεταστικη Επιτροπή της Βουλής	• «φτάσαμε σε ένα σημείο που θεωρήσαμε ότι για τα πολιτικα πρόσωπα και ειδικώτερα για τους Υφυπουργούς που είχαν εμπλακεί στην ιστορία, εμείς δεν είχαμε πλέον καμία αρμοδιότητα να συνεχίσουμε» • Αφού ζητήθηκε η δικογραφία από τον κ. Καρούτσο δόθηκε από αυτόν παραγγελία για την διενήργηση κάποιων νέων πράξεων, που δεν ήταν παρά τα όσα είχε πεί ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου. Είχε επίσης τοποθετηθεί ως προϊσταμένη του έργου αυτού η κα Σπυροπούλου. «Θεωρήσαμε ότι δεν είχαμε πια άλλο περιθώριο, για να περισώσουμε αν θέλετε πρώτα απ΄ όλα την ανεξαρτησία στην κρίση μας και την αξιοπρέπειά μας, ότι πρέπει να φύγουμε από το Σώμα. Και φύγαμε την επόμενη μέρα»
27 Απριλίου 2010	Κατ' αντιπαράσταση μαρτυρία των Γ. Ξηραδάκη, Αικατερίνη Πελέκη, Δημήτρη Πελέκη, Σταύρου Ζερβουδάκη σε Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής	• Σε υπογραφή συμβολαίου με αριθμό 2335 της 12ης Απριλίου 2006, αναφέρεται καταβολή ποσού για λογαριασμό της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου από την ΙΜΒ ύψους 24.000 €. Από την κατάθεση του Προέδρου και εκπροσώπου της ΚΕΔ δεν φαίνεται αυτό το ποσό να έχει εισπραχθεί και κατατεθεί
3 Μαΐου 2010	Έγγραφο, με τα κύρια σημεία της κατάθεσής του, που προσκόμισε ο μάρτυρας, κ. Πέτρος Δούκας, πρώην υφυπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, κατά τη διάρκεια της εξέτασής του ενώπιον της Επιτροπής	Τα κύρια σημεία της κατάθεσης του κ. Δούκα: • αφορούν τη γνώση του Μαξίμου για την πορεία της υπόθεσης • τον Ιούνιο του 2004 δέχτηκε ένα τηλεφώνημα από τον κ. Αγγέλου που του ζητούσε να εξετάσει κατά προτεραιότητα τη γνωμοδότηση του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων
3 Μαΐου 2010	Συμπληρωματικό πόρισμα της ΤτΕ σχετικά με στοιχεία τραπεζικών λογαριασμών προσώπων εμπλεκομένων με την υπόθεση της ΙΜΒ	• Κατά το διάστημα 30-6-2006 μέχρι 8-8-2008 η Τράπεζα Marfin στην Ελλάδα χρηματοδότησε την ΙΜΒ με σύνολο κεφαλαίων ύψους € 156,9 εκ. μέσω της σύναψης μιάς σειράς συμβάσεων. Το συνολικό ποσό των χορηγήσεων που είχαν εγκριθεί προς την ΙΜΒ αλλά δεν εκταμιεύθηκαν στο σύνολό τους ήταν € 173,6 εκατ. Σε αυτές τις συμβάσεις αναφερόταν ως σκοπός χρηματοδότησης «η χρηματοδότηση με Κεφάλαια Κίνησης για την κάλυψη επενδυτικών αναγκών της ΙΜΒ για την πραγματοποίησης επενδύσεων τις οποίες θα προτείνει η Τράπεζα και θα επιλέγει η πιστούχος» • Όπως προκύπτει από τις συμβάσεις δανείου μεταξύ της ΙΜΒ και Narfin Egnatia Bank εμφανίζεται η εταιρία Rassadel να δρά ως εγγυητής για το ποσόν των € 147,9 εκατ. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι αν και η συγκεκριμένη εταιρία έχει μετοχικό κεφάλαιο μόλις 1.000 Κυπριακών Λιρών γίνεται αποδεκτή ως φερέγγυος εγγυητής τόσου μεγάλου ύψους δανείων

7 Μαΐου 2010	Επιστολή του Προέδρου του Συμβουλίου Επιθεωρήσεως των Δικαστηρίων, κ. Εμμανουήλ Καλούδη, Αντιπροέδρου του Αρείου Πάγου, σε απάντηση του υπ' αριθμ. 134/7.5.2010 εγγράφου του Προέδρου της Εξεταστικής Επιτροπής, σχετικά με την αποστολή αντιγράφου της παραπομπής στην Πειθαρχική Ολομέλεια του Αρείου Πάγου της Εφέτη Αιγαίου, κυρίας Μαρίας Ψάλτη	
7 Μαΐου 2010	Επιστολή του Προέδρου της Εξεταστικής Επιτροπής Μ. Μπεντενιώτη σε Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Ι. Τέντε	• Αποστολή των πρακτικών της Επιτροπής της 20-5, 22-4 και 03-5 2010 κατά τις οποίες εξετάστηκαν ως μάρτυρες οι Γ. Σανιδάς, Κ. Καρούτσος, Η. Κολιούσης και Ε. Σωτηροπούλου
10 Μαΐου 2010	Έγγραφα και συνοπτικό σημείωμα προς την Εξεταστική Επιτροπή, που κατετέθησαν από τον κ. Ιωάννη Αγγέλου, κατά τη διάρκεια της εξέτασής του ως μάρτυρα στην Επιτροπή	Το καίριο σημείο της κατάθεσης του κ. Αγγέλου: • αποποιήθηκε κάθε ευθύνης για το θέμα του Βατοπεδίου • Χαρακτήρισε εικασίες τη χρήση του ονόματος του από άλλους μάρτυρες ότι ήταν ο αποδέκτης των τηλεφωνημάτων του Αρσενίου από τα γραφεία της ΚΕΔ • Για το θέμα του πρώην υπουργού κ. Δούκα υποστήριξε ότι η επικοινωνία που είχε μαζί του ήταν διεκπεραιωτικού χαρακτήρα και αφορούσε στην απόφαση του Νομικού Συμβουλίου του κράτους να αποσυρθεί το δημόσιο από τη διεκδίκηση των εκτάσεων από τη Μονή Βατοπεδίου
19 Μαΐου 2010	Απαγγελία κατηγορητηρίου στην κα Σ.Μ. και απολογία της	• Κατηγορία γιά απλή συνέργεια σε ψευδή βεβαίωση κατ' εξακολούθηση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος εις βάρος του Δημοσίου κατ' εξακολούθηση από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € και η ζημιά του Δημοσίου υπερβαίνει το ποσό των 150.000 €, συνέργεια σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου • Υπεξαγωγή εγγράφων από υπάλληλο με σκοπό να βλάψει παράνομα το Δημόσιο, από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € και η ζημιά του Δημοσίου υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Μετά την απολογία της η κατηγορουμένη αφέθηκε ελεύθερη με περιοριστικούς όρους και συγκεκριμένα με εγγυοδοσία € 100.000 και απαγόρευση εξόδου από την χώρα
26 Μαΐου 2010	Κατάσταση ακινήτων του Δημοσίου, που αντηλλάγησαν με ακίνητα ιδιοκτησίας της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου, η οποία απεστάλη από την Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου (Κ.Ε.Δ.), σε απάντηση του υπ' αριθμ.151/19.05.2010 εγγράφου του Προέδρου της Επιτροπής	Περιέχει ανταλλαγές ακινήτων από 12-2005 έως 7-2008 στις περιοχές: • Καρδία, Ραιδεστός, Πανόραμα, Ωραιόκαστρο, Ν.Επιβάτες, Τρίγλια, Σωζόπολη, Καλλικράτεια, ν. Πλάγια, Αγχιαλός, Τρίλοφος, Γοργογύρι, Βλαχάβας, Άγιος Αθανάσιος, Ξηροπόταμος, αμμουλιανή, Καριάνη, Πέραμος, Ηρακλείτσα, Λάυριο, Μαραθώνας, Καλαμαριά, Ολυμπιακό Χωριό

8 Ιουνίου 2010	Έγγραφο Αθ. Πάπιστα, Πρόεδρος και Διευθ. Σύμβουλο της «Παπιστας Συμμετοχική Α.Ε» σε Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς	• αναφέρει την διανομή προμερίσματος στην μέτοχο της εταιρίας με την επωνυμία "Madeus Lmd." Που εδρεύει στην Λευκωσία συνολικού ποσού € 997.000
8 Ιουνίου 2010	Πόρισμα Εξεταστικής Επιτροπής για την ολοκλήρωση της διερεύνησης του συνόλου του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου	• Η Επιτροπή συνεδρίασε 42 φορές και εξέτασε 62 μάρτυρες • Προτείνεται από τα μέλη της πλειοψηφίας η ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης των ποινικών διαστάσεων για τους Πέτρο Δούκα, Αλέξανδρο Κοντό, Ευάγγελο Μπασιάκο, Θόδωρο Ρουσόπουλο, Γιώργο Βουλγαράκη και Κώστα Κιλτίδη
16 Ιουνίου 2010	Απάντηση Προϊσταμένης Διεύθυνσης Πολιτικής Γης σε Ανακρίτρια Ε. Καλού (αρ.Πρωτ.: 2521)	• Η ΚΥΑ υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Υφυπουργού Οικονομικών αναφορικά με την ανάθεση ανταλλαγής της λίμνης Βιστωνίδας στην ΚΕΔ δεν εκδόθηκε μετά από εισήγηση της Δ/νσης Πολιτικής Γης και ως εκ τούτου δεν έχει καταχωρηθεί στο πρωτόκολλό της
22 Ιουνίου 2010	Ένορκη εξέταση Ι. Παπαϊωάννου σε ανακρίτρια Εφέτη Ειρήνη Καλού	• Αναγκάστηκε να λειτουργήσει ως παρένθετο πρόσωπο κατά τις αγοραπωλησίες ακινήτων σε εταιρίες συμφερόντων Αθ. Πάπιστα λόγω οικονομικών δυσκολιών
28 Ιουνίου 2010	Σύσταση προκαταρκτικής Επιτροπής αναφορικά με το σκάνδαλο του Βατοπεδίου για την διερεύνηση τυχον ευθυνών πρώην υπουργών	• Η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή συνεστήθη σύμφωνα με την από 28-6-2010 απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, η οποία έκανε δεκτή την πρόταση 125 βουλευτών του ΠΑΣΟΚ για την σύσταση Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης κατά το άρθρο 86 παρ. ε του Συντάγματος, τα άρθρα 153 επ. του Κανονισμού της Βουλής και το άρθρθο 5 ν.3126/2003 «Ποινική ευθύνη των Υπουργών» για την ενδεχόμενη τέλεση αδικημάτων από τους πρώην Υπουργούς Αλέξανδρο Κοντό, Ευάγγελο Μπασιάκο, Θεόδωρο Ρουσόπουλο, Γιώργο Βουλγαράκη και τον πρώην υφυπουργό Πέτρο Δούκα, όπως αυτά προσδιορίζονται στην απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, σχετικά με την υπόθεση της IMB
28 Ιουνίου 2010	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Κ. Σ., απολογία του και κατάθεση απολογητικού υπομνήματος	• Απλή συνέργεια κατά συρροή και κατ' εξακολούθηση σε κακουργηματική απιστία κατά του Ελληνικού Δημοσίου και απλή συνέργεια κατ' εξακολούθησης σε ψευδή βεβαίωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος εις βάρος του Δημοσίου κατ' εξακολούθηση από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € και η ζημιά του Δημοσίου υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Ο κατηγορούμενος αφού απολογήθηκε αφέθηκε ελεύθερος με περιοριστικούς όρους και συγκεκριμένα με απαγόρευση εξόδου από την χώρα
2 Ιουλίου 2010	Έγγραφο ειδικής ανακρίτριας Εφέτη Ειρήνης Καλού προς την Νομική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας – Μονάδα Καταπολέμησης Εγκλημάτων Συγκάληψης (Αρ. Πρωτ.129/2010)	• Περαιτέρω διερεύνηση σχετικά με το ποιος είναι ο πραγματικός ιδιοκτήτης της εταιρίας Torcaso Investments Ltd καθόσον ο φερόμενος ως ιδιοκτήτης της κ. Γεώργιος Σαχπατζίδης δεν μπόρεσε να αποδείξει ότι είναι ο πραγματικός ιδιοκτήτης αφού δεν διαθέτει σχετικά έγγραφα
20 Ιουλίου 2010	Απαγγελία κατηγορίας στον κ. Ι. Α. και απολογία του, κατάθεση απολογητικού υπομνήματος	• Ηθικός αυτουργός κακουργηματικής απιστίας εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος κατόπιν επιβολής περιοριστικών όρων και συγκεκριμένα εγγυοδοσίας ύψους € 400.000 και απαγόρευσης εξόδου από την χώρα
22 Ιουλίου 2010	Παραγγελία Εισαγγελέα Πρωτοδικών	• Εάν σε βάρος του Αθ. Πάπιστα σχηματίστηκαν στην Εις. Πρωτοδικών Αθηνών δικογραφίες

	Θεσαλλονίκης προς τον Διευθυντή Επιχειρησιακής Διεύθυνσης Ειδικών Υποθέσεων Θεσσαλονίκης (αριθμ. Παραγγ. Δ10/2748) για συνέχιση προκαταρτκικής εξέτασης εναντίον Αθ. Πάπιστα και Ιορδάνη Παπαϊωάννου για διακρίβωση τέλεσης εγκήματος νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικής δραστηριότητα	και σε ποιο δικονομικό στάδιο βρίσκονται • Να ληφθεί ανωμοτί κατάθεση από Ιορδάνη ΠαπαΙωάννου ειδικά αναφορικά με την αγορά ακινήτων από ΙΜΒ και την σχεδόν ταυτόχρονη πώλησή τους σε εταιρίες συμφερόντων ΑΘ. Πάπιστα με πολλαπλάσιο τίμημα • Να ληφθεί ανωμοτί κατάθεση από Αθ. Πάπιστα
22 Σεπτεμβρίου 2010	Συγκεντρωτική Εκθεση ΤτΕ περί συναλλαγών της ΙΜΒ	• Αναφορά σε πάρα πολλές περιπτώσεις τεράστιων ποσών αναλήψεων σε διάφορες τράπεζες μέσω προσώπων ή εταιριών που σχετίζονται με αυτήν (π.χ. ανάληψη ποσού € 2.000.000 στις 11-9-2008 από τον μοναχό της Μονής Ευδόκιμο). Η αποτίμηση του χαρτοφυλακίου της εταιρίας Rassadel στις 31-8-2010 ανερχόταν σε € 14.16.123. Οι ζημιές εξ αποτιμήσεως την ίδια ημερομηνία ανέρχονταν σε € 43.793.363
18 Οκτωβρίου 2010	Κατάθεση πόρισματος Προκαταρκτικής Επιτροπής	• Η Επιτροπή εξέτασε σε 10 από τις συνολικά 22 συνεδριάσεις της 23 μάρτυρες • Προτείνε την παραπομπή στο Δικαστικό Συμβούλιο των Πέτρου Δούκα, Αλέξανδρου Κοντού, Ευάγγελου Μπασιάκου, Θεόδωρου Ρουσόπουλου, Γιώργου Βουλγαράκη
26 Οκτωβρίου 2010	Απαγγελία κατηγορίας και απολογία κ. Γ. Μ.	• Συναυτουργός σε κακουργηματική απιστία εις βάρους του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Ηθική αυτουργία κατ' εξακολούθηση σε ψευδή βεβαίωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος εις βάρος του Δημοσίου κατ' εξακολούθηση από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € και η ζημιά του Δημοσίου υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Μετά την απολογία του κατηγορουμένου του επεβλήθη ο περιοριστικός όρος της απαγόρευσης εξόδου από την χώρα
29 Οκτωβρίου 2010	Απαγγελία κατηγορίας και απολογία κ. Π. Π.	• Συναυτουργός σε κακουργηματική απιστία εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Ηθική αυτουργία κατ' εξακολούθηση σε ψευδή βεβαίωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος εις βάρος του Δημοσίου κατ' εξακολούθηση από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € και η ζημιά του Δημοσίου υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Μετά την απολογία του κατηγορουμένου του επεβλήθη ο περιοριστικός όρος της εγγυοδοσίας ύψους 50.000 €
16 Νοεμβρίου 2010	Ψηφοφορία στην Βουλή για παραπομπή των πρώην Υπουργών της ΝΔ	• Υπερψήφιση παραπομπής στο Δικαστικό Συμβούλιο οι κκ. Π. Δούκας, Α. Κοντός, Ε. Μπασιάκος με τις κατηγορίες της αυτουργίας (για τους κ.κ. Δούκα, Μπασιάκο) και συναυτουργίας (για τον κ. Κοντό) σε απιστία σε βάρος του Δημοσίου
16 Νοεμβρίου 2010	Απαγγελία κατηγορίας και απολογία του κ. Κ. Γ.	• Συναυτουργός σε κακουργηματική απιστία εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Ηθική αυτουργία κατ' εξακολούθηση σε ψευδή βεβαίωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον

		αθέμιτο όφελος εις βάρος του Δημοσίου κατ' εξακολούθηση από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € και η ζημιά του Δημοσίου υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Ψευδής υπεύθυνη δήλωση με σκοπό ρον προσπορισμό σε άλλον περιουσιακού οφέλους, υπερβαίνοντας το ποσό των 73.000 € κατ' εξακολούθηση • Μετά την απολογία του κατηγορουμένου του επεβλήθη ο περιοριστικός όρος της εγγυοδοσίας ύψους 80.000 € και της απαγόρευσης εξόδου από την χώρα
2011		
8 Φεβρουαρίου 2011	Απόφαση Δικαστικού Συμβουλίου του Ειδικού Δικαστηρίου	• Δεν μπορεί να εκτελεστεί η γραπτή παραγγελία για άσκηση ποινικής δίωξης που λήφθηκε κατά τη συνεδρίαση της Βουλής των Ελλήνων στις 16/17.11.2010 κατά των αναφερομένων στην παραγγελία πολιτικών προσώπων για την αξιόποινη πράξη της απιστίας περί την υπηρεσία εις βάρους του Δημοσίου κατ' αυτουργία και συναυτουργία και να παύσει οριστικά η εναντίον τους ποινική δίωξη λόγω εξαλείψεως ως προς αυτούς του αξιοποίνου των πράξεων που τους αποδίδονται. • Παραπέμπει δε τους φερόμενους ως συμμετόχους μη πολιτικά πρόσωπα που αναφέρονται στο από 18-10-2010 πόρισμα της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων και στη σχετική ποινική δικογραφία στις Δικαστικές, Ανακριτικές και Εισαγγελικές Αρχές του Εφετείου Αθηνών
24 Φεβρουαρίου 2011	Απολογία Σ.Ζ. σε Ανακρίτρια Ειρήνη Καλού	• Κατηγορία για ψευδή βεβαίωση εις βάρος του Δημοσίου ψευδή υπευθυνη δήλωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον περιουσιακό όφελος υπερβαίνοντας το ποσό των 73.000 € κατ' εξακολούθηση με ζημιά του Δημοσίου που υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Μετά την απολογία του η κατηγορουμένη αφέθηκε ελεύθερη
25 Φεβρουαρίου 2011	Απολογία Ι.Ρ. σε Ανακρίτρια Ειρήνη Καλού	• Κατηγορία για ψευδή βεβαίωση εις βάρος του Δημοσίου ψευδή υπευθυνη δήλωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον περιουσιακό όφελος υπερβαίνοντας το ποσό των 73.000 € κατ' εξακολούθηση με ζημιά του Δημοσίου που υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος
29 Μαρτίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Σ. Ζ. και απολογία του	• Κατηγορία για άμεση συνδρομή σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Αμεση συνέργεια κατ' εξακολούθηση σε ψευδή βεβαίωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος εις βάρος του Δημοσίου με ζημιά που υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Άμεση συνέργεια σε ψευδή υπευθυνη δήλωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον περιουσιακό όφελος υπερβαίνοντας το ποσό των 73.000 € κατ' εξακολούθηση • Παράβαση του άρθρου 17 παρ. 12 εδ. Δ Ν.1337/83 • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος
12 Απριλίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Γ. Σ. και απολογία του	• Κατηγορία για άμεση συνδρομή σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση

		• Αμεση συνέργεια κατ' εξακολούθηση σε ψευσή βεβαίωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος εις βάρος του Δημοσίου με ζημιά που υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Άμεση συνέργεια σε ψευδή υπευθυνη δήλωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον περιοσουσιακό όφελος υπερβαίνοντας το ποσό των 73.000 € κατ' εξακολούθηση • Παράβαση του άρθρου 17 παρ. 12 εδ. Δ Ν.1337/83 • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος
23 Μαΐου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κα. Α. Π. και απολογία της	• Κατηγορία για άμεση συνδρομή σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Ψευδή βεβαίωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος εις βάρος του Δημοσίου με ζημιά που υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € • Παράβαση καθήκοντος κατ' εξακολούθηση • Άμεση συνέργεια σε ψευδή υπευθυνη δήλωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον περιουσιακό όφελος υπερβαίνοντας το ποσό των 73.000 € κατ' εξακολούθηση • Παράβαση του άρθρου 17 παρ. 12 εδ. Δ Ν.1337/83,όπως αντικαταστάθηκε με άρθρο 3 παρ. 15 Ν.2242/94 • Μετά την απολογία της η κατηγορουμένη αφέθηκε ελεύθερη με περιοριστικούς όρους και συγκεκριμένα με εγγυοδοσία € 70.000 και απαγόρευση εξόδου από την χώρα
9 Ιουνίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Π. Κ. και απολογία του	• Κατηγορία για άμεση συνδρομή σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος
9 Ιουνίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Χ. Χ. και απολογία του	• Κατηγορία για άμεση συνδρομή σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος
14 Ιουνίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Μ. Β. και απολογία της	• Κατηγορία για άμεση συνδρομή σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Μετά την απολογία της η κατηγορουμένη αφέθηκε ελεύθερη
21 Ιουνίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Γ. Κ. και απολογία του	• Κατηγορία για άμεση συνδρομή σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Μετά την απολογία του κατηγορουμένου του επεβλήθη απαγόρευση εξόδου από την χώρα
22 Ιουνίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Α. Μ. και απολογία της	• Κατηγορία για άμεση συνδρομή σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Μετά την απολογία της η κατηγορουμένη αφέθηκε ελεύθερη
18 Ιουλίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Ν. Κ. και απολογία του	• Κατηγορία για συνδρομή σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Διάπραξη ψευδούς βεβαίωσης κατ' εξακολούθηση • Απλή συνδρομή ζε παράβαση καθήκοντος • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος

20 Ιουλίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Ι. Π. και απολογία του	• Κατηγορία για άμεση συνδρομή σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Απλή συνέργεια σε παράβαση καθήκοντος κατ' εξακολούθηση • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος
31 Αυγούστου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Δ. Π. και απολογία του	• Κατηγορία γιά άμεση συνδρομή σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Άμεση συνέργεια κατ' εξακολούθηση σε ψευδή βεβαίωση εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου • Άμεση συνέργεια σε νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα • Παράβαση άρθρου 17 παρ. 12 εδ. Δ΄ Ν.1337/83 • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος
8 Σεπτεμβρίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε κ. Δ. Π. και απολογία του	• Κατηγορία γιά ηθική αυτουργία σε άμεση συνέργεια σε κακουργηματική απιστία εναντίον του Ελληνικού Δημοσίου κατ' εξακολούθηση • Ηθική αυτουργία σε ψευδή βεβαίωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος ενώ η ζημία του Δημοσίου υπερβαίνει το ποσόν των 150.000 € • Άμεση συνέργεια σε απιστία σχετικά με την υπηρεσία • Ηθική αυτουργία σε παράβαση καθήκοντος κατ' εξακολούθηση • Μετά την απολογία του ορίστηκε εγγυοδοσία ύψους 70.000 €
23 Νοεμβρίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε μοναχό Α. και απολογία του	• Ηθικός αυτουργός από κοινού και κατ' εξακολούθηση σε απιστία σχετική με την υπηρεσία εις βάρος του Δημοσίου από κοινού και μη κατ' εξακολούθηση το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των 73.000 € από την οποία η προξενηθείσα ζημία υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη • Της ηθικής αυτουργίας κατ' εξακολούθηση σε ψευδή βεβαίωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος σε βάρος του Δημοσίου από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € και η ζημία του Δημοσίου υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη κατ' εξακολούθηση • Της ηθικής αυτουργίας από κοινού με άλλους και κατ' εξακολούθηση απλής συνέργειας από κοινού με άλλους και κατ' εξακολούθηση σε απιστία σχετική με την υπηρεσία σε βάρος του Δημοσίου, κατ' εξακολούθηση, το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των 73.000 €, από την οποία η προξενηθείσα ζημία υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδαίτερα μεγάλη • Της ηθικής αυτουργίας από κοινού και κατ' εξακολούθηση σε ψευδή βεβαίωση με σκοπό το προσπορισμό σε άλλον αθέμιτου όφελους σε βάρους του Δημοσίου, από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000€ και η ζημία του Δημοσίου υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη κατ' εξακολούθηση • Της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική ενέργεια κατ' εξακολούθηση • Μετά την απολογία του ο κατηγορούμενος αφέθηκε ελεύθερος κατόπιν επιβολής περιοριστικών όρων και συγκεκριμένα εγγυοδοσίας ύψους € 200.000 και υποχρέωση

		εμφάνισης δύο φορές το μήνα σε αστυνομικό τμήμα
1 Δεκεμβρίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε ηγούμενο Ε. και απολογία του	• Ηθικός αυτουργός από κοινού και κατ' εξακολούθηση σε απιστία σχετική με την υπηρεσία εις βάρος του Δημοσίου από κοινού και μη κατ' εξακολούθηση το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των 73.000 € από την οποία η προξενηθείσα ζημία υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη • Της ηθικής αυτουργίας κατ' εξακολούθηση σε ψευδή βεβαίωση με σκοπό τον προσπορισμό σε άλλον αθέμιτο όφελος σε βάρος του Δημοσίου από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € και η ζημία του Δημοσίου υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη κατ' εξακολούθηση • Της ηθικής αυτουργίας από κοινού με άλλους και κατ' εξακολούθηση απλής συνέργειας από κοινού με άλλους και κατ' εξακολούθηση σε απιστία σχετική με την υπηρεσία σε βάρος του Δημοσίου, κατ' εξακολούθηση, το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των 73.000 €, από την οποία η προξενηθείσα ζημία υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδαίτερα μεγάλη • Της ηθικής αυτουργίας από κοινού και κατ' εξακολούθηση σε ψευδή βεβαίωση με σκοπό το προσπορισμό σε άλλον αθέμιτου όφελους σε βάρους του Δημοσίου, από την οποία το συνολικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73.000 € και η ζημία του Δημοσίου υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη κατ' εξακολούθηση • Της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική ενέργεια κατ’ εξακολούθηση • Μετά την απολογία του η ανακρίτρια πρότεινε την προφυλάκισή του. Ο εισαγγελέας πρότεινε ο κατηγορούμενος να παραμείνει ελεύθερος με εγγυοδοσία € 200.000, απαγόρευση εξόδου από τη χώρα και εμφάνιση δύο φορές το μήνα στο αστυνομικό τμήμα
16 Δεκεμβρίου 2011	Απαγγελία κατηγορίας σε Α. Π. και απολογία του	• Αυτουργός σε νομιμοποίηση εξόδων από παράνομες δραστηριότητες (απιστία σε βάρος του Δημοσίου) το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των 73.000 € από την οποία η προξενηθείσα ζημία υπερβαίνει το ποσό των 150.000 € και είναι ιδιαίτερα μεγάλη • Μετά την απολογία του αφέθηκε ελεύθερος
23 Δεκεμβρίου 2011	Βούλευμα Συμβουλίου Εφετών για λύση της διαφωνίας Εισαγγελέα και ανακρίτριας αναφορικά με προσωρινή κράτηση Ηγουμένου Εφραίμ	• Αποδοχή της πρότασης της ανακρίτριας για προσωρινή κράτηση του ηγούμενου Εφραίμ
2012		
29 Φεβρουαρίου 2012	Απόφαση πενταμελούς Εφετείου Θράκης (επαναφορά της απόφασης στο δικαστήριο μετά την αναίρεση από το Ποινικό Τμήμα του Αρείου Πάγου της αρχικής απόφασης του ίδιου δικαστηρίου, με την οποία οι Εφραιμ, Αρσένιος αλλά και η δικαστής είχαν καταδικαστεί σε ποινή φυλάκισης 10 μηνών ο καθένας με τριετή	• Καταδίκη σε ποινή φυλάκισης έξι μηνών, με τριετή αναστολή, για τον ηγούμενο της Μονής Βατοπεδίου Εφραίμ, τον μοναχό Αρσένιο και την πρόεδρο πρωτοδικών Μαρία Ψάλτη, οι οποίοι κρίθηκαν ένοχοι για την καθυστέρηση δημοσίευσης δικαστικής απόφασης που αφορούσε τις ανταλλαγές της λίμνης Βιστωνίδας • Η δικαστής Μαρία Ψάλτη κρίθηκε ένοχη για το αδίκημα της παράβασης καθήκοντος και οι δύο μοναχοί για ηθική αυτουργία στην ίδια πράξη • Το δικαστήριο τους αθώωσε για το αδίκημα της παραβίασης δικαστικού απορρήτου

	αναστολή)	
2013		
2 Οκτωβρίου 2013	Ο αντιεισαγγελέας Εφετών Παναγιώτης Ματζούνης ζητά την παραπομπή σε δίκη 12 εκ των 32 κατηγορουμένων με πρότασή του προς το δικαστικό συμβούλιο.	• Προτείνει να παραπεμφθούν ο ηγούμενος της Μονής Εφραίμ και ο μοναχός Αρσένιος για ηθική αυτουργία σε απιστία περί την υπηρεσία και απάτη σε βάρος του Δημοσίου • Ζητά επιπλέον την παραπομπή των μελών του γνωμοδοτικού συμβουλίου (Διονυσόπουλος, Σπυρόπουλος, Δέτσης, Χατζηνέκουρας, Συνίκης, Βαρελάς, Χαλκιάς) καθώς τριών μελών της ΚΕΔ (Παπαγεωργίου, Γκράτσιος και Μητρόπουλος) • Εισηγείται την απαλλαγή του διευθυντή του πολιτικού γραφείου του πρώην πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή, Γιάννη Αγγέλου, αλλά και της συμβολαιογράφου Κατερίνας Πελέκη και των δικηγόρων Διονύση και Δημήτρη Πελέκη
8 Οκτωβρίου 2013	Έκδοση βουλεύματος Τριμελούς Συμβουλίου Εφετών (αριθμ.2000/2012) για την παραπομπή σε δίκη 14 από τα 32 άτομα που περιλαμβάνονται στη δικογραφία. Παραπέμπονται ο αρχιμανδρίτης Εφραίμ, ο μοναχός Αρσένιος, η συμβολαιογράφος Αικατερίνη Πελέκη, οι δικηγόροι Διονύσης και Δημήτρης Πελέκης, τα μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Ιωάννης Διονυσόπουλος και Στέφανος Δέτσης, το πρώην μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Χριστόδουλος Μπότσιος, ο πρώην αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Γρηγόριος Κρόμπας, ο πρώην πρόεδρος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου καθηγητής Πέτρος Παπαγεωργίου, ο πρώην διευθύνων σύμβουλος της ΚΕΔ Κωνσταντίνος Γκράτσιος, ο πρώην διευθυντής της υπηρεσίας Διαχείρισης Ακινήτων της ΚΕΔ Γεώργιος Μητρόπουλος, η πρώην διευθύντρια του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης Σταματούλα Μαντέλη και ο πρώην γενικός γραμματέας του υπουργείου Γεωργίας Κωνσταντίνος Σκιαδάς	• Κατά περίπτωση, οι κατηγορούμενοι αντιμετωπίζουν τις πράξεις του ηθικού και φυσικού αυτουργού σε κακουργηματική απιστία και σε ψευδείς βεβαιώσεις για την ανταλλαγή της λίμνης Βιστωνίδας και των παραλίμνιων εκτάσεων με άλλες εκτάσεις του Δημοσίου. Ο αρχιμανδρίτης Εφραίμ και ο μοναχός Αρσένιος αντιμετωπίζουν τις πράξεις του ξεπλύματος βρόμικου χρήματος και της ηθικής αυτουργίας από κοινού κατ' εξακολούθηση και κατά συρροή σε απιστία, σε ψευδή βεβαίωση και σε απάτη εις βάρος του Δημοσίου • Το βούλευμα απαλλάσσει τον Γιάννη Αγγέλου από την κακουργηματική κατηγορία της ηθικής αυτουργίας σε απιστία, τον επιχειρηματία Αθανάσιο Πάπιστα από την κατηγορία του ξεπλύματος βρόμικου χρήματος, καθώς και ακόμη 16 πρόσωπα
6 Νοεμβρίου 2013	Η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου κάνει δεκτή την αναίρεση κατά των παραπεμπτικών διατάξεων του υπ' αριθ. 2000/2013 βουλεύματος του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών που ασκήθηκε από τους	• Οι απαλλακτικές διατάξεις παραμένουν ενώ στο κείμενο της έκθεσης αναιρέσεως προβάλλονται λόγοι που πλήττουν την αιτιολογία του βουλεύματος κυρίως ως προς τις πράξεις ηθικής αυτουργίας που αποδίδονται στους εκπροσώπους της Μονής, αλλά και ως προς τη βασιμότητα της κατηγορίας για τις άλλες αξιόποινες πράξεις. Παραπέμπεται στο Ποινικό

	ηγούμενο Εφραίμ, μοναχό Αρσένιο και το δικηγορικό γραφείο του Δημήτρη Πελέκη.	Τμήμα του Αρείου Πάγου από τον αντιεισαγγελέα Γεώργιο Μποροδήμο

*Η χρονολογική επεξεργασία του πίνακα καταρτίστηκε σύμφωνα με το δικογραφικό υλικό που αντλήσαμε από τον πρόεδρο της 2ης εξεταστικής επιτροπής για το Βατοπέδι, βουλευτή του ΠΑΣΟΚ, Εμμανουήλ Μπεντενιώτη ενώ προχωρήσαμε σε προσθήκες για την επικαιροποίησή του, δεδομένων των πρόσφατων εξελίξεων αντλώντας υλικό από τον Τύπο της περιόδου 2012-2013 (Βλ. αναλυτικά Κεφάλαιο 3.2. Περιοδολόγηση του σκανδάλου της Μονής Βατοπεδίου). Επισημαίνεται ότι ο πίνακας επιχειρεί την καταγραφή των σημαντικότερων γεγονότων που συνδέονται με το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου και επ'ουδενί δεν μπορεί να ειδωθεί ως πλήρες και ακριβές χρονολόγιο της υπόθεσης, λειτουργεί μάλλον ως εγχειρίδιο, ως εργαλείο συμβουλής για την ορθότερη και πληρέστερη ερμηνεία του διερευνώμενου υλικού.

– ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ –

NET

	ΦΟΡΜΑ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ							
	ΜΕΣΟ	**NET**						
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**15/9/2008**	**22/9/2008**	**20/10/2008**	**20/10/2008**	**20/10/2008**	**3/11/08**	**17/11/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ-ΧΡΕΟΚΟΠΙΑ LEEHMAN BROTHERS	ΚΡΙΣΗ GOLDMAN SACHS-MORGAN STANLEY	ΣΚΛΗΡΕΣ ΜΑΧΕΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ-ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ 2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ	ΣΚΛΗΡΕΣ ΜΑΧΕΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ-ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ 2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ	ΣΚΛΗΡΕΣ ΜΑΧΕΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ-ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ 2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ	ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΛΜΟΥΝΙΑ ΓΙΑ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	ΠΟΡΕΙΑ-ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΑΝΑΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ	ΔΕΣΜΕΥΤΗΚΑΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ	ΣΚΛΗΡΕΣ ΜΑΧΕΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ–ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ 2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ	ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ-ΤΙ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ Ο ΕΦΡΑΙΜ ΓΙΑ ΤΑ ΑΚΙΝΗΤΑ ΣΤΟΥΣ ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΕΣ	ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ: ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΔΥΣΟΣΜΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ
	Β ΤΙΤΛΟΙ		41 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ ΔΕΣΜΕΥΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΠΛΥΜΑ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΤΕ ΘΑ ΠΑΕΙ Η ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ	ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: "ΣΚΛΗΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΑΧΗ-ΌΛΑ ΣΤΟ ΦΩΣ"	ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΕ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ		
	Γ ΤΙΤΛΟΙ			ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΟΥΝ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΣΤΙΣ 2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ	ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ: "ΘΑ ΤΟΠΟΘΕΤΗΘΟΥΜΕ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ"		
	ΣΕΙΡΑ	3	6	1	2	3	10	8
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ			X				X
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X	X					
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ					X		X
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ			X	X		X	

	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ					X		
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ							
	ΜΟΡΦΗ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΕΝΤΟΛΗ ΣΑΝΙΔΑ ΓΙΑ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΠΕΡΙΗΛΘΑΝ ΣΤΗ Μ. ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ				ΕΚΔΟΤΗΣ "ΜΑΧΗΤΗ" ΞΑΝΘΗΣ ΚΑΤΕΘΕΣΕ ΟΤΙ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΠΕΡΙ ΣΠΕΙΡΑΣ. ΔΗΛΩΣΗ	ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ (ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ) ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ	ΕΚΒΙΑΣΜΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΤΑΝΙΑΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΤΗΓΟΡΕΙ ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΩΝ ΣΧΟΛΙΟ ΔΗΜ/ΦΟΥ: ΔΥΣΟΣΜΗ ΥΠΟΘΕΣΗ
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ[i]	Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**24/11/2008**	**24/11/2008**	**1/12/08**	**1/12/08**	**1/12/08**	**15/12/2008**	**15/12/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΝΕΝΑΣ ΦΟΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 2009	ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΝΕΝΑΣ ΦΟΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 2009	ΒΟΥΤΙΑ 60% ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ	ΒΟΥΤΙΑ 60% ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ	ΒΟΥΤΙΑ 60% ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ	5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ ΒΛΕΠΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ-ΔΙΑΦΩΝΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ	5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ ΒΛΕΠΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ-ΔΙΑΦΩΝΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΑΝΤΙ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟ	ΒΟΥΛΗ-ΟΡΓΗ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΚΟΙΡΑΝΙΔΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΔΡΥ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	ΤΟ "ΔΙΑΔΟΧΟ ΣΧΗΜΑ" ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ	5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ ΒΛΕΠΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ-ΔΙΑΦΩΝΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ	5 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ

[i] Όπου Π δηλώνεται η περιπτωσιολογική και Θ η θεματική πλαισίωση.

							ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ	
	Β ΤΙΤΛΟΙ	ΟΡΓΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ	ΠΟΙΟΙ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΠΟΜΕΝΟΙ ΠΟΥ ΘΑ ΚΑΤΑΘΕΣΟΥΝ	ΞΕΤΥΛΙΞΕ ΤΟ ΚΟΥΒΑΡΙ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ	ΚΑΤΑΘΕΤΕΙ Ο ΦΩΤΙΑΔΗΣ	ΠΛΗΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΕΦΡΑΙΜ	ΞΕΧΩΡΙΣΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ	
	Γ ΤΙΤΛΟΙ	ΜΕ ΠΟΛΥΜΕΛΗ ΣΥΝΟΔΕΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ/ΑΛΑΖΟΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΜΟΝΑΧΩΝ			ΔΡΥΣ: "ΥΠΕΓΡΑΨΑ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ"	ΑΠΟΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΕΦΡΑΙΜ ΖΗΤΑ Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΙΡΑΙΑ	ΑΠΟΔΙΔΟΝΤΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ, ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΒΑΡΑΙΝΟΥΝ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΠΑΣΟΚ	
	ΣΕΙΡΑ	3	4	3	4	5	1	2
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ							
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ							
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ			X				
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X	X		X		X	X
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ			X		X		
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	X	X			X		
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΕΔΩΣΑΝ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΚΑΙ ΕΦΥΓΑΝ ΑΡΣΕΝΙΟΣ: "Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ"		RASSADEL MADEUS ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ 90 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ ΤΗΣ Ι.Μ.Β. ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΡΙΖΟΥ, ΠΑΡΑΙΤΗΘΗΚΕ Ο ΣΟΦΟΣ ΑΠΟ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ	ΔΡΥΣ: "ΔΕΝ ΈΧΩ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ"	ΑΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΜΗ ΗΘΙΚΟ ΚΥΡΟΣ ΛΕΕΙ Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ		
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**27/4/2009**	**18/5/2009**	**3/5/2010**	**10/5/2010**	**31/5/2010**	**7/6/2010**	**7/6/2010**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΓΡΙΠΗ ΧΟΙΡΩΝ ΣΤΟ ΜΕΞΙΚΟ-149 ΘΑΝΑΤΟΙ	ΤΟ 1ο ΚΡΟΥΣΜΑ ΝΕΑΣ ΓΡΙΠΗΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ	ΣΥΣΚΕΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΓΙΑ ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ 100 ΔΙΣ ΑΠΟ Ε.Ε.	ΣΥΣΚΕΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΓΙΑ ΚΡΙΣΗ	ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΙΣΡΑΗΛΙΝΩΝ ΣΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΠΛΟΙΟ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗ ΓΑΖΑ	Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ	Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΕΦΕΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ	ΔΙΩΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	Ο ΠΕΤΡΟΣ ΔΟΥΚΑΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ	Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑΝ ΑΓΓΕΛΟΥ – ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ – ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΤΑΡΑΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΠΑΣΟΚ ΤΟ ΘΕΜΑ ΑΚΗ	Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ	Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ
	Β ΤΙΤΛΟΙ	ΣΑΝΙΔΑΣ ΖΗΤΑ ΝΑ ΟΡΙΣΤΕΙ ΕΦΕΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Ι.Μ.Β.	ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑΤΑ 8 ΜΗΝΕΣ ΜΕΤΑ ΟΙ ΔΙΩΞΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ	ΔΟΥΚΑΣ: ΔΕΝ ΕΚΑΝΑ ΚΑΤΙ ΠΑΡΑΝΟΜΟ			ΑΚΗΣ: ΚΑΠΟΙΟΙ ΘΕΛΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΟΥ ΕΞΟΝΤΩΣΗ	ΟΙ ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
	Γ ΤΙΤΛΟΙ							
	ΣΕΙΡΑ	9	9	11	7	6	1	2
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ					Χ		
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	Χ	Χ					
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ				Χ	Χ	Χ	

	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ			Χ	Χ		Χ	Χ
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ							
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ							
	ΜΟΡΦΗ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ				ΔΙΕΨΕΥΣΕ Ο ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΟΝ ΔΟΥΚΑ ΟΤΙ ΠΑΡΕΝΕΒΗ Ο ΙΔΙΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓ ΩΝ	ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΕΣ-ΕΜΠΛΕΚΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ		
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**7/6/2010**	**7/6/2010**	**14/6/2010**	**14/6/2010**	**14/6/2010**	**14/6/2010**	**18/10/2010**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ	Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟ-ΕΙΣΗΓΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΟΚ	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΠΟΡΙΣΜΑ ΠΑΣΟΚ: ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΟΝΤΟΥ, ΔΟΥΚΑ, ΜΠΑΣΙΑΚΟΥ ΓΙΑ ΑΠΙΣΤΙΑ, ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ ΝΔ-ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΞΥΝΙΔΗ	ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ: ΧΩΡΙΣ ΚΟΙΝΟ ΠΟΡΙΣΜΑ	ΕΚΤΟΣ ΝΔ Ο ΚΙΛΤΙΔΗΣ ΔΗΛΩΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	Η ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΚΙΛΤΙΔΗ-ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ	ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΣΥΖΗΤΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ	ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΣΥΖΗΤΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ	ΠΟΡΙΣΜΑ ΠΑΣΟΚ: ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΟΝΤΟΥ, ΔΟΥΚΑ, ΜΠΑΣΙΑΚΟΥ ΓΙΑ ΑΠΙΣΤΙΑ, ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ
	Β ΤΙΤΛΟΙ	ΞΥΝΙΔΗΣ: ΕΠΙΘΕΣΗ ΜΕ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ			ΚΙΛΤΙΔΗΣ: ΔΕΧΤΗΚΑ ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΣΗ	ΝΔ: ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΧΡΗΜΑ, ΟΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΗΤΑΝ ΝΟΜΙΜΕΣ		ΓΙΑ "ΒΑΤΟΓΚΕΪΤ" ΜΙΛΑ Η ΝΔ/"ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΣΚΕΥΩΡΙΑ" ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ"

	Γ ΤΙΤΛΟΙ				ΔΕ ΜΕ ΣΤΗΡΙΞΕ Η ΝΔ			ΖΟΡΜΠΑΣ: ΟΙ ΜΟΝΑΧΟΙ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΜΟΝΑΧΟΙ
	ΣΕΙΡΑ	3	4	5	6	7	8	1
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	Χ						Χ
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ							
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	Χ			Χ			Χ
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		Χ	Χ		Χ	Χ	
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ							
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ							
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	(ΤΟ 2001 ΣΥΝΑΙΝΕΣΕ ΩΣ ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΤΟΝ ΑΠΟΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΟΡΤΟ ΛΑΓΟΣ)	ΠΟΡΙΣΜΑ ΠΑΣΟΚ, ΠΟΡΙΣΜΑ ΛΑΟΣ, Η ΝΔ ΖΗΤΑ ΠΑΡΑΤΑΣΗ	ΚΑΠΟΙΟΙ ΤΗ ΣΥΝΔΕΟΥΝ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΝΤΡΑ ΤΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΝΤΟ			ΜΠΕΝΤΕΝΙΩΤΗΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ: ΕΧΟΥΝ ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΙ 280 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	4 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ, 5 ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**18/10/2010**						
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΠΟΡΙΣΜΑ ΠΑΣΟΚ: ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΟΝΤΟΥ, ΔΟΥΚΑ, ΜΠΑΣΙΑΚΟΥ ΓΙΑ ΑΠΙΣΤΙΑ, ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ						

	ΤΙΤΛΟΣ ΘΈΜΑΤΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΓΙΑ "ΞΕΠΛΥΜΑ"
	Β ΤΙΤΛΟΙ	ΤΟ ΑΔΙΚΗΜΑ ΔΕΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΕΤΑΙ
	Γ ΤΙΤΛΟΙ	
	ΣΕΙΡΑ	2
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**	
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	Χ
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑ ΗΘΙΚΗ ΑΥΤΟΥΡΓΙΑ ΣΕ ΞΕΠΛΥΜΑ, ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ (ΣΟΒΑΡΕΣ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ)

MEGA

ΦΟΡΜΑ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ						
ΜΕΣΟ	**MEGA**					
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**15/9/2008**	**15/9/2008**	**15/9/2008**	**15/9/2008**	**15/9/2008**	**15/9/2008**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ	Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ	Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ	Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ	Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ	Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΛΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ "ΑΙΧΜΕΣ" ΓΙΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΠΙΕΣΕΙΣ	ΕΚΑΝΕ ΖΗΜΙΑ Η ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ ΔΕΝ ΑΠΟΚΛΕΙΕΙ ΑΚΥΡΩΣΗ ΤΩΝ "ΙΕΡΩΝ" ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ	ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ	ΝΕΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ
Β ΤΙΤΛΟΙ	ΑΙΣΘΗΤΑ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ Η ΕΙΚΟΝΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ/ΚΑΤΕΒΑΣΕ ΤΟΝ ΠΗΧΥ Ο ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ-ΤΟΝ "ΠΕΡΑΣΕ" Ο ΓΙΩΡΓΟΣ				ΑΛΛΟ Η ΛΙΜΝΗ ΒΙΣΤΩΝΙΔΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟ ΤΑ "ΦΙΛΕΤΑ"	ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ "ΡΑΓΙΖΟΥΝ" ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ
Γ ΤΙΤΛΟΙ	ΠΛΗΓΜΑ ΣΤΟΝ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ Η ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ/ΛΑΘΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ Ο ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ/ΤΟ ΠΡΩΤΟ "ΡΗΓΜΑ" ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ/"ΠΛΗΓΗ" ΣΤΗ ΝΔ ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ/"ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΡΑΓΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ"					
ΣΕΙΡΑ	1	2	3	4	5	8
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ	X		X			X
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ					X	
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		X			X	

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ				Χ		Χ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	Χ		Χ			Χ
ΜΟΡΦΗ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΜΕ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΥΣ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ				ΥΠΟΝΟΙΕΣ ΕΙΣΑΓΕΛΙΑΣ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ ΓΙΑ ΕΜΠΛΟΚΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΟΚ ΑΠ. ΦΩΤΙΑΔΗ ΤΟΤΕ		ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ-ΑΝΝΑ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**22/9/2008**	**22/9/2008**	**22/9/2008**	**22/9/2008**	**22/9/2008**	**22/9/2008**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Θ. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ-ΤΟΥ ΧΡΕΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΣΤΗ ΔΕΘ	ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΦΙΛ	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ "ΡΑΓΙΖΕΙ" Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ "ΑΦΘΑΡΤΟΥ" ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ	ΤΟ "ΠΛΗΓΜΑ" ΣΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ "ΤΥΡΙΣΕ" ΤΑ ΓΚΑΛΟΠ	ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ-ΔΕΣΜΕΥΣΑΝ ΤΑ 41 ΕΚΑΤ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	ΆΛΛΑ ΈΛΕΓΕ Ο ΕΦΡΑΙΜ...ΆΛΛΑ ΈΚΑΝΕ
Β ΤΙΤΛΟΙ		ΑΝΤΑΡΤΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΓΙΑ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟ				"ΤΙ ΉΘΕΛΕ ΤΑ ΑΚΙΝΗΤΑ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ Η ΜΟΝΗ;"
Γ ΤΙΤΛΟΙ						
ΣΕΙΡΑ	3	4	6	7	10	11
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ			Χ	Χ		
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						

ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ					X	
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	X					
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		X				
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						X
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	X	X	X	X		X
ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ						
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**22/9/2008**	**22/9/2008**	**22/9/2008**	**22/9/2008**	**20/10/2008**	**20/10/2008**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΑΞΙΜΟΥ	MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ	MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΕΤΟΙΜΑΖΟΥΝ ΜΗΝΥΜΑ-"ΝΙΠΤΕΙ ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΤΟΥ" ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΌΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ Λ. ΖΑΓΟΡΙΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΥΓΟ ΤΟΥ	ΈΡΧΕΤΑΙ ΑΙΦΝΙΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΩΡΕΣ ΚΑΛΠΕΣ;	MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΝΙΔΑΣ: "Η ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΜΟΝΟ ΑΝ ΜΟΥ ΤΟ ΖΗΤΗΣΕΙ Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ..."
Β ΤΙΤΛΟΙ				"ΠΛΗΡΩΝΕΙ" ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ Η ΝΔ		
Γ ΤΙΤΛΟΙ						
ΣΕΙΡΑ	12	13	14	15	1	2
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ				X	X	
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ				X		

ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						X
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	X					
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ			X	X		
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		X				
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ					X	
ΜΟΡΦΗ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΜΕ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΥΣ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ			ΔΕΝ ΈΧΕΙ ΣΧΕΣΗ ΛΕΕΙ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ	ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ		
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**20/10/2008**	**20/10/2008**	**20/10/2008**	**20/10/2008**	**3/11/2008**	**17/11/2008**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ	MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ	MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ	MEGA ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ	ΧΟΑΚΙΝ ΑΛΜΟΥΝΙΑ-"Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΥΦΕΣΗ"	ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΨΗΦΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ;	ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ Θ'ΑΛΛΑΞΕΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ;	ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ: ΕΦΡΑΙΜ ΚΑΙ ΑΡΣΕΝΙΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥΣΑΝ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΕΝ ΑΝΑΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ	"ΠΛΗΓΗ" ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ	ΕΚΘΕΤΟΥΝ ΤΟΝ Π. ΔΟΥΚΑ ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ	ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
Β ΤΙΤΛΟΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕ ΣΤΕΛΝΕΙ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ;	ΣΕ ΚΛΟΙΟ "ΓΑΛΑΖΙΩΝ" ΠΙΕΣΕΩΝ Ο ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ		"ΣΥΓΚΛΟΝΙΖΕΙ" ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ		ΚΟΝΤΡΑ ΝΔ-ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ
Γ ΤΙΤΛΟΙ	ΔΕ ΘΑ ΖΗΤΗΣΕΙ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ	ΜΕ ΓΡΑΜΜΗ "ΔΡΥ" Ο ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ				
ΣΕΙΡΑ	3	5	6	8	12	1

ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ				X		
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ				X		X
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X		X			
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ					X	
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X	X		X		X
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ		X	X			
ΜΟΡΦΗ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΜΕ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΥΣ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ				Β. ΜΕΪΜΑΡΑΚΗΣ-Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ/Β. ΜΕΪΜΑΡΑΚΗΣ: ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟ	ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΜΑΡΤΥΡΩΝ	
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**17/11/2008**	**17/11/2008**	**17/11/2008**	**17/11/2008**	**17/11/2008**	**17/11/2008**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	ΚΟΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΕΚΒΙΑΖΕ ΠΡΟΔΙΔΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΑΚΤΗΜΟΝΕΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΙΣΤΑΣ-ΣΤΟ ΒΙΝΤΕΟ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΤΑΙ ΠΩΣ Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΕΙΧΕ ΠΑΡΕΙ 18.000 ΕΥΡΩ	ΠΡΩΤΑ ΚΑΤΗΓΓΕΙΛΕ, ΜΕΤΑ ΥΠΕΓΡΑΨΕ Ο ΨΩΜΙΑΔΗΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ-ΠΩΣ ΣΤΗΘΗΚΕ ΤΟ REAL ESTATE "ΜΕ ΤΑ ΦΙΛΕΤΑ" ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΚΑΤΑΘΕΣΗ-ΦΩΤΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΚΕΔ	ΠΟΛΕΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
Β ΤΙΤΛΟΙ	ΈΡΧΕΤΑΙ ΝΕΟ ΒΙΝΤΕΟ-ΦΩΤΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΚΒΙΑΣΜΟΥΣ		ΓΙΑΤΙ ΑΛΛΑΞΕ ΘΕΣΗ Ο ΨΩΜΙΑΔΗΣ;			

Γ ΤΙΤΛΟΙ	ΓΙΑ "ΣΤΗΜΕΝΟΥΣ" ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΜΙΛΑ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ/ΣΤΟΧΟΣ ΝΑ ΜΗ ΓΙΝΕΙ Η ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ		ΝΑ ΜΗ ΓΙΝΕΙ "ΚΟΛΥΜΒΗΘΡΑ ΤΟΥ ΣΙΛΩΑΜ" Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ			
ΣΕΙΡΑ	2	3	4	5	6	9
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ						
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						X
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	X	X		X	X	
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X		X			X
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ				X		
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ					X	
ΜΟΡΦΗ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΜΕ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΥΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ						ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ-ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ /ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ: ΑΝ Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΒΓΑΛΕΙ 2-3-4 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΑΥΤΟ ΘΑ'ΝΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΓΙΑ ΌΛΟΥΣ ΜΑΣ. ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ.ΔΕ ΘΕΛΟΥΜΕ ΤΕΤΟΙΑ ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ. ΘΕΛΟΥΜΕ ΝΑ'ΑΠΟΔΟΘΟΥΝ ΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΤΩ ΚΑΙΣΑΡΙ
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**24/11/2008**	**24/11/2008**	**24/11/2008**	**24/11/2008**	**24/11/2008**	**24/11/2008**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ	ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ	ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ	ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ	ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ	ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ	ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΕΘΕΣΑΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΑΝΤΙ ΝΑ ΚΑΤΑΘΕΣΟΥΝ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΣ	ΜΕ ΚΟΥΣΤΩΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΜΟΥΖΙΝΕΣ ΈΦΤΑΣΑΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ	ΥΠΟΜΝΗΜΑ-ΠΡΟΚΛΗΣΗ-ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΌΡΟΣ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΝΑ ΚΡΥΦΤΕΙ Ο ΕΦΡΑΙΜ	ΤΟΝ...ΆΡΤΟΝ ΗΜΩΝ ΤΟΝ ΕΠΙΟΥΣΙΟΝ!	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΑΚΙΝΗΤΟ ΥΠΗΡΧΕ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΟΥ "ΦΙΛΕΤΟΥ"
Β ΤΙΤΛΟΙ		ΕΞΟΡΓΙΣΕ ΤΟΥΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΦΡΑΙΜ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ	ΕΙΡΩΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΟΙ ΟΙ ΚΑΛΟΓΕΡΟΙ		ΜΟΝΑΧΟΙ-ΑΥΘΕΝΤΙΕΣ ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ!	
Γ ΤΙΤΛΟΙ		ΦΤΩΧΟΣ ΚΑΙ ΑΚΤΗΜΩΝ ΔΗΛΩΝΕΙ Ο ΑΡΣΕΝΙΟΣ/ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΕΦΡΑΙΜ ΝΟΥΘΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΣΤΕΙΑΚΙΑ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥΣ			ΈΔΩΣΕ ΝΕΡΟ, ΠΗΡΕ ΧΡΥΣΑΦΙ Ο ΕΦΡΑΙΜ	

ΣΕΙΡΑ	1	3	4	5	6	7
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ						
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ						Χ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		Χ				
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Χ				Χ	
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	
ΜΟΡΦΗ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ						
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**24/11/2008**	**24/11/2008**	**1/12/2008**	**1/12/2008**	**1/12/2008**	**1/12/2008**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ	ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟΥ	"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΩΤΙΑ: ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΜΕ OFF SHORE	MEGA-ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ "ΒΟΜΒΑ" "ΒΙΤΡΙΝΑ" ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΑΠΙΣΤΑ	ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΕ Η "ΓΡΑΜΜΗ ΆΜΥΝΑΣ" ΤΟΥ ΕΦΡΑΙΜ	ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ: ΕΠΙΚΑΛΕΙΤΑΙ "ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ" ΓΙΑ ΕΜΠΛΟΚΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ Ο Δ. ΡΙΖΟΣ

Β ΤΙΤΛΟΙ			ΚΑΤΟΝΟΜΑΣΕ ΜΠΑΣΙΑΚΟ-ΔΟΥΚΑ Ο ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΔ	ΤΟ "ΚΟΛΠΟ" ΤΗΣ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ	ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΔΙΕΨΕΥΣΑΝ ΕΦΡΑΙΜ-ΑΡΣΕΝΙΟ	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ: ΌΛΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΣΤΗ "ΓΡΑΜΜΗ" ΜΕΪΜΑΡΑΚΗ
Γ ΤΙΤΛΟΙ				"ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ Α.Ε." ΥΠΟΠΤΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΙΤΗΘΗΚΕ Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΕΦΡΑΙΜ	
ΣΕΙΡΑ	8	9	1	2	4	5
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ		Χ				
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ			Χ	Χ	Χ	Χ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						Χ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Χ			Χ		
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ		Χ	Χ		Χ	
ΜΟΡΦΗ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ						
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**1/12/2008**	**1/12/2008**	**1/12/2008**	**1/12/2008**	**1/12/2008**	**1/12/2008**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	"ΒΟΜΒΕΣ" ΓΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	"ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΕ" ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟ Ο Δ. ΡΙΖΟΣ	ΥΠΟΕΚΤΙΜΗΣΑΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ	ΧΡ. ΤΕΛΙΔΗΣ: ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΞΑΠΕΛΥΣΕ ΜΥΔΡΟΥΣ ΚΑΤΑ ΕΦΡΑΙΜ ΓΙΑ ΤΙΣ OFF SHORE ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	Δ. ΡΙΖΟΣ: ΤΙ ΕΙΠΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ	Γ. ΔΡΥΣ: ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ
Β ΤΙΤΛΟΙ		ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΦΟΡΙΑΣ ΓΙΑ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΒΑΣΕΙ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ	"ΔΥΣΦΟΡΟΥΣΑΝ ΟΙ ΑΛΛΕΣ ΜΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΝΟΙΑ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ"	ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΤΗΝ ΠΟΙΝΗ ΤΟΥ ΑΠΟΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ		
Γ ΤΙΤΛΟΙ		ΠΟΡΙΣΜΑ "ΦΩΤΙΑ" ΚΑΙΝΕ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΚΤΙΜΗΤΕΣ ΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΤΩΝ ΕΦΟΡΙΩΝ	"ΚΑΠΟΙΟΙ ΧΟΡΕΥΑΝ ΣΑΝ ΜΠΑΛΑΡΙΝΕΣ ΔΙΠΛΑ ΣΤΟΝ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ"			
ΣΕΙΡΑ	6	7	8	9	10	11
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ						
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		Χ				
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	Χ	Χ	Χ		Χ	
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						Χ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ			Χ	Χ		
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	Χ			Χ		
ΜΟΡΦΗ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ			ΤΗΛ. ΤΕΛΙΔΗΣ (ΔΗΜ/ΦΟΣ ΈΘΝΟΣ:		ΤΗΛ. Δ. ΡΙΖΟΣ	ΔΡΥΣ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΔΕΝ ΕΧΩ, ΕΞΕΤΕΛΕΣΑ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΜΟΥ ΠΛΗΡΩΣ
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**15/12/2008**	**15/12/2008**	**15/12/2008**	**15/12/2008**	**15/12/2008**	**27/4/2009**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΣΤΟΝ "ΑΕΡΑ" ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΣΤΟΝ "ΑΕΡΑ" ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΣΤΟΝ "ΑΕΡΑ" ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΣΤΟΝ "ΑΕΡΑ" ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΣΤΟΝ "ΑΕΡΑ" ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΡΙΠΗ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΣΤΟΝ "ΑΕΡΑ" ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΠΕΝΤΕ ΚΟΜΜΑΤΑ, ΠΕΝΤΕ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ!	ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΖΗΤΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΟΥΚΑ ΚΑΙ ΚΟΝΤΟΥ	ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΑΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ, ΛΕΝΕ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ	ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ: ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΖΗΤΑ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ	ΣΚΑΝΔΑΛΟΛΟΓΙΑ ΣΤΑ ΎΨΗ ΤΟ "ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΟ" ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ
Β ΤΙΤΛΟΙ	ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ "ΚΑΡΦΩΝΟΥΝ" ΤΡΕΙΣ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΥΣ ΤΟΥΣ ΟΙ ΝΕΟΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ	ΒΡΗΚΑΝ ΌΛΟΙ Ό,ΤΙ ΈΨΑΧΝΑΝ.../ΜΕΤΕΩΡΟΙ ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ		ΑΣΦΥΚΤΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΓΙΑ ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ	ΓΙΑΤΙ ΒΑΛΑΜΕ ΤΟΝ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ	
Γ ΤΙΤΛΟΙ	ΝΔ: ΔΟΥΚΑΣ, ΚΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΜΠΑΣΙΑΚΟΣ ΕΧΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ/ΠΑΣΟΚ ΥΠΗΡΞΕ ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ ΣΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ	ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: ΝΑ ΠΑΡΑΙΤΗΘΟΥΝ ΔΟΥΚΑΣ-ΚΟΝΤΟΣ/ΠΑΣΟΚ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ ΈΧΕΙ ΚΑΙ Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ/"Η ΒΑΣΗ ΤΗΣ Ν.Δ. ΖΗΤΕΙ ΑΙΜΑ...ΓΑΛΑΖΙΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ!"		"ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ" ΤΟ ΑΠΛΟ ΑΝΑΚΑΤΕΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΟΥΛΑΣ"/ΜΗΝΥΜΑ ΑΤΙΜΩΡΗΣΙΑΣ ΣΤΕΛΝΕΙ ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ	ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΈΧΕΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	
ΣΕΙΡΑ	1	2	3	4	8	7
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ						
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ				X		X
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	X				X	
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		X	X		X	
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						

ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	
ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ						
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**27/4/2009**	**27/4/2009**	**18/5/2009**	**18/5/2009**	**3/5/2010**	**10/5/2010**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΡΙΠΗ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ	ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΡΙΠΗ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ	ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΎΠΟΠΤΟ ΚΡΟΥΣΜΑ ΝΕΑΣ ΓΡΙΠΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΎΠΟΠΤΟ ΚΡΟΥΣΜΑ ΝΕΑΣ ΓΡΙΠΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	ΚΥΜΑ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ)	ΣΕ ΚΛΙΜΑ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ Η ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΝΑ ΠΑΕΙ Η ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΕ ΕΦΕΤΗ-ΑΝΑΚΡΙΤΗ ΖΗΤΑΕΙ Ο ΣΑΝΙΔΑΣ	ΤΑ "ΡΙΧΝΟΥΝ" Ο ΈΝΑΣ ΣΤΟΝ ΆΛΛΟΝ ΓΙΑ ΝΑ ΓΛΙΤΩΣΟΥΝ	"ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ" ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΟΙ ΜΕ 6 ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ 30 ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΙΜΗ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ	"ΒΑΡΥΣ Ο ΠΕΛΕΚΥΣ" ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	"ΚΑΡΦΩΝΕΙ" ΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ Ο ΔΟΥΚΑΣ	ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ: ΚΑΤ' ΑΝΤΙΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΔΟΥΚΑΣ-ΑΓΓΕΛΟΥ
Β ΤΙΤΛΟΙ	ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ "ΑΠΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ" ΤΗΝ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ	"ΚΑΡΦΩΝΕΙ" ΥΠΟΥΡΓΟ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟ ΣΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ		ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΓΙΑ 6 ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΣΕ 30 ΠΡΟΣΩΠΑ	ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΜΟ ΕΥΘΥΝΩΝ ΖΗΤΑ Η ΚΟΙΜΗ ΓΝΩΜΗ	
Γ ΤΙΤΛΟΙ				ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΜΠΛΟΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ		
ΣΕΙΡΑ	11	12	5	6	5	6
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ						
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	Χ		Χ	Χ		
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		Χ			Χ	
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						Χ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ		Χ			Χ	Χ
ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ		ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΜΑΝΤΕΛΗ	ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ, ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΛΕΚΗ			Ο ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ ΖΗΤΗΣΕ ΚΑΤ' ΑΝΤΙΠΑΡΑΣΤΑΣΗ, ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΙΝΕΙ ΑΚΟΜΑ ΔΕΚΤΗ
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**31/5/2010**	**31/5/2010**	**31/5/2010**	**31/5/2010**	**7/6/2010**	**7/6/2010**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΈΠΝΙΞΑΝ ΣΤΟ ΑΙΜΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ (ΣΤΗ ΓΑΖΑ)	ΈΠΝΙΞΑΝ ΣΤΟ ΑΙΜΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ (ΣΤΗ ΓΑΖΑ)	ΈΠΝΙΞΑΝ ΣΤΟ ΑΙΜΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ (ΣΤΗ ΓΑΖΑ)	ΈΠΝΙΞΑΝ ΣΤΟ ΑΙΜΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ (ΣΤΗ ΓΑΖΑ)	ΆΚΗΣ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΠΟΙΟΙ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΜΟΥ ΕΞΟΝΤΩΣΗ	ΆΚΗΣ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΠΟΙΟΙ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΜΟΥ ΕΞΟΝΤΩΣΗ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΖΗΤΑ ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΜΗΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΝΔ: ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ;	ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΤΕΝΤΩΜΕΝΟ ΣΧΟΙΝΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΑΜΑΡΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ	ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ: ΝΑ ΚΑΤΑΘΕΣΟΥΝ ΣΗΜΙΤΗΣ-ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ	Ν.Δ.: ΤΙ ΣΧΕΣΗ ΕΧΕΙ Ο ΆΚΗΣ ΜΕ ΤΗΝ TORCASO;	ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΞΥΝΙΔΗΣ "ΣΤΗΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΜΟΥ"
Β ΤΙΤΛΟΙ						ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΤΕΛΗΞΑΝ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Γ ΤΙΤΛΟΙ						ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΤΑ ΞΥΝΙΔΗ ΣΥΜΦΩΝΗΣΕ Ν'ΑΠΟΔΟΘΕΙ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΛΙΜΑΝΙΟΥ ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ/ΡΗΓΙΛΗΣ ΖΗΤΑ ΝΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ Ο ΆΚΗΣ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΕΙΡΑ	7	9	13	14	4	5
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ						
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ			Χ			Χ
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		Χ			Χ	Χ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	Χ			Χ		Χ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	(ΓΙΑ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ, ΣΑΧΠΑΤΖΙΔΗ ΣΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ)		ΣΑΜΑΡΑΣ ΝΑ ΚΛΗΘΕΙ Ο ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ		ΝΔ ΕΠΙΜΕΝΕΙ ΣΥΝΔΕΣΗ ΆΚΗ ΜΕ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**7/6/2010**	**7/6/2010**	**14/6/2010**	**18/10/2010**	**18/10/2010**	**18/10/2010**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΆΚΗΣ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΠΟΙΟΙ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΜΟΥ ΕΞΟΝΤΩΣΗ	ΆΚΗΣ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΠΟΙΟΙ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΜΟΥ ΕΞΟΝΤΩΣΗ	"ΠΟΛΕΜΟΣ" ΓΙΑ ΤΟ ΜΠΛΑΚ-ΑΟΥΤ ΣΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟ Ο ΞΥΝΙΔΗΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΛ. ΚΟΝΤΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΖΗΤΑ ΤΟ ΠΑΣΟΚ	ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΥΩΡΙΑ ΕΝΟΨΕΙ ΕΚΛΟΓΩΝ, ΜΙΛΑ Η ΝΔ
Β ΤΙΤΛΟΙ	ΞΥΝΙΔΗΣ: ΣΕ ΑΝΥΠΟΠΤΟ ΧΡΟΝΟ ΥΠΕΓΡΑΨΑ ΓΙΑ ΤΗΝ "ΑΝΤΑ ΜΠΟΥΡΟΥ"/ΞΥΝΙΔΗΣ: ΆΛΛΟ Η ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΔΡΥ-ΆΛΛΟ Η ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΔΟΥΚΑ		ΑΠΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ Ο Κ. ΚΙΛΤΙΔΗΣ	5 ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΠΑΡΑΠΕΜΠΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΥΩΡΙΑ ΚΑΙ ΈΝΑ ΠΑΣΟΚΙΚΟ "ΒΑΤΟ-ΓΚΕΪΤ"	ΝΔ: ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΖΗΜΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ
Γ ΤΙΤΛΟΙ	ΒΟΛΕΣ ΚΟΝΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΙΛΤΙΔΗ/"ΚΑΡΦΩΝΕΙ" ΤΟΝ ΚΙΛΤΙΔΗ Ο ΚΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ/ΕΞΙΣΩΣΗ ΕΥΘΥΝΩΝ ΓΙΑ ΔΟΥΚΑ-ΔΡΥ ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ Η ΝΔ/ΟΙ "ΙΕΡΕΣ" ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ, "ΚΑΡΔΙΑ" ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ/ΥΠΕΡΕΚΤΙΜΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ, ΥΠΟΕΚΤΙΜΗΣΑΝ ΤΟ ΟΛ. ΑΚΙΝΗΤΟ		ΘΑ ΜΙΛΗΣΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ Ο ΑΛ. ΚΟΝΤΟΣ	ΕΛΙΓΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΚΟΠΕΛΟ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΟΡΜΠΑΣ "ΟΙ ΜΟΝΑΧΟΙ ΔΕΝ ΕΔΡΑΣΑΝ...ΜΟΝΑΧΟΙ"	ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΘΛΙΟΤΗΤΑ ΔΙΑΠΡΑΤΤΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ/ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ/ΟΞΥΝΕΤΑΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ/ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥΣ ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ
ΣΕΙΡΑ	6	15	8	1	2	3
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ						
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	X				X	X
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ					X	
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	X				X	X

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		Χ	Χ	Χ		
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	Χ			Χ	Χ	
ΜΟΡΦΗ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΜΕ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΥΣ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ		ΚΟΝΤΟΣ: ΚΑΜΙΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΔΕΝ ΈΧΩ ΥΠΟΓΡΑΨΕΙ	ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΙΛΤΙΔΗ	ΜΠΑΣΙΑΚΟΣ, ΔΟΥΚΑΣ, ΚΟΝΤΟΣ, ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ, ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΜΠΑΣΙΑΚΟΣ, ΔΟΥΚΑΣ, ΚΟΝΤΟΣ, ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ, ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**18/10/2010**	**18/10/2010**
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΦΩΤΙΑ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΗΝΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ
ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	5 ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΠΑΡΑΠΕΜΠΕΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ	ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΠΙΛΩΝΕΙ ΤΟΥΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟΥΣ
Β ΤΙΤΛΟΙ		
Γ ΤΙΤΛΟΙ		
ΣΕΙΡΑ	4	8
ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ		
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	Χ	
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		Χ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	Χ	

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		
ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ		Χ
ΜΟΡΦΗ	ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΜΕ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΥΣ	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΤΣΙΡΩΝΗΣ (ΠΑΣΟΚ), ΠΛΕΥΡΗΣ (ΛΑΟΣ), ΔΕΝΔΙΑΣ (ΝΔ)	ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π

ΤΑ ΝΕΑ

	ΦΟΡΜΑ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ							
	ΜΕΣΟ	**ΤΑ ΝΕΑ**						
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**16/9/2008**	**16/9/2008**	**16/9/2008**	**16/9/2008**	**16/9/2008**	**16/9/2008**	**16/9/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Άλμα Γιώργου και προβάδισμα ΠΑΣΟΚ	Άλμα Γιώργου και προβάδισμα ΠΑΣΟΚ	Άλμα Γιώργου και προβάδισμα ΠΑΣΟΚ	Άλμα Γιώργου και προβάδισμα ΠΑΣΟΚ	Άλμα Γιώργου και προβάδισμα ΠΑΣΟΚ	Άλμα Γιώργου και προβάδισμα ΠΑΣΟΚ	Άλμα Γιώργου και προβάδισμα ΠΑΣΟΚ
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση	Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση	Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση	Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση	Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση	Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση	Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Καταρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη	Καταρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη	Καταρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη	Καταρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη	Καταρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη	Καταρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη	Καταρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Φόρο σκανδάλων πληρώνει ο Καραμανλής	Περί Δημοκρατίας με αιχμές Βουλγαράκη	Σοκ και δέος στο Μαξίμου	Ναυάγησε η Ν.Δ. Σε σκάνδαλα-οικονομία	Ο Σανιδάς έβαλε στο στόχαστρο το ΠΑΣΟΚ	Κόλπα Αλογοσκούφη για να ενοχοποιήσει το ΠΑΣΟΚ	ΚΚΕ: Μόνο στη Χαλκιδική τα μοναστήρια διεκδικούν 80.000 στρέμματα
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Και μεγάλη ληστεία των καταναλωτών στα βενζινάδικα		Πιέσεις σε Καραμανλή για άμεσα μέτρα μετά τα γκάλοπ	Με 2,2 μονάδες μπροστά το ΠΑΣΟΚ για πρώτη φορά μετά το 2000, σύμφωνα με δημοσκόπηση της Metron Analysis	Μετά τις βολές εναντίον του για την "απαλλαγή" υπουργών για το Βατοπαίδιο	ΕΝΩ ΟΙ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙΚΥΡΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ Ν.Δ.	
	ΣΕΛΙΔΑ	3	8	8	8-9	10	10	10
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΤΟ ΘΕΜΑ Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΑΤΡΟΠΗ	ΤΟ ΘΕΜΑ Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΑΤΡΟΠΗ	ΤΟ ΘΕΜΑ Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΑΤΡΟΠΗ	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**	X		X	X			
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ		X	X				
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ					X		
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ					X	X	X
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		X				X	
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ							
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	X			X			
	ΜΟΡΦΗ	ΚΥΡΙΟ ΆΡΘΡΟ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ			Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Καταρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη Σε πλαίσιο: Εισηγήσεις για επίδειξη δύναμης απέναντι στους αντάρτες/"ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ!"	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση Σε πλαίσιο: ΓΚΑΛΟΠΤΗΣ GPO /Κάρτες για παραίτηση Βουλγαράκη, Σκάνδαλο Βατοπαιδίου και ψήφο εμπιστοσύνης σε Καραμανλή-Παπανδρέου	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο Σε πλαίσιο: Δεσμεύουν τους λογαριασμούς/Ο Δούκας υπέγραψε την τελευταία πράξη		
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Θ	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**16/9/2008**	**16/9/2008**	**23/9/2008**	**23/9/2008**	**23/9/2008**	**23/9/2008**	**23/9/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Άλμα Γιώργου και προβάδισμα ΠΑΣΟΚ	Άλμα Γιώργου και προβάδισμα ΠΑΣΟΚ	Πυροβόλησε Ρουσόπουλο ο Μεϊμαράκης	Πυροβόλησε Ρουσόπουλο ο Μεϊμαράκης	Πυροβόλησε Ρουσόπουλο ο Μεϊμαράκης	Πυροβόλησε Ρουσόπουλο ο Μεϊμαράκης	Πυροβόλησε Ρουσόπουλο ο Μεϊμαράκης
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση	Φόροι και σκάνδαλα βυθίζουν την κυβέρνηση	Στα άκρα η κόντρα στη Ν.Δ.	Στα άκρα η κόντρα στη Ν.Δ.	Στα άκρα η κόντρα στη Ν.Δ.	Στα άκρα η κόντρα στη Ν.Δ.	Στα άκρα η κόντρα στη Ν.Δ.
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Καταρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη	Καταρακύλα Καραμανλή μετά τη Θεσσαλονίκη	"Σπαταλά το κεφάλαιο του Καραμανλή"	"Σπαταλά το κεφάλαιο του Καραμανλή"	"Σπαταλά το κεφάλαιο του Καραμανλή"	"Σπαταλά το κεφάλαιο του Καραμανλή"	"Σπαταλά το κεφάλαιο του Καραμανλή"
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Ιερώνυμος: Θα πω πολλά	Διαθήκες	Έκανε ανασχηματισμό ο Μεϊμαράκης	Δέσμευσαν "ιερούς" λογαριασμούς	Ό,τι ζητούσε ο Εφραίμ το αντέγραφε το Δημόσιο	Διακοπή εργασιών στα οικόπεδα-φιλέτα	Και 3 αρχαιολογικούς χώρους παραχώρησαν στο Βατοπαίδιο!
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Δήλωση-Βόμβα του Αρχιεπισκόπου για το Βατοπαίδιο		Επίθεση σε Ρουσόπουλο-Αλογοσκούφη, στους οποίους καταλόγισε ότι "σπαταλούν το κεφάλαιο του Πρωθυπουργού"	Μπλόκο στα 41 εκατ. ευρώ της Μονής Βατοπαιδίου από την πώληση του ολυμπιακού ακινήτου	ΟΙ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΗΤΑΝ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΙΤΙΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ	Από το Βατοπαίδιο πουλήθησαν σε εργολάβους	
	ΣΕΛΙΔΑ	11	Οπισθόφυλλο	8-9	10	10	11	11
	Κατηγορία	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ		ΕΛΛΑΔΑ	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ
Σ Ε	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							

	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ			Χ				
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ				Χ			
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ					Χ		Χ
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		Χ					
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Χ					Χ	
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ		Χ	Χ	Χ			
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ			Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Πυροβόλησε Ρουσόπουλο ο Μεϊμαράκης/Στα άκρα η κόντρα στη Ν.Δ./"Σπαταλά το κεφάλαιο του Καραμανλή" Μεσότιτλος: Κλίμα πανικού στη Ν.Δ./Ζημιά στην κυβέρνηση/Βολές κατά Ρουσόπουλο Σε πλαίσιο:Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΕΙΧΕ ΣΤΟΧΟ	Μεσότιτλος: Ψάχνουν και λογαριασμούς Εφραίμ Σε πλαίσιο: ΓΙΑ ΞΕΠΛΥΜΑ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	Σε πλαίσιο: Οι "αντίδικοι" έχουν τα ίδια επιχειρήματα!	Μεσότιτλος: Προσπάθησαν κι άλλες αρπαγές	
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**21/10/2008**	**21/10/2008**	**21/10/2008**	**21/10/2008**	**21/10/2008**	**4/11/08**	**4/11/08**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Άλμα ανεργίας Βουτιά στα ακίνητα	Άλμα ανεργίας Βουτιά στα ακίνητα	Άλμα ανεργίας Βουτιά στα ακίνητα	Άλμα ανεργίας Βουτιά στα ακίνητα	Άλμα ανεργίας Βουτιά στα ακίνητα	Τούνελ λιτότητας και 50.000 απολύσεις	Τούνελ λιτότητας και 50.000 απολύσεις
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Η κρίση χτυπά την πραγματική οικονομία	Η κρίση χτυπά την πραγματική οικονομία	Η κρίση χτυπά την πραγματική οικονομία	Η κρίση χτυπά την πραγματική οικονομία	Η κρίση χτυπά την πραγματική οικονομία	Μαύρες προβλέψεις από την Κομισιόν	Μαύρες προβλέψεις από την Κομισιόν
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	50.000 νέοι άνεργοι μέσα στο 2009	50.000 νέοι άνεργοι μέσα στο 2009	50.000 νέοι άνεργοι μέσα στο 2009	50.000 νέοι άνεργοι μέσα στο 2009	50.000 νέοι άνεργοι μέσα στο 2009		

	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Γαλάζιοι ανταρτοφύλακες για την Προανακριτική	"Εδωσαν αέρα, πήραν φιλέτα"	Η αγία διαρπαγή	Το σκάνδαλο συνεχίζεται	Απειλεί τους αντάρτες με πρόωρες εκλογές	"Κλείστε τα μάτια της Δικαιοσύνης"	Οικολόγοι κατά Σουφλιά για τη Βιστωνίδα
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Ενώ η κρίση χτυπά την αγορά ακινήτων	Τι κατέθεσε στην εισαγγελέα τοπογράφος, μάρτυρας στην υπόθεση Βατοπεδίου			Εκβιασμός Καραμανλή για τη μυστική ψηφοφορία της Παρασκευής	Μέτωπο δικαστών και δικηγόρων κατά των παρεμβάσεων στο έργο της από την κυβέρνηση	
	ΣΕΛΙΔΑ	3	10	10	10	11	12	12
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ	ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΑΤΗ ΜΑΜΟΥΘ	ΕΛΛΑΔΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΕΛΛΑΔΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	X				X		
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						X	
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		X		X			X
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ				X			
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		X	X				
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ					X		
	ΜΟΡΦΗ	ΚΥΡΙΑ ΑΡΘΡΑ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΑΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΑΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ		Σε πλαίσιο: ΆΛΛΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ Μεσότιτλος: Τα τηλεφωνήματα/Ο Εφραίμ		άρθρο Ντ. Ρόβλια, βουλευτή ΠΑΣΟΚ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Εκβιάζει τους αντάρτες ο Καραμανλής/Αν ψηφίσετε προανακριτική πέφτει η κυβέρνηση/ΣΕΝΑΡΙΑ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗΣ – ΧΩΡΙΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟ Ο ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ Μεσότιτλος: Σενάρια για παραίτηση (Ρουσόπουλου) Σε πλαίσιο Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Κεραυνοί δικαστών για τις παρεμβάσεις Σε πλαίσιο: ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟ Κορυφαία παρέμβαση η υπόθεση Βατοπεδίου με την πρωτοφανή στα ποινικά χρονικά παραίτηση δυο εισαγγελέων για παρεμβάσεις στο έργο τους/Οι πρωταγωνιστές της σύγκρουσης	
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Θ	Π	Π	Π	Π

	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**4/11/08**	**4/11/08**	**4/11/08**	**18/11/2008**	**18/11/2008**	**18/11/2008**	**18/11/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Τούνελ λιτότητας και 50.000 απολύσεις	Τούνελ λιτότητας και 50.000 απολύσεις	Τούνελ λιτότητας και 50.000 απολύσεις	Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες	Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες	Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες	Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Μαύρες προβλέψεις από την Κομισιόν	Μαύρες προβλέψεις από την Κομισιόν	Μαύρες προβλέψεις από την Κομισιόν	Εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι	Εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι	Εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι	Εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ				Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου	Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου	Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου	Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Στο στόχαστρο τα συμβόλαια και οι ιερές ανταλλαγές ακινήτων	"Βοηθήστε τον Γέροντα"	"Άδειασαν" τον Δούκα για την παραχώρηση της Βιστωνίδας	"Έδωσα λεφτά στον Κουκουβίνο"	Αμοντάριστο στη Βουλή σήμερα το βίντεο του εκβιασμού	"Από το 1996 οριοθετημένος υγροβιότοπος η Βιστωνίδα"	Απειλές, εκβιασμοί και υποκλοπές μεταξύ "φίλων"
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΠΕΛΕΚΗ-ΕΚΤΙΜΗΤΕΣ	Ο Εφραίμ καρφώνει Ρουσόπουλο για τις διευκολύνσεις του πρώην υπουργού στο Βατοπέδιο	ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ	Ο συνιδιοκτήτης της Ανθεμιάς κατέθεσε για τον εκβιασμό και τις σχέσεις του με το Βατοπέδι		ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΛΑΛΙΩΤΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ	Η μάρτυρας-κλειδί στήριξε τον Ψωμιάδη και επικαλέστηκε κασέτα
	ΣΕΛΙΔΑ	12	13	13	8	8	8	9
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΕΛΛΑΔΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΕΛΛΑΔΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ							
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X						
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		X	X	X	X		X
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ					X	X	
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ				X			
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ		X	X				X
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ		Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Εφραίμ καρφώνει Ρουσόπουλο Σε πλαίσιο: ΚΙ ΑΛΛΟΥΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ο ηγούμενος καρφώνει και όλους τους υπουργούς και τους κρατικούς λειτουργούς για τη Βιστωνίδα/ Μεσότιτλος: Επικαλείται τη "Θεία Πρόνοια" για το ετήσιο εισόδημα των 16 εκατ.	Μεσότιτλος: Και στον Φωτιάδη (ευθύνες από τον εισηγητή του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου)	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες Μεσότιτλος: "Είχαν παιδιά"/ Ήξερε η Σωτηροπούλου/Πώς στήθηκε η Ανθεμιάς Σε πλαίσιο "ΣΤΗΜΕΝΟΙ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΙ"	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες/εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι	ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΜΗ ΘΕΣΜΙΚΗ ΘΩΡΑΚΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΣΤΩΝΙΔΑΣ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες / Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου Μεσότιτλος: "Υπήρχε απειλή"/ Στο νοσοκομείο ο Μ. Κουκουβίνος Σε πλαίσιο: ΣΤΟ ΊΔΙΟ ΚΟΜΜΑ Η Κ. Κάνου και η Τ. Σωτηροπούλου ήταν φίλες στο ίδιο κόμμα (Ν.Δ.). Αυτή έκλεισε το ραντεβού με τον Ψωμιάδη για τα οικόπεδα της Ραιδεστού.
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**18/11/2008**	**18/11/2008**	**18/11/2008**	**18/11/2008**	**18/11/2008**	**18/11/2008**	**25/11/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες	Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες	Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες	Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες	Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες	Εκβιασμοί, ψέματα και βιντεοταινίες	Φως στα τεφτέρια της "Βατοπέδι Α.Ε."
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι	Εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι	Εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι	Εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι	Εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι	Εμφύλιος γαλάζιων για το Βατοπέδι	Χορός εκατομμυρίων και κρυφοί λογαριασμοί
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου	Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου	Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου	Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου	Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου	Με υποκλοπή διαψεύδει η Κάνου τη Σωτηροπούλου	ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ Θύελλα για την άρνηση του Εφραίμ να καταθέσει
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	"Εγκλωβιστήκαμε και καταστραφήκαμε από το Βατοπέδι"	Παραδόσεις	Αρσένιος: "Η κυβέρνηση αγκαλιάζει το πρόγραμμα"	Στο μικροσκόπιο τα συμβόλαια της Κ. Πελέκη	Κυρώσεις όταν αποδειχθούν εκκλησιαστικά παραπτώματα	Αναπνοές	Εφραίμ και Αρσένιος γύρισαν την πλάτη στη Βουλή

	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΚΡΑΥΓΗ ΑΓΩΝΙΑΣ ΑΠΟ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΠΟΥ ΑΓΟΡΑΣΑΝ ΟΙΚΟΠΕΔΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΝΗ		Ο συνεργάτης του Εφραίμ εκανε λόγο για "σοβαρότατη αρωγή" το 2005		ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΑ ΤΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ		Αρνήθηκαν να απαντήσουν στις ερωτήσεις των βουλευτών, και ισχυρίζονται πως το Δημόσιο τους πρότεινε τις ανταλλαγές
	ΣΕΛΙΔΑ	9	9	10	10	10	Οπισθόφυλλο	8-9
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ		ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ							
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ				X			
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	X	X					
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		X				X	X
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ			X		X		
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ			X			X	X
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ		άρθρο κατά της ΝΔ, αποδίδει ευθύνες για το βίντεο	Σε πλαίσιο: ΜΟΝΑΧΟΣ-ΜΑΝΑΤΖΕΡ	Μεσότιτλος: Έκπτωση...90%		άρθρο κατά Ψωμιάδη	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ Θύελλα για την άρνηση του Εφραίμ να καταθέσει Μεσότιτλος: "Όλα έγιναν νόμιμα"/"Κοινωφελές έργο", Σε πλαίσιο: ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ/ ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΟ ΤΟ ΔΙΔΥΜΟ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ Λιμουζίνες, ασφάλεια, δικηγόροι, ειρωνείες και η "σιωπή είναι χρυσός"
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π

	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**25/11/2008**	**25/11/2008**	**25/11/2008**	**25/11/2008**	**2/12/08**	**2/12/08**	**2/12/08**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Φως στα τεφτέρια της "Βατοπέδι Α.Ε."	Φως στα τεφτέρια της "Βατοπέδι Α.Ε."	Φως στα τεφτέρια της "Βατοπέδι Α.Ε."	Φως στα τεφτέρια της "Βατοπέδι Α.Ε."	Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο (Σε πλαίσιο: ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ)	Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο (Σε πλαίσιο: ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ)	Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο (Σε πλαίσιο: ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ)
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Χορός εκατομμυρίων και κρυφοί λογαριασμοί	Χορός εκατομμυρίων και κρυφοί λογαριασμοί	Χορός εκατομμυρίων και κρυφοί λογαριασμοί	Χορός εκατομμυρίων και κρυφοί λογαριασμοί	Καταθέσεις βόμβα στην Εξεταστική	Καταθέσεις βόμβα στην Εξεταστική	Καταθέσεις βόμβα στην Εξεταστική
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ Θύελλα για την άρνηση του Εφραίμ να καταθέσει	ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ Θύελλα για την άρνηση του Εφραίμ να καταθέσει	ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ Θύελλα για την άρνηση του Εφραίμ να καταθέσει	ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ Θύελλα για την άρνηση του Εφραίμ να καταθέσει	Εκθέτει τους υπουργούς νομικός σύμβουλος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου	Εκθέτει τους υπουργούς νομικός σύμβουλος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου	Εκθέτει τους υπουργούς νομικός σύμβουλος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Τα κατά Εφραίμ και Αρσένιο σχέδια	Ως ύποπτοι στον εισαγγελέα Κουκουβίνος-Σωτηροπούλου	Καλογερική λογιστική	Άβατον	Η φτώχεια φέρνει εκπτώσεις	Παράπλευρες αποκαλύψεις	Εφραίμ κερνάει, Εφραίμ πίνει
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Ο αλιβάνιστος κα ο πονηρός		Ιλιγγιώδη ποσά χρεώνονται στα βιβλία της Μονής Βατοπεδίου		Ενώ το ΠΑΣΟΚ εμμένει στην πρόταση για Προανακριτική	Υπέρτιτλος: Προβολείς	Οι συνεργασίες με τον Όμιλο Πάπιστα για τα 64 οικόπεδα που πήρε η Μονή από το Δημόσιο
	ΣΕΛΙΔΑ	8	9	10	Οπισθόφυλλο	3	6	8
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ		ΕΛΛΑΔΑ	ΓΝΩΜΗ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ							
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		X				X	
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ							
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ					X		
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	X		X	X			X
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	X			X			X
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΚΥΡΙΟ ΆΡΘΡΟ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Φως στα τεφτέρια της "Βατοπέδι Α.Ε."/Χορός εκατομμυρίων και κρυφοί λογαριασμοί Σε πλαίσιο: Εφραίμ "δείχνει" Αρσένιο/ Τα σχέδια της Μονής Βατοπεδίου/Μαθήματα.. .πολεοδομίας για Ουρανούπολη/Και στο Γραμματικό θα έφτιαχναν...Κέντρο Αναπήρων/Πούλησαν το ολυμπιακό ακίνητο λόγω "τεχνικών προβλημάτων"!/"Κάνουμε και φιλανθρωπικό έργο"		Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Φως στα τεφτέρια της "Βατοπέδι Α.Ε."/Χορός εκατομμυρίων και κρυφοί λογαριασμοί Μεσότιτλος: 200.000 ευρώ για γκαράζ/31 "φανεροί" τραπεζικοί λογαριασμοί/Συνδικαιούχος Σε πλαίσιο: ΔΑΠΑΝΕΣ Κάθε μέρα η Μονή φέρεται να πληρώνει 11.000 ευρώ μόνο για τα λειτουργικά της έξοδα!	Άρθρο κατά Εφραίμ			Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ Μεσότιτλος: "Αυτό είναι κακούργημα"/"Ρωτήστε τους μοναχούς" Σε πλαίσιο: 115 εκατ. ευρώ στο Χρηματιστήριο/Πουλούσε στον εαυτό του μέσω Πάπιστα/Αγόρασε από τον Τάσσο Παπαδόπουλο/"Είδα Φωτιάδη, Ρουσόπουλο, Αγγέλου"
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Θ	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**2/12/08**	**2/12/08**	**2/12/08**	**2/12/08**	**2/12/08**	**16/12/2008**	**16/12/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο (Σε πλαίσιο: ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ)	Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο (Σε πλαίσιο: ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ)	Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο (Σε πλαίσιο: ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ)	Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο (Σε πλαίσιο: ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ)	Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο (Σε πλαίσιο: ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ)	Συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι (Σε πλαίσιο Ποινικές ευθύνες σε πέντε)	Συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι (Σε πλαίσιο Ποινικές ευθύνες σε πέντε)
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Καταθέσεις βόμβα στην Εξεταστική	Καταθέσεις βόμβα στην Εξεταστική	Καταθέσεις βόμβα στην Εξεταστική	Καταθέσεις βόμβα στην Εξεταστική	Καταθέσεις βόμβα στην Εξεταστική	Η Ν.Δ. Βρήκε μόνο τρεις αμελείς υπουργούς	Η Ν.Δ. Βρήκε μόνο τρεις αμελείς υπουργούς
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Εκθέτει τους υπουργούς νομικός σύμβουλος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου	Εκθέτει τους υπουργούς νομικός σύμβουλος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου	Εκθέτει τους υπουργούς νομικός σύμβουλος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου	Εκθέτει τους υπουργούς νομικός σύμβουλος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου	Εκθέτει τους υπουργούς νομικός σύμβουλος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου	Ολοταχώς για ανασχηματισμό/ΕΞΑΙΡΕΙ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ ΤΟ ΚΚΕ	Ολοταχώς για ανασχηματισμό/ΕΞΑΙΡΕΙ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ ΤΟ ΚΚΕ
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Με κατάθεση βόμβα άδειασε δυο υπουργούς	Ο Πάπιστας εισέπραττε ενοίκια από το Δημόσιο πριν φτιάξει τα κτίρια!	"Εμείς είχαμε κερδίσει τη δίκη"	Μισή αλλαγή στο Βατοπέδι	Δεν νοείται άλλη παραγραφή για υπουργούς και άλλη για συμμετόχους	Πέντε κόμματα, πέντε πορίσματα	Βατοπαιχνίδια

	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	"Μας έδωσαν εντολές Μπασιάκος και Δούκας για τις ανταλλαγές"	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΠΑΣΟΚ (υπέρτιτλος)	"Η Ν.Δ. παρέδωσε τη Βιστωνίδα", είπαν χθες Φωτιάδης και Δρυς στην Εξεταστική	ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ Ο ΕΦΡΑΙΜ (υπέρτιτλος)	Χαράλαμπος Αθανασίου ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ (υπέρτιτλος)	Ενώ όλοι μιλούν για ανασχηματισμό που διαρκώς αναβάλλεται	
	ΣΕΛΙΔΑ	9	9	10	10	20	3	3
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΛΛΑΔΑ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ							
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ					X		
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	X	X	X				
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ			X			X	X
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ				X			
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	X						
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ	ΚΥΡΙΟ ΆΡΘΡΟ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Παίρναμε εντολές από Δούκα, Μπασιάκο/Εκθέτει τους υπουργούς νομικός σύμβουλος της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου/Με κατάθεση βόμβα άδειασε δυο υπουργούς Μεσότιτλος: Παρουσία Αρσένιου/Ρίζος κατά Ρουσόπουλου Σε πλαίσιο: "ΘΑ ΚΑΝΕΤΕ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ"/ Επίθεση Αλαβάνου κατά "γραβατωμένων υπουργών" που κυκλοφορούν ελεύθεροι	Μεσότιτλος: Στέγασε ΣΔΟΕ-Εφορίες	Μεσότιτλος: Ομόφωνη παραχώρηση/"Ο Εφραίμ με ρωτούσε"/ Μαγγίνας καρφώνει Τσιτουρίδη Παναγιωτόπουλο		Απάντηση για Μονή Βατοπεδίου "Είναι θέμα, κυρίως πολιτικό. Αναμφισβήτητα έγιναν λάθη χειρισμών. Η Δικαιοσύνη θα ενργήσει εντός των κειμένων διατάξεων και θα αποδώσει το δίκαιο όπου ανήκει".	σχόλιο: ΤΟ ΠΛΕΟΝ...παράδοξο είναι ασφαλώς το πόρισμα της Ν.Δ. , όπου δε γίνεται λόγος για σκάνδαλο...	

	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**16/12/2008**	**16/12/2008**	**16/12/2008**	**28/4/2009**	**19/5/2009**	**4/5/2010**	**11/5/10**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι (Σε πλαίσιο Ποινικές ευθύνες σε πέντε)	Συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι (Σε πλαίσιο Ποινικές ευθύνες σε πέντε)	Συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι (Σε πλαίσιο Ποινικές ευθύνες σε πέντε)	Και πριμ σπιτιού στη μάχη των εκλογών	Η γρίπη χτύπησε την πόρτα μας	Έκτακτη εισφορά για ελεύθερους επαγγελματίες	Όλο το νομοσχέδιο για το νέο Ασφαλιστικό
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Η Ν.Δ. Βρήκε μόνο τρεις αμελείς υπουργούς	Η Ν.Δ. Βρήκε μόνο τρεις αμελείς υπουργούς	Η Ν.Δ. Βρήκε μόνο τρεις αμελείς υπουργούς	Φοροαπαλλαγές για α' και β' κατοικία	Το πρώτο κρούσμα στην Ελλάδα	Η κυβέρνηση δίνει διευκρινίσεις και ετοιμάζει νέα μέτρα	Από σήμερα σε διαβούλευση-ψηφίζεται εντός του Μαΐου
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Ολοταχώς για ανασχηματισμό/ΕΞΑΙΡΕΙ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ ΤΟ ΚΚΕ	Ολοταχώς για ανασχηματισμό/ΕΞΑΙΡΕΙ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ ΤΟ ΚΚΕ	Ολοταχώς για ανασχηματισμό/ΕΞΑΙΡΕΙ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ ΤΟ ΚΚΕ		19χρονος στο Σισμανόγλειο	Για 350.000 γιατρούς, δικηγόρους, μηχανικούς	
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Κωδικός-κουκούλωμα	Τέσσερις Καταδίκες και μία "άφεση αμαρτιών"	"Με ομπρέλα Μαξίμου στήθηκε το σκάνδαλο"	Χαραμάδα για Βουλή από τον Σανιδά	Πελέκησαν τριάντα για το Βατοπέδι	Δούκας κάρφωσε Αγγέλου για το Βατοπέδι	Αγγέλου: Ήμουν απλός συνεργάτης του Καραμανλή!
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Στον ανασχηματισμό ελπίζει τώρα ο Καραμανλής μετά το πόρισμα συγκάλυψης	Μόνο το πόρισμα της Ν.Δ. δεν αναγνωρίζει τις ενδείξεις για ποινικές ευθύνες πέντε κυβερνητικών στελεχών	ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΠΑΣΟΚ (υπέρτιτλος)	Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου ζητά εφέτη-ανακριτή για το Βατοπέδι	Αντιμέτωποι με διώξεις για έξι κακουργήματα για τις "ιερές ανταλλαγές της Μονής". Αναμένεται η προσωποποίηση των κατηγοριών		Ο διευθυντής του γραφείου του αυτοϋποβιβάστηκε δείχνοντας Ρουσόπουλο
	ΣΕΛΙΔΑ	7	8	8	12	10-11	16	17
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΑΤΟΠΕΔΙ-ΓΚΕΪΤ	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΤΟ ΘΕΜΑ ΠΑΚΕΤΟ-ΣΟΚ	Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΚΡΙΣΗ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ			Χ				
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ				Χ	Χ		
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ						Χ	Χ
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	Χ	Χ	Χ			Χ	Χ
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ							
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	Χ	Χ					
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Συγχωροχάρτι για το Βατοπέδι/ Ολοταχώς για ανασχηματισμό Μεσότιτλος: Ίχνη πολιτικής ευθύνης/"Μήνυμα οι αλλαγές"/ Ψήφος εμπιστοσύνης Σε πλαίσιο: Κλειδί η μετακίνηση Αλογοσκούφη	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: (Σε πλαίσιο Ποινικές ευθύνες σε πέντε)/Η Ν.Δ. Βρήκε μόνο τρεις αμελείς υπουργούς/ΕΞΑΙΡΕΙ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ ΤΟ ΚΚΕ Μεσότιτλος: Οι ετυμηγορίες/Για Εφραίμ-Αρσένιο Σε πλαίσιο: Ποινικές ευθύνες για 5 βλέπει η αντιπολίτευση /ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ/ Ομολογία από Ν.Δ./ΣΧΕΔΟΝ...ΟΜΟΦΩΝΑ σύσσωμη η αντιπολίτευση ζητεί παραπομπή πέντε υπουργών πλην του ΚΚΕ που αμφιβάλλει για Βουλγαράκη	Μεσότιτλος: Η γαλάζια φόρμουλα	Σε πλαίσιο: ΑΝ ΑΝΑΛΑΒΕΙ ΕΦΕΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Έχει δικαίωμα αποστολής της δικογραφίας στη Βουλή εφόσον κρίνει ότι προσκρούει σε εμπλοκή υπουργών	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Βαρύ πελέκη…για το Βατοπέδι Σε πλαίσιο: ΤΑ ΕΞΙ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ Απιστία, απάτη, ψευδή βεβαίωση εις βάρος του Δημοσίου, ξέπλυμα ηθική αυτουργία και άμεση συνέργεια/Τα βασικά πρόσωπα που εξετάστηκαν ως ύποπτοι για το Βατοπέδι	Μεσότιτλος: "Αλεξικέραυνο της Ν.Δ. Ο Σανιδάς"	Μεσότιτλος: "Δεν είμαι ο Γιάννης" Σε πλαίσιο: ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ Αναρμόδιοι δήλωσαν Βουλγαράκης και Αλογοσκούφης, ενώ η Εξεταστική προσανατολίζεται σε κατ' αντιπαράσταση εξέταση Αγγέλου και Δούκα
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**11/5/10**	**1/6/2010**	**1/6/2010**	**8/6/2010**	**15/6/2010**	**15/6/2010**	**19/10/2010**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Όλο το νομοσχέδιο για το νέο Ασφαλιστικό	Παγκόσμια κατακραυγή	Παγκόσμια κατακραυγή	SOS για το εφάπαξ στο Δημόσιο	**Τέσσερα μπράβο** από Ρεν, Ακερμαν, Τρισέ και ελεγκτές της τρόικας **και μια προβοκάτσια** από τη Moody's που ξαφνικά μας υποβάθμισε πολύ	**Τέσσερα μπράβο** από Ρεν, Ακερμαν, Τρισέ και ελεγκτές της τρόικας **και μια προβοκάτσια** από τη Moody's που ξαφνικά μας υποβάθμισε πολύ	Φορολογικό απόρρητο τέλος!
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Από σήμερα σε διαβούλευση-ψηφίζεται εντός του Μαΐου	Ο Γολιάθ συνέθλιψε τον Δαβίδ	Ο Γολιάθ συνέθλιψε τον Δαβίδ	Απειλείται με κατάρρευση το Ταμείο των υπαλλήλων			Όλες οι δηλώσεις ανοιχτές στο Διαδίκτυο Για τους φόρους του 2009 η πρώτη λίστα
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ							
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Πολιτικός αφανισμός	Η Ν.Δ. ποντάρει στην off shore που έκανε μπίζνες με το Βατοπέδι	Τα media, ο ΠΑΟΚ και το σπίτι της Ακρόπολης	...Και ο Κοντός τον Κιλτίδη για το Βατοπέδι	Άνοιξαν την πόρτα οι Βατοπεδινοί	Βατοπέδι: Σε άδεια έδρανα η συζήτηση επί των πέντε πορισμάτων	Παραπομπή οι μεν, μηνύσεις οι δε

	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ			Οι πολυσχιδείς δραστηριότητες του Γιώργου Σαχπατζίδη		"Ηρωική" έξοδος Κιλτίδη για να προλάβει την εκκαθάριση από Σαμαρά		Ενώ ο Γιώργος σήκωσε το γάντι για εκλογές
	ΣΕΛΙΔΑ	17	12	13	10	12	13	3
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΚΡΙΣΗ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**							
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ				X			X
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ							
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		X	X	X			
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		X			X	X	X
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ							
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	X	X	X				
	ΜΟΡΦΗ	ΑΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Αναφορά στους λάθος χειρισμούς του Καραμανλή	Αναφορά σε εμπλοκή Τσοχατζόπουλου στο Βατοπέδι	Μεσότιτλος: Άδοξο τέλος Σε πλαίσιο: Η ΣΧΕΣΗ Από τη δεκαετία του '80 ο επιχειρηματίας διατηρούσε στενή σχέση με τον Α. Τσοχατζόπουλο/ Από την Κατερίνη στο Βατοπέδι...	Μεσότιτλος: Η επιστολή Κοντού/Κιλτίδης: Ανακρίβειες	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο Βατοπέδι Ο Κιλτίδης έφυγε από τη Ν.Δ. πριν τον διαγράψουν Μεσότιτλος: "Με είχαν προγράψει" Σε πλαίσιο: Και στο βάθος Τσιτουρίδης.../Αποστάσεις Ντόρας, φλερτ με Καρατζαφέρη	Μεσότιτλος: Τι είπε ο Κοντός	
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**19/10/2010**	**19/10/2010**					
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Φορολογικό απόρρητο τέλος!	Φορολογικό απόρρητο τέλος!					
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Όλες οι δηλώσεις ανοιχτές στο Διαδίκτυο Για τους φόρους του 2009 η πρώτη λίστα	Όλες οι δηλώσεις ανοιχτές στο Διαδίκτυο Για τους φόρους του 2009 η πρώτη λίστα					
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ							

	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Τρία κόμματα δείχνουν Ειδικό Δικαστήριο	Απειλούν με μηνύσεις και αγωγές
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Προκαταρκτική για το Βατοπέδι: "Κατηγορώ" για 5 γαλάζιους πρώην υπουργούς	
	ΣΕΛΙΔΑ	10-11	11
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**		
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ		X
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X	X
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ		
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ		Σε πλαίσιο: ΓΙΑ ΠΟΙΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ "Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και απάτη κατ' εξακολούθηση του Δημοσίου"/Ονομαστική ψηφοφορία στις 16 Νοεμβρίου/Τα πορίσματα για τους εμπλεκόμενους
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

	ΦΟΡΜΑ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ						
	ΜΕΣΟ	**Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**					
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**16/9/2008**	**16/9/2008**	**16/9/2008**	**16/9/2008**	**16/9/2008**	**23/9/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Μαύρη Δευτέρα στη διεθνή οικονομία	Μαύρη Δευτέρα στη διεθνή οικονομία	Μαύρη Δευτέρα στη διεθνή οικονομία	Μαύρη Δευτέρα στη διεθνή οικονομία	Μαύρη Δευτέρα στη διεθνή οικονομία	Σε δίνη πετρέλαιο, δολάριο και Γουόλ
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ						
	ΥΠΌΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Πτώχευση Lehman Brothers, πώληση Merill Lynch και προβλήματα στην AIG-Χάος στα χρηματιστήρια	Πτώχευση Lehman Brothers, πώληση Merill Lynch και προβλήματα στην AIG-Χάος στα χρηματιστήρια	Πτώχευση Lehman Brothers, πώληση Merill Lynch και προβλήματα στην AIG-Χάος στα χρηματιστήρια	Πτώχευση Lehman Brothers, πώληση Merill Lynch και προβλήματα στην AIG-Χάος στα χρηματιστήρια	Πτώχευση Lehman Brothers, πώληση Merill Lynch και προβλήματα στην AIG-Χάος στα χρηματιστήρια	Αιτία, το σχέδιο Πόλσον
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Επιχείρηση ανάταξης του κλίματος	Το Βατοπέδι φθείρει την κυβέρνηση	Ανάκληση γνωμοδοτήσεων για τις ανταλλαγές με Βατοπέδι	Τα συμβόλαια ζητεί το ΠΑΣΟΚ	Η εικόνα ως μπούμερανγκ	Βάτος φλεγόμενη και καιόμενη
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Ο πρωθυπουργός συγκαλεί την Κ.Ο. της Ν.Δ.	υπέρτιτλος: ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ GPO				
	ΣΕΛΙΔΑ	4	4	5	5	12	πρωτοσέλιδο
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΑΠΟΨΕΙΣ	
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**	X	X				
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ			X			
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ						
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X			X		X
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ			X			
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ		X			X	
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Βαρύ παραμένει το κλίμα για την κυβέρνηση/Αρνητικές γι'αυτήν δύο νέες δημοσκοπήσεις-Με κέρδη εμφανίζεται το ΠΑΣΟΚ Σε πλαίσιο: Αποχώρηση Βουλγαράκη με αναφορές σε...σχέδιο πολιτικής του εξόντωσης	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Βαρύ παραμένει το κλίμα για την κυβέρνηση/Αρνητικές γι'αυτήν δύο νέες δημοσκοπήσεις-Με κέρδη εμφανίζεται το ΠΑΣΟΚ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Ανακαλούνται οι γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου Σε πλαίσιο: Συνέρχεται η διπλή Ιερά Σύναξη του Αγίου Όρους			
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Θ
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**23/9/2008**	**23/9/2008**	**23/9/2008**	**21/10/2008**	**21/10/2008**	**21/10/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Σε δίνη πετρέλαιο, δολάριο και Γουόλ	Σε δίνη πετρέλαιο, δολάριο και Γουόλ	Σε δίνη πετρέλαιο, δολάριο και Γουόλ	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ						
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Αιτία, το σχέδιο Πόλσον	Αιτία, το σχέδιο Πόλσον	Αιτία, το σχέδιο Πόλσον	Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή	Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή	Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Κινήσεις από Καραμανλή για ανάκαμψη	Βροχή ερωτήσεων για Βατοπέδι και Ολυμπιακή	Δεσμεύτηκαν 41 εκατ. ευρώ της Μονής	Πολιτική φευδαρχία	Μεταξύ Βουλής και Ευελπίδων	Κλήσεις προς υπόπτους για τη Μονή Βατοπεδίου
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Υπουργοί δεν αποκλείουν "μεγάλη παρέμβαση"	Από τα κόμματα της αντιπολίτευσης χθες στη Βουλή				
	ΣΕΛΙΔΑ	4	5	5	πρωτοσέλιδο	πρωτοσέλιδο	4
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ			ΠΟΛΙΤΙΚΗ
	ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ						
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ**	X	X				
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ			X	X	X	X
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ						
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X	X		X	X	X
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						

	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	Χ					
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΚΥΡΙΟ ΆΡΘΡΟ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Αναστάτωση χωρίς τέλος στην κυβέρνηση/Μελετάται ευρύς ανασχηματισμός ενδεχομένως και εντός της εβδομάδας Σε πλαίσιο: Μεϊμαράκης: "Μην σπαταλάμε το κεφάλαιο του πρωθυπουργού για την κάλυψη προσωπικών επιλογών"	Αναφορά στην αντιπαράθεση που επιδιώκει με την κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ και ΣΥΡΙΖΑ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Βατοπέδι: Καταθέσεις 41 εκατ. ευρώ που εισέπραξε η Μονή Βατοπεδίου από την πώληση ολυμπιακών ακινήτων, δεσμεύτηκαν με απόφαση της επιτροπής για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος Σε πλαίσιο: Αρχαιολογικός χώρος στην Ουρανούπολη εκχωρήθηκε στο Βατοπέδι...			Αναφορά στην προκαταρκτική έρευνα
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Θ	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**21/10/2008**	**21/10/2008**	**21/10/2008**	**21/10/2008**	**21/10/2008**	**21/10/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ						
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή	Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή	Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή	Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή	Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή	Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	"Ανοιχτή γραμμή" είχε ο Εφραίμ με την πρόεδρο	Αναμένονται πρωτοβουλίες από Καραμανλή	Δεν δέχεται αναβολή της ψηφοφορίας ο Παπανδρέου	Πέμπτη, η τελική απόφαση ΣΥΡΙΖΑ	ΚΚΕ: Ναι, αλλά με κριτική στο ΠΑΣΟΚ	Τα πέντε στάδια μετά την προανακριτική
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ		Προς εκτόνωση της κρίσης με Βατοπέδι				
	ΣΕΛΙΔΑ	4	5	5	5	5	5
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**						
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						Χ
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ			Χ			

	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		X	X	X	X	X
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	X					
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	X	X				
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Σε πλαίσιο: Η πρόταση της Μονής για επιστροφή των "φιλέτων"	Σε πλαίσιο: Εισηγήσεις προς τον πρωθυπουργό για αποχώρηση Ρουσόπουλου από την κυβέρνηση/Τι θα υποστηρίξει ο υπουργός Επικρατείας στη Βουλή	Σε πλαίσιο: Υποστήριξε ότι υπήρξε "κεντρικός σχεδιασμός" στις ανταλλαγές των εκτάσεων	Σε πλαίσιο: Απομακρύνεται το αίτημα για αναβολή της ψηφοφορίας	Σε πλαίσιο: Ζητείται ο φάκελος της δικογραφίας να διαβιβαστεί στη Βουλή	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας/Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή Μεσότιτλος: Προκαταρκτικά στάδια εξέτασης
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**21/10/2008**	**21/10/2008**	**4/11/08**	**4/11/08**	**4/11/08**	**4/11/08**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας	Επίκεντρο εξελίξεων ο υπουργός Επικρατείας	Ελάχιστα λόγω χρέους, τα περιθώρια για παροχές	Ελάχιστα λόγω χρέους, τα περιθώρια για παροχές	Ελάχιστα λόγω χρέους, τα περιθώρια για παροχές	Ελάχιστα λόγω χρέους, τα περιθώρια για παροχές
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ						
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή	Ημέρα κρίσεως η Παρασκευή	Μετά την έκθεση της Κομισιόν, που βλέπει ύφεση στην Ε.Ε.	Μετά την έκθεση της Κομισιόν, που βλέπει ύφεση στην Ε.Ε.	Μετά την έκθεση της Κομισιόν, που βλέπει ύφεση στην Ε.Ε.	Μετά την έκθεση της Κομισιόν, που βλέπει ύφεση στην Ε.Ε.
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Μη μιλάς, μη γελάς...	Προανακριτική για το Βατοπέδι	Η ατιμωρησία των υπουργών	Αλλαγές στην ευθύνη υπουργών	Αρχή Εξεταστικής σε οξύτατο κλίμα	Στο "μικροσκόπιο" οι εκτιμητές
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ				Δικαστικές ενώσεις και ο ΔΣΑ ζητούν να αναμορφωθεί ο νόμος ως προς το χρόνο παραγραφής		
	ΣΕΛΙΔΑ	12	13	πρωτοσέλιδο	5	5	5
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΠΟΨΕΙΣ	ΑΠΟΨΕΙΣ		ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**						
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ		X	X	X		X
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ					X	
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X		X			

	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ					Χ	
	ΜΟΡΦΗ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΚΥΡΙΟ ΆΡΘΡΟ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ			Αναφορά στο νόμο περί ευθύνης υπουργών	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Πρόταση αλλαγών στο νόμο περί ευθύνης υπουργών/ΑΙΧΜΕΣ ΓΙΑ "ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ" Σε πλαίσιο: Έντονος προβληματισμός και για τα αρνητικά φαινόμενα στο χώρο της Δικαιοσύνης	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: "Πιθανές ευθύνες" του Πέτρου Δούκα/ Ο ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ Σε πλαίσιο: Σε πιθανές ευθύνες Δούκα αναφέρθηκε ο νομικός σύμβουλος του κράτους Στ. Δέτσης	Σε πλαίσιο: Η Εισαγγελία ερευνά την αποτίμηση των εκτάσεων που κατέληξαν στη Μονή
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Θ	Θ	Θ	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**18/11/2008**	**18/11/2008**	**18/11/2008**	**18/11/2008**	**25/11/2008**	**25/11/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Ασφυκτιούν οι ελληνικές επιχειρήσεις	Ασφυκτιούν οι ελληνικές επιχειρήσεις	Ασφυκτιούν οι ελληνικές επιχειρήσεις	Ασφυκτιούν οι ελληνικές επιχειρήσεις	Πληθαίνουν τα αδιέξοδα στην υγεία	Πληθαίνουν τα αδιέξοδα στην υγεία
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ						
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Έκρηξη ακάλυπτων επιταγών, αδυναμία καταβολής φόρων	Έκρηξη ακάλυπτων επιταγών, αδυναμία καταβολής φόρων	Έκρηξη ακάλυπτων επιταγών, αδυναμία καταβολής φόρων	Έκρηξη ακάλυπτων επιταγών, αδυναμία καταβολής φόρων	Διάσταση γιατρών και Ταμείων Κλειστά απογευματινά ιατρεία	Διάσταση γιατρών και Ταμείων Κλειστά απογευματινά ιατρεία
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Κυβερνητική αντεπίθεση για Βατοπέδι	Σε σκοτεινές ατραπούς κινείται πλέον η Εξεταστική	Παραπλάνηση από τη Ν.Δ. καταγγέλλει η Χαρ. Τρικούπη	Εντατική έρευνα για Ραιδεστό, Κουκοβίνο στη Θεσσαλονίκη	Το νέο ατόπημα	Ονόματα και σχήματα
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Αξιοποιείται ως όπλο το βίντεο του εκβιασμού					
	ΣΕΛΙΔΑ	5	5	5	5	πρωτοσέλιδο	πρωτοσέλιδο
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ		
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**						
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	Χ	Χ				
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ				Χ		
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		Χ	Χ			
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	Χ					
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ					Χ	Χ
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ					Χ	Χ

	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΚΥΡΙΟ ΆΡΘΡΟ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Σε πλαίσιο: Ανακοινώνεται το "κοινωνικό πακέτο" από τον πρωθυπουργό (φωτογραφία Καραμανλή από επίσκεψή του στην Κοζάνη)	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Η Εξεταστική στη σκιά βίντεο και εκβιασμών/Πολιτική αντεπίθεση από την κυβέρνηση, σε αμηχανία το ΠΑΣΟΚ και ο ΣΥΡΙΖΑ Σε πλαίσιο: Αντικείμενο του έργου της άνθρωποι του υποκόσμου και κρυφές κάμερες/Δεδομένη κατά Αρσένιο η "αρωγή"	Σε πλαίσιο: Υποστηρίζει πως ο Π. Ψωμιάδης έχει υποπέσει σε αντιφάσεις	Σε πλαίσιο: Στην Εισαγγελία οι ακτήμονες που εκπροσωπούσε η Σωτηροπούλου		
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**25/11/2008**	**25/11/2008**	**25/11/2008**	**2/12/08**	**2/12/08**	**2/12/08**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Πληθαίνουν τα αδιέξοδα στην υγεία	Πληθαίνουν τα αδιέξοδα στην υγεία	Πληθαίνουν τα αδιέξοδα στην υγεία	Εσωστρέφεια στη Ν.Δ., ενώ η κρίση φτάνει	Εσωστρέφεια στη Ν.Δ., ενώ η κρίση φτάνει	Εσωστρέφεια στη Ν.Δ., ενώ η κρίση φτάνει
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ						
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Διάσταση γιατρών και Ταμείων Κλειστά απογευματινά ιατρεία	Διάσταση γιατρών και Ταμείων Κλειστά απογευματινά ιατρεία	Διάσταση γιατρών και Ταμείων Κλειστά απογευματινά ιατρεία	Δυσφορία στο Μαξίμου για τα σενάρια διαδοχολογίας	Δυσφορία στο Μαξίμου για τα σενάρια διαδοχολογίας	Δυσφορία στο Μαξίμου για τα σενάρια διαδοχολογίας
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Εφραίμ και Αρσένιος αρνήθηκαν να καταθέσουν στην Εξεταστική	Οι ανταλλαγές έγιναν με επιθυμία του...Δημοσίου	Προσφυγή της μονής κατά της απόφασης Μπέζα	"Άχρι καιρού". Και βλέπουμε...	Το Βατοπέδι ήλεγχε το 51% της "Ανθεμιάς"	Εν αρχή ην...η Αντά Μπορού
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ					Με δάνεια έγιναν οι "μπίζνες" της Μονής	
	ΣΕΛΙΔΑ	4	4	4	πρωτοσέλιδο	4	4
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ		ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**						
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ			X			
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ						
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X			X		X

	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	X	X	X	X	X	
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	X			X		
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Μαθήματα ακτημοσύνης από τον Εφραίμ Σε πλαίσιο: Ν.Δ. και ΚΚΕ αποφάσισαν να γίνουν δεκτά τα υπομνήματα	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Μαθήματα ακτημοσύνης από τον Εφραίμ Σε πλαίσιο: Οι δυο μοναχοί υποστηρίζουν πως ματαιώθηκε το φιλανθρωπικό τους έργο! Κάρτες με ετήσια έξοδα λειτουργίας της Μονής και κατάστασης ετήσιων δαπανών	Σε πλαίσιο: Αίτημα Καρούτσου για άρση τραπεζικού απορρήτου επτά ακόμη προσώπων		Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Άρχισαν χθες να καταθέτουν πολιτικά πρόσωπα/ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ Σε πλαίσιο: Το υπουργείο Οικονομικών μίσθωσε τρία ακίνητα του Ομίλου Πάπιστα	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Άρχισαν χθες να καταθέτουν πολιτικά πρόσωπα/ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ Σε πλαίσιο: Ο κ. Δρυς υποστήριξε πως απεδέχθη ομόφωνη γνωμοδότηση
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Θ	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**2/12/08**	**2/12/08**	**2/12/08**	**16/12/2008**	**16/12/2008**	**16/12/2008**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Εσωστρέφεια στη Ν.Δ., ενώ η κρίση φτάνει	Εσωστρέφεια στη Ν.Δ., ενώ η κρίση φτάνει	Εσωστρέφεια στη Ν.Δ., ενώ η κρίση φτάνει	Ένα σκάνδαλο, πέντε πορίσματα	Ένα σκάνδαλο, πέντε πορίσματα	Ένα σκάνδαλο, πέντε πορίσματα
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ						
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Δυσφορία στο Μαξίμου για τα σενάρια διαδοχολογίας	Δυσφορία στο Μαξίμου για τα σενάρια διαδοχολογίας	Δυσφορία στο Μαξίμου για τα σενάρια διαδοχολογίας	Κατώτερα των περιστάσεων φάνηκαν τα κόμματα στη Βουλή για το Βατοπέδι	Κατώτερα των περιστάσεων φάνηκαν τα κόμματα στη Βουλή για το Βατοπέδι	Κατώτερα των περιστάσεων φάνηκαν τα κόμματα στη Βουλή για το Βατοπέδι
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Ο Εφραίμ θα συνεχίσει να κινεί τα νήματα	Διαψεύδει, επιβεβαιώνοντας	Όψιμη "εγρήγορση"...	Ένα το σκάνδαλο, πέντε τα πορίσματα	Νέα πρόταση, ίδια η ουσία	Πίεση προς Καραμανλή για πρωτοβουλίες
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ				"Αντικειμενικές" και όχι πολιτικές ευθύνες βλέπει η Νέα Δημοκρατία – Προανακριτική για πέντε υπουργούς ζητεί το ΠΑΣΟΚ		Συνεδριάζει η Κ.Ο. της Νέας Δημοκρατίας
	ΣΕΛΙΔΑ	4	4	13	4	5	5
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΑΠΟΨΕΙΣ	ΤΟ ΘΕΜΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**						
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						Χ
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ		Χ				
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ				Χ		Χ
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Χ		Χ		Χ	
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	Χ		Χ	Χ		Χ
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Άρχισαν χθες να καταθέτουν πολιτικά πρόσωπα/ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ Αναφορά σε προσωρινή παύση Εφραίμ Σε πλαίσιο: Σενάρια για την "επόμενη μέρα" στο Άγιον Όρος, εάν καταδικαστεί ο ηγούμενος	Επιστολή διάψευσης του Ομίλου Πάπιστα στους ισχυρισμούς Κοιρανίδη		Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Ένα σκάνδαλο, πέντε πορίσματα/Κατώτερα των περιστάσεων φάνηκαν τα κόμματα στη Βουλή για το Βατοπέδι Μεσότιτλος: Νέα Δημοκρατία Για όλα έφταιγαν οι υπηρεσίες.../ΠΑΣΟΚ Ευθύνες και σε Βουλγαράκη, Κοντό/ΚΚΕ Κατηγορώ κατά του δικομματισμού/ΣΥΡΙΖΑ "Συντονιστικό κέντρο" ή "ιθύνων νους"/ΛΑΟΣ Ένα βήμα πίσω από για προανακριτική Σε πλαίσιο: Κατώτερα των περιστάσεων τα κόμματα, κινήθηκαν με βάση σκοπιμότητες/ Πλήρης πολιτική κάλυψη στους δυο πρώην υπουργούς του ΠΑΣΟΚ	Επιστολή μοναχού Γερμανού προς Αλογοσκούφη Σε πλαίσιο: Το Βατοπέδι εμμένει στην κυριότητα της λίμνης Βιστωνίδας	Σε πλαίσιο: Οι βουλευτές ζητούν ριζικό ανασχηματισμό- Αντίστροφη μέτρηση για Κοντό και Δούκα
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π

	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**28/4/2009**	**28/4/2009**	**28/4/2009**	**19/5/2009**	**19/5/2009**	**4/5/2010**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Δέσμη μέτρων για τόνωση της αγοράς των ακινήτων	Δέσμη μέτρων για τόνωση της αγοράς των ακινήτων	Δέσμη μέτρων για τόνωση της αγοράς των ακινήτων	Το πρώτο κρούσμα της νέας γρίπης στη χώρα μας	Το πρώτο κρούσμα της νέας γρίπης στη χώρα μας	Αγωνία πολιτών, έλλειμμα πολιτικών
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ						
	ΥΠΌΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Αφορολόγητο 40% των τότκων στεγαστικού για τις κατοικίες	Αφορολόγητο 40% των τότκων στεγαστικού για τις κατοικίες	Αφορολόγητο 40% των τότκων στεγαστικού για τις κατοικίες			Γ. Παπανδρέου και Αντω. Σαμαράς εμφάνισαν αδυναμία συναίνεσης την οποία απαιτούν οι περιστάσεις
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Τακτική συγκάλυψης των σκανδάλων χρεώνει το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση	Υψηλοί τόνοι από τον πρωθυπουργό	Ελιγμός Σανιδά στην υπόθεση Βατοπεδίου	Κάποιος ζήτησε συγγνώμη	"Βροχή" διώξεων για το Βατοπέδι	Ευθύνες σε Γ. Αγγέλου από Π. Δούκα
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ		Στην πορεία προς την αναμέτρηση της 7ης Ιουνίου θα εγκαλεί το ΠΑΣΟΚ για τα θέματα διαφάνειας			Κατηγορίες για 6 κακουργήματα σε τουλάχιστον τριάντα μη πολιτικά πρόσωπα	Κατά την κατάθεσή του πρώην υφυπουργού στην εξεταστική επιτροπή για την υπόθεση Βατοπεδίου
	ΣΕΛΙΔΑ	5	5	7	πρωτοσέλιδο	5	8
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ		ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**		X				
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ						
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ			X		X	
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	X					X
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X	X				X
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ				X	X	
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Σε πλαίσιο: Υποστήριξη πως οι οι υποθέσεις που απασχολούν την επικαιρότητα είχαν οικονομικές επιπτώσεις στους πολίτες	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Υψηλοί προεκλογικοί τόνοι για τα σκάνδαλα Σε πλαίσιο: GPO: Προβάδισμα 3,7% του ΠΑΣΟΚ στις ευρωεκλογές	Σε πλαίσιο: Ζήτησε να οριστεί εφέτης-ανακριτής για την έρευνα σε σχέση με τα μη πολιτικά πρόσωπα	Αναφορά στη συγγνώμη του Καραμανλή	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Έξι κακουργήματα στις κατηγορίες για το Βατοπέδι/ΣΕ 30 ΜΗ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ Σε πλαίσιο: Κλήση προς απολογία αναμένεται να λάβουν, μεταξύ άλλων, οι κ. Εφραίμ και Αρσένιος, τα μέλη	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Βατοπέδι: Ευθύνες για το σκάνδαλο του Βατοπεδίου επιρρίπτει, εμμέσως πλην σαφώς, στον κ. Γιάννη Αγγέλου, στενό συνεργάτη του τέως

						της οικογένειας Πελέκη και στελέχη της ΚΕΔ	πρωθυπουργού, ο άλλοτε υφυπουργός Οικονομικών Πέτρος Δούκας. Ο κ. Δούκας υποστηρίζει ότι, τον Ιούνιο του 2004, ο κ. Αγγέλου του ζήτησε να εξετάσει τη γνωμοδότηση του Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων σχετικά με τις ανταλλαγές εκτάσεων. Σε πλαίσιο: Υποστήριξε ότι ο στενός συνεργάτης του κ. Κ. Καραμανλή του ζήτησε να εξετάσει κατά προτεραιότητα τη γνωμοδότηση του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Κτημάτων
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π	Π
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**11/5/2010**	**1/6/2010**	**1/6/2010**	**8/6/2010**	**8/6/2010**	**15/6/2010**
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Ανάσα στην Ευρωζώνη	Παγκόσμια κατακραυγή	Παγκόσμια κατακραυγή	Παραδειγματικές περικοπές 80 δις ευρώ στη Γερμανία	Παραδειγματικές περικοπές 80 δις ευρώ στη Γερμανία	Προσδοκία ότι η μείωση του ΑΕΠ θα είναι κάτω του 4%
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ						
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Ενθουσιώδης η πρώτη αντίδραση των αγορών-Επιμένει η Moody's	Για την υπέρμετρη βία του Ισραήλ με τουλάχιστον 9 ακτιβιστές νεκρούς	Για την υπέρμετρη βία του Ισραήλ με τουλάχιστον 9 ακτιβιστές νεκρούς			Νέα υποβάθμιση από Moody's
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Αγγέλου, Αλογοσκούφης "υποδεικνύουν" τον Δούκα	Σύνδεση της υπόθεσης Βατοπεδίου με Τσοχατζόπουλο επιχειρεί η Ν.Δ.	Ν.Δ.: Βαθαίνει το ρήγμα κορυφής	Κάθε κόμμα και πόρισμα για την υπόθεση Βατοπεδίου	Η χρησιμότητα των εξεταστικών	Συμβάσεις με δικλείδες διαφάνειας από τη Δικαιοσύνη
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ						
	ΣΕΛΙΔΑ	5	4	4	4	13	4
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΑΠΟΨΕΙΣ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΙΔΗ ΚΥΡΙΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**						
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ				Χ		
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ						Χ

	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	X		X			
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X	X		X	X	
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ		X	X			
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΆΡΘΡΑ ΓΝΩΜΗΣ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Σε πλαίσιο: Κατέθεσαν στην εξεταστική επιτροπή για την υπόθεση Βατοπεδίου ότι εκείνος ήταν ο αρμόδιος	Σε πλαίσιο: Σε σύσκεψη υπό τον κ. Σαμαρά αποφασίστηκε η Ν.Δ. Να ζητήσει παράταση των εργασιών της Εξεταστικής-Αρνητικό εμφανίζεται το ΠΑΣΟΚ	Σε πλαίσιο: Συνεργάτες του κ. Καραμανλή εκτιμούν πως οι κινήσεις του κ. Σαμαρά "στοχοποιούν" τον τέως πρωθυπουργό	Σε πλαίσιο: Κατάθεση Ξυνίδη και σύγκρουση Κοντού με Κιλτίδη χθες στην Επιτροπή		Σε πλαίσιο: Στο υπουργικό συμβούλιο προωθείται ο νέος νόμος περί ευθύνης υπουργών
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Θ	Θ
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**15/6/2010**	**15/6/2010**	**19/10/2010**	**19/10/2010**	**19/10/2010**	
	ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ	Προσδοκία ότι η μείωση του ΑΕΠ θα είναι κάτω του 4%	Προσδοκία ότι η μείωση του ΑΕΠ θα είναι κάτω του 4%	Ε.Ε.: Πρόσθετα μέτρα το 2011	Ε.Ε.: Πρόσθετα μέτρα το 2011	Ε.Ε.: Πρόσθετα μέτρα το 2011	
	ΥΠΕΡΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ						
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	Νέα υποβάθμιση από Moody's	Νέα υποβάθμιση από Moody's	Προαναγγγέλθηκαν από τον Όλι Ρεν μετά τη συζήτηση των ελληνικών στοιχείων	Προαναγγγέλθηκαν από τον Όλι Ρεν μετά τη συζήτηση των ελληνικών στοιχείων	Προαναγγγέλθηκαν από τον Όλι Ρεν μετά τη συζήτηση των ελληνικών στοιχείων	
	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	Αποχώρηση Κιλτίδη από Ν.Δ. με πολλές αιχμές	Το Βατοπέδι δίχασε τη Βουλή	Παραπομπή πέντε υπουργών Ν.Δ.	"Vatogate" ΠΑΣΟΚ και σκευωρία καταγγέλλει η Ν.Δ.	Επόμενη μέρα, με τη σκυτάλη στη Δικαιοσύνη	
	ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ		Όπως αναμενόταν, η συζήτηση επί του πορίσματος της Εξεταστικής ολοκληρώθηκε χωρίς συγκλίσεις	Στα άκρα η πολιτική αντιπαράθεση μετά την απόφαση ΠΑΣΟΚ για την υπόθεση Βατοπεδίου			
	ΣΕΛΙΔΑ	4	5	5	5	5	
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	**ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ**						
	ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ		X	X			
	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ					X	
	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ/ΕΓΚΛΗΣΕΙΣ	X			X		
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ	X	X	X			
	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						
	ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ				X		
	ΜΟΡΦΗ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	ΡΕΠΟΡΤΑΖ	

	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Ανεξάρτητος ο Κ. Κιλτίδης/Ν.Δ.: ΓΝΩΣΤΗ ΠΟΡΕΙΑ Σε πλαίσιο: "Ακολούθησε την πορεία που ο ίδιος είχε χαράξει εδώ και καιρό", το σχόλιο της Ρηγίλλης	Σε πλαίσιο: Προεξοφλείται μεγάλη ένταση κατά τη συνεδρίαση όπου θα αποφασιστεί η σύσταση προανακριτικής επιτροπής	Εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο: Παραπομπή πέντε πρώην υπουργών ζητεί το ΠΑΣΟΚ/ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ	Μεσότιτλος: "Γαλάζια" αμηχανία Σε πλαίσιο: Οξύτατη αντίδραση της Ρηγίλλης, που αναδεικνύει αποσιώπηση ή έλλειψη κρίσιμων δεδομένων/Οι αντιδράσεις των πέντε	Σε πλαίσιο: Ανοιχτά κρίσιμα θέματα όπως εκείνο της παραγραφής, που ανώτατοι δικαστικοί εκτιμούν πως έχει συντελεστεί
	ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ	Π	Π	Π	Π	Π

–ПАРАРТНМА III–

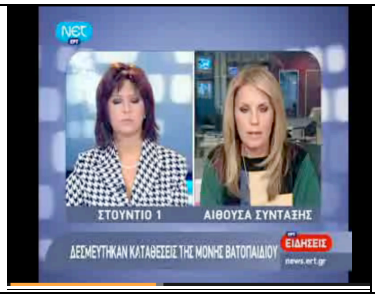
ΝΕΤ

2008

15 Σεπτεμβρίου

22 Σεπτεμβρίου

20 Οκτωβρίου

3 Νοεμβρίου

17 Νοεμβρίου

24 Νοεμβρίου

1 Δεκεμβρίου

15 Δεκεμβρίου

2009

27 Απριλίου

18 Μαΐου

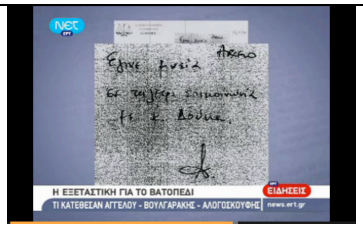

2010

3 Μαΐου

10 Μαΐου

31 Μαΐου

7 Ιουνίου

14 Ιουνίου

18 Οκτωβρίου

MEGA

2008

15 Σεπτεμβρίου

22 Σεπτεμβρίου

20 Οκτωβρίου

3 Νοεμβρίου

17 Νοεμβρίου

24 Νοεμβρίου

1 Δεκεμβρίου

15 Δεκεμβρίου

2009

27 Απριλίου

18 Μαΐου

2010

3 Μαΐου

10 Μαΐου

31 Μαΐου

7 Ιουνίου

14 Ιουνίου

18 Οκτωβρίου

ΤΑ ΝΕΑ

2008

16 Σεπτεμβρίου

23 Σεπτεμβρίου

21 Οκτωβρίου

4 Νοεμβρίου

18 Νοεμβρίου

25 Νοεμβρίου

2 Δεκεμβρίου

16 Δεκεμβρίου

2009

28 Απριλίου

19 Μαΐου

2010

4 Μαΐου

11 Μαΐου

1 Ιουνίου

8 Ιουνίου

15 Ιουνίου

19 Οκτωβρίου

cxxxviii

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

2008

16 Σεπτεμβρίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μαύρη Δευτέρα στη διεθνή οικονομία

23 Σεπτεμβρίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Χρηστούν 200 εκατ. στον ΟΤΕ

21 Οκτωβρίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εμφανής η κρίση και στην Ελλάδα

4 Νοεμβρίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ελάχιστα, λόγω χρέους, τα περιθώρια για παροχές

18 Νοεμβρίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ασφυκτιούν οι ελληνικές επιχειρήσεις

25 Νοεμβρίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πλεθαίνουν τα αδιέξοδα στην Υγεία

2 Δεκεμβρίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Η ψήφος στις ΗΠΑ άρχισε από πέρυσι τον Δεκέμβριο

Εσωστρέφεια στη Ν.Δ., ενώ η κρίση φτάνει

Η κρίση, ευκαιρία για πράσινη ανάπτυξη

Υποθαλάσσια η πλατεία Αγίου Μάρκου

16 Δεκεμβρίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Ενα σκάνδαλο, πέντε πορίσματα

Σήμα κινδύνου για τα ομόλογα

Πλήθος στην κηδεία του Τ. Παπαδόπουλου

Λιάπη 50 δισ. δολ. από τον πρώην πρόεδρο του Nasdaq

2009

28 Απριλίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Η γρίπη των χοίρων αγγίζει και την Ευρώπη

Δέσμη μέτρων για τόνωση της αγοράς των ακινήτων

Υψηλοί προσελογικοί τόνοι για σκάνδαλο

Ο Μαλιώκος στο έλεος των τυζικών

Ο παλτσαρής σφαγμένος στον πλατεία Θιάρχου

Σπον αστερισμό του Κύκνου

19 Μαΐου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Το πρώτο κρούσμα της νέας γρίπης στη χώρα μας

Μικροσαμαιδία πνίγουν Αθήνα και Θεσσαλονίκη

Διόξη εναντίον Γκιουλ, ένταση στην Τουρκία

Γιαννιτσά εργοτάξιο αρχαιότητας

Νίκη επί των Τίγρεων Τομλί στη Σρι Λάνκα

Κάποιος ζήτησε συγγνώμη...

cyl

2010

4 Μαΐου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Αγωνία πολιτών, έλλειμμα πολιτικών

Μείωση η αυτοδυναμία των Τόρις στη Βρετανία

Δίχτυ προστασίας των τραπεζών

Η βόμβα δεν τρόμαξε τους Νεοζηλανδέζους

«Είμαστε όλοι Έλληνες»...

Συνελήφθη σε λιοστάσι μεγαλοκαταστηματάρχης όποιος για τροχαιοκτο

Τίποτ πγαίως

Ο θάνατος του Μεγάρου στο κάνο

11 Μαΐου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Ανάσα στην Ευρωζώνη

Σύσκεψη κόλαφος προβλεψεων

Η αποκαμάρα του Μπράουν αλλάζει τα δεδομένα

Σε πολιτική αναδιπλωση η Μέρκελ

Παρεμπίπτω ο Μπαλάκ για ρατζίνο

Κινητοποιήσεις κατά ραβέρων «Καλλιράτη»

Η κατεδαφιστές και οι «άριστοι»

Μείωση συντάξεων με το νέο ασφαλιστικό

Και το τσεκ 2018

Η αποκαμάρα του Μπράουν αλλάζει τα δεδομένα

Για ευαίσθητα δόντια, 8 στους 10 οδοντίατρους συνιστούν* SENSODYNE

SENSO TEST

1 Ιουνίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Παγκόσμια κατακραυγή

Δεν είχε πληρώσει τον φόρο η υπεράκτια εταιρεία

Αδιαστη η διαρροή στον Κόλπο

Προς τριετές πάγωμα των μισθών

Μπ. λαυλούδη και νταντάκου

Θα πληρώσουν 316 χωριατρές

Ένα κράτος σε ρόλο πειρατή

10 ευρώ, ευρώ την χρόνο

19 Οκτωβρίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Εταίρος της Ευρωζώνης το ΔΝΤ

Παραδειγματικές περικοπές 80 δισ. ευρώ στη Γερμανία

Θολή λύση για άρση του καμποζάς υποβήτησε η κυβέρνηση

Η ΕΛΑΣ φάνει στα βίντεο για κλέφτικες

Εκλεψαν κάλπες στο Καποδιστριακό

«Θα παρέμβω προσωπικά...»

Μουσείο στο Σταυρούλι

8 Ιουνίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Προσδοκία ότι η μείωση του ΑΕΠ θα είναι κάτω του 4%

Τεράστιος ορυκτός πλούτος στο Αφγανιστάν

Το κατενατσιό «έχασε» επίσημα από το Διάστημα

Ο καθείς και η Εθνική του

15 Ιουνίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Ε.Ε.: Πρόσθετα μέτρα το 2011

«Ανταρσία» καταστηματαρχών υπέρ του καπνίσματος

Στο Διαδίκτυο όλα τα εισοδήματα

Ο Σ. Τζιμητράκος διδάσκει στο προεδρείο του

Φιλόδοξο σχέδιο νόμου για τον κινηματογράφο

Η βροχή ως σκλαγτικός παράγων

Ερντογάν: Δεν θέλω να γίνουν υπερτάσεις